

ДЖЕЙМС КЪР КЛИНИКАТА

Превод от английски: Меглена Баждарова, 1994

chitanka.info

ЧАСТ ПЪРВА

1.

— Намираме се на триста и двацет километра от Сан Франциско и започваме спускане — съобщи пилотът, като прекъсна мислите на Питър де Хаан.

Той си погледна часовника. Беше един и петдесет. Щяха да се приземят с десет минути закъснение. Питър отметна назад русата си коса и извади дипломатическото куфарче изпод седалката, преди да закопчае колана на седалката.

Самолетът бавно се спусна от облаците над долината Сакраменто до красотата на Сан Франциско в този ясен слънчев ден. Пътниците видяха огрените от слънцето води на залива, Телеграф Хил, пристаните на Ембаркадеро, които отвисоко приличаха на кибритени клечки и Тихия океан отвъд входа към пристанището. Вгледаха се в моста, докато прелитаха в кръг около него, след това съзряха покрития със зеленина полуостров, преди да докоснат пистата и да се плъзнат по нея.

Като излизаше от вратата на самолета, Питър кимна на усмихнатата стюардеса. Високият, необичайно изправен млад човек, намръщен, за да скрие вълнението си, се отправи по дългите коридори на международното летище.

Огледа се внимателно в залата, за да види огромната фигура на новия си работодател. Когато багажът му пристигна по конвейерната лента, чу съобщението по високоговорителя: „Д-р Де Хаан, д-р Де Хаан, моля, отидете при информацията“.

— Повикаха ме по високоговорителя — обърна се той към мъжа на информацията.

— Да, господине. Ето тази дама ви търси.

Питър, изненадан, се обърна и видя стройна червенокоса жена, която усмихнато го гледаше. Като направи крачка към нея, тя протегна към него ръката си, облечена в зелена ръкавица.

— Вие ли сте д-р Де Хаан? — запита тя.

Питър кимна.

— Аз съм госпожа Хеч, Розали Хеч. Д-р Хеч в края на краищата не успя да дойде на летището, за което много съжалява и ви моли да го извините. Знам, че с нетърпение очакваше да се запознае с вас, но възникна спешен случай за хирургична операция, така че ме изпрати да го замести. — Жената здраво и кратко стисна ръката му. — Ще докарам колата и ще ви чакам под знака за товарене на багажа.

Питър гледаше как към него до тротоара се плъзга черния, последен модел кадилак на госпожа Хеч. Плавно се включиха в движението, отдалечиха се от летището и се отправиха към града по магистрала Балтимор. Питър огледа богатата обстановка вътре.

— Колата ви ми харесва.

След това погледна профила ѝ, малкия ѝ нос и нежната брадичка. Трябва да е малко над четирийсет години, защото д-р Хеч гонеше петдесетте и в разговора си с него бе споменал деца, които вече приближаваха университетска възраст, но тя сто процента нямаше вид на майка на толкова големи деца.

— Обикновено аз взимам старата кола, а Матю — новата. Тази година обаче, на мен се падна новата и още не мога да проумея защо. Не може да няма някаква уловка. По всяка вероятност на Матю му се иска да отиде на лов за ягуари в Гватемала или нещо от този род и още не ми е казал. — Направи физиономия към Питър и той се засмя, като същевременно забеляза колко нещо управлява голямата лимузина. — Матю каза, че сте от Балтимор. Там ли сте живели или само сте учили?

— Там съм роден и съм учил... като завърших Медицинската академия на Джон Бидъл преди една година, а миналия четвъртък приключих стаж си в Медицинския център на Бидъл. Имам чувството, че оттогава е минал цял месец.

— Баща ви е лекар, нали?

— Да, но преди осем години получи удар. Оттогава не е в състояние да практикува професията, поне не във физическо отношение.

— Съжалявам да го чуя.

Минаха покрай парка Кендълстик и се упътиха към предградиято Мишън на Сан Франциско. Г-жа Хеч му посочваше забележителностите и по-важните места. Когато стигнаха до хълма Портеро, започнаха да се виждат очертанията на града.

— Апартаментът ви е готов — рече Розали Хеч — и съпругът ми помоли да ви предам, че наемът за първия месец е платен, така че да не се безпокоите за това. Намира се на Велिवю Драйв, на около десетина минути от центъра на града и петнайсетина от клиниката.

— Много мило от негова страна. Чудех се как и дали ще съумея да си намеря подслон.

— Може и да не ви хареса, но поне ще имате възможност да се поогледате наоколо през първите няколко месеца, докато си намерите нещо по-подходящо.

Питър потъна в гледките, които се виждаха от моста Бей, докато минаваха по него, проследи корабите и платноходките под тях, след това хвърли поглед към острова Трежър. Цял живот бе слушал за хълмовете и за залива на Сан Франциско и те наистина се оказаха толкова уникални и красиви, колкото си ги бе представял.

След като минаха покрай Оукланд по магистрала Нимиц, гледката постепенно се промени и заприлича повече на градска. На около петдесет километра от моста Бей се отклониха към ниските хълмове, които обкръжаваха долината Сима, както обясни г-жа Хеч. Хълмовете постепенно се изравняваха със земята. Ускориха скоростта на сто километра в час, докато преминаваха през плодородните поля и малките градчета на долината. Питър се впечатли от лекото и безшумно движение на колата. Може и той, в края на краищата, един ден да си купи кадилак вместо ягуарите или мерцедесите, за които си беше мечтал.

Продължиха още малко в тишината на движещата се кола, преди тя да запита:

— Не сте женен, нали, д-р Де Хаан?

— Не, още не съм.

— Имате някого предвид ли?

— Не, не исках да кажа това.

— Значи не сте оставили безутешна приятелка в Балтимор?

— Не.

Розали Хеч се усмихна доста предизвикателно, както за миг се стори на Питър и показа две редици красиви, равни бели зъби.

— Сега навлизаме в покрайнините на Сан Маршъл — рече тя, като не спираше да го гледа и това си остана последното нещо, което той запомни от този ден.

Никой от тях не забеляза камиона за боклук, който изскочи от един страничен път, преди да ги удари.

2.

Питър се събуди в съвсем тъмна стая, ако изключим светлината, която идваше под вратата. Дочуваше до себе си дишане, очевидно идващо от друго легло. Трябва да си е у дома, но чие беше това дишане, което се донасяше от другото легло? Не, това не беше неговата стая. Тогава сигурно... какво? В мисълта му не изникваше никакъв определен образ. Не беше стаята му в колежа. Къде се намираше? Смътно виждаше очертанията на леглото до себе си и главата на един старец в него, но главата не беше на баща му — тя бе напълно плешива.

Започна с обичайните процедури за проверка на паметта. Кой ден е, къде е роден и така нататък. Естествено, знаеше, че е роден в Мериленд. Но не можеше да си спомни къде точно в Мериленд. Реши, че това би трябвало да го уплаши, но същевременно не усещаше никакъв страх. Вероятно нещо му се е случило. Какво е било то все пак? Да видим сега кой ден сме, кой месец и коя година? Беше... не, в края на краищата не можеше да си спомни със сигурност.

Вратата се отвори и в стаята, право срещу лицето му, нахлу сноп силна светлина, която го заслепи.

— Здравейте, докторе. Как сте? Дойдохте ли на себе си вече?

Разбра, че това е медицинска сестра. Значи се намира в болница.

— Мисля, че да. — Сега се сети, че и той самият е лекар. Мислеше, че е лекар. Странно, че не се чувстваше сигурен по толкова важен въпрос.

— Знаете ли къде се намирате? — запита тя, като чевръсто му оправи одеялото.

— Не.

Сестрата продължи:

— Казвам се госпожица Бледсоу и съм старша сестра на този етаж, който е отделение „А“ на болницата Хеч.

— Къде се намира тази болница?

— В Сан Маршъл. Сан Маршъл, Калифорния. Болницата на д-р Хеч. Няма начин да не познавате доктор Хеч.

— Да — неуверено отвърна Питър.

Някой запали лампата и в стаята бодро влезе широкоплещест гигант, като твърдите токове на обувките му силно отекваха по асфалтовите плочки, а лицето му бе озарено от приветлива усмивка, когато се приближи към леглото на Питър. Пъхна ръката си в неговата и рече:

— Как се оправяш тук, момче? Страхотно пристигане беше.

Питър погледна огромната му глава, яносините му очи и все още не можеше да се сети откъде познава този мъж, и дали изобщо го познава.

— Не ме ли позна, Питър?

— Умът ми е леко замъглен, господине. Страшно ме боли глава.
— Питър разбра, че мъжът е лекар. Дали това не беше д-р Хеч?

— Къде точно?

— Ето тук, отзад. — Питър посочи дясната част на врата си.

— Рентгеновите ти снимки са добри. — Лекарят постави лявата си огромна и топла ръка върху темето на Питър. — Цицината на тила ти обаче, продължава да нараства. Аз съм Матю Хеч. Тази сутрин си долетял от Балтимор в Калифорния, за да започнеш работа при нас. Жена ми те е посрещнала на международното летище в Сан Франциско и, дяволите да го вземат, един боклукчийски камион, който работи за фирмата за производство на цимент на Джери Ходжънс, взел, че ви блъснал, точно като сте излизали извън рамките на града.

— Сега се сецям! — възкликна Питър. — Почти си спомнях, но не съвсем.

— Това е добре. — Д-р Хеч удари с юмрук по дланта си. — Мисля, че първо трябва да ти донесем нещо за ядене. За пръв път, след цял следобед и цяла вечер, идваш в съзнание. Не исках да те тъпча с храна преди това.

Като си хвана главата, за да облекчи поне малко болката, която му причиняваше говоренето, Питър запитва:

— Как е госпожа Хеч? Лошо ли е ранена?

— Сравнително леко се отърва, Питър. Счупила си е две ребра и си е порязала едната страна на лицето. Въпреки това я изпратих вече вкъщи след няколко шева и малко анкерпласт на гърдния кош. Шофьорът на камиона не е бил дори и леко одраскан.

— Съжалявам. А кадилакът ви?

— Напълно съсипан. Разрушен из основи. Можем да си купим друг, обаче. Дженеръл Мотърс не са спрели производството им. Потрудно е да се заменят хората. Радвам се да видя, че се оправяш толкова добре, д-р Питър. Ако обещаеш да не преследваш сестрите, ще те изпишем още утре.

Питър се облегна назад в кревата и чукането в главата му леко позатихна. Сега внезапно си припомни всичко: как преди три месеца в голямата аудитория на Атлантик Сити предаде дипломната си работа, тази, която бяха подготвили заедно с д-р Кънингам и как след това се запозна с доктор Хеч. Прекара вечерта в апартамента на лекаря в хотел „Барт-Патерсън“.

— Трудно ми е да взема решение — беше споделил той с д-р Хеч. — Бих могъл да остана в Бидъл и не мога да реша дали да се заема с вътрешни болести или да стана практикуващ лекар, което е доста основно и от голяма важност решение. Донякъде затова и отчасти поради факта, че парите все не ни достигат след удара, който получи баща ми, реших да поработя година-две като практикуващ лекар. Възможно е да не представлявам интерес за вас по тези причини.

— Не мисля така — спокойно, но с увереността на човек, който е свикнал да му се обръща внимание отвърна д-р Хеч. — Прегледах дипломната ви работа и тя ми достави голямо удоволствие. Имате самостоятелна мисъл и собствени плодотворни идеи. Вие сте точно този тип млад човек, от който се нуждаем. Мисля, че клиниката ми би могла да се окаже най-подходящото място за вас.

Тогава Питър изгледа лекаря, добре ушития му кафяв костюм, в който беше облечена тази огромна човешка маса, светлите и изключително яносини ириси на очите му, голямата глава, покрита с гъста кестенява коса, започнала вече да посивява по краищата. Външният му вид бе някак по-жизнен от самия живот, подобен на този на известните филмови герои, които добре познаваше от екрана.

— Значи клиниката си е наистина ваша? — запита Питър. — Искам да кажа, действително ли я притежавате? Не разбрах съвсем добре.

— Да. Създадох я преди повече от петнайсет години. И в процеса на ръководенето ѝ установих, че ако ти попадне добър лекар и му дадеш възможност да работи, без да е принуден да се безпокои за

дребните бизнес детайли на практиката си, срещу теб се изправя извънредно продуктивен, а така също в болшинството от случаите и щастлив човек. И така ние двамата с директора на клиниката ми се занимаваме с всички назначения, уволнения, заповеди и така нататък.

— Това е различен вид дейност.

— Има толкова много неща, които трябва да ви разкажа за Сан Маршъл и клиниката си, че ако започнем сега да говорим, цяла нощ няма да ни стигне — отвърна д-р Хеч, но продължи тихо и приятно да разказва за болницата и клиниката си в продължение на още няколко часа.

След десет дни Питър реши да приеме предложението му и ето че сега бе тук, в този град със 100 000 жители, който още не беше виждал, лежеше в болнично легло в центъра на града с главоболие, което изглеждаше, като че ли никога няма да спре.

С изненада установи промяна в поведението на д-р Хеч. Докторът се бе показал стеснителен и сериозен, сега вече не изглеждаше срамежлив. Беше много по-шумен и по-сърдечен.

Като запали лампата над главата си, Питър се огледа из стаята. Бе модерно мебелирана и прясно боядисана. На приглушената светлина от лампата очертанията ѝ придобиваха малко призрачен вид, особено когато гледаше главата на възрастния мъж в съседното легло, който си правеше гаргара със слюнката си. Човекът започна да стене и Питър дръпна преградната завеса, за да го погледне по-отблизо. Беше напълно плешив, белобрад и измършавял и се мятеше, като си мърмореше под нос нещо неразбираемо.

— Нещо не е наред ли? — високо извика Питър. — Да повикам ли сестрата?

Мъжът кимна и сграбчи страничната решетка до леглото си.

— Повръща ми се — рече той и незабавно повърна.

Питър намери звънеца за повикване и го натисна. Старият човек се беше превил, надвесен над металната решетка до леглото си, като стенеше и издаваше неразбираеми звуци.

Госпожица Бледсоу влезе тичешком.

— Да, докторе, какво има?

— Приятелят ми не се чувства добре.

— О, боже, май ще се наложи да му сложим тръбата на Левин за стомашно сондиране.

Дойде една санитарка да почисти кревата. Биха една инжекция на стария човек, след това госпожица Бледсоу вкара в стомаха му тръба за прочистване.

— Сега в никакъв случай не пипайте това, г-н Ерлангер — предупреди го тя, — или д-р Хеч много ще ви се разсърди.

Питър задряма, а старецът се успокои. По едно време някой го потупа по ръката.

— Ето храната ви, докторе. Само крем карамел, чай, бульон и малко мляко с магнезий.

— За бога, не искам никакво мляко с магнезий — отвърна сърдито Питър, като гледаше сестрата отблизо. — Д-р Хеч ли нареди това?

— Работя с д-р Матю от тринайсет години вече и знам какво обича и как иска да се работи. След нараняване на главата винаги е полезно основно прочистване на целия организъм.

— Не, благодаря.

Тя сви рамене, а Питър ѝ се ухили. Познаваше нейния тип. Язвителната, суха стара мома — медицинска сестра, която винаги знае кое е най-добре за всеки.

— Какво му има на този стар господин?

— Наложил се спешно да го оперират за чревна непроходимост днес следобед. Докараха го тук, защото нямаше места в операционното отделение.

Трябвало той да е бил човека, който е попречил на д-р Хеч да дойде да го посрещне на летището, помислил си Питър. Преди да заспи, се усмихнал на това съвпадение, както и на собственото си странно и драматично влизане в света на Калифорния. Чувствал се удобно и развълнуван, нетърпелив да се запознае с новия свят, който го очаквал.

3.

Питър се събуди рано от типичните за всяка болница сутрешни шумове. Първо седна на ръба на леглото, след това стъпи на пода, щастлив, че вече се чувства по-добре. Г-н Ерлангер в съседното легло изглеждаше сивкав и блед, потеше се и дърпаше кожените каиши, с които го бяха завързали към леглото през нощта.

На Питър внезапно му се зави свят, когато се отправи към отворената врата на банята и той се хвана за касата на вратата, за да не падне. Върна се в леглото, главата му се поизясни и след малко с апетит изгълта закуската.

Младата нощна сестра влезе, за да провери пулса и да измери кръвното налягане на г-н Ерлангер и стеснително се представи на Питър като госпожица Уинтърс. Не беше на повече от двайсет и една години, както прецени той, с големи и кафяви очи, разположени върху детинско пъпчиво лице, но имаше приятен и изпълнителен вид.

Питър я попита:

— Кой е съседът ми, г-н Ерлангер? Искам да кажа, от Сан Маршъл ли е?

Тя се приближи до леглото, изчерви се, като се наведе над него и му прошепна:

— Притежава малък бижутерски магазин в центъра на града, магазинът за часовници на Джон. Съпругата му е починала преди две години след операция от рак, доколкото разбрах. Това е всичко, което знам за него. — Изправи се и на свой ред запита: — Вие тук ли сте назначен на работа, д-р Де Хаан?

— Да, и много ми се иска да се измъкна от тази стая, за да поразгледам всичко наоколо.

— О, в никакъв случай, определена ви е пълна почивка.

— Така ли? А аз вече ходих до банята.

— Не е трябвало. Няма подобни нареждания. — Момичето се усмихна, направи му физиономия и затвори вратата след себе си.

Почти веднага след това г-н Ерлангер започна силно да кашля и госпожица Уинтърс се върна, за да му помогне да седне в кревата и да

го потупа по гърба. Висока по-възрастна сестра, която говореше с южняшки акцент, скоро я последва.

— Аз съм госпожа Стефан, д-р Де Хаан — обърна се към него тя, — старшата сестра на това отделение. — Протегна хладната си ръка, за да се ръкуват. — Реших да преместим господин Ерлангер в самостоятелна стая, която ще е готова след няколко часа. Сигурна съм, че не ви е било много забавно през изминалата нощ. Непрекъснато повръща и му е зле след операцията.

— Изобщо не ме е притеснявал, госпожо Стефан, но постъпете, както прецените. С всяка изминала минута се чувствам все по-добре и по-добре. Не възнамерявам да остана още дълго тук.

— Е, ще трябва да останете поне, докато не дойде д-р Хеч. По всяка вероятност ще ни уволни всичките, ако ви завари станал от леглото. Възползвайте се пълноценно от възможността за почивка, докторе, защото можете да ми вярвате, че съвсем скоро вече трудно ще намирате време за тази цел.

В стаята бяха влезли двама ранни посетители, мъж и жена, очевидно роднини на Джон Ерлангер. Старецът изглеждаше напълно с разсъдъка си, когато започна да говори с тях, но след това постепенно съзнанието му се замъгли и той задряма.

Възрастната жена с къносаната коса се обърна към Питър.

— Аз съм сестрата на Джон, докторе, а това е брат му от Лос Анджелис.

— Здравейте.

— Вече изглеждате видимо по-добре. Когато ви докараха вчера, стенехте и се мятахте в несвяст. Направо ме уплашихте. Но предполагам, че не ви се иска да чувате такива неприятни подробности.

— Не особено — усмихна се Питър на прямотата ѝ.

— Доколкото разбрах, идвате да работите в тази клиника — рече тя, като свали износеното си зелено палто и остана в черна рокля на светли райета.

— Точно така. Аз съм д-р Де Хаан. — Прозвуча му твърде официално. Като се изключеше университетската болница в Бидъл, не беше свикнал хората да се обръщат към него с „д-р Де Хаан“.

— Толкова се радваме за вас. Д-р Хеч е прекрасен човек. Той е мой лекар, откакто започна практиката си в Сан Маршъл. Накарах

Джон да отиде при него вчера сутринта, след като от повече от месец има болки в стомаха. Ходеше при друг лекар, който само му мереше кръвното и му даваше хапчета, но болките не преставаха. Д-р Хеч още от първия път като че ли разбра, че има чревна непроходимост и го сложи веднага на операционната маса.

— Лошо е, че му се е наложило да оперира.

— Д-р Хеч намери наистина добре оформена непроходимост. Каза, че трудно ще можем да разберем в близките дни дали ще го бъде. Човек би си помислил, че е било редно и другият лекар да се сети по-рано за подобно нещо.

Питър седна в кревата.

— Сестрата каза ли ви, че ще местят брат ви в отделна стая? — запита той.

— Да, чух за това. Положението му трябва да се е влошило. Надявам се, че не ви е пречил много.

— Никак.

Д-р Хеч се появи малко по-късно, блестящ в ярко карирано сако със забодена червена роза в илика.

— Чух от госпожица Уинтърс, че вече си по-добре, Питър. — Сестрата го последва с количката с бинтовете. — Каза ми, че дори не си се и опитал да я поухажваш, така че е възможно да не се оправяш толкова бързо, колкото тя мисли.

Изчервилото се лице на госпожица Уинтърс се появи до туловището на д-р Хеч, докато той намигаше на Питър.

— О, доктор Хеч — рече тя.

— Мисля, че днес по някое време можеш да станеш, Питър — вече по-сериозно добави д-р Хеч.

— Няма ли да ме изпишат днес?

— О, още е рано за това.

— Но аз се чувствам добре.

— Имаш нужда от повече почивка след преживяния вчера шок.

— Естествено, ще постъпя както казвате, но изгарям от нетърпение да започна работа.

Д-р Хеч му измери пулса.

— Деветдесет. Леко е ускорен за човек на легло. Да, смятам, че имаш нужда от още малко почивка. — Отстъпи крачка-две назад, като че ли да поогледа по-добре младия доктор, леглото му, медицинската

практика, живота изобщо. — Какво да правим с подобен красавец, госпожице Уинтърс? Не беше в съзнание повече от шест часа снощи, а тази сутрин кипи от енергия да излезе оттук. Какво мислиш за това? Смятам, че няма да му се отрази зле да го погалиш и да се отнесеш нежно с него, което ще отнеме част от енергията му. Просто трябва да се пъхнеш в леглото му и да му дадеш малко от нежността и обичта си. Става ли? — Усмихна се на притеснената млада сестра, която гледеше втренчено стената на стаята.

— Моля ви, доктор Хеч!

— Всъщност, Питър, мисля, че жените най-много си падат по тебе заради къдравите руси косми на гърдите ти. — Този път се изсмя още по-високо. — Е, хайде, хайде, госпожице Уинтърс, не се сърдете. Вече ще се държа добре. Не се опитвам да ви поставя в неловко положение, само взимам под внимание всички възможности за действие в момента. Питър, ще те задържим тук до утре сутринта и след това ще накарам някой да те заведе да си видиш апартамента. Във вторник вечерта те каня у дома на вечеря, ако си достатъчно добре, и ще можем да поговорим за някои бизнес подробности, за това, какво можеш да очакваш от нас, какви ще бъдат нашите изисквания към теб и прочее. Кабинетът ти не е съвсем готов, но имаме помещение, което можем да ти предоставим за седмица-две.

— Добре. Освен това, преди да започна работа трябва да си купя кола на старо.

— Питър, обърни се към Хари Нюхарт по този въпрос, ще го намериш в центъра на града, на улица Поплър. Не говори с никой друг, освен с Хари и му кажи, че аз съм те пратил.

— Може ли да си запиша? А след това може ли да стана?

— Добре. — Д-р Хеч бодро се ръкува с него, като се наведе над леглото, след това изчезна за момент зад завесата на г-н Ерлангер и му помахна ведро, докато излизаше от стаята.

Питър все още не можеше да получи ясна представа за Матю Хеч. Може би това се дължеше на внезапната промяна в отношенията им, които се превърнаха в такива на лекар с пациент, вместо в колегиални. По всяка вероятност, щом излезе оттук и станат колеги в работата си, личността му отново щеше да придобие очертанията на онзи човек с тих глас от Атлантик Сити.

По средата на сутринта Питър стана от леглото, за да вземе душ. Хвърли поглед към господин Ерлангер по път за банята и видя, че лицето на стария човек е станало тебеширенобяло, а косата му е мокра от пот. Приблужи се към него, докосна ръцете му, които бяха леденостудени и тогава забеляза увеличаващото се червено петно в средата на кревата му. Посегна към алармения звънец и звънна два пъти, след това отиде до вратата и подаде глава навън, като огледа широкия коридор. Един приведен възрастен санитар бършеше някакви петна по асфалтовите плочки и Питър му извика:

— Бързо повикайте сестрата! — Старият човек вдигна стреснато глава, без да разбира какво му казват. — Веднага извикайте сестрата!

Човекът разбра.

— Ештештвено, повикам сестра.

Госпожица Уинтърс се втурна по коридора и стигна зачервена до вратата на Питър.

— Какво има, д-р Де Хаан? Лошо ли ви е? — запита тя.

— Става въпрос за господин Ерлангер. Мисля, че е получил екзентерация^[1].

Госпожица Уинтърс надникна в стаята и моментално изхвърча, като извика на един лекар, застанал до стаята на сестрите. Докторът кимна, като мина покрай Питър и влезе в стаята. Питър остана в коридора и се наслаждаваше на първия си спешен случай. Когато докторът излезе, госпожица Уинтърс го представи:

— Д-р Де Хаан, това е д-р Франк Луики.

Ръкуваха се и д-р Луики се обърна към госпожица Уинтърс.

— Незабавно извикайте д-р Хеч. Кажете му какво се е случило. По-добре ще е да извикате и анестезиолог.

След това се обърна отново към Питър. Беше тъмен, едър човек, с кръгла трапчинка в средата на брадичката.

— Съжалявам. Имаме спешен случай. Радвам се да се запозная с вас. Аз съм един от двамата интернисти тук. Запознахте ли се с другите лекари в клиниката? — Питър забеляза следи от бруклински диалект в говора му.

— Само с д-р Хеч. Изглежда, че като съм влизал в града...

— Знам за това, вярвайте ми. Чух всичко по този въпрос. Съобщиха го по радиото, по телевизията, вестниците писаха, така че вече всички, които не са слепи или глухи, знаят за случая. — Франк

Луики се изсмя. — Сигурен съм, че нито един лекар досега не е влизал по-драматично в този град от вас. Да, бих казал, че по моя преценка, не може да не ви очакват велики събития.

Питър се засмя заедно с него и веднага го хареса.

— Значи още не сте се запознали с Хари Лоусън. Той е застанал ей там, до стаята на сестрите или по-скоро беше там преди малко. — Обърна се и се провикна по коридора: — Хей, Хари. Ела тук!

Хари му махна в отговор.

— Майката на едното от онези бебета му се обажда по телефона и човек би помислил, че обсъждат покупката на хиляда облигации от ценните книжа на Кристиана Секюритиз. Хари е нашият педиатър.

— Какво става с г-н Ерлангер, д-р Луики? — запита Питър.

— Франк, наричайте ме Франк. Мисля, че г-н Ерлангер ще бъде още един триумф за съвременната хирургия, в който пациентът в крайна сметка умира. Току-що му се разтвори коремната рана и трябва веднага да го върнем на операционната маса. Състоянието му не беше съвсем добро още от началото, а сега е изпаднал в шок и изглежда още по-зле.

— И аз мислех така.

Хари Лоусън се приближи към тях и бодро изрече:

— Вие сте д-р Де Хаан, нали? Първият ми съвет към вас е: Не позволявайте на този образ Луики да ви прехвърли моментално всичките си тежко болни и спешни случаи с посещения по домовете. — Беше напълно посивял, нисък и закръглен, имаше пухкави бузи и издадени напред зъби. — Приятно ми е да се запозная с вас, Питър. Чух за катастрофата ви.

— Чувствам се добре, но д-р Хеч не иска да ме изпише до утре.

— Трябва да накарате някой да ви разведе из клиниката още днес, просто да я разгледате и да получите представа за нея, за да можете да се ориентирате — обади се Хари Лоусън.

— Типично в негов стил, Мат току-що накара работниците да пребоядисат кабинета ви, въпреки че знае още от преди два месеца, че ще дойдете — вмъкна Франк Луики. — Докато стане готов, ще ползвате кабинета на Хари и моя, така че всички ще подивеем.

— Сградата ни е свързана с кабинета на Мат чрез един коридор — добави Хари, — което е удобно и лесно за пациентите, защото за известно време ще ви прехвърли част от своите. Поне така стана с мен,

когато дойдох за пръв път. Започнах като практикуващ лекар и постепенно се ориентирах към педиатрията, в която се специализирах, въпреки че все още продължавам да асистирам на Мат при операциите му.

— Допускам, че госпожа Стефан ви е казала за г-н Ерлангер — обърна се Франк към д-р Лоусън.

— Ерлангер ли?

— Мат го оперира вчера от чревна непроходимост и той току-що получи екзентерация.

— О, боже, отиде ми неделната сутрин! Ти говори ли с Матю?

— Той знае за случая.

— Трябваше да заведе двете най-големи деца на църковната служба, но сега ще помоля Керъл да направи това. По-добре да се хващам за работа, преди да е дошъл. Благодаря ти, Франк. До скоро виждане, Питър. — Хари Лоусън завлачи напред тежките си крака.

— Толкова е искрен, а практически от сърцето му капят кървави сълзи за болните му деца, тези с левкемия и фиброкистична болест^[2] и други подобни. Също така е дяволски добър педиатър, въпреки че не успя да си вземе изпита по специалността — добави Франк, като гледаше след него. — Ако му отидете на гости, ще започнете да се спъвате навсякъде в деца, но пък ще ви почерпят с истинска швейцарска кухня. Жена му е от швейцарско-италианско семейство. Ние самите бихме искали да ви поканим по някое време със съпругата ми. Глория ще ви се обади, след като се настаните.

— Много мило от ваша страна.

— Ако наистина искате някой да ви разведе из клиниката днес, ще помоля Стийв, стария санитар, да ви я покаже на инвалидната количка.

— Би ми било много приятно.

— Матю е построил първо болницата, след това е накарал да съборят старите съседни къщи, като на тяхно място е издигнал трите сгради на клиниката. По миналата година прибавиха още едно болнично крило към задната им част.

— По всяко време съм готов да тръгна на обиколка — рече Питър.

— Добре. Ще отида да потърся Стийв — усмихнато рече Франк Луики.

Скоро след това старият санитар буташе Питър по алеята на болницата в инвалидната количка, а оттам в средата на сградите. Изведнъж го обърна към улица на име „Арчър“ и посочи предната част на първата бяла сграда с испански покрив от червени тухли.

— Докатор Лесли и докатор Силван.

Имената на лекарите бяха написани на табелки отпред, което показваше, че това е сграда 3 на клиниката „Хеч“. Питър погледна към следващата постройка нагоре по улицата и като се приближиха към нея, сърцето му гордо се разтупа при вида на табелката отпред, на която пишеше:

„Клиника «Хеч», сграда 2

Франк Луики, дипломиран лекар по медицина,
вътрешни болести

Хари Лоусън, дипломиран лекар по медицина,
педиатрия

Питър де Хаан, дипломиран лекар по медицина,
практикуващ доктор“

Накара Стийв да спре инвалидната количка. Докато се преструваше, че разглежда заоблените керемиди на покрива и декоративната мазилка пред сградата, няколко пъти прочете табелата. Всеки път му се струваше, че ситуацията е нереална и е приятен мираж.

Когато отново тръгнаха, Питър вдъхна с пълни гърди свежия чист въздух навън, като усещаше как минувачите гледат болничните му дрехи и големите превръзки на челото му. Мислеше си за двамата лекари, с които току-що се бе запознал. Франк му се беше видял груб и способен, но дружелюбен; Хари Лоусън му се бе сторил компетентен, искрен, от сой.

Минаха покрай по-голямата сграда 1 на клиниката „Хеч“ и се изкачиха по полегатия път до предните стъпала на болницата, минаха през фойето и се запътиха надолу по коридора на болнично отделение „А“, за да спрат до стая 22.

— Благодаря, Стийв, разходката наистина ми достави голямо удоволствие.

— Докатор Де Аан, мога видя вие много добър човек. Нещо мога сторя вас, кажете, веднага правя.

— Благодаря ти, високо ценя вниманието ти.

Щом си легна отново в кревата, на Питър му се прииска да види още места от Сан Маршъл и да започне работа. Искаше да се запознае с другите в клиниката, сестрите и лекарите, да се нанесе в кабинета си и да докаже способностите си още при първите си собствени пациенти.

Питър погледна към оправеното легло на г-н Ерлангер със сменено чисто бельо, готово за следващия пациент. Зачуди се как ли протича операцията на стария човек. Шансовете му не бяха много добри. Разбира се, той самият минаваше шейсетте, беше сам в живота, съпругата му била починала...

Мислите на Питър бяха прекратени от влизането на Франк Луики в стаята. Челото му блестеше мокро от пот, беше си навил ръкавите на ризата и си носеше палтото.

— Дяволите да го вземат! — рече Франк, като седна и изпусна дълбока въздишка. Питър го погледна, в очакване на следващите му думи. — Изгубихме стареца.

— Г-н Ерлангер ли? Очаквах го. А вие?

— Едно боцване с упойката и край. Щяхме да го оперираме с местна упойка. След това той се съвзе за известно време преди операцията с плазма, солен физиологичен разтвор и арамин, и решихме да пробваме лека обща упойка. Но тъкмо започнахме да вкарваме упойката и сдаде багажа. Двайсет минути му правих изкуствено дишане, като се мъчих да накарам сърцето му отново да забие, но напразно.

— Много лошо.

— Е, здраве да е. Вижте какво, уведомете ме, ако ви изпишат утре сутрин. Ето домашния ми телефон или ми пратете бележка в кабинета и Глория може да мине да ви вземе и да ви закара до апартамента. Доколкото разбирам, Розали Хеч вече го е мебелирала.

— Д-р Хеч каза, че някой оттук ще ме закара, май че Стийв. Ако имам нужда от помощ, непременно ще ви се обадя. Благодаря за предложението ви.

— Добре тогава, приятелю — рече Франк и излезе.

- [1] Екзентерация — излизане на вътрешностите. — Б.пр. ↑
- [2] Фиброкистична болест — злокачествено образуване. —
Б.пр. ↑

4.

Четири дни след това, във вторник вечер, като се изкачи по авеню Шарп до улица „Санта Рита“, Питър видя дома на Хеч на отсрещния ъгъл на кръстовището. Висока ограда заграждаше голяма местност, около половин махала, нагоре по улица „Санта Рита“ и още около сто метра надолу по авеню Шарп, и очертаваше границите на малко имение. На порта от ковано желязо с шинделен навес отгоре имаше стара английска табела, на която пишеше: „Хеч — улица «Санта Рита» 1100“. Питър тръгна по алеята, която заобикаляше голямо разнообразие от храсти и млади дръвчета. Редици високи тънки италиански кипариси се поклащаха от вятъра и обграждаха самата къща и цветните лехи наоколо. До нея имаше голям гараж, който се отличаваше от бялата двуетажна къща по боядисаните си тухли.

Питър внимателно паркира новата си придобивка, петгодишната, но в цветущо състояние зелена лимузина форд точно до червения триумф с подвижен покрив и слезе. Като се изкачи нагоре по каменната пътека, забеляза размерите и класическата красота на къщата. Мисълта, че идва на гости и е поканен на вечеря в такава голяма къща, му хареса.

Като звънна на звънеца, видя, че от двете страни на входа висят красиви стари лампи фенери. Въпреки че денят беше все още горещ, започваше да се свечерява и свежият бриз от градината подразни ноздрите му с острата миризма на евкалипт и сладостта от цитрусовите дървета.

Възрастна жена в униформа на прислужница отвори вратата.

— Аз съм д-р Де Хаан — представи се той.

— Да, докторе, заповядайте. Дошли сте точно навреме. Всички са в плувния басейн, дори и д-р Матю, който преди малко се прибра от болницата.

Той я последва през входното антре и гостната, след това минаха през плъзгащите се стъклени врати на всекидневната и излязоха в широкия заден вътрешен двор на семейство Хеч.

Момче и момиче плуваха с неправилни движения в отдалечения край на басейна. Д-р Хеч тъкмо стъпваше на трамплина. Обърна се към Питър и преди да скочи му помахаша за „добре дошъл“. До басейна Питър видя Розали Хеч в бял бански костюм, наметната с плажен жакет. Беше се отпуснала в шезлонг, а от ръката ѝ се подаваше розова плувна шапка.

— Здравейте, госпожа Хеч — пристъпи до нея той. Забеляза изпълнените очертания на банския ѝ костюм, стройните ѝ, почернели от слънцето крака.

— О, д-р Де Хаан, здравейте. Не ви видях да влизате. Наблюдавах плуването на Синди. — Изправи се и с усмивка му протегна ръка. — Как е главата ви?

— Добре — отвърна на усмивката ѝ Питър, като си я спомни по-добре, отколкото след катастрофата. — Още щом ви видях, си спомних отново всичко. На летището бяхте облечена в зелен костюм, нали?

— Да, точно така. Никога не съм била толкова разстроена, както тогава. Да изляза оттук за час и да попадна в катастрофа. Предполагам, че сега родителите ви вече ще повярват на всичко, което са чували за калифорнийските шофьори.

— Едва в понеделник им писах накратко за случилото се и го описах в омекотена форма. Както и да е, вече се чувствам добре. А вие?

— Помислих си, че мога да поплувам, но май съм сгрешила. Цяла седмица не съм сваляла корсета, докато не дойдох тук при басейна. Не мога да се движа бързо, но иначе съм добре.

Момчето и момичето излязоха от басейна и се приближиха, за да ги представят.

— Това е д-р Де Хаан, Синди Хеч и Матю младши.

Високото, светло, към седемнайсетгодишно момче, мускулесто и с голяма глава като баща си, протегна към Питър мократа си ръка. Имаше незавършения суров вид на юношеството, но също така и изглеждаше намусен по характер. Момичето беше с около една-две години по-малко и имаше приятна фигура. Усмихна се сърдечно на Питър.

Д-р Хеч се измъкна от водата при краката им, изправи се величествено в цял ръст, за да се наведе любезно над всички.

— Радвам се да те видя — рече той, хвана горната част на ръката на Питър и здраво го стисна.

Питър забеляза гъстите посивяващи косми на гърдите му, а така също и пълнотата на талията.

— Добре, добре — каза д-р Хеч, — а сега вие, деца, влезте и се облечете. Искам Матю младши да ми помогне с барбекюто.

Синът му безизразно го изглежда, въздъхна и се гмурна обратно в басейна, като заплува към противоположната страна. Излезе и без да хвърли поглед назад влезе в къщата през задния вход.

— Детска му работа! Човек би останал с впечатлението, че съм го помолил да боядиса къщата — иронично произнесе д-р Хеч и посочи малка съблекалня до оградата. — Там вътре има бански костюми, Питър, всички размери. Сложи си един и поплувай преди вечеря. Ще минат още поне четирийсет и пет минути преди да се опекаат пържолите.

В съблекалнята Питър бързо се съблече и намери червен бански, който му стана по мярка. Излезе навън, като си прибра стомаха, радостен, че е свалил пет кила, докато беше на храна в болницата. Сега вече тежеше около деветдесет килограма.

— Господи, та ти имаш страхотни мускули — възкликна д-р Хеч.

Питър се гмурна в басейна и усети приятния допир на топлата вода до тялото си. Незабавната безтегловност в прохладната зелена вода на дъното на басейна беше приятна. Изплува нагоре, преплува целия басейн от единия до другия му край и застана на едно място, като подскачаше, щастливо пухтеше и енергично изтръскваше водата от косата си. Помисли колко прекрасно би било и той да може да спечели толкова пари, за да си купи такава красива къща с басейн като този и прекрасна природа наоколо, чудесна съпруга и всичко останало. Естествено, съзнаваше, че иска малко повече от живота, искаше му се той да е по-целенасочен от това, да бъде от полза за света, да допринесе с нещо за световното благо, да постигне нещо и да направи откритие в медицинската наука.

— Забавлявай се — обади се от двора д-р Хеч, като придърпа хавлията около раменете си. — Влизаме вътре да се облечем.

Питър се поупражнява в скокове от трамплина известно време, след това преплува още четири дължини. Най-накрая уморен излезе от басейна. Докато се изтриваше с хавлиена кърпа в съблекалнята, усети,

че си тананика. Чувстваше се както първия ден в колежа, приятно нервен и ужасно нетърпелив да проучи из основи всички дебри на новия си живот.

По време на вечерята забеляза тихия, но очевиден командващ маниер, по който д-р Хеч доминира над семейството си. Дори протестите на младия Матю пред майка му по повод бъбренето на сестра му спряха по средата, когато баща му промърмори:

— Това е всичко.

След вечеря децата се извиниха и когато сервираха кафето, д-р Хеч започна да разказва на Питър за един пациент, когото беше преглеждал същия ден и който имал бучка във врата си близо до разклонението на каротидната артерия.

— Мисля, че може да е тумор на каротидно тяло. Виждал съм няколко подобни и съм ги оперирал успешно.

— Така ли? — рече Питър. — Не са много широко разпространени.

— Тук, в Сан Маршъл ще попаднеш на всичко. Смятам, че ще се изненадаш от разнообразието патологични случаи, които срещаме. Отдавна се опитвам да накарам някой от колегите да опише клиничния ни опит в различните области. Ще е интересно, ако ти можеш да се заемеш с нещо подобно.

— Би ми било много приятно.

— Тогава ще трябва да го направиш. Искам лекарите ми да имат пълна свобода да се занимават с научноизследователска дейност от всякакъв вид. Също така ти даваме няколко седмици в годината за срещи и събрания. Те са важни, за да може човек да се поддържа в крак с развитието и напредъка на науката. Взимам участие във всички големи хирургични форуми, в които мога и ще останеш изненадан да научиш, че намирам опита си на ниво с този на лектора в повечето случаи.

Когато си изпиха кафето, д-р Хеч го заведе в кабинета си и докато разговаряха за медицински списания и книги, Питър мислеше за приятелите си, които го бяха предупредили за глупостта му да не подпише договор, преди да замине за Калифорния. „Казва, че ще ти плаща по хиляда двеста и петдесет долара на месец, но трябва да го имаш потвърдено и в писмена форма.“ Питър бе продължил да настоява, че не вярва д-р Хеч да не удържи на думата си, но сега,

когато настъпи моментът да се заемат с деловата част на нещата и договора, той внезапно стана нервен. Решен да не го показва, заслуша с външно спокойствие думите на д-р Хеч.

— Питър — започна той, — приятно ми е да си при мен и да работим заедно. Искам да знаеш, че си добре дошъл и че се радваме да си при нас. Установявам, че и съпругата ми те хареса от пръв поглед, а мнението ѝ означава много за мен. Жените винаги са умеели по-добре от нас да преценяват хората. Също така, аз бях много доволен да получа едно хубаво писмо от декана на твоя факултет преди няколко седмици, което напълно съвпада с чувството ми, че не си обикновен младеж.

Значи той го беше проверил, изненадано и при това все пак одобрително, си отбеляза Питър.

— Ако възникнат проблеми по време на престоя ти тук — и започвам с това, за да не го забравиш — не трябва да се колебаеш, а директно да дойдеш при мен и да ги споделиш.

— Разбирам, д-р Хеч.

— Пуши ли ти се?

— Помислих, че мога да запаля, но няма никакво течение. Не виждам пепелник.

— Няма и да намериш, защото никой от нас не пуши, но мога да накарам да ти донесат от кухнята.

— Благодаря.

Питър реши, че поведението на доктор Хеч в дадени моменти е направо странно. Тонът му, когато предложи пепелник, определено прозвуча раздразнително. „И защо, по дяволите, трябва да му пука дали пуша или не?“, помисли си Питър. Вероятно ставаше въпрос за хирургическата страна на личността му, която обичаше да упражнява контрол върху живота на другите хора.

Д-р Хеч се облегна на стола си, като за миг простря огромното си тяло в спортна копринена риза и панталони на райета в цял ръст.

— Като разгледах по-внимателно графика на клиниката, установих, че четвъртък се оказва най-удобният ден да почиваш следобед.

— Добре — съгласи се Питър, — за мен всъщност няма кой знае какво значение кой ден ще бъде.

— Що се отнася до системата за повиквания за домашни посещения, ще трябва да се консултираш с Франк Луики и Джордж Кар по вътрешни болести. Лес Лесли, нашият ортопед, Норман Силвана, другият ни общ хирург и аз сме поели катастрофите, но ти би могъл и в тази област да ни окажеш съдействие и помощ при някои по-дребни проблеми. След като си нов тук, би следвало да очакваш малко повече работа в началото, отколкото ще имаш след това. Предупреждавам те, че те по всяка вероятност ще се опитат да ти прехвърлят всичко, което могат, така че ако имаш нужда от помощ, направо ги отрежи или ме повикай. Ще се радвам да ти помогна по всяко време.

— Напълно съм подготвен да върша черната работа за известно време.

Д-р Хеч повдигна вежди и се засмя.

— Добре, печелиш по точки. Преди да започнем да обсъждаме най-важния въпрос, т.е. заплатата ти, има още едно-две неща, които искам да ти кажа. — Сърцето на Питър подскочи. Пари, разтупка се за пари, разбра той. Колко тъпо. — Поемаме всички разходи, освен за колата ти. Можеш да получиш от нас всякакъв вид оборудване или апарати, от които имаш нужда за прегледите, които ще извършваш. Имаш от две до три седмици платена отпуска годишно и две седмици за събрания, конференции и тем подобни. Тези неща до голяма степен зависят от човека и са индивидуални. Винаги съм смятал, че две или максимум три седмици наведнъж са достатъчни, за да постигне човек почти всичко, което желае да направи, дали ще ходи на лов за лосове в Канада или ще обиколи Южна Америка, а може и да направи околосветско пътешествие.

Питър кимна, като си мислеше, че започва да вижда малки, но истински проблясъци от истинския д-р Матю Хеч, който съвсем не приличаше на човека, когото бе срещнал в Атлантик Сити.

— Що се отнася до заплатата, вярвам, че се договорихме за хиляда двеста и петдесет долара на месец за начало, а тя може да бъде повишена още преди да изтече годината. Не забравяй, че този договор важи само за първата година. След това се превръща само в ръкостискане и джентълменско споразумение. — Д-р Хеч изпадна в унес, когато започна да си представя какво ще представлява за тях съвместното им бъдеще, бъдещето на клиниката с всичките ѝ лекари.

След малко обаче отново се върна към подробностите на функционирането на клиниката. — Финансите станаха доста комплицирани при наличието на болницата и клиниката едновременно, но засега мисълта да имам съдружници ми е направо непоносима. Собственият ми приход стига, за да покрия грубо разноските, да позагладя ръбовете и се радвам, че мога да го сторя в името на добрата медицинска практика. Това е стимулт ми за работа тук и се радвам, че съм в състояние да направя нещо. Винаги съм мислел, че стига хората да знаят — а тук съм го постигнал — че се практикува първокласна медицина с всичките ни съвременни преимущества и облаги, човек не може да остане без работа и без пари. Няма начин да не постигне успех.

— Напълно ви разбирам — рече Питър.

— Казвам ти всичко това, защото не искам никога да си помислиш, че си бил лишен от някакви приходи като не си съдружник. Правя и невъзможното, за да могат хората ми да получават добри заплати и да са в крак с тези на другите практикуващи в областта лекари. И както вече споменах, това означава да се лиша до известна степен и от собствения си доход, но го правя с удоволствие.

— Разбирам.

— Моите данъчни специалисти обаче усилено работят, за да открият начин да увеличим печалбата си, така че всички да могат да получат своя дял в началото на следващата година. Ще ти бъда благодарен, ако не споменеш този факт, тъй като още нищо не е официално.

— Естествено — отвърна Питър, доволен и изненадан, че толкова бързо е спечелил доверието на д-р Хеч.

— Знам, че при нас ще ти хареса. Чувствам, че ни предстоят големи неща. — Протегна се и хвана Питър за ръка, като жизнерадостно я разтресе. — Вземи си договора вкъщи тази вечер, за да го прочетеш по-подробно. След това, ако го намериш за задоволителен, го подпиши и го дай на Джоузи, секретарката ми. Ако искаш, можеш и сега да го прочетеш и подпишеш. В такъв случай ще се считаш вече за официално назначен.

Питър набързо го прегледа. Беше най-обикновен документ, който посочваше, че изразява съгласието си да работи при д-р Хеч в

продължение на цялата следваща година с месечна заплата от 1,250 долара.

— Бих предпочел да го направя още сега.

— Давай.

Питър взе голямата златна писалка, която му подадоха и се подписа.

— Вече е официално — рече д-р Хеч. — Моите поздравления. — Отново се ръкува с него.

Върнаха се в трапезарията да си изпият кафето с Розали Хеч, но звънът на телефона прекъсна разговора им.

— Не ставай, Роузи — обади се Матю Хеч, — аз ще се обадя.

— Телефоните са злият ми дух — рече Розали. — Съжалявам ви, д-р Де Хаан, за всичко, през което ви предстои да преминете.

Тя въздъхна, когато Матю каза малко по-високо:

— Не мога да ви разбера. Ще говорите ли, ако обичате, малко по-високо? Госпожа коя? — След миг затвори телефона. — Щом като вече подписа договора и си назначен, какво ще кажеш да започнеш работа още тази вечер вместо утре, Питър?

— Нямам нищо против. Сериозно ли говорите?

— Да. Обадиха ми се за домашно посещение. Госпожица Уест ти е приготвила медицинската чанта, нали?

— В багажника ми е.

— Не смятам, че е много възпитано да поканиш някого на вечеря и след това да го изпратиш на посещение по домовете на пациентите си, Мат — обади се Розали.

Матю я хвана за ръката.

— Не виждаш ли, че този млад човек изгаря от желание да започне работа, Роузи? — усмихна се той. — Обадиха се за едно момче, около петнайсетгодишно. Ако става въпрос за семейството, за което мисля, бащата е алкохолик и те живеят от социалните помощи за нуждаещите се деца. Възможно е и да греша. Както и да е, момчето е припаднало, мислят, че е имало конвулсия. Живеят на улица „Биджлоу“.

Когато влизаше в колата си, Питър дълбоко вдъхна хладния нощен въздух. Реши, че ще стане лекар, когато беше на девет години и сега, тази вечер, почти две десетилетия по-късно, наистина ставаше такъв. Струваше му се добро начало и се чувстваше щастлив, когато

потегли с колата и мина през железните порти на имението „Хеч“, за да излезе на улица „Санта Рита“.

5.

Улица „Биджлоу“ се намираше в очевидно беден квартал на града. Осветлението от малките високи улични лампи беше недостатъчно и Питър трудно успя да намери номера на къщата. Нямаше звънец, затова потропа по стъклото на вратата. Тя бързо се отвори.

— Момчето е в задната стая, докторе — безизразно рече пълна мексиканка.

Докато го водеше натам, Питър забеляза, че е облечена в безформена дреха и скъсани маратонки.

На най-обикновена пружина тихо лежеше пълно тъмнокожо момче, голямо, но незряло. Стаята бе лошо осветена и Питър бързо установи, че няма начин да подобри видимостта.

Като коленичи до леглото, усети едрозърнестата пясъчна структура на пода през крачолите на новия си костюм. Порови се в непознатата все още за него докторска чанта, за да намери нужните инструменти, поопипа с ръце, после се сети за светещата си писалка и я извади от джоба си. Зададе на жената няколко въпроса, като гледаше момчето. Отговорите ѝ бяха кратки и ясни. Казвал се Джери, внезапно заявил, че го боли глава, станал от масата и отишъл в банята, където повърнал, а след това изгубил съзнание. Чула го да пада. След половин час, вече в леглото, продължил да се оплаква от главоболие и тя се обадила на д-р Хеч.

Питър заговори на момчето, което обилно се потеше, но когато го пипна, видя, че е студено. Запита го на колко е години и как се е появило главоболието му. Джери отвърна, че е на петнайсет, а болката се е появила в задната част на врата му, сякаш нещо се пукнало там и след това се разпростряло по цялата му глава.

При прегледа Питър бързо установи схванат врат и ляво око, което не реагира при мърдането на пръст пред него. Зеницата беше разширена и не се свиваше при светлина. Прегледът продължи около десетина минути и когато се изправи, коленете го боляха от клякането.

— Какво му е? — запита жената.

— Не искам инжекция, докторе. Ще ме инжектирате ли? — извика момчето.

— Ще се върна след минутка, Джери.

Питър заведе жената обратно по тесния коридор към нещо като малка кухня.

— Г-жо Арагон — започна той, — мисля, че синът ви е много болен и трябва незабавно да постъпи в болница.

— Не съм му майка. Леля съм му. Син е на сестра ми.

— Така ли? Извинявайте. Как е фамилията му?

— Казва се Джери Лопес.

— Вие негов настойник ли сте?

— Не. Родителите му отидоха на гости до Лос Анджелис за няколко дни и той просто остана при мен.

— Няма да постъпи в никаква проклета болница!

Питър учудено се обърна към дълбокия креслив глас, който идваше точно зад него. Висок червенолик мъж, който лъхаше на алкохол, излезе от кухнята. Жената не му обърна никакво внимание.

— Какво му има на Джери? — запита той.

— Мисля, че е много болен.

— Къде е д-р Хеч? — високо запита мъжът. — Да не би да се бои да дойде при нас лично?

— Д-р Хеч ме изпрати вместо него — рече Питър. — Вие ли сте г-н Арагон?

— Няма значение кой съм.

— Това е съпругът ми — обади се г-жа Арагон.

Питър се обърна към нея.

— Можете ли да се свържете с родителите на момчето? Мисля, че се налага да постъпи в болница.

— Виж какво, Ани. — Мъжът имаше вид на пиан, но говореше съвсем ясно и отчетливо. — Казах ти да не викаш лекар. Особено пък този проклет д-р Хеч след всичко, което ти стори. Четири операции и ставаш все по-зле и по-зле. Ще вкарат момчето в болницата, ще го отворят и вече няма да имаме момче. Почакай да се върне Рамон. Остави той да реши какво да направи.

Хвърляше думите към жена си като боксьорски ръкавици, които хвърчаха към противника в лют двубой. Тя ги изслуша, без да се впечатли и, след като той свърши, се обърна към Питър:

— Мислите ли, че е някакво вирусно заболяване, докторе?

— Мисля, че е възможно да е получил лек мозъчен кръвоизлив, г-жо Арагон. Трябва да постъпи в болница и да му се направят още изследвания, проби от гръбначния му стълб.

— Виждаш ли — обади се г-н Арагон. — Ще искат да му оперират главата!

— Не, не, господине. Не бих могъл да ви кажа в момента точно как ще постъпим. Не смятам, че ще се наложи хирургическа намеса.

— Как се казвате? — запита г-жа Арагон, очевидно сега самата тя станала подозрителна.

— Аз съм д-р Де Хаан. Нов лекар съм в клиниката.

— Единственото, от което момчето се оплаква, е главоболие. Баща му ще се върне довечера и ще може да се погрижи за него — намеси се г-н Арагон.

Питър потърка главата си в моментно колебание. Независимо дали това беше първият, средният или последният му случай, никога нямаше да го забрави.

— Трябва да ви предупредя и двамата, че е възможно момчето да умре, ако не се вземат незабавни мерки за лечението му. Налага се веднага да го закараме в болницата с линейка.

— С линейка — извика г-н Арагон. — Линейка!

— Затваряй си устата! — изкрещя жена му.

— Линейка, дяволите да я вземат.

— Карлос, не говори така пред доктора. Нямаше да повикам лекар, ако не съзнавах, че Джери е много болен. Наистина нямам нищо против доктор Хеч. Той направи всичко по силите си, за да ми помогне.

— Нищо не направи, по дяволите. Единственото, от което се интересува, са парите.

Г-жа Арагон опитно зашлеви плесница на съпруга си през лицето.

— Така не се говори. Това дяволско вино те кара да приказваш по този начин — рече тя. — Сега да си затваряш устата.

Г-н Арагон се изправи, като се мръщеше и си търкаше челюстта, след това изчезна от стаята.

— Не може да се говори с него, когато е пил, докторе.

— Мисля, че незабавно трябва да закараме момчето в болницата, госпожо Арагон. — Питър се огледа за телефона. — Родителите му в състояние ли са да заплатят за болничните услуги?

— Баща му работи в компанията на американските авиолинии. Има добра застраховка.

— Сигурно ли е, че ще се върнат тази вечер?

— Трябва скоро да си дойдат, освен ако не им се е случило нещо.

— Някой трябва да се разпише за момчето в болницата.

— Ще прескоча до тях. Възможно е първо там да се отбият.

— Ще отидете ли да му съобщите? — запита Питър. — А аз ще използвам телефона ви, за да повикам линейката.

Като след десет минути вкарваше колата си в задния двор на болницата, фаровете му осветиха табелата пред определеното му за паркиране място: „Питър де Хаан, дипломиран доктор по медицина“. Усмихна се на собственото си удоволствие при вида ѝ, след което се забърза към предния офис.

— Докторе — каза белокосата операторка от телефонната централа, — мисля, че ще имате нужда от госпожица Бледсоу. Тя е следобедната старша сестра и в момента се намира в сестринския пункт в болнично отделение „А“.

— Ще отида там. — Питър се запъти през въртящите се врати на фойейето към помещението, определено за сестрите.

— Вече на работа ли сте, д-р Де Хаан? — запита госпожица Бледсоу.

Питър кимна и ѝ разказа за момчето.

— Не можете да го оставите тук, докторе. Не можете да направите нищо за него без разрешението на родителите му. Добре разбирате това, нали?

— Момчето е много зле и има нужда от незабавни грижи, независимо дали ще успеем да се свържем с родителите му или не.

— Тогава да отиде в областната болница. Там могат по-добре да се оправят с углавно дело, заведено срещу тях, отколкото частна болница като нас.

— Поставете го в стаята за спешни случаи, ще го прегледам и ще видя дали няма да успеем тогава да се свържем с родителите му.

Хвана го яд на нея. Изглеждаше неприятна с целия този насилнически и дразнещ авторитет, който излъчваше, като не се

поддаваше на разум. С две думи, типичната нощна старша сестра.

Момчето пристигна изненадващо бързо и екипът за бърза помощ го остави в стаята за спешни случаи. Питър, който чакаше в кухнята над чаша кафе, чу заглъхващия вой на сирената и стърженето на автомобилните гуми на линейката по входната алея.

Госпожица Бледсоу упъти екипа да постави момчето на масата за преглед и когато Питър влезе в стаята се отдръпна назад с подозрителен вид. Джери Лопес беше по-блед сега, дишането му бе станало по-дълбоко, ненормално дълбоко, помисли си Питър. Момчето отговаряше на простите въпроси, но стенеше между репликите и непрекъснато се оплакваше от главоболието си.

Питър повдигна вежди и се обърна към госпожица Бледсоу.

— Ще бъдете ли така любезна да се обадите на д-р Луики? Бих искал да дойде тук или поне да поговоря с него по телефона.

— Честно ви казвам, докторе, смятам, че момчето трябва да отиде в областната болница — обади се пак госпожица Бледсоу, побледняла и изсъхнала в гнева си.

Един от служителите на линейката, човек на средна възраст и западен акцент, каза:

— Ако искате да го преместим в областната болница, няма проблем, ще го направим, но лелята на момчето не иска да го пращаме там. Поръча в никакъв случай да не го правим.

— Благодаря — отвърна Питър.

— Д-р Луики не отговаря на повиквания — рече госпожица Бледсоу.

— Моля?

— Днес д-р Кар е на разположение за повиквания по медицински въпроси. Искате ли да се свържа с него?

— Да. Мисля, че да.

След минутка тя вдигна телефона.

— Може ли да го изнеса навън? А вие през това време бихте ли приготвили всичко необходимо за гръбначномозъчната пункция?

— В коридора има телефон — обърна му гръб.

Питър намери телефона и се свърза чрез оператора.

— Ало, д-р Кар, обажда се Питър де Хаан. Д-р Питър де Хаан. Официално започвам работа тук от утре, но тази вечер д-р Хеч ме

помоли да видя един пациент, петнайсетгодишно момче, а то се оказа истински проблем. Казва се Джери Лопес.

— Какъв е проблемът?

— Внезапно по време на вечеря получил силно главоболие, повърнал и припаднал. — Продължи да го запознава с медицинските подробности по случая и завърши: — Чувствам, че имам нужда от помощ. Може да се окаже субарахноидален кръвоизлив или дори менингит.

— Разбирам. Възможно е да е получил и пристъп на епилепсия. Е, бих ви посъветвал да направите гръбначномозъчна пункция. Да видим какви ще са резултатите.

— Обезпокоен съм, че няма кой да се погрижи за момчето. Леля му твърди, че семейството му разполага с болнична застраховка, но родителите му не са в града. Не знам дали е редно да процедирам с гръбначномозъчната пункция без разрешението на родителите, да го вкарам ли в болницата или какво друго да направя.

— Действайте по собствена преценка — отвърна Джордж Кар.

Питър забеляза, че думите във финалната му фраза изглеждаха замазани, като че ли беше пил. Когато се върна при момчето, видя, че се е вцепенило от началото на конвулсия и то остана неподвижно известно време, преди най-после да релаксира. Кръвното му вече беше спаднало и момчето не отговаряше на въпросите.

— Веднага ще му направя гръбначномозъчна пункция — обърна се той към нацупената сестра и след това ѝ се усмихна. — Не се притеснявайте, госпожице Бледсоу. Залагам собствената си глава, не вашата.

Тя неவிждащо го изгледа за миг, след това, като че ли без да разбира самата себе си или без да осъзнава какво точно прави, почти му се усмихна в отговор и послушно започна да приготвя инструментите и таблата за гръбначномозъчните проби. Момчето започна да стене, когато го обърнаха настрани за процедурата. Докато му разтриваше гърба и се опитваше да напипа гребените на гръбначните прешлени, за да разположи както трябва иглата, в стаята надникна мъжът от линейката.

— Хей, докторе, дойдоха родителите на момчето.

— Госпожице Бледсоу, бихте ли искали... о, по дяволите, аз ще говоря с тях.

Питър свали гумените ръкавици и излезе в коридора.

Бащата беше дребен чист мексиканец, който приличаше повече на испанец, отколкото на индианец. Той въздържано заговори:

— Какво става с момчето ни, докторе?

— Г-н Лопес, радвам се да се запозная с вас. Джери е много болен.

— От какво?

— Мисля, че е възможно да се е спукал някой кръвоносен съд в основата на мозъка му и да кърви, въпреки че може и да е нещо вирусно.

— Съпругата ми иска да знае дали не е детски паралич.

— Мисля, че не. Не прилича на нещо такова.

— Искаме да го видим.

Питър погледна г-жа Лопес. Тя беше по-висока от съпруга си и стоеше странно наведена над лявото си бедро. Имаше широки гладки устни, очила с позлатени рамки и носеше на главата си тъмен шал.

— Искам да видя Джери — едва доловимо произнесе тя.

— Разбира се. Защо не влезете? Възможно е обаче да не ви познае.

— В безсъзнание ли е? — Тя избухна в сълзи.

— Не е идвал в пълно съзнание, откакто го докарахме, но реагира — обясни Питър. — Смятам, че трябва незабавно да му се направи гръбначномозъчна пункция. Искам да кажа, че се налага да вкараме спринцовка в гръбнака му, за да извадим гръбначномозъчна течност и да видим дали в нея има кръв или се дължи на инфекция.

— Знаехте ли, че жена ми е била болна от детски паралич? — запита г-н Лопес.

— Не, не знаех — отвърна с разбиране Питър, тъй като сега му се изясни защо г-жа Лопес стои и се движи по този начин.

— Точно това е влошило състоянието на жена ми — продължи той, — гръбначномозъчната пункция, която са й направили. Няма да се парализира, ако не е била тя.

— Джери мрази инжекциите. Припада всеки път, когато някой се опита да му бие инжекция — прошепна госпожа Лопес.

Питър се поколеба, неуверен как да запознае тези хора с настоящия проблем. Искаше да помогне на момчето им, ако е

възможно и се чудеше как да постъпи, за да ги накара да разберат колко спешно е всичко. Г-жа Лопес му помогна.

— Рамон — обърна се тя към съпруга си, — не смятам, че съм се парализирала поради гръбначномозъчната пункция. Знам, че винаги си го мислел, но лекарите казаха, че си е от детския паралич и че пункцията няма нищо общо. — После се обърна с лице към Питър де Хаан. — Можем ли да го видим? След това ще сме в състояние да преценим по-добре и да вземем по-правилно решение.

Погледна съпруга си, който спокойно изчака още един момент, за да ѝ покаже, че той командва положението и след това кимна.

Когато г-жа Лопес влезе в стаята за спешни случаи, веднага хвана Джери за ръката и я разтърка в своите, като нежно и тихо го викаше по име и плачеше. Момчето обърна глава към нея, със затворени очи, но само стенеше и не говореше. Съпругът ѝ огледа стаята, след това сложи ръка на рамото на сина си. След миг дръпна жена си от него.

— Вера, стига толкова — рече той. — Ще чакаме отвън, Джери. Всичко ще се оправи, ще видиш. — След това вече на вратата прибави по-тихо: — Давайте, докторе, вършете си работата.

— Искаме да подпишете документ за постъпване в болницата, г-н Лопес. Ще им го дадете ли, госпожице Бледсоу?

— Трябва ли да повикаме свещеник? — запита г-жа Лопес.

— На ваше място бих го направил — отвърна Питър.

Щом излязоха от стаята, като г-н Лопес придържаше жена си и здраво я беше прегърнал през рамо, процедурата по пункцията отне десет минути. Течността имаше голямо съдържание на кръв, а кръвното му налягане беше много високо. Тялото на момчето се отпусна след процедурата, а главоболието му понамаля.

Питър отиде при родителите и им обясни, че е намерил кръв. Това по всяка вероятност означаваше, че има пробит мехур в резултат на аневризма на една от артериите в основата на мозъка. Кръвта беше силен дразнител и по-обилно кървене би могло да предизвика смърт.

— Какво ще стане с него в такъв случай? Нямаме други деца. Трябва да се оправи — изрече отчаяно г-жа Лопес.

В известен смисъл Питър се бе зарадвал на предизвикателството на това заболяване, но единственото, което сега искаше, бе тази майка да може да се прибере у дома заедно със сина си.

— Мисля, че трябва да го прегледа невролог, неврохирург или мозъчен хирург.

Г-н Лопес заговори на жена си на испански, след което каза:

— Искаме д-р Хеч да види Джери.

— Да, добре, ще му се обадя. Мисля, че ще мога да го намеря.

— Жена ми смята, че ще се оправя.

— Не знам, дано. Много се безпокоя за него.

— Ще накарате ли д-р Хеч да го види?

— Още сега ще се опитам.

Розали Хеч вдигна телефона. Струваше му се, че са изминали поне две седмици от мига, в който им беше на гости в луксозния им дом.

— Да, д-р Де Хаан — бодро изрече тя. — Сега ще повикам Мат. — Гласът ѝ беше женствен, един от онези гласове, които винаги звучат искрено и нежно.

— Ало, Питър, какво има? — Гласът на д-р Хеч по телефона беше тих и приятен, но в него се усещаше затаена агресивност, почти наглост. *Добре ще е, по дяволите, хубаво да чуеш какво искам да ти кажа, в каквато и височина на тона да реша да го изрека*, му казваше този глас.

— Д-р Хеч, младото момче, което отидох да видя, Джери Лопес, е тук в болницата и семейството му много моли вие да го погледнете. — Питър го запозна накратко с проблема на Джери.

— Веднага ще дойда с удоволствие, Питър. Няма да ми отнеме повече от няколко минути.

Момчето вече беше настанено в болнично легло в отделение „А“, когато Матю Хеч влезе жизнерадостно в стаята. Прегледът му беше доста повърхностен.

— Как се чувстваш, момче? — запита той.

— Имам главоболие и ме боли стомахът.

— Сега е по-добро и след пункцията говори повече — обясни Питър.

— Е, Джери, ще трябва да те вдигнем на крака. Искам да оздравееш до уикенда, за да отидем заедно на риба.

— Не обичам да ловя риба.

— Добре. Д-р Де Хаан ще се грижи за тебе. В неделя ще сме на реката. — Намигна на момчето, чиито очи се затвориха точно в този

момент и то отново потъна в дрямка. — Да отидем при семейството, Питър. Мисля, че добре си се погрижил за него и засега нищо повече не може да се направи.

— Много съм обезпокоен за него, д-р Хеч.

— Естествено, сигурен съм, че си, Питър.

Г-жа Лопес седеше на едно канапе, а съпругът ѝ беше до платения телефон във фоайето. Веднага щом видя д-р Хеч да влиза през въртящите се врати, постави обратно слушалката на мястото ѝ.

— Здравейте, г-жо Лопес, Рамон. Помислих, че става дума за някое от момчетата на г-жа Арагон, когато тя ми се обади. Не знаех, че се отнася за сина ви. Била е развълнувана, предполагам.

— Д-р Хеч, какво мислите за състоянието на Джери? — запита г-жа Лопес.

— Откровено казано, изглежда зле. Не смятам, че ще успее да се оправи. Д-р Де Хаан е направил всичко възможно засега, но той почти не говори. Ако изкара нощта, ще повикаме неврохирург или мозъчен хирург и ще видим какво ще каже той.

— Направете всичко възможно — помоли г-жа Лопес. — Искаме вие да се погрижите за Джери.

— Да, разбира се. Знаете, че в основни линии съм главно хирург, г-жо Лопес, но д-р Де Хаан и аз ще се погрижим за него. Въпреки това, боя се, че надеждата да се оправи е твърде малка.

— Благодаря ви, че дойдохте, докторе. Бог да ви благослови.

— Вера, мисля, че сега е по-добре да си тръгнете — обърна се д-р Хеч към г-жа Лопес. — Ще накарам сестрата да ви даде нещо успокоително, а вие се приберете у дома и гледайте да поспите. Ако има промяна, ще ви се обадим.

Г-н Лопес сви рамене, като изглеждаше уморен и безстрастен, но Питър видя, че в очите му има сълзи.

Като тръгнаха надолу по коридора към пункта на сестрите, Питър запита:

— Никакъв шанс ли не давате на момчето да оживее, д-р Хеч?

— Не бих казал, че шансовете му са големи, Питър, но може и да ни заблуди. Винаги съм установявал обаче, че е по-добре да се разговаря с родителите както аз го направих сега, ако има някакво съмнение по въпроса как ще се развият събитията. Да им се каже истината право в очите и да им се представят нещата в най-черната

светлина. Измъква те после от редица недоразумения, а и не влошава с нищо ситуацията, ако пациентът оздравее.

— Семейството изглежда смята, че вие трябва да се заемете с лекуването му — каза Питър.

Д-р Хеч пхна ръка в сакото и си разтърка гърдите, жест, който Питър започваше да намира за характерен и типичен за него.

— Знам, че така си ги разбрал, но винаги съм установявал, че трябва да разчитам единствено на себе си, за да преценя кое е най-добре за пациента в дадения случай. Не мога да ги оставя да вземат решения вместо мен. Ако искам някой друг да ги види за консултация, или да следи развитието на заболяването им, просто го правя, а те го разбират по-късно. И не възразяват. Пациентите ми разбират, че каквото и да направя, е за тяхно собствено добро и не съм имал никакви проблеми с тях.

— Разбира се.

— Веднага ще отида да видя момчето, но ти ще си шефът. Утре се обади на д-р Т. И. Харман в Оукланд, той е по-добър от нашия неврохирург и му разкажи за случая с Джери, виж той какво ще те посъветва.

Джери изглеждаше по-спокоен, когато Питър отново го провери, въпреки че пак беше повръщал, както каза санитарката. Влезе тъмнокоса медицинска сестра със спринцовка в ръка и Питър започна да мери пулса на момчето.

— Здравейте, д-р Де Хаан — обърна се към него тя.

— Здравейте. Боя се, че не мога да си спомня името ви — отвърна Питър.

— Аз съм госпожа Бопри, докторе.

— О, да. На кого ще правите инжекция?

— На Джери.

— На Джери ли? И какво има в спринцовката?

— 18.2 мг морфин.

— Морфин ли? Не съм поръчвал никакъв морфин.

— Д-р Хеч току-що го направи.

— Сигурна ли сте? Искам да кажа...

— Да, д-р Де Хаан. Написано е на болничния картон.

— Нека да проверя, ако обичате, госпожо Бопри.

Тя се върна заедно с него при картоната с историята на болестта и схемата за лечението ѝ. Там заповедта беше ясно формулирана — както за незабавна доза, така и да му се прави по една инжекция на всеки четири часа. Лечение, което се прилага при силни болки или неспокоен сън.

— Може би ще е по-добре да му се обадя. Не вярвам д-р Хеч да е знаел, че вече сме дали на момчето петдесет милиграма демерол за болка и двайсет и пет милиграма спарин срещу повръщане.

— Да, д-р Де Хаан, знае това. Аз му казах. Той отговори, че Джери има нужда от здрав сън тази нощ.

— Виждам, че е предписал и половин доза солена физиологичен разтвор, както и глюкоза.

— Д-р Хеч смята, че момчето се нуждае от тази захар.

— Е, добре тогава.

— Ще започна веднага с интравенозната инжекция, докторе.

— Добре, госпожо Бопри. Ще поседя тук, за да опиша историята на болестта, както и физическото му състояние.

Питър остана известно време замислен, преди да напише каквото и да било. Почувства се объркан от заповедите на д-р Хеч. Както бе учил в академията, морфинът бе противопоказан при подобни случаи, защото можеше да причини прекомерна депресия на един вече наранен и без това мозък. Бяха го учили никога да не предписва на пациент морфин след предполагаемо мозъчно увреждане.

Г-жа Бопри се върна след десет минути, за да каже, че интравенозните течности се поемат добре.

— Момчето има вид, че се подобрява.

Питър се изправи.

— Чудя се дали ще се намери някое легло, на което бих могъл малко да се изтегна.

— Горе на етаж на родилното отделение има едно.

— Няма значение къде.

Питър отново влезе в стаята. Джери Лопес сега лежеше по гръб и дишаше дълбоко, но иначе изглеждаше спокоен и блед.

— Как се чувстваш, Джери?

Не получи отговор.

— Джери!

Никакво движение. Питър повдигна клепачите му и установи, че дясната зеница е здраво затворена, заприличала на върха на карфица от съчетанието между демерол и морфин. Лявата зеница беше голяма и кръгла като чинийка от третия дразнител на нервите и окото се беше обърнало навън, както преди. Вратът му не можеше да се раздвижи. Интравенозната течност капеше бързо и Питър намали скоростта, преди да излезе. После се втурна към пункта на медицинските сестри и телефона.

— Обажда се д-р Де Хаан. Искам да говоря с д-р Харман, мисля, че става въпрос за д-р Т. И. Харман в Оукланд. Той е неврохирург. Имате ли му номера?

— Един момент, моля. Да, ето го. Ще се опитам да се свържа с него и ще ви се обадя.

След няколко минути телефонистката звънна, за да му каже, че д-р Харман е бил извикан за спешна операция в Оукланд и ще свърши около полунощ. Щял да му се обади, като се върне, ако д-р Де Хаан желае. Питър отвърна, че иска и ще чака.

Отиде в малката диетична кухня и си взе чаша кафе. Г-жа Бопри седна при него и се зае да довърши проверката на предписаните по време на смяната ѝ наркотични средства. Поговориха малко. Каза му, че има съпруг и три деца.

— В много болници ли сте работили, госпожо Бопри? — запита той.

— В доста.

— Харесва ли ви работата тук в болница „Хеч“?

— Добре е. Има някои неща, които ме безпокоят. Часовете за посещение са прекалено разтеглени и пускат повече посетители, отколкото е необходимо, в това число дори и малки деца. Не одобрявам подобни неща.

— Имате ли непрекъсната работа?

— О, да, естествено. Мисля, че д-р Хеч извършва повече хирургически операции, отколкото всеки друг хирург, за когото някога съм чувала. В болницата непрекъснато има по двацет или трийсет пациента.

— За добър хирург ли го смятат хората?

— Защо ми задавате този въпрос?

— Съжалявам. Не исках да ви притеснявам.

Госпожа Бопри го изгледа.

— Доколкото разбирам, д-р Хеч е сръчен, добър и бърз хирург. Има огромна практика и работи много усърдно, въпреки че в града има доста хора, които изобщо не го харесват. Другите две болници в Сан Маршъл, освен областната, са „Кабрило“ и „Вели“. При тях работят всички други лекари, които не са при нас в клиниката. Знам, че някои от тях намират цените му за доста високи.

Тя занесе документите на мястото им, след което подаде глава през вратата, за да каже:

— Лека нощ. Надявам се момчето ви да оздравее.

— Аз също. Благодаря.

В единайсет часа Питър установи, че Джери продължава да не реагира. Изглеждаше още по-блед и още по-зле. Нощната сестра показа на Питър малката докторска стая на горния етаж. Телефонът иззвъня, преди той да успее да се излегне удобно на леглото. Беше телефонистката.

— Ало, свързахте ли се с д-р Харман? — запита Питър.

— Не, обаждат се от болнично отделение „А“.

Сестрата взе телефона.

— Д-р Де Хаан, момчето на Лопес получи конвулсии.

Питър изтича долу, но когато стигна в стаята, конвулсиите вече бяха спрели. Успя обаче да види продължаващи по-дребни контракции на мускулите от лявата страна на лицето.

— Сега какво да правим? — тихо запита Питър. Нощната сестра въпросително го погледна и той я изгледа в отговор. — Искам да кажа, боя се, че са му дали твърде много успокоителни, но предполагам трябва все пак да му дадем малко фенобарбитал. И кислород. Ще му сложите ли една от тези гумени кислородни маски на устата, ако обичате, госпожице...?

— Госпожица Сойър.

— Да, госпожице Сойър, и 139.6 мг фенобарбитал интрамускулно. Дали са му последните предписани дози, нали?

— Г-жа Бопри каза, че да.

— Още е в състояние на цианоза и конвулсиите изглежда са приключили преди една или две минути. По-добре е веднага да му сложите кислородната маска.

— Да, докторе.

— И някой трябва да се обади на семейството му, за да им каже, че отново има проблеми.

— Мислите ли, че трябва да дойдат?

— Ако искат. — Питър и сестрата погледнаха към Джери, който изведнъж на два пъти изпъшка и спря да диша.

— Докторе, той вече изобщо не диша — прошепна тя след малко.

— Госпожице Сойър, донесете веднага кислородната маска и намерете анестезиолог, който да дойде веднага.

Сестрата изтича, докато Питър се наведе над Джери, за да преслуша гръдния му кош, долови биенето на сърцето и започна да му прави изкуствено дишане уста в уста. Тя бързо се върна с маската и пластмасова тръбичка за дишане, която Питър да използва. Момчето започна от време на време само да си поема дъх, докато той на периоди спираше изкуственото дишане, но след не повече от три поредни слаби вдишвания, отново изцяло спираше. Дясната му зеница, както и лявата, беше напълно разширена.

След десет минути пристигна анестезиологът, който влачеше след себе си кислороден апарат. Той сънливо се представи като Маршъл Урмсер и бързо се зае да прокара тръбичката през гърлото на Джери в трахеята му. Д-р Урмсер говореше през тънките си сини устни, докато разполагаше внушителните си по размери задни части, далеч по-широки от плещите му, на една табуретка, която сестрата му донесе. Започна да вкарва въздух в гърдите на пациента с гумената торбичка на кислородния апарат.

— Сърцето му бие ли, докторе? Бих казал, че вече е свършил. Какво му има на това хлапе?

— Субарахноидален кръвоизлив. Конвулсиите започнаха преди около двайсетина минути и след това внезапно спря да диша.

Вратата се отвори и една санитарка подаде глава.

— Д-р Де Хаан, търсят ви по телефона.

Питър погледна часовника си. Беше дванайсет без десет.

— Трябва да е д-р Харман.

— Искате да кажете неврохирургът от Оукланд ли? — запита д-р Урмсер.

Питър забеляза, че освен безкрайно неприятните маниери, анестезиологът също така имаше и малка, противна козя брадичка.

— Да. Д-р Хеч предложи да му се обадя.

— Имаме и един още по-добър в града, но както и да е, трябва да ви кажа, че няма да се намери хирург, който да се съгласи да докосне това момче дори и с триметров скалпел.

На телефона върху бюрото на сестрите, Питър рече:

— Ало, обажда се д-р Де Хаан.

— Да, тук е д-р Харман в Оукланд. Търсили сте ме.

— Да, господине. Аз съм нов лекар, тук, в Сан Маршъл, на работа при д-р Хеч. Още първата нощ изпаднах в голямо затруднение. — Питър продължи да го запознава с клиничните подробности по случая с младия Джери.

— Казвате, че сте му дали морфин? — вмъкна д-р Харман, след като бяха изминали около две трети от разказа му. — На ваше място бих постъпвал по-внимателно с подобни средства. Може да се получи депресия на централната нервна система, нали знаете. И да засегне дихателния център, искам да кажа, ако се получи още някой кръвоизлив. — По говор му заприлича на британец. — Опитайте се да давате малки дози, които са достатъчни само за прекратяване на повръщането и облекчаване на болката и оставете нещата така.

— Разбирам. — Питър се чувстваше неловко. — Д-р Хеч предложи да му сложим интравенозна доза глюкоза и изолит, така че и това направихме според указанията. Точно преди няколко минути момчето получи конвулсия и спря да диша. Направих му изкуствено дишане уста в уста и повиках анестезиолога. Той сега го е включил към апарата си.

— Е, изпаднали сте в истинска беда, колега. Не знам как мога да ви помогна на този етап, д-р Де Хаан — учтиво изрече д-р Харман. — С удоволствие бих дошъл да го видя, ако смятате, че семейството няма да има нищо против. Но в медицинско отношение не мога да ви дам никакъв съвет в момента. За хирургическа намеса и дума не може да става и от описанието ви вадя заключение, че по всяка вероятност вече сте загубили пациента си. Единственото, което можете да сторите в момента, е внимателно да наблюдавате реакциите му и да се погрижите за него, ако стане нещо.

Питър постави слушалката с дълбока въздишка и усети, че започва да му прилошава от неговия първи болничен случай. Когато се върна в стаята, намери нещата непроменени. Състоянието на Джери не

се подобри и през следващите три часа. Семейството му дойде и Питър прегърна майката през рамо, когато влезе в стаята. Постояха един час до леглото му, преди да се приберат обратно у дома, убедени, че вече нищо не може да се направи и Питър им каза, че сега всичко е въпрос единствено на време.

Д-р Урмсер продължи да изпълва стаята с неприязънта си. В два и половина през нощта той промърмори към Питър:

— Сега можете да приемете факта, че остава само подготовка на сърцето и белите дробове, приятелю.

В три и половина сърцето на момчето започна да спира да бие и в четири сутринта то почина. Питър се обади на семейството, за да им съобщи печалната вест, като им обясни какво точно бяха сторили, за да го спасят, след което ги помоли да му дадат разрешение да направи аутопсия. Г-н Лопес каза, че трябва да обсъдят въпроса и ще го уведоми.

Като си легна в малкия апартамент, който все още му изглеждаше непознат и самотен, Питър се почувства неспокоен и уморен, но не беше в състояние да заспи. Най-накрая стана и си взе една капсула секонал. Върна се в кревата и продължи да мисли за Джери, първия му пациент, вече мъртъв, преди официално да е започнал първият му работен ден в клиниката. Тревожеше го въпроса за морфина. Правилно ли бяха постъпили, като му го бяха дали? Възможно ли беше това да е влошило състоянието на момчето? Питър знаеше, че смъртта му се дължи преди всичко на спукан кръвоносен съд в мозъка и почти сигурно при всички положения то щеше да умре с или без помощта на морфина, но употребата му продължаваше да го тревожи.

Капсулата за сън започна да действа, стопли го, тялото и мисълта му започнаха постепенно да се отпускат и той неусетно потъна в бездната на съня.

6.

На сутринта отиде на работа в осем и половина, твърде рано, за да може да извърши нещо полезно през първия си работен ден, но все пак по-късно отколкото бе възнамерявал, подтикван от нетърпението си. Докато паркираше, до него на мястото с табела „Карл Кьопф, дипломиран доктор по медицина“ спря възрастен човек на състезателен велосипед. Беше облечен в спортно сако, имаше папионка и за изненада на Питър върху плешивата си глава носеше таке.

— Аз съм д-р Кьопф, специалист по уши, нос и гърло в тази клиника. Вие трябва да сте д-р Де Хаан.

Ръкуваха се и Питър му разказа за първия си работен ден.

— А-ха. Е, елате с мен. Ще пийнем по едно кафе и може да се запознаете с другите колеги. Аз самият не съм интересна личност. Викат ми: „Лудият германец, който се опитва да накара хората да спрат да боледуват от хрема и да си духат носовете“. И аз точно това правя. Не позволявайте никога на пациентите да си духат носовете.

Кафенето беше разположено в неголямо помещение до кухнята, в което имаше малки масички и столове с дървени облегалки. Д-р Кьопф наля на Питър малко кафе и го запозна с Норман Силвана, Джордж Кар и Лес Лесли. Името на д-р Силвана напомни на Питър думите на Франк Луики: „Дяволски добър хирург е, но разбира се, подобно на всички добри специалисти и той си има своите чудатости. Инат, и то твърдоглав. А и е трудно да го закара човек в стаята за спешни случаи посред нощ“. Беше тъмнокос и красив млад мъж, който тържествено се ръкува с Питър.

Когато му представиха д-р Кар, д-р Кьопф изтъкна, че той е лекарят с най-голям трудов стаж след д-р Хеч. Джордж Кар на свой ред запита Питър, докато си пълнеше с трепереци ръце чаша кафе:

— Какво стана с момчето снощи?

— Почина в около четири часа сутринта.

— Какво, вече успяхте да загубите един пациент? На мен ми трябваха два дни, за да сторя това, когато пристигнах — високо се

обади д-р Лесли. — Добре дошли на борда, Питър. Приятно ни е, че сте сред нас.

Питър се усмихна на Теодор Лесли, който беше хирург-ортопед в клиниката „Хеч“.

— Лес е номер едно в очистителната система на Сан Маршъл. Храни се с него и за една година ще удвоиш теглото си, Питър — обади се Джордж Кар, като ръката му вече се беше стабилизирала, а очите му заблестяха по-ярко от втората чаша кафе. Джордж продължи да разпитва Питър за основните му статистически данни, докато другите слушаха разговора им, когато влизането на Маршъл Урмсер наруши общия разговор на групата и го разби на няколко подгрупички.

Маршъл се обърна към Питър, след като шумно сръбна от кафето си няколко пъти.

— Колко успя да поспиш снощи? — попита той. — Има ли десет минути?

— По-скоро около три часа, д-р Урмсер.

— Наричай ме Марш, за бога!

— Надявам се днес да мога да му направя аутопсия, Марш.

— По дяволите, човече, спокойно можеш да отнесеш случая към съдебна медицина. Не „можеш“, а трябва. Не беше лежал в болницата и двайсет и четири часа, а и ти не знаеш от какво точно е починал. Няма съмнение, че случаят си е точно за съдебна медицина, трябва коронер да установи причината за смъртта.

Лес Лесли, който чу разговора им, се обърна към Маршъл Урмсер:

— Благодаря ти, д-р Прекрасни. Всеки път, когато поискаш да научиш нещо, само попитай Марш и той ще ти каже всичко, като започнеш от начина, по който да лекуваш даден пациент, чието положение се е влошило след операцията и стигнеш до мястото, на което ще се пусне следващата водородна бомба.

— Върви да се гръмнеш, Лес — отвърна Марш без следа от усмивка, но все пак не съвсем сериозно. — Трябваше да видиш как добре се справи младият доктор Де Хаан снощи. Докато се усетиш, ще преименуваме клиниката и болницата на „Де Хаан“.

В този момент в стаята с бодри крачки влезе Матю Хеч.

— Името ми харесва, Марш — рече той, като си наля кафе в супена купичка.

— Казвах, Мат, че по моите предвиждания, като съдя по начина, по който младият Питър де Хаан организира работата на болнично отделение „А“ снощи, след десетина години го виждам ръководител на тази клиника.

— Вярвай ми, Марш, още сега бих продал това място на първия човек, който го поиска и ми предложи по десет цента за всеки долар, който съм вложил в него. — Отново си сръбна от кафето. — Момчето почина рано тази сутрин, така ли, Питър?

— Около четири часа, д-р Хеч.

— Така си и мислех, че няма да оцелее. Трудно е за един лекар да изгуби пациента си и особено първия случай в практиката си. — Пъхна ръка под сакото, за да се почеше по гърдите отляво, под подаващите се от джобчето му връхчета на бяла носна кърпа. — Изглеждаш доста уморен, млади човече. Почини си през обедната почивка в стаичката на акушер-гинеколозите. Ако завариш Ал Хамфърс там като се качиш, избутай го и легни ти. Случайно знам, че снощи добре си е поспал по време на дежурството си. — Постави чашата си на масата и излезе така бързо, както и беше влязъл, без да каже „довиждане“, но като се усмихваше сам на себе си. Може би си представяше как Питър измъква д-р Хамфърс от леглото в стаята за почивка на акушер-гинеколозите.

След кафето, Франк Луики заведе Питър в сградата им. Щом влязоха в сграда 2 на клиниката, Франк каза:

— Има няколко души, с които още не си се запознал. На първо място, патолога Джо Пармилий. Той е нашия особняк. Искам да кажа, че не е толкова добър, колкото се очаква да бъде. Не мога да разбера защо Мат продължава да го държи на работа при нас. Всъщност подозирам, че самият Мат няма много високо мнение за Джо, но просто сърце не му дава да уволни някого. Ако изобщо трябва някой да бъде уволнен, върши го Мак, директорът на клиниката.

— Франк, ходиш ли понякога в болницата „Кабрило“ — запита Питър, като стигнаха до кабинетите си, — или до другата болница, как й беше името, „Сима Вели Къмюнити“?

— Рядко. Просто не ми е много удобно. Иначе болниците са си съвсем нормални. По-нови са и добре поддържани, но смятам, че в нашата болница човек може да получи повече внимание и грижи. Г-ца Уест, която отговаря за това място, работи като вол от девет часа

сутринта до никое време през нощта. Как успява да си запази престилката толкова чиста и кога намира време да я пере, просто се чудя. Посветила му е живота си и си личи. И все пак, независимо от всичко, тя е поела върху себе си прекалено голяма отговорност, не се ползва с достатъчно авторитет и това се отразява на операциите, които по тази причина невинаги са успешни. Да вземем например бележките на сестрите за състоянието на болните, които невинаги се проверяват и понякога са твърде немарливи и неточни.

— Доколкото разбирам, малко от другите лекари идват в болницата „Хеч“.

— Точно така, с изключение на факта, че някои от външните доктори наистина ни изпращат свои пациенти. Например Джими Хайнц от „Удфилд“. Мат Хеч извършва хирургическите му операции, а Джордж Кар и аз сме поели вътрешните болести. Има още трима-четирима други лекари като него. Намират се и безделници и нехранимайковци като д-р Ед Делани, Ханс Конеф и Сюсък. Когато те ни изпратят пациент, човек трябва не да върви, а през глава да тича, за да стигне до вратата на линейката преди погребалния агент.

Франк Луики отново запали цигара, което явно му беше навик. Около черните косми, подаващи се под ноздрите на красивия му римски нос, започнаха да се извиват бели струйки дим.

— Медицинската практика е особен вид изживяване, Питър. Ще изгубиш няколко хиляди от илюзиите си.

Тази сутрин при Питър дойде само един пациент, човек на преглед за застраховка „Живот“ и той с ентузиазъм се втурна да попълва сложния формуляр. В единайсет часа при Лес Лесли дойде пациент със сериозно нараняване на крака и повикаха Питър да му помогне. Установи, че дружелюбното поведение на Лесли му харесва, както и експедитивността му в операционната.

Франк Луики му беше казал, че може да хапне супа и сандвичи или, ако предпочита, нещо топло в стаичката за кафе, така че на обяд Питър се присъедини към фармацевта Дийн Мейсън и красавеца на клиниката, така наречения неин Адонис, Норман Силвана. Норман, въпреки красивия си външен вид, не излъчваше аура на нарцисизъм, тъй като интересите му, както изглеждаше, бяха насочени главно към

медицината и двете му деца. Държеше се доста превзето, без чувство за хумор и безстрастно, почти безполово, както си помисли Питър. И все пак в очите му проблесна въодушевление, когато спомена нов вид конци за хирургически шев, най-новата брънка в хирургията за операция на рак на гърдата.

След кратка обедна почивка, Питър проведе няколко медицински прегледа за назначаване на работа за персонала на най-големия завод за производство на самолети и други летателни апарати, след това дойдоха няколко пациента с простуда и болки в стомаха. Късно същия следобед пристигна млада жена с вагинит и наличие на захар в урината. Уреди тя и още двама други да дойдат пак след седмица, доволен, че вече има определени часове за повторни прегледи.

Първите няколко дни и вечери неусетно преминаха и скоро изтекоха и първите седмици. Темпото на работа на Питър се увеличи към третата седмица. От главния офис започнаха да му изпращат спешни случаи, освен новите пациенти, които не можеха да чакат другите лекари. Д-р Хеч също му препрати няколко от своите.

Питър се изненада от големия брой хора, които споделяха с него колко се радват, че са намерили лекар, „който може да се справи с всичко“, лекар, готов да поеме лечението на цялото им семейство. Също така изглеждаха доволни, че изявява желание да прекарва повече време с тях, за да може да ги опознае.

Към края на първия месец беше получил един долар като подарък от възрастен пациент, обезпечаван от служба „Социални грижи“, голяма торба с орехи от един фермер в долината Сима и една пура от бащата на бебето, което беше изродил, когато акушер-гинекологът на клиниката, д-р Ал Хамфърс, бе задържан от друго раждане в болницата „Сима Вели“. Беше асистирал при четири или пет други най-различни операции, повечето от тях спешни случаи. Две от тях бяха на д-р Хеч и Питър остана изненадан от заслепящата оперативна скорост на хирурга.

Питър установи, че другите доктори от клиниката с готовност му прехвърлят посещенията по домовете и повикванията за спешни случаи по вечерно време и през уикендите. А те бяха достатъчно на брой, за да го поддържат непрекъснато зает и почти да не му оставят свободно време. Към края на юли беше вече толкова изтощен, че се

наложи секретарката на клиниката да поставя името му през вечер и през седмица по време на уикендите в графика за повиквания.

Дори и след това продължи да има допълнителни повиквания вечер, когато официално не беше на работа и приемаше повечето от тях с желание и готовност. Бързо бе разбрал, че Джордж Кар просто не се обажда на повикванията извън работно време, както и някои от другите лекари, с изключение на най-сериозните спешни случаи, които просто не търпяха отлагане. Джордж и другите се отнасяха към всички обаждания в извънработно време, като към прищевки на нервозни пациенти, които ненужно викат за помощ, само и само да ги разкарат напразно и да им губят времето или пък обратно, намираха, че болният толкова дълго е чакал, че оплакването му може да потърпи още и не се нуждае от внимателно отношение и грижи. При всички положения губещи се оказваха все пациентите.

Скоро започнаха да поверяват на Питър хоспитализирани болни, често пациенти, които бе виждал в стаята за спешни случаи. Франк или някои от другите лекари в началото често работеха по тях заедно с него, но щом навлезе по-стабилно в активната практика, той започна сам да се справя с все повече и повече пациенти. Имаше чувството, че започва да излиза от преходното си състояние и да навлиза в истинския живот на медицината и повечето дни беше истински щастлив.

7.

Втората събота през август Питър се качи в колата си и пое северния път вън от града към зелените поля и залесените хълмове на провинциалния клуб. Отиваше на ежегодното лятно парти на медицинското общество в областта Маршъл. Франк и Глория Луики го чакаха на входната врата.

— Роклята ви е много красива и страшно ви отива, Глория — обърна се Питър към нея. — Нова ли е?

— Да, но се учудвам, че всички го разбират. Да не би да съм пропуснала да махна етикета с цената?

— Не сте — засмя се Питър в отговор на шегата ѝ.

Франк се наведе към него, докато влизаха вътре, и му прошепна:

— Ще те заведа при президента, а след това той може да те представи на останалите, макар да се боя, че няма да намериш нищо интересно по женската част. Имам предвид, че тук няма нито една неомъжена жена.

— Това не ме засяга.

— Започвам да се безпокоя за теб. Нито веднъж дори не си излизал с някоя мадама, откакто пристигна, нали?

— Е, хайде сега, Франк. Освен това, нали знаеш, че излизах с Бети Уинтърс, дребничката сестра от дневната смяна.

— Е, да, но това не се брои. Предполагам, че си я изплашил до смърт.

— Мога да те уверя, че не прекарахме изключително страстна и пламенна вечер.

— Добре, ела да те представя на El Presidente, ако успея да измъкна Глория от съпругата на д-р Крамер.

След около час, изминал в пиене на коктейли и представяния, Франк отново хвана Питър за ръка и го заведе до масата им. Тя беше доста голяма и на нея вече бяха седнали семейство Лоусън и семейство Кондон.

— Питър, нали познаваш уролога ни, Лю Кондон, а това е съпругата му, Лайла.

— Здравейте, д-р Де Хаан — сърдечно го поздрави г-жа Кондон и попипа бялата си коса, преди да протегне ръка, за да се ръкува с него.

— Мисля, че не познавате Дорис Лоусън. — Беше пълничка жена с кръгло лице, много късо по момчешки подстригана коса и зачервен врат.

— Естествено, за съжаление, придружена е от съпруга си — засмя се Хари Лоусън и остави огромната си чаша за мартини, за да стисне ръката на Питър.

Скоро към тях се присъединиха Ал и Максин Хамфърс, както и един млад уролог, Дик Каспери със съпругата си.

— Семейство Хеч трябва всеки момент да пристигнат — рече Глория Луики. — Винаги закъсняват на подобни събирания. Предполагам дължи се на това, че Матю не ги обича особено.

Точно в този момент Питър ги видя да идват през дансинга. Д-р Хеч беше облечен в официално сако с кафява вратовръзка и пояс, а Розали носеше синя рокля от шифон с ниско деколте. На шията ѝ имаше тъмносиня огърлица. Питър се загледа в гърдите ѝ. Ако бяха истински, направо беше впечатлен. Реши, че е най-привлекателната жена на тържеството. Тя седна до него и веднага си поръча един коктейл „Гибсън“, който представляваше сухо мартини, сервирано с малки парченца лук на туршия.

— Как я караш, младежо? — обърна се към него д-р Хеч, като го стисна за китката и седна от другата му страна.

Д-р Хеч мълча през по-голямата част от вечерята, като явно не се интересуваше от разговорите на околните и определено се чувстваше неловко, с изключение на моментите, когато от време на време заговаряше с Питър за някой пациент от клиниката. С печеното сервираха калифорнийско шампанско, но той го отказа, като обърна празната си винена чаша надолу. Когато някой друг се отбиваше при масата им, за да го поздрави или да се пошегува за нещо, д-р Хеч не го свърташе на едно място, явно притеснен, нервно пъхаше ръка под сакото си, докато изслушваше посетителя, преди да прекрати разговора с кратко кимване или просто с бърза усмивка.

Оркестърът извири няколко танцови мелодии по време на вечерята. Веднага след нея разчистиха масите, ръководителят на оркестъра слезе от подиума, огледа се, после се приближи до масата на

Питър и прошепна нещо на д-р Хеч, който кимна и се отправи към предната част на клуба.

— Какво, за бога, прави пък сега Матю? — запита Розали Хеч, като се наведе към Хари Лоусън.

Питър усети разголването на гърдите ѝ при това движение и за малко не се оципа. Каква глупост, да се увлече по жената на шефа си!

— Искаш ли още вино, Питър? — запита Розали.

Той кимна. Беше започнало да му става тежко от храната. Леко опияняване нямаше да му се отрази зле и щеше да го поотпусне след дългите часове работа без почивка.

Матю Хеч се върна на масата и Франк Луики запита:

— Какво има, Мат? Да не би на оркестъра да му писна от този спектакъл?

— Не, Франк — засмя се д-р Хеч, — просто едно обаждане от Сюсък. Изпраща ми спешен случай, така че след половин час ще трябва да се върна в града.

— О, не, Мат! — запротестира Розали. — Наистина ли?

— Не се притеснявай, Роузи, ти ще си останеш. Няма смисъл да тръгваш с мен. Семейство Кондон могат да те закарат после у дома.

След десерта, Питър танцува с Глория Луики. Беше дребна и женствена. Танцуваше хубаво и плавно.

— Вие сте прекрасен танцьор — рече тя.

— Благодаря ви. Иска ми се да посвирят малко рокендрол. Там съм цар.

— Аз не умея да играя рок.

— Ще ви науча. — Тя се засмя при мисълта за това.

След Глория танцува с Лайла Кондон. Беше едра и весела, разговаряше и се шегуваше с него, тананикаше си и пееше, но почти не обръщаше внимание на танца им. След това мълчаливо обиколи дансинга с уморената и разсеяна Максин Хамфърс. Съпругът ѝ също беше изчезнал за малко, но когато се върнаха на масата, го завариха в разпален политически спор с друг доктор.

— Семейство Луики тръгнаха ли си? — запита Питър Розали.

— Да, заради този проклет спешен случай на Мат. И Франк трябваше да тръгне с него — отвърна тя, като се намръщи.

Питър внезапно осъзна, че доста си е пийнала. Изпразни чашата си на две големи глътки и я покани да танцуват.

На дансинга Розали почти не разговаряше, но танцуваше съвсем близо до него. След два танца, тя се отдръпна и заяви:

— Бих искала да пийна още едно питие на масата.

— Мисля, че повече ще ни провърви на бара — отвърна Питър.
— Сервитьорките съвсем са ни зарязали вече.

Седнаха на бара и Питър попита:

— Знаете ли, вие съвсем ме заблудихте тази вечер. Мислех, че изобщо не пиете.

— От време на време обичам да си пийвам по някой и друг коктейл. Матю не обича вкъщи да се пие и никога никъде не пие. Но на мен ми е приятно. Особено шампанско. Много обичам шампанско.

Докторът, който седеше до Питър, се наведе към него и го запита колко е часът.

— Дванайсет без десет.

— Значи часовникът ми е верен — възкликна докторът. — Нищо чудно, че всички си тръгват. Не ми се вярваше, че е станало толкова късно.

В този момент Хари Лоусън потупа с ръка рамото на Питър.

— Лека нощ и на двамата. Мама ме чака отвън. Трябва да тръгвам. Поне успях да намеря такси на Джордж Кар и на съпругата му. Леле, колко пияни бяха!

— Лека нощ, Хари — отвърна Питър.

Когато се върнаха при масата си, срещнаха Ал Хамфърс.

— Имам една родилка, така че и ние си тръгваме, Розали. Ако искаш, можем да те закараме до вас — рече той.

— О, благодаря ти, Ал, но семейство Кондон казаха, че те ще ме закарат.

— Още ми се танцува. А на вас? — обърна се към нея Питър.

Тя го погледна и докосна червената коса на врата си.

— Да.

Миг по-късно, на дансинга, Розали рече:

— Пийнала съм малко повече, отколкото трябва, нали?

— Така ли?

— Да, и главата ми е замаяна.

— Искате ли да ви закарам у вас? Ще го направя с удоволствие.

— Семейство Кондон винаги остават цялата нощ. Може би така ще е по-добре. Нека да ги попитам.

На масата нямаше никой, но Розали намери семейство Кондон на дансинга и след това се върна при Питър.

— Готово, хайде да тръгваме. Те ще останат до един часа, докато оркестърът не спре да свири. Казах им, че вие ще ме закарате. Само за момент, да си взема палтото.

Навън Розали се облегна на ръката му и си пое дълбоко дъх.

— Приятно е тук навън, на хладно. Може да ми се проясни главата.

Питър обърна колата и се отправи по дългата, залесена алея към магистралата, водеща към града. Един самолет мина много близо над главите им и шумът на мотора отекваше известно време в ушите им.

— Хей, този наистина мина много ниско — рече Питър.

— Вероятно излита от летището, което е наблизко на юг.

— Сигурно е много приятно да се лети тази вечер.

Излезе на магистралата, загледан напред към светлините на летището.

— Защо не завиете вдясно на следващия завой и не покарате край летището? — предложи Розали.

— Искате да кажете при светещата стрелка ли?

— Да.

Питър пое по разклонението на шосето, което тя посочи и спря на малък хълм в края на летището. Погледнаха към набеязаните с кръстчета писти за приземяване, чийто паваж изглеждаше призрачно бял на лунната светлина. Един самолет с мигащи червени и зелени светлини се спусна пред тях, прибра крилете си и гладко се приземи на пистата.

Тя взе ръката му и я стисна. В колата беше тъмно, но Питър виждаше как проблясват обиците ѝ.

— Изглежда толкова нереално — обърна се към него Розали.

— Знам. От лунната светлина е.

— Ще останете ли в Сан Маршъл? — запита тя.

— Искам да се установя някъде и да специализирам година-две. Може би в областта на хирургията. Тук ми харесва. След това сигурно ще се върна у дома. Не знам.

Сега Розали заговори по-тихо и по-нежно.

— Мисля, че трябва на всяка цена да специализирате, съдейки по думите на Матю за способностите ви. Наистина сте го впечатлили. —

Отново стисна ръката му. — Както и мен. — Погледнаха се един друг.

— Знаете ли, страшно сте красива.

— Ти си много мило момче. — Тя приближи главата си към Питър, а той я прегърна през рамо и я целуна.

Устните ѝ бяха меки, парфюмът ѝ беше силен и ѝ отиваше. По всяка вероятност бе скъп, както всичко по нея. И наистина отвърщаше на целувката му, уверено и решително, а устните ѝ се разделяха.

— Ти си много мило момче — повтори Розали, когато той се отдръпна. — Искаше ли ти се да ме целунеш?

— Разбира се.

Тя докосна брадичката му.

— Тук имаш вдлъбнатина.

— Това си ни е типична семейна черта по майчина линия.

— Майка ти ирландка ли е?

— Отчасти.

Той дръпна раменете ѝ към себе си и отново я целуна. Отначало беше със стиснати устни и се съпротивляваше, но след това се отпусна, прегърна го през врата с лявата си ръка, погали го и отвърна на целувката му.

Питър постави ръка на дясната ѝ гърда и усети твърдостта ѝ, когато презрамката на сутиена падна. Свали и презрамката на роклята и намери зърното, а тя потрепери под допира му.

— Студено ли ти е? — запита той.

— Не.

Свали и другата презрамка и целуна гърдите ѝ. Усети как зърната им се втвърдяват под устните му. Розали започна да диша учестено, като при всяко вдишване спираше дъха си.

— Питър, какво правиш?

Отново я целуна по устните, след това тя се отдръпна, задъхана.

— Чакай малко. — Погледна го, после постави ръка на слабините му. — И ти си възбуден, нали? Усецам го.

— Да, естествено.

Седна, като помълча за момент.

— Питър, смятам, че трябва да се прибираме — заяви най-накрая Розали. — А ти?

Питър се стегна и също си пое дълбоко дъх.

— Мисля, че си права.

Подкара форда, а Розали се уви в дългия си дамски шал от норка и мълчаливо се облегна на рамото му.

Когато влязоха в Сан Маршъл, ги задмина една кола, която караше с голяма скорост. На Питър му се стори, че прилича на колата на семейство Каспари. Нощта захладняваше и вятърът остро духаше право в лицето му, докато караше. Намръщи чело, щом минаха покрай самолетния завод.

Когато стигнаха до северния край на града, Питър зави на изток по булевард „Санта Рита“, който заобикаляше Сан Маршъл от тази страна. Тогава Розали го запита:

— Мина ли ти през ум мисълта да ме заведеш в апартамента си?

— Как разбра?

— Чудех се. — Седна изправена и се отдалечи към своя край на предната седалка. — Честно казано не знам. Не мога да обясня какво ми стана тази вечер и защо постъпих така. Никога преди не съм го правила.

Питър бавно изрече:

— Знам, че щеше да съжаляваш, както и аз, ако бяхме продължили.

— Естествено, прав си. От моя страна има причина, за да постъпвам така. Някой ден може да ти разкажа. Но няма никакъв смисъл. Мисля, че просто си дяволски привлекателен.

Питър намали, когато стигнаха до ъгъла на къщата на семейство Хеч, а после ускори, след като влязоха през портата им. Щом спря пред къщата им, тя рече:

— Не се безпокой, Питър. Постъпих глупаво, и двамата постъпихме глупаво, но няма да се повтори.

Докосна бузата му с ръка, прошепна „лека нощ“, след това затръшна вратата и изчезна, преди той да успее да включи мотора, за да потегли.

8.

Следващия понеделник сутринта Питър се отби да види г-ца Уест, старшата сестра на болницата и клиниката „Хеч“ в малкия ѝ офис до кабинета на д-р Хеч в клиниката.

— Пристигна ли куфарчето с лекарствата за мен? — запита я той.

— Поръчано е, д-р Де Хаан, и ще ви уведомя веднага щом пристигне. Не е нужно да се притеснявате за това.

Слабата сестра, стара мома, продължаваше да се държи рязко с него. Снизходително го бе развела из болницата и клиниката точно както управителят на фабриката би се държал към новия чирак. Представи го навсякъде като новия помощник на д-р Хеч и по време на първата им обиколка из болницата името на д-р Хеч бе споменато най-малко сто пъти.

Франк Луики беше казал на Питър по време на една вечеря в дома му, че г-ца Уест от години е влюбена в Матю и че любовта е сляпа. Не искаше да намекне нищо лошо с това, само че Матю Хеч и клиниката му съставляваха и изпълваха целия ѝ живот. За всички ставаше очевидно още след първите мигове контакт с нея, че Матю Хеч бе безгрешен като ангел в очите ѝ, че не беше в състояние да допусне никаква грешка, с изключение на тези дребни пропуски, които тя самата, поради привилегированото си положение, би могла да му изтъкне. Но г-ца Уест работеше старателно и усърдно и Питър скоро установи колко незаменима е при спешни случаи, и че може да се справи с всичко и всякакви ситуации.

Когато излизаше от стаята ѝ, едва не се сблъска с Матю Хеч, който влизаше.

— Здравей, докторе — рече Матю Хеч, — виждам, че разговаряш с приятелката ми, Мей Уест.

— Не ме наричайте Мей Уест.

— Добре, Хариет.

— За вас днес съм г-ца Уест.

— Е, добре, г-це Уест в такъв случай.

Едва тогава тя благоволи неохотно да изобрази моментно подобие на усмивка на устните си.

— Сигурно сте бил доста заангажиран през уикенда.

— Мога да ви уверя, че не ми е липсвала работа.

Матю Хеч пристъпи напред, за да я потупа по рамото, а след това се обърна към Питър:

— Ти явно си човек със скрити таланти. Жена ми казва, че можеш да свириш на пиано и си страхотен танцьор. Мисля, че си й взел акъла на празненството. — Намигна му. — Ще трябва да си отварям очите на четири и да внимавам с вас двамата. — Изсмя се. — А сега те намирам да излизаш от стаята на г-ца Уест. Искаш наведнъж да ми отнемеш всичките жени.

— Партието в събота мина добре — отвърна Питър, като му се усмихна в отговор и излезе, преди Матю Хеч да успее да забележи, че започва да се изчервява.

Когато стигна в кабинета си, намери там г-ца Локууд, неговата медицинска сестра, която отваряше кореспонденцията на бюрото му.

— О, д-р Де Хаан — рече тя и се изправи. — Радвам се, че днес сте подранили. Тук има една дама, която е доста разстроена и настоява веднага да ви види.

— Аз съм, както се казва, на нейно разположение — отвърна Питър.

Пациентката се оказа млада, симпатична жена, която се наричаше Мишелин Лонг. Беше тъмнокоса, с дребен кокал, а клепачите ѝ бяха подпухнали от плач или умора.

Питър погледна личната ѝ амбулаторна карта, като влезе в кабинета за прегледи и забеляза, че е била редовна пациентка на д-р Хеч в продължение на години, въпреки че през последните три месеца нямаше отбелязани часове за посещения.

— Госпожо Лонг, аз съм д-р Де Хаан. — Ръкува се с нея и седна. — Не се чувствате добре ли?

— Не, не съвсем. Вие наистина сте млад, нали?

— Е, не възнамерявам скоро да се пенсионирам — отвърна Питър, като ѝ се усмихна.

Тя започна мълчаливо да плаче и го загледа втренчено право в очите.

— Д-р Де Хаан, случи ми се нещо ужасно.

— Какво по-точно?

— Знам, че ще ме помислите за ужасна жена.

— Сигурен съм, че няма.

— Мисля, че съм такава. Не знам как изпаднах в това положение.

Сега просто ми се струва невъзможно.

— Понякога всички изпитваме подобно чувство.

— Толкова неща са ми се случвали преди. Знам, че не ме познавате. Не познавате нито съпруга ми, нито мен.

— В амбулаторната ви карта пише, че е агент по продажба на недвижими имоти. Така ли е?

— Беше. Всъщност, разбирате ли, той ме изостави и сега работи в Сан Франциско. Главният ни проблем беше, че е алкохолик.

— Разбирам — вътрешно въздъхна Питър. Още един. При него вече бяха идвали шестима алкохолици и семействата им.

— Положението е доста деликатно. Толкова съм разстроена, а стомахът направо ме убива от болки. Можете да видите от картата ми, че съм пациентка на д-р Хеч заради болния си стомах. Намери ми малка язвичка на рентгеновата снимка и смяташе, че трябва да се оперирам, но аз не пожелах. Всъщност, доста добре си живея и с нея, през последните шест месеца почти не съм получавала кризи.

— Взимате ли някакви лекарства против киселини в стомаха и спазвате ли диета?

— Не. О, да, наистина пия някакви хапчета. Но д-р Хеч каза, че мога да ям каквото си искам и че по всяка вероятност храната няма да ѝ окаже някакво особено влияние. Хапчетата като че ли ми помагаха. Те са малки и зелени, гълтат се преди ядене.

— Днес имате ли болки?

— О, да, отвътре направо изгарям.

— Сега ми разкажете за онова, което ви се е случило...

— Господи, страшно ми е неприятно и не знам как да ви го разкажа — повтори тя. — Ние сме разделени и сме в процес на развод. Съпругът ми от години си има по някоя и друга приятелка. Но аз почти не съм излизала, откакто той си тръгна преди около шест месеца. Снощи една моя приятелка ме покани на вечеря по случай рождения си ден. Отидохме в ресторанта на Дани на улица „Беренда“. Е, естествено, пийнахме по едно-две мартинита, преди да си изядем пържолите и след вечеря пийнахме по още едно на бара. Господи,

трудно ми е да го повярвам, дори сега. Както и да е, там се запознахме с едни младежи. Имаха вид на приятни и възпитани момчета, въпреки че бяха по-млади от нас. Започнахме да танцуваме и това хлапе, Томи, изглежда си падна по мене, докато Филис, приятелката ми, танцуваше с другия тип. Прекарахме чудесно няколко часа. Тогава направих първата си грешка. Трябваше да кажа на Филис да си тръгваме, но Томи ме попита дали може да ме изпрати до вкъщи и Филис моментално отвърна, че няма нищо против. Беше пила повече, отколкото трябва.

Лицето на г-жа Лонг бе побеляло, а очите ѝ бяха сухи.

— Както и да е, ние с Томи излязохме през задния вход и когато се качихме в колата, той ме попита дали не искам да пийнем още по едно някъде другаде. Отказах и му обясних къде живея. След това, докато му обяснявах, осъзнах, че не се движим към града по това шосе, по което трябва. Бяхме завили по някакъв страничен път.

— Първоначално по правилния път ли тръгнахте?

— О, да. Сигурна съм, че няколко минути се движихме по него. Както и да е, той спря, когато го запитях по кое шосе се движим, изключи двигателя и рече: „Не, аз само исках да...“. След това каза нещо мръсно. В смисъл, че иска да има сношение с мене. Отвърнах: „Не, Томи. Какво искаш да кажеш? Не бих сторила това за нищо на света“. Целуна ме и разбрах, че е ужасно силен. След това страшно се ядоса, че не искам да отвърна на целувката му. „По-добре е и ти да ме целунеш, Мики“, рече тогава, сграбчи ме за врата с лявата си ръка и ме стисна. Изплаших се до смърт. Страхувах се да не ме убие. Няколко пъти ми зашлеви плесница, като че ли на майтап, но наистина ме заболя. После внезапно дръпна назад предната седалка — беше от този вид, който става на легло — и ме блъсна върху нея. Боях се, че може да ми прилошее на стомаха, като същевременно се надявах да стане така. Свали ми гащите и ме изнасили.

Питър се шокира от думите ѝ, но се опита да скрие чувствата си.

— След като свърши, продължи да си лежи там и да диша тежко. После се обърна към мене и рече: „Ако кажеш за това на някого, ще те убия, не го забравяй!“. Свали ми сутиена и го прибра в жабката на колата, като започна да се смее. „Ако кажеш нещо, както знаеш, ще бъде твоята дума срещу моята. А аз ще имам това за доказателство.“ Не ми стана много ясно защо и какво точно щеше да докаже това, но

той изглежда мислеше, че е постъпил кой знае колко умно и си замълчах. Започнах да си мисля, че поне няма да ме убие. Тогава отново започна да се възбужда и ме накара да извърша някои отвратителни неща, като накрая пак ме изнасили. След това се облече, среса си косата и подкара колата към града. Не искаше да ме закара до къщи, но настоя да ме свали на една стоянка за таксита в центъра. Попита ме дали имам пари за такси, преди да ме свали от колата. През целия път на връщане говори за вечерта, като че ли нищо не се бе случило, но преди да сляза, ме сграбчи за ръката и напомни: „Не забравяй какво ти казах. Ще си изпълня заплахата дума по дума“.

— Ще отидете в полицията, нали? — опита се да запита с нормален тон Питър.

— Не, за бога, за нищо на света. Не бих могла да преживея това, докторе. Не заради заплахата му да ме убие, просто не мога да го направя.

— Наистина мисля, че трябва така да постъпите, г-жо Лонг. Могат да намерят този Томи и да му попречат да стори същото и на други жени. Би могъл по-лошо да нарани или дори да убие следващата си жертва.

— Същевременно е възможно и случаят да не се повтори. Не знам, но не мога да споделя това с никой друг. Ще ме въвлекат в ужасна каша, ако отида в полицията.

— Естествено, вие сте тази, която ще реши как да постъпи. Но смятам, че трябва да го направите.

— Това, за което всъщност се тревожа, докторе, е да не съм забременяла. Мислите ли, че бих могла да забременея? Или пък да се разболея от сифилис? Тази мисъл ме безпокои.

— Кога ви беше последната менструация?

— Спря преди три или четири дни.

— Обикновено редовно ли ви идва?

— Доста редовно. На около всеки двадесет и осем или трийсет дни.

— Не смятам, че има голяма вероятност да забременеете, но за всеки случай ще ви прегледам.

— Трябва да го направите. Това е едната причина, поради която дойдох при вас. Мислех, че е наложително да се прегледам. И да ми дадете нещо за стомаха.

— Причини ли ви болка?

— Малко. Бях твърде уплашена, за да усетя болката. Беше доста голям, имам предвид, вътре в мене.

— Защо се обърнахте към мен по този въпрос?

— Бях се паникьосала и трябваше да отида при някого, а вие бяхте първия лекар, при когото имаше свободен приеман час.

— Това ли е единствената причина?

— Надявам се, че няма да напишете нищо от това, което споделих с вас, в личната ми амбулаторна карта или пък да кажете на сестрите за случилото се. Бих умряла от срам, ако знам, че още някой е научил за това.

— Няма, ако вие не поискате да го сторя.

— Предполагам, не трябва да ви кажа защо не поисках да се обърна към д-р Хеч.

— Какво имате предвид?

— Не съм го казвала на никого досега и наистина е тайна, така че много ви моля...

— Бъдете спокойна, напълно ви разбирам.

— Въпросът не е само в това, че не искам той да разбере за станалото. Става дума за проблемите ми с Пол. Д-р Хеч беше много любезен към мене. Много мил. Няколко пъти идва у дома да ми инжектира витамини или успокоителни, когато бях разстроена заради Пол и стомахът много ме болеше. Разговаряше с мене и, как да ви кажа, просто си паднах по него. Влюбих се и му го признах. Той, изглежда, нямаше нищо против. Обясни ми, че много ме харесва, и веднъж дори ме целуна. След това, преди около месец каза, че е обмислил внимателно нещата и е стигнал до извода, че повече не трябва да идва у дома. Имаше съображения и бе решил да не го прави. Но аз все още имам чувства към него, искам да бъда искрена с вас и нали разбирате, че особено ще ме е срам, ако той разбере за случилото се снощи.

От това разкритие Питър остана дори по-изненадан, отколкото от първото. Такива съвпадения в живота. Неговото собствено преживяване с Розали Хеч през уикенда, а сега връзката на тази дама с д-р Хеч, след това още по-драматичния, наистина ужасяващ епизод в колата предната нощ.

Прегледа г-жа Лонг и резултатите се оказаха отрицателни.

- Правихте ли си промивка, г-жо Лонг? — запита Питър.
- Да, веднага щом се прибрах у дома. Със силен оцетен разтвор.
- Е, не намирам нищо ненормално. Разбира се, в момента не мога и да очаквам да намеря нещо друго, освен синини.
- Искате да кажете, че все още смятате за възможно да съм хванала някоя болест?
- Да. Не е много вероятно, но е възможно.
- Искам да взема нещо, за да не се разболея.
- Ще ви дам антибиотик.
- Докторе, чувствам се ужасно. Боя се, че ще колабирам. Не мислите ли, че трябва да постъпя за няколко дни в болница? Не виждам как ще мога да се справям с домакинската си работа и да се грижа за Вики и Лий в това състояние.
- Син и дъщеря ли имате?
- Две малки момиченца. Лий е момиче.
- Има ли кой да ги гледа през това време?
- Майка ми живее в Сан Маршъл и би могла за малко да поеме грижите за тях.
- С удоволствие бих ви уредил да постъпите в болницата, но нали знаете, че д-р Хеч минава на визитации през цялото време и няма начин да не ви види.
- Нямах предвид тази болница. Мислех, че можете да ми уредите легло в болницата „Сима Вели“.
- Не зная дали вече се ползвам с подобни привилегии. Един момент, нека да проверя. — Питър влезе в кабинета си и се обади на Франк Луики, като накратко го запозна с проблема.
- Запиши я под мое и твое име — посъветва го Франк. — Ще се обадя на администраторката и ще ѝ обясня. А ти, като отидеш там, вземи един празен формуляр за постъпване в болницата.

Късно същия следобед Питър влезе в болницата „Сима Вели“ и се отби в главния офис, за да вземе празния формуляр, след това се качи до стая 313 на третия етаж. Г-жа Лонг лежеше в леглото до прозореца и колебливо бърникаше във вечерята си с вилицата. Вдигна поглед към Питър и веднага избухна в сълзи.

— Стомахът ви по-добре ли е, г-жо Лонг? — запита Питър, като се зачуди дали да не ѝ даде антидепресант или дори да извика психиатър да я прегледа.

— Биха ми инжекция този следобед, когато болките ми се усилиха, но сега съм по-добре. Горкото момиче тук трябваше да ме търпи с всичките ми оплаквания и пъшкания.

— Имате съквартирантка ли?

— В банята е.

Питър седна на стола до леглото.

— Е, кръвните проби и изследванията на урината изглеждат добри. Със сигурност болките не са се дължали на анемия. Сутринта ще прегледаме стомаха ви на рентген, така че внимавайте да не ядете и да не пиете нищо след полунощ.

— Добре.

— Ще ви дам и едно лекарство против депресия. Малко ще ви поободри.

— Добре. Ако може и нещо за нервите ми.

Наистина не изглеждала зле, дори и в този болнав момент. И все пак за Питър бе изненадващо да научи това за Матю Хеч. Розали беше далеч по-красива. Питър се зачуди каква ли би била версията на д-р Хеч за този случай. Със сигурност щеше да го обърне на майтап. А нищо чудно и г-жа Лонг да се бе опитала да го предпази. Питър взе всичко това предвид докато слушаше историята на г-жа Лонг за финансовия хаос, в който ги беше вкарал съпругът ѝ.

Вратата на банята се отвори и той видя оттам да излиза тъмнокосо момиче в син халат. То се извини и мина пред него с четка за зъби в ръка.

— Това е г-ца Алексио, д-р Де Хаан. Ан Алексио. Тази вечер се опитаха да ми дадат нейната храна, пържена пържола и всичко останало, а на нея — моята. Аз нямах нищо против, но тя възрази.

Питър леко се поклони.

— Здравейте, госпожице Алексио.

— Здравейте, докторе — отвърна младата жена и се засмя. — Не смятам, че бих могла да погълна тази бебешка храна на пюре. Радвам се, че съм болна само от вирусна бронхопневмония.

— Г-жо Лонг, ще намина отново утре сутрин — рече Питър. — А тази вечер ще ви сложа инжекция за успокояване на болката и за сън.

— Много ви благодаря, че бяхте толкова любезен към мен днес, д-р Де Хаан. Наистина ценя постъпката ви.

Като си тръгваше, Питър се зачуди дали г-жа Лонг няма и към него да прояви някакъв по-личен интерес. Имаше такива жени, които направо се влюбваха във всеки лекар, който ги лекуваше. Тази мисъл го смрази.

Когато караше към града, той се опита да си припомни съквартирантката на г-жа Лонг, г-ца Алексис. Имаше чувството, че я е виждал някъде преди, но не можеше да се сети къде. Беше много привлекателна, с блестяща черна коса, гладка светла кожа, високо чело над тъмни кафяви очи и красив нос. Външност, която трудно се забравя.

Изведнъж се сети, че е виждал това лице в една кола, след това си спомни и къде. Беше я виждал няколко пъти в открит бял плимут, паркиран близо до собствения му апартамент няколко пъти. Сигурен бе, че е тя.

На следващата сутрин, когато отиде в болницата „Сима Вели“, Питър се отби първо в рентгеновото отделение.

— Имам пациентка в стая 313, г-жа Лонг. Чудя се дали не бих могъл да погледна снимката ѝ, ако е готова или някой от другите ѝ стомашно-чревни филми от тази сутрин — обърна се той към техника на гишето.

— Един момент. — Младежът бързо се върна. Показа му профила на по-висока, по-слаба жена от пациентката му, а в основата на десния бял дроб имаше следа от оголено петно белезникава бяла инфилтрация. Когато я обърна настрани, видя, че името горе е Алексис. Номерът на стаята беше 313.

— Ето стомашно-чревните рентгенови снимки, докторе — обади се техникът. — Първите. Филмът на следващите изследвания се промива в момента.

— Хей, това не са рентгеновите снимки на моята пациентка. Те са на болната жена в същата стая, г-ца Алексис.

— О, съжалявам. Бяха в кутията за третия етаж, видях, че пише 313 и ги донесох. Мисля, че снимките на пациентката ви още не са направени.

Питър погледна филмите, които имаше за г-жа Лонг. Нямахте язва. Само стомашно възпаление, възпаление на дванайстопръстното черво и спазъм. Добре.

Г-жа Лонг не се бе върнала от рентгеновите снимки, когато Питър стигна до стаята и той поговори с г-ца Алексис.

— Убеден бях, че ви познавам отнякъде.

— Да ме познавате ли?

— Живея в жилищния блок на Веливю Драйв 1448, а вие сте на 1140, нали? Току-що погледнах амбулаторната ви карта, ето как разбрах.

— О, не ви познавам.

— Виждал съм ви в колата ви, като съм минавал оттам. Къщата ваша ли е? — Питър погледна ръката ѝ да види дали няма годежен пръстен, но не видя такъв.

— Живеем там с баща ми.

— И преподавате в градския колеж на Сан Маршъл?

— Да.

— Какво преподавате?

— Главно изобразително изкуство, имам и часове по английски.

— Наистина ли?

— Не приличам ли на учителка по изобразително изкуство?

— Не. Изобщо не ми приличате на учителка.

Тя се засмя и показа два реда бели равни зъби.

— Знаете ли — рече той, — току-що видях по погрешка рентгеновата снимка на белите ви дробове, докато търсех тази на г-жа Лонг.

— И как беше?

— Не съвсем зле. Все пак, не знам каква е била преди.

— Видях я. Д-р Хард ми я показа. Д-р Хърбърт Хард, той е моят лекуващ лекар. Цялата беше бяла в долната част, така че това, което вие казвате, звучи далеч по-добре. В такъв случай може утре да ме изпишат.

— Познавам д-р Хард. Изглежда много добър човек.

— Така е, но не е много приятно да лежи в болница човек. Имах три седмици ваканция след летния курс, която възнамерявах да прекарам в Тахо и Рино, а ето че се озовах в болницата. Реших, че е от

марката цигари, които пуша. Ще трябва да ги сменя с онези малки пури, на които не се гълта дима.

— О, Ан, бихте изглеждали ужасно с пура в уста — рече г-жа Лонг, която точно тогава влезе в стаята с придружител от рентгеновото отделение.

Питър се изправи.

— Мислех да ви предложа да дъвчете тютюн — рече той. — Няма да навреди на дробовете ви, в него има много никотин, но трудно се намира.

Питър помогна на г-жа Лонг да си легне. Тя отново започна да плаче.

— Изобщо не съм спала, докторе. Умът ми е зает с твърде много проблеми.

— А не трябва. Рентгеновите ви снимки са много добри засега. Не мисля, че имате язва. Само вътрешностите ви са леко раздразнени.

— Страхувах се, че в крайна сметка все пак ще трябва да ме оперират.

— Няма.

— Мислите ли, че ще успея някога да преодоля това ужасно чувство?

— Сигурен съм в това.

Питър поговори с нея известно време и каза, че ще нареди да ѝ сложат още една инжекция, за да изкара безболезнено сутринта.

Като си тръгваше, г-ца Алексис, която четеше списание, вдигна поглед.

— Реших, че сте прав и трябва да откажа цигарите. Ще започна с „Типарилос“, „Копенхаген“ или някакви други пури. Сериозно говоря, това е втората ми бронхопневмония за две години. Трябва да взема някакви мерки.

— Напълно съм съгласен с вас.

— Знаете ли, тази сутрин пак се опитаха да пробутат подноса ми с храна на г-жа Лонг. Надявам се, че ако решите да я оперирате, няма да сбъркате и да сложите мен на операционната маса.

— Няма начин да сбъркаме — отвърна с усмивка Питър, като излизаше. — Ще ви разпознаем по дима от пурите.

9.

Същия ден, на обяд, когато влизаше в кафенето да хапне, Питър едва не се блъсна в Джо Пармилий, патолога, който излизаше.

— Извинете ме, д-р Де Хаан, не ви чух да влизате.

— Няма нищо — отвърна Питър, като обърна внимание на скъпия тъмносин костюм на патолога, украсен с вратовръзка в червено и синьо с монограм.

— Бързо действате, нали? Забелязах го на медицинското парти онази събота вечер, когато танцувахте с Розали Хеч.

Питър зяпна мургавото лице на д-р Пармилий. Погледната отблизо пригладената му коса изглеждаше подозрително черна, в сравнение с многото малки бръчици на твърдата му жилава кожа. Питър реши, че трябва да е с години по-стар, отколкото признаваше. Приличаше на застаряващ театрал, от този вид, който човек можеше да срещне из улиците на Ню Йорк, елегантно облечен и с мека шапка.

— Тя танцува много добре — рече Питър.

— Също така доста близо до партньора си, нали?

— Опитвате се да ми кажете нещо ли, д-р Пармилий?

— В този град може да живеят сто хиляди души, докторе, но си остава малко провинциално градче. Това се опитвам да ви кажа.

Джо Пармилий се измъкна от стаята с иронична усмивка на устните, а Питър си наля кафе и известно време го пи без мляко, ядосан на самия себе си за това, че позволи на патолога да си отиде, без да му каже нищо друго.

Влязоха Франк Луики и Хари Лоусън. Франк си поръча сандвич, докато ниският набит педиатър седна на масата с чаша гореща вода и торбичка чай.

— Не пиете ли кафе? — запита Питър Хари Лоусън, като гневът му едва сега започваше да се уталожва.

— Пия на закуска, но не и след това. Ако прекаля, започва да ме боли стомахът.

— Франк, забеляза ли дали свети лампата на Ал Хамфърс, като влезе? — запита Питър.

— Мисля, че си отиде вкъщи. Защо?

— Имам една пациентка с възможен карцином на вулвата и исках да се посъветвам с него.

— Защо изпращаш такива пациенти при Ал? — запита Хари. — Той не е титулуван акушер-гинеколог, не знаеш ли?

— Така ли? Мислех, че е.

— Не. Беше общ практикуващ лекар в продължение на няколко години, преди да се ориентира към акушерство и гинекология.

— А ти при кого би изпратил тази жена, Хари?

— При Мат Хеч, естествено.

— Аз пък бих предложил при Силвана — намеси се Франк.

— Защо казваш това сега, Франк? — запита Хари.

— Мисля, че Норман е по-добър. Технически, а и като диагностик го бива повече.

— О, така ли? Не съм останал с такова впечатление — рече Хари.

— Мат оперира всяко живо същество, до което успее да се докопа. И преди съм ти го казвал, Хари, а и не може да не си го разбрал, след като работиш с него всеки ден. Освен това никога не съм познавал друг хирург, който да има толкова много следоперативни усложнения. Екзентерации, шок, инфекции, всичко това, просто защото не подбира хората за операция, както трябва. И също така никога не съм виждал лекар, който така грубо да се отнася към тъканния слой. Сигурен съм, че това е основната причина, поради която получава толкова много усложнения.

— Е, хайде де. Знаеш, че от близо пет години работя заедно с него по почти всичките му случаи и не мога дори да допусна мисълта да работя с друг. Ще призная, че невинаги поставя правилна диагноза, но когато трябва да направи нещо, го върши бързо и добре.

— Глупости. След операциите му, пациентите се държат като че ли е използвал ножовка и градинско гребло в коремите им. Смята, че ножът е в състояние да излекува всичко. Кълна се пред Бога, че някой трябва да го провери дали не получава ерекция по време на операция.

— По дяволите, Франк, дори не мога да разговарям с тебе по този въпрос — с изчервено лице възкликна Хари, който очевидно започваше да се ядосва.

— Виж какво, Хари, да говорим сериозно, би ли му позволил да оперира тебе или някого от семейството ти?

— Разбира се, че да. Нали знаеш, че вече съм го правил.

— Е, признавам, че парите са си твои, както и живота, и можеш да си правиш с тях каквото си поискаш. Но аз не бих му позволил дори в буквалния смисъл на думата да се доближи до Глория, камо ли да я докосне.

— Изобщо не те разбирам. Защо продължаваш да работиш тук, след като мислиш така? Ако толкова често ти се налага да се грижиш за следоперативните му случаи и ако това толкова много ти пречи и те дразни, какъв е смисълът да оставаш тук?

Франк се обърна към Питър.

— Нали вече знаеш как стават нещата тука, д-р Де Хаан. Всичко е много спешно. Никога досега не си виждал толкова спешни случаи накуп. Чувал ли си някога за спешна хемороидектомия^[1]? Тук ги имаме в изобилие. Спешна мастектомия^[2], спешна херниотомия^[3], имам предвид херния, която не се е превърнала в злокачествен тумор все още? Един съботен следобед Мат дори извърши спешна тонзилектомия^[4]. Или пък го прави по обратния начин. Казва на някоя дама да дойде пак следващата седмица за чревната си непроходимост.

— Какво ти става днес, Франк? Да не би да е заради случая с Емили Мошер? — запита Хари.

— Той изобщо не оправи нещата. Чуй това, Питър. Ето ти една рутинна хистеректомия^[5] в седем часа тази сутрин. Вече се върна в стаята си и изпадна в шоково състояние в девет и трийсет. Пропуснал е хемофилик. Този номер ми го е правил и преди. Но трябва на практика да го пребиеш до смърт, за да си признае.

Телефонът звънна и Хари го вдигна.

— За тебе е, Франк.

— Да — рече Франк, когато взе слушалката. — Добре. Веднага идвам. И вземете три шишенца кръвни проби. — Затвори. — Ето, състоянието на г-жа Мошер пак се е влошило.

Питър и Хари помълчаха известно време след излизането на Франк. Питър внезапно се почувства много притеснен. Оказа се, че е попаднал право в центъра на типичен болничен раздор, свързан с лекарска некомпетентност или по-скоро с възможността тази компетентност да липсва именно на основателя и собственика на

въпросната болница. Проклет да бъде, ако знаеше как точно да се справи със ситуацията. Трябваше да признае, че тук-там и той самият беше заподозрял от откъслечни случаи и реплики, че с Матю Хеч имаше нещо нередно в професионално отношение.

Тогава Хари каза:

— Франк лесно се пали, Питър, и приема всичко твърде на сериозно и лично. Мисли, че нищо не трябва да се върши по различен начин от този, по който се е вършело в Медицинската академия в Ню Йорк. Мат отдавна е завършил академията и си е установил собствен метод на работа. Франк отказва да разбере това. Вижда единствено някои недостатъци и лоши резултати, защото са го повикали за консултация. Никога не забелязва добрите резултати, тъй като не научава за тях.

— Изпращаш ли на д-р Хеч случаите си за педиатрични хирургични операции, Хари?

— Всъщност по-голямата част изпращам при Норман. По време на обучението си е изкарал курс по детска хирургия. Но и немалко изпращам и при Мат. Въпреки всичко, трябва откровено да призная, че Норман получава по-добри резултати при децата.

Питър облегна глава на стената на кафенето.

— Знам какво си мислиш, Питър — рече Хари. — В какво, по дяволите, си се забъркал или нещо от този род. Но позволи ми да те уверя, че Франк работи тук от две години и никога досега не съм го чувал да говори така. — Хари имаше вид на човек, който се колебае. — Мат... той... добре, нека да ти кажа истината. Когато стана въпрос за Дорис, съпругата ми, Мат единствен разбра, че нещо при нея не е наред. Беше сигурен, че напипва нещо в областта на десния ѝ яйчник. До този момент я бяха преглеждали двама гинеколози в Сан Франциско и бяха казали, че не намират никакво обяснение на болките ѝ. Мат я оперира и намери ранен карцином на яйчника. Това беше преди четири години и сега тя се чувства съвсем добре.

— Разбирам те, Хари.

— Луики направо ме побърка днес. Не говори много, но когато каже нещо, оставам с впечатление, че е предубеден и прекалено самоуверен. Наистина вярва, че знае всички отговори.

— Така ли мислиш?

— Да. Е, дявол да го време, стана вече един часа. Трябва да тръгвам.

— Нищо ли няма да ядеш, Хари?

— Не, опитвам се да отслабна. На обяд пия само чай.

Питър излезе навън и пресече поляната зад сградата, като не преставаше да мисли за думите на Франк и Хари. Може би щеше да направи огромна грешка, ако останеше да работи тук. Договорът, който подписа, не му се струваше силно обвързващ, особено, ако напуснеше този регион. Можеше да подаде молба за прекратяване на договора две седмици предварително и да се премести в Балтимор. Естествено, щеше да му е трудно и неловко да обясни причините, но съществуваше и паричната страна на въпроса. Имаше нужда от този доход, за да изплати дълговете си и да спести малко пари за в бъдеще.

Франк Луики беше умен, буден и интелигентен, въпреки че по всяка вероятност се ръководеше от прищевките си. Дали думите му бяха точни и обективни или пречупени през призмата на настроението му в момента?

От друга страна, Хари не изглеждаше особено умен, но пък беше честен — господи, болезнено честен и пряк. Работеше усърдно, мислеше бавно, беше доверчив, лоялен и верен на Матю Хеч. Смяташе, че му е задължен за живота на съпругата си. Дали неговата гледна точка беше правилната или и от двете страни имаше още много недоизказани неща, а истината се намираще някъде по средата?

Питър съзнаваше обаче, че презира всеки лекар, който извършва ненужни хирургически операции. „Ако не можеш да помогнеш, поне недей да вредиш.“ Но хирурзите се различаваха от интернистите и често яростно спореха по въпроса дали се налага извършването на дадена операция.

Самият д-р Хеч очевидно бе егоцентричен човек, потънал в собствения си живот и грижи, но се харесваше на обикновените хора, които му бяха пациенти. Питър бе силно впечатлен от способността му да работи неуморно и безкрайно усърдно, освен това бързо и с явна сръчност и лекота. Но също така осъзнаваше, че по някаква не съвсем ясна причина, все още не може да реши дали Матю Хеч му харесва или дори дали му има доверие. Просто в него имаше нещо странно и особено, нещо, което не се връзваше, нещо различно.

Когато беше с д-р Хеч, Питър се чувстваше впечатлен, дори погълнат от коментарите му, които често му изглеждаха уместни и на място. След това, далеч от него, го обзе маха колебания в стабилността и истинността на думите му. Започваше да го упреква и да му намира недостатъци, после като че ли отново възобновяваше вярата си в него и пак го харесваше всеки път, когато бяха заедно.

Питър си припомни един обяд миналия петък. Матю Хеч беше влязъл в кафенето за обичайния си бърз обяд и бе започнал да им говори за въвеждането на опис със случаите на рак на дебелото черво в болницата им. „През юни и юли имах десет случая с карцином на дебелото черво, Питър — беше казал той, — и повечето от тях вече не можеха да се оперират. Трябва да е имало още четири-пет през април и май. Би било много интересно да се прегледат клиничните записи и да се види дали няма да се открие нещо, което да ни помогне по-рано да ги диагностицираме. Ако практиката ми може да служи за някаква индикация в тази насока, струва ми се, че този рак е доста широко разпространен в тази местност. Чудя се защо.“

Самият Питър беше видял един случай на злокачествен карцином на дебелото черво, който се бе появил в стаята за спешни случаи. „Хари Адамс, човекът, когото оперирахте преди две седмици, д-р Хеч, се оплака, че цял живот е страдал от колики. Допускате ли, че е възможна някаква връзка между дълготрайния спастичен колит, хроничния запек и рака на дебелото черво или между употребата на различни очистителни или клизми и злокачествения тумор?“

„Точно това имам предвид, Питър. Ако някой може да събере на едно място всички тези детайли, например колко души са с изваден апендикс, или пък са имали жлъчни камъни, не е изключено да се получи нещо. Бих се радвал, ако момичетата от отчетния отдел успеят да съберат старите истории на заболяванията и ти да проучиш този въпрос.“

Питър се бе почувствал стимулиран от идеята и от искрения ентузиазъм на Матю Хеч. За миг се бе понесъл по вълните на кипящия, вълнуващ живот на научноизследователската работа в клиничната област и медицинските открития. След това въодушевлението му внезапно бе прекратено от думите на Хари, когато д-р Хеч излезе: „Интересно, знаеш ли, че през целия юни и юли работих непрекъснато с Мат и не мога да си спомня да сме имали

десет случая с карцином на дебелото черво. Сещам се най-много за три или максимум четири.“

Питър си спомни преподавателите от Медицинската академия — блестящи учени, които, неизвестно защо, смятаха, че притежават дълбоки и всестранни познания в дадена област, искаха да са безпогрешни, да бъдат интелектуално непобедими, както в началото на нашия век са правели учените медици от Виенската школа. От никого не се очакваше да знае цялата необхватна медицинска информация, но тези мъже не допускаха признанието, че може да съществуват празнини в познанията им.

Матю Хеч изглеждаше точно такъв всезнаещ и непобедим човек. Не желаше да приеме нещата в истинския им вид. Трябваше на всяка цена да промени всичко и винаги да го представи в превъзходна степен: „най-болната жена, която някога съм виждал“ или „най-тежкият жлъчен мехур, който някога съм оперирал“. Пациентите се впечатляваха от тези формулировки, но не и лекарите.

Този ден Питър работи доста разсеяно. Когато вечерта тръгна на визитации вместо д-р Хеч, който отсъстваше, тъй като беше на някакво събрание в Оукланд, отби се да види една стара негова пациентка, г-жа Клара Гард, намираща се в болницата от няколко седмици. Главният ѝ проблем беше повторен рак на гърдата, който бе пуснал разсейки в гръбнака и сега изживяваше последните месеци от живота си.

— Аз съм силна — усмихна се тя на Питър.

Забеляза, че ръцете ѝ са станали безформени от артрит, но лицето ѝ беше гладко и бяло, а очите ѝ — будни и възприемчиви. Синият им цвят бе подсилен от дебелия лещи.

— Вярвам ви — отвърна той. Знаеше, че е преминала през серия най-различни операции, лечения и болести, които биха довършили редица по-слабохарактерни хора.

— Значи вие сте новият помощник на д-р Хеч. Наистина сте толкова красив, колкото твърдят сестрите.

— Не ми казвайте, че сестрите говорят такива глупости.

— О, вие сте в центъра на вниманието им и все за вас приказват, уверявам ви. Знаете ли, д-р Хеч се грижи за мен вече шестнайсет години и аз, разбира се, никога няма да го изоставя, но когато го няма, мисля, че ще ми е най-приятно вие да ме лекувате.

— Благодаря ви. Надявам се, че ще можем да се опознаем по-добре. — Питър беше уморен, а на възрастната дама ѝ се говореше, така че той се отпусна в стола до леглото ѝ в самостоятелната стая, като с едно ухо я слушаше, а мислите му витаеха върху дилемата за Матю Хеч.

— Вие самият какво мнение имате за д-р Хеч? — запита след малко тя, като прекъсна мислите му с този неочакван въпрос.

Изненадан, Питър искрено отговори:

— Чувствам, че още не го познавам или поне не го разбирам достатъчно.

— Това говори добре за вас. Също така казвате истината. Познавам го от първия момент, в който се появи в този град и е прекрасен човек. Направил е много за мен, за семейството ми и за толкова много други семейства. Не се сприятелява лесно, трудно се сближава с хората, не ги допуска до себе си. Но ние сме много близки. Знаете ли, че гледа на мен като на своя майка, откакто майка му почина? Сам ми го каза. Много обичаше майка си. Тя работеше като луда, за да може той да завърши училище и академията. Когато почина, Матю се почувства много самотен. Тогава бях в болницата и той идваше в стаята ми всеки ден и плачеше.

— Познавахте ли майка му?

— О, да, много добре. Къщата ѝ беше близо до моята. Беше силна жена, като мене, така че добре се разбирахме. Често ѝ се виеше свят. Той се опита да я накара да отиде при д-р Луики, но тя не искаше, защото не го смяташе за добър специалист, както и аз. И тогава един ден внезапно получи удар и край. Естествено д-р Хеч обвини себе си, че не е взел по-строги мерки, за да го предотврати.

Питър кимна.

— Всичко споделя с мен. Преди една седмица се скарахме за нещо, което той ми каза. Както може би знаете, докторът е планирал цялото бъдеще на сина си. Практически настоява момчето да постъпи в медицинското училище. Казах му да остави младия Матю на мира. Нито едно дете не обича да го насилват и да му казват какво да прави.

— Мисля, че не е правилно — отвърна Питър, заинтригуван от думите на старата дама. — На едно момче трябва да му се даде възможност само да вземе подобно важно решение.

— Точно така. И аз това му казах.

— Трябва да тръгвам. Викат ме по спешност — рече Питър.

— С вас е много приятно да разговаря човек, д-р Де Хаан. От време на време ми е нужно да поговоря с някой млад и интересен човек като вас. — Тя му стисна ръка с всичката сила, на която бяха способни треперещите ѝ пръсти.

[1] Хемороидектомия — хирургическо отстраняване на хемороиди. — Б.пр. ↑

[2] Мастектомия — хирургическо премахване на гърда. — Б.пр. ↑

[3] Херниотомия — операция на херния. — Б.пр. ↑

[4] Тонзилектомия — вадене на сливици. — Б.пр. ↑

[5] Хистеректомия — оперативно отстраняване на матката. — Б.пр. ↑

10.

Като се прибираше с колата си в четвъртък следобед, Питър видя как Ан Алексисо завива по алеята към къщата си в своя бял плимут. Спря до тротоара и ѝ махна с ръка.

— Здравейте, как сте?

Младата жена изглеждаше по-различно, бе по-стройна, черната ѝ коса беше вдигната на кок. Носеше бял костюм, а на врата си имаше тюркоазен шал. Погледна го втренчено за момент, след което му помахна в отговор.

— Здравейте, д-р Де Хаан. Добре съм. Днес дори ходих на работа.

— Нали училището още не е започнало?

— Е, помагам да се изготви програмата за обучение по изобразително изкуство за следващата учебна година в началните училища. Работя извънредно.

— Минахте ли на пури?

— Не. Срам ме е да си призная, но още пуша цигари. Много съм слабохарактерна. А и без това не понасям миризмата на пурите. По-скоро бих предпочела да ме оперират.

Питър се засмя.

— Поддържам предложението си да опитате да дъвчете тютюн.

— Наистина ще ги спра.

— Сигурен съм, че можете да го направите.

— Радвам се, че има поне един човек, който ми вярва.

— Изцяло съм на ваша страна. Довиждане.

— Довиждане, д-р Де Хаан.

Като караше към къщи, Питър високо включи радиото и си затананика мелодията от рекламата на „Лъки Страйк“. Погледна кореспонденцията си, захвърли я на канапето и взе телефонния указател. Имаше телефонен номер на името Филип Алексисо. Набра го и един мъж вдигна телефона.

— Г-н Алексисо ли е на телефона?

— Да.

— Искам да говоря с дъщеря ви Ан, ако може.

— С Ан ли? Разбира се. — Чу го да я вика.

— Ан, обажда се Питър де Хаан.

Имаше моментна пауза.

— О, да.

— Обаждам се, за да попитам дали бихте се съгласили да излезете с мен в събота вечер. Това е почивният ми ден и си помислих, че бихме могли да вечеряме някъде и може би да потанцуваме?

— Звучи добре, но съжалявам, имам среща.

— О! А какво ще кажете за петък вечер, тоест утре?

— И утре не мога.

— Със същия човек ли сте заета?

— Всъщност, да.

— Има ли смисъл да ви питам дали ще се съгласите да излезете с мен следващия уикенд?

— С най-голямо удоволствие. Джим тогава ще е извън града. Заминава в командировка.

В седем и трийсет часа вечерта последната събота на месец август Питър и Ан Алексисо пътуваха с кола през Източен Оукланд по магистрала Нимиц. Излязоха на крайбрежието и завиха по моста „Бей“, точно когато светнаха сините флуоресцентни лампи.

— Нали не сте сгодена за Джим-как-му-е-фамилията? — запита Питър, като подаде четвърт долар на човека, който събираше таксите за преминаване по моста.

— Не, връзката ни не е толкова сериозна, въпреки че много го харесвам. Излизаме заедно вече цяло лято. Той е чиновник в адвокатската кантора „Андълман и Уилямс“, като същевременно следва. Ще работи там, докато не си вземе държавния изпит.

— Вие от Сан Маршъл ли сте?

— Слава богу, не. Обаче Джим е оттук.

— Откога живеете в Сан Маршъл?

— Родена съм в Мексико Сити.

— Така ли?

— Да. Живели сме там и в Южна Калифорния, докато станах на пет години. След войната татко замина на работа в Хаваи и се

преместихме на Хавайските острови.

— В Хонолулу?

— Израснах в Хонолулу и там наистина много ми харесва. Страшно ми се иска отново да се върна някой ден.

— Тук, в Калифорния ли сте учили?

— Да, в Бъркли. След това, преди няколко години, компанията на баща ми банкрутира и той също се върна в Калифорния. Най-накрая намери работа при един голям строителен предприемач тук, в Сан Маршъл, но точно тогава майка ми се разболя и установиха, че е болна от рак. Почина след три-четири месеца.

— Много съжалявам да го чуя, Ан.

— Ужасно ми беше мъчно за баща ми. Всичко, което някога бе имал, внезапно изчезна. След като завърших училище, открих, че в градския колеж се открива нова специалност по история на изобразителните изкуства и се преместих там, за да бъда с него известно време.

— Алексис испанска фамилия ли е?

— Не, френска.

Излязоха от тунела на „Йерба Буена Айлънд“ и Питър видя пред себе си в здрача осветените контури на Сан Франциско.

— Сан Франциско е прекрасен град — рече Ан.

Той я погледна. Видя профила на прекрасния ѝ чип нос, високото чело, волевата брадичка, тънкия ѝ красив врат на фона на синята светлина от светлините на моста.

— Предполагам, че сте сгоден? — запита тя с ниския си глас и го погледна.

— Не, не съм — отвърна той.

— Не сте женен, нали?

— Не, невинен съм.

Тя се засмя.

— Все ми се случва да излизам с женени мъже. Никога не си правят труда предварително да ме уведомят за това.

— Човек не може да ги накара за нищо на света да си признаят.

— Обзалагам се, че е така.

Ресторантът, в който си бяха запазили маса, „Cote d'Or“ се намираше далеч на улица „Лавенуърд“, където тя започваше да се спуска към залива. Бяха пристигнали двамайсет минути по-рано от

определения час, така че обекелнерът ги насочи към бара да изчакат. Той беше малък, тъмен и оживен.

— За мен коктейл от бренди, портокалов ликьор и лимонов сок — обърна се Ан към сервитьорката, а Питър си поръча мартини. След като пиха по още едно, ги заведоха до масата им. Минаха през тъмен вестибюл, за да стигнат в елегантна стая, със златни и бели полилеи.

— Красиво е, нали? — прошепна Ан.

Свиреше малък състав. Поръчаха си вечеря и потанцуваха на мъничкия дансинг.

— Това място много ми харесва — по-късно рече Ан, докато ядеше омара си, — но сигурно е много скъпо. Първоначално не се усетих.

— Толкова ми е приятно, че останалото няма никакво значение. Искаш ли пак да потанцуваме?

Ан кимна. На дансинга се движеше леко и грациозно, лесно се завърташе в танца и се държеше на достатъчно близко разстояние от него. Питър я притисна здраво към себе си и тя не се възпротиви.

След вечерята я заведе в малък нощен бар, наречен „При Чиело“ и слушаха един млад испански китарист.

Седнал близо до нея на пейката, той се възхищаваше на жълтото ѝ палто с широка яка, което беше тясно пристегнато с колан на талията. Барът бе толкова шумен, че разговорът не вървеше, а когато започна да свири едно трио, той ѝ прошепна:

— Не можем ли да намерим някое по-тихо местенце, където да си поговорим?

— Не искаш ли да изчакаш стриптийза?

— Шегуваш ли се? Та аз само това гледам по цяла седмица.

Ан чаровно се усмихна — гласът ѝ беше нормално висок, но когато се смееше, смехът ѝ бе нисък и гърлен.

— Зад ъгъла има шоу на наркомани, което е наистина умопомрачаващо — отвърна все още с усмивка тя.

— Хайде, стига се майтапи с мене. Не наричам подобни места тихи и спокойни.

— Добре — съгласи се тя, — ще те заведа другаде.

В колата тя го насочи да кара към хълма „Телеграф“. Слязоха, за да се насладят на гледката за няколко минути, като мъгливият бриз от морето духаше право в лицата им, след това продължиха по

крайморския булевард към старата крепост в края му. Светлините от автомобилите ги задминаваха и се отправяха към моста „Голдън Гейт“. Питър се обърна към нея:

— Имаш най-красивият нос на света.

— Харесва ли ти? Не съм сигурна, че е така.

— Мисля, че е съвършен.

— Бих предпочела да е прав.

— А на мен ми харесва точно такъв, какъвто е, вирнат.

— Това място не е ли фантастично? — запита Ан, като надзърна към залива и кулите на моста.

— Хайде да отидем до края на булеварда.

— Твърде студено е.

— Не е, хайде!

Мъглата беше гъста, сирените за мъгливо време свиреха високо, а старата крепост в далечината им изглеждаше призрачна. Хвана я за ръка, щом стигнаха до края и се наведоха над гигантските скали, подаващи се над морето, срещу които се удряха и разбиваха вълните.

— Страшничко е — каза Ан, като гледаше надолу към бурното море.

— Харесва ми.

— Не отивай твърде навътре — предупреди го тя и вдигна яката на палтото си.

Той отстъпи назад и я прегърна. Ан вдигна поглед към него.

— Моля те. — Притегли я към себе си и я целуна. Тя се притисна към него, топла и мека, като опря ръце на гърдите му. Изведнъж се отдръпна.

— Не прави това — упрекна го Ан.

По някаква причина бе използвал езика си при целувката, без да се замисли или да го планира предварително, без дори да разбере, че го прави в момента.

— Съжалявам.

Тя се втренчи в крепостта за момент.

— Да се връщаме в колата.

Като затвори след нея вратата на форда, Питър влезе от своята страна и започна да се извинява.

— Нямах намерение да правя това. Сам не мога да си обясня защо го направих.

— Внезапно изпитах чувството, че съм на първа среща с млад лекар стажант и това хич не ми хареса — рече тя.

— Твърде дълго съм бил затворен в тази проклета болница. Смятам, че съм забравил как човек трябва да се държи в обществото. Превърнал съм се в абориген, който мисли единствено за секс и съм се лишил от всякаква чувствителност.

Ан се усмихна.

— Ти си луд.

— Вярвай ми, това си е чистата истина.

— Ти си добър и ние наистина прекарваме добре заедно — рече тя и постави ръка на рамото му.

Върнаха се на северния плаж и се отбиха в бара „При Енрико“, за да пийнат по едно преди лягане. Ан си поръча кафе роял, а Питър — топло какао с коняк. Наблюдаваха хората в кафенето и разговаряха. Питър я намери за много приятна и убедителна, начетена и стимулираща компаньонка, пълна с информация за най-различни неща.

В полунощ отново се намираха на моста Бей, на път обратно за Сан Маршъл.

— Как е фамилното име на Джим? — запита Питър.

— Защо?

— Просто така. Искам да знам.

— Джим Хоуви. Джеймс Хоуви младши.

— Не ми харесва.

— Не го познаваш.

— Просто изпитвам чувство на неприязън към него.

— Е, престани да го изпитваш вече.

На вратата на къщата си, Ан се обърна и му каза:

— Благодаря ти, Питър. Чудесно прекарах тази вечер с теб.

— На мен също ми беше безкрайно приятно.

— Ще ме целунеш ли?

Питър леко я целуна. Тя го дръпна по-близо към себе си и го целуна по-силно, след това се отдалечи.

— Много те харесвам — нежно рече Ан. — Моля те, обади се пак.

Прибра се вкъщи леко объркан. Хареса му да целува Ан Алексио. Освен това харесваше и самата нея. Но тя беше прозвучала

така адски сериозно в края на вечерта, че той чак се обезпокои. Щеше да му е приятно да излиза с нея, но засега не мислеше за други неща.

Питър никога не бе имал повече работа в Сан Маршъл, отколкото в понеделник и вторник следващата седмица. В неделята се обади на Ан, но баща ѝ каза, че я няма. Късно във вторник вечерта, почти в десет, пак позвъни и ѝ каза, че я е търсил преди.

— Не знаех — отвърна тя. — Надявах се да се обадиш.

— Чудех се какво ще кажеш за утре вечер. Можеш ли да уредиш нещо вместо мен?

Тя му каза, че дават интересна пиеса в театър „Сламената шапка“ в Конкорд и решиха да отидат да я видят. На следващата вечер Питър, точен както винаги, в седем без пет, натисна звънеца ѝ.

— Подранил си. Влез за малко — покани го тя, като го преведе през малко тъмно входно антре в приятно мебелиран хол с акварели и снимки по стените.

Питър видя картина с водни бои на една жена в бяло сред градина с красиви растения, подписана „Ан Алексис“.

Баща ѝ се изправи, когато Ан го представи. Беше висок, хубав мъж с посребряла тъмна коса, имаше същите кафяви очи като Ан и приятно, дружелюбно лице.

— Здравейте, докторе — протегна му широка и топла ръка.

Питър се изненада от външния му вид. Автоматично винаги, когато някой му споменеше професията „технически ръководител в строителството“, си представяше груб човек с бирено шкембенце, кашлица като на закоравял пушач и потъмняла от времето кожа. Г-н Алексис със същия успех можеше да мине за представител на брокерска фирма, както и за специалист в строителството.

Докато караха към Конкорд, Ан запита:

— Питър, ако решиш да се установиш някъде на постоянна работа, тук ли ще останеш или ще се върнеш на Източния бряг?

— Не знам. По-скоро проявявам интерес към някой от големите университети като Калифорнийския или онзи в Лос Анджелис, но ако не стане, по всяка вероятност ще се установя в Бостън, Ню Йорк или Балтимор.

Ан се приближи към него.

— Смятам, че трябва да останеш в Калифорния.

— Нави ме.

Декорите бяха добри, но самата пиеса, „Венера отблизо“ на Кристофър Фрай, се стори на Питър малко скучна, а и актьорското изпълнение не му хареса особено. След това отидоха зад кулисите и Питър се запозна с приятелката на Ан, Поли Андрюс, която бе проектирала декорите. Той я поздрави за блестящата ѝ работа, както и за съпруга ѝ Ал, който играеше в пиесата.

По пътя за вкъщи, Ан седеше близо до него, слушаше музика по радиото на колата и разговаряше.

— Колко е часът? — запита тя, когато влязоха в алеята, водеща към дома ѝ.

— Дванайсет и пет.

— Мисля, че татко си е легнал, но е оставил лампите запалени заради мен.

— Можем ли да поговорим още малко?

— Да.

— Хареса ми да ходя на театър с тебе.

— На мен също. — Тя се обърна към Питър и постави ръка върху неговата. — Знаеш ли, аз наистина те обичам.

Питър беше твърде изненадан, за да може веднага да реагира. След малко се пресегна, прегърна я през раменете и я целуна.

— Толкова хубаво целуваш — рече Ан.

— Така ли мислиш?

— Да. Знам, че е така. Ти обичаш ли ме?

— Да — отвърна Питър.

— Не съм сигурна дали да ти вярвам или не. Не знам какво ми стана. Не мога да спра да мисля за теб. От събота вечер непрекъснато все ти си ми в ума. Скъпи, не мога да разбера самата себе си. Винаги съм казвала, че от мен никога няма да излезе докторска съпруга, а гледай сега какво става.

— Е, лекарите не са чак толкова лоши.

— Мислех, че ще е адски скучно да си седиш вкъщи и по цяла вечер да чакаш мъжа ти да се върне от работа. Всички хлапета, които познавах от подготвителното медицинско училище, бяха скучни, досадни и непрестанно се безпокояха какви бележки ще изкарат.

— А Джим?

— Джим е много симпатичен, но никога не съм била влюбена в него.

— Мислех, че си.

— Не, никога. — Ан отново го целуна и след това сложи глава на гърдите му. — Не мога да повярвам. Наистина ли ме обичаш?

— Да.

Тя се облегна на седалката и го погледна.

— Не е така. Изведнъж се убедих, че не ме обичаш. Защо ме излъга?

— Какво искаш да кажеш?

— Не ме обичаш, нали? Защо каза, че ме обичаш?

— Мисля, че те обичам, но просто не съм съвсем сигурен.

— Не ме обичаш. Чувствам се адски глупаво. Бях сигурна, че е така, не знам защо, в противен случай нямаше да кажа това, което казах.

— Може би ще те обикна.

— Или не. По-добре да се прибирам.

— Ще ме целунеш ли за лека нощ?

— Наистина ли го искаш?

— Да.

— Ела да ме изпратиш до вратата и можеш да ме целунеш там.

Питър ѝ помогна да слезе от колата и я изпрати по стъпалата до входната врата, като я държеше за ръка.

Тя отключи вратата, след което се обърна към него.

— И все пак искам да се видим отново.

— Ще се видим, разбира се.

Целуна го и рече:

— Моля те, никога вече не ми казвай, че ме обичаш, освен ако наистина не е така. Мога да ти простя всичко, но не и това.

— Виж какво... — опита се да обясни Питър.

— Не, скъпи, по-добре не казвай нищо. Лека нощ.

Питър бавно се прибра у дома и след това половин час седя в хола да размишлява. Жените са толкова различно устроени от мъжете. Преди да легнат с някого, все трябваше да мислят за любов. Ан беше много привлекателна, имаше грациозна походка, бе вълпъщение на самата женственост и сексуалност. Беше художничка, имаше външния вид и чара на жена с такава професия. Но същевременно бе и жена,

която неизбежно мислеше като жена. Трябва да я е привлякъл физически, така че преди да отвърне на това привличане, ѝ бе нужно да се убеди, че е влюбена. За него този преход беше твърде бърз.

И все пак му се искаше да я види отново. Може би ще успее да я убеди да излезе пак с него, да танцуват, да ходят по пиеси, да разговарят, да се целуват, да спи с него и да не настоява повече той да я обича. Ако достатъчно силно искаше да го види, можеше да се съгласи на нещо по-малко от любов от негова страна, или на нещо по-малко от брак.

Възможно беше и той да се промени. Тя не може да не притежава поне малко вяра в собствените си възможности и чар.

В четвъртък вечерта Питър ѝ се обади, но г-н Алексио му каза, че е отишла на събрание. Обади се пак късно в петък вечер, но г-н Алексио му каза, че не се е чувствала добре и си е легнала рано. В събота следобед му каза, че е отишла на гости при приятели в Сан Франциско за уикенда, който Питър внезапно осъзна, че е три дни, тъй като в понеделник беше Празника на труда. В края на краищата наистина се бе разбунтувала. Бе решила да го забрави, да го изтрие от живота си, преди да се е вкоренил в него. Питър установи, че тази мисъл го ядоса. По всяка вероятност бе излязла с някой друг, сигурно си търсеше нов млад човек, който да я изпълва с лъжливи надежди и да ѝ помогне да заличи Питър от сърцето си. Нима това беше честна постъпка? Но може пък така да бе по-добре.

Питър въздъхна и затвори предната врата на апартамента си късно в неделя вечерта в края на дълъг и мъчителен работен ден, изпълнен с посещения по домовете: деца с кашлица и хрема; порязвания и погълнати хапчета; гастроентерити и виения на свят до припадък; случайно нанесена от огнестрелно оръжие рана; инфаркт; ужилване от оса с алергична свръхчувствителност. Какво ли не му беше минало през главата този ден.

Телефонът звънна, като си свали сакото и вратовръзката и си наля чаша мляко. Питър, който вече почти спеше и ходеше, се стресна от силното му звънене. Когато го вдигна, за миг се зачуди дали по някаква случайност не се обажда Ан. Но беше телефонистката от болницата, за да му каже, че д-р Хеч иска след един час да направят една гастректомия и има нужда от асистент. Хари Лоусън бе заминал за празниците.

— Разбира се, веднага ще дойда — рече Питър. — Започваме в полунощ, нали? Добре.

11.

Питър се прозя като влезе в ярко осветената операционна, оживена от движението на сестрите и нарежданията на лекарите. Видя анестезиолога, който нагласяше инструментите си за вкарване на интравенозна течност и подготвяше тръбата за вкарване в трахеята. Пациентката бе заспала на операционната маса, а долната част на корема ѝ беше напръскана с йод.

Голямата глава на д-р Хеч се обърна към Питър, когато отвори вратата към съблекалнята.

— Как си, Питър? — Помаха му с ръка и навлече зелената риза върху масивния си гръден кош.

— Добре, д-р Хеч.

— Съжалявам, че се наложи да те извикам толкова късно, но си помислих, че трябва да оправим дамата тази вечер, преди да ѝ се пукне язвата. Тя ми е стара пациентка с язвени проблеми. Отдавна се опитвам да я накарам да се съгласи на резекция^[1] на стомаха, но тя все отлагаше, а сега не може да се отърве от болки. Винаги съм установявал при подобни пациенти, че е най-добре първо да им кажеш, че трябва да им се направи хирургична операция, да не ги принуждаваш, просто да ги оставиш на мира и те съвсем скоро сами идват да те молят за нея.

— О, между впрочем, какво мислите за жената, която ви изпратих в събота с голямата киста в гърдата? — попита Питър.

— Как се казваше?

— Гарднър.

— О, да. Дренирах я с игла, но пациентката оставих в болницата. Ще оперирам кистата във вторник сутрин. Смятам, че така ще е най-добре. Може да се окаже злокачествен абсцес или дори гранулом. Е, готов ли си вече? Да си измием ръцете.

Потупа го приятелски по рамото, докато отиваха към мивката. Питър погледна широкото, бодро, вече потящо се лице, което му се усмихваше.

— Обичам да си около мене, Питър. Имаш аналитичен ум, прекрасно умееш да се държиш с хората, проявяваш искрен интерес и съчувствие към тях. Пациентите винаги усещат кога един лекар го е грижа за тях и кога пет пари не дава. Сто процента. Г-жа Клара Гард мисли, че си много добър, а тя е от стара коза яре, да знаеш. Разбира ги тези работи. Между нас казано, иска ми се поне малко от твоята сърдечност да можеше да се влее и в колегата ти Франк Луики.

Прилепиха си капачките против триене към обувките, сложиха си лекарските кепета и маските, и започнаха старателно да се мият. След две минути Матю Хеч спря крана на чешмата си с коленния изключвател и се запъти към хирургичния павилион, като каза на Питър:

— Тази вечер вече два пъти основно се мих и си мисля, че всеки проклет бацил по ръцете ми отдавна се е изпарил.

Питър съзнателно довърши определените му за основно миене пет минути. Отиде в операционната с ръце, от които се стичаше вода и който бързо изсъхнаха. Д-р Хеч беше вече в хирургичната си престилка и ръкавици и стоеше със скалпел в ръка.

— Е, Питър, готови сме да започваме. — Обърна се да хвърли едно око на часовника. — Сега е точно дванайсет и двацет и осем минути след полунощ. Да видим колко ще ни отнеме тази операция.

Питър побърза да облече дългата престилка, която сестрата му предложи, напудри ръцете си и сложи ръкавиците, които тя му протегна. Пристъпи към масата, когато д-р Хеч започна дългия разрез от високата част на коремната инцизура към долната част под пъпа.

— За някои хора е трудно да свикнат с хирургичната ми тактика, Питър, защото съм склонен да бъда това, което наричат „мокър“ хирург. Наличието на кръв в корема не ме безпокои. Но наистина обичам да завързвам тези кръвоносни съдове внимателно към кожата, защото съм установил, че впоследствие могат да предизвикат проблеми. Водят до хематоми и до абсцеси на шевовете.

След като зашиха всички видими точки на кръвене, завързаха ги с коприна. С остър скалпел и дисекция с тъпа къса игла, д-р Хеч бързо проникна в перитонеума, като ловко и прецизно го срязваше, а Питър се възхищаваше на сръчността му.

— Тази дама е много стегната, Гас — обърна се Матю Хеч към анестезиолога, като постави ръка на корема ѝ. — Ще я поразхлабиш ли

малко?

— Да, господине. Ще ѝ дам още малко лекарство.

— Имаме нужда от добра видимост, Питър, и затова коремът трябва да е напълно отпуснат. Обикновено при този вид операции ползвам упойка „Билрот 2“. Напоследък все така правя. Бих искал да прегледам всички гастректомии, които съм извършил през последните пет години, да събера закуп различните процедури и да ги анализирам. Да видим при кои са се получили най-добри резултати. — Продължи да работи бързо, като си движеше главата нагоре-надолу, за да наднича в отворената коремна кухина. Вадеше чревни възли, завързваше мокрите гънки, след това съсредоточено изучаваше всички квадранти, а дългата му, облечена в зелен ръкав ръка беше изцапана с кръв чак до лакътя. — Питър, мисля, че г-жа Лонг има бучка на левия си бъбрек.

— Г-жа Лонг ли? Г-жа Лонг ли казахте?

— Да. Мишелин Лонг. Познаваш ли я?

Питър се опита да скрие изненадата си.

— Мишелин Лонг ли?

— Точно така.

— Да. Мисля, че я познавам.

— Сещам се, май спомена, че е идвала при тебе и си ѝ помогнал да постъпи в болница, но положението ѝ се влошило и тъй като болките в стомаха продължили, тази вечер ми се обади. Прегледах я и си помислих, че язвата ѝ може да се пропуква, затова ѝ казах, че е най-добре да се оперира още сега и да ѝ извадим стомаха. Първо, обаче, трябва да се оправим с апендикса. Смятам, че има само киста на бъбрека, поне това е, което напипвам. Дебелото ѝ черво изглежда в ред и няма възли в сляпото черво. Винаги първо преглеждам дебелото и тънките черва, защото по този начин досега съм напипвал доста случаи на полипи и съм откривал рак в начален стадий. Един момент. — Извади дясната си ръка и отново набута вътре лявата. — Господи, само не ми казвай, че дамата е бременна.

Без да иска, Питър въздъхна.

— Каза ли нещо, Питър?

— Не.

— Помислих, че си видял хемофилик^[2]. Не, не мисля, че е бременна. Може би е пред мензис и напипвам нещо на левия яйчник. — Скоро отвори стомаха и дванайсетопръстника и внимателно ги

прегледа. — Ето я язвата в дванайсетопръстника. Можеш да видиш реакцията на задната му стена. Почти винаги срещам подобна реакция, когато язвите се готвят да се пукнат.

Питър опипа тази част.

— Не мислите ли, че е възможно да е започнала да зараства, господине?

— Съвсем не, Питър. Ще се научиш да ги разпознаваш, като видиш още няколко десетки язви. Нека сега да видя как ще съединя всичко това. Също така обичам да махам голяма част от стомаха. Най-добрите ми резултати са постигнати при висока резекция, когато съм вадил три четвърти от основата на стомаха и съм оставял само малка гастрална торбичка.

Операцията приключи в два часа сутринта — доста бързо — както разбра Питър. Матю Хеч надраска нарежданията си в амбулаторната карта, погледна листа на анестезиолога и се запъти към съблекалнята. Първо продиктува на касетофона бележките си за онова, което бе установил по време на операцията, след това бодро продължи да говори, докато си сваляше операционните дрехи и се преобличаше в своите.

— Не беше от най-простите операции, в техническия смисъл на думата, Питър, но смятам, че ще се оправи.

— Значи мислите, че следоперативното й лечение ще протече лесно, д-р Хеч? — Питър бе застанал вдървено, още по-изправен от обикновено и се чувстваше целият вкочанен отвътре, но се опитваше да говори естествено.

— По всяка вероятност. Все още е трудно да се каже. Много би ми се искало и ти заедно с мене да следиш процеса на оздравяването й, Питър. Всеки ден да я наглеждаш и да й предписваш всичко, което сметнеш за необходимо. Моля те да го направиш. Винаги, когато поискаш, можеш да бъдеш на разположение на пациентите ми. Ще се радвам, ако ги проверяваш как вървят и даваш нареждания във връзка с всичко, което е напълно възможно да съм пропуснал. Имам пълно доверие в тебе.

— Благодаря ви.

— Впрочем, Хари Лоусън, който отсъства за празника, в края на тази седмица излиза в отпуск за останалата част от месеца. Бих искал ти да ми асистираш, докато го няма. Ако си съгласен, естествено.

— О, да, господине. Съгласен съм, разбира се. Вярвам, че за мен ще е полезно и ще науча много неща — отвърна Питър след моментна пауза.

— И ще следиш заедно с мен състоянието на г-жа Лонг след операцията, нали? Давам ти възможност да видиш как работя.

[1] Резекция — частично изрязване. — Б.пр. ↑

[2] Хемофилик — човек, на който не се съсирва кръвта. — Б.пр.

↑

12.

На следващата сутрин състоянието на г-жа Лонг беше добро. Във вената на ръката ѝ вкараха катетър и в него капеше течност от бутилката, която висеше отстрани. „Карам Франк Луики да следи някои от по-тежките случаи, Питър — му беше казал д-р Хеч по време на една от визитациите. — Тя няма да е от тях, но може би не е зле да наглеждаш интравенозните течности от време на време, да поговориш с Франк за тях, да се посъветваш с него и след това ще можеш да ми помогнеш и за някои от другите ми пациенти, без да се налага да го безпокоим. Установил съм, че винаги се разстройва, когато го притиснем повече, отколкото трябва.“

„С удоволствие ще го сторя, д-р Хеч“, бе отвърнал Питър, който много се притесняваше за състоянието на г-жа Лонг. Не беше спал спокойно от притеснение за нея. Някак си сега се чувстваше отговорен за бъдещето ѝ.

„Също така, Питър, Хари Лоусън ми каза, че се нуждае от малко време, за да се подготви за пътуването си, преди да замине в петък и попита дали ти не би могъл да започнеш да ми асистираш още от утре, вторник сутринта. Бях сигурен, че няма да имаш нищо против и му казах, че си съгласен. Графикът ни е запълнен и ще започнем точно в седем, така че много те моля да дойдеш в седем без четвърт.“

Когато след това прегледа историята на заболяването на г-жа Лонг, Питър веднага забеляза, че Матю Хеч е наредил да ѝ се прелеят две банки кръв, въпреки че загубата ѝ на кръв на операционната маса беше незначителна, независимо от думите му, че се ползва с репутацията на „мокър хирург“. Освен това бяха дадени и две банки кръв за смяна по време на операцията. Питър си отбеляза да запита Франк Луики и по този въпрос.

Г-жа Лонг го изгледа със замъглен поглед, но все пак го позна.

— О, д-р Де Хаан, не бих искала да ми се сърдите, че не се върнах. Чувствах се толкова ужасно, непрекъснато плачех и д-р Хеч каза, че просто няма да мога да оцелея без тази операция и трябва незабавно да се извърши.

— Болките в стомаха ви влошиха ли се, г-жо Лонг?

— Пречеха ми, но определено се чувствах по-добре от лекарствата, които ми предписахте. — Отговорът ѝ беше като чук, който удряше по гръдната му кост и я разбиваше на части. Значи се бе почувствала по-добре от хапчетата против киселини в стомаха. Питър погледна кафявите ѝ галски очи, ненормално големи от навлажнената ѝ от пот кичур коса, паднал върху им. Сондата в носа ѝ изкривяваше иначе фините нормални черти на лицето ѝ по такъв начин, че я караше да изглежда подпухнала и грозна.

— Много ли ви боли тази сутрин?

— Беше направо ужасно, докторе. Преди малко ми биха инжекция, но в момента имам нужда от още една.

Питър почука по забинтованата рана. Звукът отекваше ненормално, като от мембрана, което беше индикация за процес на разширение на газовете отдолу. Внимателно се вслуша със стетоскопа, за да чуе някакви чревни звукове, но такива липсваха.

— Пак ще дойда да ви видя, г-жо Лонг. Асистирах при операцията ви снощи и д-р Хеч ме помоли да следя състоянието ви.

— Радвам се. Това, че се върнах при д-р Хеч, няма нищо общо с вас. Просто той отдавна ме лекува и бях толкова отчаяна...

— Споделитехте ли с него онова, което казахте на мен, г-жо Лонг?
— попита Питър.

— Не. Мислите ли, че трябваше? Всъщност, искаше ми се, но не бях сигурна, че ще намеря достатъчно сили в себе си. Както и да е, той и без това не ми даде време. Нали го знаете какъв е. Страхотен тип. — На бледите ѝ устни се появи подобие на усмивка.

— Да — отвърна Питър.

По-късно срещна Франк Луики същата сутрин в кафенето.

— Искаш да кажеш, че ще му асистираш целия следващ месец?
— запита Франк, когато Питър започна да му обяснява ситуацията.

— Да, така смятам.

— И иска да му помагаш при следоперативните случаи, за да ми спестиш труда на мене? Горкият наивник! Изобщо не съм изненадан. Естествено, той не е в състояние да накара Джордж Кар да върши това. Прекалено мързелив е и изобщо не може да се разчита на него след 18:00 часа. А пациентите на Матю Хеч имат гадния навик да се появяват по всяко време на денонощието. Аз пък от своя страна за

всичко му създавам проблеми, което той напълно заслужава. Матю няма никаква представа за течната среда или газовете в организма, както и за електролитния баланс. Ако чисто и просто зачеркнеш всичко, предписано от него в това отношение и поставиш на негово място нещо коренно различно, заклевам се, че е възможно да получиш дори по-добър резултат. И кръв, също така. През цялото време поръчва твърде много кръв. Колкото до г-жа Лонг, на твое място бих задържал кръвта, докато не ѝ проверя хемоглобина и хематокрита. Ако са паднали под десет и трийсет, можеш да ѝ прелееш около половин литър, иначе не.

— Той ме озадачи по време на операцията — рече Питър, като наля втора чаша кафе за Франк и за себе си. — Не само защото се чудех дали операцията наистина е била наложителна, а и поради други неща. Например, навлезе в общия жлъчен канал и фактически го опипа и разучи. Не мога да разбера причината. Боя се, че това ще ѝ усложни положението и ще предизвика допълнителни болки. Поне така са ни учили в академията — и Питър му разказа цялата история зад болестта на г-жа Лонг.

— Разбирам какво имаш предвид — отвърна Франк, докато си мажеше филийка току-що препечен хляб с масло. — Той е мръсник. Гадно копеле. Много съм мислил за това и единственото ми оправдание да стоя още тук е, че не причинявам нито едно от тези неща, напротив, правя всичко възможно да ги предотвратя. През цялото време се боря с Матю със зъби и нокти. Разбира се, аз изобщо не виждам голяма част от пациентите. Те просто не достигат до мен. — Франк отново седна и потопа филийката препечен хляб в кафето си. — Понякога още се опитва да ме накара да одобря начина за провеждане на хирургическите му операции, главно като ме моли да извършвам предоперативните консултации, но тогава не споменавам нищо за хирургическа операция в писмената бланка. По същество от теб се очаква да кажеш, че пациентът е годен за операция, ако тя се сметне за необходима. Матю обича да изкривява дори и тези неща, като ти втъпява непрекъснато, че пациентът наистина *се нуждае* от хирургическа намеса, която той е предвидил по график, така че внимавай и бъди нащрек. Не се поддавай на уговорките му.

Като се прибираше с колата следобеда на Празника на труда, Питър видя бяла открита кола през няколко коли пред своята. На следващата пряка реши, че това е плимута на Ан. Сигурно се връщаше от Сан Франциско. Изкачиха се по хълма на Веливю Драйв и стигнаха до по-равните му части. Ан зави в алеята към къщата си и излезе от колата, когато Питър се приближи. Той забави, натисна клаксона и весело ѝ помахаша с ръка, но продължи да кара. Ан се обърна, махна му в отговор и известно време гледа след него, както забеляза Питър в огледалото, докато отминаваше. Щом я отмина, му се прииска да бе спрял и поговорил с нея.

Вечерта на Празника на труда кръвта на Мишелин Лонг се върна от тръбичката към стомаха, което беше нормално за първия ден след операция на гастрорезекция, както го увери г-жа Бопри, която сега дежуреше в хирургичното отделение. Г-жа Лонг се бе оплаквала от силни болки следобеда, а когато Питър я видя, беше изпотена и крайниците ѝ бяха студени. Кръвните ѝ проби бяха нормални, така че Питър отмени преливането на кръв, после смекчи нарежданията си, като помоли сестрата първо да получи одобрението на д-р Хеч.

— Имате силни болки, нали? — запита Питър.

— Направо е нетърпимо, д-р Де Хаан.

— Ще трябва да свикнете с мисълта, че ви очакват няколко лоши дни, г-жо Лонг.

— Знам, но не съм предполагала, че ще е чак толкова зле.

Питър ѝ премери кръвното налягане и установи, че е 80 на 60.

— Много ми се повдигаше тази вечер и малко повърнах, докторе.

— Не би трябвало да се случва подобно нещо, докато сондата е на място. Много ли повърнахте?

— Доста. Сестрата може да ви каже по-точно.

Питър прекара пет минути в старание да ѝ нагласи тръбата на Левин при стомашно сондиране и завръщането на течността, която минаваше през нея от стомаха ѝ, беше далеч по-добро, когато свърши.

— Ще направя всичко възможно, за да спите добре тази нощ и да не ви боли — увери я той.

Като поговори малко с г-жа Бопри в пункта на сестрите, Питър ѝ каза колко много се безпокои за г-жа Лонг.

— Много я боли, г-жо Бопри, и изглежда като изпаднала в шок. Студена е и потна. По-добре да проверяваме кръвното и поне през два часа тази вечер и да ѝ поставим мускулно малко арамин, ако спадне още.

— Добре.

— В случай, че се явят някакви проблеми през нощта, моля ви, обадете ми се.

Сестрата наистина му се обади в един часа през нощта. Кръвното налягане на г-жа Лонг бе спаднало още, инжектирания арамин го бе пооправил, но имаше непоносими болки и демеролът не беше в състояние да ги облекчи. Питър нареди да ѝ дадат морфин и каза, че няма да е зле да уведомят и д-р Хеч, ако не даде резултат или се появят нови проблеми. Сестрата каза, че му се е обаждала още щом започнала смяната ѝ, но д-р Хеч ѝ казал да се обръща за всичко към д-р Де Хаан, като ѝ обяснил, че Питър поема за известно време хирургичното обслужване и има нужда от практически опит при възникнали следоперативни трудности.

В шест часа сутринта вече на крака и обезпокоен, Питър в седем без петнайсет отново беше в кафенето на болницата, за да пийне набързо чаша кафе, преди да се качи в операционното отделение. Когато стигна там, д-р Хеч си сваляше панталоните в съблекалнята.

— Добро утро, господине.

— Питър — жизнерадостно се обърна към него Матю Хеч, — как си, момчето ми? Видя ли вече г-жа Лонг?

— Не.

— Добре върви.

— О, радвам се да го чуя. Много се безпокоях за нея. Викаха ме през нощта.

— Така чух и аз. Бях тук в три сутринта. Оперирах от апендицит една млада жена, която д-р Сюсък ми изпрати. Руптурирал, целият гноясал. Жената ще е доста болна известно време. Бих искал да се погрижиш за нея днес и да дадеш всички нареждания, които сметнеш за необходими.

— С удоволствие.

Питър погледна д-р Хеч. След цяла трудна седмица, последвана от още по-претрупан с работа уикенд, няколко часа продължителни хирургични операции през всяка една от последните две нощи,

започваше новия си работен ден и новата седмица съвсем свеж, все едно току-що се бе завърнал от едномесечна почивка в Бермуди. Като изключим всичко останало, по жизненост и работоспособност просто нямаше равен.

Първата хирургическа операция, която им предстоеше тази сутрин, беше двустранна херниография^[1] и въпреки че имаше огромна скротална киста, свършиха бързо. След четирийсет и пет минути вече поставяха упойка на следващия пациент във втората операционна. Преоблякоха се и започнаха тироидектомия^[2]. Д-р Хеч отново действаше активно и сърчно. Основните тъканни признаци бяха бързо идентифицирани и подминати. Намериха голямата киста в десния лоб на щитовидната жлеза и изпратиха проба в замразителното отделение.

След малко през вратата на операционната подаде глава д-р Джо Пармилий, безупречен в колосаната си, дълга до коленете бяла лекарска престилка, с тъмна вратовръзка, закачена със сребърна карфица през краищата на яката и незавързана маска, прикрепена към лицето му.

— Добро утро, Мат. Хубава сутрин е днес, нали?

Видът му на добродушен веселяк, за разлика от д-р Хеч, изведнъж се стори на Питър доста фалшив. Изглеждаше почти женствен с безупречността на дрехите си, дразнещ в снизхождението, което се излъчваше от него, подобно на това от някоя шефска секретарка.

— Виждам, че имаш нов партньор, Мат. Светлоок и с гъста коса. Добро утро, Питър.

— Имаш ли нещо за мене, Джо? — запита Матю Хеч.

— Тази киста тук ми изглежда доброкачествена, но нали знаеш какви са проклетите щитовидни жлези. Остатъчните сегменти спокойно могат да те заблудят.

— Клинически е доброкачествена, така че просто ще извадя самото малко възелче. Благодаря ти, Джоузеф.

— Ти отговаряш. Питър, отваряй си очите на четири. Той е мошеник. При него обаче, можеш да научиш всички хирургични номера.

— Малко е парадоксален в изразите си и подозирам, че понякога е повече от малко цапнат в устата, но иначе е добър и разумен човек — рече д-р Хеч, след като д-р Пармилий си излезе.

Скоро зашиха пациента с щитовидната жлеза и го отведоха на инвалидния стол. Питър видя, че още нямаше девет часа. Д-р Хеч изскочи от стаята и се върна след малко.

— По график трябва да извършим следващата операция в другата стая, но ще се наложи да изчакаме половин час, така че ще мина на визитация из болницата. Искаш ли да дойдеш с мене?

Д-р Хеч тръгна, както си беше в хирургическото облекло, с висяща около врата му маска, гумени ръкавици на ръцете, широки зелени панталони, които се подаваха под опръсканата с кръв престилка и с гумени подложки на обувките. Питър си свали кепето, маската, подложките на обувките и престилката с дълги ръкави, преди да го последва и го стигна на етаж на отделение „В“, точно когато д-р Хеч влизаше в стая 46 на женското отделение.

— О, Питър, ето те и тебе. Това е момичето, за което ти разправях, чийто апендицит се наложи да оперирам тази нощ. Нали има страхотни очи? — Младата жена направи плах опит да се усмихне на Питър и го погледна. — Г-жа Миси Грулас, нали? — Тя кимна и д-р Хеч се намръщи, след което се засмя. — Какво име имате само, скъпа! Това е д-р Де Хаан, асистентът ми. Искам той да ви наглежда и да ми помага да следя оздравяването ви.

— Добре ли вървя засега, докторе? Все още не се чувствам нормално и не мога да дойда напълно на себе си.

— Добре си, Миси, добре. Ще се справиш — насърчи я той.

След като д-р Хеч продължи нататък, Питър изостана за миг покрай леглото на младата жена с големите очи. Внимателно опипа корема ѝ и през бинтовете установи, че е мек. Изглеждаше изтощена, а кожата ѝ почти не реагираше на щипане, признак за дехидратация. По всяка вероятност се нуждаеше от интравенозно вкарване на течности.

— Ще видя какво ви е предписал д-р Хеч и по-късно ще се върна да поговоря още малко с вас, г-жо Грулас.

— Благодаря ви. И д-р Хеч ли ще се върне?

— Не съм сигурен.

— Просто се чудех колко време ще се наложи да остана тук. Знам, че съпругът ми ще иска да знае това.

— Мисля, че е трудно да се предвиди от днес, но предполагам по всяка вероятност една седмица.

— Д-р Хеч е много добър хирург, нали?

Питър кимна и я потупа по рамото.

— Ще ви видя по-късно, г-жо Грулас.

Чу се смях от другия край на стаята, където Матю Хеч оправяше превръзките на една по-възрастна жена, облечена в яркосин болничен халат.

— Искате да кажете, че утре отново трябва да мина през всички тези процедури? — попита жената.

— Няма нищо страшно. Ще се наложи да ги правим още само двайсет-трийсет пъти.

— Ако смятах, че говорите истината, щях още сега да се хвърля през прозореца.

Д-р Хеч отново силно и гърлено се засмя.

— Не, скъпа, недейте. Пошегувах се. Обичам ви. Вие сте ми единствената приятелка. — Прегърна сивокосата жена и на устните ѝ неохотно започна да се появява усмивка. — Довиждане, скъпа — продължи да се усмихва д-р Хеч, когато се запъти към вратата.

Питър му спомена за въпроса на г-жа Грулас. Той ѝ махна, когато видя, че гледа към тях и рече:

— Миси, ако зависи от мене, няма да те оставя тук повече от три седмици и след това ще те изпиша да се прибираш у дома. — Намигна ѝ, когато тя направи физиономия, след което му се усмихна в отговор.

Вратата се затвори след тях.

— Здравейте, Анди — обърна се д-р Хеч към един мъж, който тъкмо излизаше от асансьора в коридора. — Добре изглеждате след тази безсънна нощ. Току-що бяхме при вашето момиче, Грулас.

Питър видя нисък, кокалест слаб мъж, който тръгна към тях. Беше с подпухнали очи и хлътнало лице. Имаше гъста къдрава посивяваща коса и носеше слънчеви очила без рамки. Носът му бе червен, а очите му непрекъснато играеха и нервно шареха зад тъмнорозовите стъкла. Миризмата на алкохол, която лъхна от него с приближаването му, не можеше да се сбърка с нищо друго.

— Питър, това е Анди Сюсък от Болервил в северната част на областта. Анди, Питър де Хаан.

Д-р Сюсък промърмори нещо и протегна към Питър тънката си студена ръка.

— Вие ли сте новия асистент на Мат? — запита той и без да дочака отговор, моментално се обърна към Мат. — Как мислиш,

оправя ли се Миси?

— Добре е засега, Анди.

— По всяка вероятност ще се отбивам да я виждам всеки ден, докато имам този друг мой пациент на долния етаж при вас — и д-р Сюсък влезе в отделението без дума повече.

Питър погледна Матю Хеч, който сви рамене и рече:

— Сюсък си е такъв, малко странен. Срамота е да гледа човек как друг се съсипва, Питър. Е, да вървим.

В следващата стая, която беше с две легла, едното от тях празно, до прозореца лежеше възрастна, подобна на херувим дама, цялата в гипс.

Д-р Хеч представи Питър.

— Най-прекрасният член на клуба за цветя в Сан Маршъл е г-жа Лиза Макнотън. Вдигала е твърде много тежки чували и си е счупила гръбнака.

— Не бяха чували, а скрин, докторе.

— Както и да е, счупила си е поясния прешлен номер пет, така че Лес Лесли я сложи в гипс, но засега няма полза.

— Тази сутрин изглеждате различно, д-р Хеч. Косата ли сте си подстригали? — запита дамата.

— Не, само се обръснах, скъпа. — Д-р Хеч се наведе и потърка буза в нейната, а Питър изненадан ги наблюдаваше. — Докосвала ли си някога нещо толкова меко и гладко, Лиза? Като бебешко дупе. — Г-жа Макнотън се засмя, д-р Хеч също, в унисон с нея, като подсили нейния смях. — Питър, нека да ти задам един въпрос. Опитвал ли си някога да се любиш с жена с гипсирано тяло? Трудно е, да не кажа, че е направо невъзможно. Този Лес хич не работи в наша полза.

След двацет минути, докато все още обикаляха из стаите на визитация, д-р Хеч си погледна часовника и каза:

— Слизам долу за момент, Питър, и ще те видя в операционната. По-късно ще трябва да довърша визитациите.

— Да, господине. — Питър бързо се отправи към края на коридора и надникна в стаята, където лежеше г-жа Лонг. Г-жа Бопри беше в антрето и той я поздрави.

— Д-р Де Хаан, опитвах да се свържа с вас, но казаха, че сте на операция.

— Има ли нещо?

— Много се безпокоя за г-жа Лонг.

— Така ли? Д-р Хеч каза, че върви добре.

— Налага се да ѝ даваме арамин на всеки половин час, за да поддържаме кръвното ѝ над осемдесет. Целият ѝ стомах е разранен. Дори не изпуска газ и понякога от сондата изтича само чиста кръв.

— Чудя се защо д-р Хеч е сметнал, че върви добре.

— Бил е тук, преди да дойда на смяна. Момичетата казаха, че само е надникнал в стаята за миг. Може точно тогава да е изглеждала по-добре.

— Колко ѝ е температурата?

— Тази сутрин е била трийсет и девет и четири. Изтрили са ѝ гърба през нощта. Страхувам се да ѝ дам рициновото масло.

— Рициново масло ли?

— Да. Д-р Хеч и го предписа тази сутрин. Промивки на Харис, за да се прочистят долните вътрешности, да се извади малко газ и да ѝ се вкарат 43.2 гр рициново масло през назогастралната тръба.

— Ще отида да я видя.

— Между другото, съпругът ѝ или по-скоро бившият ѝ съпруг е там вътре и иска да говори с някой от вас.

— О, господи, трябва да се връщам в операционната.

Г-н Лонг беше застанал до леглото, държеше Мишелин Лонг за ръка и тихо ѝ говореше. Когато видя Питър, бързо се отдръпна към прозореца от другия край на леглото. Питър му кимна и хвана китката на г-жа Лонг. Тя отвори очи и се усмихна.

— Не се чувствам добре, докторе. — Челото ѝ беше изпотено и дори при тази висока температура, лицето ѝ оставаше безкръвно.

— Чух, че не сте добре — отвърна Питър.

И ръцете ѝ бяха студени, кръвното ѝ беше 85 на 70, когато ѝ го премери. Тя потрепери и извика от болка, като попипа корема ѝ. Дори и през бинтовете усети, че е стегнат и отеква глухо на почукванията, като звук на литавра. Сърцето ѝ заби по-силно, когато преслуша гърдния ѝ кош със стетоскопа си, а в основата на белите ѝ дробове имаше хрипове.

— Днес болката по-зле ли е, г-жо Лонг?

— Все си е такава от вчера следобед, д-р Хеч, искам да кажа, д-р Де Хаан.

— Ще погледна амбулаторната ви карта и ще видя какво мога да направя, за да ви помогна.

Тя отново се усмихна със затворени очи.

— Докторе, може ли да поговоря с вас за момент? — запита г-н Лонг. Беше среден на ръст, тъмен, със завити нагоре мустаци. Кафявият му костюм бе измачкан.

Излязоха в коридора и г-н Лонг рече:

— Струва ми се доста болна.

— Мисля, че е. Наистина не знам защо е чак толкова зле. Операцията ѝ беше сполучлива.

— Налагаше ли се тази операция?

Питър забеляза, че мъжът леко пелтечеше.

— Какво искате да кажете?

— Просто се чудя дали и вие сте смятали, че е било наложително да се оперира.

— Отдавна има язвички.

— Знам, знам. Е, може и така да е. Не разбирам нищо от хирургия. Не ѝ разреших да се оперира, когато д-р Хеч преди ѝ казваше, че трябва да го направи. И тя добре си живееше и без тази операция. Сега сме разделени. Не знам дали вие...

— Каза ми за развода.

— Пиенето ми беше основният проблем, но сега спрях да пия и възнамерявам никога повече да не започвам отново. Децата много ми липсват и се надявах, че може пак да се съберем. Като я видях сега, направо ме хвана страх. Мислите ли, че ще преживее операцията? Какви са ѝ шансовете?

— Определено казано никак не изглежда добре.

— Е, добре, трябва да тръгвам на работа. Ще се върна по-късно следобед.

— Тогава ще дойда пак да поговоря с вас, г-н Лонг.

В пункта на сестрите г-жа Бопри запита:

— Смятате ли, че трябва да определим специална сестра само за нея, д-р Де Хаан?

— Убеден съм. Ще помоля д-р Хеч да дойде пак да я види. Предполагам, че е възможно да има абсцес, въпреки че ми се струва

твърде рано за това.

— Има ли още нещо?

— Да. Искам хемокултура и пълен кръвен анализ, както и портативен филм от корема и гърдния ѝ кош.

— А интравенозните инжекции за днес?

— Да ѝ предпишем същите две хиляди кубически сантиметра както вчера и също така помолете лабораторията да приготвят натрий, калий и въглероден двуокис за кръвта.

Като се върна в операционната, Питър установи, че д-р Хеч още не е дошъл, но пациентката беше вече под упойка и покриваха корема ѝ.

— Какво ще правим на тази пациентка? — запита Питър Маршъл Урмсер.

— Искаше да ѝ извадим матката, така че Матю отстъпи и реши да удовлетвори желанието ѝ — кисело отвърна Маршъл.

Питър го погледна.

— Как се казва?

— Джослин.

— Само хистеректомия ли?

— По всяка вероятност ще ѝ извади и жлъчния канал, може би и бъбрек или два за разнообразие.

Питър се чудеше как да му отговори пред сестрата, но Маршъл го подкани:

— Не си ли съгласен с мен, млади д-р Де Хаан? Този човек е жаден за кръв.

— Какво искаш да кажеш, Марш?

— Няма значение, хлапе. Просто понякога сам си приказвам.

Матю Хеч влезе точно когато Питър се миеше за операцията.

— Продължавам, Питър. Пак ли си търкаш ръцете?

— Да.

— Не е нужно да го правиш, ако не си сваляш престилката и ръкавиците като мене, както знаеш.

Махна си маската, свали си ръкавиците и се преоблече в чиста престилка. Сложи си нови ръкавици и бързо се върна на операционната маса. Като преглеждаше квадрата открита плът, намазана с йод, готова за операция, той рече:

— Страхотна седмица се очертава, Питър. Тъкмо си гледах графика. До петък ще сме направили петнайсет големи хирургични операции, включително четири жлъчни мехура. Не знам защо тази седмица ни се падат толкова много пациенти с болен жлъчен мехур. Трябва да е от сезона. Между другото, ще трябва да хвърлим едно око на жлъчния мехур и на тази дама.

Питър не можа да се въздържа да не погледне към Марш, който отвърна на погледа му и каза:

— Хайде сега, Мат, нари знаеш, че имаш определен лимит, най-много четири жлъчни мехура седмично. Това е всичко, което ти се разрешава от комисията по лов и риболов.

Д-р Хеч се засмя.

— Мисля, че анестезиолозите започват вече да се оплакват, всеки ден свършват работа по обяд. Каква каша, Питър. Исках да ти спомена за старата дама, която е предвидена за операция на жлъчния мехур в четвъртък сутринта, г-жа Холенхърст. Не е в най-добрата си форма. Може би не е зле да я прегледаш преди операцията.

Матю започна долната инцизия и за известно време бяха погълнати от хирургическата си дейност. След като отвориха корема, Питър запита:

— Тази жена, която оперираме в момента, да не би да е имала проблеми с менструацията си, д-р Хеч?

— Има бучка в региона на левия си яйчник. Може да е киста, но може да се окаже и злокачествен тумор. Имала е големи болки при менструацията си с изобилно кръвотечение. Трийсет и пет годишна е и има четири деца, така че като ѝ извадим матката, ще ѝ олекне. Би могло да се окаже и ендометриоза^[3], както знаете. Матката ѝ ми се стори доста голяма и дебела. Не бях много сигурен, но ми се стори, че напипах и жлъчния ѝ мехур.

— Могли сте да напипате жлъчния ѝ мехур ли?

— О, да, разбира се. Много пъти успявам да ги напипам с ръка.

Махнаха доброкачествената, с обикновена форма фоликуларна киста на десния ѝ яйчник и Матю продължи да ѝ вади матката.

— Дебела е и мисля, че ендометриозата се е разпростряла на стената на матката. Не бих я извадил, ако ставаше въпрос за млада жена, на която ѝ предстои да ражда, но тя вече е към края на периода,

когато една жена може да ражда, има си хубаво семейство и мисля, че така ще е най-добре. Ще ѝ спестим бъдещи проблеми и затруднения.

До този момент Питър вече знаеше, че една от причините за бързата работа на Мат е способността му да идентифицира тъканта, да познава по всяко време какъв вид анатомична структура има пред себе си и какво иска да направи с нея. Разбираше какво бе имал предвид Хари Лоусън, когато каза, че след като е асистирал на Матю, направо е излизал от нерви, когато му се налагало да работи с друг хирург. Всички останали му се стрували бавни като костенурки. Но Питър също така започваше да забелязва, че едновременно с бързината д-р Хеч показваше явна немарливост и грубост при боравенето с различните човешки органи, пренебрежение към тъканта и липса на внимателното отношение към нея, на което го бяха учили професорите му в академията. Внимателното отношение отнемаше време. Д-р Хеч приключи да попива с тампон празния вече таз.

— Е, време е да се измъкваме от тази дупка. Няма да открием нефт тука.

Асистиращата сестра едва не се задави при този негов коментар.

Когато заши корема, Питър се обърна към д-р Хеч:

— Много се обезпокоих за г-жа Лонг, когато я видях тази сутрин. Трудно е да поддържаме кръвното ѝ налягане, въпреки че непрекъснато ѝ дават арамин. Коремът ѝ е разтеглен и много я боли.

— Дявол да го вземе. Чух, че е имала силни болки и през нощта, но когато я видях сутринта, беше по-добре. Ще отида да я видя веднага, след като приключим тук. Знам, че има известен илеус^[4], но не мисля, че е чак толкова зле. Тази сутрин ѝ дадох рициново масло. Установил съм, че то често помага вътрешностите да се раздвижат и заработят. Газовете излизат, раздуването спада и всички органи започват да функционират по-добре.

Питър не отвърна нищо, но се зачуди как е възможно лекар, който лекува начален паралитичен илеус, където отсъства или до голяма степен е намалена нормалната перисталтика на червата, да предпише силно дразнещ пургатив. Очистителните не можеха да накарат парализираните мускули на чревните стени да започнат да функционират, само щяха да ги раздразнят допълнително и да причинят още по-голямо разтягане, да докарат още по-голяма опасност. И все пак, Матю Хеч явно бе имал стотици подобни

пациенти и много пъти бе изпадал в същата ситуация, така че бе възможно да има по-добра преценка, отколкото допускаше Питър.

Но дали чревната непроходимост бе главният проблем на г-жа Лонг, това вече беше друг въпрос. Не изглеждаше така. Силата на болката, която тя му бе описала, треската, високата температура и шока — всичко това не се връзваше с развиване на чревна непроходимост и характерните за нея признаци.

Когато се върна в стаята, Питър установи, че г-жа Лонг малко се е променила. Д-р Хеч се шегуваше с нея и не даде никакви признаци на сериозна загриженост. След няколко минути излязоха заедно от стаята и отидоха в рентгеновото отделение да погледнат снимките ѝ, заедно с Лю Кондон.

— Има малък илеус тука, Мат — рече той с дълбокия си висок и привличащ вниманието глас. — Не е голям. Не мисля, че е чак непроходимост. Възможно ли е да има там някаква локализирана течност или инфекция?

— Не вярвам, Лю. Наистина има висока температура. Не бих се изненадал, ако се окаже, че главният ѝ проблем няма нищо общо с хирургията, а се окаже над диафрагмата. Проклетите анестезиолози невинаги поддържат дробовете достатъчно разширени по време на операцията и получаваме колапс на белите дробове със зачатък на пневмония. Срецам този синдром в много от пациентите си.

— Е, Мат, младият ти съдружник — Лю Кондон хвърли на Питър ослепителна приятелска усмивка — поръча портативна рентгенова снимка на гръдния кош, но и на нея не мога да видя кой знае какво. Тук-там има някои работи, но нищо достатъчно сериозно, което да обясни болките ѝ.

— Наистина не мога да повярвам, че нещо не е наред с корема ѝ, освен ако случайно не е получила дивертикулит. Спомняш ли си, че миналата година имахме подобен случай?

Лю кимна.

Матю Хеч въздъхна.

— Е, наглеждай я през деня, Питър, и ме уведомявай как вървят нещата. Очаквам до утре да има известно подобрение. Бих ѝ увеличил пеницилина, ако бях на твое място.

— Не е възможно да кърви, нали, Мат? — запита Лю, който все още размишляваше. — Питър е написал на бележката си, че е в шоково

състояние, а сестрата в отделението каза, че ѝ дават арамин.

— Сигурен съм, че не, Лю. Сто процента не. Всичко вътре в корема ѝ е стегнато и внимателно двойно зашито.

Питър се зачуди дали в момента говори „мокрят хирург“, но само каза:

— Между другото, д-р Хеч, г-н Лонг беше в стаята и иска по някое време днес да поговори с вас.

— Разбира се, изпрати го в кабинета ми. Той е един нехранимайко, както знаеш, но с удоволствие ще го видя, ако реши да се отбие. — Д-р Хеч потупа Питър по рамото и му каза: — Недей толкова да се безпокоиш, Питър. Не се отразява добре на пациентите. — Засмя се. — Тя ще се оправи. Горещата глава, момче.

[1] Двустранна херниография — операция на херния със зашиване. — Б.пр. ↑

[2] Тироидектомия — отстраняване на щитовидна жлеза. — Б.пр. ↑

[3] Ендометриоза — заболяване на лигавицата на матката. — Б.пр. ↑

[4] Илеус — чревна непроходимост. — Б.пр. ↑

13.

Целия следобед Питър се чувстваше по-уверен от думите на д-р Хеч, което само по себе си беше странно, като се вземе предвид липсата на доверие, която нарастваше в него по отношение правилната преценка на този човек. И все пак не можеше да се отрече, че се чувстваше по-добре. Работи по-малко от обикновено в кабинета си този следобед, след което пак отиде да види г-жа Лонг, преди да отиде да вечеря в центъра на града. Болките ѝ бяха по-слаби, но положението ѝ в общи линии беше същото.

Вечеря в ресторанта на Чарли Джин, любимия му китайски ресторант и след вечеря се обади на Ан Алексис от телефона на Чарли. Каза ѝ, че иска да намине да я види и след десет минути тя вече седеше на предната седалка на колата му и го гледаше.

— Толкова съм изненадан — рече той.

— Какво имаш предвид?

— Косата ти.

— Харесва ли ти? Подстригах се.

— Виждам. Харесва ми. Даже смятам, че прическата ти е страхотна. — Питър я намираще за много красива. Беше толкова млада и толкова свежа.

— Трябваше да променя нещо, за да си повдигна духа, така че си подстригах косата.

— Значи не си прекарала добре уикенда?

— Та как бих могла? През цялото време само ти ми беше в ума.

— Наистина ли? — Питър просто не можеше да я разбере. Беше сигурен, че е направила точно обратното — забравила го е и изобщо не се е и сетила за него.

— Не трябваше да казвам това, което казах в сряда вечер. Съжалявам за думите си. Непрекъснато се упреквам. Първо си мислех, че никога няма да поискам отново да те видя, а след това реших, че наистина го искам. Сега ми е много приятно да съм с теб, но в същото време ме е страх.

— Защо?

— Не знам. Предполагам, че се боя да не би никога повече да не те видя след тази вечер.

— Ти беше тази, която я нямаше. Както знаеш, търсих те два пъти, не, три пъти, но ти или си беше легнала, или не беше вкъщи и нито веднъж не ми се обади. След това се оказа, че си заминала за уикенда. Вече мислех, че си ме зарязала и отписала.

— Не знаех, че си се обаждал. Баща ми все забравя да ми предава кой се е обаждал и какво е казал. Или ако случайно не забрави, винаги обърква нещо.

Питър усети как сърцето му започва да бие по-силно, когато гледа и разговаря с Ан. Беше възбуждаща в бялата си блуза и синята пола — като училищната униформа — с аромата на прясно червило, пудра и парфюм, който се излъчваше от нея.

— Наистина много ми се иска да те целуна — доста стеснително произнесе той.

— Така ли? И на мене. Но още е светло.

— Знам.

— Защо не влезеш вътре? Баща ми след малко ще излезе. Ще ходи на някакво събрание.

Мълчаливо изминаха алеята към къщата и влязоха. Ан го заведе в хола и попита:

— Искаш ли кафе?

— Не.

— Чай?

— Пих много чай, докато вечерях при Чарли Джин.

Тя седна на канапето с кръстосани крака, след като чу отварянето на врата някъде навътре в къщата и приближаването на стъпки.

— Ан, трябва да излизам вече — рече баща ѝ. — О, здравейте.

— Татко, това е д-р Де Хаан, Питър де Хаан, запозна се с него онзи ден.

— О, да, докторе, приятно ми е пак да ви видя. Закъснявам и трябва да бягам, Ан. По всяка вероятност ще се прибера към единайсет часа, но е възможно да стане и дванайсет. Лека нощ, докторе. — Ръкува се с Питър и излезе.

— Баща ти ми харесва. Изглежда много приятен човек.

— Така е. Мисля, че е и самотен, но никога не се оплаква от нищо.

За миг разговорът им замря, след което Ан каза:

— Не те попитах дали искаш нещо за пиене. Просто предположих, че си на повикване или си дежурен или нещо от този род. Звучеше толкова сериозен.

— Не, благодаря. Нищо не искам.

— Каза, че искаш да говорим за нещо.

— Главно исках да ти кажа, че мислих за тебе. Не, това, което исках да ти кажа, беше далеч по-логично и по-важно, но сега като че ли главата ми е празна и единственото, на което съм способен, е да те гледам и да си мисля колко си красива.

Тя докосна ръката му.

— Може ли сега да те целуна? — запита той.

— Целуни ме.

Питър се изправи и се приближи към нея, седна и тя сложи ръка на бузата му.

— Луд съм по тебе — каза той и я целуна.

Ан се отдръпна за миг.

— Наистина ли? Просто не мога да понасям, когато говориш неща, които не мислиш.

— Казвам ти чистата истина.

— Любими — въздъхна тя и го целуна, като го прегърна. След малко спря и се отдалечи. — Наистина те обичам.

— И аз те обичам — рече той и я притисна към себе си. Докосна тялото ѝ, кръста, раменете, гърдите. Усети как зърната им се втвърдяват под пръстите му. — Скъпа, искам да сме заедно. Искам да съм с теб.

Ан сложи глава на гърдите му и стоя притисната към него известно време, като дишаше тежко. След това рече:

— Отиди в спалнята ми в края на коридора и аз след малко ще дойда.

Той отиде в стаята и се съблече, като внимателно си подреди дрехите на рамката на леглото. Скоро влезе Ан, само по пеньоар, който се свлече от гърба ѝ, когато затвори вратата. Стаята беше достатъчно осветена, за да може ясно да я вижда, а тя бе направо ослепителна. Тялото ѝ имаше съвършени пропорции и като я докосна, разбра, че е стегнато и кожата ѝ е гладка. Гърдите ѝ бяха по-големи, отколкото си ги беше представял и бяха разположени високо над стомаха ѝ. Зърната

им бяха тъмни и изправени, с широки, повдигнати ареоли около тях. Ръцете му нежно докоснаха всяка част от тялото ѝ, а и тя го погали, преди да я постави на леглото.

Бързо и едновременно постигнаха пълен оргазъм и се отпуснаха на леглото прегърнати, затоплени, изпотени, облекчени и изтощени. След малко тя стана и Питър си мислеше колко е прекрасна и същевременно толкова чувствена, докато се обличаше. Беше ѝ приятно да бъде с него и напълно се бе насладила на удоволствието. След това нямаше сълзи на разкаяние или срам, просто споменът за една прекрасна любов и възбуда.

След това седнаха на масата в кухнята и пиха бяло вино, което Ан намери в шкафа и бързо изстуди във фризера.

— Хубаво е — изрече удовлетворено Питър.

— Татко го купува от винарната в долината.

— Въпреки че да си призная, ти си по-вкусна.

— Питър, поставяш ме в неловко положение.

— Знаеш, че наистина те обичам. Не те лъжа. Никога досега не съм казвал тези думи на никого, но сега ти ги казвам съвсем искрено.

— Много ли жени си имал досега?

— Не, малко.

— Не искам да чувам за тях.

— И аз не искам да знам за предишните ти връзки — отвърна Питър.

— Преди две години бях влюбена в едно момче, но след това престанах да го обичам. Сега просто не мога да си представя как изобщо съм могла да се влюбя в него.

— Не говори вече за това. Звучи ми като собствената ми епитафия.

— Няма. Знам обаче, че чувствата ми към теб никога няма да се променят.

— Обичам те. Вярвай ми, честно ти казвам. — Питър я целуна по бузата, като му беше трудно да повярва, че всичко това наистина се беше случило. Направо беше полудял по това момиче, което едва познаваше. Знаеше, че никога няма да забрави този момент тук в кухнята и все пак, докато той траеше, му изглеждаше напълно нереален и недействителен.

Ан се обади, като че ли му четеше мислите:

— Трудно ми е да повярвам, че всичко това е истина. Не искам отново някой да ме нарани. Боря се срещу самата себе си, като се щипя и си казвам да не вярвам на очите си, защото не искам пак да ме заболи, като си мисля, че в действителност така ще стане. Нали не си казал тези думи, просто защото си искал да легнеш с мен и го направи?

— Луд съм по тебе.

— Искаш ли още една чаша вино? Сложих го пак в хладилника, за да не се стопли.

— Не, трябва вече да тръгвам, скъпа. И без това съм достатъчно опиянен. Каква страхотна вечер беше само! Трябва да се отбия в болницата да видя г-жа Мишелин Лонг, дамата, която лежеше в същата стая с тебе в другата болница.

— Какво ѝ е?

— Много е зле. В неделя вечерта д-р Хеч я оперира от язва в стомаха и не ще да се оправи. Само се влошава.

— Това е ужасно. Хареса ми, докато лежахме в една стая. Беше ми жал за нея.

— Ще тръгвам. Отдавна трябваше да отида да я видя.

— Благодаря ти, че се отби при мен — рече Ан с усмивка.

— Наистина само се отбих.

— Нарочно те дразня.

— Изпрати ме до колата. Вече е тъмно, така че мога да те целуна и там.

Тръгнаха по коридора и излязоха през външната врата.

— Навън е прекрасно. Хладно и ясно — рече тя.

Питър хвана ръката ѝ и я държа, докато не стигнаха до тротоара.

— Лека нощ, скъпа. — Целунаха се, тя се притисна към него и отново се целунаха. — Лека нощ.

— Лека нощ, Питър. Кога ще те видя пак?

— Ще ти се обадя утре.

— Ще се прибера вкъщи от училище към четири и петнайсет, така че обади се колкото можеш по-рано.

— Ще ти звънна точно в четири и шестнайсет минути.

— Довиждане, скъпи.

14.

На следващата сутрин г-жа Лонг продължи да вдига висока температура, но налягането ѝ като че ли малко се подобри, дори и без помощта на много арамин. Болките ѝ продължаваха да бъдат силни и Питър остана поразен от промяната във външния ѝ вид. Тя сякаш изведнъж се смали и атрофира. Като я гледаше сега, не намираше нищо общо между това, което виждаше, и лицето на онази привлекателна жена, която за първи път бе седнала в кабинета му преди три седмици. Гласът ѝ също се бе променил, беше станал тих и немошен от болката и умората, дрезгав от раздразненото от стомашната тръба гърло. От време на време започваше да говори нещо, което нямаше никаква връзка с разговора им в момента и се обръщаше към някой човек, който не беше в стаята. Усещаше се и се извиняваше.

— Ето че пак започвам. Непрекъснато се разсейвам и отнасям. — Веднъж запитва: — В ресторанта на Дени все още ли свири същият оркестър, както преди? — И се засмя.

Питър отвърна:

— Тук е болницата на д-р Хеч, госпожо, а пациентите ми се оплакват, че някой не престава да вдига шум по нощите и да ги буди. — Тя пак се изсмя, преди да се задави от нов пристъп на кашлица, който я принуди да се хване за корема с две ръце.

По-късно същия ден, по обедно време, изглеждаше по-бодра и със съвършено ясна мисъл. Обърна се към Питър:

— Сега толкова съжалявам, че се съгласих на тази операция. Знам, че ще умра. А никак не ми се иска да умирам, д-р Де Хаан. Има нещо, което не е наред с мен и което не може да се оправи, нали?

— Мисля, че само вътрешностите ви са със забавена дейност и от това се чувствате така зле. Наричаме този процес илеус, идва от леко вътрешно възпаление. Може да е някъде около оперираното място или дори в панкреаса, който понякога се възпалява.

Панкреасът! Досега не му беше хрумвало да провери дали няма панкреатит.

— Горките ми дечица, Вики и Лий. Кой ще се грижи сега за тях?
— Сълзите започнаха да се стичат по бузите ѝ.

— Г-жо Лонг, не се притеснявайте, ще се оправите и дори ще забравите тези трудни за вас дни.

— Много сте мил към мен, докторе.

Той реши да се отбие в лабораторията и да направи изследване дали не ѝ е възпален панкреаса. Как не се беше сетил по-рано за това? Нали Матю Хеч бе опипал общия канал в дванайсетопръстника и дори бе споменал, че напипва малък възел в панкреаса и бе обсъждал възможността да го биопсира?

Питър написа на амбулаторния лист нареждане да се извърши серумна амилаза.

— Искате ли да извикам лаборанта от обяд, д-р Де Хаан? — запита сестрата.

— Да, непременно. Нека веднага да започне. Спешно е.

Питър излезе от болничното отделение, погълнат от мислите си. Спомни си, че понякога лекарства, съдържащи кортизон, могат да помогнат на човек да преживее панкреасна криза, но те пък влияеха на зарастването на раната и по тази причина можеше да се окаже опасно да се дава подобно лекарство след операция. Кортизоните намаляваха имунната защита на организма срещу инфекции. Също така изкарваха някои хора от нерви и ги караха да подлудяват и да стават неуправляеми, което пък от своя страна можеше да доведе до други трудности и проблеми.

Като отиде в болнично отделение „С“, погълнат от собствените си мисли, Питър една не се блъсна в Норман Силвана.

— Питър, за малко да минеш през мене.

— Здравей, Норман. Радвам се да те видя. Имам проблем и ти можеш да ми помогнеш. — Бързо го запозна с цялата история на г-жа Лонг, включително изнасилването и безпокойството ѝ да не забременее, а Норман го слушаше, облегнат на перилата на стълбата. — Както и да е, по време на операцията д-р Хеч каза, че язвата ѝ се перфорира, въпреки че аз не можах да видя нищо подобно. Освен това той изследва общия ѝ канал, за да е сигурен, че и там няма нищо.

— По дяволите, един ден го видях да изважда половин нормално дебело черво, защото не можеше да се сети какво друго да направи. Всъщност, след като му казах да затвори корема, каза: „Трябва все пак

да направим нещо“. Тогава съм му асистирал за пръв и за последен път.

— Наистина ли?

— Г-жа Лонг изобщо не е получавала перфорация на язвата си, Питър. Виж какво, той онзи ден се опита да ми говори нещо за добрите резултати, които получава за възпалението на дванайсетопръстника от резекция в областта на стомаха. За *дуоденит*! Аз само му отвърнах: „Не се правят резекции за дуоденит, Мат. Не разбирам за какво говориш“. И то точно пред госпожица Уест. Естествено, тя ме мрази, така че нищо не съм загубил. И след като е влюбена във великия мъж, смята, че и пръдната му е парфюмирана. — Норман приглади един немирен кичур коса, който непрекъснато падаше на широкото му красиво чело.

— Е — рече Питър, — г-жа Лонг е в много лошо състояние след операцията. Стомахът ѝ е изопнат и разширен, нищо не може да мине през него и независимо от това д-р Хеч ѝ предписа рициново масло онзи ден сутринта.

— Да, д-р Хечит^[1] обича да предписва рициново масло на пациентите си след операция. Господи, той наистина е в състояние да докаже на каква степен физиологична гавра е способно да издържи човешкото тяло. Едва ли мога да се сетя за нещо по-лошо от това да предпишеш на пациентка с илеус рициново масло на третия ден след операцията ѝ. Освен това знаеш ли, че изследването и опипването на общия канал добавя допълнителни три процента смъртност — *три процента смъртност!* — към хирургичните операции? Много е вероятно да ѝ се е възпалил панкреаса.

Питър потърка чело.

— Норман, наистина много се безпокоя за нея. Ужасно е зле. Вдига висока температура през деня, близо четирийсет градуса и има много силни болки.

— Кога е започнала болката? — запита Норман.

— Получи я първият ден след операцията. Едва днес на обяд се сетих за панкреаса и сега, когато и ти го потвърждаваш като вероятност...

— Напълно е възможно да се е спукала анастомозата и да има перитонит. Случвало му се е и преди.

— Това, което исках да те помоля, е, дали не би могъл да дойдеш с мен да я видиш и да ми кажеш какво мислиш за нея?

— Е, хайде, Питър, не ме моли за такива неща. Не обичам да се намесвам в подобни случаи.

— Но през цялото време го правиш, нали?

— Много малко. Когато заминава, кара Хари Лоусън или Ал Хамфърс да поемат пациентите му. Аз просто не искам да се занимавам с тях. Естествено, понякога оставя най-критичните случаи, когато заминава в командировки и аз трябва да ги поема, като се опитам да поправя допуснатите от него грешки.

— Ще ти бъда много задължен, ако се съгласиш да дойдеш с мен и да ѝ хвърлиш едно око, Норман.

— Не искаш ли да разбереш, Питър? Не мога да го направя. В мига, в който си промуша главата през онази врата като консултант, вече поемам отговорност и си залагам врата. Намесвам се в болничен случай, с който не искам да имам нищо общо, нито в професионално, нито в медикозаконно отношение. Освен това, технически погледнато, той е този, който трябва да ме помоли за консултация.

— Е, защо тогава вие с Франк продължавате да работите тук, след като имате такова отношение към него? — Питър направо му се ядоса.

— Виж какво, той си гледа своята работа, както и аз моята, всеки по начина, който смята за правилен и между нас няма никаква връзка. И ако нещата не си останат по този начин, моментално ще напусна. Мат проявява разбиране към чувствата ми и съм сигурен, че иска да ме задържи като специалист на тази основа.

— Добре. Е, благодаря ти.

— Точно така — рече Норман, като повдигна блестящата розова плът на ръката си, със свършено оформени нокти. — Съжалявам. И не забравяй това, което ти казах за възможно разкъсване в анастомозата. По всяка вероятност там вътре всичко е разкъсано и прави дъмпинг на стомашните сокове в булото, като раздразва перитонеума. Така поне мисля аз, Питър.

Той сви рамене и се отпрати надолу по коридора, като тъмната му, почти красива италианска глава хвърли за миг огромна сянка на противоположната стена, преди да изчезне от погледа му.

Питър се отби да види г-жа Грулас, която се подобряваше, след това отиде при възрастната жена, която Матю го беше помолил да нагледа преди операцията на жлъчния ѝ мехур в четвъртък сутрин. Казваше се Лилиан Холенхърст. Имаше тъжен вид и беше сладкодумна стара дама с розови бузи и бяла коса на оплешивяващата си глава. Някога сините ѝ ириси сега бяха побелели от времето. Тъй като ѝ беше трудно да съсредоточи мислите си, налагаше се често да ѝ припомня темата на разговора им.

— Да, тази вечер се чувствам изморена, докторе. Изследванията са тежки за възрастен човек, особено ако си минал осемдесет и четири години, както знаете.

— Наистина ли сте над осемдесет и четири? Нямате вид на жена над седемдесетгодишна възраст.

Устата ѝ се разтвори в малка кръгла усмивка като че ли възнамеряваше да издуха кълбо дим от една от цигарите си с филтър.

— Много мило от ваша страна да кажете това, докторе.

— Разкажете ми за болестта си. Кога се разболяхте за първи път?

— От години получавам виене на свят, от което ми прилошава в стомаха. Всичко се завърта пред очите ми и се чувствам зле около ден-два. Само че не си спомням на колко време и колко често ми се случва. Мисля, че д-р Хеч може да ви разкаже повече по този въпрос. Той разговаря с дъщеря ми и с д-р Маккей.

— Кога се разболяхте за последен път, г-жо Холенхърст?

— Не знам. Мисля, че беше миналата седмица.

— Ставало ли е нещо особено у вас напоследък? Имам предвид някакви проблеми, които да ви разстроят?

— О, беше ужасно. Дъщеря ми имаше големи неприятности и беше силно обезпокоена. Тя е добър човек, но често се нервира и не се разбира много добре със съпруга си. Опитва се да командва всичко, а на него това, естествено, не му харесва. На нито един мъж не би му харесало. — Мигна с късите си бели мигли. — След това те и двамата започват да пият и ужасно да се карат. — В очите ѝ се появиха сълзи.

— Това хич не е хубаво. Съжалявам да го чуя.

Питър я прегледа, поговори с нея още малко и след това се сбогува.

— Ще дойдете ли пак да ме видите?

— О, да.

— Д-р Хеч ще ме оперира утре. Ще ми извади жлъчния мехур. Казва, че всичките ми проблеми идват от него. Много е мил, точно като вас.

Питър прегледа амбулаторната ѝ карта на бюрото и намери рапорт от миналата сутрин за снимка на жлъчния ѝ мехур, който си беше съвсем нормален, с изключение на слабо намаляване в концентрацията на тествуващата боя. Стомашно-чревните ѝ изследвания също бяха отрицателни. Въпреки че кратката диагноза на д-р Хеч твърдеше „Заболяване на жлъчния мехур“, нормалните заключения на рентгеновите снимки твърдяха точно обратното и Питър изобщо не можа да разбере защо трябва да се извърши холецистектомия^[2] на г-жа Холенхърст. По-скоро му се струваше, че става дума за виене на свят, характерно за стар човек поради слаба циркулация до лабиринта на вътрешното ухо.

Струваше му се пълна лудост да се извади жлъчния мехур, когато резултатите от рентгеновите снимки са толкова добри. Питър поклати глава, седна и се замисли. Най-накрая написа кратко заключение, в което изобщо не ставаше дума за заболяване на жлъчния мехур. Диагнозата на Питър включваше церебрална артериосклероза със замайване и той не спомена нищо за предполагаемата операция. Щом свърши, отиде в лабораторията, преди да започне следобедното работно време. Техникът му махна от мивката.

— Един момент, докторе. Почти съм готов.

След трийсет секунди взе резултатите от колориметъра^[3], направи справка с една диаграма и заключи:

— Е, смятам, че малко се е повишила. Амилазата е двеста и двайсет милиграма в процентно отношение.

— Каква според вас е горната нормална граница тук, Тед?

— О, допускам, че е около сто и осемдесет. И серумът ѝ е малко иктеричен^[4].

— Много ти благодаря. Не знам какво означава, дали става дума за панкреатит или не, но въпреки това ценя помощта ти и ти благодаря. Ще ти бъда задължен, ако утре можеш да направиш и липаза на уринирането. Ако и тя е повишена, това би ни помогнало при диагностицирането.

— Ще го направим, докторе.

— Благодаря, Тед. Лабораторията ти е доста добра.

— Д-р Хеч ни изпраща навсякъде, където можем да научим нещо ново.

— Това много ви помага, нали?

След изтичане на работното му време, Питър отново отиде при г-жа Лонг в отделение „В“. Състоянието ѝ почти не се бе променило, имаше силни болки, чувстваше се опиянена от упойките и беше много бледа.

— Защо не ѝ поставите кислородна маска през нощта да видите дали няма да ѝ е по-добре? — обърна се Питър към специалната сестра.

Когато се прибра в апартамента си, той включи радиото на ултракъси вълни, просна се на кушетката и набра телефонния номер на Ан. След като изчака телефонът да звънне шест пъти, затвори и пак набра номера ѝ. Този път тя вдигна слушалката.

— Къде беше? Обажда се Питър.

— Здравей, скъпи. Мислех, че ще се обадиш по-рано. Трябваше за малко да отида до центъра и току-що влизам.

— Закъснях, но исках първо да се върна от работа, преди да ти се обадя. Не бях сигурен дали си вкъщи, защото не видях колата ти, когато се прибирах.

— Вечерял ли си? — попита Ан.

— Не. Тъкмо се канех да ти задам същия въпрос. Мислех си, че можем да излезем.

— Вече ядох, но не бих имала нищо против да поседя с теб някъде. Или ако искаш мога да ти приготвя нещо за хапване и тук. Бекон с яйца, например.

— Защо не дойдеш с мен в ресторанта на Чарли?

— Добре. Уморен ли си? Гласът ти звучи изморено.

— Не много.

— Как е г-жа Лонг? Не е ли по-добре?

— Не, не е. Ще ти разкажа като се видим.

Ан замислено го погледна, когато седна в колата му след петнайсет минути.

— Здравей, може ли да вляза?

— Трябва — отвърна Питър, а настроението му веднага се подобри, още щом видя стройната ѝ шия, чипия ѝ нос и големите ѝ ясни очи. Прегърна я за миг и я целуна, преди да се отправят към центъра на града.

Наложи се да паркира доста далеч от ресторанта.

— Трябва да има някакво събитие днес — рече Питър.

— Предполагам, че просто е ден за заплата — отвърна Ан.

— Нали нямаш нищо против да повървим пеша?

— Естествено, че не.

— Тази вечер е мъгливо — отбеляза Питър. — Странно. Не очаквах такава мъгла толкова далеч от морето.

— О, тук всяка зима е доста мъгливо. Понякога и през лятото.

Въпреки че при Чарли имаше много хора, той им намери едно сепаре в задната част на ресторанта. Питър дръпна завесата.

— Не се ли чувстваш порочна сега? — запита той Ан, която се засмя.

— По-скоро ми е приятно — отвърна тя.

Ан изпи две бутилки бира, докато Питър ядеше вечерята си и разговаряше с нея.

— Безпокоя се и за баща ми — рече ѝ той. — Днес получих писмо от майка ми, в което пише, че тази седмица отново постъпва в болница за изследвания и лечение. Сърцето му не е добре, има болки в гърдите и се задъхва.

— Съжалявам да го чуя, Питър. А какво ще кажеш за Мики Лонг?

— О, Ан, тя е в ужасно състояние. Толкова съм разочарован, защото преди всичко не съм убеден, че операцията ѝ е била наистина наложителна.

— Защо? Не я ли направи д-р Хеч?

— Да, наистина.

— Мислех, че е много добър хирург.

— Не знам. Започвам да изпитвам съмнения относно него.

— Ужасно е, ако са я оперирали от нещо, което не се е налагало.

— Може и да греша. Както и да е. Тя е зле. Но, знаеш ли, имам и нещо хубаво, за което да мисля!

— И какво е то?

— За теб. Приятно ми е да седим тук заедно, да те слушам и да разговаряме.

— Забавно е.

— Знаеш ли, че косата ти стана къдрава от мъглата?

— Винаги се къдри, когато има мъгла.

— Приятно ми беше да вървя с теб по улицата и да зяпам по витрините на магазините.

Ан наклони глава на една страна.

— Много ми се иска да можеше сега да ме целунеш — рече тя.

— Завесата е дръпната.

— Но между нас има маса.

— Не ми пука. — Той се наведе и я целуна по носа, преди да си тръгнат.

Навън времето беше влажно и уличните знаци бяха замъглени. Щом влезе в колата, Питър пусна чистачките.

Когато зави покрай сигнала „Стоп“ по „Веливю Драйв“, Питър усети как коленете му олекват и разбра, че се възбужда. Ан се намираще толкова близо до него и беше толкова прекрасна.

— Скъпа — обърна се той към нея, — баща ти вкъщи ли си е?

— Трябваше да замине за Лос Анджелис.

— Значи си сама вкъщи, както и аз. Направо срамота.

— Предлагаш ли ми нещо?

— Защо не останеш при мен?

— Трябва ли да го направя? — Тя се обърна, за да го погледне.

— Мисля, че да.

— Питър, наистина ли ме обичаш?

— Страшно много. — Спря пред къщата ѝ, загаси фаровете и мотора, след което страстно я целуна. — Наистина те обичам — каза той, като за него това беше съвсем непознато чувство, силата на което направи го плашеше. Преди никога не бе обичал друго момиче. — Няма ли да останеш с мен?

— Добре, ще остана — съгласи се тя. — Не мога да разбера защо можеш да ме накараш да се съглася с всичко, което ми предложиш. Независимо от това, харесва ми.

— Ще дойдеш ли сега?

— Не. Остави ме тук. Искам да си взема някои неща. Не, първо ми покажи къде ти е апартамента и след това ще дойда при тебе.

Надявам се, че имаш задно стълбище.

— Да.

— Мислиш ли, че трябва да започна да взимам таблетки против забременяване или нещо от този род?

— Бих предпочел да не го правиш. Знам, че са достатъчно безвредни, и все пак понякога дават усложнения. Точно сега не ми се иска да взимаш. Ако желаеш, ще ти дам нещо да си сложиш или аз ще използвам нещо предпазно. Това устройва ли те?

— Разбира се. Ти си моят лекар. Прекрасният ми доктор.

Когато Ан звънна на задния вход, Питър беше намалил осветлението в апартамента и включи радиото на УКВ в хола.

— Любими — възкликна тя, — мисля, че някой от долния етаж ме видя.

— Не ми пука. А на теб?

— Не.

Питър я целуна и притисна тялото ѝ до своето. Тя леко трепереше и внезапно се успокои, когато го остави и отиде в банята. След няколко минути отвори вратата и се появи в нощница.

— Толкова си красива — възхити ѝ се той, като взе ръцете ѝ в своите.

— Целуни ме — помоли го Ан и той я целуна, първо, както си бяха прави, след това я занесе на леглото. Галеха се един друг и когато след миг Питър проникна в нея, тя издаде приглушен вик.

— Болка ли ти причинявам? — запита той.

— Господи, не.

Тогава Питър започна бавно да я люби и изглеждаше, че Ан разбира защо постъпва така. Когато повече не беше в състояние да отлага кулминационния момент, те и двамата свършиха едновременно, по-продължително и по-удовлетворени от първия път. Бяха научили повече един за друг от една-единствена предишна нощ, помисли си Питър, отколкото му се струваше възможно.

Когато след това мълчаливо се отпуснаха, той се усмихна в тъмнината, тъй като ръката ѝ беше само на около шестнайсет сантиметра от неговата и можеше по всяко време да я докосне. Заспа с усмивка на уста.

Телефонът извъня в три часа през нощта и Питър трябваше да се пресегне през Ан, която се раздвижи неспокойно в съня си, стресната от звъна му, за да го вдигне.

— Ало, д-р Де Хаан на телефона.

Обаждаха се от болнично отделение „В“ относно г-жа Лонг. Температурата ѝ, измерена ректално, се била вдигнала до 40 градуса. Изпаднала била във възбудено състояние, не съзнавала какво върши, вдигала много шум и се чудели дали да не ѝ сложат нещо успокоително и нещо за сваляне на температурата. Питър нареди да ѝ дадат още едно успокоително и след това, като поразмисли, ѝ предписа начална инжекция от 50 милиграма преднизолон.

— Какво, за бога, беше това? — запита Ан, като седна в леглото.

— Нищо, скъпа, само се обадиха от болницата.

— Болницата ли? О, май ще трябва да свиквам с това, нали? За миг не можах да проумея къде се намирам.

— Шшт. Не се притеснявай. Прекрасна си. Лягай пак да спиш.

Но Питър дълго не можа да заспи. Лежа около час, като гледаше Ан в призрачната светлина на стаята и си мислеше за Мики Лонг, преди отново да заспи.

[1] Хечит — брадвичка, томахапка. — Б.пр. ↑

[2] Холецистектомия — операция на жлъчката. — Б.пр. ↑

[3] Колориметър — уред за спектрален анализ на кръвта. — Б.пр.

↑

[4] Иктеричен — жълтеничав. — Б.пр. ↑

15.

В шест часа сутринта пиха кафе и ядоха кифлички с канела в малката кухничка, след това се измъкнаха, ръка за ръка, крадешком по задните стълби, преди да се целунат на последното стъпало. Всеки се качи в своята кола и отпътуваха като непознати.

Питър се отби да види г-жа Лонг, преди да отиде в операционната. Беше задрямала, но повдигна клепачи, когато той влезе и леко му се усмихна.

— Още съм тук — рече тя.

Сестрата му връчи графика за температурата. Беше спаднала до 38.6 ректално. Сигурно кортизонът ѝ беше помогнал.

— Как са болките? — запита Питър.

— Точно сега малко по-добре. — Говореше бавно и с усилие. Дишането ѝ бе станало малко по-леко, но все още беше студена и влажна на допир. — Искрах да кажа днес, но се сетих, че не знам кой ден сме.

— Четвъртък.

— Четвъртък ли стана вече? Не ме ли оперираха в събота вечер?

— Не, в неделя вечер.

Тя заплака, когато Питър пипна корема ѝ, който продължаваше да е твърд, но малко по-мек отпреди. Като се поослуша за известно време, чу движението на вътрешностите. Обърна се към нея:

— Пак ще дойда по-късно тази сутрин. Междувременно ще помоля да направят още една рентгенова снимка на стомаха ви.

Когато излезе от стаята, Питър намери г-н Лонг, който го чакаше в коридора.

— Докторе, как е тя? Вчера с часове чаках д-р Хеч, но той така и не се появи.

Питър му направи знак да тръгнат заедно по коридора, за да не говорят пред стаята.

— Да ви кажа откровенно, г-н Лонг, хич не съм доволен от развитието на събитията. Въпреки че тази сутрин изглежда малко по-добре, продължава да е много зле.

— Знаех си аз, че не трябваше да се подлага на тази операция. Проклетият му д-р Хеч. Извинете ме за думите, но никога не съм го харесвал.

— И все пак мисля, че трябва на всяка цена именно вие да поговорите с него, г-н Лонг. Тази сутрин има една операция, която ще продължи около час. Смятам, че ще можете да го намерите около осем и половина.

— Добре, въпреки че много ми се иска да му кажа право в очите какво мисля за него. Какъв е проблемът сега? Инфекция ли има?

— Проявява се като инфекция, ние го наричаме натрупване на гной вътре в коремната област на оперираното място. Може да е също така и от панкреаса. Понякога се възпалява след операция. Тогава вече не става въпрос за истинска инфекция, а за остро възпаление, придружено с висока температура и болки.

— Мислите ли, че има опасност да умре, д-р Де Хаан?

— Би могла. Въпреки че от все сърце се надявам да не стане така.

— По-добре е да не умира. — Питър забеляза кървясалите очи на мъжа и помириxa киселата етанолова миризма на дъха му, останала от предната нощ.

— Грижа се за нея много внимателно, г-н Лонг, и ще направя всичко, което е във възможностите ми, за да ѝ помогна.

— Зная това, докторе, и не мислете, че не го оценявам. Не сте вие този, на когото съм ядосан.

В съблекалнята на операционната Матю Хеч го поздрави с усмивка и вдигната ръка, като държеше телефонната слушалка до лявото си ухо с другата и само единият му крак беше обут в хирургическите дрехи.

— Добре, тогава — каза д-р Хеч по телефона. — Следобед ще поговоря с вас по този въпрос. Елате у дома ми точно в пет часа, става ли?

Мълчаливо кимна няколко пъти, сбогува се и затвори телефона.

— Господи, тези борсови агенти стават толкова рано, само и само, за да ти развалят настроението още от сутринта. Приличат на

търговци на дребен добитък. Опитват се да сключат сделка с теб, когато си още в полусънно състояние.

— Мислил съм да купя борсови акции съвместно с някой друг — рече Питър. — Например всеки месец да внасяме по петдесет или сто долара на едно място, за да има по нещичко настрана.

— Не бих те посъветвал да правиш това, Питър. Един добър борсов агент може да направи за теб много повече. Когато работиш с тях, се налага да отделяш повече пари, но накрая се оказва, че е имало смисъл и си е струвало труда. Е, отивам да се мия. Мога да почна и без теб.

— Веднага идвам.

След като направи разреза на корема на г-жа Холенхърст, д-р Хеч се обърна към Питър:

— С какво впечатление остана от тази стара дама? Доста силен характер има, а?

— Да, заприлича ми на едната от двете старици във филма „Арсеник и стари дантели“.

— Прав си. Точно така. Знаеш ли, тя доста пиеше.

— Чудех се дали няма нещо такова.

— Какво мислиш, че ще открием вътре?

Питър погледна Матю Хеч.

— Не знам.

— На тази стара дама ѝ има нещо. Просто го чувствам и мисля, че е в корема ѝ. Смятам, че е жлъчният ѝ мехур. Няма да се изненадам, ако намерим някой злокачествен тумор там.

— Така ли?

— Да. Никога не съм я виждал толкова зле. Знам, че и преди е получавала пристъпи, но очевидно този е най-тежкият. Убеден съм, че напилах жлъчния ѝ мехур при прегледа. Рентгеновата снимка не го показва ясно, но видях мъгливост на върха на жлъчния мехур, която може да се окаже малки камъчета или утайка. Лю не го отчете в доклада си, но го запитах за това и той каза, че е напълно възможно. Разчитам сам всичките си рентгенови снимки и сам си ги тълкувам, като много държа на собствената си преценка. Не искам да кажа, че Лю Кондон не е добър радиолог. Но той не е разчитал рентгенови снимки в продължение на двацет и три години на пациент след пациент, които също лекува от години и следи състоянието им отблизо.

Лю често се чуди на диагнозите ми за чревна непроходимост, като преглежда рентгеновите снимки преди операциите. Предполагам, че затова мога да се справя и сам с тях.

Питър се запита дали д-р Матю Хеч понякога се усъмнява в собствените си възможности и дали не получава временни ясновидски проблясъци на себереализация. Или главата му непрекъснато витаеше в облаците, като всяка неприятна мисъл, която се зараждаше в нея мигновено се изличаваше? Никога ли не беше прозрял факта, че хирургията е много рентабилна професия и ако на човек не му пука къде отиват човешките органи или дадени части от тях, или какви инструменти е използвал, за да ги изреже, може да натрупа цяло състояние единствено от провеждане на операция след операция? Хората обичаха да се подлагат на най-различни операции. Когато им предлагаха да ги оперират и им го поднасяха под формата на здравна необходимост, те приемаха всичко за чиста монета и веднага се съгласяваха. Бяха готови на всичко, за да си възвърнат здравето. Един лекар би могъл да направи капитал от това. А Матю Хеч? Изглежда, точно така постъпваше. Значи го правеше съзнателно. Едва ли беше възможно. Сигурно бе осмислил вътрешното си желание за пари и власт и бе възприел това, което смяташе за приемлива, може би дори по-висша форма на поведение на един медик. И все пак, просто нямаше обяснение за постъпките му.

Питър започваше да усеща заедно с Матю Хеч онова, което той бил чувствал, когато веднъж разговарял с осъдените на смърт затворници от затвора в Мериленд. Или пък си припомни как той самият се бе чувствал при посещение в психиатричното отделение на една държавна болница. Всички там му се сториха толкова нормални, че не можеше да повярва, че се намира в компанията на убийци, луди и психопати. Ето сега, като не можеше да проумее мисловните процеси на Матю Хеч, му беше трудно да повярва в реалността на действията му.

Сигурно вече собствените му преценки бяха започнали да стават твърде резки, почти параноични, като голямото му умствено напрежение го принуждаваше да си мисли най-различни странни неща. Може пък да се окаже, че г-жа Холенхърст наистина има жлъчен мехур, пълен с камъни и добрият д-р Хеч щеше да я излекува и да обоснове действията си? Не, изключено. Освен ако във върховете на

пръстите си нямаше някакво магическо шесто чувство, което да му подсказже, че трябва да подложи тази възрастна жена на проблематичната, и почти със сигурност ненужна в дадения случай, холецистектомия? Толкова много неща подлежах на медицинска преценка, а тя до голяма степен варираше при различните лекари, но тук той просто не можеше да допусне съществуването на подобен вариант. Със сигурност нито един добър хирург не би се съгласил да я оперира. На Питър внезапно му прилоша от мисълта колко ли още такива доктори като д-р Хеч съществуват по малките градчета и из големите градове, в селцата и медицинските сгради небостъргачи на Щатите?

— Дръж този ретрактор по-здраво, моля те, Питър.

— Да, господине.

— Определено има плеврални сраствания около яйчниците и в дебелото черво. Мисля, че тук е имала стар апендицит. Добре, давай да погледнем в жлъчния мехур. Можеш да приготвиш няколко сутури^[1] на иглите.

— Две нула ли, докторе?

— Да, две нула е добре.

Жлъчният мехур се видя след няколко минути и въпреки че имаше няколко малки сраствания с черния дроб по краищата, изглеждаше голям и напълно здрав.

Матю го попипа и стисна края му.

— Мисля, че напипвам малко песъчинки вътре. Дебел е на пипане, бих казал. Стената му е удебелена.

— Ще го извадите ли? — запита Питър.

— Естествено — разсеяно отвърна Матю. — Това е от този вид заболявания, когато трябва да се изследва и общия канал, както при г-жа Лонг. — Премахването на жлъчния мехур му отне още петнайсет минути. Когато го отвори в металния поднос на масата, в съда се изля само жълта жлъчка. — Не виждам камъни. Жлъчката, обаче, не изглежда нормална, а и стената е удебелена. Хайде сега да надникнем в общия канал. Камъните може да са се измъкнали там. — Той внимателно избра две метални сонди с формата на клещи от стерилната поставка. Първата не искаше да влезе лесно, затова взе втората и се опита да я набута. Изглеждаше, че тя на няколко пъти се повдигна нагоре от панкреаса при опитите му, докато най-накрая Матю

Хеч не я пробува вътре със сила, като ѝ добави една ампула ватер и я вмъкна в малкия чревен лумен на дванайсетопръстника. — Готово. Ако там има камъни, а на мен ми се струва, че точно те пречеха на сондата да проникне вътре, сега ще излязат в червото. Добре. Хайде да я затваряме.

Когато после си обличаше дрехите в съблекалнята, д-р Хеч си тананикаше и си подсвиркваше, като от време на време спираше, за да каже нещо на Питър за хирургичната операция тази сутрин.

— Мисля, че сега състоянието на тази дама доста ще се подобри, ако проследиш развитието ѝ през следващите няколко месеца. Сигурен съм, че беше патологичен жлъчен мехур.

— Операцията не беше от най-трудните.

— Да, дори беше доста лесна. Знаеш ли, току-що се сетих, че има добър медицински семинар в Сан Франциско следващия месец, в болницата „Нортън Мемориал“. Ходя там по за ден-два всяка година. Отлично обучение. Събират се добри колеги, които са доста практични. Говорят за неща, които биха могли да се приложат. Защо не дойдеш с мен?

— Може и да дойда — отвърна Питър, като се поколеба за миг, но след това продължи: — Знаете ли, вчера се сетих, че може панкреасът на г-жа Лонг да е възпален и помолих в лабораторията да ми направят серумна амилаза за нея. Беше само леко по-висока. Но температурата ѝ толкова се качи през нощта, че си позволих да ѝ предпиша кортизон. Тази сутрин температурата ѝ е поспаднала, изглежда по-добре и говори по-добре.

— Бих казал, че си постъпил отлично. Със сигурност одобрявам постъпката ти. Понякога се получават възпаления на панкреаса при подобни операции и са дребна работа.

— Съпругът ѝ също чака в стаята. Знам, че много иска да разговаря с вас.

— Добре, хайде да отидем там. Днес е четвъртият ден след операцията ѝ, нали? Винаги съм установявал, че четвъртият ден е определящ в случаите, когато не се знае как човек се оправя в следоперативния си период. Става ясно накъде вървят нещата и дали ще се подобри или не. Повечето пъти, когато ми се е налагало повторно да ги отварям за абсцесни натрупвания или каквото и да било там, все е ставало на петия ден, след ключовия четвърти. Днес или

утре ще трябва да вземем решение как да постъпим с нея, дали пак да не я оперираме.

— Не разбрах, че това имате предвид.

— Да, налага се.

— Не знаех, че се безпокоите за нея — неубедително добави Питър.

Г-н Лонг мрачно седеше на един стол в стаята, а лицето му беше плувнало в пот от стреса и напрежението. Изправи се, когато видя Матю Хеч, който му махна и се ръкува набързо с него, преди да отиде при пациентката. Повдигна китката ѝ за няколко секунди, преди бързо да развърже коремната връв, за да палпира корема ѝ. Г-жа Лонг промърмори под нос нещо.

— Какво каза, Мишелин?

— Пак се чувствам по-зле. За известно време тази сутрин си помислих, че съм по-добре, Матю.

— Е, този следобед ще си готова за урок по танци, Мики. Добре се справяш — засмя се.

— Няма да преживея всичко това.

Д-р Хеч презрително изсумтя.

— Няма да се справиш ли? За какво говориш? Ти си най-здравият човек, когото съм виждал тази седмица.

— Моля те, не ме заблуждавай, кажи ми истината.

— Имаш нужда от само едно нещо още да ти се оправи. Така че отново ще те качим на операционната маса и ще си наред.

— Не мога пак да понеса всичко това. Шегуваш ли се? — Тя вдигна глава, за да го погледне, а лицето ѝ бе станало направо триъгълно от слабост.

— Не, не се шегувам. Нуждаеш се от още една операция, за да се оправиш. — Тонът му внезапно стана сериозен.

— Не съм в състояние да издържа повече операции.

— Няма начин, скъпа, и аз ще я направя още този следобед.

— Не мисля, че ще мога да я изтърпя. Необходимо ли е наистина?

— Да, сега ще разкажа на Ник какво е положението и той ще ти го обясни. Ще я предвидим за пет и петнайсет.

Питър видя как очите на Ник Лонг се разширяват и умореното му лице застива при думите на Матю Хеч за предстоящата нова операция. След това съпротивлението почти осезателно се отдръпна от лицето и тялото му. Изглеждаше по-лек в коридора, като изпотен и победен борец след битка.

— Пак ли трябва да я оперирате следобед, д-р Хеч?

— Да, сто процента, няма никакво съмнение по този въпрос. — За миг се обърна към Питър. — Направи ли ѝ нова амилаза за днес?

— Да, вече е вписана в амбулаторната ѝ карта и пак е около двеста.

— Добре. Ще наредиш ли да ѝ приготвят около литър и половина кръв и да ѝ прелеят поне половин литър преди да отидем в операционната? Много ти благодаря.

— Какво ѝ е, докторе? Какво ще ѝ оперирате? — запита г-н Лонг.

Д-р Хеч отговори с равен тон, не много любезно.

— Има инфекция или поне някакъв възпалителен процес в корема. Може да е възпаление на панкреаса. Или натрупване на абсцеси, просто най-обикновена инфекция. Положението със сигурност е сериозно и ще се наложи да я оперираме още днес. Не можем да чакаме повече.

— Тогава бих искал да се консултирам и с друг хирург преди това, докторе — отвърна г-н Лонг, чиито достойнство и гордост внезапно се върнаха.

— Нали знаеш, Ник, че в момента нямаш никаква законна връзка с нея?

— Все още съм ѝ съпруг. Съдебното решение за развода ни още не е излязло.

— Съгласието ти не е необходимо, за да се извърши тази хирургична операция. Ти не носиш никаква материална отговорност нито за сметките ѝ, нито за грижите по лечението ѝ, освен ако това не се реши по съдебен ред, а доколкото разбирам, дори не си ѝ плащал издръжка, нито си давал пари за децата си. Не е нужно аз да те убеждавам какво ѝ е нужно сега на Мики. Ти не си човекът, който има право да се интересува от положението ѝ в момента.

— Знам, докторе. Дано Господ да ми помогне. Знам. — Отново бе смирен, а потта се стичаше по бледата му кожа. — Само си мисля и се притеснявам за Мишелин, докторе.

— Трябва да ѝ направим тази операция, за да ѝ спасим живота. Налага се. За теб ще бъде само загуба на време и пари, ако решиш да се консултираше друг хирург. Възможно е да успее да ѝ спася живота с тази операция, въпреки че не съм убеден. Страхувам се, че ще умре, независимо какво ще направим ние. Както знаеш, отдавна се опитвам да я накарам да се оперира, и мисля, че достатъчно е отлагала досега, като същевременно съпротивителните ѝ сили са отслабнали и ще ѝ е по-трудно да я преживее. По време на операцията дори и кръвта ѝ не течеше нормално. Нали забеляза, Питър?

Питър го погледна, но не отговори.

Матю Хеч бързо продължи:

— А и упойката не ѝ понася добре.

Ник Лонг дълбоко въздъхна и мълчаливо разпери ръце.

— Е, такъв е случаят, Ник, какво да се прави. Ще ѝ определим час за операция в пет и половина.

Д-р Хеч обясни на Питър, като тръгнаха надолу по коридора:

— Всъщност малко попресиших нещата пред Ник, защото винаги съм установявал, че е най-добре за един лекар така да постъпва, както ти казах и при случая с момчето на Лопес.

Питър отново се изненада от точната памет на Хеч, когато му изнасяше.

— Възможно е изобщо да не умре — продължи д-р Хеч. — В действителност, както знаеш, до голяма степен обвинявам анестезиолозите за проблемите, които имаме с нея и за редица други случаи напоследък. Като че ли не разбират кога пациентите им имат трудности, за да реагират правилно и да ги предотвратят. Мога да ти дам много примери как Бъд Ноулс оправяше нещата, докато работеше като анестезиолог при нас и как всичко вървеше по-гладко. Беше страхотен. Трийсет минути след операцията вече бяха будни и едва ли не пееха. Никакъв шок. Нямаше следоперативни затруднения. Но с Марш Урмсер нещата не вървят така леко и той обикновено обърква нещо, а после два дни не спира да го коментира. Поне да не приказваше толкова много.

Слязоха с асансьора и влязоха в кафенето. Д-р Хеч продължи, когато седнаха на една от масите:

— Та да ти обясня какво искам да кажа. Мисля, че когато се слага твърде силна упойка, нещо при пациентите се обърква, казано в биохимичен смисъл. Казах ти, че съм мокър хирург. В действителност малко се майтапех, за да видя как ще реагираш. Нямам нищо против да пусна малко кръвчица тук-там, докато оперирам, но си забелязал, че винаги внимателно завързвам кръвоносните съдове и никога не оставям някой от тях незавързан както трябва. Откакто Маршъл работи тук, имам прекалено много пациенти с кръвоизливи, твърде много рани се разкъсват или разпукват. Казах на Марш точно какво мисля по въпроса. Твърде силните упойки влияят зле на хората в метаболично отношение, започват да кървят или пък раните им не зарастват. От особено голямо значение е твърде голямата премедикация преди поставянето на упойката. Знам, че страшно ми се ядоса тогава. Не каза почти нищо, но оттогава е далеч по-внимателен.

— Повечето време добре се държи с мене — рече Питър, като му се искаше поне мъничко да защити Маршъл Урмсер.

— И с пациентите се държи много добре. Страхотен артист е. Да не забравя още нещо — без захар, благодаря — може би ще трябва да проверим дали Мики Лонг не страда от недостатъчност на гама-глобулин. Франк Луики го откри в част от пациентите ни след хирургична намеса. И тогава в някои от кръвотеченията се установи недостатъчност на фибриноген. Кръвотечението може веднага да се спре с интравенозна инжекция на фибриноген. Наистина е адски скъпо, но пък е в състояние да спаси човешки живот. Накарай лабораторията да приготви екранните изследвания преди операцията, ако обичаш.

— Добре, д-р Хеч.

— Е, тогава ще се видим в пет и петнайсет. Приятно ми е да работя с тебе. Радвам се, че толкова ми помагаш. Знаех, че си точно човека, от който най-много имаме нужда в момента. — Усмихна му се подкупващо, докато му казваше „Довиждане“ и бързо излезе през страничната врата.

В два и половина Питър отново отиде да види г-жа Лонг. Беше заспала, когато влезе, но леко се надигна, за да поговори с него. Сръбна от водата и парчетата лед, с подути и напукани от сухота

устни, а езикът и вътрешната част на устата ѝ бяха покрити със слоеве бял и розов детрит. Температурата ѝ отново се бе качила до 40 градуса, въпреки че продължаваха да ѝ дават кортизон.

В този момент влезе Маршъл Урмсер, като клатеше глава и псуваше, но не каза нищо директно на Питър, който седеше в ъгъла и попълваше болничния картон. Маршъл промърмори нещо под нос, когато Питър се изправи, за да привлече вниманието му, а след това безпомощно вдигна очи и ръце към тавана.

В операционната зала дадоха на г-жа Лонг малка доза циклопропан и я приготвиха за операцията, след което д-р Хеч и Питър веднага се приближиха към операционната маса. Д-р Хеч бързо, почти грубо срязва и премахна хирургичните шевове и старият разрез зейна отворен между пълните му, огромни по размери ръце. И на двамата моментално им се повдигна от миризмата.

— Господи, Питър, колко много гной се е насъбрала тук!

Маршъл вмъкна аспиратора, докато д-р Хеч бързо проникна по-надолу в некротичната течност с горната му част.

— Не се ли канехте сега да вземете проба? — напомни му Питър.

— О, да, да го направим веднага, преди да сме проникнали по-навътре. По-късно може да ни се наложи да вземем още една.

Попиха гнойта със стерилни тампони и ги върнаха в епруветките за изследване. След това д-р Хеч продължи да рови в корема, като разкъса тъканта от пресния белег с рязка дисекция и с ръце. Имаше и дебели сраствания около горния край на малкото черво, близо до хирургично установената връзка между него и стомаха. Най-накрая стигна до остатъците от храна и инфектираната тъкан бе почистена достатъчно надалеч, за да може да се види новата връзка между възела на малкото черво и стомаха.

— Виж, Питър, погледни — посочи д-р Хеч едно широко разкъсване във връзката, която беше измайсторил преди четири дни, между торбичката на стомаха и малкото черво. Половината връзка беше разкъсана. — Ето какво исках да ти кажа. За това говорех. Точно такива неща се случват. — Д-р Хеч подбутна стомаха настрана, за да погледне панкреаса и пак поклати глава. — Питър, и панкреасът ѝ е целия възпален. Зле е. Погледни, част от него е заприличала на пастет от аншоа. — Повдигна част от тъканта с част от скалпела.

— Е, предстои ми много работа да върша. Ще трябва допълнително да направим още една резекция. Да премахнем по-голяма част от болните органи. — Веднага започна да реже и да поставя един до друг различни видове тъкан от повърхността на органа.

След като приключи, Матю Хеч рече:

— Свършихме добра работа. Питър, ще бъдеш ли така добър да й предпишеш каквото следва? Аз ще продиктувам хирургичната процедура утре сутринта, веднага щом стана. Чакат ме на една сватба. Всъщност закъснял съм и трябва да бягам. Моля те, обади ми се довечера, ако имаш някакви проблеми с нея и мога да ти помогна с нещо. Накарай лабораторията да побърза с резултатите от изследванията. — След това по-тихо добави: — И провери положението на назогастралната тръба. Смятам, че анестезиологът ни я постави твърде ниско и далече миналия път, което може би стана причина за повторната ѝ операция сега.

Г-жа Лонг беше изпаднала в по-дълбок шок, отколкото след първата операция. Питър ѝ предписа по-силно лекарство за кръвното налягане и нареди да се продължи кортизона. Като слезе долу, се видя с техника от лабораторията, за да бъде сигурен, че са започнали да изследват техните проби, след това поговори малко по телефона с Ан, преди да отиде на продължителна, изпълнена с размисъл вечеря в ресторанта на Чарли.

[1] Сутури — хирургически шевове. — Б.пр. ↑

16.

Хирургичният график за операции не беше толкова натоварен в петък сутринта. Г-жа Лонг лека-полека се възстановяваше и заприличваше все повече и повече на себе си. По-късно същия ден каза на Питър:

— И за миг не съм допускала, че ще остана жива след още една операция, но ето че съм още тук, а и на всичкото отгоре се чувствам по-добре. — Лицето ѝ беше опънато и много по-бледо от свалената температура.

Тази вечер Питър вечеря с Ан и баща ѝ. Г-н Алексис им разказа дълги забавни истории за проблемите, които бе срещал с мексиканските си работници, когато се опитвал да построи мостове между Гуадалахара и Гуанахуато. Хавайската гозба, поднесена от Ан, мешаната салата и лимоновият пай бяха много вкусни и направо прекрасни.

След вечеря г-н Алексис се оттегли в кабинета си, за да поработи няколко часа, докато Питър и Ан отидоха в хола. Когато седнаха на канапето, Питър рече:

— Майка ми сигурно би ти поискала рецептата на хавайската манджа „говеждо териак“.

— Много е просто. Лесно мога да я науча. Разкажи ми за нея, Питър — помоли го Ан. — Какво представлява тя?

— Хм, трудно е да я опише човек. Мисля, че е най-просто да се каже, че прилича на мене, или може би, за да бъда по-точен, че аз приличам на нея. Нямам предвид, че прилича на мен по външен вид. Аз си изглеждам като един типичен Де Хаан. Тя е дребна, сивокоса, слаба като всички от техния род, семейство Дофни. Забавна е, има чувство за хумор и е особена по отношение на някои неща. Цигарата не ѝ слиза от устата, за разлика от мен, но иначе много си приличаме. Свикнали сме да отиваме навреме, щом трябва да се свърши някоя работа. Всичко се поставя на мястото му и ако започнем нещо, винаги го довършваме.

— Ти никога не показваш, че си ядосан или разстроен, искам да кажа, не даваш външен вид на чувствата си. И тя ли е такава?

— В това отношение наистина много си приличаме. Характерът ни е един и същ. Изобщо не се ядосваме лесно, но когато се ядосаме или разсърдим на някого, оставаме ядосани или сърдити дълго, понякога за цял живот.

— Не знам дали да ти повярвам за това. И ти ли си такъв? — запита Ан, но в този момент телефонът звънна. Търсеха Питър и, след като говори, той бавно се върна в хола.

Ан внимателно го наблюдаваше:

— За г-жа Лонг ли ставаше дума, Питър?

— Не, има нещо друго. Нали знаеш, че напоследък помагам на д-р Хеч и му асистирам при операциите. Вчера оперирахме една възрастна жена, извадихме ѝ жлъчния мехур и сега ми се обадиха, за да ми кажат, че е колабирала и внезапно е починала. Не знаят от какво. Сестрата мисли, че може да е повърнала и повърнатото да се е върнало в нея по аспиратора, като един вид се е задушила. Това често се случва.

— Колко ужасно! Как се казваше?

— Лилиан Холенхърст.

— На север има едно голямо ранчо, наречено „Холенхърст“.

— Може да има някаква връзка, не знам. Живееела е в някакво ранчо с дъщеря си. Проклет да е този д-р Хеч. Не мога да разбера защо трябваше да я оперира.

— И преди си казвал такива неща, скъпи. Медицинските общности и държавните министерства не отнемат ли лекарските права за извършване на ненужни операции?

— Боя се, че не става така лесно, както си мислиш.

— На колко години беше тази г-жа Холенхърст?

— На осемдесет и четири или и пет.

— Е, все пак е била доста възрастна. Много неща биха могли да се случат на човек на тази възраст. Отдавна ли е била болна?

— От години не била добре, но съм сигурен, че щом е изкарала до тази възраст, това не е малко и е над средната смъртност на населението. Пък и нали задачата ни не е да убиваме хората, след като стигнат до известна възраст?

— Искаш да кажеш, че тази пациентка не е била в състояние да издържи на подобна операция ли?

— Не, въпреки че не там е въпросът. Не разбирам защо изобщо е трябвало да се оперира. Естествено, не бих искал това, което ти казвам в момента, да излезе от теб. Нека да си остане само между нас.

— Разбирам.

— Извадихме ѝ жлъчния мехур вчера и аз не мога да проумея причината.

— Защо се махат жлъчни мехури? Не е ли, защото в тях са се образували камъни?

— Да, но в нейния нямаше нищо. На д-р Хеч само му се стори, че може нещо да не е наред с жлъчния ѝ мехур, въпреки че рентгеновите снимки бяха добри, както и самият жлъчен мехур беше в много добро състояние, когато го извадихме, доколкото успях да видя. Но той постави сонда в общия канал, каза, че е усетил съпротивление и предположи, че може да има камъни, които вече да са изпаднали от жлъчния мехур. След това реши, че отварянето на канала до голяма степен ще облекчи състоянието ѝ.

Ан постави кожената папка на масата и стана.

— Значи наистина в този канал може да е имало някакво камъче. Няма как да си сигурен в обратното.

— Да, точно там е проблемът при подобни ситуации. Свързано е с даване на различни мнения и преценки. На ръба е на истината и практически е невъзможно да се докаже. До такава степен, че човек трудно може да обвини някого, ако той е премислил тази ситуация и отдавна преднамерено я прилага върху пациентите си.

Ан застана пред него и го хвана за двете ръце.

— Да не искаш да кажеш, че д-р Хеч е психопат и върши всички тези хирургични операции съвсем преднамерено?

— Не знам какъв е. Не мога да го разбера. Някои доктори наистина смятат, че са в състояние всичко да излекуват със скалпелите си. Напълно е възможно нещо подобно да се е случило и на д-р Хеч. Може да се смята за някакъв бог и че скалпелът в ръката му е магическата пръчка на божествената благословия. Има едно нещо обаче, което няма начин да не съзнава, а именно, че хирургичните операции ежегодно му донасят цяло състояние. Предполагам, че парите са му повлияли до известна степен и той отдавна внимателно е пресметнал действията си.

— Такъв човек ли ти изглежда? — запита Ан, а ръцете ѝ бяха студени в неговите.

— Още не мога да разбера. Знам, че казва и втълпява на хората, че е посветил целия си живот на медицината. Знам, че искрено вярва, че операциите му са напълно обосновани и необходими. А и пациентите са много интересни. Няма нищо против да се отнасяш грубо с тях или да злоупотребяваш, стига само да им обръщаш достатъчно внимание. Чувам хора да казват: „Всеки път, когато отида при д-р Хеч, иска да ми направи по някоя и друга операция и да ме зашие след това с игла“, след това започват да се смеят, като му се възхищават колко прекрасен човек е той и колко много е направил за тях.

Ан се приближи до Питър и постави глава на рамото му.

— Предполагам, че веднага трябва да тръгваш.

— Жената вече е починала, така че, колкото и да бързам, няма да мога да ѝ помогна. Трябва просто да подпиша няколко документа и да се срещна със семейството.

— Това, което каза, много ме разстрои — рече Ан. — Всички ние сме такива егоисти. Знаеш ли, че първото, което ми идва на ум и от което започвам да се страхувам, е, че ще решиш да напуснеш това място и д-р Хеч, и да си заминеш.

— Знаеш, че никога няма да си тръгна без тебе.

— По-добре не се и опитвай.

Целунаха се и тя каза:

— Неприятно ми е като се сетя за следващия уикенд. Трябва да отида до Фрешо до Института по изкуствата. Не ми се иска да заминавам и да се разделям с теб, дори и за три дни. Не е ли глупаво от моя страна?

— Не, прекрасно е.

17.

Мишелин Лонг продължи да се оправя до следващия понеделник следобед.

Същата сутрин първият им случай беше операция в областта на врата, а вторият — на един четирийсет и пет годишен пощенски служител, изпратен им от кабинета на д-р Сюсък. Извикаха Питър още в шест часа сутринта, за да прегледа пощенския служител. Той установи, че има остър дивертикулит и реши, че трябва да започне лечението с антибиотици. Матю Хеч дойде, след като Питър приключи с прегледа и веднага позна човека на носилката.

— Ти си Джо Чендлър, нали? — запита той. — Помощник-пощальонът от Болервил.

— Да. Как ме познахте, докторе?

— Не си ли спомняш, когато разговаряхме да вземем една част от сградата на пощата на лизинг за филиал на клиниката?

— О, да. Но това беше преди пет години.

— А д-р Де Хаан току-що ми каза, че си тук с болки в корема. По всяка вероятност си бременен. Тук имаме специална терминология за пощенските служители, наречена преждевременна доставка или раждане — пошегува се той, като внимателно започна да опипва корема на човека.

— О, докторе, много боли!

Матю го прегледа ректално и след това за пръв път стана сериозен.

Г-жо, положението е сериозно. Напипвам по-ниско дебелото черво от лявата страна и то е удебелено, възможно е да има и руптура. Сигурен съм, че там има малък абсцес. — Питър не вярваше на ушите си. Никой не можеше да извлече толкова много информация от опипване на цялостната коремна стена и поставяне пръст на ректума. — Винаги съм установявал, че е най-добре да се действа направо и да се отвори корема. Можем да извадим болния инфектиран орган и отново да го зашием. Но това трябва да се направи незабавно, сега, още тази сутрин. Няма време за губене.

— Не искате ли да се направят рентгенови снимки, кръвни проби или нещо от този род, докторе?

— Ще направим някои, естествено, но това няма да промени мнението ми.

— Мислите ли, че е рак, докторе?

— Не, просто лоша инфекция, която трябва да се оправи.

— Е, щом така смятате. Не искам да ме оперират, освен ако не е крайно наложително.

— Много пъти съм правил такива операции, Джо. Знам как стават тези работи.

— Е, добре, обадете се на съпругата ми, моля ви, и поговорете с нея. Ако тя се съгласи, значи и аз съм съгласен.

— Добре, Джо, ще заплануваме операцията ти за около девет часа. Веднага след първата ми предварително планирана операция.

Питър беше против. Абсолютно против. Никога, дори и за миг не би допуснал, че този доктор е в състояние да извършва толкова бързо хирургични операции. По всяка вероятност пощенският служител щеше да се оправи и без операция. А ето че тук историята отново се повтаряше.

Следобеда г-жа Лонг отново получи силни болки. Изведнъж започна да я тресе от студ и вдигна висока температура. Централната част на корема ѝ се поду и стана като голям пъпеш, опънат като горната част на барабан, прободен от ужасните малки дренажни тръбички. Имаше вид, като че ли започва да я боли, само като го гледа човек и дори най-малкият допир я караше да крещи и да се разтреперва от болка.

По-късно същия ден, след като Питър ѝ смени превръзките, тя попита:

— Виждали ли сте Ник, д-р Де Хаан?

— Не, днес не съм. Видях го за малко снощи.

— Знаете ли, той си има своите добри качества както всички хора. Бяхме толкова щастливи, когато се оженихме и последните дни отново имах чувството, че сме се сближили. Казва, че ще спре да пие и ще направи дъщерите ни много щастливи. Не познавате момиченцата ми, нали? — Питър поклати глава. — Г-ца Уест уреди веднъж да дойдат да ме видят, но всичко беше толкова странно, а и те изглеждаха така уплашени.

— Можем да уредим да дойдат пак довечера, ако искате. Бих могъл да се заема с това.

— О, бихте ли го направили? Ще се опитам да не забравя да кажа на Ник.

Малкият ѝ нос се покри с точки от пот и тя не можеше повече да говори. Заспа и Питър не ѝ заведе децата, защото така или иначе нямаше да ги познае.

Ник Лонг стоеше мълчалив и от него не лъхаше на алкохол, когато Питър нагласи абдоминалните инструменти и ѝ премери кръвното на следващия ден при вечерните си визитации. Когато свърши, Ник Лонг направи крачка напред със сълзи в очите:

— Много ценя това, което вие правите за Мики, докторе. Страшно много. Чувствам се ужасно виновен за всичко. Ако не се бях държал като такова копеле, тя първо на първо нямаше да получи язва.

— Трудно е да се прецени дали това е причината, г-н Лонг.

— Децата са отвън в колата. Казахте, че може да ги доведе пак да видят майка си.

— Смятате ли, че това няма да ги притесни? — запита Питър.

— Не мисля — отвърна г-н Лонг. — Може дори да им помогне. Майката на Мики казва, че и без това през цялото време си играят на болница и все за нея говорят.

— Добре тогава, доведете ги.

Той се върна след няколко минути с две малки момиченца, едното русо с конска опашка, големи очила и чипия нос на майка си. Изглеждаше здравословно закръглена, но уморена, с лилави петна под очите. По-малката ѝ сестра беше два пъти по-дребна от нея, на около седем години, тъмнокоса и с тъмни очи, които оглеждаха любопитно всичко наоколо. Дъвчеше дъвка и задаваше по въпрос на всяка стъпка, която правеше по коридора. Започна, като го попита:

— Вие ли сте лекарят на майка ми?

— Да — отвърна с усмивка Питър.

— Тя ще се оправи ли?

— Още не мога да кажа със сигурност. Много е болна. Ти как се казваш?

— Аз съм Вики. Налага ли се да ѝ биете инжекции?

— Понякога.

— Ужасни са. И на мене понякога се налага да ми бият. Винаги ме карат да плача.

Баща ѝ подаде глава от стаята, за да я повика:

— Хайде, Вики, ела.

— Ще влезете ли с мене вътре, докторе? — запита Вики, като сграбчи Питър за ръката с явно изписан страх на лицето си.

— Разбира се, Вики.

Когато Питър излезе от стаята, за да ги остави сами, всяко едно от момичетата държеше по една от слабите бели ръце на Мишелин Лонг, все още с остатъци от лак по ноктите, а г-н Лонг тъжно ги гледаше.

На следващата сутрин температурата на Мишелин Лонг си остана висока и тя напълно загуби ориентация.

— Слънцето ми блести в очите — обърна се към Питър. — Не можете ли да накарате Мери да дръпне пердетата?

Времето беше мрачно и облачно.

Стаята бе изпълнена с неприятна миризма, проникващата миризма от чревните фистули, през които изтичаха фекални отпадъци в бинтовете. На Питър започна да му прилошава на стомаха, докато ѝ сменяше превръзките. Най-накрая успя да ѝ покрие корема с купища абсорбиращи тампони и подложки, и обърна внимание на състоянието на сърцето и белите дробове на умиращата жена, като се опита да измисли някакъв начин да ги подсили и облекчи болките ѝ. Отново започнаха да ѝ слагат кислородни маски, смениха ѝ антибиотика и възобновиха лекарството против шок, защото кръвното ѝ започна бързо да спада.

Когато се върна да я види по-късно същия следобед, лицето ѝ се бе зачервило и изглеждаше още по-изтощено. Сестрата я събуди и тя запита:

— Стана ли време за друга инжекция? Не ми слагат достатъчно, за да ми облекчат страданията, а и ме карат дълго да чакам, след като помоля за нова.

— Просто не искаме излишно да ви държим в състояние на упойка — обясни ѝ Питър. — И без това спите през по-голямата част от времето.

Като погледна през рамото на Питър, тя рече:

— Е, ето го и д-р Хеч.

Питър не знаеше дали не става въпрос за някоя друга от халюцинациите ѝ, но като се обърна, видя работодателя си и шефа на клиниката, който бе застанал на вратата. Д-р Хеч влезе с усмивка, облечен в дълга бяла престилка и очилата с дебели рамки, които обикновено използваше.

— Как я караш, скъпа? — жизнерадостно запита той.

Тя само простена в отговор.

— Виж какво, Мики, започваш да се оправяш. Поне този следобед си будна.

— Д-р Хеч, накарайте ги да ми сложат още една инжекция против болки. Много ме боли, просто непоносимо.

— Добре, Мики. Само исках да ти кажа, че смятам, че имаш нужда от още един млад и красив лекар да те види, затова ще помоля д-р Силвана да погледне стомаха ти. Познаваш ли го?

— Мисля, че не. Заминавате ли?

— Не. Просто искам и той да те види, за да можем да си поклюкарстваме зад гърба ти.

— Дишането ми е много особено. Защо все не ми достига въздух и се задъхвам?

— Ще го оправим. Ще дойда да те видя по-късно, кукличке. Довиждане. — Направи знак на Питър да го последва и излезе от стаята.

Отвън му рече:

— Искам Норман да я види по две причини. Първо, той има невероятно добра преценка при тези тежки случаи и второ, може да се наложи пак да я оперирам. Бих искал да го помоля той да ми асистира, за да видя какво ще му е мнението по време на операцията, като види състоянието ѝ.

— Наистина ли смятате, че е необходима още една хирургическа намеса?

— Норман ще намине да я види рано тази вечер и ще почакаме да видим какво ще каже. Ще ми се обади. Другият проблем е, че това недоносено копеле, съпругът ѝ, може да ни докара неприятности. Опитва се по друга линия да организира временно разследване на случая по страничен път. Доколкото разбрах, онзи ден я е накарал да подпише някакви документи. Възможно е да се надява да заведе гражданско дело срещу нас и затова смятам, че ще постъпим умно,

като повикаме и Норман да я види, за да даде мнението си по амбулаторната ѝ карта. — Спря за момент, но когато Питър не каза нищо в отговор, продължи: — Този тип Лонг никога не ме е харесвал. Мики си беше паднала по мене преди известно време, в продължение на около година, ако трябва да бъда точен. Беше една от онези тъпотии, които пациентите понякога си втълпяват, че чувстват, а на съпруга ѝ това, естествено, не беше приятно и се настрои срещу мене.

— Случва се.

— Всички други пациенти добре ли се оправят?

— Старецът с проблемите в дебелото черво, г-н Стайрън, много кашляше тази сутрин, така че му поставих клапата на Бенет.

— Добре си направил. Наистина много ми помагаш. Хей, кажи какво мислиш, защо се задъхва г-жа Лонг според теб? Дали няма пневмония или пък е от сърцето ѝ?

— Възможно е разпъването на корема да е притиснало диафрагмата.

Какво по дяволите очакваше той? Жената умираше от гноясване на корема, а той се чудеше защо не ѝ достига дъх?

— Е, недей да гледаш толкова притеснено, момче. Не бива винаги да приемаш чуждата мъка толкова присърце. Знам как се чувстваш, но такава ни е професията, не може да не се сблъскваме с подобни неща. Човек прави всичко възможно, за да ги избегне и независимо от това се безпокои какво още може да се случи. Ако се държиш така, само ще намалиш работоспособността си и ще попречиш на оздравяването на пациентите си.

Норман Сипвана дойде да види Мишелин Лонг, докато Питър все още попълваше картоните на пациентите с резултатите от следобедните визитации на бюро на сестрите.

— Бях останал с впечатление, че ще дойдеш вечерта, Норман — рече Питър, когато го видя да излиза от стаята ѝ.

— Ще излизаме довечера, така че предпочетох да намина сега. Вече приближава шест часа, нали?

— Шест и пет е.

— По дяволите.

— Това е пациентката, за която ти разказвах миналата седмица, Норман, и която те молах да погледнеш.

— Така ли? — Норман се обърна към Питър. — Мога да ти кажа едно нещо. Тя е една от онези бъркотии и кашии, които обича да забърква Матю Хеч, а след това отчаяно започва да търси някой, който да го измъкне. По дяволите, вече никой не може да ѝ помогне. Тя е пътничка. Възможно е да не изкара и нощта. Матю ме помоли да я видя, като ме запозна само с една десета от подробностите. Каза ми: „Г-жа Лонг има проблем с фекалните фистули след гастректомия“, със същия успех като някой, който ти подхвърля, че еди-кой си е с гнойни пъпки по лицето. По всяка вероятност има най-малко шест фекални фистули. На умирање е.

— Той спомена, че може да се наложи пак да я отвори и смята, че ще му помогнеш, за да се възползва от полезните ти съвети.

— Още една операция ще бъде направо убийство. По всяка вероятност няма да е в състояние да я преживее, но дори и да успее, просто няма нищо, което да може да се направи в хирургическо отношение, за да се подобри състоянието ѝ.

— Ще му се обадиш ли?

— Да. Кой му е домашният телефон?

— Ето го тук, Евъргрийн 7-8998.

Норман набра номера и изчака:

— Здравей, Розали. Обажда се Норман Силвана. Може ли да говоря с Матю? — Пак изчака. — Мат, обажда се Норман. Да. Току-що видях г-жа Лонг. Не мисля, че за нея вече изобщо може да се направи нещо. Прегледах корема, погледнах амбулаторния ѝ картон и току-що поговорих с Питър за нея. Единственото, което мога да ти предложа за подобряване на състоянието ѝ поне малко, е да ѝ се направи кръвна плазма или да ѝ се бие интравенозно протеин. Не смятам обаче, че това много ще ѝ помогне. — Няколко мига слушаше това, което му казват от другата страна на слушалката. — Страда от силен задух, но на моменти я тресе. Температурата ѝ е 40 градуса и е напълно естествено дишането ѝ да е затруднено. Освен това, в момента взима три или четири антибиотика. — Пак замълча, след това продължи: — Възможно е да има пневмония или сърдечна недостатъчност, но не смятам, че това е основният ѝ проблем. Мисля, че става въпрос за типичен случай на отравяне на кръвта. Перитонит. Не виждам как е

възможно анестезията да обясни състоянието ѝ. — Пак замълча. — Смятам, че в никакъв случай не трябва да я отваряте отново. Това ще я убие. — Пауза. — Е, ако смяташ, че съпругът ѝ има нещо подобно на ум, това е още една причина, която да те възпре от подобни действия. — Пауза. — Няма да издържи операцията в състоянието, в което се намира. Ще умре на операционната маса. — Пауза. — Добре. Ще я прегледам още веднъж сутринта, отбелязвам си тук на картоната.

Норман шумно тресна слушалката и затвори телефона.

— Нека този тип да си мисли, че човек трябва да му говори по заобиколен начин, за да му каже истината. Знаеш ли, че наистина се канеше да оперира момичето още веднъж тази вечер? Единственото, което иска, е човек да не противоречи на онова, което и без това вече е решил да направи, но проклет да съм, ако го сторя.

— Учудих се, когато спомена още една операция тази вечер. Много съм ти благодарен, че го уговори да не го прави.

— Поне смятам, че за тази вечер съм го навил, а мисля, че графикът му е доста претоварен за утре сутринта. Но тя ще бъде толкова зле утре, че на него и през ум няма да му мине за това.

На следващата сутрин Питър се събуди още в пет часа и не можа пак да заспи. Най-накрая стана и се облече. Малко след шест вече беше в стаята на г-жа Лонг. Температурата ѝ се бе вдигнала над 40 градуса и тя непрекъснато стенеше, когато не говореше несвързано. Сестрата каза:

— Не мога да разбера какво приказва, докторе. Имам чувството, че от време на време говори на френски.

— На френски. Не знаех, че говори френски.

— Съпругът ѝ ми каза, че е израсла в Канада и е говорила френски като дете. Мисля, че това може да обясни ситуацията.

Точно тогава тя избълва поток от безсмислици, започна да се мята в кревата и да вади маркучетата от устата и ръцете си.

— Това, което прави, не е хубаво за нея, нали? — запита Питър.

— И през нощта се мяташе и ги вадеше, докторе, не сме ѝ вкарвали течности от четири часа.

— Как е кръвното ѝ налягане?

— Не мога да ви кажа със сигурност, поне в продължение на последния час. Давах ѝ арамин.

— Е, налага се незабавно да го възобновим. Мисля, че прекалено се поти. Трябваше веднага да ме уведомите.

— Не исках да ви безпокоя.

Питър де Хаан отново погледна Мики Лонг, преди да започне да работи с нея, като още веднъж си помисли колко неузнаваема бе станала тя, откакто за пръв път я видя. Сега лицето ѝ беше червено и подпухнало, черната ѝ коса беше разчорлена, а ноздрите ѝ бяха подути и възпалени, като яркочервените им краища бяха изранени от слаганите катетри. Коремът ѝ бе патологично надут, похабените ѝ ръце надупчени на черно-бели точки от иглите. Беше олицетворение на изкуствено поддържан живот, дишането ѝ се подхранваше с кислородна маска, правеха ѝ инфузии, пречистваха я със смукателни тръби и я стимулираха, за да удължат поне малко живота ѝ. Сърцето ѝ биеше бързо и стабилно, но очевидно звукът му беше по-слаб. Едва когато повдигна клепачите ѝ и видя черните нефокусирани очи, можа наистина да я познае. Насили се да мисли философски за провала в живота на умиращата жена и да се опита да реши каква следваща стъпка да предприеме. Бързо предписа разпореждания какво трябва да се направи и по време на интервалите между всеки две операции тази сутрин тичаше при нея, за да види как е. След като приключи операцията в единайсет и половина, Питър презглава се втурна към стаята ѝ.

— Току-що спря да диша, докторе. Тъкмо се опитвах да ви се обадя. Започна да се втвърдява и посиня — обърна се към него сестрата.

Питър веднага преслуша сърцето ѝ. То биеше слабо и неравномерно. Зениците ѝ се разширяваха. Пое си дълбоко въздух и след това на китките ѝ вече не се усещаше никакъв пулс.

— Преди шест минути температурата ѝ беше 42 градуса и шест, докторе.

— Ректално ли?

— Да.

— Ще изтичам да донеса корамин. Сложете ѝ кислородната маска малко по-високо, ако обичате. — Взе лекарството и докато се връщаше, видя г-н Лонг, който излизаше от асансьора с двете малки

момиченца, в които Питър разпозна дъщерите на Мишелин. — Не знаех, че и днес ще доведете дъщерите си, г-н Лонг.

— Исках пак да видят майка си, докторе. Докато е тук, искам да я виждат всеки божи ден. — Днес не се държеше особено стабилно, като явно излъчваше алкохолни изпарения.

— Ужасно е зле, г-н Лонг. Не могат да влязат при нея сега.

— Искам да влязат. Не ме интересува.

— Невъзможно е. Не сега.

— Толкова ли е зле?

— Много. — Питър ги остави да стоят в коридора, момиченцата хванали баща си за ръце. В стаята видя как Мишелин отново се стегна и си пое дълбоко дъх.

Сестрата каза:

— За първи път си поема дъх, откакто излязохте.

След като сипа корамина в интравенозната тръбичка, Питър опита да ѝ приложи изкуствено дишане за компресия на гръдния кош, но нищо не се случи, освен няколко съвсем слаби опити за вдишвания. Ударите на сърцето вече не се чуваха, а зениците ѝ бяха много разширени.

Питър излезе от стаята и каза:

— Г-н Лонг, тя току-що почина. Отиде си.

По-голямото момиче започна да плаче, а г-н Лонг и Вики загледаха втренчено и невиждащо.

— Не мога да повярвам, докторе — отвърна г-н Лонг. — Искам да я видя.

— Ако сте съгласен да влезете сам, ще ви позволя.

— О, не искам да отивам при нея без момичетата. Благодаря ви за всички усилия, които положихте, за да ѝ помогнете.

— Мама наистина ли е умряла? — наруши мълчанието с въпроса си по-малкото момиченце.

Баща ѝ кимна, след което се обърна и тръгна заедно с момичетата към изхода. Точно преди да се качи в асансьора, погледна Питър и почти беззвучно изрече:

— Благодаря ви, докторе.

18.

В четвъртък вечерта Питър се прибра вкъщи и се излегна омаломощен на канапето, почти отвратен, като едва ли не му се повдигаше от умора. Спа един час и се събуди от звъна на телефона. Обаждаше се Ан, за да му каже, че не ѝ се заминава на следващия ден, но има добра новина да му съобщи, а именно, че ще се върне в неделя сутринта, тъй като са отложили част от съвещанието ѝ. Уговориха се да играят тенис в клуба на сутринта и да отидат да вечерят в Оукланд.

Петък и събота преминаха в работа. Рано в събота вечерта Питър седеше под сводестия таван на бара на хотела в Сан Маршъл, потупваше с крак подложката на столчето си и злощастно размишляваше. След третата изпита чаша алкохол, реши да се обади на Франк Луики.

— Би ли могъл да издържиш в дома си посещението на един скитник бродяга тази вечер, Франк, или си започнал да барикадираш вратата още докато те питам?

— Питър, ти ли си? Идвай веднага. Марш Урмсер е тук. Семейството му не е в града и сме го поканили на вечеря, за да не е сам.

— Ще платя и веднага идвам.

Докато си плащаше сметката, Питър с изненада видя Розали Хеч да влиза в бара, да се оглежда и след това да сяде на една маса точно срещу него. Прибра рестото си, изправи се и тръгна към нея точно навреме, за да чуе, че си поръчва сух джин.

— О, Питър, не видях, че си тук.

— Тъкмо си тръгвах. Бях седнал от другата страна на тази тъмна бърлога.

— Ами, заповядай, седни. Как си?

— Добре, благодаря. Е, не чак толкова добре, колкото предполагам. Но не мога да се оплача. Д-р Хеч с теб ли е?

— Не. Бях на малко парти на горния етаж в чест на дамата, която вече не е президент на женската лига тази година. Сега имат делово

събрание и избират новия комитет за следващата година. Реших да пийна нещо преди лягане, докато чакам такси.

— Смяташ ли, че ще те изберат?

— Бях президент преди две години, така че не вярвам пак да ме изберат.

— Това е добре.

— Наистина е добре, защото означава много работа.

— За мен още едно уиски — обърна се към сервитьора Питър, — но с лимон.

— О, уискито е доста силно, нали?

— Така мисля.

— Аз не го харесвам. Не обичам шотландско уиски — рече тя, но в момента, в който му го сервираха, запита: — Може ли да го опитам?

— Разбира се.

Сръбна си малко от чашата му.

— Не, изобщо не ми харесва. — Направи физиономия и вдигна собствената си чаша. — Знаеш ли, отдавна не съм те виждала.

Той кимна. Не се бяха виждали от вечерта на лятното парти. Знаеше какво мислеха и двамата в момента.

— Чух от Матю, че си имаш приятелка.

— Не знаех, че знае, но е истина.

— Радвам се да го чуя. Трябва да си имаш приятелка. — Погледна го и се намръщи. Питър разпозна набръчкването на челото ѝ. Беше същият израз, който имаше онази вечер в бара, когато си бе пийнала повече от необходимото. — Матю знае много неща за хората, с които работи и за положението в клиниката. Почти нищо не се изплъзва от вниманието му.

— Сигурен съм, че е така.

— Което ни довежда до темата за Матю. Знаеш ли, много се безпокоя за него. Има нещо, което отдавна искам да те попитам, но никога досега не съм имала смелостта да го направя. Може би някога ще поговоря с теб за това, ако не ти е неприятно.

— С удоволствие.

— Може ли да поговорим тази вечер?

— Да.

— Не тук. Не бих искала да остана тук.

Решиха да излязат и да отидат до колата му, за да поговорят, като след това той щеше да я закара до тях, което му беше на път за къщата на Луики.

— Каж ми — обърна към него табуретката, на която седеше Розали, когато тръгнаха да излизат, — семейство Луики добри приятели ли са ти?

— Толкова добри, колкото и всички останали.

— Франк ми харесва. Наистина.

— На мен също.

— Знам, че е рязък в държанието си и Матю смята, че невинаги добре се оправя с пациентите, но уважава способностите му. Ние с Глория обаче, никога не сме се разбирали.

— Така ли?

— Мисля, че всичко започна, когато един следобед й се обадох към два часа и едва не ми откъсна главата. „Тъкмо бях задрямала. Все пак всеки човек има право да си почине следобед, нали? Ще бъдеш ли така любезна да ми се обадиш по-късно?“ Аз, естествено, я пратих по дяволите и оттогава не съм я търсила.

Свърши напитката си, излязоха от бара и отидоха до колата на Питър на паркинга. Там беше тъмно и Питър долови аромата на същия парфюм, както преди, докато седяха и разговаряха.

— Предполагам, че по всякакъв начин се опитвам да отложа това, което искам да ти кажа. — Преглътна и премига с очи, като се опитваше да се вземе в ръце. — Последната година Мат премина през периоди, продължаващи по два-три месеца, когато изобщо не проявяваше никакъв интерес към мен. Мислех, че в живота му се е появила друга жена или жени и дори го обвиних в това, или поне го запитах. Естествено, нямаше никого. За мен бе ужасно трудно. Започна да ми се приисква да се любя с някого и въпреки това изкарвахме повече от месец без подобни контакти. Мисля, че е ужасно от моя страна да говоря така.

— Съвсем не.

— Знам, че това е една от причините, поради която се държах с теб по този начин на лятното парти. Точно след това нещата се промениха, за известно време всичко вървеше добре, но сега като че ли отново се влошиха.

— И не знаеш защо?

— Разбира се, Матю е поел върху плещите си огромна отговорност и работи усилено, прекалено усилено. Знам, че в началото на тази година имаше сърдечни проблеми. Застрахователната компания не прие няколко от електрокардиограмите му, но после промените в сърдечната му дейност се оказаха в резултат на някакво лекарство, което взимал против сenna хрема. Когато спря да пие хапчетата и сърцето му подобри дейността си.

— Мислиш ли, че е бил особено нервно претоварен или прекалено напрегнат през последните години?

— Вътре в себе си преживява нещата далеч по-дълбоко, отколкото показва пред хората. Аз съм единственият човек, в когото има доверие и пред когото се разкрива такъв, какъвто е. Понякога го обхваща депресия, а друг път е на километри разстояние от мене, носи се някъде из въздуха в еуфорно настроение. Но в действителност не е нервен човек или личност, склонна към безпокойство. Ако се тревожи за нещо, трябва да има сериозна причина.

— Той е на четирийсет и осем години, нали?

— Следващият месец ще навърши четирийсет и девет. Разбира се, ляга си рано, става рано, работи по цял ден. Не го виждам много и съм си мислила, че не му остава достатъчно време, за да прояви интерес към мен и да мога съответно да го задържа.

— Когато имате отношения, те нормални ли са?

— Понякога да, понякога не. Различно е.

— Знаеш ли, на моменти мъжете губят способността си да правят любов, когато са на възраст между четирийсет и петдесет години, особено в началото на четирийсетте. Ако са болни от диабет или някои други болести, това може да се случи и още по-рано. Виждал съм обаче хора, загубили тази си способност, без да има някаква очевидна причина и то е временно явление. Всъщност, обикновено така става. Скоро нещата отново приемат нормалния си ход.

— Това, което ме притеснява, е, да не би нещо с него да не е наред и да има нужда от специално внимание и грижи. Нали знаеш какви са съпругите, започват да се безпокоят за всичко, дори ми минава през ум мисълта да не е болен от рак. Думите ти наистина ме успокояват и ми вдъхват увереност. Не съм имала възможност да поговоря с някого за това, дори и Мат не иска да говори по този

въпрос, така че сега ми олекна на душата и се чувствам по-добре. Разбира се, разчитам, че този разговор ще си остане между нас.

— Естествено. Не бих си позволил за нищо на света да излезе нещо от мене.

— Знам, че трябва да тръгваш. Ще ме закараш ли?

— Разбира се.

Питър изкара колата от паркинга на заден ход и се запъти на изток. Розали Хеч се приближи до него на седалката.

— Имаш ли кърпичка? — запита тя.

— Да. — Даде ѝ своята и тя попи очите си. Върна му я и задържа ръка на бедрото му. Той изведнъж си спомни големите зърна на гърдите ѝ, възбуди се, след това се сети за Ан, изведнъж се засрами от самия себе си и загуби интерес.

— Ти си много добър човек — рече тя.

Питър не отговори.

Скоро стигнаха до ъгъла на улиците „Санта Рита“ и „Шарп“.

— Вече сме на вашия ъгъл — обърна се към нея Питър.

— Защо не заобиколиш и не ме оставиш при задния вход? Знам, че е едва девет часа, но съм сигурна, че Матю си е легнал. Цял ден беше на риба.

Голямата къща беше бяла и блестяща на уличното осветление. Засадените близо един до друг кипариси изглеждаха черни на фона на вечерното небе и се открояваха в градините около къщата като редици неподвижни гигантски стражи. Питър си спомни колко беше впечатлен, когато дойде за първи път тук преди няколко месеца и въздъхна. Каква цена бе заплатена за всичко това!

— Чудя се дали ще съжалявам някога, че не дойдох с теб в апартамента ти тогава — рече Розали, когато Питър спря.

— Мислиш ли, че би могло да се случи?

— Не знам. По-добре не ми давай друга възможност — отвърна тя и постави ръка на рамото му.

— Не си искрена.

— Така е — погали го по рамото Розали. Наведе се към него, придърпа главата му към себе си и го целуна страстно по устата. — Определено. Благодаря ти, Питър, и лека нощ.

Отиде с нея до задната врата, където тя му се усмихна, завъртя ключа в ключалката и изчезна.

Питър подкара колата, като си мърмореше под носа. „Проклет да съм, проклет да съм.“ По пътя към семейство Луики започна да си мисли за Розали Хеч и проблема ѝ. Би ли могла връзката на Матю Хеч с Мишелин Лонг да има нещо общо с това? Питър също бе забелязал младичката сестра в операционната, която очевидно си падаше по д-р Хеч и той изглежда го съзнаваше. Отделяше доста време, за да се шегува с нея и да я дразни, така че тя се изчервяваше или моментално се ядосваше, когато говореше с нея след операция. Може би в това именно се криеше отговорът. Д-р Хеч ѝ изневеряваше. Или... беше ли възможно сексуалните му проблеми да имат някаква връзка с начина му на опериране? И ето че срещна Розали Хеч, сама в събота вечер, леко пийнала. Възможно ли бе тя да има проблеми с алкохола?

Когато стигна до къщата на семейство Луики, Глория сърдечно го посрещна на вратата и веднага го заведе до гостната. Роклята ѝ беше стегната по тялото, носеше високи токове и имаше спретнат и привлекателен вид. Питър се запита дали и животът ѝ е толкова подреден и спретнат, че да не може да понесе прекъсване на установения му вече ритъм. Разбира се, това си беше неин проблем и сама трябваше да се справи с него.

Махна с ръка на Франк и Марш, като седна.

— Съжалявам, че се забавих, но срещнах Розали Хеч веднага след като се обадох и се наложи да пийна по едно с нея.

— Ял ли си нещо? — попита Франк.

— Не, не стигнах до ядене.

— Глория, донеси му, ако обичаш, един сандвич с пържола.

— О, не, моля ви, не си правете този труд — рече Питър.

— Изобщо не е труд, а удоволствие, освен това имаме пържоли в изобилие. — Глория отиде в кухнята и скоро донесе сандвича с чаша студена холандска бира.

Когато започна да яде, Франк се обърна към него:

— Видял си Розали Хеч, така ли?

— Да, тя общо взето ми допада като личност, но точно в момента съм настроен много антихечовски — отвърна Питър между преглъщанията.

— Тъкмо си говорехме за кръщенето ти под огъня на операционната през последните десетина дни — каза Франк. — Трябва

вече да си се калил, както подобава и да си сред посветените и покръстените.

— Случаят с Мишелин Лонг наистина ме засегна много. Господи! Беше просто непоносимо да гледам как това момиче умира миг след миг, когато изобщо не се нуждаеше от операция и ако не я беше правила, щеше досега да си е жива и здрава.

— Просто е учудващо как успява да докара съвършено здрав човек след четири-пет операции на язва и чревна непроходимост до толкова болезнено състояние, че оправянето му да стане едва ли не невъзможно, а понякога да се стига дори и до смъртни случаи — рече Маршъл. — И за това трябва талант.

— Не искаш ли бира? — запита Франк.

— Мисля, че бих предпочел уиски. Не съм сигурен как ще ми се отрази бирата след уискито, което изпих.

Франк махна с ръка в знак на разбиране и се запъти към кухнята.

— Марш, мислиш ли, че д-р Хеч има добра хирургическа преценка? — поинтересува се Питър.

— Не, съвсем посредствена е, да не кажа, че изобщо липсва. Знаеш ли, че е убил повече хора от чумата? — Изпъкналите очи на Маршъл още повече изпъкнаха и лицето му стана още по-бледо, когато заговори: — Защо си мислиш, че седя сега тук и се наливам с алкохола на Франк, като че ли днес ми е последния ден в този живот? Подобни случаи, като този с г-жа Лонг, направо ме убиват и мене. Стигам до един момент, когато повече не мога да понасям самият себе си. Слава богу, че от първи ноември ме прехвърлят в областната болница и партньорът ми Гас ще поеме за известно време болницата „Хеч“. — Той задъвка края на догарящата между безкръвните му устни пура. — По всяка вероятност се чудиш защо изобщо не напусна Хеч, аз пък се чудя защо ти не напускаш, а и Франк не престава да се чуди защо и двамата не напускаме и така нататък. Нали ти става ясна картинката?

— Доста се поизяснява.

— Но ти може би наистина възнамеряваш да напуснеш?

— Нищо чудно така да стане.

— А, но е възможно да се окаже, че изведнъж ще се озовеш в положение на несъстоятелност като мене или на липса на достатъчно средства, за да преживяваш и издържаш семейството си. Това са основните съображения на човек да приеме или отхвърли дадена

работа, нали? Нека да ти разкажа за мен. Първо на първо, последния хирург, с когото работих във „Вели“, не ми хареса, затова го напуснах и дойдох тук. Не съм на щат при Мат. Може би дори бих могъл да преживявам и без него, ако не ме изрита от щата на областната болница задето съм го напуснал, а той има достатъчно връзки и възможности, за да го направи. И точно това ме спира и ме кара да се безпокоя. Имам дете, което този месец постъпва в колеж и още три, които растат, след няколко години ги очаква същото, както и пето на път да се появи. Страхувам се да се откажа от всичко това и да започна отначало. Ние, докторите сме доста претенциозни. Ако изкарвахме само девет или десет хиляди годишно, картината щеше да е по-различна. Тогава щяхме да действаме по съзнание и според принципите си. Благодаря ти, Франк.

Франк се върна с още напитки за всички, освен за Глория, която му бе направила знак, че не иска.

— Никога не съм те чувала да говориш така, Марш — рече тя.

— Ти си точно като жена ми, Глория, никога не ме чуваш какво приказвам. През цялото време все това си говоря.

— Е, извини ме, в такъв случай — мило изрече тя и се усмихна.

— Та, както казвах, Питър, трудно е веднага да се определи защо даден човек постъпва така или иначе, или защо не напуска, което би означавало да се откаже от един доход от четирийсет-петдесет хиляди годишно. Хич не е малко.

— Трудно е, наистина, а в моя случай и невъзможно, защото изобщо не изкарвам толкова много пари — засмя се Франк.

— Е, докарваш си около трийсет хиляди, идеята е една и съща.

— Говорехме за Матю Хеч, Франк. Направо съм отвлечен от него тази седмица — рече Питър.

— Така си и мислех.

— Слушай, Франк, искам да ти кажа нещо. Марш, сигурен съм, че ти го знаеш, но чуйте какво съм изчислил аз. — Питър извади от джоба си няколко регистрационни карти. — Прегледах всички амбулаторни картони на всеки опериран пациент през последната седмица и половина. За това време, освен гастректомията на г-жа Лонг и операция за перфорация на остатък от стомах, е направил още две стомашни резекции, четири операции на ингвинална херния, три хистеректомии, отстраняване на тироиден възел, три

хемороидектомии, една адхезионоктомия за предполагаема малка чревна непроходимост, две биопсии на гърди, спешна апендектомия, четири премахвания на жлъчен мехур и две операции на варикозно разширени вени. Освен това има и още някои други дребни операции, като премахване на киста на крак, дилатации, кюртажи и други подобни.

— Наистина доста често е започнал да борави със скалпела напоследък, нали? — запита Франк.

— Знаеш какво е отношението ми към г-жа Лонг — продължи Питър. — Не мисля, че изобщо е трябвало да бъде оперирана. Никога не е била лекувана от язва и при операцията не се установи наличие на язва. Видях болното място и бих казал, че бе започнало да заздравява. Тя по-скоро беше за психиатър, а не за хирург. — Питър дълбоко си пое дъх. Чувстваше се нервен, дори трепереше, но бе доволен, че има с кого да сподели мислите си. — От всички тези случаи намирам само три-четири, които наистина са имали нужда от спешна хирургическа намеса. Някои е можело да бъдат известно време наблюдавани, а други се отнасят за възрастни пациенти, които е трябвало да бъдат оставени на спокойствие. Наистина при две холецистектомии са намерени жлъчни камъни, когато са ги отворили, но да вземем случая с възрастната жена, чиято рентгенова снимка показваше нормален жлъчен мехур. Дойде със световъртежи и щеше още да ги има и като се прибере у дома, ако не бе починала от операцията. Става въпрос за г-жа Холенхърст.

— Бедната г-жа Холенхърст, така и не разбра какво стана с нея и защо почина. Разбира се, винаги за всичко е виновна упойката — каза Маршъл. — Или понякога сестрите не следят състоянието на пациентите както трябва, затова се случва пациентът да повърне. Всички тези хора са оперирани, но когато започнат да се появяват проблемите след това, те никога нямат нищо общо със самата операция.

— Започвам да си мисля, че това е схемата, по която се развиват събитията тук — рече Питър. — Но нека да ви разкажа за една от тези резекции на стомаха. Ставаше въпрос за млад човек, на около двайсет и три години, който бе дошъл за пръв път в клиниката два дни преди това. Рентгеновите му снимки показваха възпаление на дванайсетопръстника с възможно повърхностно образуване на язва, но

не му е било дадено никакво противокиселинно средство за неутрализиране на стомаха, нито капка. Бедното момче заслужаваше няколко седмици болнична терапия, нещо, което да го успокои и да облекчи болките му. Поне да се изпробва излекуването му с лекарства, преди да му се изреже и извади стомаха.

— Да, и мога да ти кажа, че на всяка една от три резекции получава дъмпингов синдром, придружен с повръщане, диария, изобилно изпотяване. Резултатите от лошия му избор, които се дължат също така на факта, че изважда толкова голяма част от стомаха, предполагам — допълни Франк.

— Това, което ме вбесява, е, че всичко трябва веднага да се направи, едва ли не на момента. Всички се оказват много спешни случаи. Дори имаме едно или две спешни отстранявания на хемороиди — намеси се Маршъл. — Напоследък започна още повече да работи и аз не мога да разбера защо. Мисля, че пак е започнал да взима декседрин, като миналата година. Когато започне да взима тези лекарства, дъвче ги като пуканки.

— На моменти е. Това е ясно. И имам чувството, че тези моменти стават по-чести, точно преди да тръгне някъде в командировка — допълни Франк. — През ноември ще ходи на изток на някакви конференции, а Розали ще се срещне с него във Флорида, за да направят обиколка из Карибско море. Въпреки това не мога да повярвам, че е възможно да става въпрос за съзнателна лудост, свързана с печелене на пари. Възможно ли е от друга страна да страда от несъзнателна лудост, с цел да печели повече пари?

— Защо по дяволите смяташ, че лудостта му е неосъзната? — запита Маршъл. — Мисля, че всеки път, когато в кабинета му влезе пациент, в очите му вижда доларови знаци вместо зеници.

— Не мога да повярвам, че действително мисли по този начин — рече Франк. — Винаги говори убедено и с чувството, че прави онова, което е най-добре за пациентите. Много е морален в това отношение и направо адски се вбесява, не открито пред пациента, а вътре в себе си, ако почувства, че те са на друго мнение.

— Отивам да си сипя още едно питие — рече Маршъл.

— И ти ми подай чашата си — обърна се Франк към Питър, като се изправи.

Маршъл и Франк отидоха в кухнята, а Питър се обърна към Глория.

— По моите изчисления най-малко четирийсет процента от операциите му са напълно излишни. Що се отнася до мене, *една-единствена* излишна операция, струвала човешки живот, е недопустима и се счита за престъпление, така че, когато човек види осем или десет такива случая за изминалата седмица и половина, му идва просто твърде много. На прага съм да напусна, независимо от сключения договор.

— Това вече е твърде зле.

Маршъл се върна, като размахваше ръце, докато ходеше — нещо, което си беше характерно за него.

— Как е възможно човек да не престава да се усмихва, а същевременно да е такъв проклет злодей? — запита той. — Нямам тебе предвид, Питър.

— Естествено, медицинската му практика също не е достатъчно добра — рече Франк, като седна до Глория и сложи ръката си върху нейната. — Установих например, че не може да измери кръвното на човека както трябва. След като се чудех около година и се опитвах да си обясня как успява да поставя такива диагнози, стигнах до извода, че не може или просто не полага усилия да го направи както трябва. В състояние е да измери кръвно и да го изкара сто и двайсет на осемдесет, докато аз, когато го меря същия този ден, установявам, че е двеста на сто и десет.

— И аз съм забелязал същото — обади се Питър.

— Сигурен съм, че някои от нещата ги върши добросъвестно и както подобава — продължи Франк. — Трябва да му се признае, че не е глупав. Безкритичен е, но определено не е глупав. Често е добре запознат с последните открития на най-новите лекарства, но ги предписва по най-дивашки начин, като започва да реже всичко живо, което му се изпречи на пътя и става направо непоносим.

— Спомняш ли си, когато самият Матю трябваше да се оперира от дискова херния? — обърна се Маршъл към Франк. — Извика д-р Нюсбаум да дойде от Оукланд, за да извърши операцията. За нищо на света не искаше той да отиде в тяхната болница. Тогава имаше ужасно силни болки, или поне така каза, и поиска да му се даде толкова много морфин, че практически получи респираторно задушаване.

— О, сигурен съм, че не е нормален — заключи Франк. — Дявол да го вземе, помниш ли, когато стана скандалът с Бил Ероу и той реши да напусне, като му каза истината право в лицето? Маг за известно време направо изпадна в истерия. Обвини Бил, че краде от пациентите и накара г-ца Уест да претърси всички негови вещи.

— Същевременно се смееше и се шегуваше с пациентите, като че ли никога през живота си не е бил по-щастлив. Беше дяволски странно — добави Маршъл.

— Това, което бих искал да знам, е какво можем да предприемем по въпроса за д-р Хеч? — запита Питър. — Хари Лоусън изглежда го смята за превъплъщение на самия Исус Христос и допускам, че Ал Хамфърс също го има за свой идол. Смятам, че д-р Кьопф няма мнение по въпроса, както и изобщо за каквото и да било друго и нямам никаква представа какво мисли Лес Лесли за него.

— Просто някой път го попитай. Веднага ще ти стане ясно — рече Маршъл, като се облегна назад и повдигна вежди с онзи характерен за него поглед, който сякаш искаше да каже: „Нима има нещо ново на този свят?“.

— А какво ще кажете за Лю Кондон?

— Той също е близък с него, работи при добри и изгодни условия, а освен това не влиза в достатъчно пряк контакт с пациентите, за да може да разбере какво става — отвърна Маршъл.

— А ти самият? И твоят договор е добър и изгоден, нали? Защо тогава се разстройваш? — запита Питър.

— Понякога се чувствам като лейди Макбет — обикалям по цяла нощ из къщи и се опитвам да измия кръвта от ръцете си. Лю Кондон няма и представа за всичко това. Както и да е, той и без това е такъв аристократ до мозъка на костите си, че дори и за миг не би допуснал възможността някои от обикновените хора да страдат.

— Аз пък нямам такова мнение за Лю — намеси се Франк.

— Опитвам се да разбера каква е реакцията и отношението на всеки един от лекарите в болницата към д-р Хеч — рече Питър. — Ако болшинството е на мнение, че не е достатъчно компетентен, може ли да се направи нещо?

— Ако го махнем, не забравяй, че всички ние оставаме без работа. Без него ще трябва да започваме отначало — отвърна Маршъл.

— Не е ли възможно някой да му поговори така, че той да разбере какво ни е мнението за него? — запита Питър. — Не допускам да има кой знае каква полза, но може би си струва труда да опитаме.

Франк, който се бе облегал на стола си с разхлабена вратовръзка, се наведе напред и каза:

— Всъщност, Питър, веднъж аз убедих Ал Хамфърс, че Матю е допуснал няколко грешки при двама от пациентите си, които му беше изпратил, след което Ал, по своя типичен пряк маниер, направо му извади душата заради тях. И всичко това без никакъв резултат. Мат отрече всички обвинения и най-накрая успя да накара Ал да мисли, че аз съм този, който му е подал грешна информация.

— Не може да се разговаря с този човек, Питър. Той просто отказва да слуша това, което му се говори — рече Маршъл.

— Добре тогава, какво да направим, за да възпрем човек като Матю Хеч и да му наложим някакъв контрол? — запита Питър. — Все пак бих искал да зная. Не трябва ли някой да предяви официално обвинение срещу него пред щатските или областните власти? Наистина го мисля. Не е честно да го оставим да постъпва така с хората, нали?

— Нека да ти обясня някои неща, младежо — рече Маршъл, като запали нова цигара от угарката на предишната и си пийна една порядъчна глътка от чашата, преди да продължи. — Да вземем например д-р Сюсък от Болервил, направо излагация за лекарското съсловие, истинско копеле, да ме извиниш за думата, Глория, но си е чисто говедо. Готов е на всичко, за да вземе пари от хората. Луд е да им инжектира морфин. Понякога поставя на бедните филипинци и мексиканци, които работят на полето, по две или три инжекции с морфин на ден против грип. Преди известно време няколко от пациентите му се разболяха от хепатит и установиха, че им е бил инжекции направо през дрехите, когато е бил твърде зает, за да не губи време да се събличат. Без майтап, съвсем сериозно говоря, пациентите влизат, навеждат се, той им удря по една инжекция морфин или нещо друго, няма значение какво, без дори да ги кара да си свалят панталоните. — Маршъл дрезгаво се изкашля, преди да продължи. — В такъв случай се оказва, че и този Сюсък е истинска напаст и заплаха за здравето на хората. Не може да различи, сега ще се опитам да не бъда вулгарен, инфаркт от инкарцерирана херния, но много добре знае

как да определя такси за прегледите си и да взима парите на хората. Комитетът за професионални отношения на областните власти, както знаеш, наричат го „Комитетът по оплакванията“, дори получил оплакване срещу него от един пациент, който казал, че за да му направи три кръвопреливания, му поискал по петдесет долара на всяко. Пациентът бил на мнение, че това, което му е прелял, изобщо не приличало на кръв и впоследствие установил, че наистина не е кръв, а просто най-обикновена червена течност, защото на негово име изобщо не била изписвана кръв от кръвната банка. Естествено, Сюсък казал, че човекът нищо не е разбрал и за нищо на света нямало да му върне парите, въпреки че комитетът му „предложи“ да го направи.

— Свършило ти се е питието, Марш. Ще ти донеса още едно, както и на Питър — рече Франк. — Продължавай да разказваш, ще те слушам от кухнята.

— Добре, Франк. Е, това е само началото, Пийт. Също така всички в града знаят, че е алкохолик и наркоман. Инспекторите по наркотичните средства обърнаха света, за да го обвинят, но така и не успяха да намерят нещо конкретно, в което да го уличат. И аз не знам защо. Човек може от пръв поглед да види, че е взимал наркотик. Зениците му са разширени като на сиамска разгонена котка в пустинята Сахара по пладне, замазва и слива думите си, ходи занесено и така нататък. Освен историите с наркотиците, е изпращал при нас няколко неправилно лекувани болни, които впоследствие починаха. Двама болни, малко момче и малко момиче, на които е правил тонзилектомии в кабинета си, също умряха. Кьопф е работил с едното от тях и сега изобщо не му говори. — Спря, за да си поеме дъх и да си пийне от новата напитка, която Франк му връчи, преди да продължи. — Истина е, че преди три години беше на лечение за алкохолизъм в щатската болница, след като се опитал да прегази една своя приятелка с колата си на тротоара. Това достатъчно събуди общественото мнение, така че Министерството на здравеопазването го пусна условно и официално го остави на изпитателен срок. След всичко това, като се напива или се дрогира по веднъж седмично, така че се налага сестрата да му върши работата вместо него, той съвсем очевидно е некомпетентен в медицинско отношение, независимо от всичките си други проблеми. Но да не мислиш, че собственият ни Комитет за професионални отношения е взел някакви мерки срещу него? Или че

членовете на медицинската ни общност са тръгнали да тропат с крака по събрания и да изискват да се направи нещо срещу него или да му отнемат правата за практикуване? Не. Никой не направи нищо. Това си е направо позор, но е чиста истина. Не е правилно да се постъпва така. Лекарите не са тези, които трябва да търсят правото в живота. Не смятам, че те самите вече заслужават да упражняват контрол върху себе си. Но след като и върху такъв долен тип като Сюсък не може да се упражни никакъв контрол, какъв ни е шансът, ако се опитаме да предприемем нещо срещу д-р Хеч, който има такава голяма практика, много влиятелни приятели, действена просперираща клиника, с назначени доста на брой компетентни лекари? Положението му е съвършено и много стабилно. Здраво се е окопал и подсигурил от всички страни. Ако се опитаме да направим нещо, ще прережем собствените си гърла. Досега не съм чувал за някой, който да е бил дисциплинарно наказан от съдебните власти на Сан Маршъл. Неотдавна питах един юрист и той не можеше да си спомни да е имало подобен случай.

Франк внимателно изслуша думите на Маршъл, като кимаше одобрително от време на време. Облегна се на дивана и каза:

— Но, Маршъл, ние знаем, че не всички доктори са съвършени, както има и несъвършени бръснари, зъболекари, автомеханици и адвокати.

— Да, но дори адвокатите, например, са способни по-добре от нас да упражняват контрол върху самите себе си. По всяка вероятност всички могат по-добре от нас да контролират действията си. И докато те са свързани единствено с пари или имоти, зъби, коси или нещо подобно, ние си играем с човешкия живот и човешкото здраве. И аз като Питър мисля, че извършването на една-единствена излишна важна хирургична операция е не по-малко престъпление от въоръжен обир и трябва да бъде съответно наказано по съдебен ред от държавата и правителството. И съм сигурен, че някой ден това ще стане. Всъщност вече са започнали създаването на „Медикеър“, службата за контрол върху здравеопазването.

— За бога, Марш, слез на малко по-рационално ниво — сърдито изрече Франк. — В медицината, както навсякъде, има черни овце и некадърници, но същевременно тя е уникална по рода си професия. През последните петдесет години сме изминали дълъг път, за да я

усъвършенстваме и да я направим ефективна, като тя непрекъснато се подобрява. Трябва да остане свободна професия, извън правителствен контрол. Доверието на пациента в лекаря е от съществено значение. То ежедневно ни помага да лекуваме хората. Ако признаем, че се нуждаем от правителствен контрол върху действията ни, което дори и за миг не допускам, то ще изгубим и разрушим това доверие.

— Виж какво — рече Маршъл, — тази организация „Медикеър“ е само началото. След десет години правителството ще упражнява пълноценен контрол върху медицината и от нас няма да се изисква да вземаме никакви решения. Това е така, защото те просто не могат да ни имат нужното доверие, че ще съумеем да допускаме до пациентите само добри специалисти.

— Но, Маршъл — намеси се Питър, — не мислиш ли, че можем да направим нещо? Аз така смятам. Няма начин да не успеем да премахнем некадърните лекари с помощта на съответните здравни министерства, спомагателните комитети и организацията „Медикеър“ и да докажем, че искаме пълноценно и добросъвестно да упражняваме медицинската професия.

— Не забравяй, че Матю е подал молба да постъпи и в тази организация, защото се нуждае от достъп в „Медикеър“ и другите застрахователни агенции, а след няколко месеца предстои да дойде общата комисия. Обзалагам се, че се е включил на всички възможни места, за да се подсигури. И освен това, когато говорим за тези здравни комитети, не забравяй, че става въпрос за лекари, които съдят други лекари и има ли нещо в миналото, което да ти говори, че ще направят нещо един срещу друг, освен да се потупат дружески по рамото? Разбира се, единственото, което се обсъжда сега е упражняването на контрол върху медицинската, и болничната практика в частност. Изобщо не става дума как да се упражни контрол върху работата по лекарските кабинети, а там кой знае какво чудо е.

— Виж какво, Марш — каза Франк, като се изправи, за да го погледне по-добре, — признавам, че трябва да вземем някакви контролни мерки, но мисля, че напредваме и можем още повече да напреднем. Мразя копелетата, които обикалят насам-натам, като само се оплакват и казват, че трябва да предадем всичко в ръцете на правителството или поне са толкова пораженчески настроени, че са готови да допуснат да изгубим всичко, постигнато досега.

— Пак повтарям това, което казах. По-добре е лекарите да докажат, че са в състояние да упражняват качествена медицинска практика или някой ден ще им видят сметката, като Министерството на здравеопазването, образованието и социалното осигуряване. Демократичната партия ще им отнеме правата за практикуване на професията.

— Знам, че тук съм само един младши асистент — рече Питър, — така че преди да се скарате, ще се съглася и с двамата. Смятам, че частните лекари са в състояние да осигурят по-добро и индивидуално лечение на пациентите си и не мисля, че американският народ наистина ще иска медицинското му лечение да се контролира изцяло от правителството. Но същевременно съм съгласен и с Марш, че лекарите очевидно никога не са извършвали работата си под заплахата на съдебен контрол и просто трябва да се намери някакъв начин това да бъде направено. Така че засега оставаме единодушни. Нали и ти така мислиш, Глория? — обърна се към нея Питър.

— Реших, че сте ме забравили. Трябва да призная, че вие тримата страхотно си прекарвате тази вечер. Това, което аз ще кажа, е, че се надявам, ако някой спешно се нуждае от лекар, Джордж Кар да успее да изтича по горнището на пижамата си, обут само в панталони.

— Той пък е в състояние само една вечер в годината да отиде на посещение по домовете — рече Франк. — Проклетият му мръсник гаден.

Питър внезапно остави чашата си на масата и си погледна часовника. Беше дванайсет и десет след полунощ.

— Господи — възкликна той, — трябва да се прибера, докато още съм в състояние и да ви оставя и вие да си лягате. Не ми се иска да мисля, че утре сутринта трябва да минавам на визитации. Хей, Маршъл, хайде да оставим горкото семейство Луики да си легнат на спокойствие и да си починат от нас, а?

19.

Независимо от това половин час по-късно Питър седеше с Маршъл в един бар в центъра на града, за да си пийнат по „едно последно“ преди лягане. Маршъл казваше:

— По дяволите, Пийт, не знам защо Франк не иска да погледне фактите в очите?

— Смяташ ли, че Глория е от този тип жени, които биха легнали да спят следобед?

— Какво?

— О, нищо. Знаеш ли, че не ми хареса много, когато те видях за пръв път?

— Да.

— Но си добър човек. Много си умен. Мисля, че си умен.

— Вярвай ми, доста съм поживял и съм се пооглеждал какво става наоколо. Преди да започна да се занимавам с анестезия, си имах известно време собствена практика. Ти си още много млад и неопитен. Дай си още няколко години и цялата тази бъркотия ще започне малко по малко да ти се изяснява, което е нужно и на Франк. Понякога адски ме дразни и ми става досаден, толкова е предпазлив и консервативен. Някои от вас, момчета, трябва наистина да седнете и да поговорите малко по-грубо и искрено с д-р Хеч, ама наистина грубиянската. Мисля, че би могло да се постигне някакъв резултат по този начин.

— Така ли? Не съм сигурен. Знаеш ли, например, че непрекъснато пуска разни гадни намеци по твой адрес?

— Идиот. Всъщност, това не ме изненадва.

— Знаеш, че с него лесно се работи.

— Сега да, въпреки че преди не беше така, но доста се е поуспокоил.

— Изглежда, че никога не досажда на никого в клиниката. Почти никога никого не уволнява и все пак изисква пълна лоялност от служителите си, като взима присърце всяко изключение от това правило и дълбоко се засяга.

— Бих казал, че сърцето му е добро и меко като на воден бивол. И още нещо, може би не знаеш, но изкарва страшно много пари от вас, момчета. Защо да не ви плаща добре? По мои изчисления си докарва около двеста и петдесет или триста хиляди долара годишно. От тях поне сто хиляди идват от лабораторията и рентгена.

— Не се съмнявам. Но нали знаеш, опитвам се да го разбера малко по-добре, да разбера какво го кара да постъпва така...

— Откажи се, докторе. Не можеш да анализираш подобен тип.

— Не си ли объркан по отношение на него?

— Ни най-малко, приятелю. Съдя единствено по това, което директно знам и виждам. Не слушам разни препоръки и празните думи на благодарни пациенти. Мисля, че пет пари не струва като лекар, хирург или човек. Той е един проклет мегаломан. Смята се за Господ. Мисля, че ако го обесят, това ще е равносилно на помилване.

Питър помълча една минута, докато Маршъл разговаряше със сервитьорката. След като тя се отдалечи, каза:

— Опитвам се да проумея какво точно му е спечелило такъв голям успех и стигнах до извода, че са няколко неща. Първо, предписва на пациента всичко, което смята, че той иска, транквилизатори, витамини, дава им медицински, за да не ходят на работа, каквото и да е. Освен това никога не признава грешките си. И никога не признава оплакванията им, че са невротичи. По-скоро е готов да оперира корема на шестнайсетгодишно момиче, което има емоционален проблем, отколкото да й окаже съдействие да се справи с емоционалния си проблем, който пък й причинява болките в корема.

— Ако не може да му направи рентгенова снимка или да го изреже, той или престава да съществува, или предписва инжекции.

— Точно така. Разбирам, че има и други дипломирани лекари по хуманитарна медицина, които са некадърни, но този като че ли е от най-лошия вид, който мога да си представя.

— Не попадна на добро място, Питър, да си кажем истината. Трябва да се ориентираш към другите болници в града. Те не изкарват толкова много пари, но са пълни с добри и компетентни хора.

— По всяка вероятност към края на годината ще напусна, Марш. Точно сега се чувствам като хванат в капан, с този нисък банков баланс, а и семейството ми бедствено се нуждае от финансова помощ. Разбираш ли какво искам да кажа?

— Естествено. Поне си честен в подхода си. Това, което ме изкарва извън релси е, че повечето лекари не са честни в начина си на мислене. Например, запазването на отношенията между лекар и пациент. Пациентите трябва да имат *пълна свобода* сами да избират лекарите си. Трябва да се освободят от разните там социалистически предразсъдъци и ограничения, които биха могли да попречат на свободния американец сам да избере лекаря, който да го лекува. Това си е направо чисто лицемерие. Повечето лекари и пет пари не дават за свободата на пациентите си, в сравнение с усилията, които полагат, за да запазят собствената си свобода и собствения си доход. И заради този си начин на мислене и говорене в продължение на десетилетия, накрая ще завършат с „Медикеър“, който ще им види сметката. Това наричам справедливост.

— Изглежда направо невъзможно нещо да се промени, имам предвид, хората или нещо друго.

— Да, така е.

— Марш, знаеш ли, аз май се напих. Идва ми да заспя направо тук. Главата ми се върти и само това ме държи все още изправен, защото знам, че като легна, ще ми стане още по-зле.

— По-добре е да те заведем у дома.

— Колата ми е отвън.

— Е, можеш да я оставиш тук. Ще те закарам у вас, а след това ще ти докарам и колата, Пийт.

— Как ще го направиш, след като и ти си с кола?

— Е, да допуснем, че това е моя грижа.

— Добре. Ти добре ли си?

— Дявол да го вземе, да, добре съм. Никога не се напивам. Да тръгваме, приятелю.

На следващата сутрин Питър се чувстваше далеч по-добре, отколкото беше предполагал. Отиде в болницата, след като изяде чиния с праскови, изпи чаша мляко и взе два аспирина. Минаваше единайсет часа, но Франк Луики също сега правеше сутрешните си визитации, като очите му изглеждаха подут и имаше уморен вид.

— Хей, вие, момчета, наистина ме напихте снощи — рече той.

— Гледай право напред и стой изправен. Аз гледам единствено към бъдещето и се преструвам, че нямам минало — като снощи.

— Звучиш доста бодро — унило рече Франк.

— Наистина не се чувствам зле. Очаквах да прекарам поне една седмица на легло. Не знам дали знаеш, но ние с Марш си пийнахме по още три-четири в „Бялата котка“ или „Бялата птица“ или дявол знае как се казва този бар, след като си тръгнахме от вас.

Франк завъртя очи в агония.

— Наистина ли? Господи! Трябва да е от възрастта.

На обяд Питър се отби да вземе Ан от дома ѝ. Беше облечена в дрехи за тенис, а в косата си имаше широка бяла лента.

Победи Питър, както обикновено, но не с много точки. Предната вечер даде отражение върху пъргавината на краката му още преди да е свършил първият сет и той едва успя, със сетни усилия, да спечели втория.

След като свършиха, отидоха да хапнат по един сандвич на терасата на клуба.

— Ще пийнеш ли нещо преди обяд? — го запита Ан.

— Не искам и да чувам думата „алкохол“.

— Какво има?

— О, снощи направо се отвратих от всичко в клиниката и се напих като свиня в къщата на Франк.

— А аз си мислех, че нарочно ми даваш преднина на тенис корта.

Поговориха си за махмурлука, тенис кортовете и старите тенис турнири по време на обяда. Докато ядяха кейк със сирене за десерт, Ан вдигна поглед и запита:

— Между другото, как е Мишелин Лонг? Нещо не я споменавах.

— Почина в четвъртък.

— О, Питър, наистина ли?

— Да. Това е едната причина, поради която се напих снощи. Бях ужасно депресиран.

— Много съжалявам да го чуя. Тя имаше две деца, нали?

Питър внезапно изпита нужда да прочисти гърлото си.

— Нямахте ли две деца?

— Да. Хайде да говорим за нещо друго, искаш ли?

Ан погледна лицето му и замълча.

След обяда тръгнаха по един заден път към града, като спряха на един хълм с изглед към Сан Маршъл, за да поседнат и да се насладят на изгледа за известно време. Ан се доближи към него и го целуна.

— Скъпи, безпокоя се за теб.

— Не би трябвало.

— Не зависи от мен, бебчо.

Никога досега не бе използвала тази дума. Дали не се чувстваше майчински настроена, заради сълзите, които видя в очите му, зачуди се Питър.

— Питър, прегърни ме.

Той го направи.

— Ще останеш ли при мен тази нощ? Трябва — помоли я той.

— Не мога. Няма какво да кажа. Татко си е вкъщи.

— Измисли нещо, каквото и да е.

— Бих могла да дойда за няколко часа.

— Моля те. Нали знаеш, че искам да се оженя за теб?

— Наистина ли?

— Да, разбира се. — За миг не можеше да повярва на думите си, но явно говореше истината. — Да, разбира се, че ще се оженим. Следващият юни. Преди да напусна. Трябва да сме вече женени тогава. Ако искаш. Искаш ли да се омъжиш за мен?

— О, скъпи, нали знаеш, че искам! Не знаех дали и ти се чувстваш по същия начин, но не може да не знаеш, че много искам да се омъжа за тебе.

След това бавно потеглиха с колата към Сан Маршъл, и двамата притихнали и щастливи, чувствайки се добре заедно на следобедното слънце, докато поглъщаха с очи новия си свят.

На следващата сутрин Питър отиде в операционната след единайсет часа и беше зает в кабинета си до малко след шест. Г-жа Бопри му бе казала сутринта, че днес ще изписват г-жа Клара Гард, така че преди да излезе да вечеря се отби в стаята ѝ, за да си вземе довиждане с нея. Когато стигна до късия коридор, който водеше към вратата ѝ, от нея излезе Матю Хеч.

— Там вътре има една добра дама, Питър — рече той, усмихнат до уши. — Никога досега не съм срещал друга като нея.

Питър установи, че и г-жа Гард говори с възхищение за д-р Хеч.

— Той е истински мъж, д-р Де Хаан. Трудно е да се повярва, че е толкова чувствителен, че в него е скрита толкова богата душевност. Знаете ли, всеки понеделник, когато съм в болницата му, ми изпраща букет червени рози и никога не е забравил да ми изпрати картичка, когато е пътувал някъде.

Опитай се само да го разбереш, този д-р Хеч, помисли си Питър. Направо е невъзможно. Беше човек с разцепен на две образ, с многостранни качества, призматичен, калейдоскопичен. Понякога схватлив и все пак, по детински самозаблуждаващ се; от време на време нежен, внимателен и „чувствителен“ и все пак мегаломан, пресметлив „хирург за правене на пари“. Силата на личността му бе очевидна. Беше жизнерадостен, колоритен, с чувство за хумор, предразполагащ, приятен, дори сърдечен и мил. Хората го харесваха. Но от ставите му по всички подове се стичаха кървавочервени стърготини.

Д-р Хеч явно не одобряваше употребата на алкохол и цигари и все пак, по време на обяда този понеделник, фармацевтът Дийн Мейсън потвърди твърдението на Марш за това как понякога е злоупотребявал с капсулите декседрин.

— Трябва да взима шест или осем от големите на ден — рече Мейсън, — а след това вечер преди лягане пие секонал, за да може да заспи.

Но Мейсън намекна, че това е било само когато се е опитвал преднамерено да отслабне.

Питър излезе от стаята на г-жа Гард объркан, готов да се откаже от борбата с Матю Хеч и от собствените си усилия да оправи нещата.

Същият този понеделник вечерта го извикаха в стаята за спешни случаи, за да види един пациент, изпратен от „Беренда“ с болки в корема. Възрастният доктор Хогарт от „Беренда“ очевидно скоро бе ходил на някакъв медицински семинар, помисли си Питър, защото изпращаше този млад млекар в болницата с диагноза за вероятна порфирия.

Питър набра телефона на Франк Луики, за да му зададе един въпрос.

— Франк, старият д-р Хогарт е изпратил тук едно момче в стаята за спешни случаи със силни болки в корема, които ми приличат на

прост гастроентерит. Дори и жена му е имала подобни болки преди няколко дни. Но какъв е лесният тест, който може да се направи, за да се види дали няма порфирия? Той го препраща с тази диагноза, затова предполагам, че трябва да я изключим.

— Това, което имаш предвид, Питър, е тестът на Уотсън-Шварц за порфобилиноген.

— Точно така. Ще попитам лабораторията дали могат да го направят.

— Разбира се, че могат.

— Това исках да знам. Благодаря ти.

— Хей, относно случилото се със съпруга на онази Мишелин Лонг. Твоята пациентка, която почина в четвъртък.

— Какво се е случило?

— Тази вечер писаха за това във всички вестници. Не си ли видял?

— Какво са писали? Днес не съм чел никакви вестници.

— Скочил е от моста „Бей“.

— Не може да бъде. Майтапиш се.

— Говоря абсолютно сериозно. Да се майтапя ли? Та това изобщо не е за майтап, дявол да го вземе.

Питър видя как светлината в коридора трепкаше от един голям молец, който обикаляше около лампата.

— Още ли си там, Питър?

— Да.

— Според вестниците, отишъл на моста директно от някакъв бар в Сан Франциско, след като го затворили, спрял до първата кула и скочил. Извадили са тялото му преди обяд и са го идентифицирали.

— Горките деца, Франк, горките нещастни дечица!

Трескава тъга обхвана Питър в леглото тази нощ. Как можа той, дори и само в мислите си, да нарече д-р Хеч „колоритен, с чувство за хумор, приятен, сърдечен и мил човек“? Хеч, месарят. Хеч, сервилният раболепен мазен убиец. Това бяха далеч по-подходящи за него имена. Маршъл беше прав. Бесилката щеше да е прекалено добра за него и нещо наистина трябваше да се направи по този въпрос.

ВТОРА ЧАСТ

20.

Когато го преместиха от асистентската длъжност при хирургичните операции на д-р Хеч, Питър изведнъж се почувства много по-щастлив. Избягваше го, като оставяше следоперативните грижи за пациентите на Хари Лоусън и Франк Луики. Семейство Хеч заминаха на почивка в началото на октомври и след това имаше чувството, че нещата забавиха темпото си. Събитията от септември започнаха да му се струват като кошмарен сън, преживяна буря, която вече е преминала и чиято реалност е под въпрос.

Болницата и работата му в нея все още имаха голямо значение за него, но прекарваше всяка свободна минута с Ан, като молеше да му дават повече свободни следобеди и уикенди, за да бъде с нея. Ходеха на разходки с лодка, дори на водни ски, изследваха шосетата, планините и плажовете, играеха тенис, вечеряха навън в събота или неделя вечер. Когато отмина хубавото септемврийско време, започнаха да ходят по концерти, пиеси, да слушат разни певци и състави, и Ан дори го заведе да разгледа някои областни галерии и музеи.

Питър я намери за много приятна и учудващо неуморима личност, с която може лесно да се контактува. С щастие запълваше всеки свободен ден с най-разнообразни дейности. Струваше му се доста общителна, тъй като той самият беше затворен по характер. Тя обичаше хората, обичаше да заговаря непознати, да говори с всички, да се интересува за мнението им, да ги опознава и да ги разбира, „да схване същността им“, както се изразяваше тя. На пристанищните докове, в кафенетата и художествените галерии попадаха на хора, с които вече се бяха срещали и си спомняха.

Също така научи, че тя може да ревнува. В края на октомври медицинската помощна общност на Сан Маршъл организира ежегодното си парти, на което и той беше поканен. Тази година имаше ревю, придружено с лека опера или музикална комедия, представени от група артисти от Сан Франциско. Срещнаха се с Матю и Розали Хеч на вратата на залата. Д-р Хеч, който беше блестящ в синята си копринена риза и яркочервената си вратовръзка, се държа много мило

към Ан, като беше в настроение и я закачаше. Седнаха заедно по време на представлението и разговаряха един с друг през антракта. Розали изглеждаше уморена, но беше красиво облечена в бял шифон. Питър си помисли, че тя нарочно полага усилия да се държи мило и приятелски с Ан.

Когато след това седнаха в бара на хотела в Сан Маршъл, Питър видя, че Ан е разстроена.

— Има ли нещо, което да не знам? — запита тя.

— Защо, какво имаш предвид?

— Мисля, че тази г-жа Хеч се държа много странно.

— Какво искаш да кажеш?

— Гледаше те, като че ли те притежава или като че ли е влюбена в тебе, спала е с тебе или нещо подобно. — Ан говореше по начин, който не беше типичен за нея, неестествено, през стиснати устни, като думите трудно излизаха от устата ѝ. — Има нещо, нали?

— Всъщност не.

— Разкажи ми сега какво искаш да кажеш с тези думи. Не се опитвай да ме заблуждаваш или да ме лъжеш.

Питър накратко ѝ разказа какво се бе случило, като разбира се не наблягаше на значимостта на събитията, но каза истината и се надяваше, че я е поднесъл достатъчно честно и справедливо.

— Искаш да кажеш, че си излизал с нея вечерта, когато аз бях във Фрешо?

— Не съм излизал с нея. Срегнах я тук, изпратих я до тях и отидох при семейство Луики.

— Веднага разбрах, че е имало нещо между теб и тази жена и страшно се ядосах. Видях и как собственически постави ръката си върху твоята.

— Казах ти цялата истина. Това е всичко и за мен няма абсолютно никакво значение, както не би трябвало да означава нещо и за теб.

— Знаеш ли, току-що установих, че ревнувам. Никога досега не съм била такава. Бях в състояние да ѝ разбия носа за това, което направи. Направо не мога да повярвам. Не ме разбирай погрешно. Виждам, че е привлекателна, но намирам подобно поведение доста изненадващо за г-жа Хеч, омъжена за собственика на клиниката, която има големи деца и т.н.

— Хайде просто да забравим и да не говорим повече за това.

— Същевременно не мога да обвиня никоя жена за това, че те е харесала. Не мисли, че не я разбирам. Но какво е искала тя да ти каже за д-р Хеч?

— Смятам това за професионална тайна и оказано ми доверие, което не мога да предам. Не мисля, че е редно да го споделя с друг човек.

— Разбирам.

— Д-р Хеч хареса ли ти?

— Не мога да го понасям.

— Така ли? Не го ли намираш за симпатичен?

— Напротив. Мисля, че изглежда странно, някак не на място. Видя ми се изкуствен. Всички тези шеги и галантност! Очевидно егото му е чудовищно. Не мога да го понасям. Не знам ти как го търпиш.

— Е, естествено, и аз не го харесвам особено, но нямам друг изход.

По пътя към къщи тя остана много близо до него, като го държеше за ръка и го целуваше по врата. Целувките ѝ за лека нощ бяха много сърдечни и пламенни.

— Наистина те обичам и искам целият да си само мой — рече тя. — Предполагам, че съм със силно развито чувство за собственост. Не искам никоя друга жена на света да си мисли, че притежава дори и частица от теб.

Питър се засмя и отново я целуна, преди да си тръгне.

Ан имаше останала отпуска, която си взе последната половина от седмицата, когато се падаше Деня на благодарността, а точно тогава и Питър си взе полагаемата му се отпуска от клиниката. Решиха да отидат до Рио Хондо, малък крайбрежен град на юг от Санта Крус, където Ан имаше приятелка от Хавай, която също беше учителка.

— Мога да отседна при Лин — каза тя. — Знам, че няма да има нищо против, а освен това има един куп други места, като странноприемници и мотели, където човек може да намери стая. Ще прекараме там няколко чудесни дни. Наистина, трябва да се върна в събота вечер, защото обещах на татко да му сготвя пуйка за неделя. И ти ще дойдеш на гости на всяка цена. Татко най-накрая си намери

приятелка, една жена, към която проявява интерес, така че му казах да покани и нея.

Късно сряда следобед взе Ан от колежа. Тя стоеше на стъпалата и го чакаше, облечена в костюм с къса пола. Подходяща по цвят лента украсяваше черната ѝ коса, която пак беше пораснала, а през рамо държеше едно поло. На фона на залязващото слънце лицето ѝ беше покрито с лека сянка, а косата ѝ се развяваше от слабия вятър, когато се приближи към колата с широки крачки. Питър я прегърна през раменете, преди да ѝ отвори вратата на колата, за да влезе.

— Не мога да повярвам — рече той, като отпътуваха. — Заминаваме на наш собствен уикенд.

Ан се засмя с характерния си гърлен смях.

— Не е ли прекрасно?

Решиха да спрат да вечерят в Пало Алто. В седем без петнайсет вече седяха близо до огъня в „L’Omelette“, като си пийваха мартини, специалитет на заведението, както му изтъкна Ан, с маслина, парченце лимон и лук в него.

— Това е добре — рече Питър. — Не знаех, че обичаш и мартини.

— Не го обичах, но започна да ми харесва. Мисля, че за известно време ще се откажа от другия си любим коктейл.

След третото прекрасно мартини, което им сервираха, погълнаха с апетит мезетата от ордьовъра, както и пилешките гърди със сос от гъби и сметана.

— Знаеш какво искам да те помоля да направиш, нали? — рече Питър, докато си пиеха кафето след вечеря.

— Какво?

— Да се обадиш на Лин.

— Защо?

— За да ѝ съобщиш, че в края на краищата няма да отседнеш при нея, а утре ще се отбиеш да я видиш. Каза, че тук могат да се намерят всякакъв род места, където може да преспи човек и не виждам никаква причина да прекарам нощта сам, освен ако не се налага.

— Разбира се, че би било чудесно, но не мисля, че мога да го направя.

— Искам действително да го поискаш, дори и да не го направиш — каза Питър след кратка пауза, която още повече увеличи очарованието и обаянието ѝ.

Тя пламенно и страстно го изгледа, после му изпрати лека въздушна целувка и каза:

— Добре, скъпи. Ще остана при теб. Искам го и ще го направя. Но нека първо да се обади на Лин оттук, за да не ми тежи на съвестта.

След като се обади, отидоха до колата и Ан бързо се вмъкна вътре. Той затвори вратата с леко блъсване и влезе от другата страна.

— Моля те, Питър, целуни ме — обърна се към него Ан и го придърпа към себе си. Удължи целувката, като продължи да държи лицето му, дори и след като тръгнаха. — Наистина толкова много те обичам, просто не можеш да си представиш — рече тя.

Главата ѝ беше в скута на Питър, когато той тръгна по един лъкатушещ път през Сан Гатос и най-накрая мина през бреговата линия, за да достигне до покрайнините на Санта Крус, където се отправи на юг. Солената миризма на морето ги лъхна право в лицата, когато минаха през Санта Крус и Капитола, за да стигнат да Рио Хондо, където се отправиха директно към плажа.

— Когато миналата година идвах на гости на Лин, видях едно много хубаво местенце насам, ето тук надолу. А, не, продължавай да караш, мили. — След това изрече: — Ето го.

Влязоха в голям двуетажен мотел, бял със зелени дървени капаци на прозорците, люлеещ се покрив и голяма централна поляна с оформен като бъбрек плувен басейн по средата, от който се издигаше пара.

— Какво ще кажеш? — тихо запита Ан.

Питър само сви рамене и ѝ се усмихна.

Влажният нощен въздух го галеше по лицето, докато чакаше управителят на мотела да се отзове на звъненето на нощния звънец.

— Ние със съпругата ми искаме една от най-хубавите ви стаи — обърна се той към мустакатия нощен администратор, който най-сетне се появи.

— Най-хубавата, която ни е останала свободна, е на втория етаж в края на коридора. Под нея е барът, но той затваря в единайсет, така че шумът няма да ви пречи.

— Мисля, че това ще ни устрои.

— Разпишете се тук.

— По всяка вероятност ще останем две ноци.

— Ако можете, бихте ли платили предварително за тази ноц?

— Да, разбира се.

Ан отключи вратата, а Питър внесе куфарите.

— О, не е ли прекрасно! — възкликна тя. — Стаята е голяма. А океанът е точно пред нас. Каква е тази музика?

— Идва от бара под нас. Управителят каза, че затваря в одинайсет.

Той постави куфарите на определеното за багажа място.

— Уморена ли си? — запита.

— Не, защо? — Тя го погледна.

— Изглеждаш малко особено — отвърна той. — Има ли нещо, което да не е наред?

— Просто се чудя дали не допуснах грешка.

— Искаш да кажеш като дойде тук?

— Да. Така ли е?

— Естествено, че не.

— Не искам да ме приемаш за даденост.

— Не го правя и няма да го правя. — Той нежно свали сакото ѝ, придърпа я към себе си и я целуна.

Като спря дъха си за миг, Ан свали лентата от косата си, прегърна го и потърка брадичка в гърдите му.

Съблякоха се и тя го докосна, докато стояха прави, след което коленичи, за да го целуне. След малко той рече:

— По-добре е да спреш.

— Наистина ли?

— Определено.

— Не би трябвало да го правя...

— Нямам нищо против.

— ... но и мен ме възбужда.

Тогава легнаха на леглото и той целува зърната на гърдите ѝ, докато се превърнаха в тъмночервени пъпки, преди да навлезе в нея. Скоро стигнаха до оргазъм и останаха в леглото след това, за да си починат, като разговаряха и се целуваха.

По-късно се преоблякоха в по-обикновени дрехи, той в пуловер и панталони, а тя — в пуловер и пола и слязоха долу в бара. Там един

мъж свиреше на пиано и имаше три-четири други двойки. Всички седяха на масите близо до пианото, пееха песните, които пианистът свиреше и се смееха, когато не знаеха думите.

— Изненада ме — каза Питър, когато се качиха обратно в стаята си. — Ти знаеше думите почти на всички песни.

— Да, винаги лесно запомням думите.

— Това ми харесва. Мисля, че точно това най-много ми харесва.

— Забавен си, когато си си пийнал. И ти на мен ми харесваш такъв, какъвто си, когато махнеш клиниката и всичко останало от главата си, оставиш там само мен и нас.

— Имаме късмет, че ни дадоха стая с двойно легло — рече той. — Повечето мотели са със стаи с по две отделни легла.

— Ти откъде знаеш?

— Не искам да кажа, че някога съм ходил там с момиче, но просто съм чувал от приятели, които са ходили в командировки.

— Обзалагам се, че е така. Каж ми истината, бил ли си в мотел с друго момиче преди?

— Разбира се, че не. И за да ти докажа, не бях аз този, който планира да те доведе тук. Дори не си нося пижама. Ще трябва да се примириш, че ще спя по долни гащи.

— Знам. Обичам те, когато си по гащи. А ти само изчакай да видиш омайващата ми нощница!

Тя вдигна малкото си куфарче и влезе в банята.

Питър включи телевизора.

След няколко минути Ан излезе, облечена в бежова пижама от две части.

— Не би могъл да наречеш и това облекло твърде омайващо, нали? И аз не съм планирала нещата да се развият по подобен начин. Този филм стар ли е?

— Мисля, че е „Казабланка“, с Богарт.

— Ще го гледаш ли?

— Не, не смятам.

— Можеш да го оставиш да шумоли.

— Не, ще го изключа.

— Мислех, че ще искаш да се любим.

— Разбира се, че искам — отвърна Питър. — Не знам само ти какво мислиш по този въпрос.

— Нямахте подобни намерения.

Той изключи мигащата светлинка на телевизора. По-късно, преди тя да заспи, Питър рече:

— Тази вечер ти беше хубаво, нали?

— По-хубаво не би могло и да бъде.

— Обичаш ли ме?

— О, да, ти си моята любов.

— Наистина ли?

— Да.

Целуна я нежно по устата.

— Уморена ли си?

— Да.

— Лека нощ, скъпа. Не забравяй, че ако се събудиш, можеш да се преместиш по-близо до мен, ако искаш.

— Това е направо прекрасно. Не мисли, че ще забравя, защото нямам подобни намерения. Искане ми се да можеше всяка нощ да бъдем заедно и никога да не трябва да се разделяме.

Питър я наблюдаваше известно време, докато заспа, беше толкова мълчалива и много приличаше на дете. Както си лежеше в кревата, чуваше как тихо се разбиват в брега вълните. Изведнъж се сети за клиниката „Хеч“ и потрепери. За пръв път в медицинската си практика изпита желание да избяга. Разбра, че би предпочел да не се завръща там след четири дни, че би предпочел изобщо никога да не се връща там. Смяташе, че по някакъв начин трябва да поправи ситуацията в тази клиника, ако само знаеше как...

В мислите и мечтите си за бъдещето се виждаше като ключова фигура, която се изправя на национално събрание и предлага програма за изчистване на всички Хечовци от лицето на света, приета с шумни акламации.

По дяволите с медицински некомпетентните доктори като Матю Хеч. До него лежеше Ан, с която също трябваше да се съобразява. Да мисли за децата, които биха могли да имат един ден, високи големи хлапета, някои с черна коса, други русокоси, върлиности и, както се надяваше, красиви. Бебетата с пискюлестите им шапчици и поголемите, които учудват учителите си с ума и силата на духа си. Никога досега не се бе замислял какво ще представляват един ден

децата му и това му беше забавно. Да не забрави да разкаже на Ан за това на другата сутрин.

Тя се размърда, когато си помисли за нея и се обърна по гръб.

— Здравей, скъпа — рече той.

— Колко е часът? Още ли си буден? — запита тя, когато той я целуна.

— Само около дванайсет и половина — отвърна той. — Заспивай.

Ан промърмори нещо и се обърна, а Питър също се отпусна и потъна в дълбините на съня.

На другата сутрин отиде да купи кафе, понички и портокалов сок от кафенето на мотела. Закусиха щастливи и след това отидоха да поплуват в басейна. После се разходиха по брега в продължение на около половин час под лъчите на яркото слънце и топлината на мекия есенен ден в Калифорния.

— Не ти казах, но когато разговарях с Лин, казах, че ще се отбием да я видим към два часа следобед, така че тя ни очаква на обяд. Сготвила е пуйка. Нали знаеш, че днес е Денят на благодарността.

— Неприятно развитие на събитията — рече Питър. — Казах в мотела, че ще отседнем там две нощи.

— Тази вечер трябва да остана при Лин. Ако при нея не се намери легло за теб, ще трябва сам да се погрижиш за себе си.

— Е, добре — с въздишка отвърна Питър. — Ще се държа както трябва. Дори няма да разлея сок от червени боровинки на покривката ѝ.

— И най-добре ще направиш — каза Ан, като го тупна по ръката и след това затича надолу по плажа.

Той я настигна и я повали на мекия топъл пясък. Засмяха се, целунаха се и се прибраха в стаята си.

В събота, докато пътуваха обратно към Лос Гатос и Лос Алтос, се заоблачи и когато стигнаха в Редуд Сити заваля ситен дъжд. Включиха се в потока от бавнодвижещи се коли на магистрала „Бейшор“ по пътя към летището.

— Господи, как не ми се връща на работа в понеделник в тази проклетата клиника на Хеч! — въздъхна Питър. — И все пак знам, че

още седем месеца ще успее да издържа и да се справя с всичко, което ми се изпречи на пътя.

Вечерята в дома на Ан в неделя вечер беше чудесна, въпреки че хлебчетата бяха малко прегорели. Питър хареса новата приятелка на г-н Алексис, Елизабет Янг, русокоса вдовица, с пораснали деца, чийто съпруг, зъболекар по професия, беше починал и която сега работеше при бившия партньор на съпруга си. Г-н Алексис я бе срещнал в зъболекарския кабинет, когато отивал да си направи контролен преглед на зъбите и сега се шегуваха за това как се бяха запознали.

Двамата излъчваха интимност, като че ли си принадлежаха един на друг, бяха родени един за друг и са били заедно в продължение на дълги години, което се стори забележително на Питър и много им се зарадва.

Тази вечер се прибра вкъщи щастлив и доволен, че толкова много харесва и е в такива добри отношения с бащата на момичето, за което възнамерява да се ожени.

21.

Празничните дни бързо отлетяха. Питър отново потъна в работата си, като жадно попиваше всичко, на което не го бяха научили в Медицинската академия или по време на стажа му. Много от нещата, които трябваше да усвои, се отнасяха до начина как да общува с хората, как да се отнася към тях, кога да им казва, че имат психосоматични проблеми и в какви случаи да не им го казва, на кого може да довери, че му предстои да умре и на кого не може, как да разговаря с хората достатъчно дълго, за да ги предразположи и удовлетвори изискванията им, без да прекалява. Имаше от време на време пациенти, които едва ли можеха да се задържат достатъчно дълго в кабинета, за да ги разпита и прегледа както трябва. Други, за съжаление — повечето, трябваше просто насила да се изкарват от кабинета му. Да се занимае с тях без да загуби твърде много време и все пак да успее да ги запази като свои пациенти, беше почти невъзможно и същевременно цяло изкуство.

Да обясни ясно и кратко болестите, изследванията и лечението на пациентите си беше за него едно непрекъснато предизвикателство. Някои индивиди бяха просто глухи и неотзивчиви към медицинската информация. След най-внимателни прегледи и подробни обяснения, те след няколко седмици възмутено и раздражено задаваха въпроса: „И все пак какво ми има, докторе? В семейството ми ме питат и аз съм принуден да им отговарям, че не искате да ми кажете. Защо вие, докторите, сте все толкова потайни?“.

Пациентите, които се обаждаха по телефона, му причиняваха големи затруднения. При някои хора не можеше да мине и ден, без да се консултират поне веднъж или два с лекаря си. Хората се обаждаха по всяко време на денонощието, за да го питат неща от рода дали да си направят клизма или не, да се оплачат, че не са могли да заспят, след като са взели секонал. Хората, станали вече зависими от лекарствата, му се обаждаха денонощно, като му искаха лекарства, таблетки против болки, наркотични инжекции и по-силни хапчета за сън. Обаждаха се в полунощ, като се надяваха, че не са го събудили и в пет и половина

сутринта, за да го хванат, преди да е тръгнал за болницата. Питър просто не можеше да си обясни по кое точно време смятаха, че спи.

Когато имаше късмет, срещаше д-р Хеч само един път или два пъти седмично. Шефът на клиниката не промени отношението си към него, доколкото Питър беше в състояние да прецени, като често се шегуваше с него, беше сърдечен и винаги бързаше. Питър, от друга страна, ходеше на визитации с Франк Луики винаги, когато можеше, за да се научи на някои от неговите умения. От време на време асистираше на Лес Лесли при хирургичните му операции, като под вещото ръководство на Лес ортопедията му доставяше по-голямо удоволствие, а в родилното отделение от Ал Хамфърс се научи да прави по-добри форцепси.

През първата седмица на декември Питър и Ан бяха до такава степен погълнати от работата си, че тя им пречеше да се виждат повечето вечери. Ан каза на баща си, че смятат да се сгодят официално в началото на следващата година и Питър остана с впечатлението, че г-н Алексис е много доволен от тази новина.

Майката на Питър се обади в апартамента му на Коледа, точно когато той се готвеше да отиде на вечеря в къщата на Ан.

— Как си? Има ли нещо, което да не е наред? — запита той.

— Питър, нещо се случи с баща ти. — Гласът ѝ звучеше спокойно.

— Какво искаш да кажеш с това „нещо се случи“? Още един инфаркт ли получи?

— Да. Стана внезапно и неочаквано. Нищо не можеше да се направи. Почина преди около час.

— О, не! О, мамо, съжалявам. Ти добре ли си?

— Да, мисля, че да.

— Какво стана?

— Седяхме си в хола и гледахме телевизия след коледната вечеря и баща ти каза, че не му е добре. Помисли си, че може да не са му понесли подправките, които бях сложила на пуйката, и дори ме помайтапи. Изведнъж спря да диша и падна от канапето. Обадих се на д-р Мохлер, който веднага дойде, но баща ти вече си беше отишъл. Каза, че смъртта трябва да е настъпила мигновено.

— Сигурна ли си, че си добре, майко?

— Да. Добре съм. Хариет Крафтс, съседката ни е тук и иска да остане при мене цялата нощ, но не мисля, че ще се наложи. Ще си взема хапче за сън. Разбира се, отдавна очаквам да стане нещо подобно. И все пак, когато наистина се случи, човек, ами, как да ти кажа, нали ме разбираш.

— При „Уайт-Хайдън“ ли смяташ да го закараш?

— Да, единият от тях, мисля, че по-възрастният, г-н Хайдън е тук в момента заедно с хората си.

Изведнъж чу как майка му тихичко заплака. Питър изчака малко и след това чу гласът на г-жа Крафт:

— Почакай малко, Питър. Мисля, че на майка ти изведнъж й дойде малко множко. — След още една пауза, г-жа Крафт каза: — Ето я, пак идва.

— Съжалявам, Питър — рече тя, — но просто не можах да издържа да гледам как го изнасят през вратата.

— Мамо, ще си дойда. Още тази вечер ще взема самолет и утре сутринта ще си бъда у дома.

— Знам, че е скъпо.

— Няма значение, това е най-малкото, което мога да направя. Ти се погрижи за себе си през това време и нека г-жа Крафт да остане при тебе тази нощ. А ако времето не се окаже проблем, по всяка вероятност утре сутринта в около девет или десет часа ще бъда при теб.

22.

Двайсет минути, след като се приземи на летище „Френдшип“, Питър отново се озова в стария си познат свят на улица „Норт Чарлс“. Таксито мина покрай приятните зелени площи и тухлените сгради на университета „Джонс Хопкинс“, къщите и жилищните блокове на Хоумууд. Като пресякоха улица „Колд спрингс“, продължиха към предградието на Балтимор „Таусън“ и скоро завиха по улица „Чарлс“. След още три преки вече стигнаха до дома на Питър, който сега му се стори доста по-остарял и мрачен.

Майка му, уморена и отслабнала, го чакаше на верандата, сложила една ръка пред устата си, за да потисне кашлицата си, а с другата държеше вечната си цигара, като същевременно се опита да оформи една усмивка. Прегърна го и кратко изплака на рамото му, преди да каже:

— Влез вътре, Питър. Приготвила съм ти бекон с яйца за закуска. Още са топли на печката.

Къщата му се стори по-вяла и мръсна и когато влезе в хола, го лъхна чувство на физическа загуба. Можеше да си представи баща си, седнал ей тук, на този кожен стол, белонос и слаб, но все още запазил изправената си стойка, характерна за всички мъже от семейство Де Хаан, как сърба чая си и гледа новините по телевизията в десет часа. Присъщата му жизненост, дори и леко затъмнена от болестите, винаги бе доминирала в къщата и сега отсъствието му се усещаше осезателно, като липсваща стена.

Питър остави куфара си в основата на стълбите и мина през трапезарията, където издрасканият от времето портрет на дядо му все още висеше над разбития бюфет. По-голямата му сестра Дора беше там, пристигнала от Ню Хемпшир със съпруга си Франсис.

Дора го прегърна и целуна, като едва не отнесе бузата му с целувката си.

— Не знаех, че си тук — рече той.

Беше учуден от силата ѝ. Трябва да бе качила поне тринайсет килограма, откакто се бяха видели за последен път. Беше само на

трийсет и две, а сега му се видя доста поостаряла, направо на средна възраст, с посребряваща вече коса, крака, на които вече бяха започнали да изпъкват вените и дребни черти на лицето като на майка им.

— Тръгнахме веднага, още снощи и пристигнахме около един часа през нощта.

— Как са малките Франсис и Кети?

— Добре. Вкъщи са, с жена да ги гледа.

Франсис Арно пиеше кафе на масата за закуска и стана, за да се ръкува с него.

— Приеми моите искрени съболезнования за баща ти, Питър.

Франсис имаше широко лице, с грубовати черти, беше мургав и кротък. Питър винаги се бе радвал, че сестра му се беше омъжила за такъв спокоен и невъзмутим човек, на който очевидно му доставяше удоволствие да действа като стабилизатор на семейството им.

— Питър, би ли дошъл за миг, преди да седнеш да ядеш? — Дора го завлече на задната веранда и затвори вратата към кухнята. — Знаеш ли, майка казва, че татко е изявил желание да го кремират и тя е решена на всяка цена да го направи. Не смяташ ли, че е ужасно?

— Не, напротив.

— Така ли?

— Защо не, ако такова е било желанието му?

Г-жа Де Хаан подаде глава през вратата, като в сините ѝ очи за миг проблеснаха признаци на живот.

— Питър — рече тя, — сигурна съм, че Дора ти разказва колко е шокирана от желанието на баща ви да го кремираме след смъртта му, но това е чистата истина. Остави писмени инструкции за всичко, включително и това, че иска обикновен боров ковчег и кремация и определено смятам, че трябва да изпълним желанието му.

— Добре, мамо. Остави ни малко да поговорим и ще влезем при вас.

Питър отиде в погребалното бюро с Дора и майка си по-късно същата сутрин. Гробарят наистина се изненада от молбата им: обикновен дървен затворен ковчег, отделна служба, кремация, депозиране на останките му в урна, която беше вече купена от местното гробище. Изглеждаше, че тези изисквания нарушаваха установения му ритъм на работа, но най-накрая, учтив както винаги, отстъпи и се съгласи да удовлетвори молбата им. Сега беше един

часът, в неделя следобед. Погребалното бюро „Уайт-Хайдън“ имаше запланувани четири погребения за понеделник, така че определиха за тяхното вторник сутринта.

Питър прекара следобед с майка си и сестра си. Дойдоха и многобройни посетители, д-р Лий и д-р Хари Кийфър, г-ца Ома Смит, работила като медицинска сестра в кабинета на баща му в продължение на много години и други хора, които Питър не познаваше.

Късно вечерта хапнаха нещо студено за вечеря и през нощта Питър спа в стаята си. Въпреки че Ан му липсваше и му се искаше да я види и да поговори с нея, тя някак не се вместише в тази стая. Тук беше миналото, а Ан беше част от бъдещето му.

На сутринта стана рано и отиде до Медицинския център „Бидъл“ със семейния шевролет. Старата кола сега му се виждаше разнебитена таратайка. Движеше се тежко и тромаво като камион. Нямахте нов етикет за разрешение за паркиране, но пазачът видя стария и му позволи да паркира на мястото, определено за персонала. Питър се чувстваше развълнуван, когато влезе през главния вход и пресече огромния мраморен под.

Спря при масивните врати на Медицинската академия, след това мина през тях и се упъти към редиците от асансьори близо до главната регистратура. Първият асансьор беше отворен и той бързо се качи до шестия етаж, където в хирургичното отделение потърси д-р Санкоф.

— Вие сте д-р...? — Гласът на червенокосата администраторка на средна възраст потрепери от несигурност и колебание.

— Де Хаан, Питър де Хаан.

— О, да. Мислех, че ви познавам. Всички стават толкова различни, като си свалят белите престилки.

„Няма ме от шест месеца вече — помисли си Питър, — а отсъствието ми не е направило впечатление на никого.“ Е, така става в живота, какво да се прави. От една страна така като че ли беше по-добре. Чувстваше се още част от тази болница.

— Съжалявам, д-р Де Хаан. Д-р Санкоф прави операция в момента. Казаха, че ще свърши най-рано след час.

— Знам, че това е първият ден след коледните празници, но случайно да е тук д-р Кънингам?

— Може да успеете да го хванете. Няма определени за днес прегледи, но беше дошъл за нещо преди малко, за да си свърши някаква допълнителна работа. Ще му се обадя.

По телефона се проведе кратък делови, неразбираем за него разговор, след което тя каза:

— Слезте в кабинета му.

Високият доктор веднага се изправи на крака, когато Питър влезе през вратата, поклащайки едрите си рамене, докато се ръкува енергично с него. Усмивката му беше широка и искрена.

— Питър, как си? Какво, за бога, правиш тук, в Балтимор?

Питър му обясни и д-р Кънингам го изслуша, облегнат на гърба на стола си, като веждите му се свиха в съчувствие, докато той говореше.

— Знаеш ли, баща ти беше добър човек.

Питър се изненада от този коментар.

— Спомням си как веднъж ми казахте, че сте го познавали, но за много кратко време и не отблизо.

— Ще трябва да ти обясня. Когато следвах медицина, работех в старата болница „Провидънс“, нещо като приходящ помощник в болницата, или санитар, вечер. Баща ти по онова време имаше доста пациенти в тази болница и там се запознах с него. Всъщност той беше този, който ми обърна доста внимание, нещо, което не направи никой друг от старите доктори. Обичаше да ми разказва за проблемите на пациентите си в старата лаборатория на втория етаж и той беше първият човек, който ме научи как да правя изследване на урината. От време на време ми носеше и рентгенови снимки и ми даде първите уроци по клинична медицина. Не съм го виждал години наред и съм сигурен, че надали щеше да си спомни за мен, но аз често съм се сещал за него и винаги съм го споменавал с добро.

— Интересно — рече Питър, а гласът му внезапно потрепери. Спря наред изречението.

— Как намираш Калифорния? — запита д-р Кънингам.

— Доста ми харесва. Не ми допадат обаче някои неща в работната група, в която съм попаднал.

— Какви са те?

— Е, това е дълга история. Човекът, който отговаря за клиниката, ми се струва недостатъчно компетентен за тази цел.

Д-р Кънингам изгледа продължително Питър с наподобяващите си на пъстърва очи и дръпна яката на ризата си върху адамовата си ябълка.

— Значи си решил да се върнеш като лекар-резидент след година-две, така ли?

— Сигурно така ще постъпя. Всъщност, такива са плановете ми. Може да се установя в Сан Франциско.

— Слушай, Питър, изгарям от нетърпение да ти покажа някои от писмата, които получихме по този доклад, който представихме на Националния хирургичен колеж миналата пролет. Няма да ти отнеме повече от два-сет минути да ги прочетеш.

Питър седна на старото канапе в ъгъла на кабинета му, докато д-р Кънингам работеше на бюрото си. След половин час докторът подписа и последния документ и се изправи, за да се ръкува с него, преди да се разделят.

— Виж какво, Питър — рече той, — не забравяй да поддържаш връзка с мен. На всяка цена. А когато дойда в Сан Франциско на конференциите на Федерацията тази пролет, непременно трябва да прекараме цял един ден заедно.

— Би било чудесно. Още веднъж ви благодаря за всичко, д-р Кънингам.

— Желая ти късмет, момчето ми.

Питър поговори с д-р Санкоф, след като бе приключил операцията си за тази сутрин и след това с няколко свои стари приятели и бивши студенти стажанти. На път за вкъщи отново изпита чувството, че никога не е напускал Бидъл, че се прибира у дома, за да остане завинаги в старата си стая и да поеме по стария си път. Хубаво беше човек да се почувства отново част от стария си живот, но това някак го притесни и го накара да изпита неудобство. Объркваше го, реши той, че всичко това не се вместише в света на Ан. За нея нямаше място тук, а не искаше да я оставя извън живота си във всяко едно отношение.

Сети се за новината, която му каза Дан — че Дорис Лунд, момичето, с което ходеше, се е омъжила и е бременна — и след това веднага си представи Ан в същата ситуация, с рокля за бременни, която се появяваше в цялото си очарование, присъщо на всички бъдещи млади майки, на официални обеда заедно с него; представи си

как усеща ритането на бебето в корема ѝ и как с нетърпение очакват да видят какво ще е то. За миг то се появи пред очите му. Видя един тъмнокос организъм, който лесно можеше да се държи с две ръце, с мънички нокти на пръстчетата си, който плачеше, зачервяваше се и смучеше биберон. В лице приличаше на китайче. Засмя се от удоволствие при това видение.

Погребението на следващия ден протече тихо и спокойно. Освен семейството, имаше малко хора. Дойде най-добрата приятелка на майка му, Вера Милер, както и семейство Крафт, най-близките им съседи, д-р Мохлер, който специално помоли да му позволят да присъства. Единствената сестра на баща му, Бърта Милн, която Питър не бе виждал от десетина години, пристигна от Хейгърстаун със съпруга си, пенсиониран адвокат, измъчван от артрит и диабет.

Питър бе доволен, че хвалебствието и благословията на свещеника бяха кратки, а самото погребение беше толкова семпло, колкото бе възможно. Такова беше желанието на баща му и то бе разумно. След това остана доволен и от въпроса на леля Бърта дали мисли, че може да накара майка си да отиде при тях в Хейгърстаун да прекара нощта. Дора и Франсис си тръгнаха тази вечер за Ню Хемпшир и леля му смяташе, че за г-жа Де Хаан няма да е зле да не е вкъщи първата нощ. Той прие предложението, без да я пита, а и тя не се възпротиви, когато по-късно ѝ го съобщи.

Следобедът беше студен и слънчев, а разговорът се водеше според идеята на леля Бърта за по-леки теми, а именно, обсъждаха се видовете храсти, засадени от двете страни на шосето (беше завършила ботаника в колежа), мъртвото куче на банката на пътя, начинът, по който се строеше всичко, мрачното бъдеще на Мериленд, расистите и проблемите, които те създават. Питър знаеше, че на нея не ѝ хареса идеята за малко скромно погребение, но поне направи коментар за чистата красота на църковната служба в гробището.

Както си говореха, Питър наблюдаваше местата, покрай които минаваха и си мислеше за баща си. Какво ли се е случило с всички онези пациенти на д-р Хенри де Хаан, които са му се обаждали сутрин и вечер, затрупвали са го с коледни картички, казвали са на майка му, когато са я срещали в магазина или пощата колко много го обичат? Отиде си завинаги. От днес нататък никой вече нищо нямаше да чуе за него. И все пак баща му наистина бе оставил след себе си голямо

наследство от грижи към определена група хора, на които бе помагал и които беше лекувал, а те на свой ред са го обичали и са му се възхищавали, винаги са си спомняли за него с добро, като са го свързвали с някой критичен миг от живота си, в който той им е помогнал. Може тези хора да не са тук сега, но те съществуваха. Доказателство за всичко това беше д-р Хауард Кънингам. И Питър реши на фона от свистенето на автомобилните гуми, че това е доста голямо наследство, което човек може да остави след себе си.

Къщата на семейство Милн беше голяма и двуетажна, пълна догоре с еднообразни скучни стари мебели. Една възрастна жена, явно слугиня, приготви обикновена студена вечеря и след това Питър пийна бренди, като поговори с леля си и майка си, докато едрият и зачервен г-н Милн, който през по-голямата част от деня не промълви нито дума, дремеше във фотьойла си.

Питър спа неспокойно тази нощ и веднъж се събуди, стреснат от страх, несигурен къде се намира, като явно се бореше с някакъв кошмар. След като прекараха една спокойна сутрин в разговори и солиден обяд, леля му ги закара до автогарата.

Връщането им в Балтимор му беше приятно и му достави удоволствие. Възхищаваше се на майка си повече от всеки друг път, докато пътуваха в автобуса. Владееше се много добре, отказваше да приеме всякакво самосъжаление, държеше се приятно и сърдечно, като дори понякога се шегуваше. Разказа на Питър как Хенри де Хаан настоявал тя отново да се омъжи след смъртта му, за да не страда и не се измъчва в самота, както правят повечето вдовици след смъртта на мъжете си. Съвършено имитираше начина на говорене на баща му, и те и двамата се засмяха.

— Той беше такъв добър човек, Питър, умен, както знаеш, с прекрасно чувство за хумор, добър компаньон, дори и след удара си. Не бих могла да имам по-голям късмет в това отношение. Разбира се, животът му бе винаги посветен главно на медицината, и когато получи удар, той като че ли в известен смисъл спря да живее. Но тогава ти записа медицина. За него беше просто прекрасно, че и ти пое по неговите стъпки. Най-ми е мъчно, че не доживя да те види как ще направиш кариера в медицината.

Когато таксито ги остави пред къщата в Таусън, Питър видя, че пощенската кутия е затрупана с писма и картички, а майка му спря, за

да я изпразни, докато той се качваше по стъпалата. Като вървеше бавно през верандата, той се почуди дали още сега да не предложи на майка си да продадат тази къща. Самата земя струваше около 25 000 долара и можеше да си купи голяма къща някъде другаде, да живее в едната част, а другата да дава под наем. Щеше да остане съвсем сама на толкова голямо място.

— Питър, тук има една телеграма и за теб — извика тя.

— От кого ли може да е? — запита се той, като слезе по стъпалата.

Разкъса плика и прочете. „Ан е болна в болницата. Имаме нужда от теб. Обади се веднага, Франк Луики.“

— Господи, мамо — възкликна Питър, — телеграмата е от Франк. Казва, че Ан е в болницата.

— Боже мой!

Питър седна на масичката в коридора пред телефона и заслуша с нетърпение обичайните телефонни сигнали, преди да се обади Франк, който му каза, че се опитва да се свърже с него от часове.

— Какво ѝ е на Ан?

— Получила е вагинално кръвотечение. С гърчове и много кръв. Доста е сериозно.

— О, не, Франк!

— Да, по дяволите. Така е. Изглежда, че или е абортирала спонтанно или има тубарна бременност.

— Трябва да ѝ се направи операция. Кой се грижи за нея? Норман Силвана или Хамфърс?

— И двамата са извън града. Баща ѝ, предполагам, е изплашен до смърт и я е довел при Матю Хеч. Той в момента я оперира.

— Матю Хеч, за бога! *Матю Хеч!* Сигурно се майтапиш. Не е възможно да говориш сериозно. Как е могла тя да му позволи да я оперира?

— Не знам, Питър. Случайно попаднах на тази история. Отивах да видя един пациент, на когото му беше станало лошо и видях името на Ан в списъка на болните в отделениято.

— Какво става сега в операционната? Кога започнаха операцията?

— Трябва да е било преди около половин час. Не съм влизал там. Опитвам се непрекъснато да се свържа с теб по телефона. Най-накрая

успях да намеря името на леля ти чрез погребалното бюро и ѝ се обадох. Тя ми каза кога сте си тръгнали и ти изпратих телеграма у вас.

— Значи не знаеш как върви операцията?

— Знам, че при постъпването ѝ в болницата е била в шоково състояние и Матю веднага ѝ е предписал демерол и спарин, след това е започнал да ѝ прелива кръв, от която тя очевидно доста се е нуждаела.

— Франк, трябва на всяка цена да знам какво става. Не можеш ли да разбереш по някакъв начин и да ми се обадиш?

— Ще го направя. Почакай един момент. Марш подаде глава от операционната. — Чуха се стъпки и забързани гласове, след което Франк отново взе слушалката. — Е, Марш казва, че засега нещата се развиват по най-добрия възможен начин, на който е способен д-р Бог. Казва, че вече не кърви на масата и че Матю ѝ преглежда таза и корема в момента. Не знае каква е причината за всичко това, но мисля, че допускат да става въпрос за помятане. Казва, че налягането и пулсът ѝ са добри.

— Слушай, ще се върна по най-бързия възможен начин. Майка ми е добре и ще ме разбере. Ако можеш, свържи се с Норман Силвана или Ал Хамфърс. Ал е по-вероятно да помогне, Норман обикновено не иска да се намесва в такива неща. Накарай поне единия от тях да отиде да я наглежда, като се погрижи всичко да се направи както трябва. Моля те, направи го, Франк, и съчини някакви смислени извинения за пред Мат, докато стигна там. Много ценя това, което направи за мен. И ще съм ти безкрайно задължен, ако свършиш и другите неща, за които настоятелно те моля.

— Добре, Питър. Ще направя всичко възможно.

23.

Пътуването на изток беше изпълнено с тъга. Обратният полет на запад беше направо изпълнен с отчаяние. Питър успя да поговори с Франк само за момент, преди да хване излитането на самолета за Брега. Франк му каза, че са изнесли Ан от операционната и състоянието ѝ е добро. Още не беше в състояние да му съобщи други подробности по операцията, защото бил твърде зает с един свой пациент.

На видеоекрана на реактивния самолет даваха противна секс комедия, която Питър просто не можеше да изтърпи да гледа, не беше в състояние да се насили и да чете, нито пък да мисли за Ан, затова хвърляше волю-неволю по някой и друг поглед към екрана, наблюдавайки холивудските Еней и Дидона за известно време, преди голата истина за големия проблем на Ан да изпълни изцяло съзнанието му, като отблъсне на заден план всичко останало.

Поне беше жива и в добра форма. Естествено, след като Матю Хеч бе извършил операцията, разкъсвал тъканта и бърникал във вътрешностите ѝ, един господ знаеше какви следоперативни проблеми може да ѝ е причинил. Но поне щеше да остане жива, нали? Естествено, че това беше по-важно от всичко останало. Проклетият му Хеч, дяволите да го вземат.

Самият Питър беше направил една грешка, много лоша грешка, най-сериозната от всички, които някога бе допускал. Трябваше отдавна вече да е напуснал клиниката „Хеч“. Не биваше да продължава да трупа пари, да получава заплата от човек, когото презира, от алчен, тъп и некадърен хирург. Ако беше напуснал, г-н Алексис по всяка вероятност щеше да заведе Ан някъде другаде, например в болницата „Вели“ или в „Кабрило“.

Господи, разбира се, че нищо лошо не можеше да се случи на Ан. Щеше да приеме болестта ѝ, такава, каквато е, и след това щеше да направи опит да я превъзмогне. Едва след като половината полет бе преминал, и след десетки повторни кошмарни видения в ума си, той успя да проумее с пълна сила цялата действителност на случилото се.

Никога не я бе обичал повече от сега, когато беше наранена, не на прага на смъртта, тя със сигурност нямаше да умре, но на ръба на опасността, без той да е до нея, за да може да ѝ помогне и да я държи.

„Когато се върна в Сан Маршъл — помисли си той, — и Ан се оправи, трябва да предприема нещо за себе си в професионално отношение. Ще започна да кандидатствам да стана някъде лекар-резидент. Може би дори ние с Ан бихме могли да се върнем да живеем при мама в Балтимор. Това би ѝ се отразило добре. Но възможно е Ан да не иска да напусне Западния бряг, а не съм сигурен дали и аз самият го искам. Бих могъл да започна частна практика. Да си отворя частен кабинет някъде в Сан Маршъл, например.“

„И защо си мисля всички тези несвързани глупости? — запита се Питър. — Сега трябва да се опитам да съсредоточа мислите си единствено върху Ан. Възможно ли е мисълта ми за нея действително да ѝ помогне? Винаги ни се струва, че можем да помогнем на някого, като мислим за него достатъчно съсредоточено. Но ако наистина може да ѝ помогне ще продължа да мисля за нея, да ѝ изпращам молитвите и надеждите си, като насоча мисълта си положително, за да постигна най-доброто за нея. Трябва да съм готов за всички неприятности, които могат да ми се изпречат на пътя, но същевременно да мисля оптимистично, да се държа спокойно с нея, когато я видя, за да не ѝ позволя да разбере колко съм се притеснил, когато съм научил, че проклетият Хеч я е оперирал.“

По средата на една въображаема целувка, отправена към бузата на Ан и галене на ръката ѝ, Питър установи, че филмът на видеото е свършил и на екрана вече няма нищо. След миг пилотът съобщи, че до приземяването им остават още двацет минути.

На летището пръскаше слаб дъжд и колелата на самолета се плъзнаха шумно по блестящата повърхност на пистата. Струваше му се, че е минал час и половина, а всъщност бяха изминали само десет минути, когато Питър вече стоеше в една телефонна кабина и въртеше в болницата „Хеч“. Беше четвъртък сутрин, малко след шест, така че Питър не си направи труда да безпокои Франк Луики, който сигурно спеше по това време, а потърси директно старшата сестра на болнично отделение „Д“.

— Изглежда добре — каза някоя си г-ца Шърли.

— Чудесно. Това е добре. Будна ли е?

— Току-що се събуди. Разбира се, още е малко унесена. Питаше за вас, д-р Де Хаан, и аз ѝ казах, че доколкото съм разбрала идвате, значи не съм я излъгала.

— На летището съм в Сан Франциско. Предполагам, че след около час вече ще съм при вас.

— Ще ѝ предам.

— Благодаря ви, г-це Шърли.

Тогава пък колата му отказа да запали. Аккумуляторът беше започнал да се изтощава, когато внезапно двигателят дръпна и той потегли. Караше бързо, почти безразсъдно и след това не можеше да си спомни как е минал по моста „Бей“, нито пък как е пресякъл Ийст Бей.

Сан Маршъл му се стори по-стар и по-малък отпреди, по-провинциален, с повече открити площи и по-малко зеленина, отколкото беше прието за нормално. Болницата „Хеч“ му се стори мрачна в утринната влага и му се видя много малка в сравнение с медицинския център „Бидъл“. Питър паркира колата си отзад. Вътре в сградата всичко отново му се стори познато и Балтимор вече му изглеждаше далечен и като че ли престана да съществува.

Асансьорът стоеше на партера с отворена врата, сякаш го чакаше. На регистратурата в отделение „Д“ седеше дневната сестра, г-жа Рихтер.

— Здравейте, д-р Де Хаан — поздравя го тя. — Сега ли се върнахте?

— Да. Как е г-ца Ан Алексио?

— Не съм я виждала, откакто постъпих на смяна, но доколкото разбирам, е добре. Току-що свърши закуската си.

— Къде е?

— В двеста и четвърта стая. Още не са влезли да я изкъпят, така че можете да отидете веднага да я видите. — Г-жа Рихтер несъзнателно наблегна, че Ан не беше негова пациентка. Той имаше право да влиза при собствените си пациенти, дори и когато ги къпеха. Сестрите просто ги покриваха с хавлиена кърпа и излизаха.

Питър почука на затворената врата. Непознатата санитарка подаде глава.

— Аз съм д-р Де Хаан. Искам да видя г-ца Алексио.

Гърдите на Питър се бяха издули от тревога и напрежение, а ръцете му бяха студени и ги усещаше тромави и несръчни. Пречеха му.

След още непоносимо дълги трийсет секунди, санитарката отвори вратата и той влезе.

Ан лежеше бледа, без грим и му се усмихваше.

— Скъпи, толкова се радвам да те видя.

Питър се наведе и я целуна.

— Щастлив съм, че отново съм при теб — рече той.

— Много ли се безпокоеше?

— Да, но сега вече съм спокоен. Много ли те боли?

— Да, тази сутрин.

Питър хвана ръката ѝ, която беше влажна и по-студена от неговата. Косата ѝ беше разрошена и мокра, като че ли току-що бе излязла от плувния басейн.

— Господи, Питър, ако само знаеш колко силно ми липсваше и колко много се нуждаех от тебе! Знаех, че не би искал д-р Хеч да ме оперира — рече тя, като понижи глас, — но ми беше толкова зле, че не ми пукаше. Просто трябваше да намеря някой, който да ми помогне и естествено, татко не успя да открие никой друг. Казах му да не се съгласява д-р Хеч да ме оперира, докато все още бях в състояние да говоря. Спомням си, че остана много изненадан, но каза, че не може да намери нито един друг лекар. След това всичко ми е като в мъгла. Имам спомен, че съм виждала д-р Хеч, след като ме докараха. Веднага ми би една инжекция и това е всичко, което си спомням, до момента, в който се събудих след операцията.

— Като влязох, не се сетих да погледна амбулаторният ти картон. Толкова бързах да те видя. Така че не знам как стои въпросът с хирургичната ти операция и какви са резултатите. Сигурно са ти отворили корема. Искам да кажа, така ми каза Франк, но не можах всичко да разбера. Ако си кървяла от аборт, защо е трябвало да ти отварят корема? В подобни случаи просто правят дилатация^[1] и кюретаж.

— Не мога да ти кажа, скъпи — отвърна тя. — Но Франк Луики знае. Защо не поговориш с него?

— Е, нека да погледна какво пише в историята на заболяването ти и амбулаторния ти картон и ще му се обадя, докато те къпят. После пак ще се върна.

— Любими, преди това трябва да ти кажа нещо. Не можах да го направя на Коледа. Канех се, но след това баща ти почина и не можах.

— Да.

— Бях сигурна, че съм бременна, преди да заминеш. Мензисът ми беше закъснял с повече от две седмици и от време на време ми се повръщаше и повдигаше.

— Не смятах, че ще имаме такива проблеми. Винаги съм гледал да внимавам.

— Трябва да се е случило в Рио Хондо в Деня на благодарността, нали знаеш какво се случи тогава.

— Трябваше да ми кажеш преди да замина.

— Мисля, че да — въздъхна тя. — Е, добре, отиди да потърсиш Франк, поговори с него и гледай по-бързо да се върнеш.

Питър намери Франк в коридора на долния етаж със сериозно изражение на лицето.

— Хайде да отидем в стаята за спешни случаи, Питър. Там никой няма да ни безпокои.

— Разбира се, но защо си толкова мрачен, Франк?

Какво ставаше, по дяволите?

— Седни, Питър.

— Добре, но кажи ми, за бога, какво има?

— Както знаеш, когато говорих по телефона с теб снощи, не бях наясно каква по-точно операция са й направили. След това, разбира се, лесно установих това.

— Недей сега да ми казваш, че й е изрязал пикочопровода.

— Не, това не, но наистина й е изрязал и премахнал матката.

— Матката ли? Че защо, за бога, ще прави подобно нещо?

— Матю очевидно й е отворил корема, за да започне операцията, като е смятал, че е възможно да има тубарна бременност.

— Естествено, и на мен ми хрумна подобна мисъл. Но обикновено в такива случаи няма толкова силно вагинално кръвотечение.

— Предполагам, почувствал е, че шокът, в който е изпаднала, не е нормален за подобно състояние или не знам какво. Както и да е, губела е много кръв, матката й е била много уголемена, не е знаел от какво, не е установил наличие на тубарна бременност и се е боял, че другояче няма да може да спре кръвотечението, както казва той. Боял се е, че може да направи спонтанен аборт и предизвиканата инфекция или перфорация ще създадат проблеми, освен това казва, че тя

определено е имала ендометриоза, имало е някои нарушени шоколадови кисти на яйчниците, така че не е могъл да каже дали е имало перфорация или кръвотечението се дължи просто на имплантантите. Научих всичко това от Марш, който дойде късно, но знае по-голямата част от историята. Матю е решил, че с тази ендометриоза при всички положения няма да може отново да забременее и за нея ще е най-безопасно да ѝ извади матката.

— Господи, Франк, просто не мога да повярвам това, което ми казваш!

— Предполагам, че отчетните документи ще посочат бременна матка с преждевременен аборт. Тя самата сигурно не е взела никакви мерки, за да се предпази от забременяване, нали?

— Не, разбира се, че не. Господи, звучи ми като най-обикновен случай на дилатация и кюртаж. Естествено, човек никога не може нищо да каже със сигурност, когато този дявол Хеч се върти наоколо. За негово добро се надявам наистина да е имала ендометриоза и че диапозитивите ще го докажат, защото, ако не стане така, сигурно ще го убия.

— Не знам дали се е опитал да извърши биопсия на някои от шоколадовите кисти или не. Както и да е, пълен позор. Възможно е наистина да се е налагало да ѝ се извади матката, но когато е замесен Матю, човек никога не може да знае със сигурност, винаги остава съмнение. — Франк Луики запали цигара и пое дълбоко дима, след това го изпусна и въздъхна.

— Ан знае ли нещо за това? — запита Питър.

Франк го изглежда.

— Всъщност, да. Видях я тази сутрин и тя настоя да ѝ кажа всичко, което знам, и аз го направих. Плака като луда в продължение на около пет минути и след това каза, че не иска да е тя, която ще ти каже истината в очите. Каза, че няма да може да понесе да гледа лицето ти, когато научиш. Помоли ме аз да го направя.

— Бедното момиче. Знаеш колко много искахме да имаме деца. Не, откъде би могъл да знаеш. И двамата много си мечтаехме за това.

— Искаш ли да дойда с теб до стаята на Ан?

— Не, ще отида сам. Благодаря ти много за помощта, Франк.

Питър прочете табелката в асансьора, докато бавно пътуваше нагоре: „Въздушно теглено транспортно средство, бруто тегло около 5000 кг...“.

Коридорът на болнично отделение „Д“ му се струваше замъглен и двайсетте метра, които трябваше да измине, за да стигне до стаята на Ан, му се видяха неизмеримо дълги. Непрестанно си повтаряше наум „Въздушно теглено транспортно средство, бруто тегло около 5000 кг...“ и след това изведнъж осъзна, че ще заплаче и се почувства глупаво. Седна отстрани на леглото на Ан, като я съжаляваше, че трябва да го стори пред нея, не искаше да я наранява като гледа сълзите му, но нямаше друг изход.

Тя погали бузата му с хладните си ръце.

— Значи Франк ти е казал — рече тя и след малко той вдигна главата си и задържа ръката ѝ.

— Да.

— Господи, ужасно е — възкликна Ан. Изглеждаше съвсем бяла, когато стисна пръстите му. — Аз наистина те обичам.

— И аз те обичам — отвърна той. — И се нуждая от теб.

— Все още ли ме обичаш? Не знам как можеш след всичко това. Не вярвам да ме искаш все още.

— Разбира се, че те искам.

— Той е трябвало да го направи, нали, Питър? Искам да кажа, било ли е възможно някой друг да намери друг изход, за да ме излекува и спаси живота ми?

— Не — отвърна ѝ Питър, като говореше бавно и внимателно. — Очевидно от това, което ми каза Франк, всеки друг на негово място не би имал друг избор и би постъпил по абсолютно същия начин.

— Не знаех, че е възможно една бременност да доведе до толкова лош край!

— Мисля, че д-р Хеч е смятал, че имаш по-скоро тубарна бременност, отколкото бременност в матката, където обикновено е логично да се случи, затова е решил да те отвори. Вместо това при хирургичната операция е открил в теб ендометриоза. Това е мястото, където се натрупват много така наречени шоколадови кисти около тръбите ти, яйчниците и матката. Те са своего рода тумори и ще пораснат, като ще ти причинят всякакви видове проблеми и болки, без в действителност да са злокачествени или да си болна от рак.

Съмнявал се е дали някога изобщо ще можеш отново да забременееш заради тях и си е помислил, че трябва да ти извади матката, за да ти спаси яйчниците. Когато се извади матката, другите кисти, които се намират в тръбите или яйчниците, обикновено се стопяват, както и обратно, ако ти беше извадил яйчниците, щеше да постигне същият ефект за маточните кисти, но на твоята възраст е преценил, че е по-добре да ти извади матката, отколкото яйчниците, което е напълно правилно.

— В такъв случай значи се е налагало, но е просто ужасно. Не искам да говоря повече за това. Не мога да понасям тази мисъл.

— Знам. И без това трябва да си починеш малко сега. Ще дойда по-късно.

В пункта на сестрите Питър се обади на Маршъл Урмсер. Сънливият му глас изпълни слушалката.

— Марш, исках да те питам за операцията на Ан вчера. Говорих с Франк Луики и все още съм малко объркан, а и няма нанесени бележки на амбулаторния картон, които да ми помогнат.

— Няма много за разказване, приятелю. Матю, с присъщата си находчивост и проникателност при поставянето на диагнози, си помисли, че има извънматочна бременност, но тя, естествено, нямаше. Изглежда първо се е страхувал да ѝ направи дилатация и кюртаж, доколкото можах да разбера, но е искал да отвори веднага, за да види какво е положението. По време на операцията не е установил нищо друго, освен някаква ендометриоза с имплантанти на различни места, включително и на матката. Помислих си, че Матю би могъл да изреже кистите от яйчниците, след това по всяка вероятност, да я затвори и да ѝ направи дилатация и кюртаж, но той каза, че при това обилно кръвотечение и ендометриозата, е най-добре да ѝ извади матката. Тогава започнах да споря с него. Искам да кажа, че бях шокиран. Може би е трябвало точно така да постъпи, не знам, но ми се струваше най-лошият възможен избор. Казах му, че яйчниците ѝ не ми изглеждат толкова засегнати. Той направо се вбеси. Искам да кажа, че никога преди не съм го виждал толкова ядосан. Успяваше да владее гласа си, но той със сигурност звучеше съвсем различно. Помоли ме да напусна „амфитеатъра“, но аз проявих инат и казах, че няма да го направя. Тогава продължи с операцията и я завърши, извади матката и когато

след това я отвори, откри, че в нея определено си имаше най-нормална ранна бременност.

— Толкова зле се чувствам, че не съм бил тук, за да ѝ намеря някой друг хирург, Марш.

— Не ти казах всичко. След като дълго си викахме и крещяхме един на друг, като си разменяхме реплики, той най-накрая каза: „Марш, това е мое решение, и ти нямаш нищо общо с него. Ако кажеш само още една дума по този въпрос, това ще е последният ти миг на работа тук, ясно ли е?“. Е, разбира се, аз бях готов да рискувам всичко и да повдигна федерален въпрос, но в момента не бях в състояние да направя нищо друго, освен да го ударя, да му избия скалпела от ръцете и аз самият да довърша операцията, мисъл, която ми мина през ума за момент. Разбира се, напълно е възможно да е бил прав за действията, които е предприел, просто аз да съм виновен, като винаги допускам, че е постъпил погрешно и е избрал неправилното решение, но не знаех нито какво да направя, нито как да проверя, затова си замълчах. И аз, естествено, бях дяволски ядосан. Сигурно непрекъснато съм си променял цвета на лицето от червен на бял, после на син и обратно, но си затворих устата. След като всичко свърши, идиотското му копеле с копеле се опита да се пошегува с мене, след като вече се бе облякъл и си тръгваше. Така че е напълно възможно да се окаже, че след отпуската ми за мен вече няма работа тук, но да върви по дяволите.

— Ценя всичко, което си сторил, Марш. Предполагам, че е направила неизбежния в такива случаи аборт, така че можеш да си представиш как се чувствам самият аз. Смятам се отговорен за всичко това. Господи, само ако Силвана или Хамфърс бяха тук!

— Приятелю — обади се Марш, — кажи какво мога да направя за теб. Иска ми се да ти помогна по някакъв начин. Да дойда ли в болницата? Или би предпочел да наминеш у дома и да пийнем заедно по едно, за да помислим по-трезво какво може да се направи?

— Не, първо искам да поговоря с д-р Хеч, преди да предприема каквото и да било друго.

— Само не се притеснявай, не се ядосвай и не избухвай. Не прави нищо, за което след това да съжالياваш. Може би е по-добре да дойда с тебе, когато говориш с него.

— Не виждам за какво толкова се безпокоиш. Нямам никакво намерение да го застрелям. Не се каня и да го убивам. Просто искам да

поговоря с копелето.

— Добре де, добре. Ще си бъда вкъщи през целия ден, така че можеш да дойдеш по някое време. Заповядай на обяд.

— Може да дойда. Много ти благодаря, Марш. От сърце ти благодаря.

Питър затвори телефона и бавно премина през мъгливите изпарения, които още се носеха из коридорите, след това слезе по стълбището и се запъти към кафенето. Седна на една маса, като си сръбваше кафе от чашата и гледаше през високия прозорец. След това за миг усети как целия му свят се срутваше някъде дълбоко вътре в него, всичко губеше мястото си и започваше да се носи из въздуха. Обичаше Ан, нямаше спор по въпроса. Продължаваше да я обича. И в края на краищата можеха да си осиновят деца, нали?

След това изведнъж му прилоша, както в първия момент, приплака му се, идваше му да удари с юмрук по масата пред себе си. И двамата толкова много искаха да имат деца, как можеше да продължава да се чувства по същия начин, как можеше да продължава да прави същите неща, да бъде същия към другите хора, към нечии чужди деца, например?

Отвън на чакъла проскърцаха гумите на спираща кола и Питър видя през прозореца на кафенето дългия черен кадилак на д-р Хеч, който се плъзна като кану по езеро, за да заеме мястото си на паркинга.

Той импулсивно постави чашата си на масата и се отправи към задната врата. Отвори двойната врата, но д-р Хеч още не се беше появил на алеята. Питър продължи към паркинга. Багажникът на кадилака беше отворен и д-р Хеч вадеше куфарчета с камери от задната седалка и ги подреждаше в него. Чу стъпките му по чакъла и вдигна поглед.

— А, здравей, Питър. Значи се върна вече, така ли?

Питър установи, че ръцете му треперят и знаеше, че е пребледнял. Рече:

— Може ли да поговоря с вас, д-р Хеч?

— Разбира се. Тъкмо се канех да подредя това камерно оборудване и тези пушки в багажника, защото ще ходим на езерото Уейл този следобед.

— Много съм разстроен.

— Знам, че е така. — Той пристъпи към Питър и го потупа по рамото. — Изглежда, че всички лоши работи ти се струпват наведнъж. Ненапразно хората казват, че лошото никога не идва само.

— Явно е така.

Д-р Хеч погледна любопитно към Питър, затвори багажника и рече:

— Хайде да отидем в кафенето да изпием по едно кафе или сок и да си поговорим, седнали удобно.

— Добре.

Кафето на Питър още стоеше на масата и той го вдигна, докато д-р Хеч донесе чашата си за сок и я напълни, след това затвори свързващата врата към кухнята и застана до самовара за чай, като за миг си сръбна шумно от чашата.

— Нещата с приятелката ти се развиха твърде зле, Питър — рече той. — Много зле за нея. — Погледна Питър право в очите. — Беше бременна, както знаеш.

— Казаха ми това и медицински е напълно възможно, защото наистина сме имали сношения, въпреки че сме взимали предпазни мерки. И все пак не мога да проумея как е възможно момиче на двайсет и две години, което прави аборт, да свърши на операционната маса с хистеректомия.

— Виж какво сега, Питър, вече ме познаваш добре и знаеш, че винаги съм бил консервативен по отношение на женските органи, яйчниците и матката. Само че като отворихме младата ти приятелка, намерихме вътре в нея такъв хаос, който можеше да се оправи единствено с хистеректомия, по най-добрата ми преценка и вярвай ми, че много съм мислил по този въпрос, докато взема най-накрая решение как да постъпя. Когато погледнахме вътре, установихме много сериозно маточно кръвотечение, както и маточна, тубарна и яйчникова ендометриоза. Откровено казано, смятах, че ще намеря само тубарна бременност, но вместо това и двата яйчника бяха ясно и дълбоко покрити с шоколадови кисти. Дилемата ми беше дали да ѝ извадя яйчниците или матката. И в двата случая щеше да остане бездетна. Мисля, че съм направил по-добрия избор.

— Не съм съгласен с вас. Не мога да видя никаква основателна причина да не я лекувате по традиционния хирургичен начин. Защо не сте ѝ направили дилатация и кюртаж, както обикновено се прави в

такива случаи? Поне щяхте да ни оставите някаква възможност един ден да имаме деца. Освен това казвате, че е имала ендометриоза, а дори нямате нито един замразен сектор, който да потвърди и подкрепи твърдението ви.

— Виж какво, Питър, много добре мога да разпозная ендометриоза, когато я видя.

— И все пак не мога да разбера как решихте да направите бездетна млада жена на годините на Ан при наличието на една съвсем не фатална диагноза. Могли сте поне да оставите матката и единия ѝ яйчник, за да я лекувате след това известно време с тестостеронна терапия, та един ден да има поне едно или две деца. Как стана така, че не можахте да се допитате до някой опитен гинеколог за съвет, преди да оперирате?

— Виж какво, сега вече започваш да ме обиждаш. Не виждам как иначе да приема думите ти. — Д-р Хеч постави чашата си на масата. — Смятам, че в момента си много разстроен и просто не мислиш какво говориш. Човек трябва да умее много неща, за да може да се занимава с медицина. Трябва да има много опит, за да вземе правилното решение как да постъпи в критичен случай, както направих аз с твоята Ан Алексио вчера. Съвестта ми е чиста и вечер си спя добре. Сега си отиди вкъщи. Когато решиш да дойдеш и да ми се извиниш, като ми благодариш за всичко, което съм направил, тогава отново ще разговарям с тебе. Не искам повече да работиш тук, докато не възстановиш душевното си равновесие. Това е заповед.

Гласът на д-р Хеч беше станал тих по време на разговора, но накрая се извиси и за момент затрепери. Той се втренчи в Питър, като започна да диша тежко, след това хвърли хартиената си салфетка на пода и излезе през вратата, с пъхната в джоба на самото дясна ръка, а кожените му обувки с токове потропваха отчетливо по коридора към болнични отделения „А“ и „В“.

„О, господи, колко силно ненавиждам този човек! — помисли си Питър. — Господи, ако поне веднъж можеше да си признае, че е допуснал грешка! Ако можеше да си признае, че е направил грешка като е отворил корема на Ан и веднага го беше затворил, ако ѝ беше направил дилатация и кюртаж, сега всичко щеше да бъде наред.“ Не беше способен обаче да затвори отворен за операция корем, без да

извади нещо от него. Не беше способен на такава проста, обикновена и честна постъпка.

„По някакъв начин, независимо дали по-безболезнен или груб, помисли си Питър, но трябва на всяка цена да направя нещо по отношение на този човек.“ Питър се почувства възбуден, когато умът му трескаво започна да мисли. Не беше постъпка на незрял човек, каза си той, не бяха просто гневът или жаждата за мъст и отмъщение, които го подтикваха да се чувства така и въпреки че бе развълнуван, мисълта му беше кристално ясна, когато взе решение, че е необходимо някой да предприеме решителни действия срещу този човек и на свой ред, да накара и него да страда.

Когато излезе навън и тръгна по тротоара на улица „Арчър“, като се чудеше дали в него се е събудил някакъв моментен лудешки пристъп на гняв, понятията и мисълта му започнаха лека-полека да се избистрят, станаха безпристрастни и решителни. Докато вървеше и си мислеше, вече успокоен, в него нарасна чувството, което му изглеждаше окончателно и безвъзвратно, че той е именно човекът, който трябва да поеме на плещите си тази нова отговорност.

[1] Дилатация — разширение. — Б.пр. ↑

ТРЕТА ЧАСТ

24.

Пет дни по-късно, в понеделник на трети януари, Питър чакаше Матю Хеч на стола в приемната на кабинета му. Ан се чувстваше по-добре след петък и събота, прекарани в силни болки, но вече беше на крака и можеше да се движи. Бе отслабнала, но прекрасна, като тъмните гъсти мигли, които очертаваха тъмнокафявите ѝ очи, правеха лицето ѝ по-живо, подчертани от слабостта и бледността му. Изглеждаше щастлива, че е с него, и Питър се чудеше дали значимостта на случилото се в пълна степен бе достигнала до съзнанието ѝ. Възможно беше това да стане по-късно и тогава цената, която щеше да заплати за това разкритие, щеше да бъде ужасна. Или така щеше да стане, или Ан щеше да се окаже по-силна, отколкото я мислеше.

Както и да е, той бе взел решение относно клиниката и сега чакаше д-р Хеч, за да поговори с него за това. Дори и като седеше в приемната и го чакаше, въпреки че вече бе решил какво да прави и се бе успокоил, чувстваше се уморен и знаеше, че изглежда уморен. Освен това се притесняваше как ще протече разговора с д-р Хеч. Трябваше всичко да мине както трябва. Най-малко десетина пъти бе премислил това, което щеше да му каже, за да бъде сигурен, че ще има желания резултат. Сега, докато слушаше равномерно тиктакане на златния часовник върху ъгловата маса, чу почуквания с токове по покрития с линолеум коридор и д-р Хеч влезе.

— Здравей, Питър — рече той и го покани в кабинета си. — Влизай. Разбрах, че си искал да ме видиш.

— Да.

Д-р Хеч се обърна към секретарката си:

— Джоси, би ли ни оставила за малко насаме, ако обичаш?

Тя им се усмихна и излезе. Д-р Хеч се настани на стола зад голямото абаносово бюро, изработено във формата на полумесец.

— Д-р Хеч, идвам при вас, защото искам да ви се извиня за начина, по който се държах. Нали разбирате, много ми се струпа наведнъж. Първо смъртта на баща ми, след това проблемът с Ан, бях

направо изваден от релси. Сега вече по-ясно виждам нещата и чувствам, че сбърках, като ви говорих по този начин.

— Няма нищо, Питър, напълно те разбирам. Радвам се, че дойде да си поговорим и не се изненадвам, напротив, много съм доволен.

— Наистина ценя това, което направихте за Ан, а и тя вече се оправя.

Добре вървеше, значи не се оказа толкова трудно, колкото очакваше, а и Матю Хеч изглежда се хвана на номера. Питър въздъхна, като усети как стомахът му се отпуска. В края на краищата нямаше да бъде толкова трудно да направи това, което искаше, нали?

— Очаквах, че ще се оправи бързо. И аз също съжалявам, че избухнах пред теб онзи ден. Вярвай ми, подобно поведение изобщо не е в стила ми. Сигурно се дължи на факта, че и аз имах някои неприятности в личния си живот напоследък, които не може да не ми са се отразили и съответно да са ме изкарали от равновесие.

— Искях да ви кажа, че ако е възможно, бих искал да се върна на работа, колкото се може по-скоро — рече Питър. — Надявам се единствено да бъдете така любезен да приемете извиненията за поведението ми онзи ден.

— Естествено, Питър, и дума не може да става за това, приемам ги с удоволствие. Ценя, че дойде при мен. Сигурен съм, че не ти е било лесно да го направиш. Смятам, че на нас с теб ни предстои голямо бъдеще и ще ми е много приятно да се върнеш веднага на работа. Предварително знаех как ще реагираш на случилото се и не се излъгах.

Питър се изправи заедно с по-възрастния лекар.

— Благодаря ви, д-р Хеч — отвърна той, като си мислеше: „Ето, значи стана, номерът мина, не беше толкова трудно, стратегията беше правилна, тактическите действия вече са в ход“.

— Мисля, че по-добре от самия теб следя развитието и реакциите ти. Виждаш ли, собствената ми майка се разболя и почина преди две години и никога дотогава не се бях разстройвал толкова. — Обиколи бюрото си и хвана Питър за лакътя, а той усети през ръкава на сакото колко топла е ръката му. — Лично се грижех за нея. Мисля, че ако някой друг бе поел тези грижи вместо мен, и аз като теб щях да се вбеся. Разбира се, при майка ми ставаше въпрос за кръвоносни съдове, които не подлежах на лечение, но аз непрестанно обвинявах себе си за смъртта ѝ и не идвах на работа две седмици. Не можех да

погледна човек, без да се появят сълзи в очите ми. Така че много добре те разбирам, далеч по-добре, отколкото допусках.

Питър си спомни, че е чувал от Франк и Норман за смъртта на старата г-жа Хеч. Очевидно, д-р Хеч не искал да признае, че е починала, а продължил да прелива кръв и лекарства в тялото ѝ, след като животът вече я бил напуснал. Норм беше казал, че се наложило г-ца Уест и той да изключат интравенозните системи, да вземат спринцовките от ръцете му и най-накрая да го изведат от стаята.

— Д-р Хеч — рече Питър, — също така имах възможност доста да помисля за бъдещето си, и реших да се ориентирам към хирургията. Мога да остана известно време при вас, после да кандидатствам като лекар-резидент за три години, за да натрупам опит и след това да се върна на работа в клиниката.

— Това е мъдро решение, Питър — с усмивка изрече д-р Хеч. — И нали знаеш, че с радост ще ти помогнем да осъществиш всички свои планове. Възможно е, ако искаш, отново да те взема като свой асистент, когато Хари го няма или е твърде зает.

Питър се върна на работа тази сутрин, като главата му гъмжеше от най-различни планове, а вътрешностите му бяха изпълнени с гняв и яд. „Трябва да продължавам опитите да спечеля доверието му, да намалая, да премахна съпротивата му — мислеше той, — да намеря слабото му място и да задълбая в него.“

Чудеше се дали ще съумее да претвори плана си в действие, докато емоциите му бяха до такава степен възбудени и пресилени. „Може да си докарам някоя язва — помисли си той. — Цялата тази киселинност и жлъчка, които изпълват болния ми, отвратен стомах може да ми докарат някой регионален илеит или улцерозен колит; не е изключено да свърша и в ръцете на психиатър. Възможно е също да установя, че съм достатъчно силен, за да издържа. Като нищо. Най-трудно ми е, че не мога да споделя с Ан това, което правя. Дори да се досети от действията ми, от начина, по който разговарям с нея, че има нещо, което тя не може да разбере, не трябва никога да научи какво е то. Никога не бива да узнае защо не може да има деца и че ако беше попаднала на друг лекар, можеше да роди едно, две или три, но д-р Хеч не ни даде възможност да имаме дори и едно.“

На обяд отиде в стаята на Ан и я намери неподвижно седнала на стола.

— Изглеждаш уморен. Така ли е? — запита тя.

— О, малко. Днес се връщам пак на работа.

— Скъпи, би ли затворил за малко?

— Разбира се. Защо, какво има?

— Искам да поговоря с теб насаме. Питър, последните два дни не приличаш на себе си и мисля, че се досещам защо. Просто трябва да си изясня нещата. — Кафявите ѝ очи потъмняха от разширението на зениците ѝ, докато говореше.

— Какво искаш да кажеш с това, че не приличам на себе си? — запита Питър.

— Знам, че за всеки мъж е голям шок да установи, че никога няма да може да има деца.

— Какво намекваш?

— Знам, че всеки мъж иска да има деца и може да загуби интерес към жената, която не е способна да му ги даде. — Сега говореше бързо и възбудено, а гласът ѝ леко трепереше. — Знам, че си много мил и добър, както и колко трудно ще ти е някога да ми кажеш нещо, с което да ме нараниш. Но, Питър, моля те, трябва да знам, ако няма да си в състояние да ме обичаш така, както досега, защото няма да мога да имам деца. Всъщност, ще те разбере. Ако бях на твое място, сигурно и аз щях да се чувствам по същия начин. Така че моля те да ми кажеш, ако смяташ, че сега, при това развитие на събитията, няма да можеш да се ожениш за мене и... — Ан спря, на прага да избухне в сълзи, загледана втренчено в Питър.

— О, скъпа — рече той, — ти си едно малко глупаче. Не мога да спра да те обичам и няма да го направя. Ти означаваш толкова много за мен и никога не бих се отказал от тебе, за нищо на света. Разбира се, че искам да имам деца. Предполагам, че досега не съм бил наясно колко много ми се е искало това. Но искам теб, повече от всичко друго на този свят и ако трябва, ще си осиновим деца, за да сме щастливи, ще го сторим, без да се колебаем, нали? Ще си намерим добри деца и ще се забавляваме с тях, като ги възпитаваме да израснат добри и силни. Смятам, че нищо не ни пречи да продължим да бъдем заедно и да се оженим. Достатъчно ясно ли се изразих?

— Питър, обичам те повече от всичко на света! Целуни ме, не леко, а силно и с чувство! Сега излез оттук и ме остави да се наплача на воля.

25.

Следващият месец бе кошмарен за Питър. Беше му много трудно да работи. Опита се да възобнови навика си да отдава същото ревностно внимание на пациентите си, както на старите, така и на новите, но знаеше, че разсеяността му от време на време прозира. Ежедневните му срещи с д-р Хеч по коридорите или в кафенето, фаровете на колата му на паркинга или когато я задминаваше по улиците, случайното зърване на предния вход към къщата му, когато отиваше на посещения по домовете и пътят му минаваше оттам, всичко това караше вътрешностите му да се преобръщат. Остро съзнаваше присъствието на този човек в живота си, идването и тръгването му. Правеше всичко възможно да се ангажира с нещо друго, да се държи с него любезно и приятелски всеки път, когато го види и се опита да превърне всяка тяхна среща в събитие. След това в ума си мислено преживяваше тези срещи, които минаваха пред очите му като на филм.

Искаше да има нормален и задоволен вид, като човек, който се е приспособил към живота на клиника „Хеч“, но очите му го издаваха. Не можеше да не забележи, че когато се бръсне сутрин пред огледалото или си мие зъбите вечер, те приличат на очите на фанатик, под тях имаше тъмни сенки, бяха зачервени по краищата и хлътнали от отслабването му.

В средата на януари се случи нещо обезпокоително. Малко повече от месец преди това, една проверочна група от Съвместния комитет за акредитиране на болниците, които представляваха Националното сдружение на болниците и Националните колежи по медицина и хирургия, прекара няколко дни в болница „Хеч“. Питър си помисли, че има много малки шансове да сполучи да привлече на своя страна неодобрението на тази официална провинциална групичка. Лабораторията наистина имаше някои дефекти и не се поддържаше както трябва, но Съвместния комитет беше преднамерено внимателен при акредитирането на малки, частни, така наречени „собственически“ болници.

Предсказанието му се бе оказало погрешно. Главният инспектор дори посочи на персонала много от недостатъците, историите на заболяванията и физическите диаграми на амбулаторните карти, които не бяха на ниво, необходимостта от повече официални събирания на персонала, освен това нуждата да се водят протоколи за различните болнични комитети и събранията им, подобренията в доставките на стерилизационните технически съоръжения и така нататък, но въпреки това на 17 януари от главния офис на Съвместния комитет във Вашингтон се получи съобщение, че болницата е акредитирана.

— Това направо ме депресираща — сподели той с Ан същата вечер в дома ѝ. — Господи, не мога да разбера защо ще акредитират подобно място. Мислех, че това ще е един начин да го спрат този Хеч и да му наложат заповед, поне за известно време.

Ан се обличаше вече всеки ден, и вършеше някои и други домакински задачи, но трябваше да изминат още две седмици, преди да може отново да тръгне на работа. Питър забеляза, че сега беше по-сериозна и по-замислена от преди, не толкова жизнена.

— Питър, имам чувството, че единственото, което ти е в главата, е д-р Хеч — рече тя. — Разбираш ли, че той е единственото нещо, за което говориш или, както ми се струва, за което мислиш?

— Виж какво, Ан, това не е истина.

— Има ли нещо, което да трябва да узная, нещо, което да не си ми казал?

— Не, разбира се, че не.

— Непрекъснато си мисля, че съм болна от рак или проказа и никой не ми казва истината.

— О, скъпа!

— Наистина ли ме обичаш?

— Да, разбира се, и ти много добре го знаеш.

— Не си ми го казвал от цяла седмица. О, съжалявам. Не ми обръщай внимание. Просто усещам, че у теб има нещо различно, не зная какво или защо. Не мога да го определя. Например, чудя се дали д-р Хеч не ми е направил нещо лошо и аз не знам какво е то.

— В никакъв случай. Казах ти, че няма такава нещо.

— Е, реших какво ще направя. Искях да го кажа първо на теб. Както знаеш, в колежа има кой да ме замести, наложи се да намерят човек, докато съм в отпуска по болест. Доколкото разбирам, справя се

добре, така че не е нужно да се връщам там до следващия семестър. Вместо това реших да отида в Бъркли, да си наема апартамент и да продължа следването си. По всяка вероятност ще успея да се дипломирам за един семестър като използвам и лятната сесия. И без това трябваше да го направя рано или късно.

— Няма нужда да правиш нищо, ако ще се женим.

— Ти ще продължиш още няколко години да учиш за специалност и няма да изкарваш много пари. А дори и след като се специализираш, със сигурност няма да си стоя вкъщи и да отглеждам деца.

— Не е много хубаво от твоя страна да говориш така.

— Съжалявам. Но е истина. Питър, трябва да знаеш колко много те обичам. Не можех да си представя, че някога ще съм способна да изпитвам такава силна обич към някого, както сега към теб, но не съм сигурна дали няма да е по-добре и за двама ни, ако замина за известно време. Ти усилено работиш, умът ти е все в клиниката и болницата, нещастен си и недоволен от операцията, която ми направи д-р Хеч, виждам го, опитваш се да вземеш решение към коя специалност да се ориентираш, баща ти почина, аз си имам своите проблеми и така нататък. Струпа ти се просто повече, отколкото може да понесе човек наведнъж. Мисля, че сега имаш нужда от повече време за себе си, искам да кажа и по-голяма нужда от почивка. Започна много да слабееш, имаш уморен вид. Аз няма да съм много далеч и ще мога понякога да се прибирам за уикендите.

Питър погледна прекрасното ѝ лице, гладката ѝ кожа, красиво заоблените рамене, малки и крехки, стегнатите ѝ гърди под белия вълнен пуловер.

— Ще те пусна да заминеш, но само при едно условие — рече той.

— И какво е то? — попита Ан, като го наблюдаваше как я гледа.

— Че ще вземеш това със себе си. — Питър извади малка кутийка от джоба си, отвори я и измъкна от нея диамантен пръстен.

— О, Питър, ти си го купил!

— Нямах намерение да ти го давам преди утре, защото утре е рождения ден на майка ми, но изведнъж ми се стори, че днес е най-подходящия за това ден.

Тя си сложи пръстена и възкликна:

— Погледни колко е красив! — И се наведе, за да го целуне нежно.

— Харесва ли ти?

— Прекрасен е! Не го беше споменава и не бях сигурна, че ще ми го подариш.

Питър отново потрепери от болка при спомена за това какво ѝ бе сторил д-р Хеч. За момент не беше сигурен дали любовта му към Ан няма да се превърне в най-обикновено съжаление и желание да бъде мил към нея. Може би щеше да е по-добре да замине за Бъркли за известно време. Изглежда и без това планът, който беше замислил, щеше да отнема по-голямата част от времето му.

В края на януари Ан се премести в Бъркли. Времето беше все още студено, но дъждовете вече започваха, като събуждаха зеленината на поляните, хълмовете и пасбищата на страната. Питър беше дежурен часове наред. След като д-р Хеч му намекна, че е заинтересуван от помощта му, той започна често да се появява на работа в седем, като подготвяше новите пациенти, на които им предстояха хирургични операции. Вечер оставаше до по-късно, за да следи как се развиват пациентите след хирургичните операции, като проучваше старите амбулаторни карти на болницата в архива, за който д-р Хеч му беше дал ключ.

Ан се връщаше у дома на всеки няколко седмици през уикенда и те винаги вечеряха заедно, след това отиваха да танцуват. Тя изпитваше отвращение и не искаше вече да се люби с него в апартамента му, така че съумяваше да прекара по някоя и друга вечер с нея само от време на време, когато успееше някоя събота или неделя да прескочи до Бъркли. Веднъж Ан нещо не беше в настроение, когато дойде, каза, че не е сигурна дали още го обича и смята, че трябва да се разделят. Питър се върна в Сан Маршъл същата вечер, но почти не спа. Рано на следващата сутрин тя се обади по телефона, като плачеше отчаяно и му каза, че не е мислила какво говори, отдаваше думите си на мартинитата и виното, които беше изпила, както и на решението си да не пречи на бъдещето му, че за него няма да е честно да продължава връзката си с нея, затова е решила тя първа да скъса, но сега не ѝ е стигнала смелостта да довърши нещата до край. След това, когато пак

се видяха, Ан беше по-тиха, по-спокойна, изглеждаше по-щастлива, по-нежна и любвеобилна, както и по-уверена в държането си от друг път. Приличаше на малко момиче, което е пораснало за една нощ, след смъртта на родителите си. Въпреки мъките си, тя се разхубави. Питър забеляза как главите на мъжете се обръщаха след нея, когато влизаха заедно в ресторант и се хвана, че той самият започва да я зяпа понякога нощем, с отворена уста, учуден от красотата ѝ.

Когато не беше с нея, чувстваше се мрачен и без настроение, но манията да вземе сериозни мерки за отстраняване на д-р Хеч, не преставаше да го преследва и направо го изяждаше отвътре. Питър си спомни думите на Франк Луики един ден в дома му, че всяка хубава малка битка, всяка значителна, дори и маловажна, социална или законова промяна, обикновено се оказва още едно прочистване на Авгиевите обори. Той беше изтъкнал, че на щата Калифорния са били необходими двацет и пет години, за да прокара в законодателството един справедлив закон за жилищното строителство, и само след година гласоподавателите го премахнали с референдум.

— Само се опитай да промениш вида на някой формуляр в тази болница — беше казал той, — и ще чуеш стоновете и воплите на докторите, сестрите, санитарките, администраторките, машинописките и всички останали, които в един глас ще гракнат срещу тебе. Така че, когато говориш за промяна на фундаментален факт в присъщото на един медик поведение, като се опитваш да накараш лекарите да застанат един срещу друг, да отделят от себе си и да се изправят срещу семейство Хеч, е все едно да вадиш зъби на бесни полярни мечки. Ако на някои лекари е дадена повече власт, която имат право да упражняват върху другите, тогава е напълно естествено някой да злоупотреби с тази власт. Лекарят може да стане много популярен в махалата, в която живее, да отнеме пациентите на другите лекари, може да бъде обвинен в безпринципно поведение и дори да се стигне до там да му закрийт практиката.

— О, по дяволите — бе възкликнал Питър, непоколебим в идеализма си, — не мога да повярвам, че няма достатъчно добри и свестни мъже във всяка област на медицинската професия, които да не помогнат при наличието на такова нещо, ако им се даде добър импулс. А лекарите са именно тези, които трябва да вземат мерки. Те са единствените, които могат да забележат некадърниците сред самите

себе си. След това трябва да ги изтръгнат с корените им от земята и лицето на света. Ами ако умножим д-р Хеч по броя на населението на нацията? Да кажем, че има пет процента нехранимайковци — така се очертава в тази област — това прави пет процента от двеста и четирийсет хиляди лекари в тази страна, което значи дванайсет хиляди. Дванайсет хиляди користолюбиви алчни доктори, които убиват и осакатяват хората с немарливата си и лоша работа. Това си е чиста заплаха за възрастните хора по домовете им. На практика тези лекари могат да се превърнат в национална катастрофа, неразпозната дяволска чума. Знам, че е невъзможно да се оправи целия свят. Обаче усъвършенстването му винаги е възможно. Господи, ако можехме да озаптим поне половината от тези лекари, това би било нещо по-голямо от откритието на пеницилина.

— Питър, ти просто не искаш да разбереш колко е трудно да се промени нещо — бе казал Франк, — няма значение колко важно може да ти се струва то в момента. Мога да се сетя поне за петдесет неща, които ми се иска да променя от утре. Ако бях диктатор, щях да ги променя. Но накратко казано, убеден съм, че ако посветя живота си на което и да било от тях, да кажем най-простото от всички, няма да постигна нищо.

— Франк, ти си пораженец!

Ала те бяха започнали да разговарят по-малко от заболяването на Ан. Питър почти с никого не разговаряше, освен с пациентите си. От време на време се чувстваше като конфиденциален агент, на когото се доверяваха огромни тайни, като човек, който води двойствен живот. Но повечето време ненавистта разяждаше ума и сърцето му и уморяваше тялото му.

След това, в края на февруари, предприетата от него кампания започна внезапно да дава резултати. Първо се разболя Хари Лоусън. Така че д-р Хеч отново помоли Питър да му асистира, да се върне там, където искаше, на операционната маса с д-р Хеч, застанал от отсрещната му страна. Когато Хари отсъства една седмица, поради заболяване от грип, а след това си взе още няколко дни болнични поради заболяване от епидидимит^[1], той, Питър и д-р Хеч се събраха на конференция. Беше взето решение, за най-голяма изненада на Питър, че Питър ще поеме за постоянно асистирането при

хирургичните операции на д-р Хеч, докато Хари ще го викат само когато има нужда от него.

Питър бе забелязал, че след операцията на Ан, както беше направило впечатление и на някои други лекари, болницата беше забавила хода на дейността си и д-р Хеч имаше много по-малко пациенти. Хирургическият му график беше два пъти по-малко запълнен от обикновено. Лю Кондон, радиологът, бе споделил с Питър колко изненадан останал един ден, когато гледали снимките на един пациент на д-р Хеч с голяма язва на дванайсетопръстника, една от тези, които иначе д-р Хеч незабавно би оперирал, сега категорично отказал да пипа.

След като Питър започна работа като негов асистент обаче, работата рязко се увеличи. Той се зачуди защо. Какво ставаше в объркания хаотичен мозък на д-р Хеч? По план трябваше да отиде на лов през август и септември. Каква беше причината да остане? Имаше ли финансови проблеми в клиниката? Или пак беше започнал да взима декседрин?

На Питър му се стори, че с течение на времето забелязва повишена възбудимост в д-р Хеч. Провеждаха се една след друга кървави операции, много от тях напълно ненужни, като в болницата непрекъснато имаше пет, десет, след това двайсет постоперативни пациенти. Няколко пъти седмично имаше спешни операции след приключване на работното време в пет и половина, с други хирургични намеси, явно по-належащи, през работно време. В чакалнята по всяко време беше пълно с тълпи от хора, които чакаха с часове, за да може д-р Хеч да ги прегледа за една минута. Той беше възплъщение на великия лекувател в действие, като се майтапеше с всички, очевидно с никого не се държеше сериозно, въпреки че пациентите се радваха и приемаха с удоволствие всеки негов жест и дума. „Смей се през цялото време, докато оперираш — напяваше си Питър де Хаан. — Смехът прави грешките ти да изглеждат невинни, така поне си мислиш ти.“

Болницата отново се превърна в бедствено място за Питър, който придоби свой собствен свят. Кървящите, ранени и умиращи пациенти, които ежедневно му се налагаше да вижда и подкрепя, лека-полека погълнаха целия му живот и оставиха назад всичко останало. Редица гибелни дни един след друг до такава степен го поддържаха

непрекъснато зает, че не му оставаше нито време, нито енергия или сили да помисли как би могъл да превърне плановете си в действие. Започна да се безпокои, че след като сега вече беше зад портите, може да не успее да намери начин да разобличи и съсипе д-р Хеч така, както беше според първоначалния му замисъл, или че ако му се открие подобна възможност, може да я пропусне в суматохата от умора или объркване.

Никога не бе мислил, че е възможно да се превърне във фанатик, но като се изключеха единствено посещенията на Ан от време на време, светът му се затвори около койките за преглед, хирургическите операции, болничните стаи на пациентите на клиниката и болница „Хеч“. С минаване на седмиците и, след като не можеше да намери решение на проблема си, той започна все по-силно и по-силно да се безпокои за ограничеността на възможностите си, в които само допреди месец изобщо не се бе съмнявал, за невъзможността да пререже този гордиев възел. Дните му се превърнаха в трескави замъглени петна на непрекъсната дейност, нощите му — безспирни часове на работа и откъслечен неспокоен сън, нарушаван от чести злокобни кошмари, които го караха да се събужда стреснат и изпотен.

Д-р Хеч започна ежедневни хвалебствия — противни на Питър, но те очевидно стимулираха и вълнуваха по-възрастния лекар — за това какъв прекрасен екип са те двамата, как никога досега не е имал по-добър асистент, колко добре са съумели да превърнат медицинския си персонал в организация, която би могла спокойно да се мери с големите световни здравни центрове. Започна да говори за това, че трябва да се построят нови, по-големи болница и клиника върху земите, които притежаваше, на запад от града, а веднъж дори заговори за възможността да открият медицинско училище, свързано с нея.

— Имаме остра нужда от още една медицинска академия в щата ни — рече той, — но от такава, която да използва наистина практикуващи лекари. Те ще познават медицината от собствен опит и ще преподават на студентите последните две години от следването им. Бихме могли да го направим тук.

Д-р Хеч също отслабваше, като явно пазеше усилена диета и вече се подготвяше за ловното си пътуване през есента. Сега Питър го виждаше как ежедневно си взима декседрин, от който зениците му се разширяваха. Лицето му се бе източило, даже си пускаше дълга брада

за пътуването. С всеки изминал луд ден д-р Хеч все повече и повече заприличваше на месия. В някои от дългите сутрини, когато се втурваше на лов за човешко месо, Питър до такава степен се чувстваше вече част от живота на този човек, поради непрекъснатото им общуване, че установи, че се смее на шегата на д-р Хеч за горкия дявол, чиято предполагаема херния бил извадил точно преди да започнат да го прерязват неизбежните стомашни болки миг по-късно.

Питър започна да се чуди дали самият той не развива някакъв вид психоза, но чувстваше, че самата мисъл за това е доказателство за обратното, макар да беше толкова зает с други неща, че не му оставаше време да се занимае по-подробно с тази мисъл.

Започна да получава дълги, тревожни писма от майка си, която го молеше да ѝ разкаже повече за себе си, за живота си, чудеше се защо ѝ пише толкова малко, но той не отговаряше на повечето от тях, като не си хабеше времето за нищо друго, освен за изпълнение на поставената си цел. Вместо това започна да ѝ се обажда по телефона през няколко седмици, за да я успокои. Ан също продължаваше да се оплаква от разсеяността му, липсата на добри маниери, по-редките му пътувания до Бъркли, умората и раздразнителността му. Когато ѝ ходеше на гости, тя винаги приготвяше някое от любимите му ястия, обличаше се в специални дрехи и дори му се явяваше неглиже, което той особено обичаше, като полагаше неимоверни усилия да го събуди от апатията му. Но той не беше в състояние да сподели с нея тревогите и безпокойствата на настоящия си свят, погълнали изцяло живота и мислите му. Често я оставяше объркана, мрачна, обидена и дори сърдита, като това трупаше нови към и без това многото му вече грижи. Обичаше я, но сега нормалните му чувства бяха блокирани и избутани на заден план, в това число и любовта му към другите хора.

Посвети се още по-усърдно на болничната работа. Д-р Хеч вече оставяше следоперативните грижи изцяло в ръцете на Питър, като явно му доставяше удоволствие да играе ролята на великия бял хирург, който трябва от време на време единствено да извади конците на някой и друг шев или да открие абсцеса на стар шев, но в общи линии не си мърсеше ръцете или не си пропиляваше талантите с такива помаловажни и дребни задължения, а се пазеше за приложение на великите си майсторски гениални хирургични оперативни умения в операционния амфитеатър.

Питър правеше ранните визитации, д-р Хеч вървеше надутото като генерал пред инспекционната група с г-ца Уест и две сестри от етаж, които обикновено припкаха най-отзад. Безмилостно се шегуваше с пациентите и отправяше остроумни забележки, но ясно им даваше да разберат колко ценно му е времето и колко безценен е всеки миг при темпото, с което работи. Престижът му пред пациентите стана толкова голям, че всяка дума, която отправяше към тях, се превръщаше в сентенция, която оставаше записана в златния фонд на болницата. Няколкото плоски шегички, които пускаше от време на време, се предаваха от уста на уста, от пациентите на сестрите, на посетителите, на другите пациенти, на другите доктори. Постепенно се разкрасяваха от пациента, за да състави подробен анализ на заболяването си и оздравяването му досега. Въпреки че съумяваха да придадат известна уместност и съдържателност на коментарите на д-р Хеч, Питър не преставаше да се дразни, когато пациентите не възприемаха нищо от собствените му внимателни и подробни обяснения, а все повтаряха плоските шегички на д-р Хеч, запечатали се в паметта им.

Въпреки това, Питър нямаше нищо против да играе ролята си на подчинен. Поне, когато той надзираше всичко, пациентите вече не получаваха рициново масло, когато страдаха от чревна непроходимост с повръщане, не им преливаха литър след литър ненужна кръв, не им предписваха тридневни диети след гастректомия, не им предписваха дивашки нареждания за преливане на интравенозни течности като солни разтвори за болни със сърдечни заболявания и тежки калиеви дози за болните от адисонова болест. Още първия ден, когато започна там работа като негов асистент, Питър спря рутинното изписване на пеницилин, стрептомицин и хлоромицетин за всички следоперативни пациенти. Той виждаше как пациентите просперират и разцъфтяват под грижите му и това поне беше утеха сред всеобщото мъчение, защото злоупотребите на д-р Хеч продължаваха и ужасно му тежаха.

Имаше много случаи, когато Питър не успяваше да спре отмъстителната му ръка и се извършваха ненужни херниорафии^[2] на осемдесетгодишни пациенти, вадеха се здрави матки, махаха се хемороиди, заради една-единствена капка кръв и всяка малка бучица кистозен мастит незабавно се изрязваше от иначе здрави и току-що наболи гърди. Ракът се изрязваше от коремите, както амбрата се изчопля от червата на мъртвите кашалоти и пациентите се връщаха

понякога по стаите си, като от тях буквално капеше кръв, след минаването на парния ваяк на д-р Хеч, който беше предназначен единствено да премахва злокачествени образувания, да разсича, подобно на действията на луд човек, черни дробове и черва; бедните хора понякога умираха три, четири, шест часа след операцията, като изчерпваха сетните сили на Питър да ги задържи живи дори и толкова дълго. Д-р Хеч казваше на роднините на починалия в коридора: „Може така да е по-добре. Възможно е Бог по този начин да е показал милосърдието си. Нямахме никаква надежда да се оправят. Ракът беше пуснал разсейки навсякъде“. Питър знаеше, че тези пациенти при химиотерапия, рентгеново лъчение, късмет, добри и подходящи грижи и без хирургическа намеса, щяха да преживеят със семействата си безболезнено още поне година или две.

При много от тези случаи, Питър, като дори си правеше планове да надхитри или да уговори Матю Хеч да не постъпва така, не успяваше да постигне нищо. Ако стигнеше твърде далеч, пред него внезапно се изправяше бяла стена, както стана една нощ, когато отвориха едно седемгодишно момче, за да го оперират от остър апендицит, а Питър мислеше, че то страда само от носталгия и има запек. Д-р Хеч се беше отвърнал от Питър по средата на едно изречение, бе вдигнал и отнесъл момчето със собствените си ръце право в операционната, където тържествено изчака операцията да започне, за да може той да спаси момчето. На следващата сутрин инцидентът не беше споменат на операционната маса. Вместо това д-р Хеч настоя да се впише в доклада за сестрите от операционната, колко голяма помощ му е оказал Питър предната вечер.

И така, Питър продължаваше да работи, наблюдаваше и изчакваше с горящи очи и възпален стомах, докато най-накрая търпението му не се изчерпа.

[1] Възпаление на придатъка на тестиса. — Б.пр. ↑

[2] Зашиване на херниалния отвор след операция на херния. — Б.пр. ↑

26.

Късно една вечер през април Питър излезе през задната врата на болница „Хеч“, уморен, възбуден и треперещ от студеното и смъртоносно напрежение от откритието, което бе направил тази вечер. Един час преди това, той се бе втурнал от масата за аутопсии, за да прегледа цялата подробна история на заболяването на пациента, на когото току-що беше направена дисекция от д-р Джо Пармилий. Беше помолил момичето на нощно дежурство да му направи фотокопие на цялата амбулаторна карта на човека през нощта, който да бъде готов преди следващата сутрин. Беше й казал, че това е случай, който би могъл да опише в дисертацията си.

— Ще дойда в шест часа сутринта, за да взема копията — рече й той.

Когато се отпусна върху седалката на колата си, с въздишка на успокоение си каза: „Ето, това е. Край“. В странното и неестествено психично състояние, в което се намираше — изтощен, но напрегнат и нащрек, неспокоен, но примирил се, чу глухия, трептящ гонг на камбаните на Методистката църква, които удариха дванайсет часа, както си вървеше по чакълената настилка покрай архивната сграда и излезе на улица „Либърти“. Зачуди се дали удрянето на дванайсетия час точно сега има някакво съдбовно значение. Дали не беше някаква поличба? Или просто показваше, че е станало дванайсет часа, а той полудяваше?

Беше чувал за синдрома на успеха, когато амбициозен служещ изведнъж получава поста на вицепрезидент, към който с всички сили и средства се е домогвал през последните петнайсет години и щом го получава, моментално се застрелва. Винаги в постигането на една цел съществува и известно обезсърчение. Защо да си мисли, че е постигнал нещо и същевременно да се чувства подведен? Просто защото смяташе, че макар да е намерил пациента, случая, с който можеше да уличи д-р Хеч, това не означаваше, че утре сутринта, следващата седмица или след месец всичко това нямаше да се обърне в негова вреда и той да излезеше виновен. Първият адвокат, към когото

се обърнесе, спокойно можеше да му се изсмее в лицето, да му обясни колко е глупав, да му покаже очевидните недостатъци и пропуски в обвинението му, които всеки най-обикновен недодялан адвокат веднага би могъл да използва срещу него и да провали всичко.

Питър подкара бързо и разсеяно към къщи. Прибра се и бавно се съблече, като не преставаше да мисли за попадналия му случай, който внезапно го бе завладял. Преди четири дни г-н Луис Корти, трийсет и две годишен строителен предприемач и баща на три деца, беше постъпил в болницата, изпратен там директно от кабинета на д-р Хеч. Имаше силни болки в корема и създаваше клиничното впечатление, че има възпален холецистит, което означава остра инфекция на канала на жлъчния мехур. Веднага беше програмирана хирургична операция и в края на работното време същият този понеделник, 4 април, в пет и трийсет д-р Хеч дойде, изми си ръцете като ги изтърка, и заедно с Питър, в качеството на негов асистент, започна операцията.

Питър не бе имал възможност да види този човек преди това, но както обикновено, започна да се чуди каква ли патология щеше да се установи този път, ако изобщо имаше такава, вместо предсказанието на д-р Хеч. Изследването наистина показа, че е налице неоспоримо възпаление на канала на жлъчния мехур, въпреки че в органа имаше много сиви, слизести камъни. Д-р Хеч набързо се зае с дисекцията и премахването на жлъчния мехур. Питър, вече далеч по-уверен в отношенията си с него и с непрекъснато нарастващо недоверие към всяко негово движение от медицинска гледна точка, досега често бе успявал да намали този характерен замах в действията му или пък да го накара да реши да не изважда някой напълно безвреден, сраснал се сегмент на дебелото черво.

И сега, в началото на настъпващата априлска вечер, Питър отново му бе обърнал внимание да не прибързва, като му каза:

— Моля те, докторе, дай ми време да хвана тези три хемофилика.

Но той скоро трябваше да ходи на събрание. Д-р Хеч имаше да изнася реч в женския клуб тази вечер, за да разкаже за пътуванията си, така че Питър не успя да го накара да намали неистовата си скорост. Обикновеното изваждане на жлъчен мехур обикновено отнемаше около час. Този път д-р Хеч постигна рекордна бързина, извади го за точно трийсет и три минути, а операцията беше по-трудна от

останалите. Докато правеше последните шевове на корема, д-р Хеч помоли Питър да превърже раната.

— Закъснявам вече — каза той. — Освен това трябва да се отбия в центъра на града да си взема диапозитивите при Жермин. Чакат ме. Така че ти напиши вместо мене предписанията, Питър. Сигурен съм, че всичко мина добре и човекът ще се оправи. Той е здрав младеж, строителен предприемач. Каза ми, че в момента има сключени договори за построяването на шест къщи и два магазина наведнъж. Може дори да го накарам да ни построи нов апартамент след година-две. До скоро.

След това се отдалечи със скоростта на светкавица от операционната маса, облече се и изхвъркна навън, като плесна по задника хирургичната сестра, докато излизаше.

Луис Корти изкара нощта добре. Питър моментално хареса едрия италианец, когато след операцията вече беше в състояние да говори, защото, дори и както беше болен и го болеше, успя да се усмихне, като показва два реда прекрасни перленобели зъби, отмахна с жест кичур от черната си коса от челото с грубата си ръка на строител и каза:

— Дошъл съм тук, за да се оправя, докторе, така че ще направя всичко, което кажете, с изключение на клизми. Само да няма клизми, а? Искам да кажа, ако се налага и няма друг изход, ще го преживея, разбира се, но ако може да се мине без тях, много ви моля да го направите. С това изключение, съм изцяло в ръцете ви.

Питър се засмя.

— Да не би да ми светнаха очите, като си помислих за клизма и да ми прочетохте мислите, г-н Корти? Между впрочем, казвам се Де Хаан, д-р Де Хаан, в случай, че не ми помните името.

— Познавам ви, докторе. Но, моля ви, наричайте ме Лу. Когато казвате „г-н Корти“, все имам чувството, че говорите за баща ми. Не, слушайте, наистина вече съм чувал за вас. Вие сте лекували лелята на жена ми, г-жа Аленде. Тя твърди, че сте ѝ спасили живота, и сте я изправили на крака след операцията. Всъщност тя ме доведе тук, като ми стана зле. Жена ми Пеги, тя по баща е Баси, може да познавате семейство Баси, беше направо като ударена, а и нямаше на кого да остави децата.

— Колко деца имате?

Той отново се усмихна, като още веднъж показа алабастровите си зъби.

— Три, докторе, но при такива добри католици, каквито сме ние, не се и съмнявам, че скоро ще станат четири.

— Е, надявам се да е така.

— Тъстът ми казва, че ще ме прати да спя в гаража, ако се появят още деца. Той е голям образ, може и да се майтапи.

— Няма да коментирам по въпроса, защото докторът, който се шегува с пациентите си през първия им следоперативен ден и ги размива, рискува по този начин да скъса някой от шевовете им, което на никого не се отразява добре.

Лу Корти опита да се засмее, но вместо това простена.

— Разбирам какво искате да кажете — рече той, като се облегна и се настани удобно, докато Питър леко палпираше и почукваше по превързания му корем. Провери жлъчката, която се стичаше в пластмасовата торбичка от коремната му Т-образна тръбичка.

Като преслуша белите му дробове, Лу Корти запитва:

— Колко камъка имах?

— Шшт, един момент, моля. Готово. О, седем или осем. Искате ли си ги?

— Какво значи това дали си ги искам?

— Някои хора обичат да си ги занасят вкъщи и ги пазят в бутилка. Или си ги слагат на часовниковата верижка или нещо подобно.

— А, не съм от тях. Хей, коя е нощната сестра на този етаж?

— Мисля, че снощи тук дежуреше г-жа Харис.

— Страхотна е. Истинска кукличка. Как може да не се оправя при такива добри лекари и толкова добри сестри? Не се усмихвайте, докторе, точно това искам да кажа.

Тази вечер Лу Корти продължи да се оправя, но на следващата сутрин започна да му се повдига и вдигна висока температура, 38 градуса.

— Просто днес не се чувствам особено добре, докторе. Мисля, че операцията започва да дава отражение.

— И аз така смятам. Първият ви ден вчера мина далеч по-добре, отколкото е обичайно при другите хора, така че не се изненадвам. Много ли ви боли?

— Не е непоносимо. Мога да кажа само, че се чувствам отвратително, това е всичко.

— Тази вечер ще дойда пак да ви видя и да проверя как сте, но междувременно, ако бях на ваше място, бих обърнал повече внимание на течностите и по-малко на другата храна, в това число дори и на крем карамела и желето, разбирате ли ме?

— Ще изпълня нарежданията ви, докторе. Ако смесвахме бетон, можех и аз да се обадя тук-там с някое и друго нареждане, но тук е както вие кажете.

Тази вечер Питър късно успя да отиде в стаята на Лу Корти и го намери с температура близо 40 градуса, като пациентът ежеминутно се влошаваше, въпреки че все още беше невъзможно да се установят някакви по-точни локални симптоми.

— Лу, как са стомашните болки?

— Естествено, че и там боли малко, докторе, но най-много ме боли от дясната страна, където ме рязаха, само че не зная дали болката е по-силна от нормалната или не.

— Чакай да видя колко е часът. Минава осем. Мисля, че е по-добре да извикам лаборанта ни, да ти направи кръвни проби и да ти изследва урината, просто, за да сме спокойни. Ще ти предпиша и малко антибиотици, в случай че имаш някаква инфекция в леглото на жлъчния мехур или в малките жлъчни вени. Това са малки жлъчни каналчета, които отиват в черния дроб от общия голям жлъчен канал, свързан с жлъчния мехур. Когато тези по-малки каналчета се възпалят, се получава холангит.

— Колингит или шмолингит, все ми е тая, докторе. Каквото и да е, оправете го, моля ви, и ще съм ви много благодарен, защото се чувствам адски зле.

— Лу, само за да проверя още веднъж искам да те попитам, в амбулаторната ти карта пише, че не си алергичен към лекарствата. Можеш ли да пиеш всички видове антибиотици против инфекция — неща като пеницилин, разни мицини, сулфамидни лекарства и всички останали?

— Така мисля. Давали са ми пеницилин, докато бях в армията, когато се разболях от пневмония и д-р Хеч винаги ми го предписва, когато се простудя. Единственото, към което съм алергичен, е работата — и клизмите, естествено, нали така, докторе?

Когато след час се отби при лаборанта, Питър го завари да бърза да приключи работата си, колкото се може по-скоро.

— Закъде си се разбързал така, Стийв? — запита той.

— Искам да гледам шоуто на Гордън Грифит, а то започва в девет и трийсет тази вечер.

Питър изведнъж проумя, че не е гледал телевизионно предаване, откакто си беше у дома за Коледа. Живееше в един свой свят, в който нямаше място за телевизията.

— Ето кръвната картина на Корти, д-р Де Хаан — рече Стийв. — Белите кръвни телца са малко, това е всичко. В момента правя изследването на урината, но в полето на зрението на микроскопа не се вижда голяма част от урината. Мисля, че серумът обаче, изглежда малко жълтеникав. От жълтеница ли е болен?

— Не съм забелязал. Имаше ли жлъчка в урината?

— Не съм проверявал за това и вече изхвърлих пробата.

— Е, добре, утре ще проверим.

— Бих могъл да взема още една проба и тази вечер, докторе, но наистина много ми се искаше да гледам шоуто на Гордън Грифин.

— Е, добре, тръгвай, Гордън Грифин — рече той и Стийв се засмя.

Питър се върна в стаята на Лу Корти, за да му погледне очните му ябълки.

— Спиш ли, Лу? — запита той.

— Не, докторе, по дяволите, не. Какво има?

— Нищо. Само искам да погледна в очите ти. Не запалвай лампата. Ще си използвам джобното фенерче. — Питър светна в очите на Лу Корти. Нямаше жълто.

— Какво става, докторе? Нещо не е наред ли?

— Няма нищо. Просто проверявах нещо. До утре сутрин. Лека нощ.

Питър изкара една безсънна нощ, още една от поредицата безсънни нощи напоследък. Няколко часа почивка, след това буден за около час, след това още няколко часа почивка. Измъкна се от леглото в шест часа, все още загрижен за Лу Корти и другите, подобни на него случаи. Като изпи чаша набързо сварено кафе, се поколеба, след това

най-накрая, за втори път тази седмица, си взе една таблетка декседрин. Не искаше да влезе в категорията на Матю Хеч, т.е. от шест до осем таблетки на ден, но му се струваше разумно от време на време да си взима по едно хапче, за да може да устои на умората, поне да пази равновесие и да поддържа енергията си.

Стигна в болницата преди седем часа, прегледа набързо един предоперативен пациент, след това се отби при леглото на Лу Корти. Той вече беше буден и се усмихна, но Питър видя, че го тресе от студ.

— Тресе те, Лу — рече той, — зле ли се чувстваш?

— Май проблемът е, че се чувствам като че ли някой непрекъснато ми сипва вода в питиетата и имам страхотен махмурлук, същевременно и грип. Може ли да се окаже, че това ми е проблемът?

Питър се усмихна на нервния млад строител.

— Няма да е необичайно. Нека да видя колко ти е температурата. — Сложи термометър в устата му и му измери пулса. Беше значително по-слаб, което го изненада. След това му измери кръвното. Намръщи се и извади термометъра. Показваше 39.8.

— Вдигнал си по-висока температура тази сутрин, Лу. Ще трябва да ти сменя антибиотика.

— Да не е през устата, докторе. Не мога да преглъщам.

— Ще ти ги бием като инжекции.

След сутрешните операции, Питър помоли д-р Хеч да не минава заедно с него на визитация и отиде директно в лабораторията. Стийв го видя да влиза и се изправи.

— Д-р Де Хаан — обърна се към него той, — бялата кръвна картина на вашия човек Корти показва ненормален резултат. Общото количество на белите кръвни телца е само 7700, но има трийсет и девет процента сегменти, трийсет и четири процента са пръчкоядрени, два процента са млади и два процента са миелоцити плюс двацет и три процента лимфоцити. Дали не е възможно да развива левкемия?

— Трябва да е някаква остра инфекция, не знам от какво обаче. Не знам и къде е, не мога да я локализирам.

— Билирубинът му е малко повишен, с 2.4. В урината му не намерих жлъчка, но има албумин. Амилазата му е нормална на осемдесет.

— Нормална амилаза, а? Е, това поне премахва варианта с панкреаса. Благодаря ти, Стийв, добре е. — Питър вдигна телефона и

се обади на Норман Силвана. Отговори медицинската му сестра.

— Здравейте, г-жо Прок, обажда се д-р Де Хаан. Д-р Силвана там ли е? Ами, ще можете ли да го помолите от мое име да види един пациент за консултация? Става въпрос за Луис Корти, болнично отделение „Д“, в хирургията, стая двеста дваайсет и две, първото легло. Един момент, по-добре кажете, че д-р Хеч и аз заедно го молим да види пациента. Точно така. И го помолете, ако може да отиде да го види колкото е възможно по-скоро. Спешно е.

Норман Силвана се обади на Питър точно в дванайсет на обяд.

— Току-що ходих да видя пациента ти Корти, Питър. Можеш ли да дойдеш при мен?

Питър намери Норман Силвана в отделениято — чернокос и красив както винаги — да преглежда амбулаторния картон на Лу Корти.

— Този човек е наистина много болен. Трябва веднага да вземеш спешни мерки за него. Почти не мога да му доловя кръвно над петдесет. Температурата му е четирийсет градуса. И само бълнува неразбираеми неща, нищо свързано не може да чуе човек.

— Защо, по дяволите, сестрите не са ми съобщили? Помолих ги да му мерят кръвното и да ме уведомяват, ако има промяна.

— На картоната му е отбелязано, че при последните две мерения е било под осемдесет.

— Явно е дежурна тази тъпанарка, Дора Бикърсън, тя нищо не разбира от работата си.

— Както и да е, със сигурност ще имаш нужда от кръвни култури, пикочни култури и всички антибиотици, за които можеш да се сетиш, мускулно и венозно. Не съм сигурен.

— Мисля, че има инфекция в жлъчните канали.

— Може да е холангит, това също е една от възможностите. Но когато го преглеждах, почувствах, че в горния десен квадрант има натрупана маса. По-голяма от обичайната следоперативна маса. Не зная дали става въпрос за черния дроб или какво друго. Сигурен съм, че не са фекалии.

— Не ми изглеждаше да има болки там.

— Мисля, че трябва да вземеш под внимание и възможността за перитонит, поради жлъчката — те са коварни, а така също и натрупване на абсцеси от дясната страна точно над черния дроб и под

диафрагмата. Но същевременно е напълно възможно да има нещо, което да причинява сериозно увреждане на дейността на черния му дроб с остра невроза и смърт на черния дроб. — Приблужи се поблизо до Питър и тихо прошепна, за да не ги чуе никой: — Нали го знаеш този ненормален Хеч какви ги върши. Човек изобщо не е в състояние да предположи какво може да се е случило на пациентите му.

— Веднага тръгвам, Норман. Смятам, че ще е най-добре да се обадя на съпругата му и да й кажа колко е зле.

— Между другото, Питър, струва ми се, че ще се наложи пак да му се отваря корема. Така че кажи на Баскервилското куче да внимава, за да надуши навреме плячката. — Норман тихо се засмя на собствената си шега, когато си тръгваше.

Питър постави на Лу Корти интравенозен катетър. Човекът, който същата тази сутрин бе изглеждал бодър и в настроение, въпреки че беше болен, сега успяваше единствено мъчително да се повдигне при процедурите. Антибиотикът срещу инфекциите и левофедът за повишаване на кръвното налягане започнаха лека-полека да капят през малката тръбичка във вената на дясната му ръка. Разтворът от кристална глюкоза във висящата бутилка беше пожълтял от тетрацилин, докато напомнимаха чрез инжекция в хълбока му белия пеницилин и кехлибарения хлоромидетин. Когато кръвното му отказа да се повиши, започнаха да му дават кислород през носовата канюла и му инжектираха хидрокортизон директно в тръбичката, която водеше във вената за постигане на по-бърз ефект.

След половин час Лу Корти започна да дава признаци на живот и Питър тръгна, за да се обади на г-жа Корти. Тя беше очевидно като ударена от гръм от съобщението на Питър. Докато й обясняваше новите проблеми на съпруга ѝ, той видя как д-р Хеч стихийно мина покрай него и влезе в стаята на пациента.

— Добре, г-жо Корти — рече най-накрая Питър, — радвам се, че можете веднага да дойдете. На всяка цена трябва да го направите.

Питър се върна до леглото на Лу, като ядът му към Матю Хеч продължаваше да нараства. По някакъв начин копелето му с копеле беше причинило всичко това, но как? Какво се бе случило? Операцията мина добре, но беше твърде бърза. Онази вечер не успя да намали темпото на д-р Хеч. Или просто този случай беше един пример

за лошия късмет на някои хора с медицината. Случваше се понякога нещо да не върви както трябва, ставаше нещо, което никой не беше в състояние да предвиди или да избегне. Питър колебливо поклати глава, като за миг отблъсна инстинктивната си нарастваща с всеки миг омраза към сервилната според него същност на душата на д-р Хеч, за която изглежда нищо нямаше значение, освен собственото ѝ удовлетворение.

Питър неотдавна бе стигнал до извода, че д-р Хеч проявява далеч по-голямо разбиране към характера на собствените си действия и постъпки, отколкото преди това бе допускал. Този възглед се зароди след посещението в клиниката на сестрата на д-р Хеч, висока привлекателна жена от Илинойс. Д-р Хеч я лекува от артрит, след това извика и Франк Луики да я види и Питър един ден подслуша разговора им за нея в коридора.

Д-р Хеч беше запитал:

— Значи мислиш, че определено има артрит в лактите и в ръцете?

— Така смятам. Естествено, артритът е разтегливо понятие. Бих казал, че е по-скоро хипертрофичен остеоартрит, но може да има и нещо на ревматична почва. Определено си вървят заедно и е напълно възможно да има и двете. Но със сигурност няма сериозно ревматично заболяване.

— Кажете ми какво мислиш за интравенозния хидрокортизон, нали знаеш, с пирамидон или салицилати, добавени към него, да кажем три пъти седмично в продължение на няколко седмици или месеци? Искам да кажа, става дума за сестра ми и искам да я лекувам както трябва. Обичам да съм сигурен в това, което правя. Чувал съм, че този вид лечение дава странични ефекти.

Лицето на Франк се бе зачервило и той беше промърморил:

— Е, смятам, че нещо от рода на аспирина или дори бутазолидина, приемани през устата биха могли да дадат по-трайни дългосрочни резултати.

След това, когато Матю Хеч си отиде, Франк беше избухнал пред Питър:

— Проклетият му кучи син! На всички, в това число и на кучето си, предписва кортизон със салицилати във вената, и от години добавя в него този скапан пирамидон, като всички ние не си затваряме устата

да крещим за страничните му ефекти, а сега ме пита! Разбираш ли, взима по единайсет долара и деветдесет цента на инжекция, там е цялата работа! И сега изведнъж започва да се чуди дали това е правилният начин, по който трябва да постъпи, който, естествено, в случая не е, когато става дума за сестра му. Лицемерното му копеле с копеле.

Питър беше решил тогава, че Матю Хеч няма начин да не съзнава до голяма степен функционирането на своето тъмно като ада, кърваво, наистина не страдащо от шизофрения сърце и го бе намразил за всички прозрения, които бе възможно някога да е получавал. Имаше нещо подобно на двойствено мислене, но то със сигурност не се отнасяше за д-р Хеч.

Като влезе в стаята на Лу Корти, Питър установи, че е свил войнствено юмруци. Д-р Хеч изрече, без да вдига поглед:

— Питър, работата тук наистина изглежда много зле. В този младеж се развива явен процес на интоксикация, по всяка вероятност предизвикан от използваната анестетична комбинация, а може да е и инфекция. Не вярвам да има някакъв хирургичен проблем, а и без това е достатъчно зле, за да го отваряме наново.

Ноктите на Питър се впиха в дланите му.

— Не съм съгласен с вас. Мисля, че има голяма вероятност да се развива субдиафрагмален абсцес или да има възпалителен процес в леглото на жлъчния мехур, или дори в панкреаса, което би се изяснило в момента с една изследователска хирургична операция.

Матю Хеч се изправи и изненадано го погледна, като лицето му се стегна от яд и бързи пресмятания. Питър наблюдаваше как ръката му с форма на ръката на човек, който хвърля диск, се пъхва под сакото му и започва мъчително да търка нагоре-надолу по връхната точка на сърцето му, признак на явен размисъл. Заговори тихо и спокойно:

— Не смятам, че си виждал толкова много подобни случаи в практиката си, колкото съм виждал аз, Питър, и твърдя, че този човек не трябва да се подлага на хирургическа операция в момента. Винаги съм установявал в подобни ситуации, където инфекциите създават проблеми, че е необходимо да се дават антибиотици и пак най-различни антибиотици, докато човек не намери подходящия.

„Пълни глупости!“, помисли си Питър.

— Както казах, изцяло не съм съгласен с вас. Помолих и Норман Силвана да го прегледа и той е на същото мнение като мен или може би ще е по-правилно да кажа, че аз съм на неговото мнение.

— Наистина ли? — запита Матю Хеч. — Ти дори не си се консултирал с мене. Защо по-рано не ме уведоми за тази ситуация, Питър? Мисля, че трябваше да го направиш, а ти какво смяташ? — Говорът му се бе превърнал почти в шепот и едва се чуваше. Малко се позасмя, но Питър си помисли, че долавя гнева зад тихите спокойни думи и усмихващото се лице.

Питър замислено се изкашля, но не отговори нищо. Матю Хеч продължи да говори, вече по-високо, като очевидно сметна мълчанието му за признак на уплаха.

— Хайде да повикаме Норман Силвана тук и да изясним въпроса. — Обърна се към сестрата в стаята. — Обадете се на д-р Силвана и го помолете веднага да дойде. И искам непрекъснати първокласни грижи за този младеж. Моля те, кажи на г-ца Уест да се заеме с това.

Д-р Хеч бутна частично откъсналия се от раната бинт и отново опипа корема на Лу Корти, след което го покри.

Норман ги срещна след няколко минути в коридора. Питър стоеше мълчаливо, докато те двамата разговаряха. Д-р Хеч държеше амбулаторния картон в ръце и го четеше, като нахвърляше тук-там някоя и друга забележка по него. Норман започна разговора по типичния си характерен пряк начин.

— Момчето трябва да се оперира, Мат.

— Това ще го убие — твърдо и доста високо отсече д-р Хеч.

— Е, хайде сега, Матю, той така и така ще умре, ако при хирургичната намеса не успееш да намериш нещо, което да оправяш.

Д-р Хеч заговори още по-високо, като явно загреваше и се подготвяше за предстоящата битка.

— Допускам, че проблемът му може да се дължи на токсичност, настъпила вследствие на упоителната смес — не се усмихвай, Норман, определено така виждам нещата, с широко разпространено просмукване на места от капилярите, увредени от упойката. Естествено, признавам, че може и да се окаже просто остър хепаторенален (чернодробно-бъбречен) синдром и не знам случай някой да е могъл да направи нещо, за да помогне при подобни

ситуации. Хората или оздравяват, или не. Но да се оперира болен от хепаторенален синдром е все едно да отвърнеш на картечен огън с вятърна мелница.

Д-р Хеч изглеждаше много доволен от метафората си, но Норман безстрастно го гледаше право в лицето.

— Изглежда картината не ти е съвсем ясна, Мат. Защо да се заблуждаваме? И ти, и аз не знаем какво му е на този човек. Мисля, че нещо не е наред с черния му дроб, откровено казано, смятам, че е възможно да има остро чернодробно увреждане, остра жълта атрофия, но ако там вътре има абсцес, тогава очевидно само хирургическата намеса може единствено да му помогне.

Лицето на Матю Хеч изгуби част от радостния си щастлив блясък и се изостри от яд при думите на Норман.

— Нека аз сега да ти кажа. На този човек трябва само да му се духне малко азотен окис в лявото ухо и моментално ще се изправи на крака — рече той. — Операцията за него би била равносилна на убийство и аз няма да допусна подобно нещо. Не е нужно да ми казваш нищо повече по този въпрос. — Гласът му беше сърдит, след това омекна, когато започна отново да се владее. — Винаги съм установявал, Норман, че до известна степен следвам съветите на консултантите си и след това аз съм този, който взима решенията. Не трябва да забравяш, че отдавна съм в този бизнес, далеч по-дълго от тебе и доста случаи са ми минали през ръцете...

В този момент Норман направи крачка напред и доближи лицето си до това на д-р Хеч.

— Слушай, Мат, това момче може да има в корема си абсцес, който да се е перфорирал. Ако се изчисти, това може да спаси живота му. Да предположим, че е увреден черният му дроб. Защо и от какво? Може да е от някои сраствания, възпаление или нараняване, което се намесва и пречи на циркулацията. Ако се отстрани, може много да му помогне.

— Мисля, че малко кръвопреливане ще му бъде от полза — предложи Матю Хеч. — Може да е изпаднал в шоково състояние от кръвоизлив, от загуба на кръв или течности.

— Кръвопреливането със сигурност няма да му навреди, но той се нуждае от много повече — настоя Норман. — Това не е шоково състояние или кръвоизлив. При хеморагичен шок^[1] кожата се

овлажнява и се намокря, а неговата е суха, освен това хематокритът^[2] и хемоглобинът му биха се понижали, а неговите всъщност се повишават. Това е студеният шок на токсичността, по всяка вероятност причинен от грамотрицателни микроорганизми инфекция.

— Винаги съм установявал, че има и практични неща, за които също трябва да помисли човек, Норм. Например, понякога не се вършат някои неща заради медикозаконната ситуация. Ако оперираме това момче, то ще умре директно на операционната маса, а тези неща ме плашат. Човек може да се окаже изправен пред съда.

— Дадох ти мнението си. Проблемът си е твой, ако не искаш да го вземеш предвид. — Лицето на Норман беше зачервено, а думите му се замазваха от яд.

Матю Хеч се усмихна, след това се засмя и постави ръка на рамото на Норман.

— Норм, уважавам мнението ти, просто този път го пренебрегвам и няма да го зачета, но по всяка вероятност следващия път ще го взема под внимание. Но и ти казваш, че малко кръв няма да му навреди, както и аз мисля, че кръвта е добро нещо, така че ще му прелеем малко кръв, ще му дадем много антибиотици и сигурно скоро ще установиш, че това момче ще изненада всички ни.

Норман Силвана въздъхна и сви рамене.

— Е, тогава постъпи както намериш за добре, Мат, и ме остави на мира. — Завъртя се на токовете си и излезе.

Матю отново се усмихна, пое си дълбоко въздух и се огледа при шума на стъпки зад себе си, които се оказаха на една санитарка от етажа.

— Д-р Хеч? — обърна се към него тя.

— Да, Мили, какво има? — с приятелски тон запита той, без никаква следа от нервност и раздразнителност в гласа.

— Тук е г-жа Корти.

Тя чакаше долу в коридора, беше тъмнокоса и красива жена, бледа, изплашена, с подути клепачи над бузи с изпъкнали скули. Беше облечена в кафяво кожено палто, а на главата си имаше син шал. Владееше се с явно усилие. Кимна и леко се усмихна на всеки от докторите.

— Д-р Хеч — рече тя, — какво не е наред? Ще се оправи ли?

— Много е зле, Пеги. Не знам дали ще можем да го спасим.

— Наистина ли е чак толкова зле? — беззвучно запитва тя.

— Откровено казано, мисля, че няма да го бъде.

— Не мога да повярвам. Не мога да повярвам, че точно вие казвате тези думи. Невъзможно е, искам да кажа, направо ми се струва нереално. Ще умре ли?

— Така мисля.

— Искам да го видя. Може ли да го видя?

— Можеш, въпреки че е в безсъзнание.

— Искам да вляза при него.

— Имам спешен случай, който ме чака в кабинета, Пеги, но д-р Де Хаан може да те заведе.

Като тръгна, г-жа Корти леко се заклати и Питър я задържа, като я хвана с ръка за лакътя.

— Извикахте ли свещеник? — запитва тя.

— Не, но ще се погрижа за това.

— Моля, повикайте отец Маклафлин от църквата „Св. Георги“, ако успеете да го намерите.

— Ще се опитам — отвърна Питър, докато я водеше по коридора до стаята на съпруга ѝ.

— Почакайте един момент — рече той, като влезе в стаята преди нея.

Лу Корти лежеше тихо, черната му къдрава коса се открояваше на бялата възглавница. Ръцете му бяха студени, като че ли са били заледени. Лицето и гърдите му бяха покрити с капчици студена пот, които се събираха във вдлъбнатината на врата му, като дъждовна вода в канавка.

— Как му е кръвното? — запитва Питър специалната сестра.

— Много е ниско, докторе. Едва го долавям.

— Жена му е отвън в коридора. Ще я доведе.

— Току-що забелязах, докторе, че започна да диша неравномерно, както при Чейн-Стоксовото^[3] дишане.

— Може да му помогне амиофилинова свещичка.

— Направо се боя да го оставя дори и за миг сам, докторе.

— Ще доведе съпругата му и ще отида да ви донеса.

— Кръвта достатъчно бързо ли тече?

— О, вече сте започнали кръвопреливането? И без това няма нужда от него, но това обяснява защо му е толкова ниско кръвното.

Пак трябва да му се дава левофед, както виждате, а в кръвта такъв няма. На шкафчето има една ампула левофед. Добавете я директно към кръвта.

Питър подаде глава през вратата и повика г-жа Корти. Тя влезе бавно и страхливо, но отиде право към леглото на мъжа си и го хвана за ръката.

— Лу, аз съм Пеги — по-високо изрече тя и той простена в отговор. — Отвори си очите и ме погледни. Ще се оправиш. — Тя нежно го погали по главата и очите му се отвориха за момент.

Той прошепна:

— О, Пеги! — И клепачите му отново се затвориха. Пак простена от болка, но повече не реагира по никакъв начин на молбите и целувките ѝ.

Питър се запъти към коридора, за да вземе свещичката и бързо се върна в стаята. Г-жа Корти беше седнала в един стол близо до леглото му, като очите ѝ също бяха затворени и го държеше за ръка.

— Оставете я няколко минути насаме с него — прошепна Питър на сестрата, — и след това вмъкнете това. Мисля, че трябва и тя да остане в болницата при него, така че ви моля да ѝ го кажете.

След два часа, в края на работното си време, Питър се върна в стаята на Лу и намери Пеги Корти в същото положение, в което я беше оставил, облечена в палтото си. Продължаваше да го държи за ръката.

Следобедната сестра, която беше на смяна сега, г-жа Толандер, веднага заговори:

— Тъкмо се канех да ви се обаждам, докторе. Пациентът започнаха да го побиват студени тръпки преди няколко минути. — Извади ректалния термометър, избърса го, погледна го и го подаде на Питър. Показваше 42 градуса.

Питър погледна към Пеги Корти, която вдигна към него питащи очи.

— Ще излезете ли за момент навън с мене, г-жо Корти?

В коридора Питър се обърна към нея:

— Положението на съпруга ви е много лошо и се безпокоя дали ще изкара нощта. Искан да съм сигурен, че всички в семейството му са наясно какво е положението в действителност, в случай че поискат да го видят или просто трябва да знаят.

— Това ми каза и отец Маклафлин, така че сестра ми ще се обади на всички. Майка му е починала, разбира се, но ще уведоми баща му и сестра му.

— Влошава се и отслабва с всеки изминал момент. Температурата му е много висока. Четирийсет и два градуса. — Питър се почувства ядосан, изправен пред тази ситуация, победен, безпомощен в опитите си да намери начин да спаси живота на този мъж.

— О, боже, не зная какво ще правя, ако му се случи нещо — изстена г-жа Корти, като от очите ѝ закапаха огромни сълзи.

Питър се упъти към шкафа за санитарни материали, за да ѝ донесе хартиена носна кърпичка. Когато се върна, тя се бе поуспокоила.

— Трябва да има и още някой при вас — рече той, като гледаше размазаните следи от грим по бузите ѝ.

— Ще се обадя на сестра си. Тя може да дойде, докторе. Благодаря ви, че сте толкова любезен. Знам, че правите всичко, което ви е по силите.

Питър механично изяде леката си вечеря, която му сервираха в кафенето и прекара вечерта, като влизаше и излизаше от стаята на Лу Корти. В седем и половина пациентът стана неспокоен и започна да вика неразбираеми думи. След това отново го побиха силни студени тръпки и изпадна в кома, като изобщо не реагираше на нищо до десет часа. За Питър това беше тъмна, изпълнена със светлини и сенки нощ, която остана в спомените му, оцветена в бели, черни и сиви краски, докато спеше и се събуждаше, разхождаше се нагоре-надолу, явяваха му се краткотрайни видения на стаята на Лу Корти с шепнещите сестри, нагласяваше тръбите, мереше кръвното му, включваше и рестартираше интравенозните кръвопреливания, след това заспиваше, събуждаше се и всичко се повтаряше отначало.

В осем часа на следващата сутрин Лу Корти получи силен конвулсивен апоплектичен удар. Питър изкара Пеги Корти и всички от семейството навън в коридора, вкара интубатор в пациента и поддържаеше дишането му през тръбата до внезапното прекратяване на сърдечната дейност половин час по-късно. Питър постоя един миг в

средата на стаята, като си мислеше за семейството отвън. Беше толкова трудно да се намери измерение на силата на човешката мъка. Сестрата на Лу Корти беше плакала, крещяла и стенала в стаята. С изключение на първата си реакция, Пеги Корти се държеше спокойно, разбиращо, почти не плачеше, като поздравяваше учтиво всички. Баща му се бе държал безстрастно. Как да им каже сега? На кого да каже първо? Всички чакаха в коридора обаче, и Питър им съобщи на всички заедно. Сестрата на Корти се свлече на земята със силно пукане в коленете, което го накара да се бои, че може да си е счупила капачките на коленете. Двама от по-младите мъже я занесоха в дневната стая. Пеги Корти влезе в стаята, отиде до леглото и продължително целуна челото на мъжа си за последен път, преди да си тръгне. Матю Хеч пристигна, докато Пеги беше още в стаята и тя му стисна ръка, като му благодари.

Питър усети, че му се повдига, докато слушаше как д-р Хеч произнася обичайната си за такива случаи реч:

— Направихме всичко възможно, Пеги, но този път нищо не помогна. Бързо свърши обаче, не е страдал много, ако това може да се яви като някаква утеха. — Питър се помъчи да задържи надигащата се в стомаха му отврат. — Още при хирургичната операция казах, че има нещо, което не е наред с тъканните му слоеве, и откровено казано съм убеден, че в случая става дума за ранен стадий на рак. Да го наречем интуицията на стария доктор. Естествено, ние вчера коментирахме дали да не го отворим още веднъж, но той изглеждаше твърде зле. Не смятам, че щеше да издържи дори и на най-слабата упойка.

— Мислите ли, че още един преглед сега ще ви помогне да разберете какво точно му се е случило, д-р Хеч? — запита Пеги Корти. — Това би ли помогнало на медицинската наука или пък на другите ви пациенти?

— Не вярвам, Пеги. И така разбрахме какво му е. Знаехме, че има остра инфекция след лошо инфектиран жлъчен мехур. След това последваха влошаване състоянието на черния му дроб и бъбречната дейност. И както казвам, зад всичко това може да се крие ранен стадий на рак.

„Колко е умен!“, помисли си Питър. Взима невежите хора, убива роднините и близките им, след това просто им внушава вълшебните думички „рак“, „инфаркт“, „удар“ или „бъбречни усложнения“ и това обяснява всичко. Можеха да кажат на приятелите си, другите си

роднини, съседите си, че е получил инфаркт след хирургична операция, кръвоизлив, левкемия и така нататък. По този начин всичко ставаше разбираемо, грешките при поставянето на диагнозата и лечението чисто и просто се прикриваха. Питър го беше виждал вече толкова пъти при семействата на другите пациенти на д-р Хеч. Всичко минаваше гладко и като по вода. Никой не искаше да повярва, много малко хора бяха в състояние дори да допуснат и през ум да им мине мисълта, камо ли да повярват чудовищната истина, че любимият им съпруг, съпруга, баща, дъщеря или син, бяха починали поради медицинска небрежност или некомпетентност.

Както беше казал Джордж Бърнард Шоу: „Смъртта е начин да се повиши престижа на лекарите“. Ако починаха важни хора, лекувани от даден лекар, то на него му се обръщаха голяма доза внимание и коментар, като клиентелата му неизбежно се увеличаваше. Те разсъждаваха така: „Ако е бил достатъчно добър за г-н «Богаташко» или г-н «Политик», който почина миналия месец, трябва да е достатъчно добър и за мен“. Мислите на хората течаха по налудничав, непредсказуем и труден за разбиране начин.

Матю най-накрая си тръгна с поклащане на голямата си глава, косата му вече пораснала дълга отзад, подобно на гривата на лъв. Самата Пеги Корти се приготви да си тръгва и след това се отпусна на гърдите на Питър, като цялата затрепери и захлипа:

— Не мога повече да се сдържам. Не мога повече.

— Не се и опитвайте. Хубаво е да поплачете — успокой я Питър.

— Просто нямам сили да се прибера вкъщи и да се изправа лице в лице с децата.

— Може би ще мога да ви намеря нещо, което да ви помогне.

Тя се отдръпна и си издуха носа.

— Не искам лекарства за сън.

— Е, добре, слезте с мене и да поседнем заедно във фойето за миг. И без това искам да ви питам нещо.

— Какво има? Защо не ме попитате сега?

— Нека първо да слезем долу.

Тя хвърли още един поглед назад, към вече покритото тяло на съпруга си, след това в асансьора отново заплака. Седна във фойето, като се наведе напред, хванала главата си с две ръце и мълчаливо заплака.

— Г-жо Корти?

— Да? — запита след минута тя.

— Бих искал да получа разрешението ви да направим аутопсия на съпруга ви, за да се опитаме по-точно да установим причината за смъртта му. Вярвам, че това много би ни помогнало.

Тя го изгледа.

— Но аз запитах д-р Хеч и той не сметна това за необходимо.

— Чух какво каза, но... — Питър се поколеба. — Мисля, че само гледаше да се съобрази с чувствата ви и да не ви тревожи допълнително. Сигурен съм, че смята подобен преглед за необходим, но просто не е искал да ви причинява допълнителни страдания.

— Той е прекрасен човек, нали? Само като го погледнеш и веднага се вижда колко зле се чувства и колко му е мъчно. Никога не съм го виждала да изглежда толкова тъжен. Сигурна съм, че имаше сълзи в очите си, когато разговаряше с мене. Трябва да му е трудно да върши толкова велики дела и след това да се случват подобни нещастия. Както и да е, убедена съм, че в никакъв случай не бих могла да намеря по-добър лекар за Лу. Може това, което казвате, да е вярно. Не мога да разбера как е възможно да иска прегледа, а да не иска да ме нарани или да ме разстрои като го направи.

— Това е положението.

— Добре — рече тя доста напрегнато, — нямам никакви възражения срещу аутопсията. Сигурна съм, че и Лу нямаше да има нищо против. В миналото дори е казвал, че ако му се случи нещо, и медицинската наука може да използва за нещо очите му, сърцето му, тялото му, е съгласен да ѝ ги предостави.

— Ще трябва да подпишете един документ, за да потвърдите съгласието си.

— Бих искала обаче да знам какво точно ще установите, независимо каква е истината.

— Естествено. Разбирате, нали, че ще бъдат необходими няколко седмици, за да се направят диапозитиви и всичко останало, преди да се даде окончателното заключение на експертизата, но предварителната диагноза и рапорт се правят на момента.

— Искам само да знам всичко, което установите.

— Добре. Ще отида да ви донеса документа, който трябва да подпишете и ще накарам сестрата да ви даде нещо успокоително.

По пътя си към стаята за спешни случаи, за да вземе разрешителното за аутопсия, Питър видя катафалката да се задава по задната алея и побърза към г-жа Корти да подпише документа, преди да отнесат тялото. Стигна до стаята на Лу Корти точно когато двама от гробарите го слагаха на носилката.

— Аз съм д-р Де Хаан — обърна се Питър към по-възрастния от тях, едър и червенолик. — Г-жа Корти току-що подписа това искане за извършване на аутопсия и искаше да ви го даде.

— Така ли? — отвърна мъжът, като тежко пухтеше от положените усилия. — Аз съм Дъг Редълман, докторе, от погребалното бюро „Редълман“. — Протегна пълната си ръка със зачервена длан, като му лъхна на уиски. — Не мисля, че съм ви срещал преди, докторе. Обичаме да сътрудничим при подобни случаи. Кога ще извършите аутопсията?

— Ще се обадя на д-р Пармилий и по всяка вероятност ще я направим късно този следобед или тази вечер.

— Сигурен бях, че смъртта на младия Лу ви е изненадала. Ние с него и баща му ходехме заедно на лов, когато беше дете. Беше най-точното дете стрелец на птици, което някога съм виждал. Естествено, ние се грижим за семействата на Корти и на Баси, когато някой от тях почине. Но, господи, колко изненадан останах, когато научих за смъртта на младия Луи. Говорих с него преди не повече от три седмици. Каза ми, че има сключени договори за близо половин милион долара. Дяволски лоша работа.

— Прав сте — отвърна Питър.

[1] Шок от масивна кръвозагуба. — Б.пр. ↑

[2] Хематокрит е съотношението между обема на червените кръвни клетки и общия обем на кръвта. — Б.пр. ↑

[3] Чейн-Стоксово дишане — нарушение на дишането при сърдечни заболявания. — Б.пр. ↑

27.

Тази вечер Питър заобикаляше ковчези и трупове, за да стигне до задната стая в погребалното бюро на мазето на Редълман, където се извършваха аутопсиите. Имаше плетена от ракията врата и непрозрачно стъкло, през която трябваше да се мине, след това се влизаше в ярко осветена стая с нисък таван, по чиито сиви стени играеха сенките от непрекъснато въртящ се на тавана голям черен вентилатор.

Докато Питър влезе, д-р Джо Пармилий, спретнато облечен и с папийонка, вече беше там и обличаше гумената престилка на патоанатома. Малкото черно куфарче на хирурга по аутопсиите беше отворено на дървената мивка, а в него лежах подредени големите ножове за дисекция — достатъчно големи, за да разрежат пуйка — бутилките с мостри, пълни с формалин, ръкавици, големи и малки ножици, а също така и малък ротативен ръчен трион за отваряне на черепната кутия.

Джо посочи другия човек в стаята, който беше по-висок от него, също облечен в престилка и представляваше по-здравословна версия на Дъг Редълман.

— Питър, това е Хенри Редълман. Хенри — това е д-р Де Хаан.

Джо Пармилий се отправи към чисто голото тяло, когато вратата внезапно се отвори. Питър вдигна поглед, за да види, че влиза Норман Силвана, с шапка в ръка и облечен в черен шлифер. Питър се бе обадил на д-р Пармилий късно същия ден, за да намали шанса той да се свърже с д-р Хеч преди аутопсията, но за миг сърцето му трепна, като си помисли, че в стаята можеше да влезе Матю Хеч.

— Здравей, Норман — обади се Джо и започна с най-големия си нож да прави скърцащите двустранни инцизии през ребрените хрущяли на Лу Корти.

Норман възпитано му кимна, без да каже нищо.

— Норм — възкликна Питър, — изненадан съм да те видя тук. Трябваше да ти се обадя, но забравих.

— Имам си собствени шпиони — бодро рече Норман.

— Не си уведомил и Матю — рече Джо Пармилий, като извади стерналната кост, за да извади на показ блестящите, цветисти органи, разположени в гръдния кош. — Казах му, че ще се обадя по-късно, за да му съобщя резултатите — продължи Джо Пармилий, като бързо разряза коремната стена, за да извади на показ и тази кухня. Режеше през опашката на сутурната линия на горната дясна квадранта.

Поне Матю Хеч не я беше спрял, помисли си Питър, докато Джо Пармилий продължи да нарежда в тон, докато вършеше просекторската си дейност:

— Тук има малко перитонитна течност, сериозно е, но не е гнойна. Тъй като вие, господа, доколкото разбирам, главно се интересувате от коремната кухня, бързо ще мина през гръдните органи. — Той умело и бързо извади вкупом белите дробове, сърцето, хранопровода и трахеята. Белите дробове бяха отделени и разделени на секции, аортата надлъжно разцепена и инспектирана, сърдечните съдове палпирани и серийно врязани и отворени по бърз ред. — Малко наплив на кръв в дробовете, малко точковидни кръвоизливи в сърдечния мускул, всичките в съответствие със смърт в шоково състояние, по всяка вероятност токсемичен шок^[1]. Коронарните съдове със сигурност са добре. Изобщо няма артериосклеротично втвърдяване на артериите. По-късно ще хвърля поглед на сърдечните му клапи.

След това патологът извади всичките му вътрешности, от стомаха до дебелото черво и занесе блестящите хлъзгави навивки на мивката в един съд. Ретроградно отвори червото с големи хирургични ножици, от правото черво през дебелото черво до тънкото черво. Когато стигна до дуоденума, сви рамене и направи физиономия.

— Смятам, че нашето момче някога тук е имало язва, въпреки че вече е зараснала, но независимо от това, не виждам нищо повече от няколко субсерозни и субмукозни кръвоизливи в целия чревен тракт.

След това отново се пъкна в зеещата коремна кухня, вече опустошена, с разрязана обвивка и изпълнена с течност. Скоро бяха извадени и бъбреците, капсулите им бяха махнати, разделени на секции и след това д-р Пармилий внимателно се вгледа в останалия на мястото на операцията гроздовиден орган в горната дясна квадранта.

— Този черен дроб ми изглежда болен — рече той, като го опипваше. — Мек е, отпуснат и некротизирал.

Вдигна черния дроб, за да среже останалите перитонеални сраствания^[2] и по този начин да ги премахне.

Норман Силвана се бе навел над масата, като съсредоточено наблюдаваше всичко.

— Джо, какво е това? — запита той, като посочи малка маса с цвят на червено вино в кухнята на черния дроб, точно под дюшечените сутури.

— Това е някакъв кръвен съсирек, останал между общия жлъчен канал и чернодробната артерия.

— Я го извади. Искам да видя какво има там.

— Естествено. Канех се първо да извадя всичко, но ще го направя сега, щом искаш. — Внимателно премахна съсирека и ранните сраствания от областта на жлъчното дърво.

Норман отново посочи с красиво оформения си показалец, блеснал от ярката идваща отгоре светлина, когато каза:

— Виж, там! Виждаш ли? Точно това, което очаквах. Артерията към жлъчния мехур трябва да има лигатура^[3] около себе си. *Затворен е пътят на чернодробната артерия към черния дроб.* — Гласът му не беше висок или пронизителен, по-скоро тих и напрегнат. Беше побледнял, като не преставаше отблизо да гледа ложето на черния дроб с все още насочен натам показалец.

След крайния очевиден проблясък на истината, Питър усети как мускулите на врата му се стягат, като че ли около тях е завързана кука, а сърцето му започва неистово да бие, затворено в клетката на гръдния му кош. Матю Хеч наистина беше направил открит и явен съдбоносен пропуск, беше допуснал лоша грешка.

Лицето на Джо Пармилий, за разлика от бледото лице на д-р Силвана, се зачерви и той изглеждаше ядосан, когато каза предупредително: „Норман!“ и кимна към брата Редълман, който забеляза движението му и веднага се зае да нагласява водопроводния кран на края на масата. Джо хвърли явно гневен поглед към Норман, в чието значение вече не можеше да има никакво съмнение. След това патологът мълчаливо извади черния дроб, като го разряза клиновидно, подобно на месар, който реже шол на пържоли. Норман Силвана продължи безстрастно да наблюдава процедурата.

Питър не беше в състояние да наблюдава останалата част на аутопсията. Като се затвори в себе си, за да се отдалечи от реалността в

стаята, той потъна в съзерцание и размисъл за важността на току-що направените разкрития и ужасяващият им аспект. Усилено мислеше какво може да направи по-нататък по този въпрос. Та това си беше явно нарушение на закона, небрежно гледане на болен от страна на лекар, злоупотреба със служебно положение, нали така?

Под решетката, която държеше трупа, водата бавно циркулираше, като отнасяше стичащите се капки кръв и течност от тялото на г-н Луис Корти. Питър зяпна втренчено водовъртежите, като напразно се опитваше да се съсредоточи и да си събере мислите, да разбере дали правилно е изтълкувал значението на тази чревна лигатура 3–0, здраво завързана около артерията на черния дроб. Явният шок от развоя на събитията, в края на една изтощителна седмица, заедно с нарастващата в него възбуда от разкритието, изглежда му пречеха да анализира всичко, както трябва в момента.

— Тръгваш ли си? — запита Джо Пармилий, като сепна потока на мислите на Питър.

Отклони очи от изчистващия се поток вода, за да установи, че въпросът е отправен към Норман Силвана, който изръмжа в отговор „Да“ като си взе шапката и изхвърча през вратата.

Най-накрая оставиха усойната стая на разположение на братята Редълман. Джо Пармилий беше върнал всички органи по местата им в тялото и по-големият Редълман бе дошъл да помогне при зашиването на трупа и другите козметични аранжировки.

Питър излезе заедно с Джо Пармилий, който не преставаше да мърмори по адрес на Норман Силвана.

— Какво му става на това момче, Питър? Ще изпадне в беда някой ден. Трябва повече да внимава какво приказва.

След това Питър се втурна в болницата, за да прегледа по-подробно цялата история на заболяването на Лу Корти, после уреди да му направят пълно фотокопие на амбулаторната карта, преди да се отпрати към дома си.

После става няколко пъти от кревата, за да си запише някои спомени от различните събития, станали тази вечер, а след това започваше съсредоточено и задълбочено да мисли, докато най-накрая заспа дълбоко и остави всички лампи в стаята си запалени.

[1] Шок, причинен от отравяне на кръвта. — Б.пр. ↑

- [2] Сраствания на черния дроб с коремницата. — Б.пр. ↑
- [3] Превързване на кръвоносен съд. — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ

28.

Следващите няколко дни преминаха за Питър в старание да си гледа работата и да измисли план, по който да може в бъдеще да действа, като понякога просто се чудеше дали изобщо да процедира с някакъв план, но знаеше, че ще го направи при всички положения и изчакваше да види какви ще са резултатите от макроскопската аутопсия.

Рапортът се появи изневиделица, като така го изненада, че едва не го изкара от релси. Бяха му изпратили копие от архива във вторник след смъртта на Лу Корти. Като влезе в кабинета си, Питър видя в подноса за входяща кореспонденция на бюрото си фотостата в три страници, защипани с телче и името му написано на листче, прикрепено с кламер към него. Като махна на сестрата, която пристигна едновременно с него с редица други съобщения и бележки в ръка, че иска да остане сам, седна да прочете листовете. Първо погледна края на последната страница и зяпна от изненада, когато прочете какви бяха официалните заключения на Джо Пармилий:

„МАКРОСКОПСКА ДИАГНОЗА:

1. Непосредствена и главна причина за смъртта: остра чернодробна некроза (локална смърт на чернодробната тъкан).

2. Следхолецистектомичен статус^[1]

ЗАБЕЛЕЖКА:

Следват микроскопичен преглед и окончателните диагнози.“

Питър бързо се върна към раздела, наречен „Резюме на основните анатомични открития“ и набързо го прегледа, докато стигна до съществения параграф:

„Черният дроб е увеличен, изключително мек, некротичен и ронлив. Установи се наличие на дюшечни сутури в леглото на жлъчния мехур. Има голям кръвен съсирек, който заема съседното до черния дроб място до чернодробната артерия. (Питър забеляза, че няма никакво допълнение или обяснение към това твърдение. *Изобщо никакво. Нито една дума.*) Има значително втвърдяване и кръвоизлив в съединителната тъкан, заобикаляща общия канал, но Т-образната тръба е на мястото си и е здраво сутурирана. Многобройни секции през черния дроб показват, че съдовите канали са изпълнени с добре оформени тромби и че има голяма псевдокиста с размери 7 см в диаметър, изпълнена с некротични отломки, които заемат горната и средната част на левия дял на черния дроб. Левият лоб е приблизително два пъти по-голям от нормалния размер и също така показва инфаркт с омекотяване и трошливост, получили се в резултат на горното във всички области.“

Нито една проклета думичка не беше спомената за възела около чернодробната артерия.

Питър вдигна телефона.

— Веднага ме свържете с д-р Пармилий, моля — обърна се той към телефонистката. — Ако се налага, извадете го от операционната, не ме интересува с какво е зает в момента.

Питър установи, че се тресе от гняв.

— Д-р Пармилий, обажда се д-р Де Хаан. Тъкмо четях заключенията ти по макроскопската диагноза от аутопсията на Луи Корти и не мога да ги разбера. Искам да кажа, каква е причината за умъртвяването на черния дроб?

— Заключениета са ясно написани и формулирани точно по начина, по който аз искам и не би трябвало да срещаш никакви трудности при разчитането им.

— Е, хайде сега, Джо, за какво, по дяволите, се прави една аутопсия, ако след това не седнеш да изложиш фактите, установени при нея?

— Веднъж ти казах повече да внимаваш за постъпките и думите си и сега пак ти го повтарям. Има един куп неща, които още не разбираш, млади човече.

Питър тресна слушалката и се надяваше, че шумът от трясването ѝ е бил достатъчно силен, за да го чуе и Джо Пармилий.

Питър трудно изживя следващите няколко дни. Искаше му се да поговори с г-жа Корти, твърдо беше решил да го направи и просто изчакваше подходящия момент.

Обади ѝ се в събота сутринта след погребението. Изглеждаше изненадана, че иска да отиде у тях, но каза, че може да го приеме същия този следобед. В два часа той отиде с колата си до дома ѝ. Беше нов, като дворът бе частично озеленен отпред, ливадата явно бе скоро засадена, миришеше на свежо, а оградата около нея не беше боядисана още. В къщата вътре също миришеше на мазилка и боя и не беше изцяло мебелирана.

— Моля да ни извините за бъркотията — рече г-жа Корти, която беше бледа и отслабнала. — Нанесохме се едва преди месец. Луис построи тази голяма къща, за да има повече място. — В очите ѝ се появиха сълзи.

— Много е красива — рече Питър.

— Съжалявам за сълзите. Изглежда, като ви видях и видът ви веднага ми припомни всичко.

— Искях да ви кажа за аутопсията и исках да ви видя лично, защото установихме нещо неочаквано, за което смятам, че трябва да сте уведомени.

— От начина, по който говорите, става ясно, че сте дошли да ни кажете нещо важно. Рак ли беше? Какво намерихте?

— Не, изобщо. Не беше рак. — Питър спря, като че чудеше как да продължи.

— Не беше ли? Аз си помислих... — рече тя, преди да я прекъсне къдрокосо момиче, което се втурна с плач и викове в стаята и се плюсна в скута на майка си. — Какво има, Нанси? — Момичето изломоти нещо по адрес на брат си. Майка ѝ я потупа утешително по рамото. — Отиди и кажи на леля си Тереза, че аз съм казала Стивън да ти го върне. — Г-жа Корти въздъхна, след като момичето излезе, като

си търкаше очите. — Сестра ми Тереза ми помага за децата от известно време. Помолих я да дойде този следобед, за да мога да разговарям с вас без прекъсване, но както виждате, нямаше много голям резултат. Моля ви да продължите.

— При аутопсията установихме, че е починал от увреждане на черния дроб.

— Черният дроб ли? Това от инфекцията на жлъчния мехур ли е станало?

Колко лесно можеше да стане всичко, помисли си Питър. Единственото, което бе нужно да каже, беше, че да, инфекцията е проникнала от жлъчния мехур в черния дроб. Г-жа Корти щеше да бъде напълно удовлетворена, дори в известен смисъл доволна да го чуе. *Беше прекалено лесно.* В гробищата имаше твърде много кръстове, поставени там над починали от преждевременна смърт, поради грубо пренебрежение и неправилно гледане на болни от страна на лекарите, които никога не се изправяха на съдебната скамейка. Зад всеки един лекар, съден за злоупотреба със служебното си положение, се криеха още петдесет или сто никому неизвестни такива. Медицинската гилдия беше силна и със здраво стиснати устни. Никой никога нищо не казваше. Роднините никога не узнаваха. Кредото на гилдията беше, всички за един и един за всички. Никога не изтичаше информация. Добрият лекар имаше право от време на време да допусне по някой и друг пропуск. Вероятно наистина заслужаваше подкрепата и закрилата на гилдията за всяка своя рядко допусната, но честна грешка или пропуск. Но Питър разбираше, че седи в тази стая и разговаря с тази тъжна млада жена и майка, и беше на път да ѝ каже най-лошата, най-разстройващата, макар и най-истинската новина, защото медицинската гилдия очевидно защитаваше *всички* лекари, без изключение и независимо от степента на компетентността им. В своята същност гилдията беше постановила, че на първо място е лекарят, пациентите трябва сами да се грижат за себе си. Тост, който би трябвало да се вдигне при пиене: „За професията ни, която дано винаги се упражнява и прилага правилно, но си е наша, независимо от това дали е правилно приложена или не!“.

И ето че сега Питър искаше съвсем сам да предприеме стъпка напред, за да поправи тази явна несправедливост. Искаше да предприеме нещо тук и сега, именно в този момент. Свят му се зави от

отговорността, която щеше да поеме върху плещите си, когато г-жа Корти отново го запита:

— Искате да кажете, че инфекцията на черния дроб се е пренесла от жлъчния мехур ли, докторе?

— Не — бавно отвърна Питър.

— Така ли? Откъде се е появила в такъв случай?

— Черният дроб в действителност не е бил инфектиран. Той е бил увреден.

— Не разбирам.

Питър пое дълбоко дъх и внимателно си подбираше думите, когато продължи с обяснението си.

— Намерехме една сутура, тоест хирургически шев, завързан около главната артерия към черния дроб, която го е увредила. Черният дроб е умрял от липса на достъп на кръв до него и това именно е причинило треската и температурата, които си мислехме, че са от инфекция.

— Ако правилно ви разбирам, искате да кажете, че е имало възел, завързан около тази кръвна вена.

— Не е била вена, а артерия. Вената взима кръвта от нещо, а артерията занася прясната, наситена с кислород кръв към дадена област или орган.

— Било е по ваша вина, искате да кажете, че вие сте завързали този шев или как го наричате там, сутура, около артерията на съпруга ми?

— Присъствах на операцията, но не съм видял кога е станало това. Не знаех, докато не го видях с очите си на аутопсията. Не бях аз хирургът, който извърши операцията, както знаете. Аз съм само асистент.

— Опитвайте се да ми кажете, че д-р Хеч е направил това ли? Имате предвид, че Лу нямаше да умре, ако не беше това погрешно извършено нещо по време на хирургическата операция ли?

— Да.

— Не мога да го повярвам. Д-р Хеч е прекрасен човек и чудесен хирург. Ако е направил нещо нередно, знам, че щеше да дойде сам да ми каже. Нямаше да остави някой друг да идва да ми го съобщава. — Тя се изправи, като по бузите ѝ се стичаха сълзи. — Защо ми казвате всичко това? Това, което ми съобщавате, е ужасно. — Сестрата на Пеги

Корти влезе тичешком от другата стая. Беше по-голяма, по-едра и по-възрастна, може би на около четирийсет години, със започнала леко да побелява къса кестенява коса.

— Какво става, за бога, Пег? — запита тя. — Защо плачеш?

— Д-р Де Хаан ми казва някои неща, които аз просто не мога да повярвам и не разбирам.

Питър въздъхна.

— Мисля, че сега е най-добре да си тръгвам и да дойда някой друг път. Виждате ли, казах на г-жа Корти, че искам да се направи аутопсия на съпруга ѝ и обещах да дойда честно да ѝ съобща резултатите. Направих точно това, но за съжаление, те се оказаха доста неприятни.

— Какво искате да кажете, докторе? — запита сестра ѝ.

Пеги Корти си избърса очите и носа с кърпичка и каза:

— Тереза, той се опитва да ми каже, че д-р Хеч по погрешка е завързал някаква артерия към черния дроб и Лу е починал по тази причина.

— Не звучи вероятно — рече сестра ѝ. — Наистина ли това ѝ казахте, докторе?

— Да — отвърна Питър.

— Мисля, че не сте постъпили правилно, като сте дошли тук и говорите по този начин. В края на краищата, не знаете ли, че д-р Хеч от години е семейният лекар на всички от семействата Баси и Корти и му имаме пълно доверие.

— Вярвам, че би трябвало да разберете колко трудно ми е да дойда при вас с тази новина — рече Питър. — Чувствам се много зле от цялата тази история.

Пеги Корти беше седнала на един тапициран стол, втренчена в Питър, с кърпичката пред устата и носа.

— Д-р Хеч знае ли, че сте тук? — запита Тереза. — Той ли поиска да дойдете да ни съобщите това?

— Не, той не знае изобщо, че съм дошъл при вас.

— Обзалагам се, че е така. Смята ли той, че Луис е починал от това, което вие казвате? Разговаряхте ли с него по този въпрос?

— Не.

Пеги Корти свали кърпичката от устата си и запита:

— Искате да кажете, че дори не сте разговаряли с д-р Хеч и въпреки това сте дошли да разговаряте с мен? Това е направо безсмислено.

Сестра й поклати глава.

— Добре, Пег, смятам, че трябва да помолим този млад доктор да напусне дома ни още сега. Наистина го мисля. Ние повече не искаме да разговаряме с вас, докторе, разбирате ли?

Питър се изправи.

— Естествено, че напълно ви разбирам и ви съчувствам. Истина ви казвам. Бих могъл да ви обясня защо не съм разговарял с д-р Хеч, но не мисля, че ще успеете да ме разберете. Много, много съжалявам, че аз бях този, който ви съобщи тази новина. Бих желал да ми позволите някой ден, когато и двете се чувствате по-добре, отново да дойда. Особено, когато г-жа Корти реши, че мога, бих искал да поговоря с нея. Не би трябвало да оставяме нещата по този начин. Ще бъде твърде трудно за всички ни.

Питър си взе палтото от закачалката в коридора и се запъти директно към вратата, отвори я и я затвори внимателно след себе си, без да се обръща.

Докато караше към болницата, ръцете му здраво бяха сграбчили кормилото. Един зар беше проигран напразно. Дали някога ще има шанса да хвърли друг? Въпросът беше важен за него и скоро получи отговор.

Късно същия следобед му съобщиха, че г-н Корти го чака в малкото фоайе за посетители на отделение „А“. Той веднага отиде там.

Г-н Корти беше едър човек, по-висок, с по-широки рамене от сина си Луис, красив, с гъста посребряла коса и посивели мустаци, а беше и чевръст и подвижен, като често жестикулираше.

Поздрави Питър и се ръкува с него.

— Къде можем да разговаряме?

— Мисля, че и това помещение ще ни свърши работа. — Питър отиде към стената и запали горната флуоресцентна лампа. — Заповядайте, седнете, г-н Корти.

— Докторе, позволете първо да ви кажа — започна г-н Корти с изненадващо високия си дрезгав глас, — Луис ми бе единственият син. Имам три дъщери и един син. Обичам го много. Знаете това. Сега си мисля много неща. Даже ми се иска никога да не бях напуснал

Ливорно като младеж и да не бях идвал в Америка. Може би тогава всичко това нямаше да ми се случи. Цял живот работя усилено, ставам рано сутрин, в три или четири часа през нощта, до осем или девет работя в полето, след това започвам да работя като дърводелец и накрая продължавам да работя в собствения си магазин. Помагам и на Луис по-малко, естествено, нали ми е син. Аз съм му баща, но той е в строителството, предприемач е, контрактор един вид и добре си върши работата. Добро момче. Трудлюбив като мене и започна да изкарва добри пари. Може би рано или късно щеше да започне да печели повече и от мене, но какво означава всичко това, нищо. Всичко, което аз правех, всичко, което правеше той — вече не означава абсолютно нищо. Нищо не означава нищо. И все пак, това не е причина да безпокоите съпругата му или мене с глупави и безсмислени разговори.

— Г-н Корти, трябва да разберете, че направихме основен преглед при аутопсията на сина ви с разрешението на снаха ви, Маргарет Корти. Тя само помоли да ѝ предадем точно какво сме открили при аутопсията, което е в правото ѝ. Аз така и направих, просто изпълних молбата ѝ. — Питър спря, като внезапно съжали по-възрастния човек.

Г-н Корти, който не отделяше поглед от Питър, му се усмихна с белите си зъби за миг и рече:

— Кажете ми, моля, какво видяхте в сина ми.

Питър внимателно му обясни всичко, което бяха установили и то този път съвсем подробно. Амадео Корти го изслуша с отвърнатата глава, но като кимаше в знак, че разбира това, което му казват. Когато Питър свърши и замълча, г-н Корти го погледна, за да се убеди, че това е всичко, след това рече:

— И на мен не ми се струваше редно той да умре. Беше толкова млад, толкова силен и толкова здрав. Защо да не може да издържи една операция? Не виждах никакви основателни причини. Така че нещо изглежда не е било наред при самата операция, мислех си аз. И ето сега вие ми казвате, че наистина е било така. Правилно ли съм ви разбрал, млади докторе? Това ли искате да ми кажете?

— Това е, което аз мисля.

— Но то ще ми върне ли сина? Не.

— Напълно ви разбирам.

— Вие работите за д-р Хеч, нали?

— Да.

— И той ви плаща?

— Да.

— Но той не знае, че вие разговаряте с дъщеря ми и с мене, нали така?

— Не знае.

— Може да си загубите работата.

— Не ме интересува. Постъпвам по начин, който смятам за правилен, това за мен стои на първо място, докато другите неща остават на заден план.

— Думите ви ми харесват. Понякога хората стават твърде заети, толкова заети, че започват да не си гледат работата както трябва. Не строят хубави сгради, не чистят рибата както трябва, не си подреждат красиво зеленчуците в плод-зеленчука. Отпускат се, а това не е добре. Човек винаги трябва добре да си върши работата и да внимава за всичко. Така че аз се запитах, когато положението на Луис се влоши, дали лекарят не е направил нещо не както трябва? Познавам д-р Хеч отдавна, но мисля, че сега е твърде зает. Последния път, когато ходих при него, чаках часове и след това той ми отдели само две минути. Даде ми хапчета, от които ми стана лошо и не можех да ги взимам. Затова, както виждате, разбирам.

— Вярвам, че е така — рече Питър и внезапно се сети за Балтимор, колко свеж и красив е през пролетта и в началото на лятото, за отдавна отминали времена и за предстоящи времена, без грижи, без ужасни непосилни отговорности, без мъртви хора и съмнителни мечти за сънища.

— Вие сте си наумили нещо друго, млади човече и аз знам това. Много сте сърдит на д-р Хеч за това, което е направил, нали? Разкажете ми, моля.

— Прав сте. Чувствам се много зле за това и за други неща, които съм виждал д-р Хеч да прави. Мисля, че трябва да ги знаете.

— Ако д-р Хеч е сторил нещо наистина много лошо, значи някой може да го даде под съд, нали така?

— Възможно е.

— Разбирате ли, аз не мисля, че е правилно. Ние не бихме го сторили. Не. Какво биха ни донесли парите, какво могат сега да направят парите?

Питър седна изправен, като отново се оживи и заговори:

— Ами сега кой ще изпрати внуците ви в колежа, кой ще осигури на момичето сватба и ще въведе момчетата в бизнеса? Кой ще плаща за къщата и новите коли, за дрехите и храната? Може да сте добре във финансово отношение, но не чак толкова. Изслушайте ме, г-н Корти. Искам да ви кажа нещо. Молах д-р Хеч да намали темпото, докато оперираше Луис. Но не, той беше твърде зает, прекалено зает с големи неща, както казвате вие. Трябваше да отиде на едно събрание да разказва на хората за пътуването си в Южна Америка. Не можеше да намали достатъчно темпото, за да направи хубава и внимателна операция на сина ви. Виждам съм го и друг път да върши същите неща и това не ми харесва. Мисля, че вашият велик д-р Хеч, прекрасният лекар на семействата ви Корти и Баси, не го бива за нищо. Искам да го видя на бесилката. Заслужава го. Ще дам показания на свидетелската скамейка от името на вашето семейство и от името на снаха ви, ако ми дадете тази привилегия. Смятам, че мога да спечеля това дело за вас и да нараня този човек, който има нужда някой да го нарани за това, което стори със сина ви и на останалите хора. Също така бихме могли да спечелим пари за снаха ви и трите ви внучета. Постойте още малко тук и внимателно обмислете всичко, преди да си тръгнете. Лека нощ, г-н Корти.

[1] Състояние след оперативно премахване на усл. мехур. — Б.пр. ↑

29.

Същата вечер, когато пътуваха по магистралата, за да излязат от долината Сима, Питър рече на Ан:

— Знаеш ли, баща ти наистина е голяма работа. Никога не ми е казал дори и една дума за това, че по моя вина си била в болницата и никога с нищо не показва по-различно отношение към мен, макар да съм сигурен, че през цялото време се е безпокоял и не би имал нищо против да ме убие при удобен случай.

— Не знам. Не мисля така. Винаги те е харесвал.

— Радвам се. — Питър се протегна и ѝ стисна ръката.

— Тази вечер изглеждаш по-добре, Питър.

Той сви рамене, като се усмихна.

— Дори не изглеждаш уморен.

— Това каза и баща ти.

— Каква е причината?

— Просто ми е приятно да прекарам уикенда с тебе, обичам те и затова съм щастлив.

— И това ли е всичко?

— Допускам, че е и защото отчасти най-накрая успях да хвана д-р Хеч натясно.

— Какво искаш да кажеш?

— Попаднах на един случай, в който той допусна фатална грешка. Може да успеем да го подведем под отговорност за това.

— Смяташ да отнесеш въпроса към медицинската общност ли?

— Не знам. Искане ми се да предприема нещо.

— Не виждам защо трябва да изглеждаш толкова доволен за толкова объркани и неприятни неща.

Движението стана по-натоварено, когато завиха по новото шосе „Ориндж“ на път за Оукланд и говориха малко, докато стигнаха до ресторанта, който се казваше „Тадж Махал“ и се състоеше от три големи, модернистични стаи, украсени с индийски дрънкулки и сервитьори в тюрбани, и беше разположен на горния етаж на стар

хотел с изглед към езерото Мерит. Беше още рано, когато пристигнаха и успяха да седнат на маса в една ниша до прозореца.

— Тук е красиво — рече Ан, като се усмихна от възторг. — Гледката е толкова красива. И сме сами.

— Да, и на мен ми харесва. Ще взема по едно питие, преди да си поръчаме.

След като изпиха по две мартинита, започнаха да вечерят.

— Това къри е добро — рече Ан, — и стигнах до извода, че любимият ти морски охлюв със сос от стриди също ми харесва. Опитах го миналата седмица.

— Така ли? Къде?

— О, тъкмо се канех да ти разкажа. Не се ядосвай само. Стенли Ивънс ми е стар приятел от Бъркли, когото познавам отдавна. Миналия петък вечерта ми дойде на гости, пийнахме по едно и ме покани да отидем заедно на вечеря. Той ми е стар приятел, нали ти казах, бях уморена и депресирана, а и не ми се готвеше, така че реших да отида. Не гледай така. Нищо не е станало. Само ходихме в ресторанта на Бъзби до гарата, ако го знаеш, големия рибен ресторант. Както и да е, видях, че в менюто има морски охлюв със сос от стриди и си поръчах. Това е всичко.

— Каква е, по дяволите, тази измислена история?

— Защо говориш така?

— Искаш да ми покажеш, че нямам право дори да коментирам, даже и когато ми казваш, че ходиш по срещи насам-натам?

— Не съм ходила на среща. Само вечерях със стар приятел, който е толкова seksi, колкото и Маршъл Урмсер. Просто ни е приятно да разговаряме. Няма нищо повече от това.

— Никой от нас не е чак толкова наивен, че да го повярва.

— Питър, какво става с тебе? Много си се променил.

— Опитваш се да ми кажеш, че вече не ме обичаш ли?

— Разбира се, че не. Прилошава ми непрекъснато да слушам за проклетия д-р Хеч. Той е единственото, което ти се върти в главата и направо изглежда неестествено.

— Мисля, че е най-важното нещо, за което трябва да мисля в момента и изобщо не съм съгласен с тебе.

— Искам да ми кажеш нещо. Ти не искаш да говориш за това, но мисля, че трябва да знам. Направил ми е нещо лошо, нали? Това е

причината, заради която толкова си се вманиачил да му отмъстиш, нали? Но какво ми е сторил?

— Ако знаеш, че е направил нещо нередно, защо си правиш труда изобщо да ме питаш?

— Значи е така. Най-накрая си призна, нали?

— Да. Но имах същото отношение към него и преди дори да те докосне.

— Какво е направил с мен? Искам да знам какво. Не е трябвало да ми прави хистеректомия, нали?

— Да.

— О, боже! Мина ми през ум и тази мисъл, но след това реших, че не може да бъде. Допускам, че просто не ми се е искало да повярвам, че е възможно да се случи.

— Нищо не ти помага, като знаеш истината. Не трябваше да ти казвам.

— Напротив, трябваше веднага да ми кажеш, точно така трябваше да постъпиш. Никога няма да мога да ти простя, че не си ми казал истината. О, господи, направо ми прилошава!

— Ан, не знам защо изобщо ти казах. Може и да греша. Просто мисля, че не се е налагало да ти вади матката, но не съм сигурен.

— Виж какво, моля те, не постъпвай сега така с мен. Не започвай да ме лъжеш, че не е истина и да очакваш да го повярвам.

— Довърши си вечерята, скъпа, и след малко, ако искаш, можем да поговорим за това.

— Нямам никакво намерение да си довършвам вечерята. Веднага се махам оттук.

— За какво говориш?

Тя се изправи, като си грабна палтото.

— Питър, искам да ме изслушаш. Тръгвам си оттук и си отивам в Бъркли. Отивам си сама. Не желая да правя сцени, просто искам да си отида. Ще си взема такси и не искам да ме следваш. Ако го направиш, никога няма да ти проговоря. Не мога да повярвам, че у теб е останало някакво чувство към мен и същевременно не знам и аз самата как се чувствам. Така че, *моля те, не ме следвай* и не се опитвай да ми се обаждаш или да ме видиш. Знам, че за известно време трябва да се разделим, докато решим някои основни неща. Сигурна съм, че ще се

съгласиш с мен, ако седнеш и поразмислиш малко на спокойствие. Довиждане, Питър.

Излезе бавно и гордо изправена, много красива, докато Питър я гледаше как се отдалечава, със стройни рамене, като гривната на китката ѝ проблясваше от светлината на полилеите на ресторанта и без изобщо да обърне глава.

Питър я наблюдаваше как си тръгва, като вярваше, че ще се върне до момента, в който изчезна от погледа му. Тогава плати сметката, взе бавния асансьор до партера, измъкна се от вратата на фойето на стария хотел и отиде до паркинга, на който бе оставил колата си, но Ан не беше там. Питър запита пазача на паркинга дали не е виждал едно момиче в червена рокля преди няколко минути. Да, потвърди той. Качила се в едно жълто такси и заминала нанякъде.

Когато след час се прибра в апартамента си, Питър набра телефонния номер на Ан.

— Скъпа, обажда се Питър. Защо, за бога, направи това? Знаеш, че те обичам и искам да се ожения за тебе. Какво още мога да кажа, за да те убедя?

— Не виждам как можеш да ме убедиш, защото не вярвам, че знаеш ти самият какво мислиш в момента. Твърде си объркан и имаш прекалено много неща в ума си, за да можеш трезво да разсъждаваш.

— Тук грешиш.

— Сигурна съм, че съм права, Питър, и вярвам в това, което казах, че не трябва да се виждаме няколко месеца. Нека да изчакаме, за да видим какво ще стане, когато не се срещаме.

— В такъв случай ще се смятаме ли все още за сгодени, или не?

— Не знам дали да кажа да, или не. Просто не мога да ти отговоря сега.

Но следващия вторник Питър получи годежния пръстен в клиниката с препоръчана поща, като в пакетчето имаше малка бележка, на която пишеше: „Мисля, че е най-добре да не го задържам у себе си засега. Ан“.

30.

Не получи никаква вест от семейство Корти, нито пък от Ан. Питър поне десетина пъти понечи да ѝ се обади, както и на г-жа Корти, но после реши да не го прави. Беше твърде изтощен и на прага на силите си, за да се чувства обезверен, прекалено уморен, за да пийне нещо и да се отпусне, защото го бе страх да не загуби контрол върху себе си, винаги нащрек, като непрекъснато очакваше таванът да се срути отгоре му и дамоклевият меч да падне всеки миг върху него.

И тогава един ден, в събота, на 23 април, като следствия на действията му се случиха едновременно няколко неща. Питър се намираше в коридора на хирургическото отделение, наведен над бюрото на сестрите и нанасяше бележките по хода на оздравяването на болните, когато се появи с бодри крачки д-р Хеч и тръшна пред него една амбулаторна карта.

— Виж какво, Де Хаан — рече Матю Хеч, като силно и болезнено го потупа по рамото, което Питър прие просто за по-груб поздрав от обикновено, — тази сутрин Джо Пармилий ми каза, че ти вдигаш шум във връзка с аутопсията на Лу Корти. Много добре знаеш, че момчето почина от хепаторенален синдром и токсемичен шок, плюс неподходяща упойка, трябва да признаеш това. И точно сега идвам от кабинета си, където заварих стария Корти и снаха му, които ми говореха по начин, като че ли едва ли не ще заведат дело в съда срещу мен или някакви подобни глупости. Попитах ги дали са се срещали с тебе и те не искаха да ми отговорят, което ме накара да мисля, че съм на прав път и е по-добре да поговоря с тебе. Какво става, Питър?

— Джо Пармилий запозна ли ви с фактите, които установихме при аутопсията?

— Да ме запознае ли? Той направо ми ги показа. Донесе ми горе всички органи, прегледахме ги внимателно един по един още същата вечер. Знам също и какво е казал Норман Силвана, но всичко това са пълни глупости. Показах на Джо, че възелът е правилно направен и е завързан около кистозната артерия. Имаше и едно малко възелче около една от другите малки артерии в жлъчния мехур, но то е без значение.

Много добре си спомням, че идентифицирах чернодробната артерия по време на хирургическата операция и я отделих от другите. Казах на Джо къде е тя и му обясних как е възможно, в този случай, Норман Силвана да се е объркал. Просто кистозната артерия беше извадена малко по-напред от обичайното ѝ място, това е всичко. Лигатурата си беше точно на мястото, около кистозната артерия и това момче почина от хепаторенален и токсемичен шок. Жлъчният му мехур наистина беше зле възпален и силно инфектиран, като инфекцията се бе разпространила в черния му дроб и в потока на кръвта. За какво е целият този шум? И каква е тази история със семейство Корти? Ти говорил ли си с тях?

— Да. Тя даде съгласие да се извърши аутопсията...

— Това е била първата ти грешка. Това не е случай, когато е работа на семейството да поиска аутопсия. — Дишането на д-р Хеч видимо се бе затруднило, а лицето му ставаше все по-червено и по-червено.

Обратно на него Питър се владееше напълно, дори се чувстваше успокоен от мисълта, че нещата вече поемат някаква насока на развитие.

— Изобщо не разбирам какво искаш да ми кажеш, Мат — рече той. Никога досега не се бе обръщал към д-р Хеч на малко име.

— Виж какво, момче, внимавай в картинката. Какво искаш да кажеш с това, че не ме разбираш? Казах ти нещо извънредно просто.

— Знам. Ти никога не грешиш. Наистина как изобщо можеш дори да говориш така? Изобщо не си присъствал на аутопсията. Да извади всички органи и да ти ги донесе! Сигурен съм, че ако го е направил, всички връзки вътре в тялото са се нарушили. А аз бях там, както знаеш и видях точно къде е завързан възелът. И Норман знае къде беше завързан. Не е нужно ти да му казваш къде е бил.

— По дяволите, та това момче не вижда достатъчно хирургически операции в продължение на една година, за да може да различи къде е коремният пъп на човека.

— И какво изобщо искаш да кажеш с думите, че това не е случай, за който човек може да поиска да се направи аутопсия? — продължи Питър. — Единственото, което разбирам от думите ти, е, че искаш да се защитиш. Както и да е, истината е, че разговарях със семейство Корти и им казах истината за резултатите от аутопсията. И

без това бях обещал на г-жа Корти да го направя. Откровено казано, мисля, че тя има пълното право да те съди, като има достатъчно улики, за да заведе едно добро дело. Нямам никаква представа дали ще го направи или не.

— Имаш наглостта да стоиш срещу мен и да ми говориш по този начин след всичко, което съм направил за теб, да ми казваш, че някой трябва да ме съди за постъпките ми? Ти не си лекар, не си доктор, ти си един проклет комунист. — Вените на врата на д-р Хеч се бяха издули и изпъкнали от яд.

— Точно толкова глупав и алогичен коментар, колкото очаквах да направиш.

— Никой няма право да ми говори така — изрева Матю Хеч. — Да се махаш от болницата ми. И докато не ми се извиниш официално за думите си, като ми дадеш пълно обяснение на всички твои действия, предприети до този момент, *и до момента, в който те не бъдат приети от мене*, вратите на всички сгради на тази болница и клиниките ѝ са затворени за теб.

— Нямах право да постъпваш така.

— Аз съм този, който притежава това място, не го забравяй.

— Това е болница, която се използва от обществеността, в която е назначен компетентен персонал, в това число и аз самия и която се подчинява на законите на щата. Много добре знаеш това, както и добре знаеш, че нямаш никакво право да ме уволниш, преди да се явя пред директорския съвет, който да ме изслуша и да вземе решение.

— Имаш ми зъб за онова момиче, в което си вкарал оная си работа, а аз не съм и оттам започна цялата история, нали? Забременяла е по твоя вина, а не по моя, така че не се опитвай сега мене да изкараш виновен за всичко. Искам още сега, в този миг, да се махнеш отгук и ако не вярваш, че всяка дума, която ти казвам, е чиста истина и посмееш дори носа да си подадеш тук този следобед, ще те посрещнат заместник-шерифът и един полицай със заповед за арест.

— Преди да изляза отгук, ще обиколя всичките си пациенти, като им кажа, че сте ме уволнили без мое съгласие и против волята ми и че вие или друг, определен от вас човек, ще заемат мястото ми и ще напиша това на всеки амбулаторен картон. Ако направите какъвто и да било опит да ми попречите, ще ви се противопоставя. — Питър се

завъртя на токовете си и тръгна по коридора, след това се обърна, за да добави: — До скоро виждане в съда.

Д-р Хеч се вторачи с ярост в тила на Питър, който продължи по коридора, а няколко сестри и санитарки се появиха от вратите, за да видят какъв е този шум, който се вдига. Точно тогава звънна телефонът, една от сестрите го вдигна, след това с треперещ глас се обърна към Питър.

— Д-р Де Хаан, търсят ви по телефона. — Питър се спря в коридора. — Г-н Корти се обажда.

— Ще се обадя — отвърна Питър.

— Да не си посмял да говориш по телефона отук — изрече застрашително д-р Хеч, като пристъпи крачка напред, взе слушалката от ръцете на сестрата и я постави на мястото ѝ.

Питър сви рамене и отмина.

Той прекара същата вечер в къщата на г-жа Корти, като разговаряше с нея и свекъра ѝ, г-н Корти.

— Искам да ви помогна да направите това, което сметнете за правилно — им каза той, като чувстваше, че няма повече никакъв смисъл да се занимава с другите грешки и пропуски на д-р Хеч или злощастните недостатъци на медицинската общност, в която допускаха лекари като Хеч, Сюсък и Делани да имат своя клиентела, както и други подобни случаи в щата и националните медицински общности. Проблемът на семейство Корти не беше да реорганизируют етичната структура на медицината, а беше далеч по-прост: дали да заведат дело срещу д-р Хеч за злоупотреба със служебното му положение и небрежно гледане на болен?

Дори и при това положение, помисли си Питър, всяка инвазия имаше своя брегови плацдарм или предмостие, всяка законна реформа имаше своя Гедеон^[1] и всяка социална промяна имаше нужда от страдащи защитници и герои.

Може би в това малко на вид начало, което чрез тях поставяше Питър, тези страдащи хорица щяха да успеят да превърнат смъртта на Лу Корти в помощ от по-голямо значение и полза за всички останали хора, отколкото можеха да предположат или допуснат в момента.

И все пак засега това не беше тяхна грижа. Те разполагаха с едно честно дело и честно разсъждаваха по него, без да могат да решат какво да направят.

Първоначално Питър беше подходил погрешно към тях. Те не се интересуваха от пари. Главните им съображения бяха безсмислената загуба на един човешки живот и репресивните мерки срещу човека, който беше станал причина за това. В тосканското сърце на стария г-н Корти публичните действия на семейството при завеждане на подобно дело срещу д-р Хеч щяха да бъдат оправдани, само ако можеше да се постигне съответното възмездие или мъст.

— Мисля, че трябва да направим нещо по този въпрос — най-накрая заключи г-н Корти. — Не смятам, че би трябвало да предприемаме действия, ако г-н Хеч не е извършил нещо наистина незаконно или нередно, а вие се изправяте в съда, като му дойде времето и се заклевате, че говорите истината, нали така?

— Да, така е.

— Значи със сигурност ще си загубите работата?

— Вече я загубих. Д-р Хеч ме уволни тази сутрин.

— Не, не може да бъде. Наистина ли? — запита старият човек, като изненадата прозря зад грубите, набръчкани черти на лицето му.

— Д-р Де Хаан, истината ли казвате? — запита Пеги Корти.

— Разбира се — засмя се Питър, като вдигна ръце. — Истина е.

Г-жа Корти изведнъж избухна в беззвучен плач и поток от сълзи започнаха да се стичат по бузите ѝ. Питър се обърна настрана, за да не я гледа. След няколко мига тя се овладя и каза:

— Татко, това е единственото, което трябва да знам. Щом този лекар е до такава степен убеден, че д-р Хеч е направил нещо нередно при операцията на Луис, готова съм да приема думите му за верни. Мисля, че трябва да продължим напред и да вземем някакви мерки.

— Права си — рече г-н Корти, — и аз така мисля. — Наведе се напред и потупа ръката на Питър със своята стара, загрубяла ръка. — Момчето ми, не искам да кажа, че с тези думи се показвам невъзпитан, драги млади човече, скъпи докторе, но мисля, че трябва да продължим борбата заедно с вас и да направим нещо. Добре разбирам, че имате някакви свои лични причини, за да постъпвате така, да вземете такива драстични мерки и причината ви е достатъчно добра за пред Бога. Затова и ние тръгваме заедно с вас. — Усмихна се.

— Какво ще правите с работата си, искам да кажа, как...? — запита Пеги Корти.

— Ще трябва да си намеря друга работа и може да се окаже, че няма да е лесно — отвърна Питър. — Мога да остана тук три-четири месеца за разглеждане на делото, разпита на свидетелите и показанията под клетва, и да се върна за самото дело след това, ако е необходимо, но през цялото това време ще се нуждая все пак от някакъв доход.

Лицето на Корти изведнъж отново стана много сериозно.

— Имате предвид — тъжно констатира той, — че искате пари от нас.

— Смятам, че е правилно да му помогнем финансово, след всичко, което направи за нас — намеси се Пеги Корти.

— О, не, не искам абсолютно нищо от вас. Е, ще ми се нещичко, но не става дума за пари. Много искам да видя как на д-р Хеч му се връща и му се налага да заплати за цялото зло, което е причинил досега на хората. Но от моя страна би било абсолютно нередно да искам пари, така че и през ум не ми е минала подобна мисъл. Мисля, че г-жа Корти и без това си има достатъчно финансови проблеми, не е нужно и аз да се добавям към тях.

— Прав сте, докторе — рече тя. — Учудена съм. Искам да кажа, оправяхме се толкова добре до смъртта на мъжа ми и изведнъж след това всичко като че ли изведнъж се срути. Всички, които бяха сключили договори със съпруга ми, започнаха изведнъж да ги анулират и всички, на които дължим нещо, започнаха да искат да си платим дълговете, а не постъпват никакви пари.

Г-н Корти се намеси:

— Дори и счетоводителят клати глава и вика: „Господи, каква бъркотия!“.

— Няма съмнение, че ще трябва да тръгна на работа — добави Пеги Корти. — Ще продадем всичко и ще започна работа. Но ще минат поне шест месеца, докато успеем да уредим всичко, за да мога да го направя. — Погледна Питър и се усмихна. — Е, имам кафе и кейк в кухнята, така че можем да похапнем, докато си говорим.

Останалата част от вечерта достави голямо удоволствие на Питър. Окончателното решение на семейство Корти беше да

процедират и да заведат дело в съда. Обсъдиха го в най-големи подробности.

Най-големият им проблем беше кой адвокат да наемат. Познаваха много добри адвокати в Сан Маршъл, но не знаеха дали те са в състояние да доведат до добър край едно дело за небрежно гледане на пациент от страна на лекар и дали изобщо биха се съгласили.

— Утре ще поговоря с моя добър приятел Бил Джонсън — рече г-н Корти на Питър. — Той е добър адвокат.

— На ваше място не бих се обърнал към нито един адвокат, докато не съм съвсем сигурен, че няма никаква връзка със семейство Хеч, както и с някой член на клиниката — посъветва го Питър.

— Като се сещам сега, млади докторе, един ден намерих д-р Хеч в кабинета му. Мисля, че говореше нещо за завещание.

— Виждате ли, напълно е възможно да изпаднем в ситуация, някой адвокат да ни откаже да се заеме с подобно дело и предварително да му предаде информацията, която споделите с него.

— Бил Джонсън не би постъпил така за нищо на света, знам това, но разбирам какво имате предвид. Така че ние с Пеги обмисляме нещата, разговаряме, обсъждаме ги и вземаме мерки.

— Е, не губете много време все пак — посъветва ги Питър, като се усмихна. — И се моля да попаднем на добър адвокат. Казвам „ние“, г-н Корти, защото с всички сили искам да помогна. — Той се изправи. — Трябва да тръгвам, г-н Корти, г-жо Корти. Много ви благодаря.

— Да ни благодарите на нас, млади докторе! Ние сме тези, които трябва да ви благодарим! — Грубият старец изведнъж хвана ръката на Питър, здраво я стисна и го изкара от равновесие.

Питър се изправи със смях.

— Вече сме партньори — каза г-н Корти. — Така че да си пожелаем добър късмет.

[1] Гедеон (библ.) — петият съдия Израилев, живял през XIII в. пр.н.е. Борил се срещу идолопоклонничеството. — Б.пр. ↑

31.

На следващата сутрин Питър се чувстваше странно, като войник, който току-що се е завърнал от бойното поле и не е в състояние да проумее, че вече не му предстоят нови кървави битки. Стана от кревата и си приготви голяма закуска от бекон с яйца, препечен хляб, конфитюр и кафе. Разбира се, не беше престанал да си мисли за Ан и все пак, през деня, установи, че се движи с по-голяма лекота и по-свободно от преди, стягащата го около главата и гърдите лента се бе поотпуснала, душата му беше до голяма степен облекчена, че вече не е нужно пряко сили да преживява унищожавашата го лека-полека агония на болните пациенти — жертви на д-р Хеч.

В понеделник подаде молба и във вторник беше назначен на временната длъжност „дежурен лекар“ в окръжната болница на Сан Маршъл, като му определиха нощна смяна, от шест часа вечерта до шест часа сутринта. След около седмица го уволниха, като директорът на болницата му каза, че директорският съвет не одобрява назначението на допълнителен брой лекари, тъй като щатните бройки и без това са запълнени повече от необходимото. Това беше причината за уволнението, която му изтъкнаха. Питър беше наясно, че влиянието на д-р Хеч се е разпростряло и насам, но вече имаше кауза, за която да се бори и не искаше да поема две на плещите си.

По време на седмицата, през която работи в окръжната болница, успя да установи, че лекарският екип се справя добре с работата си и че няма проблеми. Много от предишните му познати, в това число и Лю Кондон, престанаха да му говорят, Франк Луики също промени държанието си към него, като в отношенията им се появи напрежение и той застана повече на отбранителни, отколкото на приятелски и сърдечни позиции. Питър бе дълбоко обезсърчен от поведението и реакцията му. Беше си изградил по-високо мнение за този суховат, мълчалив, остроумен лекар, отколкото за всеки друг през прекараните в Сан Маршъл месеци. И все пак стискаше зъби, като се чудеше до каква степен са способни да се изплашат повечето лекари и колко е лесно да ги стресне човек.

Поне Маршъл Урмсер не го изостави, поддържаше го, насърчаваше го, съобщаваше му новини за промените и ударите, които беше нанесъл в клиниката с поведението си. Маршъл му каза как Норман Силвана се ядосал от действията му и един ден го нарекъл в кафенето „глупав наперен млад петел“, как Джордж Кар изнесъл дълга тирада по въпроса как комунизмът прониква и все по-дълбоко навлиза в медицинската професия и как дори и Франк Луики тъжно беше поклатил глава в знак на съгласие. Маршъл му разказа за собствените си остроумия, свидни рожби на черна злоба, разменени с Джо Пармилий и Матю Хеч.

Въпреки че тези вести го смуцаваха до голяма степен, както и подробностите, които Маршъл в никакъв случай не му спестяваше, Питър все пак се чувстваше благодарен за стабилната му еврейска, протегната за помощ ръка, за приятелската му поддръжка и новините, които му съобщаваше и с които го държеше в течение за развитието на събитията.

Често си мислеше за Ан и дори два пъти ѝ се обади. И двата пъти се оказа заета и отвърна, че не може да говори дълго по телефона. Първият път ѝ предстоял някакъв изпит, а след това пък я чакала спешна дипломна работа за приключване на семестъра. Последният път му каза:

— Питър, мисля, че трябва да престанеш да ми се обаждаш. Просто все още не се чувствам сигурна какви са отношенията помежду ни, а подозирам, че и ти също не си наясно по този въпрос, независимо дали го признаваш или не. Имаме нужда да бъдем разделени още време, за да открием дали това, което е било между нас или още е, наистина е любов или не, както и дали то е достатъчно силно, за да издържи на изпитанията на времето.

Най-накрая той се примири и се съгласи с логиката ѝ, като се почувства по-сигурен от откровеността и сериозността ѝ.

През трите седмици, откакто напусна болница „Хеч“, наддаде пет кила. Като си лежеше и се печеше на слънце до басейна на апартамента си, загуби съсухрения си, измъчен, бунтовнически вид. Като предпочиташе работа, която да му остави дните свободни за най-различни конференции и срещи, на които предвиждаше, че ще трябва в бъдеще да се явява, той си намери друга работа като нощен дежурен лекар в старата болница „Фабиола“ в Източен Оукланд. Семейство

Корти напредваше с плановете си за завеждане на дело и Питър често се срещаше или разговаряше с тях по телефона. Бяха намерили известен адвокат в Сан Франциско, експерт по дела на ищци, предявяващи обвинения срещу лекари, злоупотребили със служебното си положение и си бяха уредили среща с него, като се завърне от делата си, разглеждани на Изток. Сестрата на Пеги Корти, Тереза Толи, престана да се държи враждебно към Питър и започна да го смята за приятел на семейството. Веднъж му каза:

— Първо ви мислех за най-жалкия долен мошеник и изнудвач, невероятно жесток по отношение на Пеги и стария Корти, но сега виждам, че не съм била права. Вие спасихте живота им, като им дадохте нещо, с което да се занимават и да не мислят за мъката си. Те непрекъснато говорят за предстоящото дело, водят си бележки, обаждат се един на друг по няколко пъти на ден и това им се явява като Божия благословия повече от всичко останало на този свят.

Очевидно никой от лекарите в болница „Фабиола“ не беше чул и не знаеше нищо за случилото се с Питър в Сан Маршъл, така че всички се държаха много сърдечно и приятелски с него. Болницата беше стара и доста малка, намираще се в Източен Оукланд, където преобладаваше негърското население, дори имаше и няколко чернокожи лекари.

Питър се запозна с един от младите лекари във „Фабиола“, който току-що бе започнал работа като практикуващ доктор. Една вечер, като седяха във фойето, определено за персонала и чакаха, за да се измият и изтъркат за предстояща апендектомия, Питър му разказа малко от историята си, каза му отчасти защо работи тук, запозна го със случая Корти. Докторът прояви интерес и му зададе доста въпроси. Питър продължи да разказва за ужасите, които беше срещнал, докато работеше в болница „Хеч“ и по-специално за този случай с младия Корти.

— *Трябва на всяка цена да заведат дело срещу него* — рече младият лекар.

— И аз това ги посъветвах — потвърди Питър. — Всъщност, това е причината, за да ме уволнят.

— Виж какво, тук в Оукланд има един страхотен адвокат, баща на мой приятел, казва се Кузман. Прекрасен човек е, не е от тези адвокати, на които само парите са им в главата. Той би се заел с дело, в

което вярва, че е справедливо, дори и хората да не са в състояние нищо да му платят. Занимавал се е с дела срещу лекари, злоупотребили със служебното си положение и проявили небрежно отношение към болни пациенти, в резултат на което са се получили неприятни резултати или са завършили със смърт. Понякога защитава лекарите, понякога ищците, така че познава добре и двете страни на делото. Ако можеш да свържеш твоите хора с него, сигурен съм, че ще им направиш услуга.

Питър доста мисли върху съвета на младия лекар и след няколко дни се обади в адвокатското бюро, като по този начин започна тридневно преследване. Г-н Кузман току-що си беше тръгнал или пък беше в съдебната зала, или бе заминал този ден за Сан Хосе, или пък не можеше да разговаря по телефона. Вероятно, ако искал да му предаде нещо или да остави съобщение, щял да му се обади, казваха заместниците му, но той никога не го направи.

Късно един следобед Питър се вдигна и отиде в адвокатското бюро на Кузман в Оукланд. Въпреки че беше голямо и спретнато, мебелировката му беше оскъдна, имаше три грациозни гъвкави млади жени на бюрата, които с впечатлителна скорост печатаха документи, докато една по-възрастна жена приемаше входящите и изходящите обаждания по телефонната система „Мултиплекс“, като на интервали напяваше „Кузман, Дрейпър и Фелдман“.

По време на един незапълнен миг, тя вдигна очи, видя Питър и го погледна въпросително.

— Аз съм д-р Де Хаан — рече Питър. — От няколко дни напразно се опитвам да се свържа с г-н Кузман. Искан днес да поговоря с него няколко минути, ако е възможно, или да си определя точен час за среща за някой друг ден.

Тя го изгледа колебливо.

— Д-р Де Хаан? Идвали ли сте тук преди?

— Не, не съм.

— Един момент, моля. „Кузман, Дрейпър и Фелдман“. Г-н Фелдман? Сега ще ви свържа, г-н Мортенсън. — Отново се обърна към Питър. — Г-н Кузман почти не взима нови клиенти. Не бихте ли искали да се срещнете с г-н Дрейпър или г-н Фелдман?

— Не, боя се, че не.

— Мога ли да запитам каква е същината на проблема ви?

— Небрежно гледане на болен от страна на лекар.

Тя продължи да го гледа и на Питър му се стори, че искаше да го разпита по-подробно за проблема, за да може по-добре да го определи и дефинира, но след това се потопи отново в телефонното табло.

— Г-н Кузман, тук е дошъл един д-р Де Хаан, който иска да разговаря с вас днес или да си определи час да се срещне с вас в близко бъдеще някой друг път във връзка с един случай на небрежно гледане на болен от страна на лекар. Не е бил преди клиент на бюрото ни.

Питър долови няколко високи неразбираеми думи, произнесени в слушалката, след което телефонистката отново го погледна и запита:

— Вас ви съдят, нали?

— Не. Аз съм този, който иска да заведе дело.

По челото ѝ се появиха следи от емоция и тя отново заговори в слушалката, след което се обърна към Питър.

— Г-н Кузман ще ви приеме днес, ако изчакате двайсетина минути. — Усмихна му се по-приятно, след като вече беше клиент. — Поставете ме в неловка ситуация. Моля, седнете.

След половин час по-отдалечената врата в офиса се отвори и един нисък човек излезе навън, като извика:

— Д-р Де Хаан.

Питър бързо се изправи и се запъти към отворената врата с надпис „А. О. Кузман“ на нея. Човекът, който го извика, се прибра в офиса си, и когато Питър влезе, гледаше през прозореца, с гръб към вратата. Адвокатът проговори, без да се обръща:

— Ако тези гълъби останат тук, възнамерявам да им видя сметката със собствения си револвер, докторе.

Питър затвори вратата след себе си и се огледа. След неугледните външни офиси, този кабинет му се стори изненадващо луксозен. Беше застлан с дебели, оцветени в наситенозелено килими, мебелите бяха от тъмно сиво дъбово дърво, а едната цяла стена беше заета с рафтове, пълни с книги, докато други две стени бяха обкичени с най-различни дипломи, гравирани плаки и големи снимки с гравирани надписи. Последната стена беше направена главно от прозорци с фасетки, зад огромно полирано бюро от орехово дърво. Адвокатът се обърна с лице към Питър, като завъртя стола си настрани и размаха стиснат юмрук пред очите му, все едно пулверизираше птичи черепи. После заобиколи бюрото си и се ръкува с Питър, като му протегна изненадващо голяма за височината си, топла и суха ръка.

— Не очаквах, че сте толкова млад, д-р Де Хаан. Аз съм А. О. Кузман.

— Здравейте, господине — рече Питър, като възхитено гледаше дребния мъж, който безшумно и нападателно се приближи към него по покрития с килими под, леко наведен, като че ли подготвен за нападение и атака, рядката му посивяла коса, сресана напред върху високото му чело, подобно на сенатор от древен Рим.

Нетрадиционните му дрехи веднага правеха впечатление. Тъмносиният му костюм беше направен от скъп плат, очевидно не беше купен конфекция, а бе направен по поръчка и му беше съвсем по мярка. Носеше връзка на червени и сини карета, която беше ненормално широка и хлабаво завързана на врата му, между двата края на яката му, също далеч по-голяма от обикновените яки. Вратовръзката му беше украсена с диамантена карфица, от джобчето на жилетката към костюма му се подаваше златен часовник на верижка. Носът на адвоката беше също голям и заострен, докато очите му бяха сини и живи.

— Доколкото разбрах, искате да заведете дело, докторе? — запита г-н Кузман, като посочи на Питър един стол, за да седне, а той самият се настани удобно зад бюрото си.

— Представявам пациент, който иска да заведе дело.

— Наистина ли? — рече г-н Кузман и лицето му грейна, като кимна с глава настрани, за да покаже нарастващия си интерес. — Разкажете ми какво точно имате предвид.

Питър накратко му описа подробностите по случая и собствените си основания, за да вземе участие в него. Предварително си беше направил резюме на това, което ще каже, като смяташе, че ще се окаже важно да съумее да поднесе фактите бързо, но достатъчно убедително, за да заинтригува адвоката да се заеме с делото.

Г-н Кузман мълчаливо го изслуша, без да помръдне нито тялото, нито лицето си, с отвърнати от Питър очи, докато говореше.

— Добра рекапитулация — рече той, когато Питър спря. — Чувал съм за д-р Матю Хеч, разбира се, даже веднъж съм водил дело против него. Да, беше преди около седем или осем години. Ставаше въпрос само за няколко хиляди долара, може и десет да са били и въпросът се уреди извън стените на съда. Беше оставил твърде дълго гипсова превръзка на крака на едно момче, което му бе причинило

некроза (локална смърт) от притискането. Проблемът се разреши на място, ако изобщо е съществувал такъв. Понякога си мисля, че не е имало нищо подобно. Но разговарях с този човек тогава и той определено не ми хареса. Изобщо. Изглежда някак странно, малко ненормално с тази твърде голяма глава и тези свои налудничави очи. Е, както и да е, ще трябва да докажем на съдебните заседатели, че се касае за небрежно гледане на болен от страна на лекар и злоупотреба със служебното положение, което не съм сигурен, че изобщо може да стане, дори и с ваша помощ, съдейки от това, което ми казахте. Споменахте също, че семейство Корти са си определили час за среща и с друг адвокат.

— Да, но той няма да се върне най-малко още една седмица. Тогава чух за вас и освен това, ще е по-удобно да се работи с някой, който се намира по-близо до Сан Маршъл. Мисля, че семейство Корти ще последват съвета ми, ако решите, че ще можете да се заемете с това дело.

— Искам да ми разкажете малко повече за собствените си чувства към този д-р Хеч. Какво ви накара да стигнете дотук?

Питър му разказа за проблемите, с които се беше сблъскал, докато асистираше на Хеч, за фантастичната невероятна поредица от грешки, пропуски и човешки убийства, сред които се бе опитал да работи. След това разказа на г-н Кузман и за Ан, за операцията ѝ, която му беше изяснила, че на всяка цена трябва да се вземат мерки. Независимо от жертвата, която ще бъде принуден да направи, за да положи усилия да направи нещо да спре д-р Хеч.

— Разбирате, че вашето лично участие в случая няма да е от помощ на нито един адвокат, нали? — рече г-н Кузман. — Без съмнение, ще бъдете разпитан и от обвинението, и от защитата, и смятам, че това ще намали позициите ни за спечелване на делото. Тези дела за небрежно гледане на болен от страна на лекар, докторе, са много трудни. Напълно разбирам начинът ви на мислене, както и защо така твърдо сте решили да предприемете нещо. Но и вие трябва да разберете, че е много необичайно, и дори по всяка вероятност едва ли не уникално, лекар да се изправи пред адвокат и да го кара да се заеме с дело срещу друг лекар, като предлага самият той да се яви като експертен свидетел на обвинението. Всичко това ме принуждава внимателно да обмисля ситуацията. — Усмихна му се дяволито, както

си седеше зад бюрото с палци, пъхнати в джобчетата на жилетката на костюма му. — Признавам, че този случай доста ме заинтригува. Не, не казвам, че вече съм решил да се заема с това дело. Първо ще трябва да поговоря със семейството и да направя някои свои проучвания на фактите. — Натисна някакво копче под бюрото си и отгоре светна една лампа, която приятно освети стаята на фона на смрачаващия се отвън ден. — Знаете ли, д-р Де Хаан, дори симпатиите или враждебността на съдията са в състояние да спечелят или провалят едно дело. Той е в състояние да пререже някои подобни случаи из основи.

— Разбирам, че всичко това е свързано с доста проблеми — съгласи се Питър. — Но аз успях да убедя семейство Корти, които в началото не бяха сигурни какви действия да предприемат, че имат право да заведат съдебно дело. Никога нямаше и да разберат за този съдбоносен възел, ако не бях аз и това е едно от нещата, които направо ме вбесяват. Можете ли да повярвате, д-р Хеч е един от най-известните лекари в Сан Маршъл, както по популярност, така и по банкови депозити и въпреки това той самият отнема живота на поне шест или осем души годишно, по моя преценка, без да броим тези, на които докарва непредвидени болести срещу огромни суми. Сигурен съм, че има и много други като него из всички градове на страната. Лекарите в Сан Маршъл не са в състояние да предприемат някакви колективни или индивидуални мерки срещу него и допускам, че същото става и с останалите лекари.

— Откровено казано, тръпки ме побиват, като си представя само как ще се изправите пред всички и ще се разбунтувате срещу това положение, като предявите обвиненията си. Трудно е да се повярва, че почти навсякъде в страната, както твърдите вие, няма достатъчно количество добри доктори, които да озаптят действията на подобни некадърни лекари.

— Практически е невъзможно да се предприемат каквито и да било законни действия срещу лекарите според законите на щата Калифорния — проверил съм го — или дори в целите Съединени Американки Щати, г-н Кузман, за нищо друго, освен срещу малтретиране, невменяемост, вземане на наркотици или незаконната им продажба, обвинение за незаконно извършени аборти или други углавни престъпления, непрекъснато задяване и ухаждане на жени пациенти или други неща от подобен род. Медицинските общности

просто не предприемат никакви дисциплинарни мерки. Сега имат пет нови регионални консултативни съвета в допълнение към Държавния съвет, които да им помагат при упражняването на контрол върху дисциплината и етичното поведение на лекарите, но тези съвети нямат никакви реални намерения да се задълбават в проблеми, които не спадат към споменатите от мен категории.

Г-н Кузман седеше и мълчаливо го слушаше, след това завъртя приятните си жизнерадостни сини очи, когато заговори:

— Добре, нека сега аз да ви задам един въпрос, докторе. Няма ли да е по-добре за вас и по-удачно да постигнете целите, които сте си поставили, ако изложите проблема пред вашата местна регионална медицинска общност? Да се опитате да получите подкрепата на колегите си пред някой от вашите трибунали? Знаете добре, че нито един от тези ваши така наречени приятели няма да дойде и доброволно да се изправи в съда, за да свидетелства срещу колегата си, но може да се окажат на ваша страна при едно колегиално дисциплинарно обсъждане на въпроса, изнесено пред изпълнителния комитет на собствената ви медицинска общност.

— Това, което току-що ви казах, доказва, че подобно действие няма да даде резултат. Има доста доктори, които много добре разбират и си дават реална сметка за действията на д-р Хеч, но никога не са направили нищо, за да му попречат официално и знам, че никога няма да го направят. Няма нищо, което да ми подсказва, че е възможно внезапно да се извъртят на 180 градуса и изведнъж да проявят интерес към обсъждане дисциплинарното поведение на техен колега, който е нарушил професионалните си задължения към даден пациент, което нарушение, според мен, е достатъчно основание за завеждане на съдебно дело. Семейството на този човек има право да му се даде шанс да получи справедливост в съда пред съдията и съдебните заседатели, и смятам, че това трябва да се направи, ако е възможно.

— Добре, следя насоката на мислите ви. Сега да ви задам един страничен въпрос, например, каква операция направи д-р Хеч на годеницата ви?

— Хистеректомия — отвърна Питър, като наблюдаваше рефлексното беззвучно изсвирване на устните на адвоката и се замисли за човека срещу себе си, след тази му реакция. Изглеждаше му умен, буден, не точно наконтено издокаран, но ексцентричен и може би

точно човек с определено насочени интереси към външни лица, груб, самоуверен тип, който би бил в състояние да спечели дело за небрежно гледане на болен от страна на лекар.

— Така че нека да ви обясня — рече г-н Кузман. — В съда първо се представя случаят на ищеца, като ищец се явява човекът, който е завел делото. Първо от ищеца се изисква да изготви достатъчно добре обосновано обвинение, което на латински се нарича *prima facie*, т.е. случай, който може да се представи на съда, случай, който има вид на достатъчно добре обоснован юридически, за да може съдията да почувства, че защитата на твърденията му ще бъде гарантирана и приета. Той е в състояние моментално да разчопли делото, да го прекрати или да отхвърли иска и точно това би могло да стане със случая по начина, по който вие ми го представяте. Особено, ако възраженията на защитата срещу вас като експертен свидетел, които неизбежно ще се предявят, бъдат подкрепени от съда. В случай, че сте се занимавали и сте чели юридическа литература, знаете, че обикновените свидетели могат да дадат показания единствено и само във връзка с фактите, но експертният свидетел може и трябва да даде преценка на фактите, които съдебните заседатели първоначално няма да са в състояние правилно да възприемат и разберат, след което експертният свидетел трябва да даде мнението си. При дела, заведени за небрежно гледане на болен от страна на лекар, мнението му, което в общи линии се явява потвърждение на това, че не са взети подходящи мерки за оздравяването на пациента, обикновено е необходимо за случая на ищеца. Съдебните заседатели често се сблъскват с конфликтни експертни свидетелски показания и след това остава на тях да определят и най-накрая да вземат окончателно решение дали може да се вярва на експерта или не. Ако не можем да ви използваме като експертен свидетел, а само като обикновен такъв, тъй като отскоро практикувате медицинската професия, и не сте специализирали в никоя област досега по-просто казано, нямате издържан изпит и нужната квалификация за определена специалност — а това именно са слабите ви места, за които те незабавно ще се хванат — тогава трябва да намерим други експертни свидетели. Ще трябва адски да се измъчим и дяволски да се потрудим, за да намерим достатъчно добри експерти, за да се противопоставим на количеството свидетели на защитата, които д-р Хеч без съмнение ще представи, но

трябва да се надяваме на всяка цена да разполагаме с достатъчно добри експертни показания, за да имаме надежда да постигнем нещо, в противен случай съдията ще отхвърли иска и ще прекрати делото и просто няма да има смисъл да започваме каквото и да било. — Адвокатът си запали пура и започна да изпуска ароматни облачета черен дим из стаята. — Разполагате с някои силни точки в случая, както ми го представяте, и ако успеем да постигнем съдията да не прекрати делото, имаме шанс да разнищим д-р Хеч при кръстосания разпит. Ще ми се наложи по някакъв начин да го принудя сам да се издаде, за да можем да спечелим присъдата на наша страна. — Г-н Кузман силно и шумно си почеса главата, като разбърка римските си къдрици, след което затвори очи и потъна в размисъл. — Е, добре, нека да ви кажа какво смятам да предприемем и по какъв начин ще действаме. Доведете ми семейството, за да мога да ги разпитам. Има още нещо, ще се наложи да поговорим и за пари. Ще искам договор за две хиляди, за да мога да започна разследване и да видя дали имаме достатъчно основания, за да заведем дело. Нали знаете, ще ми трябват копия от официални отчетни документи от болницата, ще трябва да проведем свое собствено разследване на случая с помощта на моя персонал, за да видя до каква степен законът може да се намеси в ситуацията, разходите за показанията под клетва, които трябва да се вземат от авторите на престъплението, а така също и от сестри, санитарни, архивари, административни служители и така нататък. След това ще трябва отново да обмислим нещата и да видим колко добре обосновано е делото ни, да преценим дали наистина разполагаме с такова или не.

— Сигурен съм, че семейство Корти ще се радва да дойде при вас и да анулира определената си среща с адвоката от Сан Франциско.

— Мога да направя повече за тях, отколкото колегите ми от големите градове — отвърна с усмивка г-н Кузман.

— Сигурен съм, че е така — рече Питър, като сърдечно и с доверие погледна стария адвокат.

— Наистина много ви се иска да видите този тип на електрическия стол, нали, млади докторе Де Хаан? Вие сте добър и убедителен продавач на идеи. Вече започвам да виждам вътре в себе си опорните точки на делото и виждам как ще го спечелим. Обичам да попадам на хора, които заслужават да ги мразят. Обичам да откривам

противни гадни съпрузи, отвратителни, измамни, кръвосмучещи съпруги, мръсни и непочтени мошеници бизнесмени или алчни за пари, по-свети и от Всевишния доктори. Обичам да ги съдя, да ги изкарвам в съда и да ги поставям на подсъдимата скамейка, да ги превръщам в свои врагове, да ги виждам като свои противници в съда. — Тупна с юмрук по масата. — След това обичам да забивам стрелата в сърцето на този свой враг и да го наблюдавам как се свлича на земята, мъчително и бавно. Просто си мисля, че може да ми достави удоволствие да видя как този приятел Хеч се търкаля в праха и пада убит на бойното поле, като започва да целува преди това земята.

— Звучи добре.

— Д-р Де Хаан, искам да се приберете у дома и да седнете да напишете всичко, което се е случило в целия този случай, от началото до края, в хронологичен ред, всичко, което знаете, както и всички подробности, които ви дойдат на ум.

— Ще го направя.

Питър наблюдаваше лицето на г-н Кузман, когато се изправи и погледна през прозореца към улицата долу.

— Разбирате, нали — обърна се той към Питър, — че това е много любопитно дело. Например, вие, д-р Де Хаан, сте един от лекарите, замесени в него и при нормална ситуация, бихте се явили като свидетел на защитата. А сега сте тук като агент-провокатор. Мисля, че ще трябва да поискам прекратяване на делото за вас в края на разглеждането на делото на ищеца.

— И аз се чудех за това — отвърна Питър, като го обхвана прекрасно, топло и сърдечно чувство. Беше му приятно внезапно да открие след цялото това време, че има поддръжник и съюзник.

32.

Една седмица по-късно Пеги Корти, скромно облечена в сив костюм с голяма синя шапка, седна заедно със свекъра си, Амадео Корти и Питър в кабинета на г-н Кузман.

— Знаете ли — обърна се той към тях, — възнамерявам да искам много голямо обезщетение като присъда.

Питър изчака, за да чуе какво ще кажат семейство Корти, но тъй като те само зяпаха втрещено, той се намеси и запита:

— Каква сума имате предвид?

— Мисля около един милион долара.

Пеги и г-н Корти от изненада се облегнаха на столовете си. Питър усети как собствените му вежди се повдигат от изненада. Ами ако наистина успеят да издействат такова решение от съдията? Та това със сигурност би извадило Хеч от равновесие и щеше да го постави в много затруднено положение. Питър знаеше, че най-голямата му застраховка за едно дело стигаше до 300 000 долара. Дори и да постигнат присъда от 350 000 долара, част от тези разходи щяха да излязат от джоба на д-р Хеч. Разбира се, че даже и 25 000 долара щяха да са от полза. Подобна сума щеше да помогне на семейство Корти и да навреди на д-р Хеч. Застрахователните фирми не обичат клиенти, които са съдени и не печелят делата си.

Г-н Корти запита адвоката:

— Няма ли да е грешка да поискаме твърде голяма сума?

— Разбирам какво искате да кажете, г-н Корти. Освен това, на вас ви е причинена голяма болка и нанесена голяма загуба, която парите никога не биха могли да компенсират. Но вие наистина имате право да изискате наказателни действия, чрез които да получите някакво обезщетение и парите са единствената форма на разположение, чрез която може да се направи нещо.

— Господине, роден съм в Ливорно, цял живот се изхранвам тук като работник, без образование съм, така че, моля ви, използвайте по-прости думи.

Г-н Кузман се усмихна.

— Добре, господине. Струват ми се много добър човек, г-н Корти. Искан ми се да бях познавал и сина ви. Бих желал да се опитам да постигна от съдебните заседатели частично възмездие за загубата ви, да ги накарам да разберат какво е представлявал той като човек, за да прозрат какво означава отсъствието му за неговото семейство. Както можете да разберете от думите ми, вярвам, че имаме достатъчно основания да заведем дело и да го спечелим. Ако получа разрешението и съгласието на всички присъстващи тук, още утре ще подам необходимите документи за започване на предварителното следствие.

— Не разбирам защо мислите да поискате такава голяма сума, г-н Кузман — намеси се Пеги Корти, като едната ѝ вежда се бе смръщила от безпокойство.

— Трябва да разберете, г-жо Корти, че обикновено ние, адвокатите, никога не успяваме да получим сумите, които искаме. Това първо. Поискай милион, за да получиш петдесет хиляди. Но има и още нещо. Съпругът ви е бил млад човек, току-що започнал да прави кариера и да си докарва добри пари на трийсет и две годишна възраст. Вече говорих със счетоводителя ви и той ми каза, че Луис е щял по всяка вероятност да изкара от трийсет до трийсет и пет хиляди долара тази година без данъците и е спечелил двайсет и девет хиляди миналата година. Една проста аритметика показва, че ако умножим трийсет хиляди по трийсет и пет — това са годините, през които Луис щеше да работи, преди да се пенсионира — сумата възлиза на деветстотин и деветдесет хиляди долара. А той по всяка вероятност е щял да спечели далеч по-големи суми. Бил е лишен от възможността да печели пари с този, както вече вярвам, акт на грубо пренебрежение и немарливо отношение от страна на д-р Хеч. Ето ви вашето дело. Сумата може да се увеличи или понамали, но трябва на всяка цена да е голяма.

— Дъщеря ми не желае съдебните заседатели да си помислят, че иска твърде голяма сума — поясни г-н Корти.

— Естествено, че освен загубата на печалбите, съществуват още и разходите по заболяването, които, въпреки че то е траяло по-малко от седмица, надхвърлят две хиляди долара. Но може да понамалим сумата, щом настоявате. Ако приемем за основа двайсет и пет хиляди долара годишно, това прави осемстотин двайсет и пет хиляди. Както ви казах, постигнем ли присъда в наша полза, съдебните заседатели

или съдията, всеки един от тях има право да намали тази сума. И, естествено, за да се избегне повторен процес, отменяне или анулиране на грешката, която може да се обжалва с години, напълно е възможно да приемем по договореност далеч по-малка сума за уреждане на нещата по време на или след съдебния процес.

Г-н Корти сви рамене и вдигна очи нагоре.

— Е, добре, нека да бъде както вие кажете. Тя е съпругата, аз съм бакалинът, а вие сте адвокатът. Това е положението.

Сега вече всички се усмихнаха един на друг и Питър почувства как силите се обединяват и битката започва. За него това бе един вълнуващ момент.

Показанията под клетва започнаха следващата седмица. Първите бяха дадени в кабинета на г-н Кузман, в присъствието на докладчик от съда и двама от адвокатите на д-р Хеч, г-н Шанън Шифър и г-н Мартин Тапър, юридическият съветник на д-р Хеч в Сан Маршъл. Първият ден г-н Кузман започна да разпитва две сестри от болницата „Хеч“ в присъствието на Питър, като едната беше от етаж на отделението, в което бе лежал Лу Корти, а другата — от операционната. И двете се придържаха към твърдението, че са били полагани добри грижи за пациента, както в операционната, така и в болничното отделение. Г-н Кузман отдели значително повече време на високата, слаба, белокоса и жилава г-ца Мастърс от операционната, като установи, че трудно може да преглътне непоколебимата ѝ вяра в божествените способности на д-р Хеч.

— Г-це Мастърс — запита той, след като ѝ обясни какво означават тези показания под клетва и ѝ зададе обичайните рутинни въпроси за дължината на трудовия ѝ стаж и задълженията ѝ в операционната, в качеството си на старша сестра, — много пъти ли сте работили в операционната зала с д-р Хеч?

— О, да, разбира се, почти непрекъснато работя с него.

— Спомняте ли си операцията на г-н Луис Корти, която е започнала в около седемнайсет и трийсет часа в понеделник, на четвърти април тази година?

— Да, съвсем ясно.

— Можете ли да ми кажете кой беше в залата по време на започване на дадената операция, толкова точно, колкото сте в състояние да си спомните?

— Пациентът, г-н Корти, хирургът, д-р Матю Хеч, асистентът, д-р Де Хаан, анестезиологът, д-р Маршъл Урмсер и г-жа Алис Маккан, помощната сестра.

— А какво правеше другата сестра, какво направи г-жа Маккан?

— Аз бях операционната сестра. Бях в стерилно облекло, в престилка и ръкавици, като помагах на доктора. Г-жа Маккан не беше в стерилно облекло, можеше да се движи из залата и да ни донася някои неща, от които евентуално бихме могли да се нуждаем, да придвижва прожекторите и лампите, ако се наложи, да повика патолога, например. Винаги, при всяка по-голяма операция имаме операционна и помощна сестра.

— Значи, в стаята сте се намирали по това време шест души, в това число броят и пациента?

— Да, господине.

— Бихте ли могли да опишете как точно изглежда операционната зала?

Беше интересно. Питър я познаваше толкова добре, ходеше винаги наперена и изправена, самоувереният тиранин на операционната, а сега беше бледа и се потеше над значението на тези прости въпроси. Адвокатите, като отегчението им беше напълно очевидно, слушаха как г-н Кузман я накара подробно да опише операционната зала и след това събитията от хирургическата операция на Луис Корти така, както тя я беше видяла, включително и интерпретацията ѝ за състоянието на пациента по това време.

— Сега да ви задам още един въпрос, г-це Мастърс. Чухте ли някакви коментари между д-р Хеч и д-р Де Хаан относно скоростта на операцията? Внимавайте и добре обмислете отговора си. Впечатли ли ви бързината, с която д-р Хеч извърши тази операция?

Г-ца Мастърс, още по-зачервена отпреди и започваща вече да се владее, процеди със среднозападния си диалект:

— Да не искате да кажете, че вие... — Но адвокатът на д-р Хеч от Сан Франциско скочи на крака и я прекъсна.

— Един момент, моля, г-н Кузман — рече г-н Шифър. — Както разбирам, запазваме всичките си възражения, с изключение на тези,

които се отнасят до формулировката, докато дойде време за процеса.

— Да, такива са условията на стандартната процедура. Също така се радвам, че все още сте при нас, г-н Шифър, по едно време бях започнал да се притеснявам, че сме ви изгубили някъде по пътя — усмихна му се г-н Кузман.

— Нито за миг, г-н Кузман. Е, не сме го поставяли като условие преди, но се радвам, че имам възможност да го сторя сега. Разбирам, че според правилата не се налага да продължаваме повече, че въпросът е статутен, но го правим, за да е два пъти по-ясно и за отчетните документи по делото, и за нас двамата, нали? И така, ще го впиша като условие.

— Благодаря ви за уточнението, г-н Шифър — любезно му кимна г-н Кузман. — Г-це Мастърс — обърна се той към нея, — можете да отговорите на последния въпрос.

Съдебният докладчик ѝ го прочете: „Г-Н КУЗМАН: Впечатли ли ви бързината, с която д-р Хеч извърши тази операция?“.

Тя отново доби объркан вид, преди най-накрая да отговори:

— Не.

— На много ли операции по изрязване на жлъчния мехур сте били операционна сестра на д-р Хеч?

— След двайсет и пет години стаж като операционна сестра, разбира се, че да.

— Бихте ли могли да кажете колко време средно отнема една холецистектомия?

Г-ца Мастърс стисна устни, преди да отвърне:

— Бих казала, около час или час и половина.

— Спомняте ли си колко време отне холецистектомията на г-н Корти? — бързо запита г-н Кузман, като сложи записките си на масата и погледна г-ца Мастърс право в очите.

— Не, не си спомням, но трябва да разберете, че д-р Хеч работи много по-бързо от другите лекари.

— Моля ви да отговаряте само на въпроса, който ви задавам. Не се интересувам от допълнителни коментари и мнения. — Тонът му беше сериозен. — Ако ви кажех, че операцията, според официалните отчетни документи е продължила точно трийсет и три минути от времето, когато е била направена инцизията в кожата до момента, в

който е бил зашит последния хирургически шев, бихте ли сметнали, че това е доста кратко време за провеждане на холецистектомия?

— Не и за г-н Хеч.

— Това не е отговор на въпроса, който ви зададох.

— Не знам как да отговоря на въпроса ви без това обяснение.

— Независимо от това, бих искал да отговорите на въпроса ми само с „да“ или „не“.

— В такъв случай ще отговоря с „да“.

— Колко време давате на другите доктори в болница „Хеч“, които оперират холецистектомия?

— Обикновено операциите им отнемат около трийсет минути повече, отколкото на д-р Хеч.

— Той винаги ли работи по-бързо от другите лекари в болницата ви?

— О, да, разбира се. Точно това се опитвах да ви кажа.

— Д-р Хеч направи ли, или каза ли нещо по време на тази операция, с което да ви покаже, че бърза?

— Не. Аз просто така казах.

— Кой ви е работодател?

— Д-р Хеч.

— Значи фишовете, по които си получавате заплатата, са разписани от него, от д-р Хеч?

— Да.

— Според вас състоянието на г-н Корти беше ли добро по времето, когато вие напуснахте операционната зала?

— Да.

— Имаше ли някаква причина, която да ви накара да мислите, че по време на операцията на този човек е била допусната хирургическа грешка?

— Не, никаква.

— Имали ли сте по-нататъшни контакти с пациента, след като е напуснал операционната зала?

— Не.

Сега г-ца Мастърс беше силно зачервена и достатъчно се потеше, за да се накъдри косата около слепоочията ѝ.

— Благодаря ви. Нямам други въпроси, г-н Шифър.

— От моя страна няма никакви въпроси — рече г-н Шифър.

— И аз нямам — добави г-н Тапър.

След това г-н Кузман разпита г-жа Ейрод, сестрата, която е била на работа дневна смяна в болнично отделение „Д“, главно по такива въпроси като колко инжекции са били нужни, за да се облекчат болките на г-н Корти и колко срещу инфекцията, колко висока температура е вдигнал, до каква степен е демонстрирал умствено умопомрачение, колко възбуда, страх и страдание бе успяла да наблюдава и да види в него. Тя беше тих и спокоен свидетел, но се опита да минимализира всички трудности на Луис Корти.

Когато приключиха показанията под клетва, адвокатите сериозно си кимнаха един на друг, като нито едната, нито другата страна показаха никакви признаци на добро настроение, както когато бяха започнали, и уредиха следващата седмица Питър да даде показания под клетва в кабинета на г-н Тапър в Сан Маршъл. Обсъди се и начина, по който може да се уреди вземането на свидетелски показания под клетва и от д-р Хеч, както и от д-р Пармилий и д-р Силвана, без да се определят точен час и дата. Г-н Кузман помоли да му се даде възможност да вземе показания под клетва от най-малко двама експертни свидетели, но не можаха незабавно да постигнат единодушно решение по този въпрос.

Питър остана в кабинета, за да поговори с Кузман. След като беше прегледал всяка досега написана книга на медицинско законодателна тематика през последния месец и като се затрупа със съответното количество думи и фрази, характерни и присъщи на тази терминология, самият Питър започна да се чувства като юридическо лице.

— Какво мислите за показанията? — запита той.

Г-н Кузман се усмихна, докато дъвчеше крайчето на пурата си.

— Питър, мисля, че те се опитват да получат представа за тактиката ни на действие. Не съм работил много с тази Амстердамска застрахователна компания, а и те не ме познават добре. Повече работят в Южна Калифорния, отколкото тук, в областта на залива на Сан Франциско. Предполагам са допусkali, че тук са попаднали на затънтена провинциална афера, с която ще се справят набързо, но може би от днес нататък ще си променят мнението.

— Познавам много добре първата сестра, г-ца Мастърс. Тя сто процента ще бъде на страната на д-р Хеч през целия процес.

— Понякога инструктираме свидетелите си чрез начина им на разпитване. Например, днес дадохме на г-ца Мастърс малко информация, с която тя не е разполагала преди. Ще останеш изненадан, когато разбереш как някои хора, колкото и искрени и откровени да са били преди, изведнъж коренно променят начина си на държане и поведението си по време на няколко проведени с тях разговора, след като научат, че нещата имат и друга страна, дори са в състояние да променят дадените си вече показания.

— Интересно. Искате ли да дойда на свидетелските показания под клетва на д-р Хеч, или на някой от другите, например на Силвана или Пармилий?

— Не, мисля, че не. Ще повлияеш по този начин на без системния наглед характер на делото, който е най-важно да се поддържа в случая. Хората не разбират, както небрежно са си седнали в кабинета на адвоката, колко обвързваща е все пак всяка тяхна дума. По-късно човек може да ги постави на бесилото за собственото им нехайство или надутост. Разбира се, ще искам да прочетеш след това показанията им и да ми кажеш какво мислиш за тях.

— И все пак не знаете кога ще вземете показания под клетва от Матю Хеч?

— Вече пет пъти се обаждам в кабинета му. Заел бил, отивал на събрание в Сан Франциско през уикенда, на операция бил. Ще го хванем натясно, дори и ако трябва да издадем за целта съдебна призовка. Впрочем, аз самият имам нужда от още технически детайли за холецистектомията. Можеш ли да седнеш заедно с мен и някои от учебниците си по хирургия, за да ме запознаеш по-бързо с тях?

— Разбира се, по всяко време. Свободен съм целия следобед всеки ден до седем часа вечерта.

— Утре е четвъртък. Нямам дела в съда, нямам никакви специално определени срещи. Какво ще кажеш да ми отделиш два-три часа от времето си тогава? Опитай се да ми намериш добра илюстрация на областта на жлъчния мехур при хирургична операция, която също да можем да покажем и на делото. — Г-н Кузман се изправи, внезапно ободрен и се пресегна през бюрото си, за да се ръкува с Питър за довиждане.

33.

Една седмица по-късно Питър също даде своите свидетелски показания под клетва. Преди това те с г-н Кузман се бяха съвещавали няколко пъти в продължение на изтощителни часове, но тези разговори бяха доставили удоволствие на Питър, тъй като му бяха дали възможност по-добре да опознае адвоката. По време на един лек обяд в Оукланд, точно преди да отиде да даде показания в Сан Маршъл, г-н Кузман спря да говори за случая Корти и започна да му разказва най-различни истории от предишните си дела. Една от тях се отнасяше за разграничителната линия между два имота в нефтодобивна област, където спорът за граничната ивица се отнасяше за земя, на стойност сто милиона долара. След година на даване показания в съда, клиентът му беше спечелил. После му разказа най-различни случки за сексуални отклонения, как богати съпруги застрелват съпрузите си, за арабски принцеси и една за някакъв цейлонец, който беше накарал една богата вдовица на благодетел да изпадне в транс и в това ѝ състояние измъкнал от нея половин милион долара.

Точно преди да приключи обядът, г-жа Кузман се присъедини към тях за кафе и малък коняк. Питър много се изненада, когато я видя. Беше дребна, мургава, много по-млада от съпруга си, привлекателна и доста срамежлива.

Докато караха към Сан Маршъл, Питър запитва:

— Г-жа Кузман е майката на младия Тод, нали?

— О, не. Те с Тод са на една и съща възраст. Ние с първата г-жа Кузман се разделихме преди много години и след това тя почина. Г-жа Де Вега, наричам я втората г-жа Кузман, за да внасям яснота, беше достатъчно любезна и временно невъзпрепятствана, за да ми окаже честта да приеме предложението ми за женитба едва преди девет години. Независимо от това, тя обаче много ми помогна при възпитанието на Тод, който сега работи в някаква адвокатска фирма някъде на изток, но не е изключено някой ден да се върне да работи при мен.

— Вашата г-жа Де Вега ми напомня за моята Ан. Много ми се иска да ви запозная някой ден. Разбира се, сега и аз самият не се срещам с нея, но смятам, че това не може дълго да продължава така.

— Някой път ще излезем четиримата на вечеря и ще отидем на най-красивото място в областта Бей. Има един частен ресторант на Руския хълм, който е собственост на французин, за когото случайно знам, че е полумалаец.

Адвокатското бюро на Тапър се намиреше в застаряващата сграда „Джонстън“. Самият кабинет на Тапър беше удобен и семпло мебелиран. Като влезе, Питър с интерес забеляза, че там е Джоузеф Пармилий, който разговаря с адвоката от Сан Франциско, Шанън Шифър. Джо вдигна поглед и му се усмихна с онази своя празна и нищо неозначаваща усмивка.

По тих и спокоен, но очевидно преднамерено обмислен маниер, без да си води никакви бележки, г-н Шифър безпощадно и с въодушевление разпита Питър надлъж и нашир. Мъчеше се да го обърка, опитваше се да намери противоречия или неверни твърдения в показанията му със спокойни, повтарящи се, често заобиколни въпроси.

Също така го разпита за Ан, колко добре я познава, каква е връзката им, каква операция са й правили и къде е тя сега.

После изведнъж, след около два часа и половина, всичко приключи, след като беше засегнал далеч по-малко области, отколкото Питър бе предполагал и за колкото се беше подготвил.

— Допускате ли, че още не са получили задоволителни свидетелски показания от д-р Хеч или от другите, затова не знаят какво да попитат? — запита Питър.

— Може и така да е — отвърна г-н Кузман, като изглеждаше замислен.

— Какво има? — запита Питър. — Дали не допуснах някаква грешка? Предполагам, че може да съм им се сторил глупав или нечестен, като не съм открил допуснатата от д-р Хеч по време на операцията грешка в момента, но когато един лекар е затънал дълбоко в работа в отворен корем на друг човек, не може да се види хубаво

какво става вътре, а аз не съм достатъчно добър хирург, за да разпозная всяка направена от него грешка.

— Не, не това ме тревожи, Питър. Ти се справи прекрасно. Просто съм изненадан, както и ти, от нещата, за които не ти зададох никакви въпроси. Искам да кажа, Шифър дори не задълба в следоперативните грижи, полагани към болния, които са адски важни. Разбира се, те може да крият много козове, които ще изкарат преди или по време на процеса, да имат блестящи свидетели или неочаквани номера, с които да ни излязат насреща. В този бизнес човек трябва всичко да очаква и да е готов за всичко и все пак ми се струва, че работата е доста подозрителна. Но аз работя най-добре, когато се безпокоя, така че винаги се опитвам да имам за какво да се безпокоя.

Следващия понеделник г-н Кузман най-накрая успя да вземе свидетелски показания под клетва от д-р Хеч.

— Карам го да се освободи за целия ден — съобщи той по телефона на Питър на обяд, — за да мога да го разпитвам по-дълго време. В буквалния смисъл на думата имам хиляди неща, за които искам да го попитам и не мога да ги подредя на едно място. Но добрата новина е, че той е дяволски самоуверен и дързък, а адвокатите му не успяват да го накарат да се държи по-кротко и по-смирено, за да бъде по-внимателен и да спечели симпатиите на съдебните заседатели. Първоначално той ми каза: „Знаете, че не съм длъжен да отговарям на въпросите ви. Идвам само, за да ви направя услуга“. И след това добави: „Не съм тук, за да помогна на никой друг, освен на себе си“. Подобни твърдения не правят добро впечатление на съдебните заседатели.

— Разбирам — каза Питър и поклати глава, за да се разсъни.

— Обаждам се, за да те попитам — продължи г-н Кузман, — колко време минава преди човек да успее действително да види жлъчния мехур, след като отвори перитонеума.

— Ами, обикновено минават няколко минути, за да се изчистят вътрешностите и булото.

— Добре, просто исках да съм сигурен за начина, по който да започна атаката следобед. Още веднъж ще прегледам този учебник по анатомия, след това ще прочета раздела в тълковния речник на Колинс преди да вляза там и да започна нападението.

Събраха се след два дни, за да прегледат свидетелските показания под клетва на д-р Хеч, които докладчикът току-що беше напечатал. Г-н Кузман бе явно развълнуван.

— Виждаш ли какво казва той тук, Питър? Твърди, че в рамките на *трийсет* секунди винаги разбирал къде е разположено всичко в ложето на жлъчния канал, след като той се експонира. И по-нататък пак, момент да видим къде точно беше това, ето тук казва: „Аз мога да извърша операция на жлъчния канал, и да я извърша добре, за *трийсет* и пет или четирийсет минути и *съм го правил*. Трийсет и три минути не е твърде бързо за мене. Правил съм над деветстотин операции на жлъчни мехури“.

— Всеки път, когато заявява нещо, свързано с числа, можете да разделяте думите му на две или дори на три, за да се доближите поне малко до истината — рече Питър.

— Разбирам. Сега да видим има ли някакъв начин да проверим, дали това твърдение за деветстотин извършени операции е вярно.

— Не знам. Би било трудно, освен ако успеем да си намерим сътрудници от архивното му счетоводство, а съм сигурен, че това е невъзможно.

— Призна, че е вадил и апендикс за *трийсет* и три минути.

— Забелязах.

Г-н Кузман поклати глава и продължи:

— Опитвам се да намеря някои от хората, присъствали на събранието онази вечер след операцията, на които е показвал диапозитивите от пътуването си, за да видим дали е бързал или не. Казва, че е нещо, което му било безразлично, и дори не му се налагало да ходи, нито пък било необходимо да бърза.

— Ще си струва да проследим тази нишка.

— Ето още нещо, което според мен каза доста прибързано, а именно, че незабавно оперира всички възпалени жлъчни мехури.

— Точно така и прави — вмъкна Питър.

— Знаем, но сега вече го имаме потвърдено от него самият, черно на бяло в клетвените му показания. Както ти ми изтъкна, и във всички текстове, които досега съм прочел, се казва, че има случаи, когато медицината може да извади жлъчния мехур, но има и други, когато трябва да се направи всичко възможно, за да успее пациентът да преодолее кризата си, и когато се почувства по-добре след седмица-

две, щом инфекцията позатихне, може да се процедира и да се оперира. Така би реагирал и постъпил всеки разумен лекар. Хеч не дава предпазливи или благоразумни отговори. Казва: „Вижте какво, при непогрешимата ми преценка, аз влизам директно в жлъчния канал и направо изваждам всички възпалени канали на жлъчни мехури, независимо какво съветват другите“.

— Кажете ми, успяхте ли да стигнете до операцията?

— Е, първо нека да ти кажа, че смятам, че ще трябва да пледираме за преразглеждане на делото. Ще я споменем, разбира се, и ще оставим нещата да поемат хода си, за да видим накъде ще тръгнат, но мисля, че единственото място, където бихме имали някакъв шанс, е при обжалване, защото този Хеч ще направи всичко възможно, за да ни попречи. Ако признае, че е прерязал артерията, но не поради небрежност, а по-скоро, защото е било необходимо и по някаква причина се е налагало, да кажем, защото е открил рак, тогава може да се наложи да обжалваме. Но той няма да признае нищо, например че може да е сбъркал или нещо може да се е объркало. Що се отнася до него, той се е справил великолепно и е извършил прекрасна операция. Пациентът е починал. Както казваш, ако той не иска да види нещо или да повярва в него, то престава да съществува.

— Истина е, но не напълно. Някои неща прозират. — Питър му разказа за разговора на д-р Хеч с Франк Луики по въпроса за употребата на интравенозен кортизон и пирамидон, смес, която той без разлика, с галони инжектира във всичките си пациенти, но след това внезапно започва да се чуди дали е редно, когато става дума за лечението на собствената му сестра. — Използва и хлоромидетин, като че ли е вода, за настинки и всичко останало — а за него дори трябва да се издаде държавен закон, че може да се предписва само при болести, застрашаващи живота на човека — и все пак ме попита дали да го даде на жена си, когато беше настинала и гърлото ѝ беше възпалено.

— Много ми е интересно. Наистина се опитвам да разбера този човек. Лично аз мисля, че е психопат. Срещат се и в законодателството и са истински копелета, с които трудно може да се справи човек. Но този Хеч ми се струва истински закоравял мошеник, направо престъпник. Това ми е мнението за него. Знаеш ли, започвам все повече и повече да го намразвам.

— Иска ми се да го видя наранен и победен, но не мога истински да го мразя. Би трябвало да го мразя, но не мога. Все още се опитвам да го разбера.

— Един момент. Чуй само тази размяна на реплики:

„КУЗМАН: Вижте сега, д-р Хеч, д-р Де Хаан вече положи свидетелски показания под клетва и в тях твърди, че по време на аутопсията на г-н Луис Корти е видял чернодробната артерия, която е имала лигатура около нея, а не кистозната артерия, именно артерията, която е трябвало да бъде завързана. Какво ще кажете за това твърдение на д-р Де Хаан?

ХЕЧ: Абсолютно съм сигурен, че греша. Винаги идентифицирам чернодробната артерия и кистозната артерия, която се разклонява от нея, както направих и в този случай и, разбира се, завързах кистозното разклонение. Ясно си спомням, че го направих в този случай. Д-р Де Хаан е млад и съвсем неопитен лекар и вярвам, че не е в състояние точно да идентифицира тези структури вътре в корема.

КУЗМАН: След като не сте присъствали на аутопсията, как можете да твърдите със сигурност, че не са установили, че точно тази артерия е била завързана?

ХЕЧ: Естествено, отчасти разчитам на патолога си, д-р Пармилий, който не споменава в отчетния си доклад нищо по въпроса, че чернодробната артерия е била завързана. По-късно същата вечер все пак прегледах мострите на органите, след като д-р Пармилий ми се обади и ми каза, че не е намерил хирургичен шев около чернодробната артерия, а по-скоро около кистозната артерия.

КУЗМАН: Принавате, че преглеждането на каквито и да било мостри «по-късно същата вечер» не може да се равнява на това да ги види човек на място по време на аутопсията, нито пък се признава за законно приемливо

доказателство, след като органите са били изрязани и разделени от нормалните им връзки?

ХЕЧ: Е, знам какво съм видял. Цялата тази работа е куп глупости и безсмислици, изприказвани от един нещастник, който ми има зъб.

КУЗМАН: Чудя се дали бихте могли да свеждате отговорите си до просто «да» и «не», ако обичате, докторе. Опитвам се по някакъв начин да разбера този проблем с чернодробната артерия.

ХЕЧ: Не съм дошъл тук, за да ви помагам да направите нещо, г-н Кузман. Това би трябвало да ви се изясни още сега.

КУЗМАН: Какъвто и да е случаят, не е ли истина, че след като чернодробната артерия е била по погрешка завързана по време на хирургическата операция, пациентът ви е починал от висока температура и отравяне, с признаци на увреждане на черния дроб?

ХЕЧ: Не знам нищо за това му състояние. Не съм имал опит с такива случаи.

КУЗМАН: Искате да кажете, че сте общ хирург, който е извършил стотици холецистектомии по време на професионалната си практика и нямате никаква представа за това какво се пише в докладите или в съответната хирургическа литература по въпроса за това възможно нещастно усложнение при неправилно извършена операция на жлъчния канал?

ХЕЧ: Естествено, че съм запознат с публикуваните печатни материали и съм разговарял с хора, чиито пациенти са изпадали в подобно състояние. Просто искам да кажа, че не знам нищо от собствен личен опит.“

— Виждаш ли какво имам предвид, Питър? Той е труден, обструктивен свидетел, който ще ни принуждава с клещи да му измъкваме информацията. Но знаеш ли, мисля, че ще успее да го изправя пред съда.

— Той е сложна личност.

— Прилича ми на лов на тигри и вече горя от нетърпение да ми замирише на кръв.

— Какво смятате да предприемете?

— Нямам никакво намерение да ти разкривам малките си тайни и изненади. Истината е, че им е нужно известно време, за да поулегнат и се поуталожат вътре в мен, докато си ги изясня сам на себе си. За да ти дам малко по-конкретен отговор обаче, ще ти призная, че мисля, че мога да стигна до Хеч чрез отчетния доклад за аутопсията. Дори, и въпреки че заключенията му чисто и просто твърдят: „Остра чернодробна некроза“ и лигатурата около неправилната артерия никъде не се споменава, целият подробен отчет, описанията и използваните патологични термини, водят до едно-единствено заключение. Мисля, че мога да поставя капан на д-р Хеч и д-р Пармилий, независимо дали ще признаят съществуването на лигатурата или не. В момента докладът се проучва от много известен патолог и чувството ми се породило в резултат от проведените с него разговори. Между другото, изпратих му диапозитивите да ги прегледа и го призовах на делото като свидетел. Той отказа да свидетелства, но ми помага с мисли и предложения.

— Това е добре. Сега ще вземете показания от Силвана и експертния свидетел на Хеч, след което ще се опитате да определите дата за провеждане на делото в съда, така ли?

— Да. Безпокоя се, обаче, за този Силвана. О, разбира се, че и Пармилий ще трябва да даде свидетелски показания под клетва. Въпреки това, не смятам да го претоварвам. Мисля да си спестя големите удари за пред съдебните заседатели. — Изправи се и подаде на Питър копие от показанията на Хеч. — Искам да ги прочетеш внимателно и да си водиш бележки за всяка мисъл, която ти хрумне във връзка с тях, моля те.

След няколко дни, когато Питър отново видя г-н Кузман, установи, че опасенията му по отношение на Норман Силвана са били напълно основателни.

— Определено е враждебно настроен свидетел. Избягваше да отговаря директно на въпросите ми и извърташе, но смятам, че няма да излъже. Може да се опита да изопачи истината, но не и да излъже. Днес не поиска да каже дали лигатурата е била завързана около артерията или не. Не преставаше да повтаря, че му се е сторило, че

може да е била около артерията, но е напълно възможно и да не е било така. Много добре знае, твърдо е убеден, че е била завързана около чернодробната артерия, но говори по начин, който му се струва единственият възможен изход, без да лъже или без да лъжесвидетелства. Твърдоглав е, нали?

— Да. Жилав е и мисли по свой собствен начин, но определено не е глупав и е добър лекар. Уважавам го. Изобщо не харесва Матю Хеч, но от друга страна мисли, че дело за небрежно гледане на болен от страна на лекар е обикновено усилие да се направи комбинация между Луцифер и маркиз дьо Сад.

— Иска ми се да промени мнението си, защото за нас ще е огромен шанс да го привлечем на наша страна.

— Смятате ли, че ще има някакъв смисъл, ако се опитам да поговоря с него?

— Не, мисля, че не. Не съм сигурен дали изобщо трябва да разговаряш с него, ако се яви като свидетел срещу нас. Може да се интерпретира погрешно.

— Но вие имате нужда от някого, който да подкрепи твърдението ми, че артерията е била наистина вързана.

— Да, така е, но има нещо интересно. Човек може сам да си създаде материалите по делото. Съдебните заседатели притежават вроден респект към лекарите, особено такива като д-р Хеч, който по всяка вероятност ще се появи с присъщия му самоуверен вид и ще накара заседателите емоционално да реагират срещу ищеца. Не им се иска да направят нещо, с което да накажат един лекар завинаги, дори когато им се струва, че докторът е допуснал грешка и е злоупотребил с положението си, може би поради преумора и прекомерно професионално напрежение. Понякога е имало случаи, когато съдебните заседатели са смятали, че лекарското малтретиране на болните е било толкова лошо и зверско, че ако обявят доктора за виновен, ще го изпратят в затвора за престъпна злоупотреба със служебното му положение и затова са издавали присъда, че е виновен ищецът, с цел да не съсипят целия живот на човека, който все пак малко или много служи на хората, като ги лекува. Трябва така да представим случая, че да преобладават свидетелските показания в твоя полза, но същевременно да оставим място и за себеуважение на обвиняемия лекар в очите на съдебните заседатели, дори и след като

знаем, че насреща ни стои такъв жалък нещастен мошеник като д-р Хеч. Това е добра, а често и много важна насока при подобни дела.

— Този анализ направо депресира.

— Знаеш ли, че в трийсет и пет процента от делата за небрежно гледане на болен от страна на лекар, завеждани досега в съда, крайната присъда е била в полза на обвиняемия, като изобщо не броим хилядите други, които са отхвърлени, прекратени или оттеглени преди делото?

— Защо ми казвате всичко това? Вие сте този, който трябва да ни насърчава и вдъхва вяра, като подкрепя хората на ищеца. А вместо това се опитвате да ни изплашите.

— Това, което би те изплашило, са четири гаубици, насочени към главата ти от хилещи се, невменяеми евро-азиатски садисти, които изгарят от нетърпение да натиснат спусъците си.

34.

Въпреки че няколко пъти беше разговарял с Ан по телефона, след като не я беше виждал два месеца, един ден Питър тръгна с колата и отиде до Бъркли. Започна да я чака пред апартамента ѝ, докато късно следобед тя не се прибра вкъщи.

— Здравей — рече Ан, когато се качи по стълбите, докато отключваше предната врата. — Откога си тук?

— От един час.

— Изненадана съм да те видя тук. Заповядай, влез.

Стаята ѝ, която беше същевременно и ателие, беше пълна със скици и донякъде нарисувани картини с маслени бои по стените, като задният ѝ прозорец гледаше към красиво оформена градина. Питър забеляза, че една от рисунките прилича на него самия, погледнат отзад.

— Скъпа — започна той, — толкова ми липсваш. Дойдох тук, за да ти го кажа.

— И ти ми липсваш. Толкова ми е трудно да не ти се обаждам, но все още смятам, че така трябва.

— Мисля, че просто чувстваш, че между нас всичко е свършено и не искаш да го признаеш. Така ли е?

— Не, знаеш, че не е така — възрази Ан. — Винаги съм ти казвала истината.

Поговориха още около час, но тя продължи да се държи на разстояние и не беше вече същата онази Ан, която познаваше и обичаше. Въпреки че го целуна леко по устните като си тръгваше, посещението му при нея го направи нещастен. Докато беше там, някой се обади по телефона и той беше сигурен, че е приятелят ѝ Стенли. Говореше с него лесно и приятно, както се разговаря с близък човек и няколко пъти се засмя над думите му. Питър не я попита кой се обажда, а и тя не му каза. На път към Оукланд реши, че Стенли сега упражнява по-голям контрол върху нея, отколкото успяваше той преди и едва ли не се зарадва, че през нощта го очаква тежко дежурство в болница „Фабиола“, което няма да му остави много време за мислене. И той трябваше да постъпи като Ан, трябваше да си намери приятелка.

В болницата имаше няколко привлекателни неомъжени сестри, но те не му харесваха. Тъжният факт беше, че след Ан никоя не можеше да го привлече.

Тази вечер му се обади Розали Хеч.

— Исках да разбера защо правиш всичко това? — запита тя. — Бях толкова шокирана и разстроена. Знаеш колко близък те почувствах. Не мога да повярвам, че си способен да причиниш подобно нещо на Матю и просто не мога да спра да мисля, че същевременно по този начин причиняваш болка и на мен.

Питър внезапно разбра, че е пила. Гласът ѝ беше с твърде грижливо подбрана интонация и все пак се долавяха някои пропуски.

— Знам, че флиртувах с теб, но не вярвам да си очаквал да преживееш любовна афера с мен, не и след като съм омъжена, с деца и всичко останало. Само Бог знае, че с радост бих спала с теб сега или щях да го сторя още тогава, ако можех по този начин да спра тази проклета история, която направо ще подлуди Матю.

Питър просто не можеше да повярва, че някой може да бъде непрозорлив чак до такава степен, но от друга страна си каза, че по всяка вероятност Матю Хеч ѝ е представил нещата в съвсем различна светлина.

— Розали, ти нямаш абсолютно нищо общо с тази история. Тя просто няма никаква връзка с тебе, но трябва да знаеш, че съм напълно прав в действията и постъпките си.

— Не виждам какво ти дава основание да говориш така. — Гласът ѝ вече започна да звучи сърдито. — И не допускам да признаеш, че онова, което стана между нас, има нещо общо с делото. Но защо, за бога, не прекратиш всичко това?

— Не мога да го направя, Розали. Не бих могъл, дори и да исках, а аз не искам.

— В състояние съм да ти създам адски много проблеми. Ако разкажа какво се случи между нас, нали ти е ясно, че това ще ти развали репутацията и никак няма да ти е от полза.

— О, Розали, не бъди глупава. Всъщност няма нищо за разказване, а дори и да имаше, не би имало нищо общо със съдебния процес по същество. — Питър ядосано въздъхна. — Освен това, мисля, че за теб самата ще е много глупаво да постъпиш по подобен

начин. Ще ти създаде далеч по-голям проблем на теб, отколкото на мен.

— Нямам никакво намерение да разговарям повече с теб. Просто няма смисъл. Лека нощ. — Тя тресна слушалката и повече не му се обади.

Подготовката за съдебния процес започна последната седмица на юни, изненадващо скоро, както г-н Кузман съобщи на Питър. Съдията намалил експертните свидетели на д-р Хеч от шестима на трима. Успяха да постигнат още съвсем малко неща, с изключение на факта, че всички лекарски и други болнични разходи за Луис Корти бяха признати за законни и правилни и от двете страни, за да се избегне спор на тази тема по време на самия процес. В края на предварителното следствие, съдията изненада г-н Кузман, като каза, че са предали няколко дела за разглеждане в други градове, за да има възможност да се гледа това дело, което беше определено да започне в сряда, на 20 юли, ако адвокатите считат тази дата за подходяща и ако намират, че им дава достатъчно време да се подготвят за процеса. И двете страни незабавно се съгласиха, г-н Кузман дори с голяма готовност. Каза на Питър:

— На съдебните заседатели им е по-интересно да се задълбаят в нещо, докато е още прясно. Между другото, смятам, че трябва да присъстваш на избирането на съдебните заседатели. Би било добре за нас от психологична гледна точка.

Питър седя като омагьосан целия първи ден в съда, в който се изискваше да се свика състав от съдебни заседатели и да се положи клетва. Още началото на първия ден ги посрещна с изненада. Шанън Шийфър и Мартин Тапър излязоха напред, за да съобщят, че Хюстън Толивър от Сан Франциско ще се приобщи към тях по това дело, както и Робърт Морган, който вече беше приобщен. На съда бяха предадени официални за целта документи, приети от съдията, дребният, червенолик, с голям нос, г-н Филдинг.

Г-н Толивър пристъпи крачка напред, за да започне разпита, докато Алфред О. Кузман се облегна на стола си, като се усмихна на Питър.

— Предполагам, че сме ги уплашили повече, отколкото някога съм допуснал. Наели са най-голямото име в тази област да защитава д-р Хеч, стария Хю Толивър. Сега, повярвай ми, наистина ще станем свидетели на фойерверки.

От мястото си на скамейката зад перилата на съда и точно зад масата на г-н Кузман, Питър с интерес наблюдаваше новопоявилия се адвокат. Беше висок, с дълга къдрава прошарена коса и малки прошарени мустачки. Малко по-пълен бе от нормалното, но имаше енергични маниери. Облеклото му, за разлика от това на г-н Кузман, беше скромно и не се набиваше в очи. Беше облечен в тъмносин костюм на почти невидими райета и малка, завързана на възел синя вратовръзка. Единственият признак на екстравагантност бе пухкавата бяла носна кърпа, която се подаваше от джоба на сакото му.

Питър започна да се бои, че г-н Алфред Кузман, който до този момент освен адвокат, му бе станал и много добър приятел, щеше да изглежда ексцентричен и със сигурност физически едва забележим. Щеше да им заприлича на дребен редови чиновник, редом с този внушителен конкурент от залива на Сан Франциско.

Наблюдаваше как г-н Кузман се изправи, за да се обърне към съдебните заседатели и да разпита.

— Искам да подчертая — рече той, — че избираме съдебни заседатели за едно дело, което се отнася до небрежно гледане на болен от страна на лекар. Това е процес, който има за цел да възстанови щети за нанесени увреждания, но жалбата не посочва и не включва престъпно или неетично поведение от страна на обвиняемия. Също така искам да разберете, че срещаме голяма трудност при намирането на свидетели лекари, които да са готови да дадат свидетелски показания срещу свои колеги, както и да ги накараме да дадат експертни медицински показания за ищеца. Този факт усложнява събирането на нужните документи и показания, които трябва да се представят на съда. В допълнение към всичко това искам още в началото да изясня, че за нас издаването на присъда изисква да представим доказателство, което да има превес над останалите. Това не е дело за криминално престъпление и ако съдията ви даде подобни инструкции, а той ще го направи, това ще наложи ние да докажем, че предоставеният за разглеждане случай не подлежи на никакво съмнение и е абсолютно сигурен в морално отношение. Свидетелските

показания, които ние представяме, трябва да са по-силни от тези на обвиняемия, но ако са само малко по-силни, ако съществува дори съвсем минимален шанс в тях да преобладава истината, то ние все още продължаваме да имаме право да се произнесе присъда.

Питър сега разбра, че опасенията му по отношение на адвоката им са напълно неоснователни. Забеляза колко прецизна и точна е речта на г-н Кузман и как маниерите и духът му веднага грабнаха вниманието на всички присъстващи в съдебната зала.

— И така, г-н Кристи — рече г-н Кузман, — вие сте първият от съдебните заседатели и бих искал да ви попитам дали сте голям почитател на медицинската професия и постиженията им в днешно време?

— Да, господине, по свой собствен начин.

— Какъв сте по професия, г-н Кристи?

— Пенсионирани пожарникар, господине.

— Разбирам. Случвало ли ви се е да взимате участие в работата на спасителния отряд при някой пожар?

— Много пъти съм го правил до последните си години, когато бях още на работа в пожарната команда.

— Работата ви включвала ли е често да оказвате първа помощ и да правите изкуствено дишане на хора, които много са пострадали, преди да могат да ги закарат в болницата, където за тях да се погрижат квалифицирани лекари?

— Да, господине, случвало се е.

— Обичахте ли тази си работа?

— Много.

Г-н Кузман зададе редица други въпроси и след това предаде човека на адвоката на обвиняемия.

— Благодаря ви — рече г-н Толивър. — Г-н Кристи, били ли сте някога съдебен заседател на подобно дело?

— Не, сър, бил съм само веднъж, преди много години, на дело за обир.

— Разбирате ли, че лекарят не е в състояние да гарантира излекуването ви, когато се обърнете към него за помощ и лечение?

— Да, мисля, че го разбирам.

— Имате ли чувството, че лекарите по принцип взимат поголеми такси от необходимото?

— Не.

Докато стана време за обяд, през ръцете на двамата адвокати бяха минали трима кандидати за съдебни заседатели, отхвърлени по основателни причини.

— Какво не му беше наред на онзи пожарникар? — запита Питър на обяд, заинтригуван от процесите на разсъждение на умовете на закона.

— Притесни ме. Взимал е участие в спасителни акции в миналото и съм сигурен, че си е изградил чувство на другарство и радушност с лекарската професия. Пожарникари, полицаи, хора с подобни професии, работят до голяма степен с това, което наричам предварително формирани убеждения — знаят кой е добър, какво е хубаво, инстинктивно си съставят мнение и е по-трудно човек да ги накара да прозрат логиката на някоя постъпка. Освен това този Кристи изглежда имаше прекалено голямо желание да бъде включен като съдебен заседател на това дело. Опитваше се да отговаря на въпросите по начин, който да ме удовлетвори.

— Какво ви е мнението за г-н Толивър и за съдията?

— Разбира се, че и преди съм работил с Хю, както знаеш. Той се държи великолепно в съдебната зала и моментално впечатлява всички присъстващи. Просто го оставям да ги покори, позволявам на всички да проумеят колко е страхотен и след известно време, като свикнат с тази мисъл и вече не са впечатлени чак до такава степен, настъпва моментът, когато си поставям обувките с високи токове, надувам си гърдите и започвам да пляскам с крила.

— Наистина ли имате обувки с високи токове?

— Естествено. Почакай и ще видиш. О, що се отнася до съдията, и него го познавам. Досега не съм гледал дело при него, но един от моите партньори имаше такъв случай. Той самият дълго време е имал голяма частна практика. Допускам, че много професионалисти са му били клиенти. Прилича на катеричка, какъвто е дребен и с този голям нос, голяма глава и големи сини очи като на койот. Предполагам, че ще е предубеден в полза на д-р Хеч, но все пак се надявам да е справедлив.

До края на деня успяха да изберат всички съдебни заседатели. Имаше четири жени и осем мъже, и още един мъж като заместник за всеки случай. Кузман бе настоял сред съдебните заседатели да изберат

женени хора и десет от тях бяха женени. Имаше двама италианци, един мъж и една жена, но имаше и една бивша пациентка на д-р Хеч, която г-н Толивър пробута, когато г-н Кузман приключи с полагаемите му се безапелационни отводи. Г-н Кузман бе поискал да има повече жени, заради положението на младата безутешна майка, но се бе наложило да се съгласи на четири, тъй като повечето от жените бяха твърде млади или неомъжени, или и двете. Накрая се договориха за осем мъже, в това число един продавач на автомобили, един собственик на ранчо, един бижутер от южната област Рийдинг, млад гимназиален учител по математика, пенсиониран печатар, помощник банков касиер на средна възраст, добре облечен баровец, който отговаряше за кредитния съюз на областта и най-накрая, г-н Луис Гитон, известен в местността фермер, шкембест, с потъмняла от слънцето кожа, приближаващ шейсетте години и все още с гарвановочерна коса. Веднага го избраха за старши съдебен заседател.

Що се отнася до женския контингент на съдебните заседатели, той се състоеше от една библиотекарка, стара мома, една домакиня, майка на четири деца, бездетна жена на около шейсет години, чийто съпруг притежавал местен магазин за цветя и най-накрая, разведена и бездетна четирийсетгодишна жена, която беше секретарка на местното представителство на Министерството на жилищното строителство. Заместникът беше пощенски чиновник, на средна възраст, гърбав и с очила.

— Колко, мислите, че ще продължи процесът? — запита Питър.

— О, бих казал, около дванайсет заседателни дни — отвърна г-н Кузман.

Беше сбъркал само с един ден.

35.

Съдебните заседатели заемаха местата си, като разговаряха помежду си, а публиката в галерията шумно се разполагаше по седалките, но всички замълчаха, когато семейство Корти влезе в съдебната зала на следващата сутрин. Г-жа Корти не беше изпълнила молбата на г-н Кузман да се облече в черно, но вместо това си бе сложила дискретен син костюм с бяла блуза, на главата си имаше малка синя шапка, носеше ръкавици и обувки с високи токове. Очите ѝ влажно блестяха, бузите ѝ бяха зачервени, когато въведе четиригодишната Нанси в прекрасна розова рокличка и шестгодишния Стивън в панталонки и пуловер с папионка, които седнаха на скамейката до Питър. Г-н Кузман веднага се приближи към тях, сърдечно ги поздрави, усмихна се, като им заговори, първо на нея, след това на децата.

— Добро утро, добро утро. Бебето няма ли да дойде, г-жо Корти?
— запита той.

— Вдигна малко температура тази сутрин, г-н Кузман. Оставих я вкъщи при Тереза.

— Чудесно. Добре сте постъпили. А свекъра ви?

— Говори с някого в коридора. Сега ще дойде.

— Добре. Нека да седне до вас, като влезе.

Тогава съдебният чиновник се изправи, за да обяви:

— Сега моля всички присъстващи да станат и да чуят следното: Открива се съдебното заседание на Върховния съд, Трето подразделение на областта Сан Маршъл, щата Калифорния, под председателството на почитаемия съдия Ръсел Филдинг.

С бодри стъпки и сериозен вид влезе съдията, а бялата му коса се развяваше. След като всички наоколо станаха, Питър се огледа, за да види как през двойните врати влиза д-р Хеч, със зачервено лице и въртящи се любопитно очи, за да огледат всичко. Отдалеч изглеждаше отпочинал и красив. Усмихна се и махна на приятелите си, преди да премине през въртящата се врата и да седне при адвокатите си на ярко осветената, с гладка повърхност маса на обвиняемия.

Съдебната зала беше изненадващо препълнена. Питър прецени на око, че има около четирийсет или петдесет присъстващи. Предния ден съобщението за процеса се бе появило в горната част на втора страница на повечето вестници, което до голяма степен обясняваше навалищата от зрители. „Съдебен процес за 825 000 долара срещу местен лекар за смъртен случай след хирургическа операция“, казваха заглавията. Като разгледа по-подробно някои от лицата в залата, той видя шест-седем доктори и няколко сестри от Сан Маршъл, освен техника от лабораторията, когото познаваше и г-ца Уест от болница „Хеч“ с една приятелка. Питър седна, като уморено се зачуди дали и зрителите в залата сега няма да са неприятелски настроени към тях.

Всички воюващи страни бяха в бодро състояние на духа и готови за предстоящата битка, добре избръснати или гримирани, със сериозни и тържествени изражения на лицата за момента, напарфюмирани с дезодоранти или одеколони за след бръснене, кръвта им кипеше, изпълнена с адреналин и хидрокортизон и чакаха началото на заседанието. Дори съдебните заседатели се наведоха напред, за да чуят първите думи. Питър преглътна през внезапно изсъхналото си гърло, когато видя как зачервеното лице на съдията разгледа материалите по делото като актьор, на когото се чества голям юбилей и огледа публиката в залата, преди да се обърне към г-н Кузман:

— Адвокатът на ищеца, готов ли сте да процедирате, като произнесете обвинителната си реч, в която предварително да запознаете съдебните заседатели с фактите по делото?

— Да, Ваше Благородие.

Питър видя, че ръцете на г-н Кузман треперят, като повдигна документите от масата си и отново ги постави там, но когато се запъти към съдебните заседатели и се обърна с лице към тях, гласът му изведнъж стана твърд, спокоен и умерен. Направи бързо резюме на основните точки по делото и започна да ги запознава с въвеждащите твърдения по свидетелските показания, които щяха да се дадат. Скоро стигна и до самата операция:

— Бил е премахнат остро инфектиран жлъчен канал, който се е намирал близо до състояние на руптура, според собствените думи на д-р Хеч, взети от неговите показания преди този процес. Свидетелите ще покажат, че тази основна и деликатна процедура, с изтънения, крехък жлъчен канал, е отнела само трийсет и три минути, „кожа до кожа“

както е прието да се казва в медицината. — Г-н Кузман се спря, като замислено погледна за момент към г-жа Корти. След това започна да описва ролята на Питър в този трагичен триъгълник. — Д-р Де Хаан, въпреки че не е успял по време на операцията да идентифицира този специфичен акт на небрежност, за който ние сега предявяваме настоящето обвинение, ще потвърди в показанията си бързината, с която д-р Хеч е извършил операцията, както и факта, че специално го е помолил да не бърза толкова и да понамали темпото. След това ще установим, че обвиняемият е бил поканен да говори като гост на едно събрание — тържествена вечеря, провеждана от Дъщерите на Хиберния^[1] в аудиторията на Южната област на Сан Маршъл, която се намира на около двайсет минути път с кола, и която е започвала в шест и петнайсет. Съществува презумпцията, че е бързал за това събрание и следователно е проявил небрежност в подхода си към хирургическите си действия по време на операцията на този прекрасен, млад човек, поверил живота си в ръцете му с пълно доверие, като не е успял ясно да види анатомичните структури, както трябва и с нужното внимание, както се изисква при подобни операции. В резултат на този небрежен пропуск, ние поддържаме твърдението, че обвиняемият по погрешка е поставил хирургически шев — така наречената сутура — около основната чернодробна артерия, която снабдява целия черен дроб с кръв и по този начин е прекратил достъпа ѝ до него, вместо да завърже кистозната артерия към жлъчния канал, както е трябвало да постъпи. Кистозната артерия е разклонение, клон на тази главна чернодробна артерия и без внимателна, и понякога досадна дисекция на всички структури в областта на жлъчния мехур, могат да се допуснат сериозни хирургически грешки с трагични резултати, такива, каквато ние поддържаме в настоящето обвинение, че е станала в случая с тъканта тук.

Г-н Кузман на няколко пъти си пое дълбоко дъх заедно с отзвучаването на думите му, след това пристъпи към средата на мястото, определено за съдебните заседатели, където застана и ги загледа всички право в лицата.

— В допълнение към това ще установим, че обвиняемият многократно е проявявал небрежност в следоперативното си лечение на различни пациенти, както и че е проявявал нехайство, като не е изпълнявал необходимите по-нататъшни хирургически изследвания

при настояването на един от хирургическите му консултанти, д-р Норман Силвана. Всъщност д-р Силвана и д-р Де Хаан са настоявали за втора операция, като са подозирали, че съществува подобен проблем, но обвиняемият решително им е отказал да я направи. След смъртта на пациента, д-р Хеч, обвиняемият, е казал на семейството, когато те са го запитали, че не е необходимо да се извършва аутопсия. Единствено усилията на д-р Де Хаан са допринесли за извършването на последната и той по-късно сам ще ви опише какво са установили по време на провеждането ѝ, включително срязаната и завързана чернодробна артерия.

Г-н Кузман сега се придвижи към масата на ищеца и посочи колекция от документи и експонати.

— Тук са някои от нашите доказателства. Отчетни документи на болницата, диаграми с анатомията на жлъчния канал, които сме изготвили, за да можете да ги видите и да разберете за какво става въпрос, проверки и сметки, показващи разходите за заболяването на Луис Корти и финансов отчет за парите, които е печелел преди и сега г-н Корти, млад човек, в началото на кариерата си. След това се надяваме да ви заведем в бъдещето на Луис Корти, за да ви покажем в какви насоки е бил тръгнал да се развива и какво се е очаквало от него да постигне през трите десетилетия активен делови живот, които са му предстояли и това ще ни позволи да оправдаем пред вас голямата сума за обезщетение от осемстотин двадесет и седем хиляди двеста и десет долара, която сме поискали. Трябва да разберете, че законът не познава нищо, което да може да компенсират на семейството загубата на един баща, нищо не е в състояние да замени грижите, обичта и закрилата му, и по този начин сме си поставили известни ограничения на паричните оценки, за да не позволим на чувствата и сантименталността да повлияят на решението на съдебните заседатели. Но законът наистина осигурява заплащането на обезщетение за загубени доходи при смъртен случай, затова ние ще изградим по този начин обвинението си, тъй като младият Луис Корти е бил на път да си изгради кариера и да докарва доста големи, да не кажа отлични доходи за семейството си.

Г-н Кузман захвърли документите на масата и се върна при съдебните заседатели. Този път заговори рязко, като стискаше юмруци, докато говореше:

— Ние очакваме да успеем да докажем, че всички тези нанесени щети са правилно преценени и че изискването за заплащането им е предизвикано от небрежното отношение, което д-р Хеч е проявил по време на извършената от него хирургическа операция на този млад човек, изключителен съпруг и безупречен баща, като е спрял да упражнява подходящите за случая професионални умения и навици по неоправдани причини. Атлетите се стремят да поставят рекорди и да ги надминат, но досега не са поставяни рекорди в професията на хирурга, където се борави с човешки живот, и където е важно изпълнението, а не бързината на действията. Резултатите, а не скоростта, са от решаващо значение в случая. „Бързата работа — срам за майстора“, казват хората, както и „Бързата кучка слепи ги ражда“. Законът изисква от един лекар единствено да изпълнява професионалните си задължения със средна сръчност, както и да притежава необходимите за изпълнението на професията си познания. Законът обаче изисква, при всички случаи и при всички събития, докторът да приложи най-добрите си умения, да се отнася към пациента с най-добри чувства и не понася, нито пък толерира никаква степен на измама или мошеничество. Ищецът твърди, че докторът не е изпълнил служебните си задължения както трябва, не е приложил необходимите за случая умения и грижи за пациента си, като по небрежност и невнимание погрешно е завързал жизненоважната за организма чернодробна артерия в г-н Корти и е спрял функционирането на черния дроб и с тази си постъпка е причинил смъртта му. В допълнение към това ищецът също така се надява да установи, че са налице очевидна липса на проява на добро желание от страна на д-р Хеч при отношението му към този пациент, както по време на хирургическата операция, така и след това, при полагане на следоперативните грижи и оказване на нужното внимание. След неговата смърт, на съпругата му са казали единствено, че смъртта на съпруга ѝ е причинена от инфекция и лоша, несполучлива упойка. Ще забележите като частично опровержение на тези думи, че ние не сме включили анестезиолога в оплакването си. — Тялото на г-н Кузман малко се отпусна, раменете му леко се смъкнаха и последваха най-тихите думи от цялата му обвинителна реч: — Целта ни не е да накажем този лекар, нито пък да му отнемем разрешителното. Не ви молим да го заклеймите с лошо име, нито да му отнемете правото да

практикува професията си. Не предявяваме към него обвинения за престъпни действия. Ние чисто и просто ви молим да изслушате свидетелските показания, да решите какво сочат фактите по делото и след това разчитаме да определите дали това безутешно семейство заслужава да получи някаква сума като обезщетение за понесената от тях загуба или не. Накратко, нашият иск се състои в това, дали д-р Хеч е проявил небрежност и дали това семейство заслужава по законен начин да му се изплати полагащото му се обезщетение.

Г-н Кузман тръгна бавно, почти тъжно към масата си.

Питър се наведе напред и му прошепна:

— Страхотна реч беше. Прекрасна, но си мислех, че няма да си обуете обувките с високи токове, а сега виждам, че сте си ги сложили.

— Какво? О, да. Това е изненада, върховният елемент, необходим, за да оцелее човек в съдебната зала. Така понякога успявам да заблудя дори самия себе си.

Съдията погледна съдебната зала, пълна със зрители, много от които се бяха възползвали от кратката пауза, за да си разменят мисли шепнешком и да се поразмърдат. Удари два пъти с чукчето си по масата и се обърна към защитата:

— Г-н Толивър, готов ли сте с предварителното си изложение на фактите за процеса пред съдебните заседатели?

— Да, разбира се, Ваша Светлост. — Мелодичният глас проникна през ъглите и нишите на стаята и онези, които не се бяха успокоили при почукването със съдийското чукче, сега потънаха в заинтересувано мълчание при резонанса от гласа на г-н Толивър. Той се изправи, като държеше в ръка малка затворена тетрадка и се запъти към ложата на съдебните заседатели. — Речта на г-н Кузман беше красноречива и убедителна, дами и господа съдебни заседатели — започна той, обърнат директно към тях, за да могат всички да видят високата му, изправена фигура, красивото му лице с мустаци, здравината и самоувереността му, — но свидетелските показания са едно, а доказателствата — съвсем различно нещо. В подобно дело е необходимо ищецът да убеди три четвърти от съдебните заседатели, тоест вас, да застанат на негова или нейна страна и да поддържат неговите или нейните твърдения, че свидетелските показания имат превес над доказателствата, с които ние разполагаме. Първо се представя делото на ищеца. След това съдията може да реши, че няма

достатъчно доказателства, които да поддържат иска му и да го отхвърли или пък да издаде на обвиняемия директна присъда. Едва след като премине тази точка, започва ролята на защитата. И все пак защитата е тази, която не е нужно да опровергава или оборва с доказателства. По-скоро винаги се очаква от ищеца да докаже обвиненията си, като подплати иска си. С тези обяснителни думи ви представям забележките си, с които искам да ви помогна да изкарате по-леко предстоящото ви тези няколко дни или седмици пътуване. Не очаквайте от нас, адвокатите на защитата, да оборим обвиненията, а по-скоро искайте от ищеца да ви ги докаже, да ви накара да им повярвате противоположно на нашите усилия да разклатим вярата ви. Ние така и ще постъпим, ще разколебаем впечатленията ви от ищеца, защото разполагаме със стабилни, здрави, честни, заслужаващи доверие негативни факти, които да ви представим.

Сега г-н Толивър се приближи към края на ложата на съдебните заседатели, говорейки, докато вървеше. Държеше се самоуверено и същевременно не дръзко, като внимателно подбираше думите си.

— Трябва също така да разберете, че ищците не само трябва да докажат наличието на проявена небрежност от страна на обвиняемия, но също така и да покажат, че това действие е било директната, пряка, както ние в закона я наричаме най-близката причина за ощетяването, нанесено на ищеца.

Питър разбра, че г-н Толивър явно ще бъде опасен противник. Бе очаквал да ги залее със словесни фойерверки, патетични речи, ръкомахания, високопарни, трогателни фрази. Поставени редом до изкусната обвинителна реч на г-н Кузман, подобни действия от негова страна със сигурност щяха да изглеждат фалшиви и неефективни. Вместо това, г-н Толивър бе заел съвсем нова и коренно различна позиция, изпълнена с ерудиция и назидание. Колко мъдро от негова страна! Съдебните заседатели внимателно го слушаха, въпреки че още не се бяха настроили така сърдечно и топло към него, както към г-н Кузман.

— Сега има други неща, които трябва да бъдат в центъра на вниманието ви, а именно, че доказателствата за каузата, защитавана от ищеца, трябва да надхвърлят обикновеното посочване на съществуваща възможност смъртта на г-н Корти да е настъпила вследствие на проявена от страна на д-р Хеч небрежност, защото

съдебните заседатели не могат да бъдат оставени да разсъждават за причината на ощетяването. На второ място, всяка хирургическа операция, както добре разбирате, както всички ние трябва добре да разбираме, носи със себе си риска на смъртта. Д-р Хеч не е Бог сред хората, чудотворец сред лекарите. Той е просто едно човешко същество. Направил е всичко възможно в този случай, както постъпва винаги при всичките си останали пациенти. Прекарал е целия си живот, посветен на грижи за пациентите си. Поговорете със съпругата му, поговорете с децата му, вижте колко рядко го виждате, колко много време и енергия изразходва той в грижи за пациентите си и ще разберете как изцяло им се е посветил и колко голяма отговорност е поел върху плещите си човекът, застанал като обвиняем в този никому ненужен процес. — Спря за момент и повиши глас, като се придвижи към масата на обвиняемия и посочи д-р Хеч, който на свой ред го погледна. — Но трябва да разберете, че от този прекрасен човек, като от всички лекари, според закона единствено се очаква да лекува пациентите си „с необходимата за целта степен знания и умения“, а в момента ви цитирам думите на закона, „с необходимата степен знания и умения, притежавани и от други негови колеги в дадената област“. Само ако се докаже, че ощетяването е било причинено от подобна липса на грижи или умения от негова страна, би могъл да се осъди обвиняемият. В хода на това дело ще ви покажем, че обвиняемият, д-р Хеч, лесно, безпрепятствено и неоспоримо ще издържи изпитанието, на което е подложен. Дами и господа съдебни заседатели, благодаря ви за вниманието. — В съдебната зала се чуха шушукания, когато г-н Толивър седна.

— Г-н Кузман, ще продължите ли сега? — запита съдията Филдинг.

— Ваше Благородие, бях призовал като свидетелка главната архиварка на болница „Хеч“, заедно с всички отчетни документи, както болничните данни, така и отчетните документи от кабинета на д-р Хеч, във вида, в който са класирани в папки и както се съхраняват в същия този отдел, но адвокатът на защитата се съгласи, че документите трябва да се представят без официалните й свидетелски показания. Бих искал сега да предложа официалните болнични отчетни документи, които се съхраняват в архивния отдел на болница

„Хеч“, като вещественно доказателство за нанесеното оцетяване на ищеца.

— Вещественно доказателство №1 на ищеца ще бъдат отчетните документи на болница „Хеч“, включително и отчетните документи за изписаните от болницата пациенти — рече съдията.

— Ваше Благодорие, искам да бъде добре разбрано, че част от споразумението и уговорката с адвоката на защитата, г-н Толивър, когато вчера обсъждахме този въпрос в покоите ви, беше, че без съмнение това са официалните делови отчетни документи на болницата. Нали всичко това е така и отново го потвърждавате, г-н Толивър?

— Знаете, че е така, г-н Кузман — отвърна съдията.

— За да бъдем още по-сигурни, се наложи да помолим библиотекарката на болничния отчетен архив да ни изготви официален писмен документ, потвърждаващ това и той бе надлежно подписан от свидетели и нотариално заверен. Приложен е от библиотекарката, г-жа Джени Уошбърн към тези фотостатични копия на всички болнични и кабинетни отчетни документи на г-н Корти.

— Всичко това необходимо ли е? — запита г-н Толивър.

— Може и да не е — отговори г-н Кузман. — Искаме просто да проявим нужната предпазливост.

— Разполагате ли сега с други веществени доказателства? — запита съдията.

— Да. Вещественно доказателство №2 е фишът от счетоводния отдел на болница и клиника „Хеч“, показващ всички разходи, направени от г-н Корти, възлизащи на общата сума от две хиляди двеста и десет долара и двайсет цента. Ще признаете ли, че това е главният обвинителен документ, г-н Толивър?

— Естествено. Той не е ли освидетелстван и нотариално заверен, г-н Кузман?

— Сега идва ред на вещественно доказателство №3. Шест, не седем рентгенови снимки, направени на починалия г-н Корти, докато е бил настанен в болницата.

— Включени са като условие — обади се г-н Толивър.

— Това ли са веществените ви доказателства засега? — запита съдията.

— Да, Ваше Благородие — отвърна г-н Кузман. — Бих искал да призова като пръв наш свидетел г-жа Маргарет Корти, ищцата.

Пеги Корти се изправи, но четиригодишната ѝ дъщеричка започна да плаче, така че ѝ направи физиономия, вдигна я на ръце и тържествено я целуна, след което я постави в скута на дядо ѝ и се отпрати към свидетелското място, за да се закълне, че ще говори истината.

— Знам, че ви помолих за това и онзи ден, но ще се опитате ли да говорите достатъчно високо, за да могат съдебните заседатели да ви чуват? — любезно се обърна към нея г-н Кузман.

— Да, ще се опитам.

Г-н Кузман спря и я погледна. Питър почувства, че знае какво мисли адвокатът в момента. Тя седеше там, изправена и привлекателна, добре облечена, без съмнение с наранено сърце и понякога отчаяна, но твърдо решена да не го показва на света. Щеше да се възстанови и оправи, възможно бе дори пак да се омъжи, но беше минала през ада и г-н Кузман искаше съдебните заседатели да видят това. Бе негово задължение да им го покаже, щеше да я нарани сега, дори да я постави в неловко положение, да надникне в душата ѝ, и да изложи част от униинето, песимизма и неутешимата ѝ мъка, които се криеха в нея.

Зададе ѝ всички рутинни начални въпроси и след това започна да я разпитва за живота им заедно.

— Бракът ви щастлив ли беше?

— Много. Изобщо не се карахме, освен рядко, от време на време, защото той не искаше да се кара на децата. Все трябваше аз да им се карам.

— Значи е бил добър баща?

— Да, беше чудесен. Винаги водеше децата някъде или пък им донасяше по нещо, когато се прибираще.

— Фактът, че последните години е бил по-зает с работата си, не му ли оставяше по-малко време за семейството?

— Винаги успяваше да намери време за нас и за децата. Водеше ни на вечеря и на танци или на гости на приятели почти всеки уикенд. Запазваше неделите си свободни само за децата.

— Вършеше ли някои ремонтни работи из къщата, работеше ли в градината?

— Ваше Благородие, възразявам срещу насоката, която взимат въпросите на г-н Кузман. Смятам, че не са от съществено значение за делото — нетърпеливо се обади г-н Толивър от мястото си.

— О, мисля, че ще му позволим да продължи, г-н Толивър, до известна степен — отвърна съдията Филдинг.

— Г-жо Корти, вашият съпруг работеше ли много из къщата или в градината? — продължи г-н Кузман.

— Преди го правеше, но естествено, след като беше толкова зает напоследък и изкарваше толкова много пари през последните години, си наехме градинар и...

— Сега наистина възразявам на този въпрос, Ваше Благородие — обади се г-н Толивър.

— Приемете последното като факт, отнасящ се до финансовото състояние на тези хора — отвърна съдията.

Г-н Кузман продължи да разпитва г-жа Корти за още подробности, свързани с приятните години, прекарани със съпруга ѝ, като добрият ѝ характер и щастливият им съвместен живот прозираха в свидетелските ѝ показания. След това навлезе в болезнените въпроси на заболяването му, как е започнало, какво е видяла и почувствала самата тя, като е ходила в болницата и е наблюдавала как болестта на Лу внезапно се влошава, а всеки ден д-р Хеч я е насърчавал, като я е уверявал, че той скоро ще се изправи на крака и ще оздравее. След това тя разказа как изведнъж, един четвъртък, рано следобед, била уведомена от д-р Де Хаан за критичното състояние на съпруга ѝ, след което останала при него целия ден и цялата нощ и колко малко виждала д-р Хеч през това време. Тя повтори разговора си с д-р Хеч след смъртта на съпруга си, как той ѝ беше казал, че не е имало начин да се избегне смъртта на Лу, но беше прекъсната от възражение от страна на г-н Толивър, така че продължи да предава само същината на това, което бе разбрала от думите на д-р Хеч.

Беше се разплакала по време на описанието на последните часове на съпруга си и на г-н Кузман му беше трудно да продължи разпита както трябва. Отстъпи назад, след като свърши, като самият той изглеждаше леко разтърсен от мъката ѝ. Питър знаеше, че той чувства, че поне е изпълнил дълга си към нея, колкото и труден да бе той, като ѝ е помогнал да извади на бял свят и да разкрие дълбочината и красотата на чувствата, които бе изпитвала към съпруга си,

любовника си, бащата на децата си, които досега се беше опитвала да крие дълбоко в душата си, а така също и агонията на загубата си, която щеше да остане завинаги.

Пеги седна до Питър, като изглеждаше състарена след този час, прекаран на свидетелското място, очите ѝ вече не блестяха, а клепачите ѝ бяха подути от плач. Г-н Толивър не ѝ беше задал никакви въпроси. По всяка вероятност му се бе искало хубавичката и привлекателна вдовица да се махне от свидетелската скамейка колкото се може по-скоро, заключи Питър, за да могат съдебните заседатели да я забравят колкото се може по-скоро.

По време на обедната почивка Пеги Корти заведе децата у дома и г-н Корти се прибра с нея. Г-н Кузман искаше да се срещне със счетоводителя на Корти, който трябваше този следобед да даде свидетелски показания, така че Питър се озова сам на обяд в голямата кафетерия на съда. Почувства се неловко, като срещна там някои от лекарите от града, Ричард Каспари, младия уролог и Ал Белчер, радиолога от болница „Вели“. Очевидно бяха дошли за следобедното съдебно заседание и обядваха преди това. Като го видяха да се нарежда на опашката, Дик Каспари се обърна и го загледа:

— Здравей, приятелю — поздрави го той.

Ал Белчер просто погледна назад и поклати глава. Питър се изчерви и след това се ядоса на самия себе си за тази своя реакция, както и на тях за глупавото им поведение, което го бе накарало да се изчерви.

Докато се хранеше, беше мрачен и самотен. Ан му липсваше и си мислеше за нея. За него беше почти физически шок, когато видя Матю Хеч в съдебната зала. Не просто защото беше започнал да се превръща в призрачна фигура в мислите му, подобно на стар портрет от музейна стена, но също така защото, когато го видя отново, представителен и симпатичен, в цветущо здраве, как кротичко си седеше на масата на обвиняемия, Питър за миг бе изпитал към него старото първоначално приятелско чувство. Ех, как можеше да излъже външният вид! Направо да не повярваш.

[1] Хиберния — древното име на Ирландия. — Б.пр. ↑

36.

— Ваше Благородие, призовавам д-р Де Хаан на свидетелската скамейка, за да даде показания за обвинението.

Действието се развиваше следващия следобед. Питър се изправи, с влажни и студени длани. Пресече съдебната зала, изкачи се на свидетелското място, закле се, че ще говори истината, истината и само истината и изведнъж започна да се отпуска. Отново разгледа съдебните заседатели, докато г-н Кузман подреждаше документите на масата. Лицата в ложата на съдебните заседатели му изглеждаха открити и дори приятелски настроени. От по-високото си място някои от тях му се сториха различни, по-сиви или по-пълни, по-млади или по-слаби. Г-н Гитон, старши съдебният заседател, го гледаше преднамерено намръщено. Жената на предния ред до него, която имаше много делови и самоуверен вид, държеше в скута си плетка и тетрадка. Бижутерът от южната област, Харисън Брубейкър, любезно му се усмихна от средата на задния ред. Питър обърна поглед към масата на обвиняемия, и видя няколко свои колеги, които се бяха навели над перилата, за да могат да потупат Матю Хеч по гърба. След това за миг д-р Хеч погледна Питър и му отправи широка, самодоволна усмивка. Копелето му с копеле.

Всичките двеста места в залата бяха заети. Питър отново видя на предния ред д-р Белчер и д-р Каспари, с още трима или четирима свои колеги от северната част на щата, а няколко реда по-назад забеляза Франк Луики и Норман Силвана, които си говореха с допрени една до друга глави. След това Питър видя, че Ал Хамфърс със съпругата си и съпругата на Хърбърт Хард, Беки, са точно зад Франк. Събитието явно беше от голямо обществено значение. Може би дори бе предизвикало по-голямо внимание от местния театрален сезон на „Вели Плейърс“.

Съдията Филдинг, с разрошена бяла коса и големи торбички под огромните си очи, чукаше със съдийското чукче по масата, за да въдвори тишина.

След обичайните рутинни въпроси, г-н Кузман запитва:

— Значи на двайсет и трети април ви освободиха от длъжност в клиника „Хеч“, така ли?

— Да.

— Уволнението ви имаше ли някаква връзка с повдигнатата полемика между вас и обвиняемия, д-р Матю Хеч, по повод делото, което разглеждаме в този съд в момента?

Г-н Толивър моментално се изправи на крака.

— Възражявам срещу този въпрос, като го намирам за несъществен. Той е насочващ, неуместен, маловажен за разглежданите тук въпроси, а така също и в ущърб на клиента ми.

— Възражението се приема — сладниково изрече съдията Филдинг.

Г-н Кузман въздъхна и след това задълба, като разгледа подробно следдипломното обучение на Питър, работата му в медицинската академия и най-накрая лекарския му стаж. После въпросите му се насочиха към дипломната му работа с д-р Кънингам във връзка с инфекции, възникнали при следоперативни инфекции, която беше публикувана в „Хирургическите архиви“.

Г-н Толивър отново се изправи:

— Ваше Благородие — рече той, — няма да приема този млад човек за експертен свидетел по делото и в случая г-н Кузман има представа за това ми намерение. Тук водим дело срещу лекар с голям опит и дългогодишен стаж в хирургическата практика. Този младеж тук, който току-що е приключил лекарския си стаж, не отговаря на представата ми за експертен свидетел по случая.

— Г-н Кузман — намеси се съдията Филдинг, след моментна пауза, — смятам да се съглася с това твърдение и не възнамерявам да призная този млад човек за експертен свидетел в настоящето дело. Имате друг лекар от Лос Анджелис, който ще дойде да даде своите свидетелски показания и се предполага, че по-скоро той ще ви бъде експертен свидетел, отколкото д-р Де Хаан.

— Ваше Благородие, знаете, че според закона всеки дипломиран и практикуващ лекар в щата Калифорния има право да се яви като експертен свидетел... — отвърна г-н Кузман.

— Та това е направо смешно, Ваше Благородие — прекъсна го г-н Толивър.

— Господа, ще обявя кратка почивка, през която веднага ще се съберем в кабинета ми, за да решим този въпрос.

След десет минути съдът отново започна работа и съдията обяви:

— Съобщавам с цел да бъде записано в протокола, че няма да приема д-р Питър де Хаан за експертен свидетел по това дело. Ще взема под внимание квалификацията му по-късно по време на процеса, ако адвокатът на ищеца изяви подобно желание.

— Д-р Де Хаан — запита г-н Кузман, който беше побледнял, — работили ли сте като практикуващ лекар по хуманитарна медицина в клиника „Хеч“?

— Да — отвърна Питър и продължи да описва характера на задълженията си и различните видове заболявания на пациентите си, за които се е грижил, в отговор на въпросите на адвоката.

— В такъв случай сте асистирали при хирургическите операции по време на два различни периода, през есента и през пролетта. Имате ли представа в колко отделни хирургически процедури сте служили като асистент на д-р Матю Хеч или на някой от останалите хирурзи?

— Между двеста и петдесет и триста.

— И чувствате, че сте в състояние да вършите адекватна за тази дейност работа, като сте асистирали на всичките тези операции?

— Да, вярвам, че е така.

— На колко хирургически операции сте присъствали по време на лекарския си стаж?

— Бих казал, на около сто.

— А вие самият извършвал ли сте някога основни хирургически операции на пациенти?

— По време на лекарския си стаж съм извадил няколко апендикса и съм оперирал няколко пъти херния.

— По колко точно от всеки един вид?

— Бих казал около шест или осем.

Г-н Толивър се изправи, като се оплака на висок глас:

— Възразявам срещу насоката на всичките тези въпроси, Ваше Благородие. Смятам, че адвокатът на ищеца все още се опитва да установи лекарските права на д-р Де Хаан, вместо да продължава с показанията от съществено значение за този процес.

— Ваше Благородие — процеди през зъби г-н Кузман, — просто се опитвам да изградя цялостен и разбираем фон, за да удостоверим до каква степен може да се вярва на свидетелските показания на д-р Де Хаан, които скоро ще чуем.

— Ще ви позволя да продължите, г-н Кузман. Възражението се отхвърля.

Продължиха с въпроси за пред и следоперативното лечение на пациентите, за което той често отговаряше и скоро стигнаха до заболяването на г-н Корти. Г-н Кузман внимателно преведе Питър през първоначалните детайли на постъпването му в болница и след това през самата операция, детайл по детайл.

— Ваше Благородие — рече г-н Кузман, — искам да представя веществени доказателства номер четири и пет на ищеца, диаграма на леглото на жлъчния канал с показани на нея важни структури на тази област и след това общата схема на черния дроб и жлъчния канал както се виждат, когато са отворени и разкрити по време на операция.

Съдията внимателно разгледа схемите, след това ги предаде на г-н Толивър. Г-н Кузман зачака. Възражението дойде:

— Ваше Благородие, смятам, че използването на демонстративни доказателства в случая, ще ни доведе до превръщането на г-н Де Хаан в експертен свидетел, така че практически няма да има никаква разлика.

— Разбирам какво искате да кажете, г-н Толивър, и мисля, че ако бяхте вие, щяхте така и да постъпите — отвърна съдията с дрезгавия си монотонен глас. — Аз, обаче, ще позволя на този свидетел да продължи да дава свидетелските си показания, дори и при употребата на тези схеми, като се разбираме, че г-н Кузман, че няма да се задават хипотетични въпроси, никакви въпроси, които водят свидетеля към стигане до някакви заключения или изводи като даване на мнение и никакви въпроси, които да изискват твърдения относно стандартите на болничното обслужване и полаганите за пациентите грижи.

— Ще се опитам да се съобразя с тези условия, Ваше Благородие — отвърна г-н Кузман, като набръчка чело към г-н Толивър с гръб към мястото на съдията.

Съдебните заседатели видяха гримасата и избухнаха в смях, първият смях по време на този процес, а и зрителите се засмяха. Съдията Филдинг почука с чукчето си по масата и се обърна към г-н Кузман с широко отворени очи.

— Няма нужда да правите номера, господине — рече той.

След като изведнъж тогава стана сериозен, а и съдебните заседатели се успокоиха, г-н Кузман помоли съдебния пристав да

постави двата статива между ложата на съдебните заседатели и свидетелското място, за да се видят схемите.

— А сега, д-р Де Хаан — рече г-н Кузман, — ще ни помогнете ли да погледнем първата голяма схема, по-близката до вас, която илюстрира подреждането на общия жлъчен канал, мехурния канал, порталната вена и чернодробната артерия и така нататък, и след това да използваме втората диаграма, за да ни покажете по-точно чернодробната артерия.

— Тази картина отляво — рече Питър, — показва съотношението на различните органи в областта на жлъчния канал. Първо, ето черният дроб, който нормално заема целия горен десен ъгъл на корема. Дясната страна или десният лоб на черния дроб тук е била извадена, за да можем да погледнем долната повърхност, показваща ни жлъчния канал, който лежи във фисурата (цепката) на черния дроб ей там и е прикрепен към него. Дъното или основата на жлъчния канал обикновено се вижда от долното поле на черния дроб. Шийката на жлъчния канал преминава в мехурния канал, структура, която е дълга около 2.5 см и тя на свой ред преминава в общия чернодробен канал. Мехурен в случая се явява като прилагателно, което означава жлъчния мехур, а чернодробен е прилагателно, което се явява като синоним на черния дроб. Мехурният канал е канала на жлъчния мехур, общият чернодробен канал означава каналите от черния дроб, които са се съединили, за да образуват общия дренажен канал от черния дроб. — Питър спря, за да си поеме дъх и да обмисли дали това, което току-що каза, има някакъв смисъл. — Каналът на жлъчния мехур се съединява с чернодробния канал точно тук, за да образува общия жлъчен канал, който се изпразва в дванайсетопръстника.

— В такъв случай жлъчният канал е резервоар за съхраняването на жлъчката, която може да се освободи по този общ жлъчен канал във вътрешностите, когато това е необходимо за храносмилането, особено на по-мазни храни. Правилно ли съм ви разбрал, докторе? — запита г-н Кузман.

— Да, господине. Сега да погледнем тази структура, хепатодуоденалния лигамент^[1], която носи общия жлъчен канал и два много важни съда, порталната вена, която докарва кръвта от вътрешностите към черния дроб, за да могат да започнат храносмилателните процедури и чернодробната артерия, основният

източник, който снабдява с кръв тъканта на черния дроб. Тези три структури, общият жлъчен канал, порталната вена и чернодробната артерия, така както са събрани заедно в този лигамент (връзка) са познати като porta hepatis, което означава централен вход към черния дроб.

— С други думи тези структури са важния коридор или порта, пъпната връв на черния дроб по отношение на останалата част от тялото, така ли?

— Да. Втората диаграма показва циркулацията на артериите към черния дроб. Ето първо аортата, големият кръвоносен съд на корема, която се стига по гръбначния стълб. Коремната артерия излиза от предната част на аортата и почти изведнъж се разклонява в тези три направления, артерия към стомаха, артерия към далака и чернодробната артерия, артерията към черния дроб. Чернодробната артерия върви напред към горната част на дванадесетопръстника, която е първата част на тънкото черво и след това завива нагоре към хепатодуоденалната връзка (лигамент), за която говорихме преди. Като се изкачва нагоре към лигамента, чернодробната артерия, която обикновено отива зад общия чернодробен канал и канала на жлъчния мехур, за да премине в самия жлъчен канал.

— Тази артерия, артерия цистика, рутинно се изрязва и се завързва, когато се премахва жлъчния мехур, така ли?

— Да, но има голяма разлика в начина, по който артерия цистика излиза от чернодробната артерия. Главната чернодробна артерия се разделя на две, дясна и лява чернодробна артерия. Обикновено кистозната артерия излиза от дясната чернодробна артерия, поне така е при повече от деветдесет процента от хората. Но...

Г-н Толивър се беше изправил и стоеше прав вече няколко минути, когато заговори:

— Отново смятам да възразя срещу тази насока на разпита, като кажа, че смятам, информацията, която ни се поднася, определено е от типа, която трябва да ни се поднесе от експертен свидетел. Искам да кажа, откъде да знаем, че това, което този млад човек казва, е истина, дали кистозната артерия излиза от дясната чернодробна артерия в трийсет процента от случаите, или петдесет процента, или деветдесет процента? Струва ми се, че това е въпрос, който трябва да се уточни от експертния свидетел.

— Ваше Благородие, тези диаграми са подготвени от професионални медицински илюстратори към статии в „Хирургически архиви“ и за класически учебници като „Регионална анатомия“ от Гибсън и „Хирургическа анатомия“ от Кевъндиш. Донесъл съм тези книги със себе си, те са в дипломатическото куфарче на асистента ми, а откъсите и илюстрациите, с които боравим тук, са внимателно маркирани за адвоката на обвиняемия или всеки един от съдебните заседатели, който пожелае да ги види и прочете.

— Г-н Кузман, ще ви позволя да продължите, но мисля, че г-н Толивър има право. Постарайте се по-бързо да приключите с обясненията по тези диаграми и да оставите експертния си свидетел да се изкаже по-подробно по тях, ако се наложи.

— Д-р Де Хаан, в такъв случай ще можете ли бързо да приключите? — запита г-н Кузман.

— Да. Бих искал да ви покажа тези вариации на диаграмата. Първо, кистозната артерия може също така да излезе от дясната чернодробна артерия, като два отделни ствола. По този начин двете разклонения на кистозната артерия трябва да се завържат при операция. Освен това понякога е възможно кистозната артерия да излезе от главната чернодробна артерия, а не от дясното ѝ разклонение.

— Благодаря ви. Можете отново да застанете на свидетелското място. Виждате, че това е сложна анатомия и мисля, че всички научихме по нещо от този първи урок.

Като се отпусна отново в дървения си стол, Питър усети плата на ризата си горещ и влажен при яката и към гърба. В съдебната зала беше станало много топло и въпреки че се чуваше скърцащото бучене на вентилаторите на остъкления таван, те очевидно не можеха да се конкурират със следобедното слънце, което се просмукваше през жалюзите и напипаше върху препълнените съдебната зала зрители.

Г-н Кузман започна подробно да разпитва Питър за спомените му от хирургическата операция. Питър обясни колко трудно е за асистента да види хирургическото поле при тази операция и че по време на операцията не осъзнал, че е допусната грешка при срязването или хирургическите шевове, нито че са били наранени жизненоважните структури, минаващи през porta hepatis. Тогава не разбрал, че е засегната чернодробната артерия. Спомняше си, че след като е бил

изваден, жлъчният канал му се видял подут и червен, и е имал няколко жлъчни камъка в себе си. Ясно си спомняше как д-р Хеч бързал по време на операцията, след като в началото със смях казал, че трябва да я приключи за трийсет минути, защото го очаквали в аудиторията на Южната област на вечеря с пържоли, на която трябвало да разказва за неотдавнашното си пътуване.

Г-н Толивър бързо бе накарал тези думи да се изтрият от стенографския запис.

След това Питър даде показания, че директно и явно на няколко пъти напомнял на д-р Хеч, че трябва да намали темпото, но молбите му били посрещнати с мълчание и не последвало никакво забележимо намаляване на скоростта при извършваната операция.

Докато говореше, Питър виждаше, че д-р Хеч не дава вид да обръща някакво внимание на думите му. Играеше си с някакви листчета пред себе си, шепнеше си с един от юридическите си съветници или пък оглеждаше залата с незаинтересован поглед. От време на време си наливаше по малко вода. При тази последна реплика обаче, срещна погледа му и започна внимателно да следи думите му. На Питър много му се искаше някой от съдебните заседатели да е забелязал сърдития поглед, който му отправи д-р Хеч.

— Д-р Де Хаан, исках да ни кажете дали сте могли да накарате д-р Хеч да дойде до леглото на г-н Корти, когато сте сметнали, че присъствието му там е необходимо.

Съдията прочисти гърлото си, Питър го погледна, но магистърът не каза нищо, просто завъртя огромните си очи и отхвърли глава назад, след това се обърна и погледна настрани.

— В четвъртък вечерта, на седми април, състоянието на Луис Корти внезапно се влоши. Когато стана явно, че е много зле...

— Възразявам, Ваше Благородие. Това твърдение включва правене на извод от страна на свидетеля — намеси се г-н Толивър.

— Приема се. Парафразирайте отговора си, моля.

— По едно време вечерта на седми април, когато вече беше вдигнал висока температура и кръвното му се бе понижило много, г-н Корти изведнъж започна да повръща и загуби съзнание. В продължение на няколко минути не можехме да му напипаме пулса, така че помолих сестрата да се обади на д-р Хеч по телефона, за да дойде да види пациента заедно с мен.

— Около кое време беше това?

— Около десет вечерта.

— Вие самият разговаряхте ли с него?

— Когато сестрата каза, че д-р Хеч не виждаше никакво основание да идва в клиниката, аз му се обадох и го помолих да дойде. Преди всичко, семейство Корти искаше той да дойде. Каза ми да продължа да го лекувам сам и да кажа на семейството, че съм обсъдил всичко с него и той ми е дал указания как да действам.

— Д-р Хеч инструктира ли ви тогава как да продължите да се грижите за пациента?

— Не. Остави ме да действам по свои методи и да постъпя така, което аз намеря за най-добре.

— Колко дълго останахте при пациента?

— Влизах и излизах от стаята през цялата нощ.

— Обаждяхте ли се пак на д-р Хеч във връзка с този пациент?

— Да, някъде към два часа през нощта.

— По каква причина?

— Горе-долу по същата. Спря да диша и не можехме да му намерим пулса и си помислих, че може да умира.

— Помолихте ли го да дойде и да види пациента?

— Да, но той отново отказа, нищо не можело да се направи. Каза, че семейството трябвало да се примири с факта, че г-н Корти ще умре и повече нищо не може да направи за него.

— Как продължи да се развива състоянието на г-н Корти след два часа през нощта?

— Продължи да се влошава и той почина към осем и трийсет сутринта.

— Д-р Хеч беше ли там по времето, когато пациентът почина?

— Не, влезе няколко минути по-късно, на път към операционната за сутрешните си операции.

— Възраждам — провикна се г-н Толивър. — Последната част на изречението отново представлява опит да се правят заключения от страна на свидетеля.

— Възражението се приема. Зачертайте думите „на път към операционната за сутрешните си операции“ — нареди съдията.

— Значи д-р Хеч изобщо не дойде в стаята на пациента си по време на последната му критична нощ?

— Не, господине, той не го е виждал от шест часа следобед на седми април до след смъртта му в осем и трийсет на следващата сутрин, осми април.

— Добре, сега, д-р Де Хаан, да се върнем за миг назад. Правилно ли съм разбрал, че е бил повикан д-р Норман Силвана като консултант по случая?

— Да. Аз го помолих да дойде да види г-н Корти по обяд в четвъртък, седми април.

— И какво беше впечатлението на д-р Силвана за проблема на г-н Корти по това време?

— Консултацията му е част от болничните отчетни документи. В нея той твърди, че пациентът по всяка вероятност има остро увреждане на черния дроб или второто му заключение беше, че има някаква непреодолима инфекция.

— Д-р Силвана препоръча ли пациента отново да се оперира?

— Не и в официалното си писмено заключение.

Г-н Кузман прочете консултацията и след това запита Питър дали би си направил труда да обясни думите си.

— Между двамата доктори, д-р Хеч и д-р Силвана, имаше дълга дискусия по повод на пациента...

Г-н Толивър веднага се обади:

— Бих искал да възразя срещу всяко повторение на разговора, воден между д-р Силвана и д-р Хеч, което би се явило като свидетелски показания, основани на чути от другиго, Ваша Светлост.

— Ваше Благородие — обади се г-н Кузман, — най-учтиво твърдя, че този разговор явно попада в категорията на свидетелски показания, основани на чути от другиго думи, но същевременно би могло да се приеме като изключение в случая, защото вярвам, че представлява декларация срещу интереса на клиента. Също така вярвам, че този разговор определено е свързан с делото ни и може да се възпроизведе и от д-р Силвана, и от д-р Хеч, които също ще застанат на свидетелското място, за да дадат показания, така че и те могат да бъдат разпитани и подложени на кръстосан разпит относно думите на д-р Де Хаан. Наистина е необходимо да се възпроизведе този разговор, защото това е единственият начин, по който можем да представим това специфично вещественно доказателство, тъй като нямаме никакво потвърждение за протичането му в писмена форма.

— Ще отхвърля възражението ви, г-н Толивър, поне временно, и ще позволя на д-р Де Хаан да ни разкаже за този разговор, като си запазя правото да го отхвърля.

— Оттеглям въпроса си, Ваше Благородие.

— Отводът ви е приет, г-н Толивър.

След това Питър продължи да разказва за горчивата вербална престрелка между д-р Силвана и д-р Хеч, въпреки че имаше много разхвърляни коментари и чести възражения от страна на г-н Толивър. За Питър беше очевидно, че адвокатът е разстроен от този разговор, че се безпокои за него и се опитва да размъти ефекта му върху съдебните заседатели, като често го прекъсва и им отвлича вниманието.

Най-накрая съдията се обърна към него:

— Нямам никакво намерение повече да понасям прекъсванията ви, г-н Толивър. Знаем, че тази насока на разпита далеч не ви харесва и когато го приключим, ще решим дали да го вземем под внимание или не.

Г-н Толивър стисна юмруци и удари с тях по бедрата си, погледна безпомощно към тавана и затвори очи.

Съдията Филдинг внимателно проследи действията му, след което тихо и спокойно каза:

— Когато свършите, ще продължим.

Питър успя да разкаже как Норман Силвана е заявил, че според него проблемът на Луис Корти може да има нещо общо със завързането на чернодробната артерия и трябва отново да се направи хирургическа операция, за да се провери дали е така и по възможност да се поправи грешката. Подчерта решителния отказ на д-р Хеч да извърши това, както и подчертаните му многократни наблягания, че повторна операция на Луис Корти може да се окаже фатална за него.

— Значи от този разговор не се е стигнало до решение за промяна на плана на терапията, така ли?

— Не, господине.

— Г-н Кузман, разрешете да ви прекъсна. Колко дълго възнамерявате още да разпитвате този свидетел? — запита съдията.

— Предстоят ми още много въпроси, които искам да му задам, Ваше Благородие.

— Минава четири и трийсет. Предлагам да прекъснем днешното заседание и да си дадем почивка до понеделник сутринта. Ще

продължим в десет часа сутринта, тъй като преди това имам друга работа.

— Добре, Ваше Благородие.

— Дами и господа съдебни заседатели, отново искам да ви предупредя, че нямате право да обсъждате това дело с никой друг, дори и помежду си. Не си създавайте и не изразявайте мнение, докато не ви се предаде цялото дело за произнасяне на присъда, но гледайте да съсредоточите цялото си внимание върху него. Виждам, че някои от вас си водят бележки и това е чудесно, но ще ви моля да бъдете така любезни всеки път, когато напускате съдебната зала, да ги поставяте в залепени пликове и да ги оставяте на съхранение при съдебния пристав.

В този момент Питър видя Розали Хеч, която се бе навела към съпруга си през перилата, като държеше ръката му със своята, облечена в ръкавица и му се усмихваше. Тръгнаха си заедно след няколко минути, докато Питър изчака г-н Кузман, който беше зает в момента и даваше инструкции на подчинените си.

— Питър — обърна се към него г-н Кузман, когато свърши и се приближи към него, — добре се справи. Първо ми изглеждаше малко нервен, но след това се овладя и се справи чудесно. Нали знаеш, че току-що говорих със съдружника си, Джек Пенбърти.

— Слушаният стълб ли?

— Да, великолепно то ухо, когото винаги слагаме да седне по възможност най-близко до масата на обвиняемия. Той казва, че ти наистина си ги поставил в затруднено положение с последните си показания, както с тези, че не си успял да накараш д-р Хеч да дойде да види пациента си, така и за консултацията с д-р Силвана. Те, естествено, ще отрекат всичко, поне Хеч ще го стори. Не знам как ще постъпи Силвана. Но това ги изненада. Не те бяха питали за него по време на предварителните разговори. Как биха могли да те питат, ако д-р Хеч не им е казал? Още отсега виждам, че това ще е големият им проблем. Бившият ти работодател, както ти се изразяваш, забравя всичко, което му изнася да забрави, така че те не са в състояние да измъкнат от него нужната информация, за да могат да водят интелигентно и на ниво съдебно дело.

— Да не говорим за розовите очила, с които гледа на всичко.

— Както и да е, Джек подслушал Тапър, нали знаеш, местният адвокат на Хеч, как му процедил през зъби: „Как е възможно досега да не ни споменете нищо по този въпрос?“. Не успял да чуе какво отговорил Хеч. След това, по някое време по-късно Тапър се обърнал към Хюстън и му казал: „Трябва да провериш всичко това със Силвана“, а Хюстън му отвърнал нещо от рода на: „Не се стягай чак толкова, Тап. Ще оправим тази работа“.

Питър се засмя.

— Приятно ми е да чувам, че сме успели да объркаме враговете си.

— Но трябва да направим много повече от това да ги объркаме. Трябва да ги довършим и да им видим сметката до край — тържествено изрече г-н Кузман. — Искам да дойдеш в кабинета ми утре сутринта, за да можем да обсъдим показанията, които ще дадеш в понеделник. Дотогава ще са готови записите от днешните ти показания, така че и тях ще ги прегледаме.

Като си тръгна, Питър почувства топлота към жилавия стар адвокат. Усети, че започва да чувства А. О. Кузман като близък роднина, когато за пръв път се бе обърнал към него на малко име и го беше нарекъл „Питър“.

[1] Връзката между черния дроб и дванайсетопръстника. — Б.пр.

↑

37.

— Предполагам, че известно време няма да имам проблеми със съня — рече Питър, като влезе в кабинета на г-н Кузман на следващата сутрин.

— Какво?

— Уволниха ме.

— Така ли?

— Когато снощи отидох на работа, намерих писмото от директорския съвет на болницата, в което пишеше, че ценят услугите ми, извършени до този момент, но тъй като са разбрали или поне останали с впечатлението, че си търся само временна работа, са си назначили щатен дежурен доктор за нощната смяна.

— Сигурно са чели вестниците. По дяволите!

— Изплашил съм ги. Интересна работа, сега вече не ставам и за второстепенни длъжности.

— Възможно е някой от братството в Сан Маршъл да се е намесил с по някоя и друга дума.

— Може дори и застрахователната компания да ги е посъветвала, че ще е най-добре да се отърват от мен.

— Ами сега, какво ще те правим сега?

— Мисля, че няма смисъл да си търся друга работа, докато не приключи процесът. След това ще видя какво ще правя. Както и да е, при всички положения реших да си взема специалност, решението ми е окончателно. Ориентирал съм се към общата хирургия. Въпросът е кога и къде. Тази година вече стана много късно.

— Добре, Питър. Радвам се да науча за плановете ти. Само искам да изясним още един въпрос: добре ли си финансово, ще можеш ли да се справиш в това отношение?

— Да, наистина. Баща ми ми остави малко пари от застраховката си, с които ще мога да преживея.

— Добре. Това улеснява нещата, поне за теб няма да се безпокоя. Дай сега да видим записите от вчерашните ти свидетелски показания.

Може да ти се окаже интересно да прочетеш какво става в покоите на съдията.

— О, и това ли се записва като редовен протокол на съдебен процес? Не съм го знаел. — Питър прочете откъса за пет минути. — Значи съдията е на мнение, че няма да ми позволи да стана експертен свидетел поради моята неопитност и възможното ми предубеждение като неотдавна уволнен служител, в допълнение към факта, че вече имаме определен за тази цел друг човек. Ирония на съдбата, просто защото все си мисля, че именно аз трябва да съм експертният свидетел по това дело, тъй като съм изнесъл целия случай на гърба си. Мислех, че ще съм най-убедителният експертен свидетел, тъй като през цялото време съм работил в непрекъсната близост с д-р Хеч и съм наблюдавал всичките му действия и постъпки.

— Виж какво и като обикновен свидетел хич не се оправяш зле.

— Този факт не ме тревожи. Нищо вече не ме тревожи. Това, че за по-малко от четири месеца ме уволниха от три места не ме кара да се чувствам като мъченик. В действителност сега имам повече самочувствие, отколкото когато и да било друг път досега. По дяволите, след като всичко свърши, смятам, че ще съм в състояние да премина през всякакви изпитания в този живот и да ги издържа. И все си мисля, че това, което правя в момента, няма да е напразно. Но дори и да не съм прав, ще си остана с чувството на удовлетворение, че поне съм опитал.

— Прав си — рече г-н Кузман. — Сега седни, за да планираме как ще действваме в понеделник. Ще приключа с теб още сутринта, но мисля, че ще ми отнеме цялата сутрин. Искам да ти осигуря достатъчно дълго време на свидетелската скамейка, за да могат съдебните заседатели да те запомнят. Става дума за трагично събитие от голям мащаб в семейство Корти и искам те добре да запомнят единствения свидетел очевидец на всички събития по това дело. След това в понеделник следобед ще те хвърля на вълците. Толивър може също да поиска да ти отдели много време за кръстосан разпит, но е напълно възможно да постъпи и точно обратното.

— Не ме интересува какво ще направи.

— Добре. Хайде сега да прегледаме свидетелските ти показания.

— Първо искам да ви запитам нещо. Не ви ли изненадва фактът, че до този момент не е станало и дума нещата да се уредят чрез

заплащане на обезщетение и делото да се прекрати?

— Много неща влияят за това. Възможно е Матю Хеч категорично да е отказал подобно нещо. Аз още на първия ни разговор им дадох да разберат, че не сме склонни да уреждаме иска си по този начин. Възможно е да съм пропуснал да ти разкажа разговора си с Тапър. Причината за това е проста. Установих, че застрахователната компания на Хеч никога няма да се съгласи да направи оферта за прилично уреждане на спора между двете страни. Оттогава и през ум не ми е минавала мисълта за друго решение, освен през съда и издаване на присъда, произнесена от съдебните заседатели.

— Радвам се да го чуя.

— Мисля, че те днес за пръв път разбраха, че става въпрос за сериозно дело. Така че е напълно възможно да ни излязат насреща с някакво предложение за уреждане на въпроса, без да се минава през процес.

— Ще ни бъде много приятно да им откажем.

За Питър останалата част от уикенда мина бързо. Сутринта в понеделник, 25 юли, беше ясна и топла. Будилникът му, за разлика от друг път, просто не звънна и той се успа. Като излезе от апартамента си на бегом, успя да седне на скамейката до Пеги Корти точно навреме, преди да се открие съдебното заседание. Съдията влезе, като имаше отпочинал вид, по-хрисим, а бръчките на лицето му не се връзваха така дълбоко в кожата.

Когато г-н Кузман се изправи, Питър се огледа из залата. Не видя нито д-р Хеч, нито г-жа Хеч. Всъщност, за момента залата беше пълна само една трета и практически му се стори празна след петък следобед. Той толкова отегчителен свидетел ли беше?

Когато го повикаха, бързо отиде на свидетелското място и изчака г-н Кузман да се приближи. Съдебните заседатели го гледаха съчувствено и приятелски. Г-н Кузман продължи да разпитва Питър, като се съсредоточи върху събитията в моргата: започването на аутопсията, пристигането на Норман Силвана, ходът на аутопсията и нещата, които са установили, намирането на лигатурата около чернодробната артерия. Г-н Толивър остро възразяваше почти срещу всеки въпрос, като се опитваше да накара съдията да попречи на Питър да дава показания, свързани с провеждане на аутопсията и находките ѝ, но съдията позволи на г-н Кузман да продължи и остави Питър да

отговори колко е сигурен, че наистина е видял как главната чернодробна артерия е била завързана и с очите си е видял как този факт не е бил отразен писмено в официалните резултати от аутопсията.

Когато г-н Кузман направи опит да получи от Питър твърдение, че лигатурата на чернодробна артерия може да доведе до смърт, г-н Толивър направо избухна:

— Та нали затова именно викаме експертните свидетели!

— Възнамеряваме да позволим на свидетеля да отговори на въпроса ви, г-н Кузман — постанови съдията Филдинг. — Но не му разрешаваме да отговаря на никакви въпроси във връзка с причината на смъртта в най-приблизителния и общ смисъл или пък нищо свързано с причината и следствието във връзка с този специфичен случай.

— Но именно такъв е злочастният ефект на отговора на въпроса, Ваше Благородие — настоя г-н Толивър.

— Това е, което постановявам аз, г-н Толивър, така че, моля ви, позволете ни да продължим.

— Възражявам срещу това ваше решение, което моля да се отрази в съдебния протокол, Ваше Благородие.

— Приемаме възражението ви, г-н Толивър. Бихте ли повторили въпроса за свидетеля? — обърна се съдията към машинописката.

Тя го повтори и Питър отговори простичко:

— Да, може.

— Нямам повече въпроси — оживено рече г-н Кузман. — Много ви благодаря, д-р Де Хаан.

След това се изправи г-н Толивър, който едновременно с това извади големи очила с черни рамки от една калъфка от вътрешния джоб на самото си. Изчисти ги със салфетка, извадена от друг джоб, сложи си ги, погледна към една тетрадка на масата си и бързо се приближи към свидетелското място. Беше едър красив мъж, чийто малки мустаци блеснаха на светлината в съдебната зала.

— Г-н, простете, д-р Де Хаан, за да повторим още веднъж данните за вас, бихте ли казали на съдебните заседатели от колко години се занимавате с медицинска практика? — запита г-н Толивър.

— От по-малко от година, около единайсет месеца.

— Били сте практикуващ лекар в частната клиника на болница „Хеч“ едва девет месеца и половина и оттогава сте работили на

различни места, нали?

— Да — отвърна Питър.

— Член ли сте на някое от учените общества? Работили ли сте някога във факултет на медицинска академия?

— Не, господине.

— Като частен практикуващ лекар в продължение на девет месеца и половина, разрешавали ли са ви някога вие самият да извършите по-важна хирургическа операция?

— Не.

— А някакви по-дребни хирургически процедури в операционната зала?

— Никакви, с това изключение, че отворих няколко големи абсцеса в операционната под упойка.

— Може би бихте могли да продължите по-накратко, г-н Толивър? — обади се съдията.

— Колко ви плащат, за да свидетелствате в съда, д-р Де Хаан? — запита г-н Толивър. — Получавате ли определена сума или сте се договорили да вземете пари от ищцата, ако успее да спечели делото?

— Не, никога не е ставало въпрос за никакви пари.

— Правите всичко това, за да услужите, така ли?

Съдията се извъртя на стола си, за да изгледа строго г-н Толивър.

— Мисля, че ще направите по-добре, ако поднесете въпроса в по-ясна форма, г-н адвокат — рече той.

Г-н Толивър кимна на съдията и продължи:

— Просто ще минем по-нататък. В такъв случай, позволете да ви запитам. Познавате ли млада дама на име Ан Алексис?

Питър се изненада от внезапната остра реакция на г-н Кузман, който моментално скочи, за да възрази на висок глас:

— Не виждам какво общо може да има споменаването на тази жена с разглеждането на това дело срещу д-р Хеч, Ваше Благородие — рече той. — Струва ми се несъществен въпрос.

— Какво се опитвате да намекнете, г-н Толивър? — запита съдията, като под очите му вече се бяха появили торбичките и кожата му беше настръхнала, въпреки че още не бе дошло дори обедно време на първия ден от седмицата.

— Опитвам се да ви насоча към пристрастие на свидетеля в делото. Ако ми позволите да продължа, мисля, че ще съумея да ви

покажа явно пристрастие и предубеждение срещу д-р Хеч от страна на този свидетел, което се е появило вследствие на връзката му с г-ца Ан Алексис. — В съдебната зала сега вече започваше да става шумно.

— Добре, г-н Толивър, продължавайте — разреши съдията, като чукна със съдийското си чукче по масата, за да въдвори тишина и след това отново обърна стола си с гръб към съдебните заседатели и адвокатите.

Г-н Кузман бързо седна и г-н Толивър продължи:

— Д-р Де Хаан, познавате ли г-ца Ан Алексис?

— Да, господине.

— Всъщност, много добре сте се познавали с тази млада дама, която преди това е живяла в Сан Маршъл, но в момента живее в Бъркли, нали?

— Да.

— Вие с г-ца Алексис сгодени ли сте, като ви предстои да сключите брак?

— Вече не.

— Бил ли сте в миналото сгоден за г-ца Алексис?

— Да.

— Кога се сгодихте?

— През месец януари тази година.

— Оперира ли д-р Хеч г-ца Алексис през месец декември миналата година?

— Да.

— На двайсет и осми декември ли оперира той г-ца Алексис?

— Момент да си спомня. Да, беше точно на тази дата.

Шумовете и шушуканията в залата бяха спрели и беше настъпило необичайно мълчание между високо зададените въпроси и кратките им отговори.

— Дамата била ли е оперирана за кръвотечение от утеруса или матката?

Питър погледна г-н Кузман, преди да отговори, но адвокатът си седеше мълчаливо на стола, като гледаше втренчено ръцете си на масата.

— Да — отвърна Питър.

— Сериозно ли е била болна по времето, когато е постъпила в болницата?

— Така ми казаха. Не съм бил там по това време.

— Установи ли се, че кръвотечението ѝ е в резултат на бременност и преждевременен аборт?

— Така разбрах.

По дяволите, нямаше никакво намерение да бъде от онези свидетели, които отговарят със заобикалки, помисли си Питър. Стисна зъби и зачака следващия въпрос.

Г-н Толивър изчака съдебните заседатели добре да проникнат в същината на отговора на Питър, като се престори, че пак си чисти очилата. Най-накрая запита:

— Бременността на тази жена имаше ли нещо общо с вашите интимни отношения?

Питър се замисли за миг, не за да се защити или за да защити Ан, вече никой не беше в състояние да ги защити и по дяволите всички, които си разваляха мнението за тях, но за да обмисли следващия си отговор. Реши просто да отвърне:

— Да.

— Направихте ли след операцията сцена на д-р Хеч за това, което сте сметнали за незадоволителен резултат при тази животоспасяваща операция?

— Възразявам против думата „животоспасяваща“.

— Мислите ли, че младата жена е щяла да преживее този проблем без бърза хирургическа намеса?

— Не съм възразил срещу хирургическата намеса, а срещу вида извършена хирургическа операция.

Г-н Толивър високо въздъхна.

— Ще парафразирам въпроса си по начин, който да ви устрои — рече той.

— Интересува ви дали ние с д-р Хеч сме си разменили по някоя и друга груба дума ли? Да, така беше.

— Искате да кажете, че вие сте били ядосан на него, а не той на вас, правилно ли съм ви разбрал?

— Първоначално аз му бях ядосан — с усмивка отвърна Питър, — но след това той също толкова се ядоса на мене.

Цялата съдебна зала се засмя от облекчение.

Сякаш изчакваше точно този момент, за да предизвика ефект, точно тогава в залата влезе д-р Хеч, тържествено мина през вратата и

седна на масата на обвиняемия и се огледа, за да види какво е предизвикало настъпилата при влизането му тишина.

Питър поклати глава. Само Матю Хеч можеше да влезе в съдебна зала с хирургическо облекло под самото си, като престилката прозираше под ризата му, а широките зелени работни панталони явно личаха на краката му. Дори и лицето му създаваше впечатление, че още е с медицинско кепе и хирургическа маска, като през челото му минаваше една стабилна червена линия, а имаше и други разделени линии през носа и по бузите му.

Естествено, помисли си Питър, по всяка вероятност появата му в този вид е очаровала повечето присъстващи. Съдебните заседатели са най-обикновени хора като всички останали, които Матю Хеч добре знаеше как да впечатли.

— Г-н, искам да кажа, д-р Де Хаан, може ли да привлече вниманието ви, ако обичате? — Г-н Толивър постъпваше хитро, като умишлено забравяше да се обръща към него с титлата му „доктор“. — Вие сега сте застанал на свидетелското място по това дело срещу обвиняемия ей тук, поради изпитваните враждебни чувства към д-р Хеч в резултат на хирургическата операция, извършена над годеницата ви, нали?

Г-н Кузман се провикна с възражение от масата си, но съдията Филдинг, който сега се беше загледал в свидетелското място, го отхвърли, без дори да погледне адвоката.

— Свидетелят — рече той — ще отговори на въпроса. Адвокатът на обвиняемия има пълното право, мисля, да се опитва да докаже предубедеността и пристрастието на свидетеля.

— Смятам, че едно „не“ от моя страна ще бъде съвсем честен отговор — отвърна Питър.

— Д-р Хеч каза ли ви по време на вашето, да го наречем обсъждане, че вие сте този, който носи отговорност за състоянието на бременност, в което се намира младата дама и че вие сте този, който трябва да поеме вината за последствията от хирургическата операция, която се е наложило да ѝ направи?

— Спомена нещо от този род.

— Вярвате ли сега, в този момент, че твърдението на д-р Хеч по въпроса е истина и компетентно?

— Не и мога точно да ви обясня защо.

Г-н Толивър погледна съдебните заседатели, като на лицето му бе изписан израз на тъжно отчаяние, когато каза:

— Ваше Благородие, няма да искам дискредитиране на този свидетел по причина на пристрастие. Показанията му ще останат на разположение на съдебните заседатели, за да ги преценят по достойнство.

— В този момент не се нуждаем от резюмета и умозаклучения, г-н Толивър. Можете да продължите.

Главата на г-н Толивър за миг се извърна към съдията, тялото му се напрегна, след което отново се отпусна.

— Да, Ваше Благородие — отвърна той, отново възвърнал невъзмутимостта си, след което продължи: — Г-н Де Хаан, тоест д-р Де Хаан.

— Ваше Благородие, протестирам срещу непрекъснатото обръщение към този свидетел като „г-н Де Хаан“. Адвокатът на обвиняемия много добре знае името и титлата му, знае, че е доктор и трябва да се обръща към него както подобава — сърдито се обади г-н Кузман.

— Съгласен съм с вас — отвърна съдията. — Съдът ви моли да бъдете по-внимателен в обръщенията си към свидетеля, г-н Толивър.

— Разбира се — рече г-н Толивър, отново под напрежение, готов за следващата предстояща атака, която не се забави дълго. — По време на преките свидетелски показания сте посочили, че често е трудно, всъщност невъзможно да се види какво става в хирургическото поле на действие като асистент при хирургически операции? Това вярно ли е?

— Да.

— Сега да видим дали това ви твърдение няма да важи в същата сила, ако не и повече, и при извършването на аутопсия? При операция лекарят се е изтъркал и основно стерилно измил, като може да навлезе директно в тялото на пациента по време на хирургическата операция, за да разгледа всичко отблизо, нали така?

— Ваше Благородие, адвокатът на обвиняемия вложи два въпроса в един. На кой от двата да отговори свидетелят?

Питър се намеси:

— Мога да отговоря и на двата. Бих казал, защото по време на аутопсията няма нужда от стерилност и защото, разбира се, по време на аутопсията има *пълна и отлична* видимост на коремното

съдържание. Далеч по-лесно е да се видят неправилните неща, аномалностите и патологията по време на аутопсия, дори и за лекаря, който не е в ръкавици и в действителност не извършва аутопсията. Разбира се, за хирурга, който извършва аутопсията, е стандартна процедура да извади, направи дисекция, анализира и след това точно и пълно да демонстрира пред другите лекари находките си, така, както е намерил нещата по време на макроскопската...

— Не исках от вас пълна дисертация, докторе...

— Обаче, д-р Пармилий, хирургът, който извърши аутопсията, не говори почти нищо по време на аутопсията на г-н Корти. Всъщност, не каза нищо, след като експонира областта на жлъчния канал, но всички присъстващи можяхме добре да видим това, което се показва, защото коремът беше широко отворен.

— Сега бих искал да продължа със следващия въпрос, д-р Де Хаан, ако не възразявате. Искам да попитам дали смятате, че отстрани се намирате в по-добро положение да наблюдавате и да преценявате патологията, когато присъствате на аутопсия, и по специално задавам този въпрос за конкретния случай на аутопсията на г-н Корти, отколкото хирурга, който извършва аутопсията?

— Знам добре какво съм видял.

— Моля, отговорете на въпроса така, както ви е зададен, д-р Де Хаан — каза съдията Филдинг, като гласът му с напредването на деня бе станал по-груб и дрезгав.

— Може ли отново да ми прочетете въпроса? — помоли той машинописката, която го прочете. После отговори: — Не, бих казал, че обикновено не.

— Ще се съгласите ли да отговорите само с „не“? — намеси се г-н Толивър.

— Да, добре, ще отговоря на този въпрос с най-обикновено „не“.

— Сега вие твърдите, че по време на аутопсията сте видели лигатура около чернодробната артерия и все пак казвате, че чернодробната артерия, след като се разклони на две, лява и дясна чернодробни артерии, извежда артерията на жлъчния мехур, както казвате вие, лекарите, артерия цистика, в жлъчния канал.

— Това въпрос ли е?

— Нека да започна отначало. Ще се съгласите, че в около петдесет процента от случаите артерия цистика се разклонява на две,

преди да стигне до жлъчния канал и че понякога може да излезе от дясната чернодробна артерия под формата на две разклонения. Как можете да бъдете сигурен, когато преглеждате тази област, дали виждате обща чернодробна артерия, дясна чернодробна артерия или артерия цистика, която излиза от дясната чернодробна артерия и след това минава над или под общия канал, какъвто може да е случаят и след това да се разделя на още две разклонения? И по-специално, как можете да решите дали жлъчният канал не е бил там и областта не е била засегната от инфекция и изранена от белези, последвали холецистектомията?

— В конкретния случай с г-н Луис Корти — отвърна Питър, — беше налице малко по-необичайна ситуация, макар и не чак толкова неразпространена, където дясната чернодробна артерия минава отзад, което означава зад общия жлъчен канал и след това се издига към артерия цистика. Лигатурата обаче се намираше на главната чернодробна артерия преди от нея да излезе дясното ѝ разклонение, за да премине в общия жлъчен канал и точно сега не мога да кажа как бях сигурен, с изключение на това, че погледнах и я проследих заедно с д-р Силвана и д-р Пармилий.

— Вие самият занимавахте ли се с материала на аутопсията? Взимали ли сте в ръцете си част от него?

— Не, не съм.

— А д-р Силвана?

— Мисля, че не.

— Имам снимка на стаята за аутопсии в моргата, която д-р Пармилий беше достатъчно любезен да подреди по същия начин, както е било в нощта на аутопсията на г-н Корти. Д-р Де Хаан, искам да разгледате тази снимка и...

— Желаете ли да предадете това като вещественно доказателство в защита на обвиняемия, г-н Толивър? — запита съдията.

— Точно се канех да го направя, Ваше Благородие.

— Добре — обърна се той към чиновника, — заведете тази снимка като вещественно доказателство и я отбележете „Вещественно доказателство на обвиняемия А“, след което я върнете на г-н Толивър.

След като това бе извършено, г-н Толивър взе в ръцете си голямата снимка, широка и висока около метър и я постави на статива между свидетелското място и ложата на съдебните заседатели.

— Допускам, че в тази стая, с аранжировката, както е показана на масата на просектора и масата, на която лежи трупът, няма истински видим достъп до тялото, за да може то да се види така, както е експонирано пред очите на хирурга, извършващ аутопсията. Вие, д-р Де Хаан и д-р Силвана през цялото време сте стояли от другата страна на масата. Съгласен ли сте, че след като физически не сте докосвали материала и като не вземаме в момента под внимание въпроса за компетентността да се гледа и анализира материал за аутопсия, че д-р Пармилий през цялото време е имал по-близък и по-добър контакт с резултатите от аутопсията от вас и д-р Силвана?

— Аз прекрасно видях това, което исках да видя и което казах, че съм видял.

— Въпросът е дали д-р Пармилий през цялото време на аутопсията е имал по-добра видимост и по-близък физически контакт с резултатите от аутопсията на г-н Луис Корти — за момента, без да вземаме под внимание компетентността му да преценява този материал — отколкото сте имали вие с д-р Силвана?

— Отговорът ми е „да“.

— Благодаря ви, благодаря. Сега да се върнем към хирургическата операция...

— Г-н Толивър — намеси се съдията Филдинг, като приятно му се усмихна, — смятам да ви прекъсна. Вече приближава обяд. Да продължим ли този кръстосан разпит, след като се наобядваме? Добре. Дами и господа съдебни заседатели, не забравяйте предупреждението ми с никого да не коментирате това дело.

Питър яде с г-н Кузман, помощника му Джек Пенбърти, Пеги Корти и г-н Корти. Пеги изглеждаше по-бледа и все по-уморена всяка сутрин. Но въпреки това, ден подир ден, тя идваше в съдебната зала винаги добре облечена, внимателно гримирана, с добре оформена прическа. Както и да се опитваше, г-н Кузман не успя да я накара да се облече в черно.

— Може да е права — каза г-н Кузман на Питър, — може съдебните заседатели да я сметнат за по-искрена и открита, като ходи облечена по свой вкус.

Г-н Корти се попромени. В непознатата за него обстановка на съдебната зала беше тих и мълчалив, но по време на обедите им, се майтапеше с г-н Кузман и разказваше на Питър забавни случки, ставали с Луис като дете. Този ден обаче, беше сърдит.

— Какво му става на този Толивър? Не разбирам. Не ми харесва начинът, по който ти говори там, начинът, по който ти задава въпроси. Какво цели, дяволите да го вземат?

— По всяка вероятност, преди да се оправят, нещата ще се влошат, г-н Корти — с усмивка му отвърна г-н Кузман.

Питър виждаше, че старецът и на него му харесва.

— Този млад лекар е добър младеж, не мислите ли и вие така, г-н Кузман?

— Разбира се.

— Смятам, че някой ден ще стане голямо име в медицината.

— Съгласен съм — подчертано отвърна г-н Кузман, като си пиеше кафето.

Питър си спомни, че когато показваха снимката на залата за аутопсии тази сутрин, Пеги бе свела надолу очи, за да не гледа, но старецът беше гледал право в снимката, като през цялото време я държеше за ръка. „Семейство Корти гледат, ако се налага“, искаше да покаже с поведението си той. Каква трагедия. Беше толкова трудно човек да преживее най-тежките моменти в живота, но истината погълна Питър за момент, когато погледна към стария Корти. Същият следобед се върна на свидетелското място в по-смирено и по-непредпазливо настроение и дух.

Г-н Толивър отново доста взискателно го преведе през хирургическата операция и следоперативните грижи. Пита го дали познава анатомията на жлъчните пътища и съдовете им или не. Не е ли бил той платен служещ и редовен асистент на д-р Хеч, като е отговарял за пред и следоперативните грижи за пациентите и ако случаят е такъв, и той е до леглото на пациента, без значение колко критично е заболяването му, и дори действието да се развива посред нощ, каква е необходимостта да идва д-р Хеч да помага при лечението на пациент, поверен на грижите на платения му асистент, след като е имал всички основания да вярва, че последният се грижи за пациента както трябва? И без това, какво е могъл изобщо да направи д-р Хеч, което да

промени хода на това заболяване на черния дроб и инфекцията на тялото?

Тук следва възражение от страна на г-н Кузман: „Досега не е доказано да съществува заболяване на черния дроб или инфекция на тялото“.

Г-н Толивър продължи, докато съдията Филдинг разглеждаше облицованите с ламперия стени на съдебната зала и след това вдигна сините си очи към орнаментите на стария таван, с което показва огромни пространства на бялото на очите си, като клепачите му се отваряха и затваряха. Точно както и в армията, където има строга йерархия, не е ли неправилно от страна на един асистент, който изпълнява нареждания на по-висшестоящия от него, същевременно да се стреми да го унижи, като тайно уронва престижа му? Не е ли прекалил младият д-р Де Хаан с правата си, като тайно е взимал консултации и нареждал извършването на аутопсии, давал е нареждания и с всяко свое действие се е стремил да омаловажи работата на д-р Хеч? Не би ли могло това да се дължи на някаква очаквана от него изгода, обещана му от страна на клиента? Съществуваха ли изобщо болнични документи, които да докажат, че е имало нещо нередно в цялата тази история, някакъв пропуск да се реагира, когато наистина това се е налагало, от страна на д-р Хеч, въпреки че се е давала пълна възможност на д-р Де Хаан и сестрите да си водят каквито искат бележки? Не показваха ли съвсем ясно бележките на д-р Хеч, и той прочете от някои от тях, колко внимателно е следил той заболяването на пациента и е разбирал проблема му? Не беше ли в действителност направо престъпно действие от страна на Питър де Хаан, да се дегизира като лоялен служител на д-р Хеч, докато самият той, по изкривени лични съображения, се е опитвал всячески да разруши този свестен човек, ползващ се с толкова добра репутация и който напълно заслужава почитта и уважението на обществото? Не се ли смята за страшно неетично за един лекар като д-р Де Хаан да подстрекава към завеждане на дело за небрежно гледане на болен от страна на лекар като личен наказателен отмъстителен акт срещу друг лекар?

Нападенията му бяха горчиви и унищожителни, следобедът се стори безкраен на Питър и въпреки че първоначално имаше доста възражения от страна на г-н Кузман, след известно време Питър

установи, че единствено съдията го защитава. Г-н Кузман си седеше, удобно облегат и остави г-н Толивър да излее колкото си пожелае напалм, а той трябваше сам да се оправя с възникналите в резултат пожари и експлозии. В края на деня Питър се чувстваше като след петнайсет рунда на ринга с безмилостен световен шампион.

Съдът отложи разглеждането на делото до следващата сесия и съдебната зала се изпразни. Питър остана насаме с г-н Кузман и Джек Пенбърти.

— Семейство Корти си тръгнаха рано — му рече г-н Кузман.

— Забелязах. Нещо не беше наред ли?

— Старецът го болеше стомаха и каза, че е по-добре да се прибира. Г-жа Корти си тръгна с него. Всъщност, мисля, че той много се ядоса на Толивър, а след това и на мен, задето не го застрелях.

— Вие по-скоро ме оставихте сам да се оправям.

— Така сметнах за правилно да постъпя.

— Как се справих?

— Мога ли да прочета мислите на съдебните заседатели?

— Не бих се изненадал.

— Мисля, че се справи добре. Обаче не съм сигурен дали разбираш, че Матю Хеч е като магическа дума в тази област и трябва да очакваш голяма доза състрадание и съчувствие към него.

— Знам. Е, добре, отивам си вкъщи да пийна нещо. До утре.

— Не забравяй, че утре в десет отново ще застанеш на свидетелското място.

— Така ли? О, искаш да кажеш ще преадресираме свидетелските ми показания ли?

— Да. Искам още веднъж да мина през редица въпроси, които повдигна противният ни опонент. Всъщност, не мисля, че самият Хю се справи достатъчно добре, защото точно както хората съчувстват на д-р Хеч, така ще започнат да съчувстват и на теб по време на делото.

— Е, това поне ще ми послужи за утешение.

— Експертът ни, д-р Дънинг, ще дойде утре, така че ще те разпита отново и пак ще те подложим на кръстосан разпит, след което следобед идва ред на д-р Дънинг, както и в сряда, ако е необходимо. След него е Силвана.

— Мислите ли, че д-р Дънинг ще е добър свидетел? — запита Питър.

— Да — отвърна г-н Кузман, като си събра документите. — Веднъж съм го използвал в едно дело преди и добре се представи. Много съм разговарял с него по телефона за това дело и съм му изпратил копия от почти всичко, включително и ежедневните свидетелски показания. Мисля, че показва искрен интерес, трябва да е добре информиран и да ни послужи.

— Ще отидете ли да го посрещнете? — запита Питър, като държеше вратата на съдебната зала отворена, за да може г-н Кузман да мине заедно с всичките си лични вещи: шапка, книги, дипломатическо куфарче.

— Да, ще го доведе от летището в Оукланд навреме за съдебното заседание, което започва в десет часа сутринта и можем да си поговорим по пътя.

— Толивър — започна Питър, като мълчаливо наблюдаваше как Джек Пенбърти натиска копчето за асансьора — ми изглежда доста добре подготвен, особено като се вземе под внимание, че толкова късно навлезе в делото. Мисля, че непрекъснато продължава да се подготвя все по-добре и по-добре. Сигурно всяка вечер учи като разпран.

— Така е. Дори и да има вид на началник на отдел в универсален магазин, наистина се подготвя отлично. Знае колко много означава всичко това и се отнася съвсем професионално към делата си.

— Може да е заради мустаците, но ми прилича на ласкател и конте. Просто си го представям как всеки уикенд изчезва нанякъде с три приятелки, за които съпругата му дори не подозира.

Г-н Кузман си сложи шапката и влезе в асансьора.

— Знаеш ли, той е почти въздържател, през уикендите се разхожда с лодка из залива, от двацет и пет години има безупречен брак с една дама с високо обществено положение от Сан Франциско, като никога не е давал повод за скандал и дори не пуши.

— Външният вид лъже — отвърна Питър и те излязоха от асансьора и се отправиха по дългия коридор към изхода.

— Недей да смяташ, че този коментар не важи за съдебните заседатели, момчето ми. Наблюдавай ги, свири по гайдата им, тъпчи ги с показания, които могат направо да им вземат акъла и след това изведнъж те се обръщат на 180 градуса и тръгват нанякъде, където не си и подозирал и издават съвсем неочаквана присъда. Имаме поне едно

преимущество, в съда присъстват толкова много хора, че съдебните заседатели ги е страх да заспят.

— Интересно, че вече не забелязвам зрителите. Мисля си за съдията и съдебните заседатели, за вас и другите адвокати, за Пеги Корти, и всичко останало в тази връзка, но не забелязвам нищо друго.

— Винаги така става при толкова тежки дела — рече г-н Кузман като мина през вратата, за да излезе навън, след което я държа отворена, за да минат и двамата по-млади мъже. — Хайде, Джек. Arrivederci, Питър, и успех!

38.

На следващата сутрин Питър отново застана на свидетелското място в продължение на около час, за да бъде преразпитан от г-н Кузман. Изненадващо, последвалият от страна на г-н Толивър кръстосан разпит беше доста джентълменски.

Д-р Хеч отново дойде късно, като още веднъж работното му облекло се подаваше изпод костюма му и доведе Розали със себе си. Тя седна до него на масата на обвиняемия, като изглеждаше самоуверена и много красива.

Семейство Корти се прибраха у дома за обяд, защото г-н Корти продължаваше да го боли стомахът, така че Питър обядва сам с д-р Дънинг и г-н Кузман.

Неизвестно по каква причина, но Питър бе очаквал да види насреща си възрастен лекар от Южна Калифорния, скучен и надут, с пърхот по яката на ризата си и измачкан костюм. Вместо това видя млад човек на около четирийсет и пет години, с тъмна коса, която падаше на къдрици на челото му, спретнато, но не контешки облечен. Очевидно беше човек на амбицията и ентузиазма, бдителен, говореше бързо и определено, имаше чувство за хумор. Беше ги разсмял и двамата с вицовете си за другите дела, на които бе давал показания.

Когато застана на свидетелското място този следобед, се държа по същия начин, отговаряше бързо и гладко, с лекота, държеше се приятно и почти създаваше впечатлението, че се забавлява, с явно желание да се покаже язвителен или дори направо насмешлив в отговорите си, но все пак добре осведомен и с широки познания, като наблюдаваше на въпросите, които искаше да подчертае или изтъкне.

Данните, разкрити от г-н Кузман, когато представи този млад хирург за даване на експертни свидетелски показания, бяха направо изненадващи. От една страна току-що бе получил назначение на длъжност доцент по хирургия в Университетското медицинско училище и болница в Лос Анджелис. Беше издал шейсет и осем медицински труда, а той самият бе написал учебник по хирургия. Работеше като завеждащ факултета по хирургия през лятото, докато

шефът му бе изпратен в Далечния изток от правителството в командировка и беше старши екзаминатор на Комитета по национална хирургия. Беше член на десет различни по-главни общности, в това число и на Националната академия по хирургия, която можеше да има само по двеста члена, не повече, наведнъж. Една хирургическа процедура и два операционни инструмента носеха неговото име. („Ако искате да узнаете кой ги е кръстил — обърна се той към г-н Кузман — знайте, че съм аз“ и широко се усмихна, с което накара и съдебните заседатели да се засмеят.)

— Сега, г-н Дънинг, можете ли да ми кажете колко холецистектомии, тоест операции за премахване на жлъчния мехур, сте извършили досега?

— Около седемстотин.

Съдебните заседатели спряха да се усмихват, като явно бяха впечатлени. Това вече беше нещо, което можеха да оценят както подобава, научните степени, различните членства и почетните титли не означаваха нищо за тях.

— Бих искал да ви попитам дали има известен риск при извършване на холецистектомия, тоест при хирургическо премахване на жлъчния канал?

— Разбира се, че при всяка хирургическа намеса има известен риск, на първо място употребата, която се поставя, след това отварянето на съответната кухина на тялото, която при холецистектомията се явява коремната.

— Но в случай на остра инфекция на жлъчния канал, рискът при холецистектомията се счита за оправдан, нали?

— В общи линии, бих отговорил с „да“. Въпреки че понякога може да се явят причини при остра инфекция на жлъчния канал да се отложи хирургическата операция и да се предприеме лечение с антибиотици, тоест, лекарства за унищожаване на бактериите, докато не се подобри състоянието на пациента. Не е лесно да се резюмират решения от подобен род, защото при всеки индивидуален случай е необходимо да се направи експертна преценка.

Д-р Дънинг продължи да обсъжда пълната анатомия на жлъчния канал по молба на г-н Кузман, като използва диаграмите, а така също и техниката на холецистектомията.

След двайсетминутно представяне, г-н Кузман каза:

— А сега, д-р Дънинг, искам да ви задам определени въпроси, за да изясним някои неща. В случая, чернодробната артерия с лявото и дясното си разклонения, както научихме, носи подхранваща, богата на кислород кръв, която се изпомпва от сърцето, за да отиде в черния дроб и да го снабди с необходимата за функционирането му храна. Правилно ли съм разбрал?

— Точно така.

— И завързването на главната чернодробна артерия, на дясното или лявото ѝ разклонения може да доведе до смърт, поради увреждане на черния дроб, причинено от липсата на достъп на кръв до него, така ли?

— Да, черният дроб е важен орган, който има многобройни предназначения и извършва вероятно хиляди функции, които са от жизненоважно значение за човешкото тяло. Ако той се разруши, тялото, естествено, умира. Сега, що се отнася до случаите, където има прекъсване на чернодробната артерия, невинаги може да настъпи смърт, но в повечето случаи става точно така. В медицинската литература няма описани много подобни случаи, защото, открито е казано, повечето от тях директно се прикриват. Но обикновено смъртта настъпва бързо, след няколко дни, и най-вероятно е да остане необяснима, докато не се направи аутопсия на тялото, ако хирургът не знае, че е завързал чернодробната артерия, което той обикновено не знае, в противен случай никога не би го направил. Това е очевидно.

— А вие, докторе, връзвали ли сте някога главната чернодробна артерия, или лявото, или дясното ѝ разклонения?

— Не, никога.

— Колко холецистектомии казахте, че сте направили?

— Повече от седемстотин.

— И те не са били само обикновени премахвания на жлъчния канал, а редица от тях са били повторни операции след извършена другаде хирургическа намеса, където е било нанесено увреждане на някоя част от системата на жлъчния канал, нали?

— Да.

— Що се отнася до завързване на чернодробната артерия, твърдите, че никога досега не сте го правили по невнимание или недоглеждане? Виждали ли сте някога случаи, когато това е ставало?

— За съжаление съм видял досега два случая, където това се е случило и съм запознат с няколко други.

— В Южна Калифорния ли?

— Да.

— Какви са отличителните белези на смъртните случаи в резултат на тези пропуски и недоглеждания? Първо, всички тези хора ли са починали?

— Да. Онези, които видях, се развиха по един и същ начин. Вдигнаха висока следоперативна температура и изпаднаха в шоково състояние по необясними причини. Дадоха им антибиотици, направиха им много изследвания, всички се втурнаха да открият причината за влошаване състоянието на пациента. Въпреки това, независимо от взетите мерки, смъртта неизменно настъпваше в срок от четири до седем дни след хирургическата операция.

— Значи, характерните признаци са висока температура, шок, треска от студ. В някои от тези случаи появи ли се жълтеница?

— Очевидно, когато започне да действа тази некроза, тоест смъртта на тъканта на черния дроб, тя функционира твърде бързо, за да има време да се развие жълтеница. В случаите, които аз съм наблюдавал, не се разви жълтеница.

— Докторе, както подчертах, вие сте запознат с пълните болнични сведения и историята на заболяването от постъпването в болницата, до всички дадени под клетва свидетелски показания преди процеса, със заключенията от аутопсията, макроскопски и микроскопски, във вида, в който са поднесени от д-р Джоузеф Пармилий и с патологичния рапорт на хирургическия спесимен в този случай на г-н Корти, така ли е?

— Да.

— Уредих също така да ви изпратят патологичните диапозитиви, след като накарах този съд да ги вземе чрез призовка от д-р Пармилий и болница „Хеч“, които вие също сте прегледали, нали?

— Да.

— Смятате ли се компетентен да разгледате патологичните диапозитиви?

— Всъщност, прекарал съм голяма част от времето си, като съм се занимавал точно с това. Учил съм две години в хирургическата патологична лаборатория на болница „Майкъл Уейс“ в Ню Йорк, но

също така накарах и д-р Джоузеф Лидър, известен патолог от директорския съвет и доцент по патология в университетския ни медицински център в Лос Анджелис, да ги прегледа.

— Сега, Ваше Благородие, бих искал да ви представя като вещественно доказателство на ищеца тези формални въпроси, получени от д-р Лидър във връзка с дадените диапозитиви.

— Чиновникът ще го отбележи като прието — рече дребният съдия, с необичайно зачервено лице този следобед.

— Ще прочета формалните въпроси на г-н Лидър на съдебните заседатели, преди ищецът да си почине, но първо, д-р Дънинг, вашата интерпретация на патологичните диапозитиви съвпадна ли в общи линии с тази на д-р Лидър?

— Постигнахме пълно единомислие по всички въпроси.

— Е, в такъв случай бих искал да ви запитам, заради отчетните протоколни документи по делото, дали сте стигнали до някакъв извод що се отнася до причината за смъртта на този пациент, г-н Луис Корти?

— Не мисля, че въпросът е правилно формулиран, Ваше Благородие — намеси се г-н Толивър. — Даването на мнение от страна на експертния свидетел по този въпрос би се явило като отговор на въпрос, по който единствено съдебните заседатели са в състояние и имат право да вземат решение, след като изслушат всички факти. Мнението им не трябва предварително да се формулира и втълпява от пълните със заобикалки втора ръка свидетелски показания на този свидетел. Имаме много свидетели, присъствали на действителните събития и заключенията на този свидетел биха били строго...

— Не мисля, че ще позволя подобно възражение, г-н Толивър — отвърна с нисък глас съдията, като опасно завъртя очи нагоре-надолу. — Можете да отговорите, докторе.

— Вярвам, че този човек по всяка вероятност наистина е починал от лигатура на чернодробната артерия — отвърна д-р Дънинг. — Чувствах, че е необходимо да направя цялостен преглед на клиничната му информация, за да мога да подкрепя това предположение. Базирам преценката си върху следните факти. Като начало, на този човек са направили холецистектомия за изключително кратко време, което увеличава вероятността от допускането на грешка от страна на хирурга...

— Възражявам срещу това заключение от страна на свидетеля, като несъществено и по всяка вероятност предубедено, на което е било повлияно или... — намеси се, все още прав и бледен г-н Толивър.

— Ще подкрепя това и ще наредя да се зачертае от свидетелските показания всичко след думата „време“. Моля, продължете, докторе.

— Е, тук имаме холецистектомия, извършена по бързия метод — продължи Арнолд Дънинг в добро настроение, — а необяснимото вдигане на температурата е започнало трийсет и шест часа след хирургическата операция. Няма потвърждение за инфекция на пикочната система, на черния дроб или на кръвния поток, нито пък се установи инфекция в областта на жлъчния канал в резултат на някое от проучванията. Дори и при това положение, човекът е бил правилно лекуван за широк спектър от възможни инфекции, които биха могли да бъдат причина за проблемите му. Г-н Корти, очевидно в много добра физическа форма преди хирургическата операция, според собствените амбулаторни данни на ответника, който го е прегледал за сключване на застраховка само три месеца преди това, продължил да вдига висока температура след операцията, изпаднал в състояние на остър шок и най-накрая след седемдесет и два часа починал. Д-р Де Хаан вече е дал показания, доколкото разбирам, що се отнася до факта, че при аутопсията е забелязал лигатура около главната чернодробна артерия, въпреки че допускам да има различия в мненията дали лигатурата е съществувала или не. Но д-р Лидър, доцентът патолог и аз стигнахме съвместно до извода след проучване на всички факти и секции на черния дроб, последвали смъртта на пациента, че тези настъпили промени се дължат на това, което ние наричаме образуване на инфаркт.

— Как се пише това, докторе? Бихте ли го повторили? — запита съдията Филдинг.

— Инфаркция.

— Благодаря. Продължете.

— Инфаркцията, която не трябва да се бърка с инфекцията, е състоянието, при което тъканта на тялото умира, вследствие прекъсване на достъпа на кръв до нея. Кръвоносният съд, който докарва кръв до тъканта, може да се е задръстил или да се е образувал съсирек, който да пречи на движението ѝ, може случайно да е

прекъснат или завързан. Всяко нещо, което прекъсва достъпа на кръв до органа, би могло да причини инфаркция.

Г-н Кузман, вече успокоил се, гласът му придобил различен тон, като позволяваше на този великолепен свидетел всякакво поле за изява, да изяснява, да уведомява и да впечатлява, запита:

— Тук, в папката в скута ви, докторе, има копие от рапорта за резултатите от аутопсията на д-р Пармилий. Той вече е бил предаден като свидетелско показание под клетва, въпреки че съдебните заседатели още не са го разгледали, но бих искал вие да го прегледате вместо нас, да спделите, ако обичате, с нас коментарите си по отношение на диагнозата ви, която, както всички разбираме, е била направена след внимателно проучване на цялостния курс на лечение на този пациент и патологичните му диапозитиви.

— Разбира се. В описанието на макроскопските заключения и констатациите при аутопсията, екзаминаторът посочва и аз цитирам в момента: „Черният дроб е уголемен, безкрайно мек, некротичен и ронлив. В основата на черния дроб е установено наличието на дюшечни сутури. Има голям хематом, който заема основата на черния дроб в съседство с чернодробната артерия“. Моля, отбележете, че самият екзаминатор тук е използвал термините „некротичен“ и „ронлив“ във връзка с черния дроб. Продължава нататък, за да каже: „... многобройни секции през черния дроб сочат, че съдовите канали са изпълнени с добре оформени тромби“, с други думи, че кръвоносните съдове на черния дроб са били пълни със съсиреци. — Тук д-р Дънинг за пръв път повиши глас и гласът му бе изпълнен със съчувствие.

Питър видя, че съдебните заседатели — дори и възрастният човек, седнал отляво на предния ред, когото мислеха за човек на Хеч — гледаха с широко отворени очи, по-напрегнати и съсредоточени, от когато и да било преди по време на процеса.

— Да продължим с рапорта: „Голяма псевдокиста, пълна с некротични остатъци заема горния и средния участъци на десния лоб на черния дроб. Левият лоб е приблизително два пъти по-голям от нормалните размери и също така съдържа редица тромби“, тоест съсиреци. След това рапортът продължава: „... и има еднообразна инфаркция в резултат на което се наблюдава мекота и ронливост във всички области“. Рапортът установява „еднообразна инфаркция“, което

означава смърт на тъканта със съсиреци в малките кръвоносни съдове, образувани от липса на приток на кръв, обикновено от липса на приток на артериална кръв. Също така в него е отбелязано, че тъканта на черния дроб е била мека и ронлива, като последната дума означава „трошлива“, което е класическият резултат от инфаркция на тъканта на черния дроб. — Д-р Дънинг спря за момент, като продължи да чете наум протокола с резултатите от аутопсията.

— Има ли нещо друго, някакви други важни точки, д-р Дънинг?
— подкани го г-н Кузман.

— Да, при това доста, г-н Кузман. Първо ще обясня на съдебните заседатели, че обикновено, след като се извърши една аутопсия, се поставят много временни първоначални диагнози, след това тези диагнози се преглеждат отново, като много често се променят или към тях се прибавят нови, когато няколко седмици по-късно приключи микроскопският преглед на тъканите. Първоначалната диагноза, с други думи, е необходима по много причини — за издаване на смъртен акт, например, за отбелязване в болничните документи, за документите на застрахователната компания. Окончателната диагноза, често по-официално формулирана, се запазва за по-късно. Но нашият екзаминатор е дошъл до мигновено и просто заключение, след цялото това установяване на инфаркция, смърт на тъканта и кръвни съсиреци във всички кръвоносни съдове в черния дроб. Чета дословно: „Главна и непосредствена причина за смъртта: (1) Остра чернодробна некроза; (2) Следхолецистектомичен статус“. Това означава, че е имало наличие на смърт на тъканта на черния дроб по някаква неизвестна, неописана, неотгатната причина, след като е бил премахнат жлъчният канал на човека.

— В такъв случай имате ли чувството, че поставената диагноза е неадекватна? — запита г-н Кузман.

— Да, разбира се, уверен съм — отвърна д-р Дънинг. — След това отдолу има проста бележчица, под така наречената „Макроскопска диагноза“, която гласи единствено: „Микроскопският преглед потвърждава макроскопската диагноза“. Бих казал, че това е доста неадекватно приключване на случая.

— Ваше Благородие — обади се г-н Толивър, като се отдалечи от масата си и забързано се приближи към съдийското място, а лицето му беше зачервено, — искам да възразя.

— Съгласен съм с вас — отвърна съдията Филдинг, — че тук има причини за възражения. Зачеркнете последното изречение. Свидетелят може да продължи.

За пръв път, откакто бе седнал на свидетелското място, д-р Дънинг хвърли поглед към съдията. Имаше вид на човек, който за миг любопитно инспектира белоснежната коса на съдията и набръчканата зачервена кожа на лицето му, след което се обърна към съдебните заседатели:

— Що се отнася до действителното описание на микроскопските констатации, което идва на следващата страница, нямам намерение да отегчавам никого, като анализирам всички описани подробности. Просто ще прочета краткото резюме на констатациите, установени по черния дроб: остра степен на чернодробна исхемия^[1] с огнища на явна некроза и лека генерализирана мастна инфилтрация. От съществено значение тук, както се оказа и в първата част на този рапорт за извършена аутопсия, е неизбежното заключение, че нещо е пречело на черния дроб, нещо, което е предизвикало образуването на кръвни съсиреци и смъртта му и това нещо е било липсата на кръвна циркулация до него.

Г-н Кузман трудно успяваше да скрие израза на пълно задоволство от лицето си, когато зададе следващия въпрос:

— Обяснете ни сега как се вмести г-н Лидър в мислите, които изразявате сега пред нас.

— Всичко, което д-р Пармилий констатира в протокола си за аутопсията, изглежда като че ли говори за същото нещо, което ние с д-р Лидър, моят съдружник патолог, констатирахме от проучване на диапозитивите, а именно *инфаркция, с други думи инфаркт на черния дроб*, причинен от липса на достъп на кръв до него. Така че, анализирайки заключенията от аутопсията на г-н Луис Корти, приготвени в случая за лекаря ответник по делото, заключения, по всяка вероятност непригодени за използване в съдебна зала, заключения, които не споменават, но очевидно директно навеждат на извода, че чернодробната артерия е била завързана, човек би казал...

— Възразявам срещу цялото това твърдение като лично мнение на свидетеля за несвързани с медицината факти и следователно невалидни — забързано вмъкна г-н Толивър.

— Възражението ви се приема — отвърна съдията. — Моля парафразирайте последния си отговор, като махнете всички свои лични мнения за мотивите на д-р Пармилий или за това какво показват и какво не показват резултатите от аутопсията, или пък какво са искали или не да покажат.

— Да, господине. Да видим сега. Като анализираме резултатите от аутопсията, изготвени от д-р Пармилий, човек неизбежно стига до извода, че чернодробната артерия трябва да е била завързана, за да покаже в резултат патологичната картина, както е описана от д-р Пармилий.

— Възразявам, Ваше Благородие, срещу това негарантирано твърдение. — Г-н Толивър бе изгубил обичайното си самообладание и беше престанал да се владее. Изглежда не съзнаваше, че косата е паднала на челото му и че дори има мастило по бузата си.

— Не, този път ще позволя свидетелските показания да останат така, както са формулирани, г-н Толивър.

— Ваше Благородие, вярвам, че това недоказано твърдение не е професионално медицинско мнение, а е по-скоро непрофесионално, немедицинско мнение, което не се доказва от фактите и от процеса на мислене, който той се опитва да ни принуди да следваме заедно с него. Моля това да се зачеркне от протокола на съдебното заседание.

— Не възнамерявам да подкрепя възражението ви, г-н Толивър.

Питър не преставаше да се изненадва от поведението на съдията Филдинг, старият човек от Сан Маршъл, по всяка вероятност до такава степен свикнал с дела за небрежно гледане на пациент от страна на лекар и ищци, предявяващи искове за заплащане на обезщетение, по всяка вероятност явно на страната на д-р Хеч, който все пак досега им даваше честен и справедлив шанс да се защитят.

— Почтително си оттеглям възражението, Ваше Благородие — рече г-н Толивър с мек тон на пораженец.

— Взимаме под внимание оттеглянето му, г-н Толивър. Ще продължите ли, г-н Кузман?

— Д-р Дънинг, след като сте прегледали всички съществуващи в наличност документи по заболяването на г-н Корти, след като сте прегледали патологичните диапозитиви на г-н Корти и заедно с д-р Лидър резултатите и заключенията от аутопсията, след като сте прочели всички свидетелски показания, дадени под клетва, и тази

сутрин чухте част от тях, да смятаме ли, че вашето мнение от наличните показания и доказателства, е, че смъртта на г-н Корти е настъпила вследствие на завързване на главната чернодробна артерия поради небрежност и освен това, че е нормално да последва смърт при погрешно направена лигатура по време на хирургическа операция на холецистектомия? Приемате ли тези твърдения за правилни?

— Да, напълно.

— Искам да ви попитам, дали по ваше мнение е възможно или невъзможно да се извърши както трябва, адекватно премахване на жлъчния канал с остър холецистит, плюс допълнително направена апендектомия за трийсет и три минути?

— За мен не е трудно да отговоря на този въпрос, г-н Кузман. Може в редки случаи да има смекчаващи вината обстоятелства, които да променят ситуацията, но в общи линии, бих казал, че по принцип не е възможно да се извърши и да се изпипа подобна операция за толкова кратко време. Твърде е комплицирана и твърде трудна, за да може да се приключи както трябва за трийсет и три минути. — Д-р Дънинг погледна към масата на г-н Толивър, като очакваше възражение, но след като такова не се появи, продължи: — Запознат съм със способностите на редица от най-добрите хирурзи в цялата страна, защото веднъж извършихме проучване на времето, необходимо за извършване на почти всички видове операции за Националната академия, като мислехме, че след като операционните зали на повечето болници през цялото време са претъпкани, би било от помощ да се намери начин да накараме някои от по-бавните хирурзи да действат по-бързо. Искане да открием какви методи, подходи, естествени склонности и предразположения позволяват на някои от наистина добрите хирурзи в страната да оперират по-бързо. Проучването се оказа в основни линии, неприходоносно и непечелившо, но съм донесъл цифрите със себе си, че те наистина показват, че по време на анализа ни, проведен сред най-бързите от най-добрите хирурзи на Съединените щати не е извършена *нито една* холецистектомия за време от трийсет и три минути, да не говорим пък ако включим и странична апендектомия. Всъщност при седемдесет и осем холецистектомии, които регистрирахме по време на проучването си, най-краткото време беше *четирийсет и три минути*.

След многозначителните думи, произнесени многозначително и с подчертана интонация, в съдебната зала започна да се шуми и съдията трябваше няколко минути да чука с чукчето по масата, за да настъпи тишина. Г-н Толивър не се помръдна от масата си, но се наведе да прегледа някакви бележки в дипломатическото си куфарче. Г-н Кузман изчака шумът да затихне и след това започна:

— Добре, д-р Дънинг, нека сега да ви поставя въпрос в хипотетична форма...

Съдията Филдинг завъртя стола си към съдебните заседатели, приглади коса и произнесе с по-тих глас:

— Ако позволите да ви прекъсна, г-н Кузман, бих искал да обясня на съдебните заседатели значението и важността на хипотетичния въпрос. Дами и господа, при такъв въпрос адвокатът представя последователност от факти, с които съдебните заседатели са вече запознати относно въпросния пациент, за когото става дума в това дело за небрежно гледане на пациент от страна на лекар, като дава и посочва симптоми, знаци, позовава се на разговори между главните страни по делото, ако те са уместни и имат връзка с него, доклади за проведени изпитания и изследвания, операции и лечения, извършени от ответника и други лекари и всички други допълнителни доказателства или информация, която му се стори необходима, за да формулира и зададе въпроса. Адвокатът в такъв случай се опитва да постигне от експертния свидетел, в случая д-р Дънинг, твърдение в подкрепа на обвинението на ищеца, че е имало небрежно гледане на болен от страна на лекар или в полза на обратната страна на ответника. За да докаже наличие на небрежно гледане на болен от страна на лекар, от ищеца се изисква да покаже, че ответникът не е приложил необходимото усърдие в грижите си към този пациент или не е направил вярна преценка за лечението му, или че се е отклонил от одобрените и общоприети методи на медицинско лечение. От един практикуващ лекар обикновено се очаква да прилага собствените си медицински познания и умения само до степента, до която те се притежават и прилагат и от другите лекари в неговата или други, свързани с нея, области на лечение. Според изискванията на закона, той трябва да се справи поне толкова добре, колкото би се справил със ситуацията *средният* лекар. Сега вече адвокатът на ищеца може да продължи с въпроса си.

— Благодаря ви, съдия Филдинг. Сега, д-р Дънинг, искам да предположите, че има трийсет и две годишен мъж, който, по едно време, въпреки че се намира в цветущо здраве, изведнъж развива всички симптоми и признаци на остър холецистит... — Г-н Кузман продължи да описва всички детайли по заболяването на г-н Луис Корти, след което заключи: — Така че, въпросът ми към вас, докторе, е, като вземете под внимание всички тези факти, можете ли да ни кажете дали един хирург, който е оперирал този човек и по време на операцията е завързал или лигирал чернодробната артерия вместо артерия цистика, в резултат на което пациентът е починал, е изпълнявал медицинските си задължения в съответствие с общоприетите стандарти на медицинската практика?

— Един момент, Ваше Благородие — намеси се г-н Толивър, вече по-спокоен, възвърнал на лицето си обичайния му розов цвят. — Преди докторът да отговори на този въпрос, искам да възразя срещу поставянето му. Още не е доказано дали на пациента, за когото става дума в този хипотетичен въпрос, г-н Луис Корти, наистина е била завързана чернодробната артерия или не. Адвокатът на ищеца и свидетелите му излизат от предположението, че е било така, но, както Ваше Благородие много добре знае от дадените под клетва свидетелски показания, ние имаме доказателства за противното.

— Решително се противопоставям, Ваше Благородие, на това, че директно чрез показанията на д-р Де Хаан и индиректно чрез показанията на настоящия свидетел не сме доказали, че чернодробната артерия е била преградена и запушена. Какво очаква адвокатът на ответника, да разполагаме с игрален филм, на който да е заснета цялата действително проведена от ответника операция? — Г-н Кузман сега се бе повдигнал на пръсти.

— Освен това — продължи г-н Толивър, като се запъти към съдебните заседатели, — много от подробностите по случая все още не са изнесени наяве, включително и фактът, че д-р Хеч, хирургът и лекуващият лекар, е поставил правилна диагноза, предписал е правилно лечение и е извършил абсолютно правилна хирургическа терапия.

— Знаете, че сме приели това ваше противниково твърдение, г-н Толивър — ядосано отговори г-н Кузман.

— И в допълнение — бързо продължи г-н Толивър, — че следоперативните грижи, положени за болния, не са имали никакви недостатъци или пропуски. Всъщност, дори настоящият свидетел, д-р Дънинг, изтъкна колко добре е било проведено лечението против инфекция и шок.

— Да се уточним сега, Ваше Благородие, това хипотетичен въпрос на г-н Толивър ли е или мой? Настоятелно възразявам срещу последната му забележка. Дадохме свидетелски показания за това как и защо мислим, че е имало пропуски в следоперативните грижи за пациента и някои от тях са посочени в хипотетичния ми въпрос.

— Добре, г-н Кузман — намеси се съдията, — във връзка с хипотетичния ви въпрос ще взема страната на г-н Толивър и ще ви помоля да го парафразирате. Предположението на д-р Дънинг, що се отнася до причината на смъртта, на този етап до голяма степен се базира на отрицателните доказателства и собствените му изводи, а не на наблюдавани и доказуеми факти. Съдебните заседатели не само са запознати със свидетелските показания на д-р Де Хаан относно съществуването на лигатура около чернодробната артерия, но също така и напълно осъзнават, че патологът, провел аутопсията, *не е установил наличието на подобна лигатура*. Тези две гледни точки взаимно се анулират една друга. В допълнение, интерпретацията на д-р Дънинг на събитията се базира на свидетелските показания, дадени под клетва, на данните и писанията на други хора, и по-точно на д-р Пармилий, който сам е експертен свидетел по това дело. Мнението на един експертен свидетел въз основа на това на друг експертен свидетел по едно и също дело се приема като некомпетентно и явно нашият случай в момента е горе-долу такъв. Затова възнамерявам да ви помоля да парафразирате въпроса си, не целия, а по-скоро последната част, само тази, която е свързана с чернодробната артерия. Тази връзка ще се зачеркне от протокола на съдебното заседание и искам да повторите отново хипотетичния си въпрос без нея.

Питър стисна устни и едва ли не изсвири през зъби.

— Какво става? — го попита Пеги Корти.

— Господи, та това вече действително е лоша новина, Пеги. Възнамеряват наистина да попречат на показанията на експертния ни свидетел. Съдията има право да постанови насоката, в която се задават тези въпроси, да постанови формата им на задаване и съвсем точно да

посочи съдържанието им, доколкото разбирам. Досега бях останал с впечатлението, че съдията е доста справедлив, но вече наистина сме в беда. Първо, не ми позволи аз да бъда експертен свидетел, а сега не иска да приеме и д-р Дънинг като такъв. Разбива цялото ни дело на парченца.

— Ваше Благородие, отправям сериозно възражение срещу това — казваше г-н Кузман, — просто не мога да приема постановлението ви за правилно. Хипотетично казано, аз би трябвало да съм този, който да има право да определи дали самият въпрос, независимо от отговора, се основава на предходни свидетелски показания, на които може да се вярва и които притежават нужната тежест. Ролята на съдебните заседатели е да определят фактите. Както знаете, отговорът на този хипотетичен въпрос е само едно мнение и се предполага, че съдебните заседатели и единствено и само те, трябва да решат дали свидетелските показания на които се базира това мнение, могат да се приемат за достоверни или не. Цитирам ви делото на Багос срещу Ренси, приложение 117, стр. 284 и широко известното дело на Хофман срещу Лейенкист от 1934 година. Бих бил много разочарован, ако не ми разрешите да формулирам въпроса си, както искам.

— Няма да ви разреша да го сторите тук, г-н Кузман. Ще проверя първия ви цитат, вторият ми е известен.

— Мисля, че тук по-скоро би могло да се приложи като прецедент делото на Блек срещу Блекуел, Ваше Благородие, от 153 А. С. А., 502 — обади се г-н Толивър.

— Не, не съм съгласен — рече г-н Кузман.

— Достатъчно, господа. Аз съм напълно в състояние да ръководя този съд, без помощта на нито един от двама ви. И на вас, дами и господа съдебни заседатели, трябва да ви напомня, че сте длъжни да пренебрегнете всичко и да не обръщате внимание на нищо, което адвокатите привеждат тук като цитати от показанията или на опитите им да обяснят показанията по начин, който се отклонява от действителните показания, дадени тук. Единствените показания, които трябва да вземете под внимание, са тези, дадени в съдебната зала от самите свидетели, като вие и само вие сте тези, които трябва да ги анализирате и да прецените на кои от тях може да се вярва и на кои не, след което да стигнете до окончателното си решение, както намерите за подходящо. Сега можете да продължите, г-н Кузман.

— Ваше Благородие, бих искал да възразя срещу постановлението ви във връзка с хипотетичния ми въпрос.

— Това си е ваше право и привилегия, г-н Кузман — хладно отвърна съдията, като гледаше деспотично надолу към адвоката. — Нека желанието ви бъде отразено в протокола на съдебното заседание.

Г-н Кузман се върна при своята маса, като с характерен жест премести косата си напред.

— В такъв случай, да видим... — въздъхна той и остави недоволството му да изпълни залата, да проникне в съдебните заседатели, преди отново да продължи с въпроса си, като говореше бавно и изнервено. — Д-р Дънинг, вземете под внимание фактите, които ви изброих в този хипотетичен случай, когато няколко дни след холецистектомия младият човек е починал от остро увреждане на черния дроб. — Г-н Кузман направо процеди последните думи през стиснати устни. — Можете ли да ни кажете, като изхождате от тези факти, дали този лекар по ваше мнение е изпълнил професионалните си задължения както подобава на лекар специалист с голям опит и стаж в общата хирургия, в град като Сан Маршъл?

— Г-н Кузман, вярвам, че фактите в този хипотетичен случай наистина сочат, че лекарят не е показал необходимото умение, грижи и компетентност, които би трябвало да се очакват от лекар с подобен ранг в град като този. Бих искал, ако може, да поразширя малко отговора си.

— Разбира се.

— Ако вземем събитията едно след друго, по реда, в който са се случили, няма основание да се мисли, че операцията за премахване на жлъчния канал е била неправилна. Напротив, точно обратното, това е било най-правилното действие в момента. Но да вземем след това бързината на извършването ѝ, която вече ми говори за проявена небрежност...

— Възразявам, Ваше Благородие, на основание, че това е извод, до който съдебните заседатели, а не свидетелят, сами трябва да стигнат — рече г-н Толивър.

— Възражението се приема.

— В такъв случай позволете ми да кажа, че скоростта, с която е била извършена хирургическата операция ми говори за бързане, тъй като е била направена по-бързо, отколкото може да се извърши

подобна хирургическа операция компетентно. Впоследствие, пациентът е бил първостепенна отговорност за д-р Хеч и ако има доказателство, че той е споделил тази своя отговорност частично с някой друг, това в никакъв случай не го освобождава от тежестта на първоначалното обвинение. След това лекарят е отказал да последва съвета на квалифициран хирургически консултант повторно да отвори коремната кухина на пациента, като този консултант е имал предвид, че е възможно да има лигатура на чернодробната артерия, която да причинява тези проблеми и ако се докажело, че е така, по този начин е щял да спаси живота на пациента си. Вярвам, че идващите след показанията ми дискусии ще ви доведат до извода, че точно така е трябвало да постъпи. Най-накрая, струва ми се, както вече посочих, съществува силна презумпция, силни косвени странични доказателства — дори и да пренебрегнем директните показания на д-р Де Хаан — които водят до мнението, че смъртта на този човек е причинена от прекратеното функциониране на чернодробната артерия. Ако случаят е такъв, и артерията наистина е била завързана и прерязана от хирурга по погрешка, то тогава ще кажа, че няма съмнение, че става въпрос за небрежно и некомпетентно отношение към болен от страна на лекар, които са станали причина да се отнеме живота на този млад човек.

Чу се силно ръкопляскане от един ъгъл на залата и Питър се огледа, като се опита да види кой ръкопляска, но съдията удари с чукчето по масата и призова залата към тишина.

— Няма да допусна повече такава държане. Всеки, който си позволи да се държи по този начин в съдебната зала, ще носи отговорност за проявено неуважение към съда. Считайте това за единственото ми предупреждение.

— Д-р Дънинг — продължи г-н Кузман, — искам да ви благодаря за смелите ви показания.

— Не е нужно, Ваше Благородие — ядосано се намеси г-н Толивър, — адвокатът на ищеца добре знае, че не е правилно и е неетично и... — процеди през зъби нещо той.

— Добре, господа, добре. Хайде сега по-малко да се занимаваме с личностите ви и да обърнем по-голямо внимание на свидетелските показания.

— Ваше Благородие, при всички положения възразявам срещу отговора — рече г-н Толивър. — Свидетелят отново повдигна въпроса

за чернодробната артерия, след като съдът ясно му посочи, че този въпрос трябва да се изключи от показанията и мнението му.

Съдията дълго седя, като гледаше д-р Дънинг, след това изви врата си нагоре, за да погледне към тавана и накрая рече:

— Г-н Толивър, ще оставя на съдебните заседатели да преценят това. Продължете, г-н Кузман.

— Значи, д-р Дънинг, вие вярвате, на базата на този хипотетичен случай, който както знаете се отнася до действителното дело, което разглеждаме в момента, че е проявена небрежност?

— Наистина го вярвам. Този вид операция, холецистектомията, може да причини смърт, но това много рядко се случва при хора на такава млада възраст и определено никога при подобна поредица от обстоятелства. Действително смятам, че е допусната небрежност и немарливо отношение от страна на хирурга, извършил операцията.

— Благодаря ви много, докторе, това е всичко.

— Господа, след кратка следобедна почивка, ще продължим с кръстосания разпит на д-р Дънинг. Дами и господа, моля не забравяйте за предупреждението ми.

Кръстосаният разпит от страна на г-н Толивър беше направо жесток. Питър го бе сметнал за приятен човек, по-скоро мек, отколкото груб, но сега беше направо смъртоносен. Закопа надълбоко и нямаше намерение да излиза оттам. Беше изключително груб в маниерите си, в тона на гласа си и в езика, който използваше, далеч по-груб, отколкото при кръстосания разпит на Питър.

Първо адвокатът накратко премина през титлите и документите за правоспособност на Арнолд Дънинг, като отправи към съдебните заседатели критични отрицателни забележки: не бил истински професор, написал бил само една книга, само временно заемал длъжността завеждащ факултета по хирургия, което било съвсем различно от това да го завеждаш наистина. Не бил специалист по хирургия на жлъчния канал, а специалист по обща хирургия. Г-н Толивър бил прегледал публикуваните му трудове и установил, че повечето от тях се занимават с рани от изгаряния, стомашна хирургия на язви и методи за резекция на вътрешностите, което не пропусна да изтъкне.

— Сега да видим, кога за пръв път ви поканиха да станете експертен свидетел по това дело, докторе?

— Преди около два месеца.

— Значи да предположим, че е било през месец май, така ли?

— По-скоро края на април.

— И как се свърза г-н Кузман с вас, по телефона или с писмо?

— По телефона.

Тук г-н Кузман го прекъсна.

— Знам, че това е кръстосан разпит, Ваше Благородие, но не разбирам какво съществено има в този въпрос. Бих искал да отправя възражение на основание, че въпросът е абсолютно несъществен.

— Ще позволя въпросите предмет на вашето възражение — рече съдията.

— Докторе, давали ли сте свидетелски показания за г-н Кузман и преди?

— Ваше Благородие, ще възразя и срещу този въпрос като несъществен.

Г-н Толивър започна:

— Вярвам, че съдебните заседатели имат право да...

— Ще разреши въпроса на основание, че е възможно да докаже пристрастие или предубеденост, въпреки че не изразявам по този начин никакво мнение — отвърна съдията Филдинг.

— Давали сте показания за г-н Кузман и преди, нали? — запита г-н Толивър.

— Да, преди около две години.

— Не е било в дело във връзка с д-р Хеч — допълни г-н Кузман.

— Бяхте ли се срещали с д-р Хеч и познавахте ли го преди да дойдете да дадете свидетелски показания тук?

— Не, никога.

— Сигурен ли сте, че никога не сте го срещали или не сте се запознавали с него по време на някое от хирургическите ви събирания?

— Не, поне доколкото си спомням.

— Това продължава да е от несъществено значение, Ваше Благородие — обади се г-н Кузман.

— Ще го позволя на същото основание, въпреки че и на мен въпросите не ми се струват особено продуктивни.

— Добре, Ваше Благородие, ще продължа нататък. Преди често ли сте давали показания в дела за небрежно отношение към пациент от страна на лекар?

— Около пет или шест пъти.

— И винаги ли на страната на ищеца, г-н Дънинг?

— По принцип не, но май повечето пъти беше така. Лекарите, които познавам, нямат нужда от мен на свидетелското място в съда.

Г-н Филдинг извъртя поглед към тавана при тези думи.

— Зачеркнете последното твърдение. Докторе, подобен род забележки изобщо не ви подхождат. Между другото, г-н Толивър, остава ни още около час време за днес и знам, че докторът е от Лос Анджелис. Ако смятате, че сте в състояние да приключите за това време или най-много за час и половина, бих могъл да издържа.

— Имам страшно много въпроси, Ваше Благородие. Не съм сигурен, че ще успея да се справя за толкова кратко време. Вярвам, че ще трябва да продължим и утре.

— При скоростта, с която кара, със сигурност така ще стане — тихо се обади г-н Кузман.

При тези думи хората в съдебната зала се размърдаха. Старата вентилационна система беше изключително шумна, но въпреки това недостатъчна, така че повечето от съдебните заседатели и зрителите си бършеха лицата с кърпички, попиваха потта от веждите си и изтриваха горните си устни.

— Д-р Дънинг, вие ще получите хонорар за професионално даване на експертни свидетелски показания в съда днес, нали?

— Да.

— Тази сума внушителна ли е?

— Бих казал, че да.

— Четирицифрена ли е?

— Не чак толкова голяма.

Г-н Толивър мина първо през следоперативните събития и запита за много от дребните детайли на следоперативното лечение, като четеше нарежданията на д-р Хеч от амбулаторната карта и оставяше докторът да отговори, ако сметнеше отговорите му за приемливи. Съгласи се с всички прочетени нареждания, които бяха повече от двайсет и пет, с изключение на едно — да се използва разхлабително средство и едно друго във връзка с преливането на кръв, макар да призна, че тук вече може да става въпрос за преценка в момента и има смекчаващи вината обстоятелства, които не са включени в амбулаторния картон.

— И така, бихте ли казали, че сте съгласен с общия характер на провеждане на лечението, както ви бе прочетено от нарежданията на д-р Хеч, които обсъдихме, с изключение на двата примера от общо двайсет и седем?

— В този момент не съм съгласен с даването на разхлабително средство незабавно след операцията и с преливането на кръв. Вече посочих, че повторна операция е била предложена и отхвърлена, така че като вземем под внимание всичко споменато дотук, това ми дава основания да не се съглася със смисъла, който вие влагате в термина „общият характер на лечението“, господине.

— Както сте прочели в свидетелските показания, дадени под клетва, докторе, д-р Хеч, както по-късно самият той ще даде показания и ще свидетелства, посочва, че той е извършил хирургическата операция... — Г-н Толивър спря за миг.

— Ще признаем това противниково твърдение, Ваше Благородие — вмъкна със смях г-н Кузман, като този път и съдията за пръв път през целия процес досега се усмихна.

— Благодаря — отвърна г-н Толивър. — Сега, д-р Хеч като е извършил тази операция, е посочил, че ясно е идентифицирал чернодробната артерия и е отделил артерия цистика от нея, преди да я завърже. Ще признаете, нали, че той се е намирал в по-добро положение от всеки друг, за да може да види това, което е видял?

— Да.

— И д-р Хеч, както той самият ще свидетелства и е посочил в дадените си вече показания... ето, нека да ви ги прочета. — Г-н Толивър прочете няколко пасажа от показанията, след което зададе въпроса си. — Така че д-р Хеч също е видял и наблюдавал тъканта при аутопсията и твърди, че е била завързана артерия цистика, а не чернодробната артерия. Не смятате ли, че е бил в по-добро състояние от вас да прецени състоянието на циркулацията в тази област, точно както бихте били и вие при една извършвана от вас операция, след която е извършена аутопсия?

— Не зная какво ви дава основание да допуснете, че и аз бих могъл да изпадна в подобна ситуация... — започна д-р Дънинг, но преди да си свърши репликата, съдебната зала избухна в смях. — Не съм имал за цел да предизвикам смях с толкова сериозен въпрос.

— Бих искал да посоча — обади се г-н Кузман като стана, докато говореше, — че не вярвам адвокатът на ответника да допуска дори и за миг свидетелят да даде твърдение дали вярва или не, че обвиняемият ще си признае пропуска и грешката и ще тръгне срещу собствените си интереси.

Д-р Дънинг продължи, преди съдията да успее да се обади:

— Естествено, нямам представа какво е видял д-р Хеч по време на операцията.

Г-н Кузман продължи с възражението си:

— И свидетелят никога не би могъл да каже на съда какво д-р Хеч е видял или направил тогава.

— Убеден съм, въз основа на досега получената и премислена по време на това дело информация, че циркулацията на кръвта към черния дроб е била възпрепятствана. И преди казах, че това е мнението ми.

— Мисля, Ваше Благородие, че имам право да получа отговор на въпроса си — каза г-н Толивър.

— Реших, че вече ви е отговорено.

— Не. Аз попитах дали свидетелят не смята, че д-р Хеч е бил в по-добро положение да определи състоянието на циркулацията към черния дроб, включително и на чернодробната артерия и бих искал да получа конкретен отговор с „да“ или „не“.

— Да, няма съмнение, че е бил в по-добра позиция.

— Ваше Благородие, мисля, че ще задържа до утре останалата част от въпросите си.

— Добре, в такъв случай закривам днешното съдебно заседание. Дами и господа, очакваме ви отново тук утре, в десет часа сутринта.

Питър започваше все повече и повече да съжалява семейство Корти. Изпитанието на съдебния процес, през който трябваше да минат и който непрекъснато пресъздаваше образа на добрия им млад Луис и заболяването му, беше истинско мъчение за тях. Оказа се обаче, че и краят на процеса може да се окаже мъчителен, защото Луис щеше още повече да се отдалечи, когато всичко свършеше.

Питър излезе заедно с тях от съдебната зала.

— Изглеждате ми уморена, Пеги. Както и Амадео — рече той. — Може би няма да е зле да пропуснете утрешния ден.

— Точно това ѝ казвам и аз. Нямам нищо против тя да си почине — рече г-н Корти.

— Няма да остана нито за миг настрана. Единственото, за което съм в състояние да мисля, е това, което става тук. Освен това г-н Кузман каза, че *аз трябва* да присъствам на процеса. Не парите са това, което ме интересува обаче. Искам да направя това за Луис. Мисля, че г-н Кузман е много добър адвокат и съм готова да постъпвам, както той казва. Допускам, че днешният ден е лош и за него. Той е този, който има уморен вид тази вечер, според мен. Той е този, който трябва да си вземе почивен ден. Но той, освен всичко друго, ще да прекара половината нощ в четене.

— Знам, че е работил много и снощи, защото, когато свършим да представяме делото на ищеца, ответната страна ще поиска прекратяване на делото и той предварително трябва да се подготви за това. Така че довечера може да си почине и по всяка вероятност утре ще изглежда по-добре. Лека нощ, Пеги.

— Лека нощ, докторе.

— Все още не можете да ме наречете Питър.

— Може би ще мога, когато всичко това свърши. Вие някак все още сте замесен в делото и трябва да ви наричам „докторе“. Разбирате ли какво искам да кажа?

— Да.

Питър се запъти към паркинга и отвори вратата на форда си. На предната седалка беше седнала Ан, която го чакаше.

[1] Състояние, причинено от недостиг на кръв и кислород. — Б.пр. ↑

ПЕТА ЧАСТ

39.

— Здравей, Питър — рече тя.

— Ан, какво правиш тук?

— Реших, че искам да те видя. Бях в съда и слушах делото целия следобед.

Питър не можеше да повярва, че онзи ден бе погледнал Розали Хеч и я беше сметнал за красива. Ан беше два пъти по-красива от нея. Черната ѝ коса отново бе пораснала и блестеше, очите ѝ святкаха, а бузите ѝ бяха зачервени, като прекрасният чип нос беше все още на мястото си, за да му се порадва.

— Ти си била в съдебната зала?

— Обадох се на Марш и той ме доведе. Веднъж изръкопляска силно и ти се обърна. Бях сигурна, че не може да не си ме забелязал тогава.

— О, значи той е бил този, който изръкопляска. — Питър беше толкова учуден, че я вижда, че му беше трудно да води нормален разговор. — Много съм изненадан. Защо си тук, Ан?

— Дойдох, защото искам да ти кажа нещо, но преди това трябва да ти задам един въпрос.

— Какъв?

— Сърдиш ли ми се, възмутен ли си от поведението ми или нещо подобно?

— Не, няма нищо такова. Просто много се радвам да те видя. Защо питаш?

— Предполагам, че не си разбрал защо постъпих така тогава, така че те моля да ме оставиш да ти обясня. През целия си живот не съм се сблъсквала с нещо по-трудно за приемане от факта, че няма да мога да родя. Винаги много съм искала да имам деца. Просто знаех, че след операцията няма да можеш да ме обичаш така силно, както преди, защото ще объркваш любовта със съжалението, което изпитваш към мен. Освен това с теб тогава беше много трудно да се общува, беше много променен и в този момент, когато имах най-голяма нужда от обич и внимание, ти беше толкова разсеян и мисълта ти винаги беше

някъде другаде. Чак след това разбрах каква идея те бе завладяла. Естествено, ти си работел като вол и през цялото време страшно си се изморявал.

— Съжалявам, ако съм се държал зле към теб тогава.

— Ти просто си бил обсебен от идеята да хванеш д-р Хеч на местопрестъплението. Предполагам, че сега си успял до известна степен да се освободиш от тази вманиаченост. Вече изглеждаш променен, далеч повече, отколкото в началото, освободен, върнал се отново към живота. И си напълнял.

— Седем кила. Даже съм и почернял.

— Изглеждаш прекрасно.

— Какво се опитваш да ми кажеш?

— Нали ти споменах, че известно време излизах с един стар приятел, Стенли Ивънс. Е, знам, че ще ме попиташ, да, целувал ме е няколко пъти. Исках да го направя. Исках да видя дали целувките му ще означават нещо за мен, нещо подобно на онова, което означаваха твоите. Не можах да установя разликата. Целува се прекалено добре.

— Не разбирам защо ми казваш всичко това.

— Почакай един момент и ще разбереш. Сега ще стигна до същността на въпроса. Преди няколко вечери Стенли направи опит да спи с мен. Не мога да кажа, че не съм му дала възможност — по-точно не съм го молила или нещо от този род, ала и не му дадох ясно да разбере, че не съм съгласна.

— Наистина ли държиш да ми кажеш всичко това?

— Да. Както и да е, скоро след като започна да става сериозен в намеренията си — не се случи нищо, само ме целуна, каза ми, че иска да спи с мен и разговаряхме за това — тогава разбрах, че изобщо не ме интересува, че пет пари не давам за него, нито пък за някой друг, освен за теб. Наистина те обичам. Мислех си, че е така, но трябваше да бъде сигурна в чувствата си и сега съм. А ти?

— Знаеш, че те обичам и съм луд по теб от първия момент, в който те видях. Как се чувствам ли? Подлудявам с всеки изминат миг.

Питър я придърпа към себе си и я целуна. Никога досега не я бе обичал толкова силно, колкото в този момент, никога устните ѝ не му се бяха виждали толкова сладки, когато го целуваше. Тя се отдръпна, за да си поеме дъх и той отново я целуна, по-дълго и по-силно. Хората,

които излизаха от съдебната зала, се спираха да ги гледат, преди да продължат по пътя си.

— Толкова си красива, Ан — обърна се към нея той, — толкова си мека, топла и сладка. Не съм излизал с друга жена през цялото това време, дори не съм и поглеждал друга, дори не съм и помислял за друга през всичките тези месеци. Ти си единствената ми грижа и сега не трябва да се безпокоя повече за това, защото се върна при мен. — Целуна я по бузите, целуна сълзите по клепачите ѝ.

— Скъпи, искам да се оженим — рече тя. — Не можем ли да се оженим по някое време в близко бъдеще?

— Разбира се, че трябва. Ще останеш ли тук тази нощ?

— Да, татко ме очаква.

— Виж какво, искам да взема годежния пръстен от апартамента ми, за да мога отново да ти го дам. Хайде да излезем да вечеряме някъде, да празнуваме, да се напием.

— На края на лятната сесия съм, имам изпити следващата седмица. Не мога да си позволя да прекалявам. Не мога да си позволя утре да съм махмурлия.

— Чувствам се като бомба, която всеки момент ще избухне, но добре, съгласен съм да бъдем умерени в държанието си. Има толкова много неща, за които трябва да поговорим. Искам да избира място, на което да се установя. Реших да стана лекар-резидент. Ориентирах се към хирургията. Не знаеш за това мое решение.

— Мисля, че решението ти е съвсем правилно.

— И ще дойдеш ли с мен, където и да отида?

— Разбира се.

— Прекрасно. Днешният ден се оказа страхотен.

— Целуни ме пак, след това ще се прибера вкъщи и ще те чакам.

— Разбира се. Целият съм на твоите услуги и на милостта ти.

40.

Г-н Кузман се обади на Питър рано на следващата сутрин.

— След лошия ден в съда вчера, Питър, днес ти се обаждам с още по-лоши новини.

— Какво има?

— Един свидетел избяга и ни изостави.

— Кой?

— Приятелят ти Норман Силвана. Накарах секретарката си да го потърси вчера в кабинета му, за да му напомни, че искаме днес да даде показания, но ѝ отговорили, че майка му внезапно се разболяла и отлетял на Изток при нея и че няма да се върне до няколко седмици. Какво ще кажеш?

— За бога! Знам, че майка му е възрастна, над седемдесет, но тук има нещо гнило.

— Разбираш ли, аз допуснах грешка. Той не искаше да дава показания, както знаеш. Ясно ми го показа. Така че сега ни извъртя номер, като ни изчезна под носа. Моя е вината, че не му изпратих официална призовка като свидетел. По всяка вероятност положението е безнадеждно, но си помислих, че може да имаш представа как да се свържем с него на Изток.

— Нямам. Дори не знам в кой град живеят родителите му, освен че са някъде около Ню Йорк. Какво ще правите в съда?

— След като Хюстън приключи с д-р Дънинг, ще има малко преадресиране и промяна на реда, след което предполагам, че ще трябва да прочета свидетелските показания на д-р Силвана, дадени под клетва пред съдебните заседатели. Няма какво друго да направя. Това ще приключи делото на ищеца и, естествено, след това от страна на ответника ще предявят иск за прекратяване на делото и той ще се разгледа в кабинета на съдията. Направо се безпокоя за изхода, като имам предвид поведението на съдията вчера. Но както и да е, поразвърти се насам-натам и проучи какво действително се е случило на Силвана.

— Ще се обадя на моя приятел Марш, анестезиолога. Той няма начин да не знае.

Маршъл беше в операционната зала заедно с Хеч, но можа да вдигне телефона.

— Разбира се, че знам какво се е случило. Норман се насра от страх като пиле и направо избяга. Майка му не е по-болна, отколкото е била през цялата изминала година. Хей, слушай — снижи глас той, — знаеш ли, че старият Хеч е наистина потресен от тази история? Станал е параноик, човек направо не може да го познае. Онзи ден уволни стария Стийв, санитаря, който работи тук от поне сто години и гледа всички подозрително, като че ли кроят заговор срещу него. И яде, яде като разпран. Непрекъснато дебелее. Забеляза ли?

— Наистина, май напълнява.

— По дяволите, качил е десет кила за последните две седмици. Ти видя ли се с Ан вчера?

— Да.

— Вече всичко наред ли е между вас двамата?

— Да.

— Е, така повече ми харесва. Като свърши процесът, ще ми дойдете на гости, ще ви поканя на вечеря и ще се напием заедно, както си му е редът.

В съда Хю Толивър започна сутринта, като прочете на д-р Дънинг описанието на операцията, след което запита дали му прилича на нормална процедура. Хирургът отговори, че да, и после адвокатът започна да му задава въпроси за бързината на операцията, попита го дали не се забелязват големи вариации в различните индивидуални случаи, с което д-р Дънинг се съгласи.

Адвокатът му изложи накратко за пример поредица от случаи, взети от болницата „Бей“ в Сан Франциско, голяма, частна старовремска институция, като направи списък на времето, през което са били извършени всичките холецистектомии през последните три години; бяха установили няколко, извършени за срок от трийсет и осем до четирийсет и една минути. Щеше ли д-р Дънинг да направи някакъв

коментар по този въпрос? Той просто отвърна, че независимо от всичко, това му се струва твърде малък период от време за извършване на подобна операция и добави:

— Забелязвам, че сред цитираните от вас случаи няма нито една операция, извършена за трийсет и три минути.

После на експертния свидетел бяха зададени десетки въпроси, след което Хю Толивър го предаде на г-н Кузман за кратък повторен разпит и го освободиха от свидетелското място. Тогава г-н Кузман обясни на съдията и на съдебните заседатели, че следващият свидетел, д-р Норман Силвана е бил извикан по спешност при майка си, която неочаквано се разболяла сериозно и не може да свидетелства. Възнамерявал да отсъства в продължение на няколко седмици, не е бил призован като свидетел с призовка до момента, в който е заминал, и вече е дал писмени показания под клетва.

— И все пак за мен това дойде като гръм от ясно небе, Ваше Благородие — обясни г-н Кузман. — Очаквах д-р Силвана да се яви лично пред уважаемия съд. Всеки ден го уведомявах за напредъка на следствието и разглеждането на делото, за да има представа докъде сме стигнали, когато се изправи на свидетелското място и все пак е заминал, без дори да ме уведоми. Чувствах, че имаме нужда от личното му явяване и показания пред съда, за да можем да представим делото в пълна светлина, но при това положение, се чудех дали ще ми разрешите да прочета на съдебните заседатели пълните му писмени показания, дадени под клетва.

— Давайте, разрешавам.

Четенето отне часа, оставащ до обедната почивка, както и четирийсет и пет минути от нея. Веднага щом приключи, г-н Кузман каза:

— Бих искал да си запазя правото по-късно да призова този свидетел пред съда за даване на показания по делото, ако се появи в града, преди то да попадне в ръцете на съдебните заседатели за издаване на съдебно решение.

— Добре — съгласи се съдията. — Д-р Хеч, в качеството си на работодател на д-р Силвана, смятате ли, че той ще се върне в града през следващата седмица?

— Не вярвам, Ваше Благородие. Не стигнах до подобно заключение от начина, по който ми представи ситуацията със

здравословното състояние на майка си.

— Бихме могли да използваме и тези показания, Ваше Благородие — обади се г-н Толивър от масата си. — Можете да не се съмнявате в това.

— Ваше Благородие, бих искал да прочета за протокола краткия разпит на д-р Джоузеф Лидър — тихо изрече г-н Кузман.

— Добре. Започвайте.

Той приключи след петнайсет минути, постави документите на масата, свали си очилата, блажено се усмихна на съдебните заседатели, след което се обърна към съдията.

— Ваше Благородие, с настоящето ищцата счита иска си за изложен и предявен.

Г-н Толивър веднага се изправи:

— Ваше Благородие, имам въпрос, който искам да повдигна пред съда.

— Ще отнеме ли време?

— По всяка вероятност.

— Трябва да ви уведомя, че е време за обедна почивка, след което ме очакват други дела, така че ако господа адвокатите не възразяват, нека да освободим съдебните заседатели до десет часа утре сутринта, когато ще продължим.

— Добре — съгласи се г-н Кузман.

— Дами и господа, моля не забравяйте инструкциите ми да не обсъждате с никого този случай. Ще се срещнем отново тук в десет часа, утре сутринта. Пристав, изпразнете съдебната зала, моля.

Г-н Кузман направи знак на Питър да остане.

— Всичко ще бъде наред — прошепна той.

След по-малко от десет минути бяха готови да продължат.

— Добре, г-н Толивър. Слушаме ви.

— Ваше Благородие, бих искал да предявя иск за прекратяване на делото от името на ответника. Искането ми се основава на липса на достатъчно доказателства, представени на съда, които да гарантират предаването на делото за разглеждане и взимане на решение от съдебните заседатели по отправеното към ответника обвинение за небрежно отношение към пациент от страна на лекар. От представените доказателства няма нищо, което да потвърждава, че д-р Хеч е причинил смъртта на този човек и със сигурност абсолютно

нищо, което да доказва проява на небрежно отношение от негова страна. Този човек е починал вследствие на остро увреждане на черния дроб, което може да възникне в резултат на токсични или инфекциозни поражения. Съществуват и много други причини за заболяване от хепатит, включително и наличието на вирусния хепатит, както призна дори и д-р Дънинг, но няма доказателство, а със сигурност трябва да се представи доказателство — ние разполагаме с много доказателства от страна на ответника за противното — но няма никакво доказателство, установено от ищцата, че е имало неправилно и небрежно завързана лигатура около чернодробната артерия на този човек. Сигурен съм, че тук е приложимо делото на Джорджсън срещу Томлин, искам да кажа Томкин, параграф 14, алинея втора.

— Записах си — рече съдията Филдинг.

— Да, страница 272. И също така делото Проспект срещу Шин, 116 параграф, приложение второ на страница 353. Обикновено подобни дела означават, че хората може да са починали след извършена хирургическа операция, като тя се оказва точно холецистектомия, без да се приема небрежност като презумпция. Това е общоизвестен факт, всъщност бих казал, че е общоприет общоизвестен факт и вярвам, че не съществува основание да се допуска противното като презумпция.

Гласът на г-н Толивър заглъхна, спокойно, уверено, любезно, но с апломб и Питър забеляза как внимателно спираше след всяка посочена отправна точка, за да може съдията да си води бележки. Беше приключил речта си за двацет минути, след което започна г-н Кузман, първоначално малко нервно, и дори гласът му леко трепереше от възбуждане, но постепенно, в процеса на говорене, ставаше все по-уверен и по-уверен, като най-накрая започна рязко да отсича аргументите и цитатите си с внушителен авторитет и бързина. Питър се възхити на способността му да увлича слушателите си — той грабна вниманието им и ги преведе през редица сложно изтъкани пътеки, въведе ги и ги изведе през различни врати, мина през различни коридори и влезе в други стаи, с учудваща логична последователност и проследяване на събитията. Говори в продължение на почти четирийсет минути, преди да резюмира:

— Ваше Благородие, що се отнася до въпроса за прекратяване на делото, вярвам, че имаме установено признание за проявена липса на

интерес от страна на самия д-р Хеч, когато е казал пред д-р Де Хаан в разговора си с д-р Силвана, че няма намерение повторно да оперира този млад човек, защото според него това би било равносилно на подписване на смъртната му присъда, след което е казал: „Нямам никакво намерение да нося отговорност за това!“. По-специално по време на този разговор е станало ясно, че д-р Силвана го е карал да направи повторна операция и е казал на д-р Хеч, че има чувството, че лигатурата е направена около чернодробната артерия, вместо около артерия цистика. Дори и да вземем този единствен довод, смятам, че това дело има право да се предаде на съдебните заседатели за разглеждане и взимане на решение дали хирургичната връзка е била направена около чернодробната артерия. На кого ще повярват, дали на д-р Дънинг и д-р Де Хаан, или на д-р Хеч? Те са тези, които трябва да преценят на кого може да се вярва и кой е по-достоверен като свидетел в показанията си. Трябва да им се даде възможност да се произнесат по това дело.

— Господа, ще взема думите и на двама ви под внимание. Внимателно ще прегледам цитатите ви и след това можем отново да се съберем в кабинета ми, преди започването на съдебното заседание утре.

— Какво мислите? — запита Питър г-н Кузман, когато излизаха от съда.

Дребният адвокат сви рамене.

— Не смятам, че ще им разреши прекратяване на делото. Просто не смее. След вчерашния ден обаче, май му се иска да го направи.

На следващия ден съдията разговаря с адвокатите в кабинета си. Питър чакаше, когато двамата адвокати влязоха в съдебната зала с помощниците и асистентите си, но не можа да прецени нищо от израза на лицата им.

— Е? — запита Питър г-н Кузман през рамото му, след като адвокатът седна с кратко кимване.

— Отказа иска за прекратяване на делото, но след като отпрати съдебния протоколчик, както и Хюстън, поиска да разговаря с мен насаме. Каза ми, че ще е по-добре да подобрим доказателствата за вина от страна на ищцата преди края на процеса или ще бъде принуден да

насърчи подобно действие от страна на г-н Толивър към края на изслушването на свидетелите на защитата. Каза ми, че се отнася много сериозно към подобни дела, по принцип действа предпазливо при установяване вината на даден лекар за небрежно отношение, и иска да види дело „prima facie“, тоест първокласен случай, който може да се представи на съда, за да постъпи по този начин и че досега не е установил наличие на подобни доказателства от наша страна. О, проведохме страхотен кратък разговор, от класа!

— Чудя се защо ли г-н Толивър чак сега влезе?

— Чакаше отвън, за да се опита да разбере какво, по дяволите, става. Не му подсказах с нищо накъде вървят нещата.

Влезе д-р Хеч заедно с г-жа Хеч, а зад тях вървяха г-н Корти и Пеги Корти. Семейство Хеч не обърнаха никакво внимание на семейство Корти, както и обратното. Не беше ли нелепо, помисли си Питър, след всичко станало преди, как хората продължават да седят дни наред в една и съща съдебна зала без никога да се забелязват един друг, без да поглеждат през стаята и се държаха, като че ли другите не съществуват? С изключение на момента, когато застанеха на свидетелското място. Реалността се възвръщаше, когато човек застанеше там. Тогава се виждаха намръщванията и шепнененията, и дори се чуваха по-високите реплики от свидетелските показания на другия, но веднага щом човек напуснеше свидетелската скамейка, отново влизаше в света на преддверието на ада и преставаше да забелязва каквото и да било около себе си.

Г-н Кузман отново се наведе през масата, за да каже на Питър:

— Трябва на всяка цена да задълбаем в това дело, докторе. От сега нататък е важно добре да проучваме и планираме всеки свой ход, като внимателно и задълбочено анализираме техните. Винаги когато е възможно, е хубаво заедно още веднъж да преглеждаме свидетелските им показания. Може да изскочи нещо, което да ни помогне. Ще наема наш докладчик стенограф, който след това да ни напечатва показанията, за да можем вечерта заедно да ги изучаваме.

— Знаете ли, досега не съм прегледал фотостатите на болничните записи. Мислите ли, че трябва да го направя?

— Би могъл да ги провериш този уикенд. Днес е четвъртък. Предполагам, че ще им отнеме поне три-четири дни, за да минат

редовните им свидетели. Хеч и Пармилий са на ред следващата седмица.

— Ще ги прегледам.

— Също така уреждам младшият ми партньор, Франк Кренна, който пълноценно работи с мен по това дело, да приготви позицията ни за следващата петиция за отхвърляне на делото на ответника до съда, след като свидетелите му дадат показания. Освен това, хайде днес на обяд да видим дали семейство Корти ще се съгласят да се хранят с нас, за да мога и на тях да обясня новата ни тактика.

Първите свидетели на ответника бяха медицински сестри, този път включително и г-ца Уест. Следобедът отново беше топъл и вентилаторът на тавана не преставаше да скърца при въртенето си. Повечето от слушателите си бяха съблекли саката. След сестрите на свидетелското място се изкачи първият експертен свидетел от страна на д-р Хеч, възрастен известен хирург от Сан Франциско, бивш председател на щатската медицинска общност, който определено беше на страната на Хеч и подчерта убеждението си, че случаят Корти е бил умело подхванат и лекуван, както трябва, че смъртта му се е дължала на ендотоксичност на грамнегативен бактериален микроорганизъм, който се разпространил в кръвния поток от жлъчния канал и е отнел живота на този млад човек.

— Какви по-точно бактериални организми имате предвид, докторе? — запита го г-н Толивър.

— Ами, някои разновидности на *E. coli*, тоест *Escherichia coli*, най-разпространеният бактериален обитател на чревния тракт, който става много патогеничен и, естествено, видът *Proceus*, групите *Aerobacter aerogenes* и *Klebsiella*, както и някои други. Всички те са разновидности на това, което ние наричаме грамтрицателни бактериални организми, които влизат в реакция с боядисването, по Грам, като реагират по-скоро със син, отколкото с червен цвят.

— Сега, докторе, в този специфичен случай, както твърди ищецът, чернодробната артерия е била неправилно завързана от д-р Хеч по време на операцията, което е довело до смъртта на пациента. Смятате ли, че посочените от вас факти потвърждават подобно твърдение и такава вероятност?

— Изобщо не могат да имат нищо общо. Виждал съм един-два такива случая. Пациентите обикновено развиват остра жълтеница. Тук изобщо не е установено наличието на жълтеница. Доколкото разбирам, по този въпрос няма разногласия.

Старият му дядка, помисли си Питър, явно и понятие си няма от тези неща. Той е социален доктор, медицински политик, безнадеждно изостанал във времето. Дори и употребата му на такъв остарял медицински термин като „Aero-bacter aerogones“ доказва това.

Погълнат в показанията на свидетеля и в собствените си мисли Питър не забеляза кога Пеги Корти, която седеше до него, се свлече и падна на пода. Първоначално си помисли, че действията ѝ са преднамерени, например, може да си търси ръкавиците. След това разбра, че тук нещо не е наред. Той се измъкна от пейката и се подпря на колене, за да я погледне. Беше паднала на пода, но без да се чуе силен удар, който да подсказва, че си е ударила главата. Лежеше студена долу и в залата настъпи шумно вълнение. Питър вдигна ръка, за да възпре хората, които се наведоха, за да я вдигнат.

— Оставете я малко на пода — нареди той.

Питър забеляза, че съдията стана прав, за да вижда по-добре какво става.

— Докторе — извика той, — д-р Де Хаан?

— Да, господине? — обади се Питър.

— Кабинетът ми е третата врата вдясно, надолу по коридора. Четвъртата врата е чакалня, в която има голямо канапе. Можете да я занесете там. Секретарката ми ще ви помогне.

— Благодаря.

Тогава Пеги Корти се раздвижи и повдигна глава.

— Слава богу, че за Коледа ще бъдем в новата сграда — чу Питър думите на съдията, когато той и г-н Корти ѝ помогнаха да се изправи, след това я изведоха от старата съдебна зала и я поведоха към чакалнята на съдията.

— Останете при нея, г-н Корти — рече Питър, — а аз ще донеса малко атропин от медицинската си чанта в колата.

Възрастната секретарка на съдията включи климатика в стаята, когато Питър тръгна към колата си.

Трийсет минути по-късно Питър настояваше Пеги Корти да се прибере у дома, но тя непрекъснато отказваше.

— Оставам тук, искам да се върна в съда.

Питър най-накрая прие поражението си и тримата се върнаха в съдебната зала, като Пеги Корти дори не му позволи да я хване подръка, докато влизаха. Седна на обичайното си място, като съдията им кимна и прекъсна кръстосания разпит на възрастния лекар, за да каже:

— Радвам се, че се върнахте, г-жо Корти.

Останалата част от седмицата измина по същия начин за Питър. Появиха се още двама експерти, които повториха същата серия от факти, коремната болка с меката дясна горна квадранта и температурата, хирургическата операция, следоперативното заболяване и смъртта. На всичките беше зададен хипотетичен въпрос. Всичките отрекоха д-р Хеч да е действал в разрез със стандартите на добрите медицински грижи, полагани за пациента. Интересно беше, че всичките даваха различно обяснение за причината на смъртта на пациента. Първият възрастен господин беше казал, че е инфекция от грамотрицателна, небоядисваща се по Грам бактерия, вторият доктор, Хари Хамут, висококвалифициран лекар с голям трудов стаж от Оукланд, мислеше, че смъртта по всяка вероятност е настъпила от тромбоза^[1] на порталната вена („тях лесно може да ги пропусне човек при следоперативните грижи и лечение“) и последният лекар, университетски професор от стабилното старо медицинско училище „Мадрона“ от полуострова, вярваше, че е настъпил „хепаторенален синдром“, загадъчен патологичен процес, както го обясни той, който съчетава сериозни анормалности на черния дроб и на бъбреците. „Много е трудно да се прецени какво ги е причинило — заключи слабият, но с коремче академик, — и е невъзможно да се излекуват. Единственото сериозно действие, което може да се предприеме, е да се обработи тялото с електролити и след запознаване с начина на лечение на пациента, бих казал, че са взети всички необходими в случая предохранителни мерки.“

Като погледна към масата на ответника, Питър установи, че там е оживено и непрекъснато се шепне, водят се бележки, които се предават насам-натам, и куриери излизат да ги носят някъде извън съдебната зала. Дори Матю Хеч изглеждаше по-съсредоточен, внимателно изслушваше предложенията, често се усмихваше, размахваше ръце, докато обясняваше нещо в ухото на един адвокат.

Преди да изтече петък, г-н Кузман накара двама от експертните свидетели да признаят, че ако хипотетичните въпроси им бяха поднесени по друг начин, който да включва лигатура около чернодробната артерия, те вероятно биха се замислили дали са спазени както трябва стандартите на правилното и добро внимателно медицинско обслужване. Третият човек, професорът от висшето медицинско училище на полуострова, отказа да коментира тази възможност и отказът му беше подкрепен от съдията.

В неделя Питър се обади на г-н Кузман вкъщи.

— Знаете ли, май наистина попаднах на нещо — развълнувано изрече той в слушалката. — Предпоследният лист от записките за развитието на заболяването е изцяло преписан. Първоначално той се състоеше от три бележки, направени от д-р Хеч, една на шести април, а другите две — на седми. След това в средата на страницата имаше дълга забележка, писана от мен вечерта на седми април, която по същността си показваше, че състоянието на пациента е критично, както се вижда, направо безнадеждно и че определено съм чул д-р Силвана същият ден да изразява мнение, че е необходимо да се извърши повторна операция.

— Д-р Силвана писа ли нещо на тази страница?

— Не, само си отбеляза на отделния си консултационен картон.

— Но не го записа подчертано на този лист хартия, нали?

— Не, изобщо. Каза, че силно я препоръчва, но не го записа. Ето защо аз нанесох в картоната тази моя забележка. Защото той не го записа. Както и да е, това описание на развитието на заболяването показва, че втората от трите страници е била преписана. Забележката ми е изцяло изтрита. Освен това в първоначалната забележка на д-р Хеч, нанесена на шести април, пишеше:

„4/6: До този момент следоперативното лечение протича нормално, с изключение на вдигната висока температура, която очевидно се дължи на инфекция над диафрагмата (чува се пулс в основата на белия дроб отляво), медицински проблем, който само непряко може да се свърже с хирургическата операция. Да се направи

рентгенова снимка на гърдите и да се продължат антибиотиците, предписани от д-р Де Хаан.

Хеч.“

Сега тази забележка е променена, както следва:

„4/6: Внимателно са взети под внимание възможно увреждане или съсирване на кръвоносните съдове, свързани с потока кръв към черния дроб, но вероятността отхвърлена, като напълно невъзможна. Състоянието на пациента продължава да се влошава от вторична токсичност, последвала острата инфекция на жлъчния канал, вероятно се развива и хепаторенален синдром, възникнал от шока и токсичността, азотът в уреята на кръвта също се повишава. Съпругата и останалите роднини от семейството са уведомени от вчера за сериозната промяна във влошилото се състояние на болния.

Хеч.“

Следващата забележка е сложена на мястото на моята, и в нея пише:

„4/7 сутринта: Пациентът продължава да е зле и да се намира в състояние на шок. Семейството му е повикано до леглото му. Възможна е тромбоза на вена порта. Не се препоръчва хирургическа терапия. Прилагат се всички възможни начини на лечение, за да се извади пациента от шокото състояние, токсичността, възможно разпространялата се из тялото инфекция или хепатореналния синдром.

Хеч.“

В последната му забележка, нанесена на седми април, първоначално беше записано:

„4/7 следобед: Пациентът се намира в по-добро състояние тази вечер. Преобладаващата токсичност по всяка вероятност е свързана с инвазия на кръвния поток от инфекция на белия дроб или може да е по вина на токсична реакция към анестетичните агенти. Няма наличие на възникнал хирургичен проблем във връзка с проведената хирургическа операция. Семейството знае, че се прави всичко възможно и пациентът ще се оправи в надлежно време.

Хеч.“

Сега в бележката, поставена на нейно място, е записано следното:

„4/7 следобед: Състоянието на пациента продължава да се влошава. Няма признаци, които да посочват възможно прекъсване на връзката между кръвния поток и черния дроб. Вчера от д-р Силвана и мен, след внимателно и прецизно обсъждане на клиничните факти, бе отхвърлен всеки опит да се извърши повторна операция като непрактичен, неприложим, опасен за живота на пациента и по всяка вероятност без полза за състоянието му. Семейството е до леглото на пациента.

Хеч.“

На следващата страница има само бележки, нанесени от д-р Хеч и мен във връзка със смъртта на пациента на осми април сутринта, те не са променени и са останали в първоначалния си вид.

— Това е много интересно, Питър. Толкова усилено търсехме из дърветата, че забравихме да погледнем в земята под тях. Трябваше по-рано да разполагаме с тази информация. Предполагам, че техните

експерти са чели тези бележки и са си мислели колко мъдро е действал д-р Хеч по време на всичките възникнали проблеми, а ние сме можели през цялото време да променим убеждението им, като ги разбутаме по време на кръстосания разпит.

— Не мога да повярвам, че Хеч е постъпил така глупаво да промени болничните записи на историята и напредъка на заболяването. Аз ги преснимах, просто за да мога да започна да действам с този случай. Мислех, че ще ми е трудно да ги взема от тях без съдебно нареждане. Сега как ще процедирате, за да включите тези факти в свидетелските показания?

— Ще изчакам и ще разпитам Хеч за това по време на кръстосания разпит. В момента няма смисъл да повдигаме въпроса. Дори може да се окаже за хубаво, че досега не сме се сетили да го открием. Можем да го използваме като бомба, която ще хвърлим в скута на съда. Разбираш ли, аз ще изнеса тези факти в свидетелските показания по времето, което ни е определено да предявим доказателства, които да опровергават обвинението, след като Толивър приключи с речта си. Ще поставя на свидетелската скамейка момичето от архивния отдел на Хеч и момичето, което първоначално е фотокопирало бележките за тебе, като ги накарам да се закълнат в точността им, а след това внимателно и бавно ще запозная съда с различията. Това е страхотно добра новина и вярвай ми, наистина изпитвахме болезнена нужда от нея.

На следващия ден, застанал на свидетелското място в съда, д-р Джоузеф Пармилий III по-скоро приличаше на актьор от английския театър, отколкото на лекар от Калифорния. Като играеше с мустака си и приглаждаше прошарения си кичур коса, който непрестанно падаше непокорно върху челото му, той бързо и просто разказа версията си, но Питър забеляза, че съдебните заседатели го слушат необичайно внимателно и съсредоточено.

На Питър му се струваше странно, че адвокатите на Хеч не са включили Пармилий да се яви като експертен свидетел преди другите. По логика и по време показанията му би трябвало да предхождат техните и биха спомогнали да се установи дали наистина е съществувала или не лигатура около чернодробната артерия. Питър

стигна до извода, че Толивър по всяка вероятност е искал показанията на другите експерти да натежат *преди* Пармилий да застане на свидетелското място, за да помогне по този начин съдебните заседатели да подкрепят и повярват на неговото твърдение.

— Сега стигаме до самата аутопсия, д-р Пармилий — рече г-н Толивър. — Бихме искали първо да запознаете съдебните заседатели в резюме с находките си по време на аутопсията.

Д-р Пармилий се обърна към ложата на съдебните заседатели с постоянната си полуусмивка, фигурата му приличаше на току-що излязла от кутия в тъмния му костюм с тесни рамене и черна вратовръзка с носна кърпа в джоба. Независимо от цялото му външно лустро, гласът му често потреперваше, което издаваше нервността му, докато обясняваше учудващо накратко резултатите от аутопсията на Луис Корти. Когато свърши, г-н Толивър каза:

— Добре, благодаря ви, докторе. Не исках да ги резюмирате чак толкова много, но можем да покрием другите точки по време на въпросите си, докато давате показания.

След това Джо Пармилий отиде до диаграмата на статива и описа по нея областта на жлъчния мехур, черния дроб, кръвоносните съдове и жлъчните канали на Луис Корти.

— Можете ли да направите някакво изявление във връзка с артерия цистика? — го запита г-н Толивър.

— Беше си завързана съвсем правилно.

— Установихте това по време на аутопсията ли?

— Да.

— А главната чернодробна артерия, както и лявото и дясното ѝ разклонения в такъв случай не са били докосвани и са били незасегнати?

— Точно така.

— Добре, докторе, бихте ли заели отново свидетелското място? Благодаря ви. А сега, що се отнася до патологията на черния дроб, какво я е причинило по вашето професионално мнение?

— Некроза на черния дроб, което означава смърт на клетките на черния дроб, причинена в настоящия случай от токсичност, шок, инфекция, и по всяка вероятност интраваскуларно съсирване — това означава съсирване вътре в кръвоносните съдове, което в този случай е настъпило в съдовете в черния дроб.

— По ваше мнение, каква е била връзката на заболяването на жлъчния канал със заболяването на черния дроб, а така също и със смъртта на пациента?

— Остър холецистит, термин, който допускам вече да е познат на съдебните заседатели и който представлява сериозно и много тежко заболяване. Когато то се оперира хирургически, операциите завършват с от пет до осем процента смъртност, с усложнения като кръвотечение или инфекция на черния дроб, пневмония, ателектаза, което означава колабиране на белия дроб и много други възможни тежки последствия. В този случай, предполагам, сериозните токсични ефекти върху тялото от това остро и много тежко заболяване в допълнение към инфекцията, получена по кръвен път, са се разпрострели от възпаления жлъчен канал и са засегнали деликатните, нежни, лесно увредими клетки на черния дроб, прекъснали са функциите на този най-важен орган от човешкото тяло, като в резултат на това е настъпила смърт. Ако пациентът бе успял да преживее само следващите четирийсет и осем часа, може би тялото му и по-точно черният му дроб са щели да позволят на г-н Корти да оцелее и да продължи да живее. Много жалко.

— Благодаря ви, докторе, за естествения и изпълнен с добри намерения израз на съчувствие. Ваша Благородие, нямам повече въпроси към свидетеля.

Тогава съдията Филдинг разпусна съда за обедна почивка. Питър видя Матю Хеч да се изправя от масата на ответника, за да стисне ръката на Джо Пармилий и след това да излиза от залата с ръка на рамото на Джо.

Г-н Кузман проследи погледа му и рече:

— Почакай до утре следобед, приятелю.

В два часа Джо Пармилий се върна отново на свидетелското място. Г-н Кузман, който носеше яркочервена вратовръзка и беше както винаги напрегнат, пристъпи към него.

— Господине, доколкото си спомням, вие посочихте в изявленията си, че сте завършили южното висше медицинско училище „Ризърв“ в Джорджия преди около двацет и четири години, прав ли съм?

— Да, господине. — Гласът на Джо отново беше прекомерно силен и нервен.

— После сте изкарали лекарския си стаж в Атланта, Джорджия, след което сте преминали на частна практика, което ще рече като практикуващ лекар по обща медицина в Чикаго, така ли?

— Да, господине, работил съм като общопрактикуващ лекар без тясна специалност.

— В продължение на колко време?

— Някъде около четири-пет години.

— И тогава не сте карали военна служба, така ли?

— Не, господине, бях освободен по... здравословни причини.

— Тогава ли се заехте да продължите обучението си, като се специализирате в областта на патологията?

— Напуснах Чикаго и отидох в Сан Хосе, за да се специализирам в патологията.

— Доколкото си спомням, казахте, че това ви е отнело три години.

— Точно така.

— И в каква болница специализирахте?

— В болницата „Санта Приста“.

— Тази болница филиал ли е на висшето медицинско училище, което сте завършили?

— Не, тя е голяма частна болница.

— Въпреки това специалността ви е призната и акредитирана, нали? — Г-н Кузман сложи ръце на ханша си, докато задаваше този въпрос.

— Да, напълно акредитирана — отвърна Джо Пармилий, като отново започна да си дърпа мустака.

— Сега, господине, занимавали ли сте се с преподавателска дейност по медицина?

— Преподавам на лекарите в главната окръжна болница тук, в Сан Маршъл.

— Искам да кажа, господине, изпълнявали ли сте някакви преподавателски задължения във връзка с медицинското училище?

— Не, господине.

— Член ли сте на някое от почетните професионални общества?

— Член съм на Националния колеж на патолозите.

— Това почетно общество ли е?

— Е, не може да се нарече точно така.

— Да или не, докторе?

— Не, ако трябва да съм стриктен, не.

— Печелили ли сте някакви награди, стипендии или специализации по патология?

— Не.

— И твърдите, че сте патолог, легитимно признат от Американския съвет на патолозите? — Ръцете на Кузман отново бяха отишли на ханша му.

— Да, господине — тихо отвърна д-р Пармилий.

— Бихте ли повторили отговора си, господине? — помоли г-н Кузман. — Боя се, че съдебният стенограф не може да ви чуе.

— Да, господине.

— Колко медицински труда сте написали и публикували досега?

— Един, господине.

— Един ли, докторе? И как се казваше този научен труд и кога точно беше публикуван?

— Беше преди много години.

— Искате да кажете, че сте забравили? — Питър разбра, че и г-н Кузман е способен да се държи долно, когато е необходимо.

— Ставаше въпрос за грануломи, хронични инфекции на белия дроб.

— Добре, господине. — Г-н Кузман отстъпи назад и за миг огледа лекаря. — Господине, вие сте патологът на болница „Хеч“ в Сан Маршъл, нали?

— Да.

— И вършите патологична работа и за друга болница, така ли?

— За главната окръжна болница в Сан Маршъл.

— Но това е работа на непълен работен ден, нали?

— Да.

— Разделяте си тази длъжност с другите двама патолози в града, нали?

— Освен това ръководите малка търговска лаборатория за кръвни проби в центъра на града, нали?

— Да.

— Също така поемате всички спесимени на биопсии и петна „Папаниколау“ в клиника „Хеч“, нали?

— Да.

— И също така, поне по документи, завеждате лабораториите на болница „Хеч“, така ли?

Тук д-р Пармилий се поколеба и г-н Кузман изчака отговора му. Свидетелят погледна към масата на ответника, но оттам не се чу възражение, затова той отговори:

— Да.

— Преценявате ли, че около осемдесет процента или повече от професионалните ви доходи идват от болница и клиника „Хеч“, единствен собственик и господар на която е д-р Матю Хеч?

— Вижте какво, Ваше Благородие — чу се сърдитият глас на Хюстън Толивър, който се бе изправил на крака. — Последният въпрос е абсолютно несъществен и няма никаква връзка с делото.

— Г-н Кузман? — обърна се с въздишка въпросително към него съдията.

— Ваше Благородие, този въпрос се задава с цел да се докаже наличието на пристрастие или предубеденост.

— В такъв случай ще го позволим засега, с тази единствена цел.

— Благодаря ви. Би ли прочел стенографът отново въпроса на д-р Пармилий, за да може той да отговори?

Беше направено.

— Не мога да отговоря на този въпрос — тихо и мрачно отвърна д-р Пармилий.

— Искате да кажете, че не можете дори грубо да прецените каква част от доходите ви идват от д-р Матю Хеч и групата му?

— Трудно ми е да определя.

— В такъв случай, доходът ви от окръжната болница, който е даден на разположение като обществена информация, миналата година е възлязъл на две хиляди и деветстотин долара. Не бих сметнал тази сума за твърде голяма част от доходите ви, прав ли съм?

— Не, искам да кажа, че не е твърде голяма част, наистина. О, предполагам, че половината от доходите ми идват от източниците на Хеч.

— Притежавам отчетен документ от кредитната служба на Сан Маршъл, „Хюсън“, и те дават оценка на услугите на клиничната ви лаборатория, които са включени в...

— Сега, като се замисля, допускам, че получавам от Хеч около три четвърти от доходите си.

— Разбирам, не са осемдесет, а седемдесет и пет процента, които получавате за услуги, оказани на болница и клиника „Хеч“, прав ли съм?

— Да, грубо казано.

— Добре. Вярно ли е, че сте свидетелствали на страната на д-р Хеч на съдебен процес, състоял се преди четири години?

— Въпросът е напълно неуместен и несъществен, Ваше Благородие. Защо трябва да се споменава отдавна отминал процес?

— Задавам въпроса със същата цел, Ваше Благородие, за да докажа възможно наличие на предубеденост или пристрастие на свидетеля.

— Още веднъж ще ви позволя да го зададете, г-н Кузман, със същата ограничена цел.

— Свидетелствали ли сте на страната на д-р Хеч в процес, състоял се преди четири години?

— Да.

— И бихте ли казали, че показанията ви му бяха от полза?

— Казах истината и го оправдаха.

— Ставало е дума за операция на хистеректомия, процедура за операционно премахване на матката, нали?

— Да.

— И не беше ли твърдението на ищцата, че д-р Хеч ненужно е извършил тази операция, като...

— Силно възразявам, Ваше Благородие — изрева подобно на тропет г-н Толивър. — Адвокатът на ищеца не задава съществени въпроси на свидетеля, подвежда го и не му позволява да дава правилните отговори. Освен това поддържам първоначалното си възражение, че цялата тази насока на разпита е от несъществено и маловажно значение за делото и дори, по всяка вероятност, е насочена да навреди на клиента ми.

— Позволихме тези показания с ограничената и единствена цел да се докаже предубеденост или пристрастие от страна на свидетеля — изръмжа насреща съдията, — но ще зачеркнем последния ви въпрос. Моля, бъдете по-внимателен при формулировката на бъдещите си въпроси, г-н Кузман, и се надявам тази екскурзия скоро да свърши.

— Бих могъл да добавя — вмъкна г-н Толивър — думите на д-р Хеч, че наистина е спечелил онова дело и то дори не е стигнало до

съдебните заседатели, а е било прекратено от съдията след представянето на иска от страна на ищцата.

— Мисля, че можем да извиним г-н Толивър в този момент, че е проявил умишлено предугаждане на бъдещето, Ваше Благородие, но със сигурност се надявам господата и дамите съдебни заседатели да не сметнат последните му думи за насочващи ги в дадена посока, а именно какво съдебно решение се изчаква от тях да издадат.

Веднага из залата се разнесе лек смях, който намали носещото се във въздуха напрежение. Г-н Кузман обаче отново беше сериозен, когато се обърна към д-р Пармилий.

— Ще има само още един въпрос при този разпит, докторе, така че, моля ви, отпуснете се. Искам да запитам, дали на онзи процес противоречащите на вашите свидетелски показания не са били давани от д-р Уилком, от Държавния университет на Сан Франциско?

— Това вече без съмнение е абсолютно несъщественост и без никаква връзка с делото — изрева г-н Толивър.

— Възражението се приема. Очаквам по-добро представяне от вас, г-н Кузман.

— Добре тогава, ще изоставим тази неприятна тема на разпит, докторе, и ще преминем към нещо друго. Сега...

— Ваше Благородие, непрекъснатите инсинуации на адвоката на ищцата са много неприятни. Чудя се, дали не бихте се съгласили да поговорите с него? — запита ядосаният г-н Толивър.

— Единственото, което искам да кажа на съдебните заседатели е, че забележките на адвокатите, както и коментарите им, не се смятат за доказателства. Вие ще прецените на какви доказателства се базира това дело, а именно на кои от думите на свидетелите може да се вярва и на кои не и нищо друго. Твърденията на двамата адвокати не са доказателства и вие няма да ги използвате, за да вземете решение. Сега, г-н Кузман, ви моля да продължите.

— Д-р Пармилий, мислите ли, че д-р Де Хаан е лъжец?

Д-р Пармилий отново хвърли поглед по посока на г-н Толивър.

— Не бих казал това.

— Смятате ли го за некомпетентен или умопобъркан?

— Не.

— Той даде показания тук, че е видял аутопсията, която сте извършили и че е *имало* лигатура около чернодробната артерия. Все

още ли продължавате да настоявате, че не е имало лигатура около нея?

— Да, разбира се.

— Как обяснявате разликата в свидетелските показания?

— Д-р Де Хаан е млад и неопитен. Не е знаел какво вижда.

— Познавате ли д-р Силвана?

— Естествено.

— Мислите ли, че и той е лъжец?

— Не, разбира се, че не.

— Смятате ли го за малоумен или умопобъркан?

— Не.

— За съжаление той се оказа мъчен и неподатлив свидетел, който не изяви желание да даде показания, до такава степен неподатлив, че изобщо не се появи на делото...

— Вижте какво, Ваше Благородие... — намеси се г-н Толивър.

— Добре, г-н Толивър. Зачеркнете последното от протокола. Задайте въпроса си отново, г-н Кузман, като същите ми съдебни разпореждания остават в сила, ако нямате нищо против.

— Д-р Силвана, за когото казахте, че не е нечестен или некомпетентен, ни даде показания, които аз прочетох на съдебните заседатели. Искам подчертано да кажа, че го счетохме за определено отрицателно и неприятелски настроен към случая, с други думи враждебен, така че следователно го разпитахме като свидетел на защитата, като въпросите ни се явяваха като кръстосан разпит. И все пак той каза, цитирам: „КУЗМАН: Имаше или нямаше връзка около чернодробната артерия? СИЛВАНА: Мисля, че имаше. Трябва да повторя, че не аз извърших аутопсията и не аз съм боравил с действителния материал. КУЗМАН: Тогава бихте ли казали, че е имало лигатура около чернодробната артерия? СИЛВАНА: Мисля, че имаше. Може и да съм сбъркал. КУЗМАН: В такъв случай бихте ли казали, че като сте излизали от стаята за аутопсии, сте мислили, че сте видели лигатура около чернодробната артерия? СИЛВАНА: Такова поне беше впечатлението ми по онова време, въпреки че не бих се заклек и не бих се съгласил да дам положителни свидетелски показания по този въпрос в съда, защото може и да съм сбъркал.“ — Тогава г-н Кузман спря, върна се при масата си и хвърли документите върху нея, след което отново се приближи към свидетелското място. — Това е взето

директно от показанията на д-р Силвана за аутопсията. И него ли смятате за млад и неопитен?

— Не.

— Бихте ли искали да промените дадените от вас показания за находките си по време на аутопсията, що се отнася до наличието или липсата на лигатура около чернодробната артерия? — Въпросите на г-н Кузман бяха задавани високо и насилствено, поднасяха се директно пред свидетеля, с бърза последователност един след друг, като почти не му се даваше време да отговори.

Свидетелят поклати глава.

— Говорете по-високо, моля. Какъв е отговорът ви?

— Не.

— Не чувствате, че д-р Силвана е лъжец, умопобъркан, сляп или неопитен. Тогава защо би казал, че мисли, че е имало лигатура около чернодробната артерия?

— Сбъркал е — немощно отговори Джо Пармилий. Вече явно трепереше, беше преbledнял и така силно се потеше, че яката на ризата му се бе изкривила, а гласът му беше дрезгав.

— Д-р Арнолд Дънинг, известен авторитет в медицината от Лос Анджелис, който свидетелства на наша страна по-рано, главен хирург с общоизвестна репутация и в настоящия момент временно изпълняващ длъжността декан на факултета по хирургия в Университетското медицинско училище в Лос Анджелис, посочи тук, пред този съд и тези съдебни заседатели, че се чувства сигурен, че патологичните промени, които е видял на диапозитивите, предоставени му на разположение по нареждане на съда, са се появили в резултат на лигатура на чернодробната артерия. Няма ли да се съгласите с него?

— Ще ми се наложи да не се съглася.

— Какъв е отговорът ви?

Д-р Пармилий прочисти гърлото си и заговори по-високо.

— Ще ми се наложи да не се съглася.

— Д-р Дънинг също така свидетелства, че в общи линии достигнатите от вас диагностични изводи са неадекватни и неподходящи за случая. Цитирам точните му думи: „Като анализирам рапорта, приготвен от патолога, д-р Пармилий, свидетел на защитата по това дело, за този пациент, г-н Луис Корти, рапорт, който нито веднъж директно не посочва, че чернодробната артерия не е била

завързана, което неизбежно води до логическия извод, че тя трябва да е била завързана, за да доведе до така описаната от д-р Пармилий патологична картина“. Съгласни ли сте с него?

— Не.

— Тук имаме и разпита на висококвалифициран и способен патолог от Южна Калифорния, д-р Джоузеф Лидър. Член е на Националната асоциация на патолозите, почетно общество на най-добрите патолози в страната, избран с явно гласуване. Той е доцент по патология в Университетското медицинско училище в Лос Анджелис и автор на деветдесет и два медицински труда, десет от тях върху различни заболявания на черния дроб.

— Вече приехме квалификациите на д-р Лидър, обвинението знае това — обади се г-н Толивър.

— В своя разпит той положително твърди и аз в момента цитирам от показанията му: „Диапозитивите на черния дроб в този случай насочват към наличието на некроза с коагулация, поради исхемична инфаркция, такава, каквато би възникнала при тотално прекъсване прилива на кръв през чернодробната артерия“. Докторе, вие проявявате ли някакви съмнения относно авторитета му? — Г-н Кузман продължи, без да дочака отговор. — Разпитът му следва по този начин: „ВЪПРОС: Какви са възможните причини за тази патологична картина? ОТГОВОР: Всичко, свързано със спиране достъпа на кръв до чернодробната артерия. Най-разпространената и най-вероятна причина е неумишлена, по небрежност направена лигатура на чернодробната артерия по време на хирургическата операция. Като много по-малко вероятни причини биха могли да се явят тромбоза или емболия“. Оспорвате ли тези коментари?

Д-р Пармилий кимна след кратка пауза.

— Какъв е вашият отговор?

— Да. — Гласът му се чуваше, като че ли идваше от дълбок кладенец.

— Кажете ми, докторе, не е ли истина, че вие по време на аутопсията всъщност сте установили, че е имало лигатура около чернодробната артерия, но воден от естественото желание да защитите работодателя си, д-р Хеч, сте отказали да го признаете?

— Силно протестирам срещу начина на поднасяне на въпроса с намеци, които са подвеждащи и неуместни, и срещу неправилното и

взето като цяло обидно отношение на адвоката на ищцата. Шокиран съм от поведението му и искам да предявя пред съда сериозно оплакване, както и молба за порицанието му. — Г-н Толивър се задави от гнева на собствените си думи.

— Моля, парафразирайте в подходяща форма този въпрос, г-н Кузман. И намирам забележките на г-н Толивър за напълно уместни. Имате право да проведете енергичен кръстосан разпит, но без да превишавате правата си. Ако вие не можете да се въздържате, ще се наложи аз да взема мерки да предотвратя подобно поведение. — Коментарите на съдията Филдинг бяха произнесени с кисел монотонен глас.

— Не, не желая да парафразирам този въпрос. Кръстосаният ми разпит приключва дотук.

Г-н Кузман позволи на шокираните и смълчани съдебни заседатели добре да видят презрението, изписано на лицето му и след това бавно се запъти към масата си.

Г-н Толивър, който явно се страхуваше да удължи разпита на видимо изпадналия в паника д-р Пармилий, му зададе само един кратък въпрос:

— Докторе, в такъв случай излиза, че вие твърдо настоявате и поддържате твърдението си, че по време на аутопсията не сте намерили лигатура около чернодробната артерия. Така ли е?

Чу се призрачен глас, който промърмори в отговор:

— Да, господине.

— Това е всичко, което исках да запитам, Ваше Благородие.

— Г-н Кузман?

— Нямам повече въпроси.

— Можете да се оттеглите, докторе. Господа, този съд ще прекрати днешното си заседание, което ще продължи утре, в десет часа сутринта.

Д-р Пармилий поседя един момент, като че ли търсеше в краката си сили, преди да се надигне от свидетелския стол и да се отправи клатушкайки се през съдебната зала към мястото си. Питър не можа да се сдържи да не му се ухили злобно, като мина покрай него.

[1] Запушване на вената от тромб. — Б.пр. ↑

41.

Тази нощ Питър спа зле. В сънищата му непрекъснато се явяваха съдията, г-н Толивър, съдебният стенограф, приставът с остър нос, а г-н Кузман го виждаше през замъглени контури на снимка — понякога му се струваше като предател, а друг път показваше достойнства и демонстрираше могъщи сили, с които беше в състояние да победи преследващото ги зло. На следващата сутрин кафето му се стори неприятно, когато го изпи на гладен стомах. Отиде с колата си до паркинга на сградата на областния съд в Сан Маршъл, като му се струваше, че е по-нервен, отколкото беше първия ден на процеса — деня, в който той самият бе застанал на свидетелското място да даде показания.

Г-н Кузман приятелски го поздрави от стола си.

— Всичко е готово, докторе. Извикали сме тези две дами с призовки и ще дадат показания веднага щом приключи д-р Хеч. Въпреки че допускам показанията му да отнемат целия днешен ден, както и утрешния.

Питър седна до Пеги Корти върху твърдата повърхност на дървената скамейка и ѝ се усмихна.

— Готова ли сте за големия ден?

— Мисля, че да. Доста съм изморена. И аз не спах добре. Предполагам, защото съм си мислила за днешния ден.

— Аз също. Хей, д-р Хеч още ли не е дошъл? Би било типично в негов стил изобщо да не се яви.

— Ето го, сега влиза, д-р Де Хаан — рече тя.

— Поне не е в работното си облекло — рече Питър, като погледна към масата на ответника.

Матю Хеч стоеше със същия си дразнещ вид и усмивката не слизаше от лицето му, докато говореше с г-н Тапър, твърде освободен и твърде уверен в маниерите си.

Скоро съдебният пристав ги накара да станат прави и свадливият съдия Филдинг отново застана на мястото си, като леко потупваше

набръчканото си зачервено лице и червените си очи, а бялата му коса беше разрошена. Пак трябва да е имал трудна нощ, заключи Питър.

Г-н Толивър изведнъж съобщи:

— Бих искал да призова на свидетелското място д-р Матю Хеч.

Предната вечер във вестниците се бе появила голяма статия със заглавие „Д-р Хеч утре застава на подсъдимата скамейка в дело за небрежно гледане на пациент от страна на лекар“ и съдебната зала отведнъж се напълни. Питър наблюдаваше как д-р Хеч, който сега беше по-пълен, отколкото някога го бе виждал, грациозно се навежда, за да седне на свидетелския стол, след като учтиво кимва на съдията.

По време на първия час от свидетелските му показания се държа спокойно, говореше тихо, беше онзи впечатляващо прям човек, който Питър познаваше от първата си среща с него. Съдебните заседатели внимателно слушаха възпъщението на смиреност и благоразумие, които той така умело им представи. Напрежението го отпусна и бе заменено от гняв и отвращение. След сутрешната почивка обаче, държането на Матю Хеч леко се попромени и тази промяна ставаше все по-очевидна и по-очевидна в течение на деня. Приличаше на нагряване на реостат. Д-р Хеч постепенно започна да става все по-самоуверен, но в момента, в който почувства, че владее ситуацията, взе да се лута насам-натам, стана неуправляем и далеч по-неприятен в държанието си. На Питър му се стори, че забелязва как първоначалното съчувствие, явно изписано на някои от лицата на съдебните заседатели и по-специално на две от жените, се заменя от скептицизъм.

Към края на сутринта той вече говореше оживено, дори небрежно, понякога си позволяваше да покаже част от гнева си и да го остави да виси между него и съдебните заседатели.

Г-н Толивър първоначално разпита д-р Хеч за продължителността на трудовия му стаж, големия му хирургически опит, в това число стотиците гастректомии, апендектомии, холецистектомии и херниорафии (операции на херния с пластика), които е извършил. След това му отдели същото време, през което да разкаже на съдебните заседатели за петнайсетгодишния период от време, през който е бил лекуващ лекар на младия Луис Корти.

— Все още е бил в гимназията, когато сте го видели за пръв път, така ли?

— Да.

— И по какъв повод го посетихте тогава?

— Имаше натъртване на бедрения мускул, вследствие игра на футбол. Играл полузащитник в отбора на гимназията „Джеферсън“.

След това се изредиха настинки, възпалено гърло, веднъж схванат от работа гръб, друг път разтягане на китката. Преди три години имал болки в гърдите, които се оказали вследствие на възпален, претоварен от работа и напрежение мускул. През следващите години имал няколко прегледа за сключване на застраховки и накрая, шест месеца преди смъртта му, бил болен от много сериозна простуда. Г-н Толивър се опитваше да представи картината на внимателния, загрижен семеен домашен лекар, на когото човек може да има пълно доверие.

Рано същия следобед навлязоха в първите подробности на самия случай, а късно следобед вече бяха задълбали в хирургическата операция и следоперативното лечение и грижи.

— Виждате ли, всъщност не инфекция е причинила проблемите на този човек след операцията. Искам да кажа, не пряко — доверително свидетелства д-р Хеч. — Проблемът му идва от токсичността, токсичността от инфекцията и от всичко останало, от целия курс на лечение. Преобладаваща токсичност.

— Счетохте ли този човек за рисков преди операцията, докторе?
— запита г-н Толивър.

— Не. Не мислех, че операцията може да представлява някакъв риск за него. Досега в практиката си, още като погледна човек, мога да кажа дали дадена операция ще е рискова за него или не. — Вече говореше много по-бързо, отколкото в началото и г-н Толивър се опитваше да оставя паузи между въпросите си, за да го подсети, че трябва да отговаря по-бавно и да произнася думите по-спокойно и отчетливо, без да се отклонява в странични забележки, но невинаги успяваше да го удържи. — В Луис имаше нещо странно, което ми направи впечатление. Винаги съм установявал, че трябва много да внимавам, когато у мен се появи това чувство. Опитвам се да провеждам операциите си сравнително бързо, когато усетя, че има опасност от токсичност. Колкото по-дълго трае операцията, толкова по-дълго пациентът е под упойка, и толкова по-голяма става опасността от токсичност.

— Разбирам, докторе. Можете ли да ни кажете по-определено какво заподозряхте, когато, след като научихте историята на заболяването и извършихте всички необходими прегледи, ви се стори, че в лицето на г-н Луис Корти имате рисков случай, макар да сте установили, че се нуждае от незабавна хирургическа намеса? С какво заподозряхте, че ще си имате работа в случая? — Още един ненужно дълъг въпрос.

— В проявите, които виждах, заподозрях, че може да става въпрос за злокачествен тумор, откровено казано, рак или някакво сериозно заболяване на кръвта. Малко преди това бяхме имали случай на левкемия, който се прояви с остър холецистит. Сетих се за това. Почувствах, естествено, че хирургическа намеса би ни навела на някакви по-конкретни изводи. Не установих наличието на тумор, но по време на операцията черният му дроб определено не беше в нормално състояние.

— В отчетния си доклад за операцията, докторе — продължи г-н Толивър, — не сте споменали, че черният дроб е анормален. Въпреки това обаче, в един кратък откъс споменавате, че краищата му са заоблени. Бихте ли искали да коментирате това?

— Да, господине. Извършвам толкова много хирургически операции, че не ми е възможно да правя подробен опис на всяка една от тях, както и на всяка извършена от мен хирургическа процедура. Това просто би означавало да отнема от времето, полагащо се и определено за пациентите ми, ако всеки ден прекарвам по петнайсет минути, за да диктувам рапорт за всяка извършена операция. Разбирате ли какво искам да кажа?

— Естествено, докторе, но бихте ли коментирали записа си, че черният дроб е бил със заоблени краища?

— О, да. Това определено ми се струва патологично явление и означава наличие на чернодробно заболяване. Краищата на черния дроб не трябва да са заоблени, а остри. Това беше начинът, по който установих, че в случая става дума за чернодробно заболяване, както посочих в хирургическите си записки. — Понякога, когато започваше да отговаря на даден въпрос, Матю Хеч обръщаше величествената си глава с къдрава коса директно към ложата на съдебните заседатели и съсредоточено започваше да ги разглежда един по един. Така направи и сега. — Това са някои от нещата, които не включих в бележките си

по операцията — продължи той. — Черният дроб нямаше здрав и хубав цвят. Заподозрях наличието на вродена или преди това съществуваща анормалност на черния дроб и като погледна случая ретроспективно сега, вярвам, че наистина е имало нещо подобно, на което другите обстоятелства при хирургическата операция са повлияли зле. Под „други обстоятелства“ имам предвид острия холецистит и операцията му, упойката, инфекцията на кръвния поток и последвалия операцията шок. — Направи жест с големите си и ловки ръце, гласът му, дълбок, изпълнен с чувство, красноречив. Съдебните заседатели бяха като омагьосани. — Но има още неща в хирургическата намеса, които не бяха записани в бележката. Тъканите на младия човек трудно се поддаваха на рязане, бяха грапави, което сочеше за наличие на заболяване.

Всичко това би прозвучало твърде убедително, помисли си Питър, на един лаик или профан. Дори и него бе успяло да заблуди първия или втория път. Д-р Хеч със същия успех би могъл да каже: „Не съм убивал този пациент. Уби го Майката природа, или анестезиологът, интернистът, зараждащият се рак, някакъв странен биологичен фактор, анормална тенденция към кръвене, вродено заболяване на черния дроб, токсичност, мистериозна и неустановима инфекция на кръвния поток, един или всичките тези фактори взети заедно бяха смъртоносни. Фактът, че съм извадил четири пети от нормално дебело черво на шейсет и девет годишна жена с емфизем, астма и артериосклеротично сърдечно заболяване няма нищо общо със смъртта й“. Такава беше логиката на д-р Хеч, с която той си прочистваше пътя, за да трупа нови източници за печалби и увеличаване на доходите си.

— Момчето беше свястно — обърна се той към съдебните заседатели и този път г-н Толивър го остави да говори. — Познавах го от години, лекувах го в продължение на години. Беше ми като син. Искях да се погрижа за него по най-добрия възможен начин, но се разтревожих още от самото начало. След това по време на операцията попаднахме на този черен дроб, който допускам да е увреден още при раждането му. По всяка вероятност анестезиологът ни сега съжالياва, че е използвал смес от демерол-споколамин и торазин за предоперативна упойка. Този анормален черен дроб би могъл още повече да се увреди от употребата на торазина, по-специално, като

така логично да намали съпротивителните сили на тялото, които този жизненоважен орган обикновено осигурява. Но ние направихме всичко възможно, за да помогнем. — Дори тук спря, за да преглътне пред съдебните заседатели, които го слушаха с широко отворени очи. — Това момче, също така, нямаше правилно движение на кръвния поток. Понякога кървеше повече от обикновените хора, друг път — по-малко. Беше много странно. Никога не съм виждал нещо подобно.

Отново характерното за Хеч поведение. Всичко винаги беше много странно, много необичайно, най-голямото, което някога е виждал, най-трудната операция, която някога е извършвал. Днес явно демонстрираше всичко това.

— Главният довод за спор на ищцата в случая, както добре трябва да сте разбрали, д-р Хеч, е, че чернодробната артерия на г-н Корти е била небрежно и по погрешка завързана от вас по време на операцията. Какво ще кажете по този въпрос?

— Че няма абсолютно нищо вярно в това твърдение. Мога неоспоримо да докажа, независимо от твърденията на противоположната страна, че не съм направил това. Ясно си спомням, че идентифицирах чернодробната артерия и артерия цистика, като завързах последната. Освен това при аутопсията аз самият прегледах резултатите и не намерих никакви доказателства, че е бил завързан неправилен кръвоносен съд.

— Мислите ли, че смъртта на пациента е настъпила от чернодробно увреждане, настъпило поради умиране на клетките му, след като сте завързали чернодробната артерия? — запита г-н Толивър.

— Не, не мисля така. Нямаше жълтеница и протичането на заболяването нямаше нищо общо с обичайните признаци на заболяване при чернодробно увреждане. Напротив, повече приличаше на силна токсичност, появила се вследствие на остра инфекция на кръвния поток от грамтрицателни, небоядисващи се по Грам бактерии, освен тежестта на самата хирургическа операция, като всичко това се постави на фона на неправилен и ненормално развит черен дроб.

След това г-н Толивър му зададе редица въпроси за следоперативното лечение, като включи част от консултацията със Силвана, преди да се върне най-накрая към самата операция, за да запита:

— Добре, докторе, сега да се върнем към въпроса за прекомерната бързина при операцията. Установено е, че сте извършили операцията с много голяма скорост, която сама по себе си се явява доказателство за проявена небрежност или пък се отдава на подобна небрежност. Какво ще кажете по този въпрос?

— Аз съм това, което наричат бърз хирург. Работя бързо и винаги съм работил така. Върша много операции и, разбира се, бързината ми позволява да извършвам още повече. Развих тази бързина благодарение на професионалния си опит, но винаги съм работил прецизно и точно. Работил съм толкова бързо, колкото мога, и все пак съм работил както трябва, внимателно и като съм постигал най-добрите възможни резултати за пациентите си. Такива са фактите. За пациентите е много важно хирургическата им операция да мине бързо. Това скъсява периода им на стресово състояние, следователно намалява шока и скъсява времето на упойката. Спестява им също и пари, защото таксите за операция се намаляват, асистентските такси стават по-малки, както и тези на анестезиолозите. Взимам им далеч по-малки суми, отколкото им взимат средно другите хирурзи в околността, защото знам, че работя по-бързо от тях, доста по-бързо и ми се струва честно и справедливо да постъпвам по този начин. Но това момче ми изглеждаше болно още преди операцията и бях решил да я направя по най-бързия възможен начин. Като видях състоянието на черния му дроб, изпитах желание още по-бързо да я приключа. И преди съм вадил жлъчни канали за трийсет и пет минути, като често съм го правел и за четирийсет и пет или петдесет минути. Всъщност, това е обичайната ми практика.

— Така че не може да става въпрос за някакви ораторски ангажменти или нещо друго, което да ви е подтикнало да бързате и да приключите операцията в рекордния срок от трийсет и три минути?

— Абсолютно не. Не съм имал предвид ангажиментите си след операцията и никога не съм ги взимал под внимание, когато работя. Винаги съм смятал, че ако един лекар поставя на първо място пациента си, а себе си, семейството си, времето си и собствените си планове на второ, от него ще излезе добър лекар. Парите и личният живот никога не трябва да играят първостепенна роля и никога не са я играли при мене.

В края на деня г-н Толивър предаде д-р Хеч на разположение за кръстосан разпит, който да започне на следващата сутрин. Питър почти очакваше в този момент захласнатите съдебни заседатели да се изправят на крака и да започнат да ръкопляскат; толкова успешен се бе оказал за хирурга този следобед. В края на краищата самоувереността и напереността му не им направиха никакво впечатление. Беше превзел сърцата на съдебните заседатели с бързите си и навременни отговори.

След съдебното заседание г-н Кузман заведе групата си в близката чакалня и седна заедно с тях.

— Трябва да поговорим. Д-р Хеч много спечели днес. Мисля, че разбирате това. Така че е необходимо да променим някои неща. Сега, г-жо Корти, искам да ми кажете дали всичките тези дребни неща, от които д-р Хеч спомена, че е лекувал съпруга ви, са точно така или не?

— Мисля, че са точно така. Само че при последната простуда преди шест месеца го лекуваше д-р Джордж Кар, а не д-р Хеч. Добре си го спомням, защото му предписа цял куп лекарства, които все още си стоят на шкафчето в банята с името на д-р Кар на тях.

— Е, това е дребна подробност, но ще я запомня. А ти, Питър, какво ще кажеш за всичко това?

— По всяка вероятност мислите ни съвпадат. В началото съдебните заседатели имаха вид, като че ли ще го изядат с очи, след това се появиха известни резерви, когато започна да говори с апломб и стана по-естествен, взе да говори по-бързо и да се прави на умен. Но към края на деня отново завладя сърцата им и ни разгони фамилията. Така ми изглеждат работите на мене.

— Наблюдавах съдебните заседатели през целия ден. Вие забелязахте, че почти на нищо не възразих. Просто гледах лицата им и се опитвах да запомня кога намират в показанията му някакво слабо място. Утре ще наблегна точно на тези места.

— Наговори всички глупости, които може да издърдори един човек, по време на анализа си на болестите на Луис — рече Питър. — Всичките тъпотии — извинявай, Пеги — всичките тъпотии и гадости, които непрекъснато чувам. Думите му са безсмислени, но съдебните заседатели не могат да разберат това.

— Напълно съм съгласен с тебе, Питър. Сега, г-н Корти и г-жо Корти — обърна се към тях г-н Кузман, — има още нещо, което трябва

да знаете. — Продължи да им разказва за разкритието на променените записки в медицинските отчетни документи и за надеждата ни, че те ще помогнат. — На този етап, вярвайте ми, ужасно се безпокоя. Преди една седмица се чувствах далеч по-уверен в шансовете ни да спечелим делото, отколкото съм сега, така че молете се всичко да е наред. Това е за момента. До утре сутрин, приятели, а теб те чакам довечера в кабинета си, Питър. — Грабна си нещата и буквално изхвъркна от стаята.

Пеги се усмихна след излизането на адвоката и се обърна към Питър:

— Както вече ви казахме, независимо дали ще спечелим или загубим, ние смятаме, че постъпваме правилно. Ако загубим, добре, но знаете ли, все пак съществува и възможността да спечелим.

Когато тази вечер се прибра в апартамента си, Питър намери в пощенската си кутия дълго писмо от майка си, което седна и набързо прочете, преди да отвори другия плик, където на мястото на подателя бе написано „Областно медицинско общество на Сан Маршъл“. След като го отвори, Питър извади отвътре единичния тънък лист, на който прочете следното:

„Уважаеми д-р Де Хаан,

На събрание на Изпълнителния комитет на областното медицинско общество на Сан Маршъл, състояло се вечерта в четвъртък, на 28 юли, с единодушно гласуване бе постигнато съгласие да се предаде името ви за изключване от членство на следващото редовно заседание на медицинското ни общество, което ще се състои на 20 септември, както и лишаването ви от всички привилегии, които гореспоменатото членство ви предлага. Както без съмнение добре разбирате, не сме предприели подобни действия с лека ръка, а след дълго и подробно разглеждане на неотдашните ви действия в тази област. Ако обществото одобри искането ни, трябва да ви уведомим предварително, че това ще ви лиши от всички права, които

имате като член на областното медицинско общество, което на свой ред ще окаже влияние на правото ви да бъдете постоянен член на щатското и националното медицински общества.

Чустваме, че взимаме тези предварителни дисциплинарни мерки в името на една добра кауза. Според правилата на конституцията ни, ваше право е да се явите пред Изпълнителния комитет с избран от вас приятел, представител или адвокат, за да ни дадете възможност да преразгледаме настоящите си първоначални действия. Тогава ще ви запознаем с причините, подтикнали ни към подобни действия.

Изключването ви от обществото трябва да стане на редовно събрание и гласуването за него трябва да бъде с болшинство на активните членове, присъстващи на него, тъй като този кворум се изисква от конституцията ни. Също така имате право да се явите на събранието на 20 септември, за да представите всички ваши коментари във връзка с членството си, преди да протече гласуването за изключването ви.

Ваш:

Албърт Хамфърс,
Секретар на Изпълнителния Комитет на областното
медицинско общество в Сан Маршъл“

42.

На следващата сутрин, в десет и петнайсет, г-н Кузман се вгледа в бледия, необичайно син цвят на очите на д-р Хеч.

— Докторе — рече той, — моля ви директно да отговорите на моя въпрос. Вие не сте хирург, който е легализиран от Министерството на здравеопазването, нали? Не сте специалист, заверен като квалифициран от Американския съвет на хирурзите, така ли е? Да или не?

— Аз съм висококвалифициран лекар, който има право да извършва сложни хирургически операции.

— Докторе, моля ви да отговорите с „да“ или „не“, имате ли заверка като хирург от Министерството и член ли сте на американския съвет на хирурзите?

— Опитвам се да ви обясня.

— Не се нуждаем от обяснения. Единственото, което искам от вас, е конкретен отговор.

Г-н Кузман се опитваше да накара д-р Хеч да признае, че му липсват каквито и да било важни квалификации, но той шикалкавеше и правеше всичко възможно да избегне директния отговор. На въпроса дали е бил или е член на Американския съвет на хирурзите, отвърна, че никога не е подавал молба, но пък че е член на Националния съвет на абдоминалните хирурзи. Когато г-н Кузман му изтъкна, че тази групичка се ползва със сравнително ограничена репутация и престиж и че почти всеки лекар може да се включи в нея само като подаде молба, д-р Хеч му се противопостави, като настоя, че членовете ѝ се избирали много внимателно. И така, нещата продължаваха същия ход.

— Добре, докторе — каза г-н Кузман, — не ме интересува дали ще отговорите на този въпрос или не. Нямам никакво намерение да повтарям последните подробности от показанията ви. Този процес продължи много дни и всички сме изморени. Интересуват ни фундаменталните неща. Д-р Хеч, хайде да се съсредоточим върху самата операция.

— Благодаря, г-н Кузман — рече г-н Толивър, — тъкмо се канех да намекна, че не проявяваме интерес и към заучени юридически речи.

— Нищо чудно да проявите далеч по-голям интерес към заключителната ми реч, г-н Толивър. Добре, докторе, да започнем с това, че вече считаме за установено, че не е оспорено решението, взето за провеждане операция на г-н Корти.

Мощното тяло на д-р Хеч, който явно беше напълнял още по време на процеса, се размърда на свидетелското място.

— Благодаря — отвърна той, като внимателно кръстоса крака в рамките на тясното за огромното му туловище свидетелско място, и се втренчи във върховете на добре излъсканите си обувки, докато изчакваше г-н Кузман да продължи със следващия си въпрос.

— Докторе, да се спрем на самата операция. Д-р Де Хаан даде показания, че в ранните етапи на операцията, може би три-четири минути след първоначалната инцизия, ви е помолил да намалите темпото, защото не е бил в състояние да хваща всички кървящи съдове. Това истина ли е? Така ли е постъпил?

— Не.

— Не ви е молил да забавите темпото?

— Разбира се, че не — силно каза д-р Хеч.

— Позволете още малко да навляза в този въпрос. Никой от нас не помни всички събития, случили се от началото да даден ден до края му, не запомняме всяка дума, която ни е казана, нито пък всичко, което ни се е случило. Всъщност, ако водим оживен професионален живот, много често забравяме голямо количество от дребните детайли, които изпълват дните ни. Когато отговаряте с „не“ на въпроса ми, наистина ли искате да кажете „Не, положителен и категоричен съм, че д-р Де Хаан никога не е казвал нищо подобно по време на хирургическата операция!“ или имате предвид: „Не, не си спомням да е правил подобен коментар“?

— Не, не ми е казвал да намаля темпото. Никога не бих забравил подобен коментар за работата си.

— По-късно, по време на същата тази операция, според свидетелските показания на д-р Де Хаан, той отново ви е помолил, както сам се изрази, „да не бързате“. Това е било, когато сте работили в основата на жлъчния канал и той не е успявал да прави обратните

връзки както трябва, за да ви даде нужната видимост. Спомняте ли си тази негова забележка?

— Още веднъж повтарям, че не ми е казал нищо подобно. Категоричен съм. Със сигурност не бих забравил подобен коментар.

— Операционната сестра от същия този ден, г-ца Мастърс, даде показания, че си спомня думите на д-р Де Хаан, който ви е помолил да забавите темпото по време на една операция, но не помни точно на коя. Спомняте ли си да ви е отправяна подобна забележка по време на някоя друга операция?

— Никога не ми е казал нищо подобно. Категоричен съм по въпроса — повтори д-р Хеч, като гласът му прозвуча нетърпеливо и раздражено.

— Тогава смятате ли, че г-ца Мастърс е сбъркала в спомена си?

— Очевидно е така.

— Тук ви чета дословно цитати от правилата и законите на Общия национален комитет на болничната акредитация, чиито правила следва болницата ви, и намирам, че в инструкциите му пише: „Отчетните доклади за извършени хирургически операции трябва да се диктуват или написват в деня на извършване на операцията и трябва да включват цялата информация, която се отнася до и е във връзка с всички подробности на извършената хирургическа операция и поспециално да включват всички необходими детайли за нормалните, а така също и ненормалните резултати, установени по време на извършването ѝ, колкото и време да отнеме този процес. Оперативните отчетни доклади трябва стриктно и подробно да описват всичко, установено по време на операцията в съответния вид“. И все пак, вие, в качеството си на собственик и действащ хирург на болница „Хеч“ твърдите, че не можете да отделите нужното време, за да продиктувате както трябва пълните отчетни доклади за извършените от вас операции. Защо се получава така?

— Твърдението ви погрешно тълкува думите ми. Просто казах, че често съм бързал и затова не съм имал време да опиша подробно всички детайли, които бих искал. — Сега д-р Хеч изглеждаше ядосан, въпреки присъщото му спокойно държане.

— Но имате чувството, че и при диктуване на отчетните доклади трябва да действате по-бързо от останалите лекари, така ли?

— Мисля, че тези въпроси не са по същество, Ваше Благородие — възрази г-н Толивър.

— Възражението се приема. Зачеркнете последния въпрос от протокола. Продължавайте, г-н Кузман.

— Имате ли чувството, че трябва да сте изключение от работните правила и закони на общата комисия, що се отнася до писането и формулирането на отчетните следоперативни доклади, както е посочено в официалните ѝ правила, на които е подчинена болницата ви?

— Възразявам въз основа на това, че въпросът е заблуждаващ и несъществен.

— Възражението се приема — рече съдията.

— Признавате ли, че отчетният ви доклад за операцията на Луис Корти е бил нахвърлян и непълен, а така също и неточен?

Д-р Хеч погледна към г-н Толивър, след това към съдията. Когато видя, че не се появи възражение, нито коментар от страна на съдията, дясната му ръка се пъхна под сакото към лявата му гръд.

— Бихте ли повторили въпроса, моля? — запита той.

— Нещо не е наред ли, докторе?

— Не, просто помолих да ми повторят въпроса.

— Виждам, че дясната ви ръка е под сакото ви. Не се ли чувствате добре? — Съдебните заседатели мигновено се хвърлиха напред и зяпнаха д-р Хеч с интерес.

— Добре съм — бързо извади ръката си той и съдебните заседатели отново се облегнаха на столовете си.

— Бих помолил съдебния стенограф да прочете отново последния ми въпрос, зададен към д-р Хеч — рече г-н Кузман, и това бе направено.

— Няма да кажа „да“, но няма да кажа и „не“ — отговори д-р Хеч, като гледаше г-н Толивър, който не се изправи и дори не отвърна на погледа му.

— Знаете, че този отговор е незадоволителен, докторе — рече г-н Кузман, като се намръщи.

— Е, очевидно въпросът е сложно зададен.

— Независимо от това настоявам за отговор. Смятате ли доклада си за резултатите от операцията на г-н Луис Корти за непълен и нахвърлян отгоре-отгоре или не?

— Не. Той ми напомня всичко, което искам да знам във връзка със случая.

— Може ли в такъв случай да ви изтъкна, че във вчерашните си показания тук, вие казахте, че този пациент, г-н Луис Корти, още преди операцията ви се е сторил като рисков случай, че сте намерили заоблени краища на черния дроб вместо островърхи такива, че цветът на черния дроб не е бил добър и сте заподозрели предварително съществуваща вродена ненормалност на черния му дроб, и че като сте видели и палпирали този орган, тъканите му трудно и странно са се поддавали на рязане, били са пясъчни, като грис, което ви е насочило към наличието на сериозна ненормалност или заболяване, че при някои нива на тъканта, както вие се изразихте, на пациента му е текла повече кръв, отколкото при нормален човек, а на други тъканни нива е кървял по-малко по ваше мнение, много необичайна находка според собственото ви твърдение, и че поради лошото здравословно състояние на младия човек преди операцията и установеното наличие на болен черен дроб по време на операцията, сте заподозрели предупоителни и общи упоителни агенти. При напреднал сериозен стадий на състоянието му и все пак, въпреки това, нито в следоперативния отчетен доклад, нито в устните си коментари по време на операцията, доколкото бяхме в състояние да ги възстановим, нито в историята на заболяването, нито в амбулаторния му картон, нито в бележките, нанесени още първия ден на следоперативното му лечение, сте посочили някоя от тези находки, освен може би с малкото изключение на заоблените краища на черния дроб, което в никакъв случай не потвърждава концепцията ви за значението на тези установени резултати. Като вземете под внимание всички гореспоменати факти, още ли продължавате да твърдите, че сте написали правилен, отговарящ на изискванията, точен и описателен отчетен доклад на извършената от вас хирургическа операция и че общо взето сте водили добри и правилни бележки за хода на лечението на този пациент?

— Не всичко, което става с един пациент, може да се опише на картоната му, нито пък да се продиктува на диктофона, и никога няма да може.

— Господине, ще отговорите ли на въпроса ми? — Тонът на г-н Кузман беше доста остър.

— Ваше Благородие — рече д-р Хеч, — мисля, че този човек би трябвало да ми говори по-възпитано.

— Мисля, че трябва да отговорите, докторе. Ако отговаряте по-директно на въпросите му, не допускам да имаме някакви проблеми.

В съдебната зала се долови шум от гласове, докато съдебните заседатели се раздвижиха и се размърдаха по местата си.

— Искате ли въпросът отново да ви се прочете от стенографа? — с въздишка запита г-н Кузман.

— Не, господине, не искам и наистина продължавам да твърдя, че отчетните ми записки за задоволителни. В края на краищата бяха инспектирани и одобрени от Общия национален комитет, когато ни дойдоха на проверка.

Дори съдията сега се зачерви, като се наведе напред към д-р Хеч:

— Забранявам на свидетеля да продължава да прави неуместни забележки. Моля да отговаряте на въпросите колкото е възможно по-директно, без да ги коментирате, докторе.

Д-р Хеч се огледа назад и напред, погледна към съдебните заседатели и масата на ответника, почеса си носа, потърка си брадичката, раздвижи непохватното си в момента на стола тяло, и след това отговори:

— Да, Ваше Благородие, със сигурност ще последвам инструкциите ви.

— Благодаря ви, докторе.

— Д-р Хеч, в показанията ви под клетва, дадени преди настоящия процес ви запитах какво още, освен острия холецистит, е било намерено в корема на г-н Корти и вие единствено сте посочили, че краищата на черния дроб са били заоблени. Не ви ли се струва, че има известна непоследователност в показанията ви, когато вчера добавихте всичките тези други ненормалности?

— Не.

— Бяхте ли забравили преди това да споменете всичките тези други проблеми?

— Не, просто не сте ме попитали за тях.

— Не съм знаел. А защо вие не ми казахте за тях?

— Трябва да е било от начина ви на разпитване, защото аз със сигурност мога да твърдя, че знаех.

— Добре, докторе, нека да ви задам въпроса по този начин: когато ви запитах по време на показанията ви, дадени под клетва, какво е било предоперативното състояние на пациента, вие отговорихте, цитирам: „Не беше особено лошо“. А сега, във вчерашните си показания твърдите следното: „Беше много зле“, като тук отново цитирам употребените от вас думи. Как обяснявате тези две противоречиви твърдения?

— Доколкото си спомням, въпросът ви беше поднесен по различен начин.

— Ето го и въпросът, ще ви го повтора дословно. „КУЗМАН: Докторе, в какво състояние по ваша преценка беше пациентът ви, Луис Корти, когато го прегледахте преди операцията?“. Ето и отговорът ви: „Не беше особено лошо“.

— Е, не беше особено лошо в някои отношения, не макроскопично и външно погледнато, но както ви казах, имах по отношение на този човек интуиция или предчувствие, развити с течение на годините, че ще изпадне в беда, че нещо не е наред, нещо, което човек трудно може да определи като високо кръвно налягане или температура от 40 градуса, но все пак определено имаше нещо.

— Искате да кажете, че не сте споменали всичко това по време на разпита ви на предварителното следствие само заради факта, че преди операцията е било предчувствие, а не нещо сигурно?

— Нещо от този род.

— Д-р Хеч, що се отнася до операцията, искам да знам, след като ви прочетох статистиката, как наистина оправдавате бързината си по време на операцията на г-н Корти и я намирате за разумна? Документът, който държа в ръка, беше изготвен специално за мене от архиварите на четири частни болници в Оукланд, Калифорния и съдържа списък за времето, през което са извършени всички операции на жлъчен канал в болниците им през последните четири години. Ваше Благородие, ще го представя като веществено доказателство на ищцата по времето на представянето на доказателства, опровергаващи обвинението.

— Бих предпочел тогава да не продължавате с този въпрос сега, г-н Кузман, освен ако адвокатът на ответника не приеме противниковото ви твърдение сега.

— Може ли да видя документите, г-н Кузман? — запита г-н Толивър. Прегледа ги и след минута докладва: — Не, няма да ги приема. Бих искал самите архивари да застанат на свидетелското място, за да мога да им проведа кръстосан разпит по тях.

— Добре — съгласи се г-н Кузман. — Тогава, вместо от тях, ще чета от показанията на д-р Дънинг. — Прочете още веднъж частта, в която професорът от Лос Анджелис намираше бързината от трийсет и три минути, с която бе извършена операцията, за скандално малка и като създаване на предпоставка за възможни прояви на небрежност или невнимание.

— Съгласни ли сте с д-р Дънинг, че трийсет и три минути са твърде малко време, за да се премахне жлъчния канал, особено на пациент, който е болен от остър холецистит, където са необходими повече грижи и внимание, за да се извади възпаления, крехък жлъчен канал, който често е толкова труден за вадене и може лесно да се перфорира?

— Не, не и за мен. Както казах, и преди съм ги правил толкова бързо.

— Тогава какво означава твърде бързо, трийсет и две минути, двайсет и седем минути ли? Признавате ли, че времето, за което е била извършена операцията, е било прекалено малко?

— Разбира се, че да. Обикновено, трийсет и три минути се смятат за кратко време за една операция. Разбирам това, но обстоятелствата в случая променят нещата. Мисля, че при обикновена ситуация тя ще отнеме четирийсет и пет минути или повече.

— Добре, д-р Хеч, сега да продължим с някои въпроси за анатомията на основата на жлъчния канал, особено във връзка с кръвната циркулация там. Спомняте ли си структурата на кръвоснабдяването към черния дроб на този пациент?

— Разбира се, че да.

— Тогава, в случая на г-н Корти, артерия цистика, отиваща към жлъчния канал и излизаща от чернодробната артерия, разделяше ли се на два клона — горен и долен, преди да стигне до жлъчния канал?

— Не.

— Дясната чернодробна артерия под или над общия канал минаваше?

— Минаваше под общия канал.

— И вие сте убеден, че внимателно сте идентифицирали излизането на артерия цистика от дясната чернодробна артерия, след минаването ѝ под общия канал и тогава сте я лигирали?

— Знам, че съм го направил.

— И все пак, по време на предварителните си показания сте посочили, цитирам: „Вярвам, че артерия цистика наистина се е разделяла на две разклонения“. Кое е от двете ви показания е правилно, чернодробната артерия под или над общия канал минаваше — не може и двете да са били истина — и артерия цистика разделяше ли се или не на разклонения, преди да достигне до жлъчния канал?

— Тези структури са малки и е трудно съвършено да се визуализират, трябва да разберете това, г-н Кузман, ако имате намерение да продължите да ме разпитвате за тях.

— Единственото, което искам, е да ми отговорите според възможностите си, д-р Хеч. Ако не знаете отговора на нито единия въпрос, моля ви да го кажете.

Г-н Толивър се изправи на крака.

— Ваше Благородие, вярвам, че трябва да помолите адвоката на ищцата да спре да тормози клиента ми. — Извисяващият се глас на адвоката прелетя над съдебната зала като гърмежи, изстреляни във всички направления, стресна задрямалите и разтърси прозорците.

Карузо трева да пасе, помисли си Питър. Човекът направо си беше природно надарен певец и актьор. Кузман беше казал, че е способен дори да се разплаче, когато се резюмират данните от делото пред съдебните заседатели.

— Като всеки свидетел, д-р Хеч е разстроен от бързите неясни въпроси и очевидната враждебност на екзаминатора. Вярвам, че тук, в тази съдебна зала, се опитваме да установим фактите, а не да подлагаме хората на мъчения трета степен.

— Напълно съм съгласен с г-н Толивър — рече г-н Кузман, — и щяхме доста по-бързо да напредваме, ако клиентът му просто отговаряше с „да“, „не“ или „не знам“, и ако обясняваше кратко, когато е необходимо и се налага, вместо да квалифицира всеки отговор с...

— Добре, господа, достатъчно. Бих искал да напомня на съдебните заседатели да съсредоточат вниманието си върху показанията на свидетеля, а не върху забележките на двамата адвокати. Седнете, г-н Толивър, а вие, г-н Кузман, продължавайте.

— Сега, д-р Хеч, д-р Де Хаан ни уведоми за съществуването на разговор, проведен между вас и д-р Силвана, когато последният е бил повикан като консултант за случая на г-н Луис Корти и ви е посъветвал да извършите още една операция за установяване причината за влошаване състоянието на пациента. Д-р Силвана по време на предварителните си показания, които бяха прочетени на съдебните заседатели, също признава, че ви е посъветвал да оперирате повторно. Директните ви показания твърдят обратното. Как ще обясните разликата?

— Тези твърдения не са правилни. Д-р Силвана предложи да взема под внимание възможността за повторна операция, но не настоя да го направя. В консултацията си бележка в амбулаторния картон дори не споменава за повторна операция, още по-малко настоява да се извърши.

— Добре, нека сега да ви прочита показанията ви от вчера, д-р Хеч. „ТОЛИВЪР: Д-р Силвана съветвал ли ви е по някое време да оперирате г-н Корти повторно? ХЕЧ: Не, не го намираше за необходимо.“ Предвид на показанията ви в момента, как днешният ви отговор може да се свърже с вчерашния? С други думи, вчера сте дали показания, че д-р Силвана никога не е настоявал да се оперира повторно. Сега и д-р Де Хаан, и д-р Силвана в предварителните си показания свидетелстват, че той ви е посъветвал да оперирате г-н Корти повторно. Посъветва ли ви той или не да отворите отново г-н Корти и да разгледате корема му, за да проверите дали няма възможна лигатура около чернодробната артерия?

— Възраждавам, Ваше Благородие — изрева отново картечния пукот на Толивър.

— Г-н Кузман, моля, парафразирайте последното изречение на въпроса си.

— Д-р Хеч, даде ли ви д-р Силвана на 7 април съвет да отворите г-н Корти и да прегледате отново корема му?

— Казах, че предложи да се разгледа тази възможност, но аз я отхвърлих и вярвам, че той е разбрал гледната ми точка за взимането на това решение, както и мъдростта и опитът, които стоят зад него.

— Д-р Де Хаан твърди в показанията си, че е станало точно обратното, а именно, че д-р Силвана е бил много разстроен от отказа

ви да оперирате повторно и яростно е спорил с вас на тази тема. Истина ли е?

— Разбира се, че не е.

— Още веднъж, д-р Де Хаан, а и г-жа Корти са свидетелствали, че семейство Корти по никакъв начин не е било уведомено от вас за сериозността на заболяването на г-н Корти до деня, преди той да почине, въпреки че сега вие твърдите, че сте намерили състоянието му за сериозно дори още преди операцията, а след нея вече със сигурност. Истина ли е или не, че не сте уведомили семейство Корти за крайната опасност на състоянието на г-н Луис Корти до последните часове от живота му?

— Отчетните документи в болницата ще докажат дали съм прав или не.

— По-късно ще стигнем и до въпроса за отчетните документи в болницата. Какъв е вашият отговор на въпроса ми?

— Семейство Корти беше уведомено за състоянието на г-н Корти и всички значителни промени, настъпили в него, докато се е намирал в болницата.

— Значи твърдите, че показанията на д-р Де Хаан и на г-жа Корти по този въпрос са неточни и неверни?

— Да.

— Официалните отчетни документи на болницата от сутринта на пети април показват, че кръвната картина на г-н Корти, получена тогава, е показвала следните цифри: хемоглобинът му е бил четиринайсет грама, червените кръвни телца — 4.5 милиона, хематокритът е бил с 40 процентна вместимост. Д-р Де Хаан, д-р Дънинг, а дори и някои от собствените ви експерти решиха, че тези цифри са близки до нормалните. Смятате ли ги за близки до нормалните или за нормалните цифри при една кръвна картина?

— Разбира се, кръвните проби от лабораторията са само част от оценката на картината за здравословното състояние на даден пациент.

— Разбирам. И не ви питам за това. Смятате ли за нормални или близки до нормалните цифрите за серията от червените кръвни телца?

— Бих казал, че да, но...

— Добре тогава, ще ви задам въпроса по друг начин. Тези цифри показват ли наличието на анемия?

Ръката на Матю Хеч внезапно пак се провря под сакото му и той започна да си разтрива гърдите.

— Не, но има и други неща, които трябва да се вземат под внимание.

— Същия този ден отчетните ви документи показват, че сте дали нареждане да му се прелеят две банки кръв. Обикновено кръв се прелива при анемия, нали?

— Понякога.

— След като са му прелели първата банка кръв и е започнало преливането на втората, д-р Де Хаан е наредил кръвопреливането да спре. Това правилно ли е?

— Да.

— И между вас и него е възникнал спор във връзка с това защо е постъпил така?

— Да, въпреки че спорът ни беше кратък и не му създадох проблем.

— Добре, тогава, кръвната картина на следващия ден е показала, че хемоглобинът се е покачил на 15.8 грама, червените кръвни телца са станали 5.4 милиона, а хематокритът с процентна вместимост 51, като всички тези данни са над стандарта на нормалните според самите изследвания, на които са посочени нормалните стойности за всяка позиция. Това правилно ли е?

— Грубо казано, да.

— Общоприето е да се смята за клинична грешка в медицината преливането на твърде много кръв, когато пациентът е в шоково състояние или е сериозно болен и има проблем, застрашаващ живота му, така ли е?

— Обстоятелствата варират. Мога ли да произнеса и други думи, освен „да“ и „не“?

— Бих предпочел да обясните защо сте дали нареждане да се извърши кръвопреливане в този случай, докторе?

— Излекувал съм много подобни случаи досега, за да знам от практика кога има нужда от кръв, независимо какво сочат резултатите от кръвната картина. Знаем какво количество кръв се губи по време на една операция. Знаем как допълнителната свежа кръв може да ободри и съживи пациента, от което той има нужда. Кръвопреливането често помага в шоково състояние при хора, на които им спада кръвното

налягане. Самата кръвна картина при много болни пациенти може да подведе.

— Също така съзнавате, докторе, че кръвопреливанията, дори и когато са правилно подбрани и направени, могат да предизвикат сериозни реакции, включително висока температура и треска, както и алергични реакции, които да доведат до трудности в дишането, още един добавен шок и дори смърт. Също така при кръвопреливането има голяма вероятност за инфектиране на черния дроб, което може да доведе до сериозно влошаване и дори смърт.

— Разбира се, че знам всичките тези неща. Трябва да преценявам на момента.

— Добре, докторе, сега да поговорим за двата дни след операцията, през които състоянието на г-н Корти е било добро и след това, според отчетните документи, той внезапно много сериозно се е разболял. Това реална преценка на ситуацията ли е?

— Да видим, оперирахме го в понеделник следобед, късно в сряда той вече беше вдигнал висока температура и изглеждаше зле. Да, истина е.

— И вие поддържате твърдението си, че отблизо сте следили състоянието му през цялото време до самата му смърт в петък сутринта?

— Точно така беше.

— И сте дали показания, че вдигането на висока температура и циркулаторният шок, придружени от повишаването на трансаминазите, ензим, който се освобождава от инфектирания жлъчен канал в кръвния поток в ненормални количества, когато е увреден черният дроб, не са показателни за лигатура на чернодробната артерия?

— Може да са, а може и да не са частично съвместими или показателни за редица неща. Състоянието му ясно говореше за токсичност и развитие на инфекция на кръвния поток от жлъчния канал, проблеми, които най-добре се лекуват с лекарства, антибиотици и други подобни, а не чрез хирургическа намеса.

— Но как сега можете да твърдите, че следоперативният курс на лечение на г-н Корти е бил съвместим с токсичност и инфекция на кръвния поток, когато по време на предишни показания сте твърдели, че знаете много малко за проблемите, свързани с лигатура на

чернодробната артерия, които ние силно подозираме, че може да са причина за следоперативните проблеми.

— Зная как да установя наличието на лигатура на чернодробната артерия. Много добре съм запознат с този въпрос и нямаше клинично доказателство, което да ме наведе на мисълта, че може да съществува този проблем.

— Може ли да ви прочета цитат от показанията ви, дадени на петнайсети май? Един момент, да, ето ги: „КУЗМАН: Чудя се дали ще имате нещо против да ограничите твърденията си до прости отговори на въпросите ми, докторе. Опитвам се да разбера този проблем с чернодробната артерия. ХЕЧ: Не съм тук, за да ви помагам да правите каквото и да било. По-добре да сте наясно по този въпрос. КУЗМАН: Какъвто и да е случаят, не е ли истина, че когато чернодробната артерия се лигира погрешно по време на хирургическа операция, пациентът бързо умира от висока температура и токсемия с признаци на увреждане на черния дроб? ХЕЧ: Не знам нищо за това състояние. Не съм имал опит с такива случаи досега. КУЗМАН: Искате да кажете, че сте хирург, извършил стотици холецистектомии по време на професионалния си живот и нямате представа за публикуваните трудове или литература по въпроса за това възможно бедствие, което възниква като следствие на неправилно извършена операция на жлъчния канал? ХЕЧ: Разбира се, че съм запознат с публикуваните в печата материали и съм разговарял с други свои колеги, които познават това състояние. Просто искам да кажа, че не знам нищо за това от собствен опит“. Все още ли твърдите, че сте запознат с установяването на лигатурата на чернодробната артерия? За да ви поднеса въпроса по друг начин, може ли лекар да е много добре запознат с клиничното установяване на болест, която никога през живота си не е виждал?

— Знам какво е състоянието, за което става дума и чувствам, че бих го разпознал, ако ми се удаде случай. Изглежда имате склонност да се ориентирате към въпроси, които нямат нищо общо с фактите на това дело.

— Ами, мисля, че ако нямате нищо против, д-р Хеч, ще продължа да водя кръстосания разпит по начина, по който аз избира и ще оставим на съдебните заседатели да решат кои въпроси са маловажни и кои са от решаващо значение.

Съдията ги прекъсна, като удари с чукчето по масата и дълбоко въздъхна.

— Дами и господа, време е за обедната ни почивка.

Питър обядва със семейство Корти. Г-н Кузман беше изчезнал с дипломатическото си куфарче.

— Трябва да се скрия някъде и да работя — му бе казал той, преди да изхвъркне от съдебната зала.

Питър го видя да си гаси цигарата на вратата и да влиза с бодра крачка, мокра, като никога и внимателно сресана напред коса, а лицето му изглеждаше свежо и гладко, точно преди да започне следобедното заседание.

— Мислех, че не пушиш цигари — рече Питър.

— Само от време на време — промърмори г-н Кузман в отговор. — Главно, когато се чувствам подъл и низък. Ако се чувствам твърде подъл, те като че ли ме успокояват. — Усмихна му се лукаво и прошепна в ухото му: — Забеляза ли, че вече започна да се отбранява? — След това стана много сериозен, когато започнаха да влизат съдебните заседатели.

Съдията седна и следобедното заседание започна. Досега това бе най-горещият ден и г-н Кузман на обяд си бе свалил жилетката, но иначе си беше в пълно работно облекло. С дръпнати назад рамене, уверено застанал на късите си крака, той бързо застана на поста си до свидетелското място, готов за следобедните битки.

Преди д-р Хеч да се изкачи до свидетелската ложа, г-н Толивър му беше говорил нещо сериозно и съсредоточено в продължение на десет минути на масата на ответника. Сега докторът спокойно и замислено седеше в ложата.

— Д-р Хеч и адвокатите, готови ли сте? — запита съдията и всички кимнаха. — Добре, тогава можете да започвате, г-н Кузман.

— Д-р Хеч, досега сте чули почти всички свидетелски показания в този процес и знаете, че вече сме установили, че д-р Пармилий, патологът на болницата и клиниката ви и патологът, който е извършил аутопсията на г-н Луис Корти, не смята, че д-р Дънинг, експертен свидетел на ищцата, е умопобъркан, лъжец или невменяем. Има същото мнение и за д-р Де Хаан. Обаче, въпреки това, изобщо не е

съгласен с интерпретацията на тези двама лекари относно находките по време на аутопсията. Сега, д-р Хеч, тъй като имаше толкова много събития по време на този процес, на който присъствате и вие, и д-р Де Хаан, и тъй като до момента показанията ви са напълно несъвместими с неговите, бих искал да ви задам по отношение на него следните два въпроса. Първо, мислите ли, че е бил или е невменяем?

— Не... не смятам така.

— Отговаряте с известно колебание, докторе.

— Напълно съм сигурен, че не е бил и не е невменяем.

— Това е единственото, което искахме от вас да потвърдите. Мислите ли, че е лъжец?

— Трябва да е, за да каже някои от нещата, които каза тук, както и да даде някои свои глупави, безсмислени и напълно лъжливи свидетелски показания.

— Откога почувствахте, че определено лъже?

— Наблюдавам този младеж през цялото време, откакто дойде да работи при мене и съм имал редица съмнения по отношение на него.

— В общи линии, бихте ли го определили като добър свой служител?

— Среден, нищо особено.

— Кога за пръв път го заподозряхте в неискреност?

— Трудно е точно да се каже. Възникваха много дребни неща, например в нарежданията на амбулаторните картони, които са ме карали да се чудя. Може да оставя дадено нареждане, а той след това да го промени. Положението на пациента започваше да се влошава и той се измъкваше от ситуацията, като казваше, че е от нещо друго, което аз съм направил, и то създава проблеми, вместо да признае, че именно неговото нареждане ни е създавало проблем с пациента.

— Това не е точно лъжа, докторе, а вие казахте, че д-р Де Хаан е лъжец. По всяка вероятност сте имали предвид показанията му тук в съда. Сигурен съм, че се смятате за човек, който отлично умее да преценява хората след тези дълги години трудов стаж. Чувствате ли, като се върнете назад в отношенията си с д-р Де Хаан, че бихте могли да определите някакъв модел или шаблон на държанието му, което да посочва, че той, когато е в стресово състояние, може да се впусне в злокобна, изпълнена с лъжи кампания срещу вас, защото изведнъж се е настроил враждебно?

Всички в залата внимателно слушаха г-н Кузман, който говореше тихо и приятелски, беше хладнокръвен и убедителен. Всички разбраха, че предстои важно разкритие — възможно е мнозина да подозираха подготвянето на капан. Може дори и д-р Хеч да е помислил така, защото за миг се поколеба относно отговора си, но след това използва дадената му възможност лично да говори за Питър.

— Колебаех се дали да споменавам това, но миналия ноември младият Де Хаан дойде при мен, за да ме помоли за три почивни дни. Каза, че искал да обиколи болниците в Сан Франциско, възможно било дори да тръгне на курсове в някое от висшите медицински училища. Впоследствие открих, че ме е заблудил, а вместо това е прекарал уикенда с една млада дама на един плажен курорт близо до Санта Круз. Той беше този, който ме моли да го взема отново на работа при мен миналия декември след операция на приятелката му за спонтанен аборт с кръвоизлив и като не послушах гласа на разума си, аз му позволих да се върне. Вече бях установил, че не може да му се вярва и по мое мнение, че е некомпетентен, но планирах да остане само докато изтече годината, за която бяхме сключили договор. Той в много отношения не можеше да свикне с темпото и качеството на медицинското обслужване, което предлагаме и които изисквам в болницата и клиниката си. Знаех, че трябваше да го пусна да си ходи, но ми се искаше да се покажа любезен към него. Баща му току-що беше починал, а и след това тази неприятност с приятелката му — така че виждате как ми се отплаща за добротата и любезността ми. Разбира се, на всички ни беше ясно, че лъже, че иска да се върне и само се опитва да ме хване в някакъв капан, за да ми отмъсти, защото ми се сърди и ми има зъб заради приятелката си — не само че съм научил за нея, но и че след като беше забъркал кашата, аз не съм успял да я оправя както той иска и да направя така, че всичко да изчезне и нещата да възвърнат първоначалния си вид. Несъмнено гневът му беше необоснован и все пак усещам, че се е чувствал толкова виновен дълбоко в себе си, че е трябвало да хвърли цялата тази вина на някой друг и аз съм се случил този друг. Това е единственият начин, по който мога да обясня нещата. Невменяем — не, но със сигурност доста объркан. Разбирате, че не съм психиатър, но така виждам аз нещата.

Д-р Хеч се беше навел напред, като говореше и жестикулираше, очевидно съсредоточен в думите си и напрегнат.

— Д-р Хеч — гласът на г-н Кузман беше сега много тих, съдебните заседатели бяха замрели, зрителите мълчаха и след паузата на г-н Кузман се чу единствено бръмченето на вентилатора, — тук разполагам с едно писмо, което вие сте написали на осемнайсети януари тази година, адресирано до областното медицинско общество във връзка с д-р Де Хаан. Дал съм на стенографа копие и бих искал да ви го прочета, ако адвокатът на ответника разреши. Съдружникът ми ще ви даде копие, г-н Толивър, както и на съдията.

Г-н Толивър се изправи, взе копието, след това се намръщи, докато го четеше.

— Ваше Благородие, със сигурност възразявам това да се предяви като веществено доказателство. Ние тук не работим по въпросите, които повдига това писмо. Ищецът имаше стотици възможности да навлезе в каквито сфери иска, докато представяше случая си пред съда и този въпрос не беше повдигнат при директното разглеждане на делото, така че това не може да стане и по време на кръстосания разпит.

Съдията вдигна поглед от писмото.

— Г-н Кузман, какво обяснение давате за това, че го представяте едва сега?

— Ваше Благородие, най-важното нещо, което мога да направя като представител на ищцата, а също така и като служещ на този съд, е да се опитам да установя правдоподобността на всички свидетели, доколкото съм в състояние да го сторя. Този процес все повече и повече се превръщаше във въпрос на разделени противоположни свидетелски показания, като въпросът за правдоподобността на свидетелите пред съдебните заседатели за мен се превърна във въпрос от съществено значение. Сега се опитвам да развия информация за достоверността на свидетелите на ответника или в момента, на самия ответник. Мисля, че имам правото, както и задължението да направя това.

— Добре, г-н Кузман, ще ви разреши да продължите и отхвърлям възражението срещу предявяването на това веществено доказателство. Моля, чиновникът да го впише като веществено доказателство на ищеца №7.

— Оттеглям си възражението, Ваше Благородие — рече г-н Толивър.

— Имате това право, г-н Толивър. Г-н Кузман, моля, продължете.

— Д-р Хеч, това писмо е подписано от вас и е било получено в офиса на областното медицинско общество на Сан Маршъл на двайсети януари, според книгата им за входяща кореспонденция. Получих го от архивите им. В него се казва:

„Уважаеми господа,

С настоящето изразявам удоволствието си да поема спонсорството за приемането на моя млад колега и съдружник, д-р Питър де Хаан, в медицинското общество. Той е добър млад човек, изцяло посветен на всички медицински принципи и трябва да е принос и попълнение към медицинското ни общество, както сега, така и в бъдните години.

Подписано: Матю Хеч,
дипломиран доктор по медицина“

— Имате ли нещо да кажете, д-р Хеч?

— Това си е просто рутинно писмо и не носи никакво пряко значение. Един вид формален образец за приемане на нови членове в областните медицински общества.

— Значи отричате, че това ваше препоръчително и похвално за д-р Де Хаан писмо, изпратено в края на януари тази година, съдържа в себе си някаква истина и вместо това твърдите, че всички тези думи са безсмислени, правилно ли съм ви разбрал? — Гласът на г-н Кузман се повиши.

— Е, не исках чак това да кажа — промърмори д-р Хеч, но г-н Кузман не му обърна внимание и продължи със същата гневна интензивност.

— Аз смятам, че то е истина, вие сте установили, че този млад лекар действително е добър, знае какво прави, познава си работата, помагал ви е и е помагал на пациентите ви по един изключителен начин, с необичайна преданост и едва сега, когато той ви нападна, вие сте решили, че в миналото е имало нещо нередно с него, все има по нещо нередно. Допускам, че това, което казахте, е още един пример за несъвместимите ви, уклончиви, неблагоприятни показания. — Д-р

Хеч си прочисти гърлото, за да заговори, с ръка под сакото, която бе сграбчила гърдите му. — А ако не е така, тогава не сте ли съгласни, д-р Хеч — но си помислете добре, защото ще искам отговор — не сте ли съгласни, че не сте постъпили правилно като лекар, практикуващ медицина, абсолютно неправилно, като сте позволили на един млад човек, когото сте намирали за толкова некомпетентен, нечестен и ненадежден, да работи заедно с вас, поверявали сте му пациентите си и е оперирал заедно с вас? Не признавате ли, че това си е направо професионален срам и позор!

Сега г-н Кузман говореше със силата и убедителната интонация на г-н Толивър, беше учудващо, помисли си Питър, колко много може да прилича на него. Било е преднамерено, разбра той тогава, защото, когато г-н Толивър се изправи, за да изреве още едно възражение, само успя да наподобява тона и интонацията на г-н Кузман, но не можа да ги превиши.

Г-н Кузман продължи:

— Д-р Хеч, искам сега да ви задам най-красноречивия и важен въпрос. Не посочихте ли вие в едно свое изявление, че д-р Де Хаан се е грижил за вашия критично болен пациент г-н Корти през най-лошите моменти от тези две критични нощи и че от вас е нямало нужда, когато са ви молили за помощта ви, защото д-р Де Хаан е можел да се погрижи за всичко толкова добре, колкото и самият вие? Как можете да очаквате от нас да повярваме във вас като в съзнателно и висококачествено изпълняващ задълженията си лекар и същевременно да вярваме, че бихте позволили на човек, когото толкова ясно и отчетливо изтъквате като неблагонадежден, нечестен и некомпетентен, да се грижи за умиращия ви пациент? Можете ли да намерите някакъв смисъл или логика за съдебните заседатели от тази каша и бъркотия, която представяте пред нас, докторе?

— Ваше Благородие, Ваше Благородие, Ваше Благородие. — Г-н Толивър вече крещеше, докато съдията Филдинг яростно чукаше с чукчето, и се опитваше да умири неистово зашумялата съдебна зала.

— Тихо! — извика съдията Филдинг и приставът пое вика като ехо.

Шумът затихна след няколко минути и Питър видя г-н Кузман на масата на ищеца, точно пред себе си, с гръб към съдията и съдебните

заседатели, който му направи физиономия на фалшиво преклонение като малко момче и му намигна, когато г-н Толивър започна да говори.

— Г-н съдия — рече г-н Толивър, — това е направо скандално! Никога не съм бил свидетел на подобно поведение към свидетел, а адвокатът на ищеца не му позволява да отговори на нито един въпрос, като прави невероятни, безбожни, отвратителни и заблуждаващи твърдения, които са също така неуместни и несъществени, както и недоказуеми, същевременно и клеветнически. Мисля, че това граничи с неправилно проведен невалиден съдебен процес. Сега не се представят фактите, това е кръстосан разпит, или поне се предполага, че трябва да е такъв, но никога досега не съм виждал нищо подобно, което да се нарича „кръстосан разпит“.

Д-р Хеч седеше в свидетелската ложа, продължаваше да се тресе от гняв и напрежение, а ръката му беше твърдо пъхната под сакото.

— Този път съм съгласен с вас, г-н Толивър — заяви съдията Филдинг с най-дрезгавия си глас. — Наистина беше шокиращо и ако има още една подобна проява от страна на който и да е от адвокатите, ще я сметна за неуважение на съда, и сериозно ще размисля дали да не предприема действия и да обявя процеса за неправилно проведен и невалиден, ако това се повтори дори само още веднъж.

Г-н Кузман се запъти към съдията.

— Съжалявам, Ваше Благородие, и смирено ви моля за извинение. За трийсет и четири години служба в съда никога досега не съм се чувствал толкова увлечен по едно дело и това е, което ме накара да се самозабравя. Но наистина искам да задам на д-р Хеч някои от въпросите, които повдигнах. Ще ми разрешите ли да продължа?

— Сега ще ви разрешим да зададете още три или четири въпроса. Най-много след десет минути трябва да направим следобедната си почивка.

— Благодаря, Ваше Благородие. Г-н Толивър, съжалявам за поведението си. Няма да се повтори.

Д-р Хеч нервно вдигна поглед, когато г-н Кузман се приближи към свидетелската ложа.

— Д-р Хеч, виждам, че ръката ви отново е на сърцето, което още веднъж ме принуждава да ви запитам: има ли нещо, което не е наред? — Г-н Кузман нямаше никакво намерение да остави този тик на мира.

Г-н Толивър отново се изправи.

— Няма да позволя г-н Кузман непрекъснато да споменава този въпрос. Д-р Хеч е съвсем добре умствено и физически. Има си създаден навик, обичай да си пъха ръката в сакото. Това не означава нищо, както и не сигнализира, че не се чувства добре. Всички имаме свои особености, типични и присъщи само на нас движения и това е движението, характерно за д-р Хеч. Аз например си стискам левия лакът, г-н Кузман си почесва косата, като я бута напред с ръка... — Думите му предизвикаха смях в залата и адвокатът не можа да си завърши изречението. Напрежението в съдебната зала изведнъж се изпари.

— Съжалявам, не разбрах, че не трябва да задавам този въпрос — рече г-н Кузман, отново с тих и спокоен глас. — Само два въпроса, докторе. Първо, вие ли написахте това препоръчително писмо за д-р Де Хаан до областното медицинско общество?

Д-р Хеч вече не беше самодоволната фигура от началото на кръстосания разпит. По-скоро се държеше предпазливо. Ясно го показваше по начина, по който сега подхождаше към въпроса и внимателно обмисляше отговора си. Знаеше, че ще е по-добре да отговаря по-бавно, но да е нащрек с този малък дяволит адвокат, облечен със смешни дрехи и забавна прическа, от Оукланд, за когото досега никога не беше чувал. Идеята му беше, дайте да свършваме и да се махаме от свидетелската ложа, колкото е възможно по-скоро.

— Да, г-н Кузман — отвърна д-р Хеч, като неохотно измъкна ръката си от сакото и я постави в скута си.

— Чувствате ли, че е било редно да оставяте д-р Де Хаан да остане до леглото на г-н Луис Корти по време на последните му две критични нощи, както сте постъпили, без да отидете да му помогнете, както ви е помолил да направите? Или сега, след известен размисъл, вярвате, че може да сте допуснали грешка, като не сте му помогнали?

За частица от секундата Питър видя как егоизмът на д-р Хеч отново заема позиции. На лицето му при въпроса на г-н Кузман се появи лека усмивка. Изправи се и отвърна:

— Не, господине. До последния си миг ще знам, че съм направил за това момче Корти всичко, което е в границите на човешките възможности.

— Значи продължавате да твърдите, докторе, че не сте допуснали грешки по време на лечението на г-н Корти, така ли е?

— Да, господине, вярвам, че е така.

— По време на медицинската си практика, д-р Хеч, допускате ли понякога грешки?

На лицето му се появи моментно подозрение и отговорът му не беше така подготвен, но все пак прозвуча убедително.

— Рядко, почти никога. Един добър лекар с голям опит не допуска грешки.

— Случвало ли се е някога ваш пациент да почине след операция, извършена от вас, поради ваш пропуск или недоглеждане?

Питър очакваше да чуе възражение, но след като не чу нищо, погледна към масата на ответника. Г-н Толивър оживено разговаряше с г-н Тапър и очевидно беше пропуснал мига.

— Никога. Не допускам подобни грешки. Ако оперирах пациентите си и работех по начина, по който го вършат някои хора, като си мисля за автомобилните производители, които години наред са ми продавали боклуци, щяха да затворят болницата ми още през първите шест месеца. — При тези думи в съдебната зала се чу смях и съдията се възползва от предоставената му възможност да обяви следобедната почивка.

След подновяване на заседанието г-н Кузман веднага започна отново да разпитва д-р Хеч.

— Чували ли сте за учебника на У. Й. ван Дорен „Учебник за идеалната хирургия“? — запита той.

— Да, разбира се.

— Бихте ли признали, че д-р Ван Дорен от Харвард е изтъкната личност в областта на оперативната хирургия в Съединените щати?

— Разбира се.

— Тук цитирам от книгата му: „Аномалиите на чернодробната артерия са широко разпространени. Общият хирург, независимо дали е стар или млад, трябва винаги (и думата «винаги» тук е подчертана) да разпознава и да знае пълния ход на чернодробната артерия на всеки пациент, на когото прави операция на жлъчния канал. Тази главна артерия към черния дроб обикновено може да се напипа в хепатодуоденалния лигамент. Невъзможността да се палпира ускорен пулс на артерията в десния край на този лигамент трябва винаги да предизвика внимателно търсене на възможна необичайна анатомия на

чернодробната артерия и разклоненията ѝ“. Вие винаги ли се опитвате да палпирате артерията в хепатодуоденалния лигамент, докторе?

— Ами, обикновено да — отвърна д-р Хеч. — Тези неща се виждат добре, когато човек е навлязъл вътре в органите. За опитния хирург не е толкова трудно.

— Да продължим с цитата от книгата на У. Й. ван Дорен, където той пише: „Най-сериозната грешка, която може да допусне един хирург, по време на операция на жлъчния канал, е да нарани и нанесе увреждане на чернодробната артерия. По очевидни причини тези случаи никога не се съобщават в литературата, така че статистиката за тях е доста малка. Знае се от статията на Прунер, че в такива случаи, когато е завързана чернодробната артерия, неизменно следва смърт в рамките на няколко часа или няколко дни, често и след повече време, ако е била лигирана дясната чернодробна артерия. Вероятността от настъпването на смърт на чернодробната тъкан се увеличава с приближаването на лигатурата към черния дроб“. Ще се съгласите ли с този коментар?

— Естествено.

— Сега стигаме до най-сериозната част на разпита ни, д-р Хеч, и ви съветвам внимателно да обмислите отговорите си — изрече дребният адвокат, като наперено заобиколи и застана от другата страна на свидетелската ложа.

— Мисля, че коментарът ви е излишен, г-н Кузман — останал почти без дъх, рече Матю Хеч.

— Каква беше последната забележка на свидетеля? — запита съдебния стенограф, като надигна глава за момент, за да изгледа д-р Хеч.

Г-н Толивър му махна с ръка, за да отклони въпроса. Д-р Хеч му направи същия знак.

— В този момент искам да представя вещественото доказателство на ищеца — високо произнесе г-н Кузман, като изглеждаше бодър и свеж, както в първия ден на процеса. — Поради необичайния характер на молбата ми, бих искал да ми разрешите да се доближа до вас, Ваше Благородие, за да я обсъдим.

Съдията Филдинг повдигна косматите си бели вежди и завъртя огромните си очи нагоре при думите на адвоката, но каза:

— Е, добре, приближете се тогава.

Поговориха един момент и съдията удари с чукчето си по масата, като извика пристава да изведе съдебните заседатели в стаята, определена за тях.

Скоро, след като излязоха, съдията Филдинг кимна към г-н Кузман да продължи:

— Сега можете да споделите с всички нас забележките си, за да ги чуем.

— Да, Ваше Благородие. Както ви казах, по времето на смъртта на г-н Корти, д-р Питър де Хаан е взел предпазни мерки, за да фотокопира амбулаторния картон, направен от нощния дежурен архивар при болница „Хеч“. Всъщност, това е станало в навечерието на смъртта на г-н Корти. Миналата седмица, докато преглеждахме фотокопираните копия, предадени ни от болница „Хеч“, случайно попаднахме на някои различия в бележките за напредъка на лечението в амбулаторния картон на пациента. Бележките за напредъка и развитието на лечението са част от амбулаторния му картон, където лекарите нанасят сериозни забележки за ежедневното състояние на пациента, отбелязват влошаването или подобряването му. Имало е три такива листа за г-н Корти и вторият покрива събитията от шести и седми април, с по две бележки за всеки един от тези дни. Искаме да ви представим като вещественно доказателство какво е било писано на оригиналната страница, като копие на отчетните записи, получени от д-р Де Хаан и след това копие от онова, което е било написано на същата тази страница, предадена ни от архива на болницата на д-р Хеч.

— Искам да ги видя — гръмогласно се провикна г-н Толивър с изпълнен с недоверие глас.

— Разбира се, господине.

Хюстън Толивър бързо прочете вещественото доказателство и помоли съдебния чиновник да му направи официален препис. След това прочете въпросната страница.

— Ваше Благородие, силно възразявам срещу приемането на това вещественно доказателство. Не знам къде или как са получили тези фотокопия, за които имат претенции, че представляват оригиналните бележки за хода на заболяването, но със сигурност няма да ги приемем. Имаха предостатъчно време да представят всички подобни

доказателства и явно това не е най-правилното място, нито време за подобни неща.

Съдията Филдинг каза:

— Моля, дайте да видя доказателството. — Прочете двете страници и след това помоли за официалния препис. — Разбирам. Г-н Кузман, вие знаете, че това е неправилно представено вещественно доказателство при тези обстоятелства.

— Ваше Благородие, пред съдебната зала стои жената, която е направила първия препис за нас. Тя може да даде показания за събитията, които са станали тогава и бих искал да я изправа на свидетелската ложа. Отвън също чака друга млада дама, която е фотокопирала болничните отчетни документи, които са били използвани като официални.

— Ваше Благородие, силно протестирам срещу приемането на фотостатно копие като вещественно доказателство. От думите на г-н Кузман и от това, което виждам, не може да се установи със сигурност, че то представлява действително копие на амбулаторния картон на Луис Корти. Също така от думите му не става ясно как е било установено, че тогава всичко това се е случило точно така. В допълнение, от думите му става ясно, че ако копие е получено по начина, по който той твърди, то излиза, че е незаконно и следователно не може да бъде прието като валидно доказателство.

— Г-н Кузман, имате ли да кажете нещо по въпроса? — запита съдията.

— Ваше Благородие — отвърна адвокатът, — мисля, че разбирате колко ужасно важен може да се окаже този въпрос. Заслужаваме да ни се даде възможност изцяло да проследим тази линия на разследване, заради възможно различната светлина, в която се представят мотивите и действията на ответника. В допълнение към това, бих искал да спомена, че е общоприета практика да се правят фотостати или фотокопия на части от амбулаторния картон за всеки лекар, който пряко е включен в лечението на даден пациент. Ако д-р Де Хаан беше поискал да му се направи фотостатно копие на пациент, когото не е лекувал, въпросът наистина щеше да изглежда съвсем различен. Тук, настоявам, че е бил в правото си да си направи фотостатно копие на всяка част от болничните документи, която счете за необходима, както и на цялата амбулаторна карта или картон, в

качеството си на един от постоянно лекуващите този пациент лекари. Вярвам, че можем да докажем факта на заместване на страницата по време на показанията на едното от момичетата, което е направило фотостатните копия за д-р Де Хаан и от визуалната инспекция, която всеки един от нас или всеки един от съдебните заседатели е в състояние да извърши, че характерният почерк на д-р Хеч явно се показва на втората страница на бележките по хода на заболяването, която ни представят за истинска, първоначална и впоследствие заменена страница. Не съм в състояние да проумея как бихме могли да фалшифицираме необичайната калиграфия на д-р Хеч. Вярвайте ми, че не сме го сторили.

— Ваше Благородие, мисля, че в делото на Вербер срещу Мартинес Кий Къмпани има прецедент, който бихме могли да...

— Добре, г-н Толивър. Сега не се нуждаем от цитати. Ще позволя на г-н Кузман да изкара двете момичета да дадат показания пред съдебните заседатели. Разрешаването на този въпрос ми се струва от жизненоважно значение. След полагането на свидетелските показания, аз ще реша дали документът, за който става дума, да бъде включен като веществено доказателство или не. Така че можете само да внесете възражение, г-н Толивър.

— Правя го, Ваше Благородие.

— Пристав, извикайте съдебните заседатели да влязат обратно в залата, а вие г-н Кузман, извикайте момичето от приемната да даде показания първо. Д-р Хеч, можете да слезете от свидетелската ложа, за да отстъпите мястото си на други за момента, но не забравяйте, че сте под клетва и след това отново ще ви повикаме.

Съдебните заседатели бързо се върнаха, озадачени от това развитие на събитията и след това на свидетелската ложа се покачи г-ца Мери Смейд, нервна трийсетгодишна млада жена с руса разрошена коса и бледо червило.

Положи клетва пред съдебния служител да говори само истината и г-н Кузман започна да ѝ задава въпроси.

— Как е пълното ви име?

— Г-ца Мери Смейд.

— И сте гражданка на Сан Маршъл?

— Да.

— Работили сте като нощен архивар за болница „Хеч“, така ли е?

— Да.

— И сте били там на работа през месец април тази година?

— Да. Напуснах в средата на май.

— С какво се занимавате сега?

— Работя като счетоводител в универсалния магазин на Крокър.

— Имахте ли някаква специална причина, поради която да напуснете болница „Хеч“?

— Не исках да продължавам да работя нощем.

— Колко дълго сте работили в нея?

— Две години.

— Работата ви там задоволителна ли беше?

— Доколкото знам. Никой никога не се е оплакал от мен.

— Спомняте ли си някоя вечер д-р Де Хаан да ви е молил да му направите фотостатно копие на цялостна амбулаторна карта?

— Да, много добре.

— За кой пациент ставаше дума?

— Г-н Луис Корти.

— Защо си спомняте това?

— Помня го по две причини. Първо, защото малко го познавах, учили сме заедно. И второ, защото, естествено, около целия този случай се вдигна толкова много шум оттогава насам.

— Разбирам. Ето тук две фотостатни копия на болничния картон на г-н Корти. Можете ли да ги прегледате и да ни кажете кое от двете сте направили вие? — Г-н Кузман ѝ предаде две малки топчета фотостати.

Г-ца Смейд внимателно ги разгледа.

— Направих тези, които са в дясната ми ръка.

— Как разбрахте това, г-це Смейд?

— Преди всичко, по-голямата част от фотостатирането се извършва в архиварската стаичка в задната част на болницата. Там разполагат с машина „Хардман“, която кара копията да излизат кафеникавочерни на цвят. Единствено в предния офис има машина „Стерокс“, която прави по-ясни фотостатни копия, като печатните букви излизат по-тъмни и между редовете има нещо като сива мъглявина. Когато поставите хартия в „Стерокс“ машината, поставяте листата с кламери по краищата, за да ги държат и можете да видите, че на листата, които са в дясната ми ръка се виждат снимани кламерите,

които са държали листата. Машината е наистина добра, щом можете да видите дори и следите от кламерите.

— Добре, сега в общи линии установяваме, че вие сте направили за д-р Де Хаан фотостатните копия, които вярвате, че са онези до дясното ви коляно. За тези листове ние твърдим, че са били фотокопирани за д-р Де Хаан, въпреки че в съда са представени като официално вещественно доказателство само онези, които са до лявото ви коляно. Но сега установяваме, че има разлика между описанието на развитието на болестта, отразено във втория лист, който болница „Хеч“ ни представи под клетва като истинско копие на действителната диаграма и история на заболяването. Необходимо ни е да разберем, дали вторият лист от фотостатните копия, които ние притежаваме, е истинският, или този, който впоследствие ни е предаден от болницата. Можете ли да разгледате тези две страници и да ни кажете дали една от тях е тази, която сте фотокопирали за д-р Де Хаан?

Г-ца Смийд се изчерви цялата от важността на ролята си в този процес. Червенината на лицето ѝ се засили, когато се задълбочи в двата листа, без да казва нищо.

Г-н Кузман накрая я запита:

— Разбрахте ли въпроса ми, г-це Смийд?

— О, да, господине. Мисля, че просто съм уплашена. Никога досега не съм била на съд. — Гласът ѝ се разтрепери и в очите ѝ се появиха сълзи.

— Господи, уважаема госпожице, само поседете така и ще се съвземете. — Г-н Кузман се бе превърнал в олицетворение на разбирането.

— Знам, че това е листът, на който направих фотостатно копие, този, който държа в дясната си ръка.

— Това е листът, който ние твърдим, че е действителното описание на хода на заболяването, описано на лист № 2 — бавно изрече г-н Кузман, като я гледаше.

— Да — потвърди тя, като гласът ѝ отново се разтрепери, — виждате ли, има същите отличителни белези на разпечатката и сивотата между редовете, а тук на върха и на долната част на страницата си личат следите от кламерите на машината „Стерокс“.

— Листът, който идентифицирахте като този, на който сте направили фотостатно копие, съдържа три бележки, направени от д-р

Хеч и една от д-р Де Хаан. От годините, през които сте работили в клиника „Хеч“, можете ли да разпознаете почерка на който и да било от двамата лекари на фотостатното копие?

— Възразявам, г-ца Смийд не е експерт по разчитане на почерци.

— Вижте, Ваше Благородие, не я моля да го определи като достоверно, а просто да го познае, изхождайки от познанията си, както бих попитал всеки човек дали познава почерка на някой свой познат.

— В тези ограничения и рамки ще позволя да се отговори на въпроса, г-н Кузман — рече съдията Филдинг, като се надигна на стола си, за да слуша и наблюдава с необичайно за него внимание и съсредоточеност.

— Почеркът на д-р Хеч силно се различава от всички останали, той е едър, наклонен, със завъртулки и стабилни черни главни букви. Използва писалки с по-широки писци и прави големи плоски кръстове на буквата „Г“. Този почерк на тази страница, на двете страници, трябва да е неговият.

— Значи сте убедена, че почеркът на листа, който държите в дясната си ръка, и който вярвате, че е бил направен като фотостатно копие от машината в болницата на д-р Хеч и който ние следователно бихме могли да сметем за копието, направено от вас онази вечер през месец април, когато д-р Де Хаан ви е помолил да му направите пълно копие на историята на заболяването на г-н Луис Корти, е този на д-р Хеч в трите отделни бележки, подписани с името му?

— Да, господине.

— Що се отнася до четвъртия запис тук, с подписа на Де Хаан, бихте ли казали, че е направен с неговия почерк?

— Така мисля. По принцип не познавам добре почерка на д-р Де Хаан, а за д-р Хеч по-лесно мога да определя.

— Не смятате, че със сигурност бихте могла да идентифицирате почерка на д-р Де Хаан, така ли?

— Точно така, докторе.

— Има ли друг начин, по който бихме могли да установим със сигурност, че фотостатното копие, което държите в ръка, е действително направеното от вас копие?

— Има още един начин, докторе.

— Аз съм само обикновен господин, г-це Смийд.

— Съжалявам, исках да кажа, г-н Хуузман.

— Кузман. — Съдебната зала се заля с хихикания. — Какъв е този друг начин, г-це Смийд?

— Ами, г-ца Смиърс, която е началник-отдел в болницата, е истински педант в работата си за много неща. Едно от нещата, за които настояваше, е да си слагаме инициалите на всяко нещо, което вършим, така че ако възникне някакъв проблем във връзка с него, да знаем кой го е създал. Освен това съм обучена да си слагам инициалите на всичко, което правя, и предполагам, че дори и да не се е налагало, трябва машинално да съм го сторила, защото виждам инициалите си в долната част на страницата, М. С. — Мери Смийд.

— Значи искате да кажете — на висок глас произнесе г-н Кузман, с очевидна изненада и удоволствие, — че тези малки инициали М. С. в долната част на страницата са вашите?

— Да, господине, съвсем приличат на моите.

— Това много ни помага. — Самият г-н Кузман погледна страницата. — Няма вид да са били поставени първо на екземпляра и след това да са фотокопирани. Правилно ли съм разбрал?

— Да, господине, и аз обикновено използвам химикалка тип „Линди“.

— Много ви благодаря — рече г-н Кузман. — Страшно ни помогнахте. Г-н Толивър, имате ли въпроси към свидетелката?

— Да, разбира се. Г-це Смийд, искате да кажете, че сте в състояние абсолютно да потвърдите, когато гледате този лист хартия, така внезапно и драматично изваден от ищеца в сетния му час, че той е несъмнено същият лист хартия, на който вие сте направили фотостатно копие преди четири месеца, така ли? Как можем да ви вярваме, че сте сигурна? Положителна ли сте в показанията си или сте само нервна, както казахте, уплашена от факта, че се намирате на свидетелското място и се опитвате да угодите на някого, като казвате първото нещо, което ви хрумне?

Отговорът на г-ца Смийд успя да прозвучи убедително и достойно, независимо от треперенето на гласа ѝ.

— Напълно съм сигурна в това, което казах.

— Например, бихте ли взели под внимание възможността, някой да е фалшифицирал на подобен лист хартия почерка на д-р Хеч — той е едър, разкрячен, и бих казал, лесен за фалшифициране, като след това го е фотокопирал на същата машина „Стерокс“ или някоя друга,

има много такива машини в щата ни. За ваше сведение на всички тях излизат следи от поставените кламери. Така че не можете в действителност да кажете дали това е копие на автентичен документ, нито пък дори, че вие самата сте извършила фотокопирането на вашата машина. Прав ли съм?

— Ами, не знам, не съм сигурна.

— Нямам повече въпроси, Ваше Благородие — рече г-н Толивър и бързо се върна към масата си.

Освободиха свидетелката и г-н Кузман повика г-ца Алисън Кент, старши архивар в болница „Хеч“. След като и тя се закле да говори истината, истината и само истината, той я запитва дали е прегледала двата въпросни фотостата.

— Да, господине.

— Двата листа са коренно различни, нали?

— Да, господине.

— Разпознавате ли почерка на д-р Хеч на всеки един от тях?

— Да.

— Какво става с амбулаторните карти на пациентите, след като те напуснат болница „Хеч“ при нормално стечение на обстоятелствата? Как се обработват картоните, преди да се подредят и класифицират по папките?

— Преглеждаме ги в архивната стая — сериозно обясни дамата на средна възраст с остър нос, — за да проверим дали няма някакви пропуски, липсващи отчети, липсващи бележки на медицинските сестри, непълни диагнози, и след това ги изпращаме на лекуващия лекар, за да им направи окончателно резюме и да ги одобри за архивиране.

— Така че в случая на г-н Луис Корти, картонът след смъртта му трябва да е бил прегледан от вашия отдел и след това изпратен на д-р Хеч за одобрение, правилно ли съм ви разбрал?

— Да.

— И колко дълго, по ваша преценка, бихте казали, че целият картон се е намирал на разположение на д-р Хеч?

— Обикновено на лекарите им отнема по няколко седмици, за да могат да прегледат всички отчетни документи.

— Няколко седмици — рече г-н Кузман, като се замисли. — Вие в действителност бяхте ли проверили специално този картон, картоната

на г-н Луис Корти, преди да го предадете на д-р Хеч?

— Да.

— Проверихте ли го, след като се върна от д-р Хеч?

— Мисля, че да. Не съм напълно сигурна.

— Имате ли мнение по въпроса кой от тези два листа е автентичният?

— Не помня бележките за хода на заболяванията на всички пациенти достатъчно добре, за да мога да кажа със сигурност.

— Не си ли спомняте да сте чела страницата, на която д-р Де Хаан е оставил тази своя единствена забележка с други три, нанесени от д-р Хеч, преди да изпратите картоната на Луис Корти на д-р Хеч за окончателен подпис?

— Не.

— Възможно е, обаче, доста възможно дори, лекарят да замени някоя забележка за хода на лечението на заболяването, докато държи при себе си картоната за подпис и заверка, нали?

— Възможно е — отвърна тя, но интонацията ѝ достатъчно ясно показваше, че смята подобно събитие за почти напълно невероятно.

— Доколкото разбираме, вие сте човекът, който е направил фотостат на всички отчетни документи на Луис Корти за настоящия съдебен процес, така ли е?

— Да.

— Докато правихте това, трябваше да разделите картоната на части, нали? Т.е. трябвало е да махнете телчетата, които държат страниците свързани заедно и да извадите листовите, за да ги поставите един по един във фотокопирната машина, нали?

— Да.

— По времето, когато сте фотокопирали отчетните документи, за които става въпрос сега, спомняте ли си да е имало някакви доказателства, че са били пипани?

— Не, не си спомням.

— Но е възможно един или повече листа от отчетните документи да са били заменени без ваше знание, нали?

— Да, предполагам, че е така, но не ми изглежда много вероятно.

— Не ви попитах за мнението ви, г-це Кент. Нямам повече въпроси — рязко каза г-н Кузман, като се завъртя на токовете си.

Г-н Толивър се изправи и бавно се приближи към свидетелката.

— Г-це Кент, имате ли някаква причина да допускате, че е възможно да е станала замяна в отчетните документи по заболяването на г-н Луис Корти?

— Всъщност, не. От една страна, около средата на април променихме цвета на листата, на които нанасяхме хода на лечението на заболяването в болницата от червено на зелено и шрифтът беше леко променен, но от друга страна и двата листа, които са фотокопирани, като че ли са написани с един и същи шрифт.

— Вярвате ли, че почеркът на д-р Хеч лесно може да се фалшифицира?

За изненада на всички, свидетелката глупаво се усмихна и се изчерви:

— Не мисля, че е трудно.

— Опитвали ли сте се? — запита г-н Толивър, като ѝ се усмихна в отговор.

— Понякога го имитираме в архивната стая. Всъщност, когато не се отнася до нещо много важно, му подписваме името на някои от документите. — Тя се изчерви още повече.

— Е, благодаря ви, г-це Кент. Благодаря ви за откровените и искрени свидетелски показания. — Г-н Толивър се обърна към сприхавото ядосано лице на съдията Филдинг. — Ваше Благородие, мисля, че ищецът не успя задоволително да докаже, че някога действително е била извършена така наречената замяна на документите. Убеден съм, че няма стабилно доказателство, че фотостатът на това, което той нарича оригинал, или действителният лист на бележките за хода на заболяването е истинският и че може да му се вярва. Струва ми се, че ако копието не беше копие, а оригинал, щеше да има повече основания да се предаде за разглеждане от съдебните заседатели. Но да се представи фотостатно копие на фалшифицирани бележки за хода да дадено заболяване и да се опитваме да го представим за оригиналния, истинския лист, ми се струва, че ще ни дойде малко твърде множко, Ваше Благородие. Бих искал да кажа, че по всяко време ще ни е приятно да предоставим в съдебната зала не само фотостатните копия, но и оригиналите на действителните отчетни документи и се противопоставяме на ищеца или на всеки друг, който се опита да оспори автентичността им.

— Благодаря ви, г-це Кент, можете да напуснете свидетелската ложа.

Г-н Кузман отново призова Питър, който с изненада установи, че отново е застанал на свидетелското място, обаче му зададе съвсем малко въпроси. Включвала ли е страницата в тяхното копие на картоната действителните бележки за развитието на болестта? Спомня ли си да е писал бележката на седми април за Луис Корти? Той определено си спомняше това. Има ли чувството, че е извършена замяна на документите? Да, по негово мнение в това просто не можеше да има никакво съмнение.

Г-н Толивър отказа да му задава въпроси, така че той излезе оттам, докато съдията седеше и търкаше червената набръчкана кожа на лицето си, със стол, обърнат с гръб към съдебната зала. След това се обърна към съдебните заседатели и им каза:

— Дами и господа, понякога за един съдия е трудно да прецени кои доказателства са приемливи и кои не, за да ви се представят за разглеждане. Смятам обаче да позволя на г-н Кузман да продължи и да ви предостави материала си, както и да му разреши да разпита д-р Хеч за него. Помнете, че вие сте единствените, от които се изисква да изслушат доказателствата, да ги вземат под внимание и да решат кое е валидно и кое не, на чии показания може да се вярва и на чии — не. Фактът, че приемам настоящето вещественно доказателство на ищеца съвсем не означава, че ви препоръчвам да го приемете за чиста монета и истинско. — Гласът му стана доста дрезгав, докато говореше. — На вас остава да решите — най-накрая приключи той. — Повикайте д-р Хеч обратно на свидетелското място. — Изгълта чаша вода след последните си думи и се облегна назад, а бялото на очите му проблясваше подобно на мразовита филмова сцена, докато гледаше към тавана.

Матю Хеч бързо пристъпи към свидетелската ложа, кръстоса крака и зачака, като гледаше втренчено в г-н Кузман, който неистово пишеше нещо в черния си бележник на масата. Най-накрая го хвърли, изправи се и каза:

— Да, д-р Хеч. — Съсредоточено и внимателно се запъти към свидетелската ложа, а косата му отново бе неуправляемо разрошена. — Д-р Хеч, представихме доказателства, свидетелстващи, че е била извършена замяна на един от листата по отчетните документи за

заболяването на г-н Луис Корти. Ще ви прочета листа, който сега вече стана част от официалните документи по делото, и след това ще ви прочета листа, който д-р Де Хаан първоначално донесе в офиса ми. — Когато приключи с четенето на двете страници, като се оправяше без никакво колебание с медицинските термини, в съдебната зала се доловиха признаци на събуден интерес. Г-н Кузман продължи: — Д-р Хеч, вие разбирате, че първият, този от собствените ви отчетни документи на фотостатното копие на картоната, съдържа бележки, нанесени единствено от вашата ръка. Вторият лист, който прочетох, съдържа три бележки от вас и една от д-р Де Хаан. Признавате ли автентичността и на двата листа, на единия от тях или на нито единия?

— Автентичният документ е този, предаден на съда чрез архивния ми отдел, като официално копие на общия амбулаторен картон. Другият, който вие сега представяте със забележките на д-р Де Хаан по него, не е автентичен. Това е единственото, което мога да кажа.

— Добре, сега да разгледаме този, който твърдите, че не е автентичен. Преди всичко в него има бележка от д-р Де Хаан, нанесена с почерка му, която твърди, че състоянието на пациента безнадеждно се влошава и че д-р Хеч определено се е спречкал с д-р Силвана по въпроса дали е жизнено необходимо за пациента незабавно да се оперира повторно, ако тази операция ще му даде шанс да спаси живота си. Не ви ли се струва, че изрязването на тази бележка от листа до голяма степен помага на страната на ответника, в този случай, вашата?

— Не бих казал това. Истината си е истина и ние нямаме нужда от помощ или странична намеса.

— Добре тогава. Сега твърдите, че д-р Силвана и д-р Де Хаан са били щастливи и са изпаднали във възторг от решението ви да не оперирате повторно. Ето една бележка, която казвам, че е истинска, и която оспорва твърдението ви. Съгласни ли сте, че наистина има такава тенденция в нея?

— Не, не е така. Преди всичко, казах, че д-р Силвана не настояваше на всяка цена да се извърши операция, но нямам никаква представа какво е било отношението на д-р Де Хаан към случая и никога не съм казвал нищо подобно. То със сигурност варираше и непредсказуемо се променяше, но освен това, ако д-р Силвана се е чувствал по начина, по който вие намекувате, защо не го е посочил в

собствената си бележка към отчетните документи? Защо сега се опитваме да установим от бележката на д-р Де Хаан какво е мислил д-р Силвана?

— Благодаря ви за упражнението по логика, докторе — подигравателно изрече г-н Кузман. — И за да ви отговоря, сигурен съм, че д-р Силвана е имал своите основания да напише тази бележка, по начина, по който го е направил и точно така да я формулира. Сега да вземем първата ви бележка, написана на шести април: „До този момент следоперативният курс на лечение върви задоволително, с изключение на високата температура, която очевидно се дължи на инфекция над диафрагмата... медицински проблем, който само непряко има връзка с хирургическата операция“. В бележката на фотостата от собствените ви отчетни документи, направена също със собствения ви почерк, е написано: „... Пациентът продължава да бъде много зле от вторична токсичност, дължаща се на инфекция на възпаления му жлъчен канал и е вероятно да се развие хепаторенален синдром от шок и токсичност...“. Не бихте ли казали, че втората бележка значително подобрява шансовете ви да спечелите делото, че тя е по-разумна и логична за вас в светлината на разглеждания в тази съдебна зала процес по отношение на действителното състояние, в което тогава се е намирал пациентът ви?

— Предполагам, че е така. Случайно пък тя се оказва и действителната бележка, написана от мен.

— Поддържате ли това си твърдение?

— Да, разбира се, че го поддържам.

— Що се отнася до това, че бележката е по-разумна и логична... искам да кажа в първата си бележка вие твърдите, че всичко е наред, когато последвалите събития доказаха, че нещата далеч не са били наред, а напротив, всичко е било обърнато с главата надолу. Следите ли мисълта ми?

— Вярвайте ми, че съм далеч по-напред от вас, г-н Кузман.

— Без коментар. Добре. Сега да се върнем на първите две бележки от седми април. Едната от тях е нанесена сутринта, а другата — вечерта.

— Да.

— По този въпрос засега няма съмнения. Дайте ми още малко време. В първата бележка по нашата версия пише: „Пациентът е малко

по-добре. Състоянието му се подобрява при пълен курс антибиотици“. Версията, официално представена на съда, заявява: „Пациентът продължава да се намира в шоково състояние... Семейството му е уведомено и извикано. Възможна е... тромбоза на вена порта. Не се препоръчва хирургическа намеса. Взети са всички мерки за лечение на шок, токсичност, възможна дизсеминирана инфекция или хепаторенален синдром“. Усещате ли разликата в тона и загатванията и в двете, д-р Хеч?

— Питате ли ме или ме уведомявате, господине?

— Последната бележка на нашия лист твърди: „Тази вечер пациентът е в по-добро състояние. Цялостната токсичност по всяка вероятност е била свързана с инвазия на кръвния поток, поради инфекция на белия дроб...“. Искам да повтора последното изречение за дамите и господата съдебни заседатели: „Цялостната токсичност по всяка вероятност е била свързана с инвазия на кръвния поток, поради инфекция на белия дроб“. Забележете, не на черния, а на *белия* дроб, но все пак инфекция и че пациентът е в *по-добро състояние* нощта преди да почине. Тази бележка продължава така: „... или може да съществува токсична реакция към упоителните агенти. Няма сведения за проблеми в областта на извършената хирургическа операция. Семейството е уведомено...“. Сега в бележката заместител пише...

— Възраavam, адвокатът на ищеца не е доказал наличието на извършена замяна. Това е единствено негово предположение.

— Възражението ви се приема.

— Добре, във версията на бележката, подадена от архивния отдел на болница „Хеч“ (досега официалната версия на този съд) пише: „Състоянието на пациента непрекъснато се влошава. Няма признаци на наличие на прекъснато кръвоснабдяване на черния дроб. Всички опити за повторно опериране на пациента отхвърлени вчера като непрактични, опасни, без вероятност да помогнат, от д-р Силвана и мене след внимателно проучване и преглеждане на клиничните факти. Семейството е до леглото на болния“. Ето ги сега. Виждате едната бележка от вечерта преди смъртта, която сочи само инфекция на белия дроб като възможна причина на смъртта. Бележката, която е поднесена на този съд, обаче, въпреки че има вид на преднамерено съчинена и написана точно за този процес, не сте ли съгласен, д-р Хеч, с второто изречение отхвърля всички съмнения, че вие не сте се сетили

за лигатура на чернодробната артерия, а с третото подчертава фактът, че, за нещастие липсващия тук в момента д-р Силвана, който не може да свидетелства другояче, е стоял през цялото време рамо до рамо с вас, вдигнал ръката ви в знак на победа, като възторжено ви е тупал по рамото за добре свършената работа.

— На мен ли задавате този въпрос?

— Това, което ви питам, докторе, откровено, просто, ясно и право в очите, е следното: фалшифицирахте ли или не нов комплект бележки за хода на болестта и лечението на г-н Луис Корти, с цел да помогне на имиджа ви в този процес?

— Не съм — отговори д-р Хеч, като се изчерви. Дясната му ръка отново потърси утехата на гръдния му кош.

— Можете ли да ми поднесете някакво друго рационално, логично обяснение на факта, който тук ясно и неоспоримо установихме, а именно, че съществуват два комплекта с бележки за хода на лечението на този човек, става въпрос за лист 2, и единственият общ почерк, който фигурира и на двете, е вашият?

— Не мога, освен... Ами, трябва вие да сте ги фалшифицирали, господине, това е единственото логично обяснение, което мога да намеря.

— Докторе, внимавайте в приказките си, отправяте ми обвинение за криминално престъпление и устна клевета от най-порочния и нагъл вид, нещо, което нямам намерение да позволя.

— Е, не казвам, че точно вие лично сте го направили. Като казвам „вие“, нямам предвид точно вас, а някой друг, не знам как или кой, но някой ги е измислил. Не знам нищо за два различни комплекта бележки за хода на заболяването и категорично отричам всякакви намеци, че аз съм го извършил.

— Погледнете този лист тук, моля, който представлява фотостатното копие, което е получил д-р Де Хаан. Отричате ли, че това е фотостатно копие на страница с вашия почерк?

— Разбира се, че отричам. Познавам листа, на който съм писал и какво съм написал и той не е този, който ми показвате. Д-р Де Хаан по някакъв незаконен и измислен начин е изфабрикувал този фотостат, който ви е дал. Знаете, че си е бил поставил за цел да ме хване в капан, знам, че е така, но за това там почти нищо не се споменава. — Гласът на д-р Хеч се извиси и затрепери.

— Господине, намеквате, всъщност буквално заявявате, че д-р Де Хаан в такъв случай, вместо мен е фалшифицирал страницата с бележките за хода на лечението на болестта, които ми е донесъл, когато се зах да водя делото на г-жа Корти. Това отново се явява обвинение в извършено криминално престъпление и само по себе си се явява акт на публична клевета. Изисквам незабавно да се отречете от думите си и искам последният ви отговор да се изтрие от протокола на съдебното заседание. — Адвокатът изглеждаше дребен пред едрия вбесен лекар, но гласът му беше по-твърд и по-ясен.

— Г-н Кузман! Д-р Хеч! Аз, като представител на справедливостта на този процес, ви прекъсвам и двамата и изисквам незабавното ви внимание.

Д-р Хеч бавно се отпусна на стола си, а г-н Кузман, и той вече зачервен, се отдръпна от свидетелската ложа.

— Да сложим край на тези детинщини. — Съдията произнесе последната дума, като че ли бяха три, като гласът му просто се пропукваше от невъзмутимо спокойствие. — Всички коментари след последния въпрос на г-н Кузман трябва да се зачеркнат от съдебния протокол и съдебните заседатели няма да ги вземат под внимание. От ваша страна, господа, не очаквам да има повече избухвания или размяна на обиди. Това ясно ли е? — рече той. — Последният въпрос на г-н Кузман ще се прочете отново, за да може свидетелят да отговори.

Съдебният стенограф, с разцъфнала усмивка след развихрилите се този следобед събития, прочете: „КУЗМАН: Погледнете този лист хартия, моля, който е фотостатното копие, получено от д-р Де Хаан. Отричате ли, че това е фотостатно копие на страница с ваш почерк?“.

— Да — отвърна д-р Хеч.

Г-н Кузман продължително го изгледа, а лекарят отвърна на погледа му.

— Д-р Хеч — рече той, като размишляваше, — преди миг вие казахте, че знаете, а че и аз знам, защо д-р Де Хаан се опитва, както вие се изразихте, да ви хване в капан, но че за това нищо не се споменава тук. Бих искал да ви помоля да ни поднесете още информация, освен тази, с която вече сме запознати, за причината, поради която се провежда този процес, ако разполагате с такава. Не обичам да подминавам подобни коментари, дори и да бъдат изтрети от

съдебния протокол. Казахте ни за операция, извършена на годеницата на д-р Де Хаан. Има ли още нещо, което бихте искали съдебните заседатели да чуят в тази връзка?

— Ваше Благородие — извика г-н Толивър, — мисля, че адвокатът на ищеца се опитва да постави клиента ми в неловко положение, като го накара да признае свои постъпки срещу интереса му. Възраavam и изисквам въпросът да се оттегли.

— Мисля, че ще му разреши да отговори на този въпрос, г-н Толивър. Д-р Хеч, продължавайте — изрече съдията Филдинг с глас, който отново беше станал почти нормален.

— Нямам нищо против да кажа, че целият този процес е изфабрикуван, като е съставен изцяло от неправилни и несъществени интерпретации, измислени от този млад лекар от Изтока, защото ми е ядосан, по причини, които, както г-н Кузман беше така любезен да ми напомни, аз вече съм споменал. По някакъв начин вината на този млад човек за ситуацията, в която е изпаднала приятелката му, се е превърнала в гняв, насочен към мене и ето го резултатът — целият този процес.

— Исках да изясним този въпрос още веднъж. Може би тогава не сте били в съдебната зала, д-р Хеч, помня, че точно тази сутрин дойдохте късно, но г-н Толивър дори подложи д-р Де Хаан на кръстосан разпит по този въпрос и той отрече всякакви намеци да има нещо общо между неговите проблеми и това дело. Аз, обаче, искам да ви задам два въпроса в тази връзка. Въпросната дама, засега просто да я наречем г-ца Х, която сте оперирали през месец декември, е била по това време ваша пациентка, нали?

— Разбира се.

— В такъв случай ще сметнем явяването ѝ на този процес за нарушение на лична и конфиденциална връзка за вас, нали? Няма значение. Ето още нещо. Считате ли, че операцията, която сте ѝ направили, е със задоволителен резултат и е била успешна?

— Жива е, нали?

— Това не е отговор. Този път само „да“ или „не“, ако обичате.

— Да.

— Добре. Колко често смятате за необходимо при спонтанни аборти, които в края на краищата са доста разпространени днес, да

извършвате пълна хистеректомия, да вадите цялата матка и да оставяте жената без възможност някога да има деца?

— Е, не твърде често, но...

— Не бихте ли казали, че това би се наложило в един от милион други случаи, когато се полагат правилни медицински грижи и лечение?

— Обстоятелствата при всички случаи не могат да...

— Докторе, ще оттегля този въпрос и ще ви спестя труда да му отговаряте. Нямам повече въпроси към този свидетел.

— Господа, минава четири и трийсет, така че възнамерявам да закрия днешното заседание. Ще се видим утре в девет и половина. Искам да започна рано с надеждата, че можем да го приключим още сутринта, като следобед навлезем в резюметата и обръщанията на адвокатите към съдебните заседатели. Дами и господа съдебни заседатели, не забравяйте предупреждението ми.

Малко по-късно, докато отиваха с г-н Кузман към колата му, Питър го намери за угрижен.

— Не мислите ли, че нещата днес минаха добре? Смятам, че тази работа с подправената страница ще натежи срещу него.

— Да, така е. Но съдебните заседатели са много интересни. Казах ти, че трябва да внимаваме за поддръжниците на доктора. Не е важно какво мислят за мене. Че съм труден характер, плеснат в устата, че съм в състояние за един долар да разруша репутацията на всеки човек, или каквото и да било друго, всичко това няма никакво значение, ако те повярват на нас. Сигурен съм, че днес шокирах някои от тях — две от жените и един от мъжете, с грубото си обръщение към д-р Хеч. Опитах се да загладя нещата следобед, да намаля темпото, да преместя ударението, да превърна разпита по-скоро в размяна на информационни факти, но тогава вече действително се ядосах. Започвам да намразвам тези кръстосани разпити.

— Разбирам ви много добре.

— Не смятам, че ще успея да поднеса речта си, като се владее добре и без емоции. Представям си, че те вече го очакват от мене. Така че сега се притеснявам за присъдата. Трябва да подсиля малко нещата за Хеч, за да си осигурим едно надеждно дело, но от друга страна е

желателно да внимавам да не прекаля и да отдалеча съдебните заседатели твърде много от нас. Засега е добре — заключи г-н Кузман, като засмука отново пурата си, и застана пред колата си.

— Е, ще прекарам вечерта със запалени свещи, ще горя тамян и ще увия всичките си книги в червена хартия, за да ни донесат утре добър късмет — рече Питър. — О, впрочем, Ан днес приключва работите си в Бъркли и искаше да дойде да седи до мен в съдебната зала. Обаче, когато заговорихме за това, тя започна да се чуди дали е редно. Какво мислите вие?

— Ако може да дойде и няма нищо против това, предвид на всички обстоятелства, мисля, че ще е чудесно!

— Страхотно! Ще ѝ се обадя довечера.

— Добре. Знаеш ли, горя от нетърпение да се запозная с нея. Истина ти казвам. Лека нощ. — Адвокатът отпътува с линкълна си с пълна скорост, като остави след себе си облаци прах, вятър и чакъл в краката на Питър.

43.

На следващата сутрин Питър се срещна с Ан пред съдебната зала. Беше си облякла палто от камилска вълна, под което носеше синя рокля, изглеждаше свежа и прекрасна.

Питър я целуна, като забеляза, че мирише на хубаво, когато меката ѝ коса се допря за миг до бузата му.

— Какъв парфюм си си сложила?

— „Есте Лаудер“. Харесва ли ти?

— Много. Отива ти. Хайде да влизаме. Почти сме закъснели.

Като се качваха с асансьора, той я запитва:

— Свърши ли всичко вече?

— Да, предадох. Връчих последната си писмена работа в пет часа вчера. Толкова съм щастлива, че приключих.

— Радвам се. Тук слигаме.

Когато влязоха в съдебната зала, Питър видя, че всички са вече там и чакат съдията. Бутна Ан да се промъкне през вратата към заграденото пространство, като съзнаваше, че всички погледи са отправени към тях. Съдебните заседатели наблюдаваха как представи Ан на семейство Корти, Питър усети интереса им, като почувства удоволствието им от това, че я е въвел в техния свят и чрез това им е дал възможност да могат да видят толкова хубаво момиче.

Г-н Кузман ги забеляза и се втурна към тях от масата на съдебния стенограф, за да поздрави сърдечно Ан.

— Толкова ми е приятно да се запозная с вас, Ан. Много се радвам. Трябва да започна с това, че ви поздравявам със способността ви да избирате мъжете. Избрали сте най-добрия млад лекар, който някога съм познавал.

— Благодаря ви, г-н Кузман. Аз също много съм чувала за вас и знам какво високо мнение има Питър за вас и колко много ви цени.

Съдебният пристав се изправи и г-н Кузман рече:

— Ще ви видя по-късно, млада госпожице.

Останалата част от сутринта измина бързо.

Д-р Хеч се върна на свидетелското място, облечен в тъмен костюм и черна вратовръзка, като имаше уморен вид, но се владееше. (Питър можеше да го чуе как приказва в гардеробиерната на провинциалния си клуб и споделя с някой от колегите си: „Естествено, че си прав. Преписах пустата му страница. Но имам намерение да се защитавам по всички възможни начини. Когато човек попадне сред проклетите му комунисти, които никнат като гъби от университетите ни, трябва да се защитава по най-примитивните начини, по партизански, като отвърща на огъня с огън. Това е единственият начин да се предпазиш от тези млади пънкари, които искат всичко да разрушат, страната ни, институциите ни, начинът ни на живот“.)

Г-н Толивър зададе на д-р Хеч няколко въпроса набързо, без да вдига много шум или да се церемони.

— Докторе, искам откровено да кажете на тези съдебни заседатели, дали сте убедени, че по всяко време и винаги сте обграждали този млад човек, г-н Луис Корти, с нужните грижи и внимание, докато сте го лекували.

— Да, определено.

Сега защитата накара д-р Хеч набързо и твърдо да опровергае основните въпроси на обвинението по делото Кузман-Корти. Когато свършиха, съдията Филдинг, с подути очи тази сутрин, без дори да се е избръснал, дрезгаво запита:

— Г-н Кузман, имате ли някакви въпроси към ответника?

— Не, господине.

— Защитата има ли други свидетели по делото, г-н Толивър?

— Не, господине, няма.

След това г-н Кузман повика Питър като свидетел на доказателствата за поддържане на обвинението. Когато отново се изкачи на свидетелското място, г-н Кузман го запита:

— Д-р Де Хаан, получавали ли сте фотостатно копие от болницата на болничния амбулаторен картон на г-н Луис Корти в петък вечерта, на осми април, с помощта на усилията на г-ца Мери Смийд, която даде показания в същия този съд?

— Да.

— Това същото ли фотостатно копие донесохте в кабинета ми, без да му нанасяте никакви корекции, промени или да го замените с

друго, на деветнайсети май, когато за пръв път заедно с вас обсъдихме този случай?

— Да.

— Заклевате ли се, че вторият лист на бележките за хода на заболяването, донесени в офиса ми и прочетени тук в тази съдебна зала вчера, са действителните бележки, нанесени на картоната на г-н Луис Корти по времето на смъртта му?

— Заклевам се.

— Заклевате ли се, че по време на аутопсията сте видели лигираната чернодробната артерия?

— Заклевам се.

— Нямам повече въпроси.

— Г-н Толивър?

— Само един-два въпроса, д-р Де Хаан. Вие член ли сте сега на областното медицинско общество на Сан Маршъл?

— Не. Тоест по всяка вероятност не съм.

— Какво искате да кажете с това?

— Тази седмица получих съобщение, че директорският съвет е гласувал отстраняването ми и изключването ми. Имам право да отида на следващото събрание на обществото и да представя доказателства защо не би трябвало да ме изключват. Обаче нямам никакви намерения да го правя.

— В началото на процеса ни казахте, че сте на работа в болница „Фабиола“ в Оукланд. Още ли работите там?

— Не, уволниха ме.

— Каква е причината за уволнението ви?

— Че съм бил назначен временно при тях на работа, на непълно работно време, а те предпочитат щатен сътрудник и са си намерили човек, който да им работи на пълен работен ден.

— Ваше Благородие, въпросите нямат нищо общо с доказателствата, които д-р Де Хаан току-що представи — изтъкна г-н Кузман.

— Нямам повече въпроси — рече г-н Толивър.

— Г-н Кузман?

— Нямам повече въпроси. Това е всичко от страна на ищеца.

— От ваша страна има ли някакви свидетели, които да представят доказателства, опровергаващи обвинението?

— Не, Ваше Благородие. Това е всичко от страна на ответника.

— Добре, господа. Смятам да направим почивката си по-рано тази сутрин, за да можем след това да продължим с обвинителните речи. Както знаете, вие, господа, се споразумяхте, те да не траят повече от трийсет минути всяка, така че да можем да свършим за един час.

— Ваше Благородие, имам въпрос, който искам да обсъдя с вас.

— Дълго ли ще ни отнеме, г-н Толивър?

— Около час.

— Добре тогава, да освободим съдебните заседатели до един часа следобед. Вие, господа, можете да дойдете в кабинета ми. Съдът ще възобнови заседанието си точно в тринайсет часа.

Г-н Кузман намигна на Ан, като излизаше, и се наведе, за да им пошепне на всичките: „Няма да успее да постигне съгласието на съдията за прекратяване на делото по липса на доказателства“.

— Дами и господа съдебни заседатели — започна съдията, като изглеждаше по-свеж и по-щастлив, отколкото сутринта, — искам да ви съобщя, че адвокатът на ответника поиска прекратяване на делото по липса на доказателства, което му беше отказано. Сега адвокатът на ответника, както и адвокатът на ищцата ще произнесат пред вас съдебните си речи, след което ще ви инструктирам относно закона, приложим в това дело. Щом приключат тези събития, ще ви заведат в стаята, определена за съдебните заседатели, където ще започнат дебатите ви по произнасяне на присъдата. С това обяснение ще помолим г-н Толивър пръв да произнесе съдебната си реч.

Г-н Толивър се изправи, висок, стегнат, с грижливо сресана буйна черна коса и красиво оформени мустаци. Ловко и грациозно се придвижи към ложата на съдебните заседатели, където сериозно загледа седналите в нея девет мъже и четири жени, а очите му оглеждаха всеки един поотделно, като че ли беше кинокамера, която заснема лицата им, преди да започне речта си с копринения си, нисък и ехтящ глас.

— Дами и господа, вярвам, че през последните две и половина седмици успяхме да ви доведем до заключението, че д-р Матю Хеч е добър доктор, който винаги е поставял грижата за пациентите над личния си живот, над парите или служебното положение, тоест, над всичко. Чудя се дали всеки от вас е в състояние да разбере агонията, която преживява един добър професионалист, принуден да премине

през изпитанието на мъчителен съдебен процес като този. Д-р Хеч е положил най-съвестни грижи за лечението на г-н Корти, както и за всеки друг от пациентите си. Убеден съм, че тук в съдебната зала ви доказахме това и вярвам, че всеки един от вас е имал възможността да види как д-р Хеч демонстрира смелостта и силата на вярата в самия себе си, както и в практикуването от негова страна на добра медицина, по време на свирепи яростни нападения, отправени срещу него. Репутацията на д-р Хеч в Сан Маршъл е от най-добрите. Той има не само стотици, а хиляди лоялни пациенти, лоялни, защото добре и навременно им е служил, внимателно и грижливо се е отнасял към тях в продължение на години, като им е посвещавал цялото си време. Той е квалифициран и много компетентен хирург с огромен опит в областта на практическата медицина и това се долавя от думите му. Има добри и високо развити инстинкти. Невинаги е в състояние да ви каже защо постъпва по този или онзи начин, както при кръвопреливането. Най-високото ниво, на което може да функционира човек, е интуитивното. „Знам, че това е най-подходящо за вас в този момент“, често казва добрият лекар и се оказва прав, въпреки че понякога не можем да разберем защо избира именно това решение на проблема. Тук видяхте един добър лекар на върха на кариерата си, който от време на време работи по интуиция, в напразно усилие да спаси изтеклият вече живот на един млад човек.

Г-н Толивър изпи половин чаша вода на масата си и се върна при съдебните заседатели.

— Оpozнаването ми на този човек по време на настоящия процес, е едно от най-стимулиращите и обогатяващи в живота ми — рече той. — Този доктор, чийто живот е протекъл в себеотдаване в служба на другите, олицетворява какъв трябва да бъде животът на един лекар. Той е от тези лекари, които всички ние се надяваме, че един ден, когато се разболеем, ще бъде до леглото ни, за да ни помогне в случай на нужда, когато ни нападне болестта или инфекцията. Животът му е образец на организация и продуктивност. Всеки миг от деня му е заангажиран и предварително планиран. Той се абонира и чете всички важни медицински и хирургически списания по специалността си. В колата си има фонограф, така че дори по пътя към болницата или когато е на посещения по домовете на пациентите си, да

може да слуша записаните на ролки или касети доклади за последните събития от най-важните медицински събрания в цялата страна.

Г-н Толивър отново изчисти стъклата на очилата си, само за да ги постави обратно в джобчето на сакото си, след което добросъвестно продължи:

— Изслушахте проблема на един човек, който не е оцелял, който нямаше да оцелее, дори и да бяха повикали всички лекари на Съединените щати до леглото му. Това, което не виждате и не знаете, е големият брой успехи, големите ум и сръчност, с които д-р Хеч е извършвал операциите си, за да спаси живота на още десетки, стотици, може би хиляди други свои пациенти. Няма свое хоби, нито любимо занимание през свободното си време, както имаме почти всички ние, тъй като всепоглъщащият интерес към работата и призванието, развлеченията и почивката за него са се слели в едно цяло, а именно — упражняването на медицинската професия. За да може да дойде днес в тази съдебна зала, той е станал в пет часа сутринта и е започнал да оперира пациента си в шест. Една от тези операции е била премахване на жлъчния канал. Тази пациентка всеки ден е чела описанието на хода на процеса във вестниците, жадно е поглъщала всяка цитирана в тях дума, и въпреки това не е искала никой друг доктор да ѝ извади жлъчния канал, освен д-р Матю Хеч. Такъв вид доверие буди той в пациентите си и хората като цяло, и то с пълно право, защото го заслужава.

Г-н Толивър продължи да обяснява колко неправилно би било да очерним този добър хирург в разцвета на кариерата му, като му издадем присъда за случая на Луис Корти.

— Не стигаме ли до една точка в закона, където можем да потърсим отговорност на един лекар за всеки отрицателен резултат? Не трябва и не може да се допуска подобно нещо. — Удари с юмрук по перилата на ложата на съдебните заседатели и тъжно поклати глава. — Завели са г-н Луис Корти при д-р Хеч в два часа следобед на четвърти април тази година. Д-р Хеч незабавно внимателно го е прегледал, като точно е установил причината за проблема му и го е включил в операционния график за операция за изваждане на жлъчния мехур. Д-р Хеч е изключително бърз хирург и е разбрал, че г-н Корти е много болен, затова е взел по-бързи мерки да изправи този млад човек на крака и да му спаси живота, тъй като по време на операцията е открил,

че черният дроб на пациента не е бил в нормално състояние, след което в продължение на четири дни героично се е борил да спаси живота на пациента, усилия, впоследствие оказали се напразни, тъй като при аутопсията също се е установило ненормално състояние на черния му дроб. Д-р Хеч настоява, че причината за смъртта на този човек се крие в токсичността, инфекция на кръвния поток и най-накрая в болния черен дроб, който е причинил увреждането му, както и това на бъбреците, състояние, отдавна познато на хирурзите като хепаторенален синдром. Д-р Джоузеф Пармилий е хирургът, извършил аутопсията и той даде показания тук, на свидетелското място, че смъртта на г-н Корти действително е настъпила в резултат на увреждане на черния дроб и че не е установил наличие на небрежно отношение към пациента от страна на д-р Хеч по време на проведената от него аутопсия. Трима изтъкнати експертни свидетели, хора с голямо име и ползващи се с изключително добра репутация в областта на хирургията, внимателно се запознаха с всички подробности по случая и стигнаха до извода, че д-р Хеч не е оперирал небрежно, а по-скоро е провел операцията на г-н Луис Корти точно както трябва.

Сега г-н Толивър спря да жестикулира, отпусна ръце покрай тялото си и понижи глас.

— Съдебните заседатели не трябва да забравят, че лекарят няма за задължение да оказва нещо повече от необходимата в случая медицинска помощ с присъщите на другите лекари в областта, в която живее, сръчност, умения и познания. Очевидно д-р Хеч е провел лечението на г-н Корти с далеч по-голяма от средно изискващата се за целта вещина, по простата причина, че е далеч по-добър от средните лекари. Това се доказва от големия му професионален успех, както и от високата оценка, дадена от колегите му медици. Областното медицинско общество на Сан Маршъл като цяло официално е изпратило в негова защита писмена подкрепа в този труден за него момент и съм сигурен, че поне една четвърт от тази съдебна зала в момента, когато тече последният ден от процеса, е изпълнена с негови приятели, колеги, лаборанти, медицински сестри и санитарии, които си седят тук тихо и спокойно, като стискат палци за него, мълчаливи съратници от работния му екип. От друга страна, Областното общество е реагирало на неясните мотиви на д-р Де Хаан, както и липсата на професионална етика от негова страна при започването на

съдебен процес, след като д-р Хеч го е уволнил. Защото това се оказва лична вендета, много неуспешен опит за отмъщение от страна на един объркан, отмъстителен, незрял и безотговорен младеж, който очерня доброто име на докторите, като се намира в редиците им. Отнася се за добре познатата стара история на ябълковия варел и единственият развален плод и е добре, че медицинското общество взима навременни мерки против развалянето и на другите плодове във варела. — Докато говореше, г-н Толивър бе извървял разстоянието директно към масата на ищеца, за да погледне Питър право в лицето. След това отново се върна при перилата на ложата на съдебните заседатели.

— Мисля, че г-жа Корти играе ролята на пионка в този процес — рече той. — Усещам, че мотивите ѝ са чисти и че е била подведена в това дело чрез манипулации, погрешно разбиране на фактите в дадената ситуация. Но манипулаторът в случая се явява д-р Де Хаан и делото, което той е предизвикал, като всяко друго дело, се свежда в крайна сметка до достоверност и правдоподобност. Вярвате ли на свидетелските показания, дадени от свидетелите на д-р Де Хаан или вярвате на показанията на д-р Пармилий, извършил аутопсията, изтъкнатите ни експерти, д-р Уилмар и д-р Мериът и особено на самия д-р Хеч? Вярвате ли на показанията на един разгневен младеж, за чиито морални качества ясно можете да съдите по декемврийския епизод, довел до хирургическа операция на приятелката му?

Питър погледна Ан и видя, че се е изчервила, което го депресира и ядоса.

— Можете ли да вярвате на думите на човек, който, като Юда Искариотски е влязъл под кожата и спечелил доверието на виден хирург, поверил му важен пост и отговорност, за да намери начин след това да го съсипе? Каква истина може да се очаква от човек, способен на подобно чудовищно предателство? От друга страна, няма ли да предпочетете да вярвате на думите на самия д-р Хеч, който не пуши, не пие, религиозен е и има изграден характер, човек с голям престиж, който предано е служил на обществото в продължение на двайсет години?

Мощният глас на Хюстън Толивър направо изрева, като накара всички светлинни тела в залата да затреперят. Гневът му бе великолепен, с характерни треперения на ръцете и приглушени звуци, издавани от гърлото му. Питър усети как го избива студена пот и му се

повдигна. Нищо чудно Толивър и Хеч да спечелят делото при толкова убедителен адвокат! Не можеше да се спечели дело срещу адвокат, който беше в състояние да спори и убеждава с такъв огън и ентузиазъм, които бяха в състояние да разтърсят съдебните заседатели и да разклатят създаденото им вече мнение и убеждения.

— Пледирам пред вас — изрева той, — да не унищожавате този човек на действието, този богоподобен лекар, който е посветил живота си в служба на хората, не му лепвайте правосъдието като шамар, не забравяйте да вземете под внимание характера и способностите му, умолявам ви. — Сега вече на Питър му се стори, че започва да вижда сълзи в очите на Толивър. — Умолявам ви внимателно и справедливо да разгледате това дело, като съм сигурен, че ако го направите, ще стигнете до единствения разумен и приемлив извод, а именно, че д-р Матю Хеч е не частично, а напълно невинен за каквато и да било проявена небрежност в медицинските си услуги към Луис Корти и следователно не дължи нито един цент на семейството за нанесени му щети. Но още повече, след като в случая не парите са от толкова голямо значение и не за тях става дума, присъда в полза на ответника ще възстанови в сърцето му вярата в тези съдебни заседатели, в този съд, в американското ни правосъдие, в съществуването на морала и правото в нашето общество, което е и неговият свят. Тя ще реабилитира името му и ще му позволи да напусне тази съдебна зала, като с топлота в сърцето си се върне отново към практикуване на медицинската професия; тя ще му помогне да продължи да спасява живота на приятелите ви и много други млади мъже и жени, по-щастливи от Луис Корти. Благодаря ви, дами и господа съдебни заседатели, за любезното внимание, което отделихте да ме изслушате и за справедливата ви преценка на фактите и въпросите, повдигнати пред вас по време на разглеждането на това дело.

Питър се почувства обезсърчен, като още веднъж видя, че д-р Хеч е успял да си намери такъв добър адвокат, който да го защитава. Усети как стомахът му изведнъж пламва и набута в устата си няколко таблетки „антиацид“, когато чу съдията да казва:

— Добре, а сега е ваш ред, г-н Кузман.

Дребният адвокат се изправи, елегантно облечен в черен костюм, днес с копринена жилетка, която му отиваше по цвят. Косата му беше дотолкова сресана, колкото бе възможно за странната му прическа и

започна да произнеса съдебната си реч пред съдебните заседатели във възможно най-внимателно подбран модулиран и същевременно самоуверен тон. Той също така се извини, а извинението му като че ли искаше да каже: „Съжалявам, че ги сразихме, съжалявам, че трябваше да се отнесем към тях толкова свирепо и жестоко — по начина, по който ви показахме колко лош човек е ответникът. Сега от нас се изисква да ви поднесем фактите по делото в кратка сбита и резюмирана форма, а те са такива, че направо ще ви поразят, фактите в това дело са изцяло на наша страна. Знам, че ще трябва да се съгласите с мен, дори и да не искате“.

Цялата тази изкусност и лукавство прозираха в тона на гласа му и отлично подбраните фрази, докато говореше, като показваха как работи в действие един тънък и проникателен ум. Питър продължи да се възхищава на физически невпечатляващия, но въпреки това привличащ вниманието на хората към себе си човек.

— Г-н Толивър каза, че д-р Де Хаан е този, който ни е събрал в съдебната зала. Това не е истина. И все пак, има един човек, който наистина е причина за събирането ни тук днес. Този човек е, или по-скоро беше, г-н Корти. Смъртта му предизвика този процес така директно и неоспоримо, както фактът, че Бог е създал света.

Г-н Кузман, който стоеше на около три метра разстояние от съдебните заседатели, заговори с тих и спокоен глас.

— Дами и господа съдебни заседатели, искам да ви създам една коренно различна представа за д-р Де Хаан от тази, която ви поднесе г-н Толивър. Аз, от своя страна, отлично опознах този млад лекар. Намирам го за много приятен, решителен и принципен младеж с характер. Той е убеден, че по време на лечението на Луис Корти е била допусната груба грешка, толкова сериозна, че трябва да я изнесе на бял свят, трябва да направи нещо, с което да я поправи, независимо от отрицателния ефект, който подобно действие може да има за самия него. За тази цел е било необходимо нещо повече от това да се изправи срещу неписаните закони на собствената си гилдия, медицинското общество, да предаде на правосъдието свой колега. Вярвайте ми, дами и господа, много малко хора са способни на такава постъпка. Въпреки дългите години трудов стаж и натрупан професионален опит в дела за небрежно отношение на лекар към пациент, настоящето дело ми отвори очите за поразяващото състояние, в което се намират

медицинските общности днес, а областите ни закрилят бездействието им с мълчание. Убеден съм, че това е срам за нацията ни и искрено се възхищавам на д-р Де Хаан, който е първият лекар, когото познавам, дошъл при мен с молба да заведа дело срещу лекар за небрежно отношение към пациент. Надявам се, че в идните години ще има много да слушате за този младеж. С цялото си сърце се възхищавам на силата на волята и решителността, които той показва и които, можете да ми вярвате, понесоха своето изпитание във времето. Приятелите и колегите му го обидиха и напълно отхвърлиха от средата си. Не можа да се задържи на нито една работа. От две болници вече го уволняват по неясно формулирани измислени причини, откакто напусна болница „Хеч“. Щеше да се окаже съвсем без средства за преживяване, ако не беше малкото наследство, което баща му, добър горд лекар от Мериленд, му остави след смъртта си. Парите, обаче, бяха предназначени за бъдещото му обучение, а вместо това той ги използва, за да може да присъства на този процес. Не получава никакви финансови средства за дните и седмиците, отделил от времето си, за да помогне в подготовката на делото срещу ответника, нито пък за даването на показания в този процес. Сега, както чухте, и медицинското общество на Сан Маршъл го отхвърля от редиците си, действие, нечувано досега и непредприемано срещу нито един лекар в историята на съществуването му. В резултат на това отхвърляне вече отпада вероятността някое друго медицинско общество да приеме членството му, което означава, че той няма да се ползва с никакви болнични привилегии, където и да се намира, тъй като почти всички болници изискват членство в медицинско общество като задължително условие за постъпване на работа в тях. Така че на първо място това означава, че той няма да може да практикува професията си никъде в този щат.

Г-н Кузман спря, пристъпи две крачки напред към съдебните заседатели и леко повиши гласа си.

— Дори и годеницата на д-р Де Хаан бе решила, че не трябва да се виждат известно време преди този процес, защото той не бе в състояние да мисли или разговаря за нещо друго, освен за това дело. Предполагам, че се е почувствала изоставена на втори план и не мога да кажа, че я обвинявам за това. Миналата седмица с радост научих, че отново са се събрали и, както сте забелязали, тя се намира до д-р Де

Хаан, сред нас в тази зала днес. — За миг се чу леко шушукане от страна на жените в залата. — Искам да знаете колко трудно е да се заведе дело за небрежно отношение на лекар към пациент. Цялата необходима за целта информация се намира в ръцете на лекарите в кабинетите и болниците им. На ищеца е безкрайно трудно да намери експертен свидетел. Докторите не искат да свидетелстват един срещу друг. Това е една от причините ние да имаме само един експертен свидетел, макар и наистина първокласен специалист, докато отсрещната страна имаше трима и с лекота биха намерили пет или десет, ако искаха. Знаете, че от нас само се изисква да разполагаме с повече веществени доказателства в това дело. Ние просто трябва да направим обвиненията си по-правдоподобни, така че да има по-голяма вероятност вие да ги приемете и да им повярвате от опитите на ответника да ги отхвърли и обори. — Г-н Кузман няколко пъти кимна с глава, като сега погледна към обувките си и даде вид, че слага в ред следващите си мисли. — Мисля, че ви показахме далеч повече от необходимото. Д-р Де Хаан решително и уверено потвърди пред вас, че по време на аутопсията с очите си е видял лигатурата около артерията на г-н Луис Корти. Д-р Норман Силвана пръв я е видял и след това му я е посочил, на него и на д-р Пармилий. Д-р Силвана, неподатлив и труден свидетел, който все пак никъде в показанията си, които ви прочетох, директно не отрича, че е видял лигатура около чернодробната артерия. Най-важното нещо, което той твърди, е следното, цитирам: „Лигатурата изглеждаше вързана около чернодробната артерия. Възможно е и да не е била. Може да съм сбъркал. Не мога да се закълна“. Беше враждебен и труден свидетел и, можете да ми вярвате, дами и господа, ако можеше, щеше да каже, че не е имало лигатура около чернодробната артерия. Освен това, д-р Арнолд Дънинг, експертният ни свидетел — хирург от Лос Анджелис и изтъкнат лекар, се изправи ей там на свидетелското място и ви каза, че е убеден, че трябва да е имало лигатура около чернодробната артерия, за да се предизвикат получените след операцията усложнения, патологични промени и увреждане на черния дроб. Видният патолог, негов приятел, д-р Джоузеф Лидър се съгласи с него и потвърди мнението му. А и д-р Дънинг, уважаван от цялата ни нация хирург, ви каза, че трийсет и три минути е твърде малко време, за да се извърши подобна операция от когото и да било. Дори и най-добрият хирург в

света при идеални условия не може да извърши холецистектомия в случай на наличие на възпален жлъчен канал. Смятам, че той доказва правотата на каузата ни, когато потвърди, че поставянето на лигатура около чернодробната артерия е проява на чисто нехайство, неоспорим случай на небрежно отношение към пациент от страна на лекар. Той също ви каза как патологът, на работа при ответника, д-р Джоузеф Пармилий, в собствените си описания на промените в черния дроб точно и акуратно е описал правилната картина на състоянието на органите, която няма начин да се постигне другояче, освен чрез връзване на лигатура около чернодробната артерия.

Г-н Кузман подчертаваше значението на думите с интонацията си, тембъра на гласа, описателните жестове, които правеше, но продължаваше да говори тихо.

— Вярвайте ми, истина е това, което ви казвам, а именно, че лекарят ответник има достъп до всяка нужна му информация и е в състояние да намери много свидетели в своя защита сред колегите си. Но обърнахте ли внимание, че ответникът не е повикал в своя защита нито един лекар, специалист по чернодробни заболявания, който да даде показания? Защо ли? Защото в този случай видът нанесено увреждане на черния дроб е очевиден, както и първопричината за възникването му. Нито един специалист по чернодробни заболявания не може да го нарече с други думи. В закона съществува положение, че ако една от страните разполага с информация, която не изнесе на показ, то тя трябва да се приеме като информация срещу тях самите. И точно такъв е нашият случай. Фактът, че ответникът е могъл да доведе експерт по чернодробни заболявания и не го е направил, говори, че информацията, изнесена тук пред вас, от този експерт за изясняване на случая, е щяла да бъде в негова вреда. И вие, дами и господа съдебни заседатели, точно така трябва да погледнете на този факт.

Г-н Кузман за миг потърка лицето си с ръка и с едно движение развали хубавата си прическа.

— А сега да стигнем до главния въпрос. Случаят с преписания лист. Вярвайте ми, че щяхме далеч по-рано да ви запознаем с подобно вещественно доказателство, ако знаехме за него. Дори и за миг през ум не ни е минало, че е възможно да има подобна замяна на документи. Заедно проверявахме двата преписа през уикенда, когато д-р Де Хаан забеляза разликата. Ответникът и адвокатът му неясно изроптахта по

въпроса, но смятам, че протестите им не са успели да убедят никого от вас. Ответникът не е знаел, че разполагаме с фотостатно копие на отчетните болнични документи. Не му бяхме казали. Така се е стигнало до преписа на тази страница. А ако е била преписана, то това явно е направено с някаква цел, нали? И тя е била да подобри в очите ви представянето на положението на обвиняемия в законно и съдебно отношение. Невинен и честен човек никога не би постъпил по този начин, но един уплашен и виновен човек ще го направи. Ответникът е прочел тези свои бележки от шести и седми април, които явно са му се прозвучали доста зле за самия него и ги е променил. Сигурен съм, че го е направил от срам. Не може да не е проявил някакъв разум при това си действие, но все пак, дами и господа, смятам, че усилията да се фалшифицира нещо ясно говорят за това, че даденият човек е виновен.

Г-н Кузман още повече се приближи до ложата на съдебните заседатели и започна да разсъждава за различията в показанията на д-р Пармилий и по-специално тези на д-р Хеч, в клетвените им писмени показания и тези по време на процеса. Цитира няколко откъса от тях и след това се върна на въпроса за пълното отсъствие на защита или обяснение за новите фалшиви бележки за хода на заболяването.

След това промени гласа си, който стана сериозен, дружелюбен и много искрен.

— Обезщетението за щети, които ние искаме, дами и господа, е голямо. Обяснихме ви причините за това. Тази хубава млада майка, отдадена на семейството и съпруга си, толкова стоически присъстваща на заседанията ни всеки ден по това топло лятно време, сега е вдовица, а тя и децата ѝ завинаги са лишени от обичта и вниманието на техния съпруг и баща. Всички ние добре разбираме, че парите не са в състояние да ни върнат любим човек или да ни компенсират за неутешима загуба, но, убеден съм, че ще помогнат да се купят дрехи на тези деца, ще помогнат да се изплатят разноските по къщата, ще могат да ги изпратят на летен лагер и най-накрая да продължат образованието си в колеж, ще им позволят гордо да вдигнат глава, когато разговарят с приятели и съученици и така по-леко и по-успешно ще понесат неизбежните удари на съдбата, с които ще ги сблъска конкурентния и труден свят, в който живеем. Не забравяйте, че г-н Корти е напуснал този свят завинаги, помнете, че ви представихме доказателства, че е бил на път да стане богат и преуспяващ в дейността

си. Ако му бяха спасили живота, имаме всички основания да вярваме, че е щял да изкарва много пари, а сега, вместо това, семейството остава без доход. Разбира се, г-жа Корти би могла да започне работа, както по всяка вероятност и ще постъпи, но тя няма специално образование, което да ѝ позволи да се занимава с бизнеса на съпруга си и не се надява да може да изкарва достатъчно пари, за да покрие разходите си, поне в близко бъдеще. И все пак, ако вие, като съдебни заседатели, намирате, че искаме прекалено голямо обезщетение, ваше право е да го промените на сума, която намирате за приемлива, ако стигнете до извод да издадете присъда в полза на ищцата. Ние с уважение и почит ще изслушаме и приемем това, както и всяко друго ваше решение.

Г-н Кузман сега застана право пред съдебните заседатели и снизходително, през рамо, се усмихна към масата на ответника.

— Най-накрая позволете ми да разруша една заблуда, която ви поднесе почитаемият ми колега, адвокатът на ответника по това дело, г-н Хюстън Толивър. Той ви умоляваше да не издавате присъда в полза на ищцата, като ви остави с убеждението, че в противен случай ще съсипете кариерата на клиента му, д-р Матю Хеч, като същевременно ще му навредите във финансово и обществено отношение. Видял съм много доктори в подобни дела по време на практиката си като адвокат през всичките тези години, за да мога да повярвам на това. Резултатът, при загуба на дело, заведено за небрежно отношение на лекар към пациент, е изненадващо малък, почти никакъв. Д-р Хеч ще продължи да ръководи клиниката и болницата си, като практикува медицина, ще продължи да е много зает и да прави това, което той намери за най-добро, както винаги досега и без съмнение ще свърши и някои много добри дела, като помогне на хората да подобрят живота си. В нашия случай е допуснал грешка, продължаваме да твърдим, че е била груба грешка, но съм сигурен, че той има и много добри качества, че в основата си е добър лекар и е в състояние много да предложи на пациентите си.

Сега Питър захапа устни, като му се стори трудно да възприеме всички тези никому ненужни, според него, лицемерни приказки. Кузман му беше казал преди това, че ще се наложи да им направи някаква подобна отстъпка, така че да остави пътечка на съдебните заседатели, които съчувстват на доктора, елегантно да гласуват

присъда в полза на ищцата, без да изпитат чувството, че разрушават живота и съсипват кариерата на лекаря. Но всичко това сега му се стори доста пресилено.

— Надявам се, че ще продължи работата си малко по-кратко и внимателно след това наше начинание, убеден съм, че смирението и кротостта са прекрасни черти, които всички ние бихме искали да притежаваме, но мога да ви уверя, че иначе в живота му няма да настъпят никакви други промени.

Питър внезапно се изправи на стола си, несигурен в точното значение на думите на г-н Кузман. Никога досега не се беше изразявал точно по този начин. Наистина ли искаше да каже, че всичките му усилия да спечели това дело, ще отидат напразно?

— Клиентелата на д-р Хеч ще продължи да е голяма, а доходите му да нарастват. Може да загуби някой и друг пациент, но ще дойдат и много нови на тяхно място. Д-р Хеч няма за постоянно да загуби членството си в нито една организация или общество, колегите му ще продължат да му говорят, децата му ще продължат да уважават баща си, дори и да са се научили да мразят д-р Де Хаан, г-жа Корти и мен.

Внезапно Питър прозря, че адвокатът говори истината, че никога не е мислил, че Питър чрез този процес действително ще постигне нещо за медицината или срещу д-р Хеч. Беше ли, в такъв случай, нечестно използвал енергията му, като го подмами да им помогне на делото и на своите клиенти? Питър усети как нарастващото напрежение започва да го стяга около врата.

— Позволете още веднъж да ви изтъкна, че д-р Хеч няма да бъде повече преследван по съдебен ред, няма да го включат в черния професионален лекарски списък, ако стигнете до решение да издадете присъда в полза на ищцата, която в нито едно отношение няма да му остави отворена вратичка за бъдещо съдебно преследване по това дело.

Г-н Кузман спря, отдръпна се от съдебните заседатели, като застана и приятелски ги изглежда, без нито веднъж да заговори сърдито или на висок глас:

— Направете това, което в съзнанието си считате за правилно, възстановете правото за г-жа Корти и децата ѝ, вземете правилно решение в памет на Луис Корти. Благодаря ви за вниманието.

44.

От два и трийсет до три и трийсет съдията Филдинг инструктира съдебните заседатели за закона. Отново им каза, че трябва да установят чии доказателства натежават повече — на ищеца или на ответника. Добави, че те, съдебните заседатели, са единствените съдии на фактите и трябва да решат всички спорни въпроси. Напомни им, че за ответника не е било нужно да оборва твърдението по делото. Ако обвинението е било дълго, то поне е било ясно. Накрая им каза да не дават предпочитание на нито една от страните и че не трябва да се влияят, ако са останали с някакво впечатление по време на делото, че той самият отдава предпочитание на една или друга от страните.

— Ако стигнете до извода, че доказателствата имат еднаква тежест на кантара на правосъдието, дами и господа, трябва да произнесете присъда в полза на ответника, но ако по ваше мнение преобладават доказателствата в полза на ищцата, трябва да компенсирате загубите със сума, която сметете за приемлива за разходите, понесени от починалия ѝ съпруг, заради болката и страданията му, както и за загубата на доход в семейството, нанесени на ищцата и децата ѝ в резултат на кончината му. Знаем, че няма да допуснете да ви повлияят лични предубеждения към нито един човек от едната или другата страна, нито пък ще изпитате враждебност, които да се отразят на присъдата ви. Сега можете да се оттеглите.

Питър бродеше из коридорите на съда, ръка за ръка с Ан и ѝ шепнеше. От време на време тръгваха обратно към съдебната зала и заговаряха със семейство Корти и г-н Кузман. Адвокатът, който също изглеждаше неспокоен и нетърпелив, каза на Питър:

— Мисля, че допуснахме няколко грешки в това дело, една от тях е, че не ти позволихме да станеш експертен свидетел.

— Означава ли това, че очаквате присъда в полза на ответника?
— запита го Питър, като продължаваше да се чувства притеснен и силно затруднен от речта на адвоката, но не смееше да му го каже.

— Не обезателно. Мисля, че имаме доста добър шанс. Знаем, че д-р Хеч със свидетелските си показания спечели няколко от съдебните

заседатели на своя страна. Представителен човек е, както знаеш, а и те всички са чували за него. Продължавам да се страхувам, че се отнесох твърде грубо към него по време на кръстосания разпит. Прекалих. Много се вживях.

— Ами ако издадат висяща присъда?

— И аз така мисля, че ще стане. По всяка вероятност. Имам чувството, че е по-малко вероятно да произнесат присъда в полза на ищцата, а в полза на ответника — пък почти невероятно, но човек нищо не знае в подобни дела. Ако имат председател, който е с много силен характер, ще успее да наклони везните на своя страна.

В пет часа съдебните заседатели помолиха да им занесат клетвените показания. В шест часа им занесоха вечеря, а семейство Корти, г-н Кузман и съдружникът му, Джек Пенбърти, Питър и Ан отидоха да вечерят в един малък ресторант наблизо и само набодоха пържолите, които им сервираха, докато слушаха историите на г-н Кузман за годината, прекарана от него в Египет като младеж на работа в един консулски отдел в Кайро. Щом свършиха да се хранят, телефонът звънна и им съобщи, че съдебните заседатели вече са готови с присъдата си. Отпавиха се към съдебната зала.

Всички замълчаха, дори и г-н Кузман, а бледността на Пеги Корти стана доста забележима. Питър бързо ги закара в съда. Веднага щом заеха местата си, съдебният пристав обяви, че влиза съдията. Питър видя един сериозен и тържествен г-н Толивър, заедно с г-н Тапър и другите му колеги, г-жа Хеч, седнала на стол до него, но д-р Хеч не беше там.

Отново щеше да се прави на много зает и на велик доктор, помисли си Питър. Някой удобен спешен случай, нещо, което той беше сметнал за спешен случай, който единствено той, великият бог на хирургията, може да оперира, му бе попречил да дойде да чуе присъдата на съдебните заседатели. Беше толкова прозрачен. С постъпките си искаше да покаже, че той е този, който върши велики дела за човечеството, а те с глупавия си процес, искат само да му пречат, всичко това е под достойнството му и все пак как би потривал ръце от радост, ако спечели и как този факт просто нямаше да се споменава никога вече, щеше напълно да се изтрие от паметта на заобикалящия го свят, ако загуби.

Старши съдебният заседател, г-н Луис Гитон се изправи.

— Дами и господа, постигнахте ли съгласие относно присъдата?
— запита съдията Филдинг.

— Да, Ваше Благородие — отвърна г-н Гитон.

Подаде едно листче хартия на съдебната чиновничка, която се беше приближила до ложата им и тя го занесе на съдията, който го погледна и ѝ го върна. Тя прочете на висок глас:

— „В името на съда и справедливостта. Ние, съдебните заседатели по гореспоменатото дело произнасяме присъда в полза на ищцата, г-жа Маргарет Корти и срещу ответника, д-р Матю Хеч и оценяваме нанесените загуби на стойност двеста и петдесет хиляди долара. Подписано, Луис Гитон, старши съдебен заседател.“

Тя спря, след това запита:

— Дами и господа, това ли е присъдата ви?

Съдебните заседатели кимнаха и промърмориха нещо в знак на потвърждение. Ан стисна ръката на Питър и възторжено изгука в ухото му като доволна гълъбица. Той ѝ се усмихна.

Г-н Толивър се изправи на крака и извика:

— Шокиран съм, направо съм шокиран — след което добави потихо: — Чувствам се като ударен от гръм.

— Искате да кажете нещо ли, г-н Толивър?

— Ваше Благородие, бих искал да се отбележат гласовете при гласуването на съдебните заседатели, с колко гласа са спечелили болшинство.

— Добре, чиновничката ще направи това.

Тя прегледа списъка, като попита всеки един от съдебните заседатели какво е гласувал за присъдата. Имаше десет души, гласували за нея, двама против, които се оказаха жената на цветаря на задния ред и младият земеделец, също седнал отзад.

Г-н Кузман се обърна към Пеги и я прегърна, а тя се усмихна на Питър над рамото на адвоката. Питър също ѝ стисна ръката, когато се отдръпна, за да си вземе кърпичката. Няколкото десетки зрители, които очакваха присъдата, се изправиха, като разговаряха един с друг. Група репортери влязоха зад перилата на съдебните заседатели, готови да интервюират съдебните заседатели и адвокатите.

Съдията удари с чукчето си по масата.

— Тишина, моля за тишина. Дами и господа, искам да ви благодаря за услугите ви. Делото е приключено. Надявам се да

прекарате приятно остатъка от лятото.

Съдебните заседатели се изправиха, като се ръкуваха един с друг и разговаряха помежду си. Г-н Корти и Пеги отидоха при тях, за да им благодарят. Питър видя, че часовникът на стената на съдебната зала показваше седем и половина, когато съдията, с високо вдигнат нос и брадичка, излезе през вратата, за да се прибере в кабинета си. Адвокатите на ответника, след като с необичайна бързина си прибраха нещата в дипломатическите си куфарчета, излизаха през махагоновите врати заедно с Розали Хеч сред тях, като оживено разговаряха.

— Мисля, че сумата е правилно определена, г-н Кузман — рече Пеги. — Толкова се гордея с вас. Смятам, че съдебната ви заключителна реч беше направо съвършена. Луис щеше да одобри това, което направихме с вас.

Изведнъж се разплака с огромни сълзи, които потекоха като силен дъжд от очите ѝ и г-н Кузман я прегърна, за да я утеши, както се утешава дете. Най-накрая тя спря и го целуна по бузата, после прегърна Питър през кръста.

— Довиждане — целуна тя и Ан. — Трябва да се прибирам в къщи при децата. Ще ви се обадя следващата седмица, г-н Кузман. А вие, Питър, не забравяйте, че обещахте скоро да ни дойдете на гости на вечеря и да доведете Ан.

Питър кимна, като собствените му очи се бяха напълнили със сълзи, след това тържествено се ръкува с г-н Кузман, който прегърна младият доктор, но не беше в състояние да говори. Г-н Корти пак потупа г-н Кузман по рамото, преди да излезе, хванал Пеги за ръка.

— Прекрасни хора — рече г-н Кузман, като си прибираше багажа в дипломатическото куфарче. — По-добре е да се махаме оттук, Питър, преди да са ни изхвърлили.

Питър се огледа наоколо още веднъж, преди въртящите се скърцащи врати да се затворят след него.

Тръгнаха и Питър отначало мълчеше, но след това се обърна към г-н Кузман.

— През цялото време от края на заключителната ви съдебна реч не съм престанал да се чудя каква беше моята роля в това дело. Мислех, че ще успея да постигна нещо срещу Матю Хеч и подобните на него лекари, ако спечелим делото, но се оказа, че вие изобщо не сте на това мнение и сега аз самият съм адски объркан.

— Възможно е, ако се заведат още няколко подобни дела срещу него в близките години, наистина да има някакъв резултат. Искам да кажа, от думите ти изхождам, че медицинските общества дори и тогава няма да направят кой знае какво, но ще има проблеми при застраховката си, например. Може и някои от най-верните му и постоянни пациенти да започнат да се чудят дали да ходят при него.

— Никога вече няма да успея да събера материали срещу него. Няма да ме пусне да припаря и на километри разстояние до болница „Хеч“.

Г-н Кузман спря при вратата на асансьора и се втренчи в Питър.

— Смятам, че мислите и постъпките ти по време на това дело бяха напълно правилни, момчето ми. Вярвам, че си прав за всичко. Допускам, че това те е накарало да стигнеш до най-правилните възможни изводи за професията, която си си избрал. Можеш да не се съмняваш, че и аз също извлякох поука за някои неща. Освен това смятам, че ще продължаваш да се бориш срещу такива неща. Не забравяй никога това, което научи тук, когато продължаваш с образованието си и получиш специалност, когато решиш с какво да се занимаваш, кога и как трябва да го направиш. Имаш проблем пред себе си, който едва си започнал да разнищваш, не спирай в самото начало, продължавай да се бориш.

Асансьорът дойде и Питър кимна, докато слушаше думите на г-н Кузман. Разбра, че той не говори напразно, а внимателно ги е обмислил предварително и знае точно какво иска да каже. Погълна ги жадно, съхрани ги в паметта си, за да ги обмисли на спокойствие, пощастлив и по-спокоен сега, след като ги беше чул. Запита г-н Кузман:

— Ще пийнете ли по един коктейл с нас или бихте предпочели да се срещнем по-късно в Оукланд и да си направим малко празненство? На нас с Ан би ни било много приятно.

— Ценя поканата ти, Питър, но ми предстои ново дело следващата седмица, което е пълен хаос. Представяме го в съда в средата на седмицата. Тази нощ ще си почина и по всяка вероятност ще работя през целия уикенд. Но ти обещавам, че скоро ще се съберем. Все още държа на обещанието си да ви заведе с Ан в ресторанта в Сан Франциско, за който ти говорих. Ще го направим скоро. Искам да запозная Ан с г-жа Де Вега. Скоро ще го направим. Някой от следващите уикенди. — Спря и погледна замислено Ан, след това

влязоха и тримата в асансьора, който се беше върнал. — Питър, искам през цялото време да ме държиш в течение на това, което правиш и къде си. Моля те, дръж връзка с мене и ме уведомявай за всичко. Има ли нещо ново?

— Още не съм получил отговор на молбата си за постоянна работа и специалност. Мисля, че търсят нещо подходящо за мен. Всъщност, д-р Дънинг наистина ми писа от Лос Анджелис и ми каза това, но оттогава не съм получил нито дума.

— Дънинг изглежда прояви интерес към теб, когато беше тук. Зададе ми доста въпроси. Мисля, че ще се опита да ти помогне.

— Надявам се. Също така не бих имал нищо против, на този етап, да се върна и в Балтимор.

Сега бяха на изхода от съда и Питър се ръкува с г-н Кузман. В последния момент внезапно се почувстваха стеснително заедно.

— Много ти благодаря за всичко, което направи, Питър — рече адвокатът. — Не мога да изразя с думи колко приятно ми беше да работя с теб и как искрено се надявам нещата ти да се уредят и да тръгнат добре.

— Ще се обадя следващата седмица, за да ви уведомя как се развиват събитията.

— Довиждане, Ан — рече г-н Кузман, като се наклони напред, за да я целуне по бузата. — Грижи се за този младеж. И се пази.

— Довиждане, г-н Кузман — рече тя.

Питър отвори вратата на колата, за да може Ан да влезе и след това се качи от своята страна, като се помота малко, докато запали форда, за да прикрие объркването и тъгата си при приключването на процеса.

— Какво има, Питър? — го запита Ан.

— О, нищо, просто е трудно да си вложил толкова много от себе си в нещо и след това да останеш с чувството на неудовлетвореност, че не си постигнал нищо.

— Така ли мислиш?

— Горещо-долу.

— По всяка вероятност грешиш.

— Може и така да е. Надявам се, че ще ми е нужно известно време, за да мога да преценя по-правилно нещата.

— Поне имаш мене.

- Поне ли? Изобщо не може да се каже така.
- Благодаря ти за тези думи, скъпи.
- Знаеш ли какво трябва да направим сега?
- Какво?
- Да си извадим разрешително за брак.
- Щом така казваш.
- Не се майтапи с мене. Нали не искаш да нараниш човека, когото обичаш?
- Знам — отвърна тя, хвана го за ръката и се притисна до него.

45.

На следващата сутрин Питър тъкмо се беше обадил на д-р Кънингам в Балтимор, когато Маршъл Урмсер влезе в апартамента му и се тупна на канапето.

— Получихте ли писмото ми, господине? — запита Питър д-р Кънингам.

— Да, Питър, но не съм му отговорил още, защото се опитвах да събера известна информация. Едва тази сутрин научих това, което исках да зная и щях да ти пиша днес следобед.

— Има ли добри новини за мен?

— Всъщност, да, така мисля. Един от стажантите ни хирурзи, които учат втора година, Филип Меренбах, от един месец е болен от хепатит и казват, че ще е в болнични още няколко месеца. Не е никак добре. Разговаряхме по този въпрос в катедрата по хирургия и решихме, че няма да можем да намерим стажант-хирург, който да е втора година по това време на годината, но можем да вземем теб като първа година стажант за лекар-резидент по хирургия, като ни помогнеш да наваксаме изоставането поради болестта на Меренбах. Разбира се, никой от вас няма да може да върши по-сложна работа, но можеш да помогнеш на второкурсниците при рутинната им работа, така че да могат да си изпълняват работата по график, докато се върне Меренбах.

— Звучи прекрасно.

— Наистина ли си готов да тръгнеш?

— Да, процесът свърши. Не ви казах всичко за него, но бях въввлечен и участвах в един процес...

— Зная. И тук чухме за това.

— Наистина ли?

— Да. Медицинските вестници непрекъснато пишеха за него и един от студентите ни обърна внимание, че си завършил медицинското училище „Бидъл“ и непрекъснато ни уведомяваше как се развиват събитията. Всички бяха на мнение, че този приятел, как му беше името, Хеч, е лош актьор и хич не бяха изненадани от проблема му. На

мнение сме, че си постъпил правилно и трябва да кажа, че и аз съм на твоя страна.

— Не съжалявам за това, което направих.

— Сигурен съм, че е така.

— Но не знам дали съм постигнал нещо.

— Често това е трудно да се каже. Как свърши всичко? Ти спечели ли или загуби?

— Ние спечелихме. Присъдата беше в полза на семейството, като трябва да им се изплати обезщетение на стойност двеста и петдесет хиляди долара.

— Правилно. Добре е. Е, чу предложението ми. Проявяваш ли интерес?

— Определено да. Искам да дойда и със сигурност го приемам.

— Прекрасно. Кога можеш да си тук, Питър?

— Момент, да помисля. Ще ми отнеме най-малко десет дни.

— Отлично. Десет дни е добър срок. Наложил ли се, вземеш ли и две седмици. Ако можеш да започнеш работа на двамайсет и втори август, в понеделник, ще е чудесно.

— Няма спор по въпроса, ще мога. Може да успея дори и по-рано.

Питър бавно затвори телефона.

— За какво ставаше дума, Питър? — запита Маршъл, изправил се до барчето с напитките.

— Обади се д-р Кънингам, мой професор от висшето медицинско училище „Бидъл“ в Балтимор. Казва, че им се открива бройка за стажант по хирургия първа година. Това наистина е прекрасно. Мислех си, че ще може да се намери и някое местенце за патолог, ако имам късмет, та следващия юли да взема специалност като хирург, а след това да започна работа като лекар-резидент.

— Страхотно. Дойдох да ти донеса това писмо. Мислех, че е важно. От университетското училище в Лос Анджелис е и по някакъв начин бе препратено до „Хеч“.

— Благодаря ти, Марш. Около половината от кореспонденцията ми се изпраща там, независимо колко усилия полагам да ми я препращат тук. — Питър отвори писмото. Беше от д-р Арнолд Дънинг — хубаво дълго писмо, в което му казваше, че няма да имат свободни бройки до първи юли следващата година, но тогава с радост ще

приемат молбата му за резиденство в областта на хирургията. — Нищо особено, Марш. Няма свободни места за специализанти до следващия юли, но тогава с удоволствие ще ме приемат.

— Е, да поседнем сега, приятелю — рече Марш, — защото имам и други новини да ти казвам и не искам да припаднеш, като ги чуеш.

— Не говори така. Не съм в настроение да ме държиш повече под напрежение. Кажки каквото има да казваш.

— Седни и ще ти кажа.

— Добре, казвай сега.

— Чу ли, че са завели ново дело срещу д-р Хеч вчера?

— Да не се майтапиш?

— Не. Делото е стабилно, чух, че става въпрос за четиристотин хиляди. По всяка вероятност ще пишат за него във вестника довечера. Едно момче от Редфилд, което лекувал за рани от изгаряния. Тийнейджър. Матю оставил превръзките твърде дълго на раните му и в резултат има доста лоши козметични последствия. Спомням си, че на времето семейството беше доста разстроено.

— Изобщо не помня случая.

— Беше преди да дойдеш.

— Е, аз лично се радвам да го чуя. Надявам се догодина да има поне десет дела, заведени срещу него.

— Съгласен съм с теб. Значи отиваш в Балтимор, така ли?

— Да, и искат скоро да замина. Ние с Ан обаче сме решили веднага да се оженим. Мислех да го направим тук, но може би ще е по-добре да го сторим в Рио.

— Защо не го направите наистина? Аз и жена ми ще се радваме да дойдем с вас и да ви станем кумове, ако ни искате.

— Можем да си приготвим багажа следващите ден-два, в неделя сутрин да отлетим за там и да се оженим следобеда, така че да не ви спъваме много работата. Разбира се, и баща ѝ също ще иска да дойде. А колата ми ще е заета с багажа ни, така че, боя се, няма да има място за койк друг да пътува с нас.

— Какъв е проблемът? Той може да вземе самолета и да пътуваме заедно.

— Мисля, че си прав. Още сега ще се обадя на Ан и ще поговоря с нея.

— Е, трябва да се прибирам. Звънни ми вкъщи да ми кажеш какво сте решили. Или още по-добре, каня те на вечеря заедно с Ан, та да ни го кажете лично, очи в очи. Можем да празнуваме тази вечер, като същевременно уговорим всички подробности.

Тази вечер ходиха на гости на Марш и с голямо усилие успяха да не се напият, тъй като любезният домакин непрекъснато им наливаше в чашите. Страх ги беше, че на следващия ден ще ги боли глава. В събота се приготвиха, а в неделя станаха рано, изчистиха апартамента на Питър, взеха багажа на Ан от къщата на баща ѝ и го сложиха в колата.

— Това всичко ли е? — запита г-н Алексio, като застана на алеята до колата и се наведе да погледне през задния прозорец.

— Достатъчно е — рече Питър. — Ако успеем да напъхаме багажа на Ан, останал в Бъркли в багажника, ще сме добре.

— Е, желая ви късмет и на двамата — рече г-н Алексio. — Ще се видим следобед в Рино.

— Довиждане, татко — рече Ан, и го целуна по устните. — Благодаря за всичко.

— Да, кукличке.

— Довиждане, господине — каза Питър, усмихна се на г-н Алексio и същевременно разбра, че не иска нищо друго на този свят толкова, колкото миг по-скоро да се измъкне от Сан Маршъл. Но след като направиха обратен завой по „Веливю“ и помахаха на г-н Алексio, Питър отмина няколко преки и спря колата до тротоара.

— Какво има? — запита Ан. — Гума ли спуска?

— Искам да ме целунеш — обърна се той към нея.

Тя го изгледа с любопитство и запита:

— Защо? — И се премести по-близо до него.

— За късмет. Просто защото искам. Защото те обичам.

— Не ме разбирай криво — рече тя. — Нямам нищо против.

Целуна го дълго и страстно, като здраво го държеше.

— Това е всичко, от което имам нужда, за да съм щастлив — рече Питър, като си подсвиркуваше, когато запали отново колата и се отправи към южната част на града, мина покрай кръстовището, където бяха блъснали колата на Розали Хеч, станало причина той да влезе в

града в безсъзнание, мина покрай полетата и хълмовете, малките градчета на долината „Сима“ и излезе на пътя, който водеше за Оукланд, Бъркли, към магистрала № 40, към Рино, Невада, към Балтимор и медицинския център „Бидъл“, изпълнен с оптимистични мисли за бъдещето, което го очакваше и професията, която си бе избрал.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.